

PROJEKTY ARCHITEKTONICZNE

BOHDANA KELLES-KRAUZEGO

IKONOTEKA LUBELSKA

TOM 1

REDAKCJA
Piotr Dymmel

Elżbieta Błotnicka-Mazur

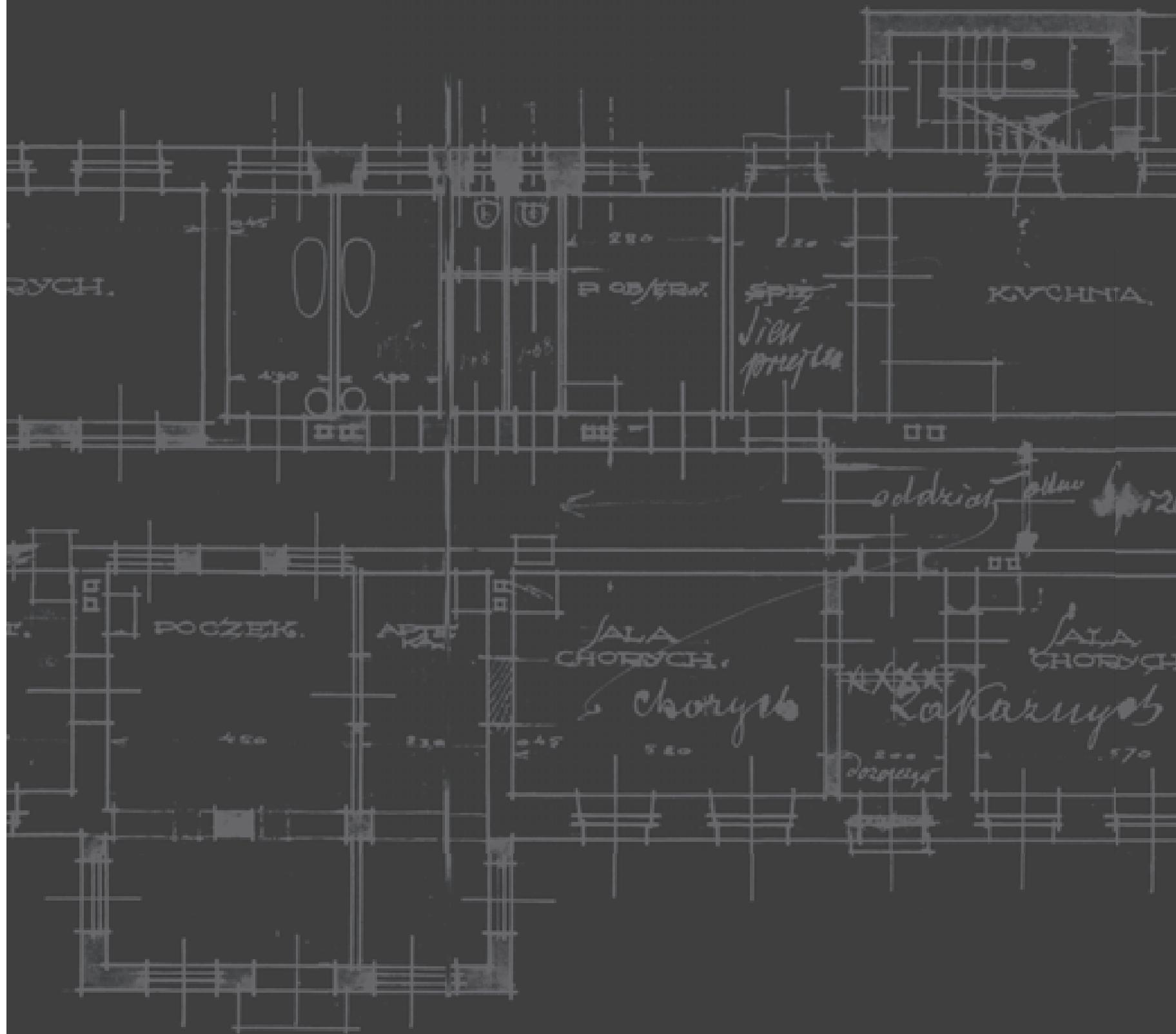
PROJEKTY ARCHITEKTONICZNE

BOHDANA KELLES-KRAUZEGO

W ZASOBIE ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO W LUBLINIE
I INNYCH ZBIORACH ARCHIWALNYCH

LUBLIN 2011

Spis treści

Przedmowa	11
Wprowadzenie	13

19

BUDOWLE UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

01 Szpital w Bełżycach (przebudowa)	20
02 Łaźnia Miejska na Bronowicach w Lublinie	24
03 Remiza dla straży ogniowej w Chodlu	30
04 Poczta Główna w Lublinie (przebudowa)	34
05 Urząd Pocztowy nr 2 w Lublinie	40
06 Dom Strażacki w Lublinie	44
07 Sanatorium przeciwgruźlicze w Krasnobrodzie	48
08 Budynek dla Zarządu Gminnego w Bychawie	52
09 Budynek dla Zarządu Gminnego w Mełgwi	56
10 Budynek dla Zarządu Gminnego w Piaskach (rozbudowa)	60

65 SZKOŁY

11	Szkoła Powszechna w Bychawie	66
12	Gimnazjum Sióstr Urszulanek w Lublinie i obiekty gospodarcze (rozbudowa)	72
13	Gimnazjum im. Zamoyskiego w Lublinie (rozbudowa)	78
14	Szkoła Powszechna w Głusku	82
15	Szkoła Powszechna w Dzierzkowicach	86
16	Szkoła Rolnicza w Kijanach (odbudowa)	90
17	Szkoła Powszechna w Kielczewicach Dolnych	94
18	Szkoła Powszechna w Ostrowie	100
19	Szkoła Powszechna w Sobieszczanach	104
20	Szkoła Powszechna w Bystrzejowicach	108
21	Szkoła Powszechna w Jastkowie	112
22	Szkoła Powszechna w Mełgwi	116
23	Szkoła Powszechna w Motyczu	120
24	Szkoła Powszechna w Rudniku	124
25	Szkoła Powszechna w Rurach Jezuickich	128
26	Szkoła Powszechna w Piaskach	132
27	Szkoła Powszechna nr 2 w Kraśniku	134

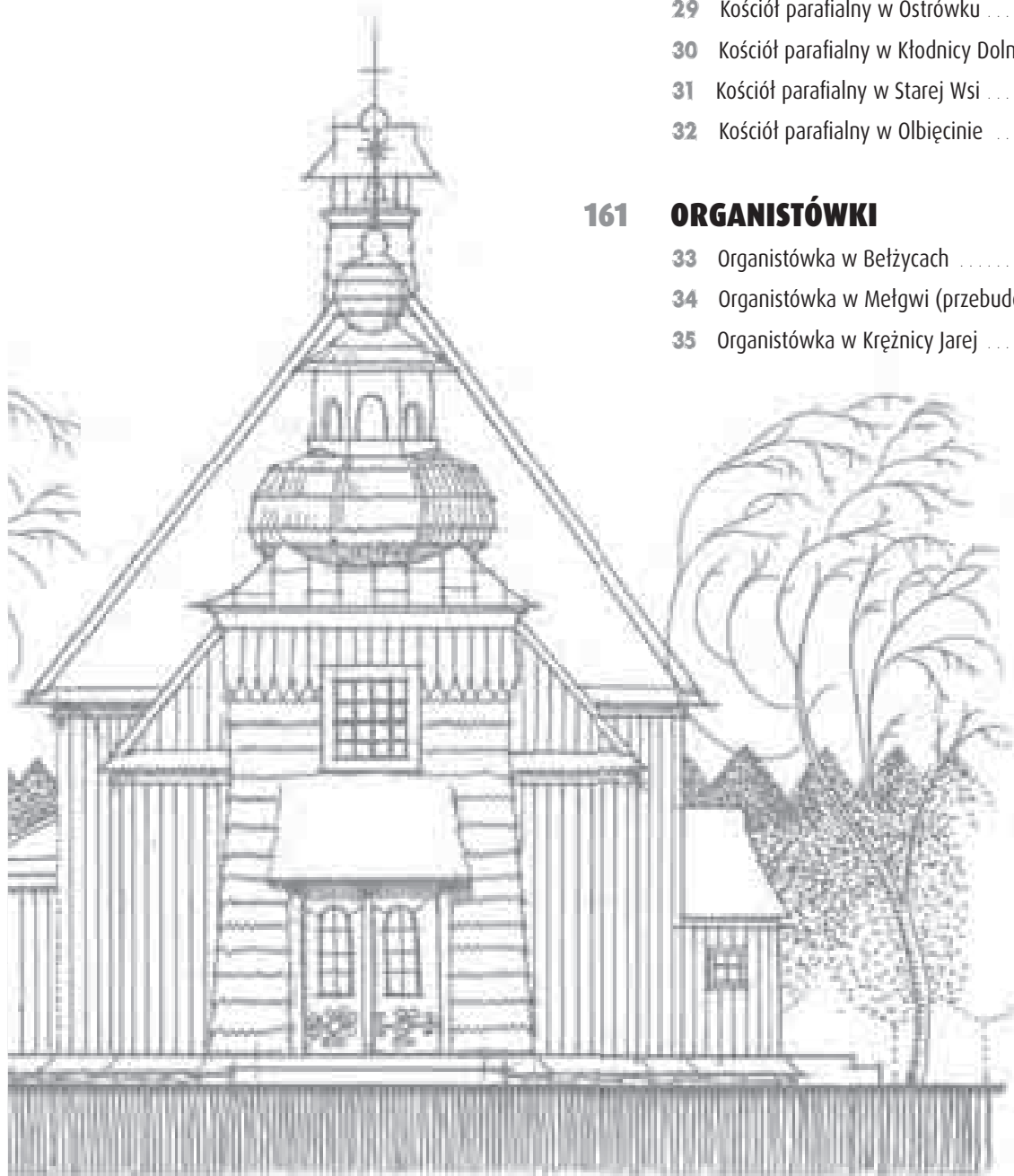

139 KOŚCIOŁY

28	Kościół parafialny w Leszkowicach	140
29	Kościół parafialny w Ostrówku	144
30	Kościół parafialny w Kłodnicy Dolnej	148
31	Kościół parafialny w Starej Wsi	152
32	Kościół parafialny w Olbięcinie	156

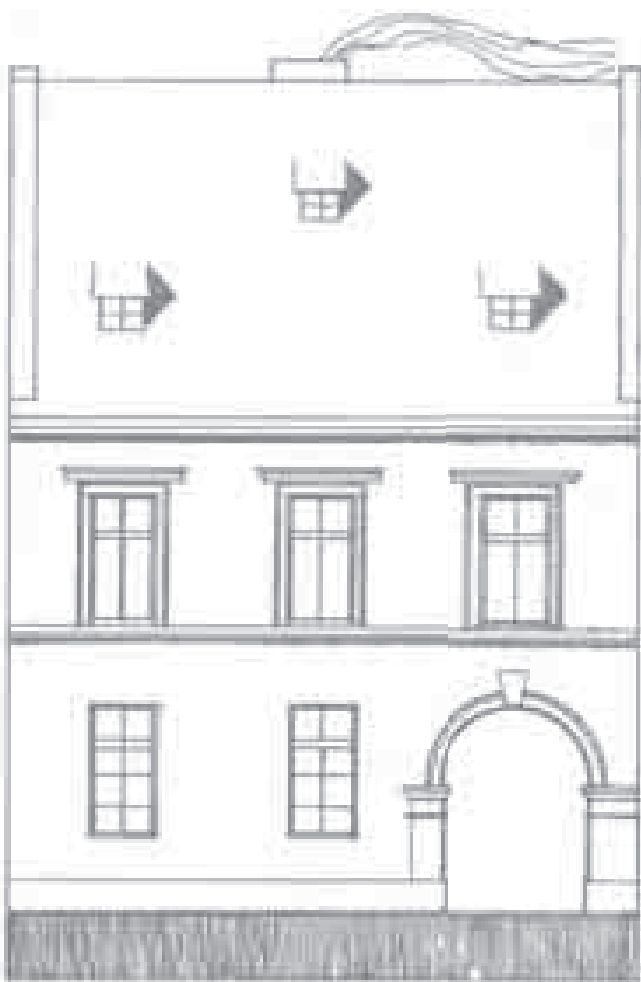
161 ORGANISTÓWKI

33	Organistówka w Bełzycach	162
34	Organistówka w Mełgwi (przebudowa)	166
35	Organistówka w Krężnicy Jarej	170

175 **DOMY MIESZKALNE**

36	Dom mieszkalny Jankiela Jugelda i Chaima Dreszera w Piaskach	176
37	Dom mieszkalny Gołdy Pelzman w Piaskach (odbudowa)	180
38	Dom mieszkalny Szulima Szajnzingera w Piaskach	184
39	Dom mieszkalny Abrama Akersztejna w Piaskach	188
40	Dom mieszkalny i warsztat ślusarski Wisza Cymermana w Piaskach	192
41	Dom mieszkalny Marka Karpińskiego w Piaskach	196
42	Dom mieszkalny Franciszki Kobyłańskiej w Piaskach	200
43	Dom mieszkalny Andrzeja Szulakowskiego w Piaskach	204
44	Dom mieszkalny Florentyna Kotlińskiego w Piaskach	208
45	Dom mieszkalny Stanisława Pituchy w Piaskach	212
46	Pałac w Jakubowicach Murowanych (przebudowa)	216
47	Kamienica przy ul. Królewskiej 8 w Lublinie (nadbudowa)	220
48	Dom przy ul. Głowackiego 11 w Lublinie	224
49	Dom Spółdzielni Budowlano-Mieszkaniowej Urzędników Państwowych przy ul. Chopina 8 w Lublinie	228
50	Dom Spółdzielni Mieszkaniowej „Jedność” przy ul. Chopina 24 w Lublinie	234
51	Dom przy ul. Lisa-Kuli 10 w Lublinie	238
52	Dom przy ul. Lisa-Kuli 12 w Lublinie	242
53	Dom przy ul. Lisa-Kuli 13 w Lublinie	246
54	Dom przy ul. Lisa-Kuli 14 w Lublinie	250
55	Dom przy ul. Lisa-Kuli 16 w Lublinie	254
56	Dom przy ul. Poniatowskiego 6 w Lublinie	258
57	Dom przy ul. Poniatowskiego 8 w Lublinie	262
58	Dom przy ul. Poniatowskiego 10 w Lublinie	266
59	Dom przy ul. Poniatowskiego 12 w Lublinie	270
60	Dom przy ul. Weteranów 22 w Lublinie	274
61	Dom przy ul. Weteranów 24 w Lublinie	278
62	Dom przy ul. Głowackiego 20 w Lublinie	282

287 BUDOWNICTWO GOSPODARCZE

63	Zakład Przetworów Owocowych Braci Dadejów w Krzczonowie	288
64	Warsztat ślusarski Srula Pogody w Piaskach	292
65	Fabryka gwoździ i drutu Kazimierza Grafa w Lublinie (rozbudowa)	296
66	Młyn motorowy P. Kryski w Bychawie	300
67	Rzeźnia w Bychawie	304

309 INNE PROJEKTY

68	Palace-Hotel-Bristol w Krakowie	310
69	II Dom Techników we Lwowie	312
70	Kasa Oszczędności w Sanoku	314
71	Willa przy ul. Ogrodowej 4 w Lublinie	316
72	Willa „Gioia” przy ul. 1 Maja w Nałęczowie	320
73	Dom przy ul. Grottgera 8 w Lublinie	324
74	Dom Spółdzielni Mieszkaniowej Urzędników Państwowych przy ul. Solnej 5 w Lublinie	328
75	Konwikt księży studentów KUL w Lublinie	332
76	Dwór w Rakowiczach	334

Przedmowa

Wizualne świadectwa przeszłości od dawna budziły spore zainteresowanie badaczy i amatorów historii, jednak w ostatnich latach zaczęły cieszyć się szczególnie dużą popularnością. Być może w jakiś sposób przyczynia się do tego rozwój tzw. kultury obrazkowej, która tworzy klimat sprzyjający obserwowaniu różnego rodzaju znaków ikonicznych i oswaja z ich obecnością, ale niemały wpływ na to zjawisko należy przypisać też niespotykanemu wcześniej postępowi technicznemu w tworzeniu i rozpowszechnianiu owych znaków. Dziś dzięki Internetowi, technologii cyfrowej i ogólnie dostępnym urządzeniom elektronicznym, zwłaszcza tym przeznaczonym do osobistego użytku, jak choćby telefony komórkowe z funkcją fotografowania i filmowania, można łatwo tworzyć, utrzymywać, przetwarzać i rozpowszechniać różnego rodzaju obrazy. Nic więc dziwnego, że w tej ogólnej kulturze obrazu i możliwości technologicznych wzrasta nasze zainteresowanie również dawnymi zabytkami ikonograficznymi.

W tym nurcie znalazła się także ikonografia Lublina, którą dziś niestety niełatwo ocenić zarówno pod względem ilości, jak i form zachowanych obiektów. Wiadomo, że jest bogata, różnorodna i ciekawa. Poznajemy ją coraz lepiej, ale wciąż daleko nam do jej pełnego opisu czy choćby podstawowej inwentaryzacji, o czym świadczą coraz to nowe odkrycia tak pojedynczych zabytków, jak też ich większych grup lub nawet całych zespołów. Dotychczasowa wiedza, na szczęście stale uzupełniana, pozwala jednak w ikonografii Lublina dostrzec – warte głębszej refleksji – zjawisko ludzkiej aktywności na polu utrwalania wizerunku miasta, jego obiektów i ludzi w różnych czasach, sytuacjach, scenach, gestach i pozach.

O znaczeniu lubelskiej ikonografii decyduje także jej długa historia, którą rozpoczynają pierwsze zachowane malowidła ściennie przedstawiające widok późnośredniowiecznego miasta. Z czasem powiększała się ilość przedstawień, a także ich technika i forma. W cza-

sach nowożytnych panoramę Lublina chętnie przedstawiano w ilustracji książkowej. W tym okresie pojawiają się też pierwsze obrazy kartograficzne miasta, które już nieustannie będą towarzyszyć jego historii, coraz częściej dopiero od początku XIX wieku. W XIX stuleciu wraz z nowoczesnym państwem i jego instytucjami nadzorczymi pojawia się też dokumentacja architektoniczna w postaci planów i projektów budowlanych. W niespotykanym wcześniej stopniu do utrwalenia i upowszechnienia wizerunku miasta i jego mieszkańców przyczyniły się karty pocztowe w postaci widokówek, które w ciągu półtora wieku – aż do dziś – miały setki, jeśli nie tysiące edycji. Jeszcze bardziej masowy charakter w rozwoju ikonografii Lublina miało zastosowanie fotografii, która stopniowo stała się techniką utrwalania obrazu miasta zarazem powszechną, jak i indywidualną, a przez to trudną do pełnej rejestracji. Na koniec jeszcze raz trzeba wspomnieć o malarstwie, uprawianym w całym okresie dziejów lubelskiej ikonografii, dzieła

malarskie bowiem – choć tworzone z artystycznych inspiracji – nie są wolne od przedstawieniowych, a niekiedy wręcz dokumentacyjnych walorów.

Miał też Lublin szczęście do znanych twórców swoich obrazów, którzy stanowią najlepszą rękomię ich wartości. Już na początku XVII wieku Lublin stał się sławny poza granicami Rzeczypospolitej dzięki Jerzemu Braunowi i Abrahamowi Hogenbergowi, autorom słynnego dzieła *Civitas orbis terrarum*. Później, w XIX wieku, miasto było uwieczniane w licznych rysunkach Adama Leruego i Napoleona Ordy, a w początkowych latach międzywojnia w litografiach Leona Wyczółkowskiego i Jana Gumowskiego. Z kolei w twórczości fotograficznej Edwarda Hartwiga powstawały niezapomniane zdjęcia oddające materię i nastrój Lublina. Obok tych najbardziej znanych autorów dorobek lubelskiej ikonografii tworzyli liczni ilustratorzy, kartografowie, architekci, fotograficy, artyści i plastycy.

Cały ów dawny i współczesny dorobek staje się przedmiotem różnych form poznania od prostego oglądania, przez artystyczną obserwację, aż do naukowego badania. W ostatnich latach miarą tego zainteresowania są liczne publikacje albumowe i naukowe, które ukazują bogactwo i różnorodność ikonografii Lublina. Pokazują też rozproszenie materiałów ikonograficznych, zwłaszcza fotografii, i potrzebę ich szerszej prezentacji.

Wiele różnego rodzaju materiałów ikonograficznych dotyczących naszego miasta i regionu

jest przechowywanych w Archiwum Państwowym w Lublinie. W jego zasobach znajdują się głównie plany oraz projekty architektoniczne i urbanistyczne, zabytki kartograficzne, dekoracje graficzne dokumentów i papierów firmowych oraz te najbardziej popularne – widokówki i fotografie. Znane głównie archiwistom, historykom, historykom sztuki, geodetom i architektom, w małym stopniu były prezentowane szerszej publiczności. Część z nich jest dostępna w sieci internetowej, jednak wciąż poszukiwane są publikacje książkowe, które w sposób uporządkowany łączą tematycznie obraz i słowo, prezentację obiektów ikonograficznych i ich opis.

Wychodząc naprzeciw tym oczekiwaniom, Archiwum Państwowe w Lublinie otwiera nową serię publikacji materiałów archiwalnych pod nazwą *Ikonoteka Lubelska*. W zamierzeniu twórców tej serii jest ona poświęcona różnego rodzaju zabytkom ikonograficznym. Stanowi zatem swoiste uzupełnienie wcześniej rozpoczętej w lubelskim Archiwum serii *Fontes Lublinenses*, w której wydawane są źródła pisane. Podobnie jak ta ostatnia seria, także *Ikonoteka Lubelska* będzie animować ruch głównie wokół wydawania materiałów ikonograficznych pochodzących z Archiwum Państwowego w Lublinie, ale jest też otwarta na dokumentację mającą różną proveniencję, a tematycznie związaną z dziejami Lublina i Lubelszczyzny.

Pierwszy tom *Ikonoteki Lubelskiej* zawiera publikację projektów znanego polskiego architekta Bohdana Kelles-Krauzego, od 1921 roku

aż do śmierci w roku 1945 na stałe związanego z Lublinem, pełniącego początkowo funkcję architekta powiatowego, a później kierownika oddziału architektoniczno-budowlanego Okręgowej Dyrekcji Robót Publicznych. Twórczość architektoniczna Kelles-Krauzego jest niezwykle bogata. Niedawno została kompetentnie i z pasją opisana przez Elżbietę Błotnicką-Mazur. Ta sama autorka przygotowała także katalog zrealizowanych i niezrealizowanych projektów architektonicznych Kelles-Krauzego, które zebrała w czasie swojej kwerendy badawczej. Przeważająca większość tych prac jest zachowana w Archiwum Państwowym w Lublinie, one też – zebrane razem i uzupełnione kilkoma projektami pochodzącymi z innych zbiorów – stały się podstawą tej edycji.

Bogatemu materiałowi ilustracyjnemu towarzyszy tekst autorki, która wprowadza czytelnika w historię poszczególnych zabytków oraz w tajemnice ich kształtu architektonicznego. Dzięki temu przewodnikowi mamy okazję razem z autorką odbyć ciekawą wędrowkę po budowlach, które stanowią dziś cenne dziedzictwo kulturalne w krajobrazie architektonicznym Lublina i województwa lubelskiego. Dla osób pragnących oddać się bardziej samodzielnyemu studiom niezwykle pomocne będą informacje źródłowe, konserwatorskie i bibliograficzne dodane do opisu każdego obiektu.

Piotr Dymmel
Dyrektor Archiwum Państwowego w Lublinie

Wprowadzenie

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w wyniku zakończenia I wojny światowej rozpoczęła się dynamiczny okres tworzenia struktur państwowych, a co za tym idzie kompletowania zespołów pracowników nowej administracji. Urzędy miejskie i wojewódzkie poszukiwały specjalistów różnych dziedzin, których jednak trudno było znaleźć na miejscu, zwłaszcza w mniejszych ośrodkach miejskich. Profesja architekta była szczególnie pożądana, gdyż stan zabudowy przeważnie pozostawiał wiele do życzenia: albo zabudowę dotknęły zniszczenia, albo niedawna działalność budowlana zaborców skłaniała do podejmowania szybkich inicjatyw. Skład personalny miejskich i wojewódzkich oddziałów architektonicznych często konstituował się dzięki świeżo wykształconym absolwentom wyższych uczelni politechnicznych, którzy przyjeżdżali z odległych zakątków kraju, aby po kilku latach wojennej zawieruchy odnaleźć zawodową stabilizację.

Podobnie sytuacja wyglądała w Lublinie, gdzie architekci, którzy przebywali tu czasowo lub osiedlali się na stałe, zarówno zaznaczyli swoją obecność w realizowanych obiektach architektonicznych i koncepcjach urbanistycznych, jak i brali aktywny udział w życiu artystycznym miasta. Warto wymienić choćby kilka najbardziej znanych nazwisk.

Jako jeden z pierwszych pojawił się w mieście Jerzy Siennicki (1886-1956, studia w Karlsruhe i w Warszawie). Przez wiele lat pełnił funkcję konserwatora zabytków okręgu lubelskiego¹. Wśród jego projektów architektonicznych na terenie Lublina i Lubelszczyzny na uwagę zasługują: kościół w Puszczy Solskiej (1921), Kinoteatr „Akcja Katolicka” (1937 – obec-

¹ Jerzy Żywicki, *Jerzy Siennicki – pierwszy konserwator zabytków w Lublinie (1919-1930)*, „Lubelszczyzna” 1996, nr 1, s. 38-42.

nie Biblioteka Uniwersytecka KUL)² oraz wykonane wspólnie z Bohdanem Kelles-Krauzem: przebudowa Poczty Głównej w Lublinie (1923-1924)³ i budynek szkoły powszechnej w Bychawie (1923)⁴.

Ignacy Kędziński (1877-1968), absolwent Politechniki Lwowskiej, w 1920 roku objął posadę naczelnika Wydziału Budownictwa Zarządu Miejskiego w Lublinie, gdzie pracował aż do przejścia na emeryturę. Dał się poznać jako autor broszury prezentującej główne założenia

² *Akta nieruchomości położonej w Lublinie przy ul. Szopena 27 (1937-39, 1947-1949)*, APL IB, sygn. 5318. Zob. Jadwiga Jaźwierska, *Z dziejów przebudowy gmachu Biblioteki Uniwersyteckiej KUL*, „Roczniki Humanistyczne”, t. LV, 2007 [druk 2008], z. 4, s. 91-117.

³ *Akta nieruchomości położonej w Lublinie przy ul. Krakowskie Przedmieście 50 (1924-40)*, APL IB, sygn. 2131.

⁴ *Projekt Szkoły Powszechnej w Bychawie (1923)*, pow. lubelski, APL UWV-V-WKB, sygn. 1632.

planowanego konkursu na szkic regulacyjny Lublina⁵. Kędziński projektował dużo, szczególnie w latach 20. XX wieku. Oprócz Izby Skarbowej⁶ – dzisiejszej siedziby Urzędu Wojewódzkiego – do najważniejszych realizacji Kędzińskiego w Lublinie należą: budynek Szkół Powszechnych nr 3 i 6 na Czwartku (1921 – obecnie IV Liceum Ogólnokształcące im. S. Sempołowskiej)⁷, kolegium Ojców Jezuitów Bobolanum (1922 – obecnie szpital)⁸ oraz Państwowa Szkoła Przemysłowo-Handlowa Żeńska przy ul. Spokojnej (1928 – obecnie Zespół Szkół Odzieżowo-Włókienniczych im. W. Reymonta)⁹. Przed przyjazdem do Lublina projektował we Lwowie¹⁰.

Dwaj inni piastujący wysokie stanowiska urzędnicze architekci także przybyli do Lublina spoza regionu. Zygmunt Słomiński¹¹, naczelnik Okręgowej Dyrekcji Robót Publicznych (dalej: ODRP), i Karol Iwanicki¹², kierownik oddziału architektoniczno-budowlanego w ODRP, przeby-

wali tu stosunkowo krótko i niewiele projektowali w tym czasie w mieście.

Architektem, którego nie można pominąć na liście twórców okresu międzywojnia, a przy tym będącym jednym z nielicznych urodzonych w Lublinie, był reprezentant młodszego pokolenia, Tadeusz Witkowski (1904-1986), absolwent Politechniki Warszawskiej, który debiutował w połowie lat 20. XX wieku. Autor m.in. modernistycznych willi przy ul. Głowackiego 7, ul. Lipowej 22, drewnianego kościoła w dzielnicy Dziesiąta w Lublinie i kościoła w Staroście¹³.

W środowisku architektonicznym Lublina swoją obecność zaznaczyli również inni, m.in. Stanisław Piotrowski (proj. Okręgowego Urzędu Ziemskiego¹⁴, 1928 – obecnie siedziba m.in. Muzeum Martyrologii „Pod Zegarem”); Aleksander Gruchalski (proj. kaplicy przedpogrzebowej na cmentarzu rzymskokatolickim przy ul. Unickiej w Lublinie, 1934 – obecnie kościół parafialny pw. Najświętszego Zbawiciela); Stanisław Łukasiewicz (proj. Domu Pracy Kulturalnej w Lublinie¹⁵, 1934 – obecnie Biblioteka im. Hieronima Łopacińskiego); Henryk Paprocki (proj. Powiatowej Kasy Chorych w Lublinie¹⁶, ok. 1927 – obecnie Przychodnia Specjalistyczna „Hipoteczna 4”) oraz Agenor Smoluchowski (proj. Wyższej Uczelni Talmudycznej Jeszywas Chachmej Lublin¹⁷, 1926-1928 – obecnie własność Gminy Wyznawców Żydowskiej w Warszawie).

Do grona architektów-przybyszów należał także Bohdan Kelles-Krauze, którego projek-

ty, zgromadzone przede wszystkim w zbiorach Archiwum Państwowego w Lublinie, wypełniają karty niniejszej publikacji. Przyjechał do Lublina w 1921 roku, aby objąć stanowisko architekta powiatu lubelskiego, i pozostał tu do swojej przedwczesnej śmierci w 1945 roku. Jako architekt powiatowy, a od 1927 roku kierownik oddziału architektoniczno-budowlanego przy ODRP, wywarł znaczący wpływ na kształtowanie architektonicznego krajobrazu na Lubelszczyźnie. Sam również projektował, zarówno w mieście, jak i w całym regionie.

Bohdan Konrad Eligard Kelles-Krauze – architekt z wykształcenia i malarz z wyboru – urodził się 2 stycznia 1885 roku w Rakowiczach (powiat lidzki, woj. wileńskie) jako syn Michała, barona z herbem i tytułem nadanymi protoplastom Krauzów rodem z Inflant przez Stefana Batorego, w podzięce za poparcie działań króla w wojnie z Rosją o Inflanty, i Weroniki z Makarewiczów¹⁸. Pierwsze nauki pobierał w domu, następnie uczęszczał do II Gimnazjum Klasycznego w Kijowie, które ukończył nagrodzony złotym medalem. W 1904 roku podjął studia w Instytucie Inżynierów Cywilnych w Petersburgu, skąd przeniósł się w 1905 roku na Wydział Budownictwa Lądowego Politechniki Lwowskiej – ukończony złożeniem bardzo dobrze ocenionego przez Komisję drugiego egzaminu państwowego w 1910 roku. Po studiach odbył dwie podróże zagraniczne: do Monachium (1910-1911) i do Paryża (1912-1914), gdzie kształcił się przede wszystkim w zakresie malarstwa. W międzyczasie przez rok pracował w lwowskim biurze architektonicznym Stanisława Ulejskiego i Karola Richtmanna (wrzesień 1911 – październik 1912), natomiast po wybuchu I wojny światowej krótko współpracował

⁵ [Ignacy Kędziński], *Konkurs na szkic regulacyjny miasta Lublina*, Lublin [b.r.]. W drugiej części opracowania Kędziński przedstawił najważniejsze problemy urbanistyczne i architektoniczne, z którymi zmagano się wówczas miasto, a także podał ogólne wytyczne dla uczestników konkursu.

⁶ *Plany Izby Skarbowej przy ul. Spokojnej 8 w Lublinie*, APL UWV-WKB, sygn. 1506; *Sprawy dotyczące budowy gmachu Izby Skarbowej w Lublinie. Plany, projekty, szkice, rysunki*, APL UWV-WKB, sygn. 3008.

⁷ *Akta nieruchomości położonej w Lublinie przy ul. Św. Mikołaja 10*, APL IB, sygn. 5364.

⁸ *Akta nieruchomości położonej w Lublinie przy ul. Al. Racławickie 15*, APL IB, sygn. 4257.

⁹ *Projekt budowy Szkoły Zawodowej Żeńskiej w Lublinie (1933)*, APL UWV-WKB, sygn. 1490.

¹⁰ Zob. Grażyna Jakimińska, *Kędziński Ignacy*, [w:] *Słownik biograficzny miasta Lublina*, red. Tadeusz Radzik, Adam A. Witusik, Jan Ziólek, t. 2, Lublin 1996, s. 101-103.

¹¹ Zygmunt Słomiński, późniejszy prezydent miasta Warszawy, pełnił swoją funkcję w Lublinie od listopada 1919 do czerwca 1924 roku. Zob. Stanisław Konarski, *Słomiński Zygmunt Joachim*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. XXXVIII/4, z. 159, Warszawa-Kraków 1998, s. 651.

¹² W Lublinie pracował w latach 1920-1923. Zob. *Iwanicki Karol*, [w:] Stanisław Łoza, *Architekci i budowniczowie w Polsce*, Warszawa 1954, s. 126.

¹³ Zob. Halina Danczowska, *Architekt Tadeusz Witkowski (1904-1986). Kalendarium życia i twórczości*, Lublin 2009.

¹⁴ *Sprawy dotyczące budowy gmachu dla Okręgowego Urzędu Ziemskiego w Lublinie*, APL UWV-WKB, sygn. 3001, 3002, 3003.

¹⁵ *Akta nieruchomości położonej w Lublinie przy ul. Narutowicza 4*, APL IB, sygn. 3210.

¹⁶ *Akta nieruchomości położonej w Lublinie przy ul. Hipotecznej 4-6*, APL IB, sygn. 1735.

¹⁷ *Akta nieruchomości położonej w Lublinie przy ul. Lubarowskiej 57*, APL IB, sygn. 2615.

¹⁸ Zawarto tutaj jedynie podstawowe informacje dotyczące Bohdana Kelles-Krauzego. Kompletną monografię architekta autorka niniejszego katalogu opublikowała w 2010 roku: *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, TN KUL 2010, ss. 280, il.

wał z Friedrichem Ohmannem w Wiedniu (sierpień-wrzesień 1915), wreszcie jesienią 1915 roku otrzymał przydział do pracy w Nisku przy odbudowie zniszczonego w czasie działań wojennych powiatu. Na początku 1919 roku przeprowadził się do Krakowa z poślubioną w 1917 roku małżonką, Janiną Bocheńską, i córką Beatą.

Po kilkuletnim okresie poszukiwań Kelles-Krauze odnalazł zawodową stabilizację i ostatecznie osiadł na stałe w Lublinie. Od 1 marca 1921 roku pełnił funkcję architekta powiatowego, a od 1927 do wybuchu II wojny światowej kierownika oddziału architektoniczno-budowlanego w ODRP. Architekt nie tylko zaangażował się w Lublinie w obowiązki wynikające z pracy zawodowej, ale był również jednym z najbardziej aktywnych animatorów życia artystycznego miasta. Między innymi współorganizował Wystawę Sztuki i Starożytności (1921), był współzałożycielem i prezesem Towarzystwa Propagandy Sztuki (1936), wiceprzewodniczącym komitetu budowy Domu Pracy Kulturalnej (1936-1939) i członkiem Związku Artystów Plastyków. Za zasługi w służbie państwowej został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi (1937) i brązowym Medalem za długoletnią służbę przez Wojewodę Lubelskiego (1938). Mimo licznych zajęć architektonicznych, wynikających z obowiązków służbowych, jak również wcale licznych zleceń pozaurzędowych, nigdy nie zrezygnował z ukochanego malarstwa. Nie tylko organizował wystawy, ale także ekspozycje swoje prace malarskie, ciesząc się uznaniem w oczach współczesnych mu krytyków.

Wykonywał projekty na zamówienie i prowadził rozliczne prace budowlane. W czasie wojny kierował własnym przedsiębiorstwem, w którym zatrudniał i ukrywał ok. 200 Żydów (robotników, ale także adwokatów i lekarzy). Pracował dużo, ponad swoje wątle siły i zdrowie. Wycieńczony chorobą, zmarł w wieku zaledwie 60 lat, 25 września 1945 roku. Został pochowany na cmentarzu rzymskokatolickim przy ul. Lipowej.

Twórczość architektoniczna Bohdana Kelles-Krauzego w sposób reprezentatywny wpisuje się w różnorodność stylistyczną architektury Lubelszczyzny, żywo reagującej na zmieniające się z biegiem czasu tendencje. Odmienne prezentują się pierwsze lwowskie projekty konkursowe architekta z lat 1911-1912, dość silnie tkwiące jeszcze w stylistyce eklektycznej, w których formy budowlane ulegały stopniowym uproszczeniom. Dopiero na przykładzie twórczości z Lublina i regionu lubelskiego, gdzie w latach 1921-1939 zaprojektował kilkadziesiąt budowli zróżnicowanych stylistycznie i funkcjonalnie, można prześledzić główne kierunki i tempo przeobrażeń form architektonicznych jego autorstwa. Projekty Kelles-Krauzego przechodziły stopniowo od poszukiwań w obrębie modnego w latach 20. XX wieku stylu narodowego, form uważanych za „swojskie” i nawiązań do epok historycznych, do dojrzałego modernizmu i jego odmiany w postaci funkcjonalizmu, obecnego powszechnie w Lublinie od około połowy lat 30.

Niniejszy katalog projektów architektonicznych jest ważnym uzupełnieniem monografii Bohdana Kelles-Krauzego, która ukazała się nakładem Towarzystwa Naukowego KUL i Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II (Lublin 2010)¹⁹. W katalogu zostały zaprezentowane projekty (zrealizowane i niezrealizowane), które autorce udało się przypisać Bohdanowi Kelles-Krauzemu na podstawie kwerendy archiwalnej i terenowej. Katalog ma układ systematyczny – obiekty zostały uporządkowane ze względu na funkcję: budowle użyteczności publicznej, szkoły, kościoły, organistówki, domy mieszkalne i budownictwo o charakterze gospodarczym. W obrębie każdej kategorii zachowano kolejność chronologiczną.

Większość prezentowanych projektów pochodzi z zasobu Archiwum Państwowego

w Lublinie, z dwóch zespołów akt – i te zostały omówione w katalogu w pierwszym rzędzie. Obiekty realizowane na terenie województwa były zatwierdzane przez Radę Budowlaną działającą przy Okręgowej Dyrekcji Robót Publicznych (akta V Wydziału Komunikacyjno-Budowlanego Urzędu Wojewódzkiego Lubelskiego, nr akt 403) bądź przez Zarząd Miejski miasta Lublina dla budynków projektowanych w mieście (dokumentacja Inspekcji Budowlanej z Akt Miasta Lublina 1918-1939, nr akt 22). W celu możliwie kompletnego zaprezentowania obrazu twórczości architektonicznej Kelles-Krauzego, w publikacji uwzględniono także nieliczne projekty pochodzące z innych archiwów instytucji świeckich i kościelnych oraz obiekty, których oryginalna dokumentacja architektoniczna nie zachowała się, ale których autorstwo bez wątplenia można przypisać Kelles-Krauzemu. W każdym przypadku, w miarę możliwości, uwzględniono datę powstania, zatwierdzenia i realizacji projektu, aktualny adres i użytkownika obiektu (jeżeli został on zrealizowany), archiwalny numer inwentarzowy oraz oryginalną sygnaturę architekta. W przypadku projektów ze zbiorów APL zostały podane ich wymiary, technika wykonania oraz dokładny opis zawartości poszczególnych arkuszy. Dodatkowo w katalogu umieszczono współczesne i archiwalne zdjęcia budynków.

Przygotowanie katalogu nie byłoby możliwe, gdyby nie życzliwość i pomoc okazane autorce przez wiele instytucji i osób prywatnych. Przede wszystkim chciałabym podziękować Dyrektorowi Archiwum Państwowego w Lublinie dr. Piotrowi Dymmelowi za umożliwienie wydania drukiem niniejszej publikacji oraz Pracownikom tegoż Archiwum za nieustającą życzliwość w czasie długoterminowej kwerendy. Za możliwość opublikowania oryginalnych projektów w książce dziękuję s. Agnieszce, przełożonej Zgromadzenia Sióstr Albertynek w Lublinie, Agnieszce Pupek, prezes Spółdzielni Budowlanej

¹⁹ Elżbieta Błotnicka-Mazur, *Między profesją i pasją*, dz. cyt.

no-Mieszkaniowej Pracowników Państwowych w Lublinie, oraz Dyrekcji Archiwum Akt Nowych w Warszawie.

Osobne podziękowania należą się także następującym osobom: ks. dr. Marianowi Bartnikowi z parafii pw. św. Floriana w Krężnicy Jarej, Barbarze Cywińskiej z Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bychawie, Małgorzacie Drebert z Warszawy, Ewie Gaik z Zespołu Szkół w Piaskach, dr. Marianowi Giermakowskiemu z II Liceum Ogólnokształcącego im. Hetmana Jana Zamoyskiego w Lublinie, państwu Grabowskim z Lublina, Renacie Jamróż ze Szkoły Podstawowej w Ostrowie, Grażynie Jarosz, ks. Jerzemu Kowalczykowi z parafii pw. św. Józefa Oblubieńca NMP i św. Jana Chrzciciela

w Leszkowicach, ks. Janowi Mazurowi z parafii pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Olbiercinie, Jadwidze Młynarskiej ze Szkoły Podstawowej im. Wincentego Witosa w Motyczu, Zbigniewowi Nestorowiczowi, Markowi Pawłowowi, dyrektorowi Archiwum Uniwersyteckiego KUL Jana Pawła II, Piotrowi Trojanowskiemu, Ryszardowi Starcko z Komendy Wojewódzkiej Straży Pożarnej w Lublinie, ks. Stanisławowi Szatkowskiemu z parafii pw. św. Stanisława BM w Starej Wsi, Annie i Lucjanowi Świetlickim z Piask, Halinie Załodze z Zespołu Szkół w Mełgwi, Dyrekcji Zespołu Szkół w Bystrzejowicach Pierwszych im. Heleny Babisz, Dyrekcji Zespołu Placówek Oświatowych nr 2 w Kraśniku, Dyrektorowi Poczty Polskiej Okręg

Poczty w Lublinie, Dyrektor Przedszkola nr 83 w Lublinie, Dyrekcji Szkoły nr 28 w Lublinie oraz Dyrekcji Zespołu Placówek Oświatowych w Terpentynie. Za pomoc w sprawach związanych z digitalizacją i wydrukiem materiałów dziękuję dr. Marcinowi Pastwie i Marcie Zbańskiej z Pracowni Chrześcijańskiej Ikonografii Porównawczej KUL oraz Radosławowi Hałasie ze „Studia R-ka” w Lublinie. Szczególne słowa wdzięczności kieruję do prof. dr. hab. Lechosława Lameńskiego za cenne uwagi merytoryczne i wsparcie na wszystkich etapach pracy.

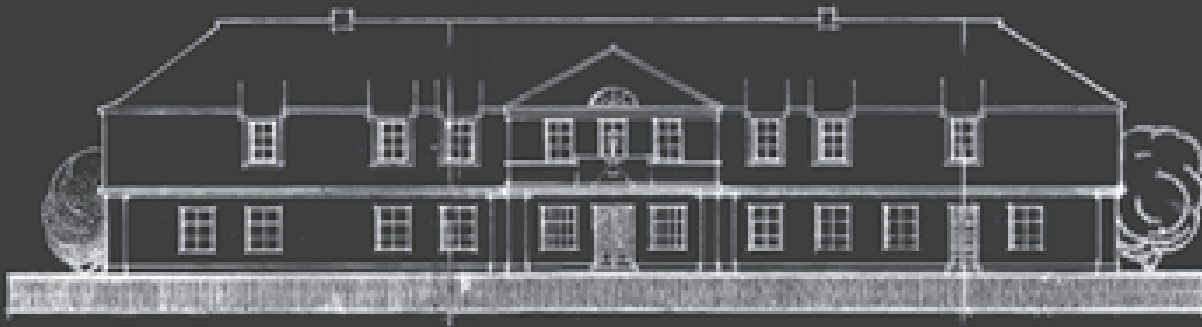
Elżbieta Błotnicka-Mazur
Lublin, listopad 2011

Wykaz skrótów

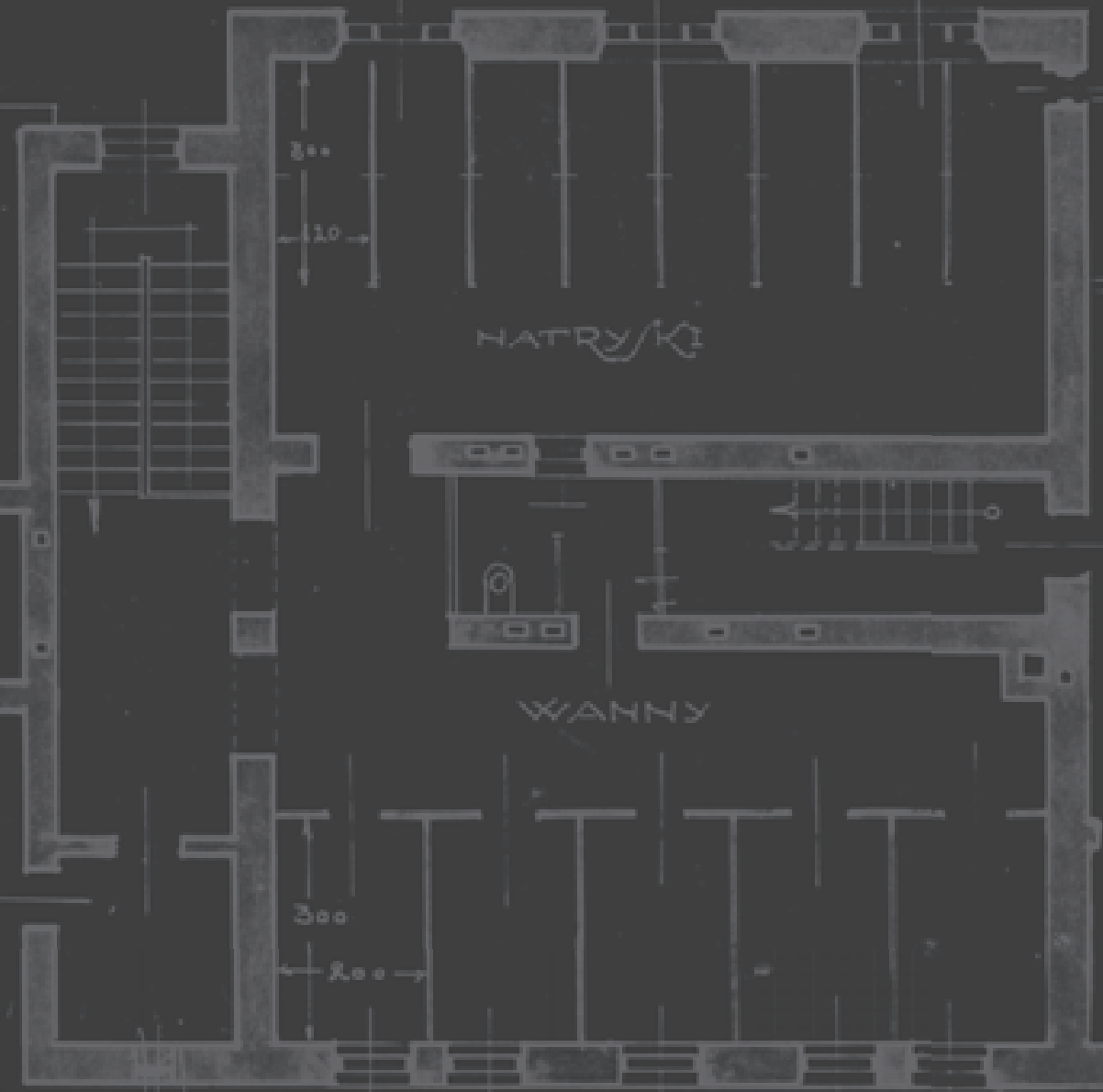
AAN MSW 1918-1939	Archiwum Akt Nowych w Warszawie, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych 1918-1939
ADI KUL	Archiwum Działu Inwestycji KUL
AKWL	Archiwum Ksiąg Wieczystych w Lublinie
ALoz	Archiwum II Liceum Ogólnokształcącego im. Hetmana Jana Zamoyskiego w Lublinie
APL AmL 1918-1939	Archiwum Państwowe w Lublinie, (22) Akta miasta Lublina 1918-1939
APL IB	Archiwum Państwowe w Lublinie, (22) Akta miasta Lublina 1918-1939, Inspekcja Budowlana
APL UWL-V-WKB	Archiwum Państwowe w Lublinie, (403) Urząd Wojewódzki Lubelski, V Wydział Komunikacyjno-Budowlany
AR	Archiwum Rodziny Bohdana Kelles-Krauzego
ASPP	Archiwum Spółdzielni Pracowników Państwowych
AU KUL	Archiwum Uniwersyteckie KUL
AWUOZL	Archiwum Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Lublinie
KKHSN KUL	Księgozbiór Katedry Historii Sztuki Nowoczesnej KUL
K.	karta
P.	pagina
T	technika

PROJEKTY ARCHITEKTONICZNE

BOHDANA KELLES-KRAUZEGO

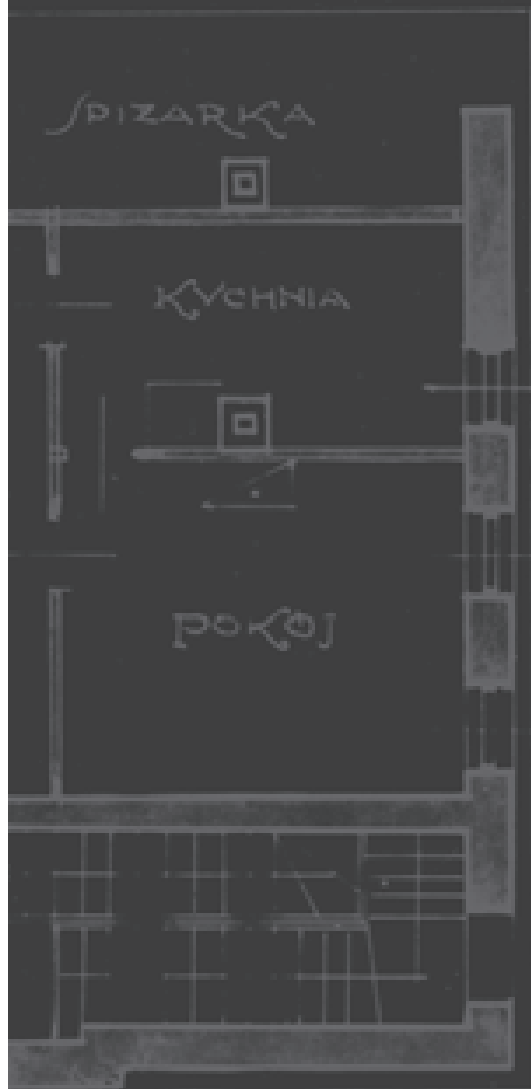
1 PIETRO
1:100.

2

01-10

BUDOWLE UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

01

BUDOWLE UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

SZPITAL W BEŁŻYCACH

GM. BEŁŻYCE, POW. LUBELSKI
PROJ. 1921, PROJEKT PRZEBUDOWY

Adres: 24-200 Bełżyce, ul. Szpitalna 21

Sygnatura: UWL-V-WKB 1669

Projekt sygnowany: „projektował / Bohdan Krauze / archit. / Lublin XI 921”

T: tusz kolorowany

Projekt: P. 4

K. 1 – Plan orientacyjny, 1:2000 i plan sytuacyjny, 1:1000, 29 x 19,5

K. 2 – Widok boczny, 1:100, 29 x 19,7

K. 3 – Widok wschodni, 1:100, 29 x 52,5

K. 4 – Rzut parteru, 1:100, 29 x 47,5

K. 5 – Rzut poddasza, 1:100, 29 x 40

K. 6 – Przekrój, 1:100, 29 x 19,7

Data powstania projektu: 1921

Data zatwierdzenia projektu: 29.11.1921

Data realizacji: 1922

Obecny właściciel: Starostwo Powiatowe w Lublinie

HISTORIA: Pierwotny dwór został wzniesiony w latach 40. XIX wieku przez braci Franciszka i Ignacego Brzezińskich. W drugiej połowie XIX wieku należał do Witolda i Konstantego Brzezińskich, po ich śmierci pod koniec XIX wieku przeszedł na własność kuzyna Brzezińskich, Karola Zarańskiego, następnie jego syna Józefa, potem Marii Zarańskiej. W 1918 roku został odkupiony od Zarańskich i po odpowiedniej adaptacji – przebudowa według projektu Bohdana Kelles-Krauzego w 1922 roku – przeznaczony na szpital. Najważniejsze zmiany dotyczyły dobudowy dwóch klatek schodowych – symetrycznie na skrajach tylnej elewacji – oraz modyfikacji części frontowej. Pierwotny jednokondygnacyjny podcień z potrójną arkadą, zwieńczony attyką o for-

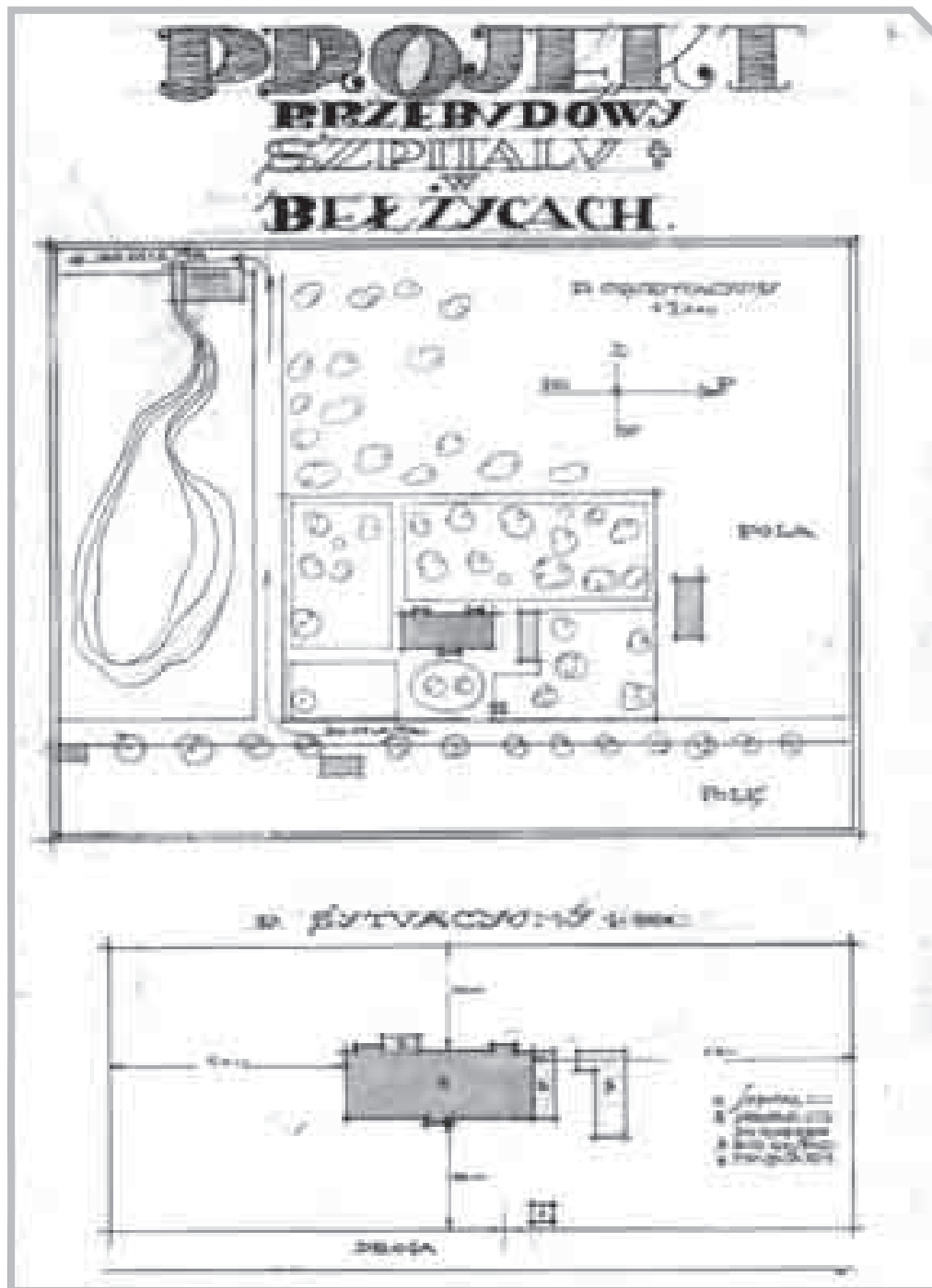
mach neogotyckich, został zabudowany, przez co powstał prostokątny przedsionek z wejściem głównym na osi i tarasem na stropie. Attyka została rozebrana, a w kondygnacji poddasza architekt zaprojektował mansardę o tej samej szerokości z trójkątnym zwieńczeniem. Organizacja placówki wiąże się z osobą doktora Władysława Grażewicza (1874-1956), który był z nią związany od objęcia stanowiska dyrektora w 1922 roku aż do śmierci. W 1975 roku, po reformie administracyjnej i likwidacji powiatu bełżyckiego, na cele służby zdrowia przeznaczono dodatkowo budynek po siedzibie urzędu i tam przeniesiono część oddziałów. W latach 80. XX wieku obiekt przeszedł remont i był użytkowany przez szpital do końca lat 90. Obecnie budynek

Szpital w Bełżycach, widok współczesny od frontu, fot. K. Mazur.

w zarządzie Starostwa Powiatowego jest przygotowywany do gruntownego remontu.

OPIS: Budynek murowany, częściowo podpiwniczony, na planie wydłużonego prostokąta, dwupółtraktowy, z przybudówkami dobudowanymi w trakcie adaptacji obiektu na szpital, parterowy z użytkowym poddaszem, nakryty mansardowym dachem z lukarnami. Na osi fasady od wschodu mansarda zwieńczona trójkątnym szczytem, nakryta odrębnym dwuspadowym

daszkiem, z głównym wejściem przez prostokątny, parterowy przedsionek, nad którym znajduje się taras z balustradą. Symetrycznie na skraju elewacji od zachodu przybudówki z klatkami schodowymi. Okna w budynku prostokątne, elewacje gładkie, ozdobione jedynie pilastrami w narożach ścian i ryzalitu fasady. Obiekt zachował zewnętrzną szatę typową dla dworu z mansardowym dachem i wyodrębnionym wejściem na osi budynku, podkreślonej przez trójkątne zwieńczenie ryzalitu.

ARCHIWALIA:

APL: *Projekt przebudowy szpitala w Bełżycach, pow. lubelski, UWL-V-WKB (403), sygn. 1669.*

AWUOZL: *Bełżycze – studium historyczno-urbanistyczne, gm. Bełżycze, woj. lubelskie, oprac. mgr Czesław Kielboń, [1984], sygn. 2036 I i II; Dwór, ob. Szpital rejonowy [karta biała], oprac. Zbigniew Pastuszak, 1987; Opinia techniczna o stanie budynku szpitala w Bełżycach, oprac. inż. Remigiusz Mazurek, Lublin 1993, sygn. 4081.*

BIBLIOGRAFIA:

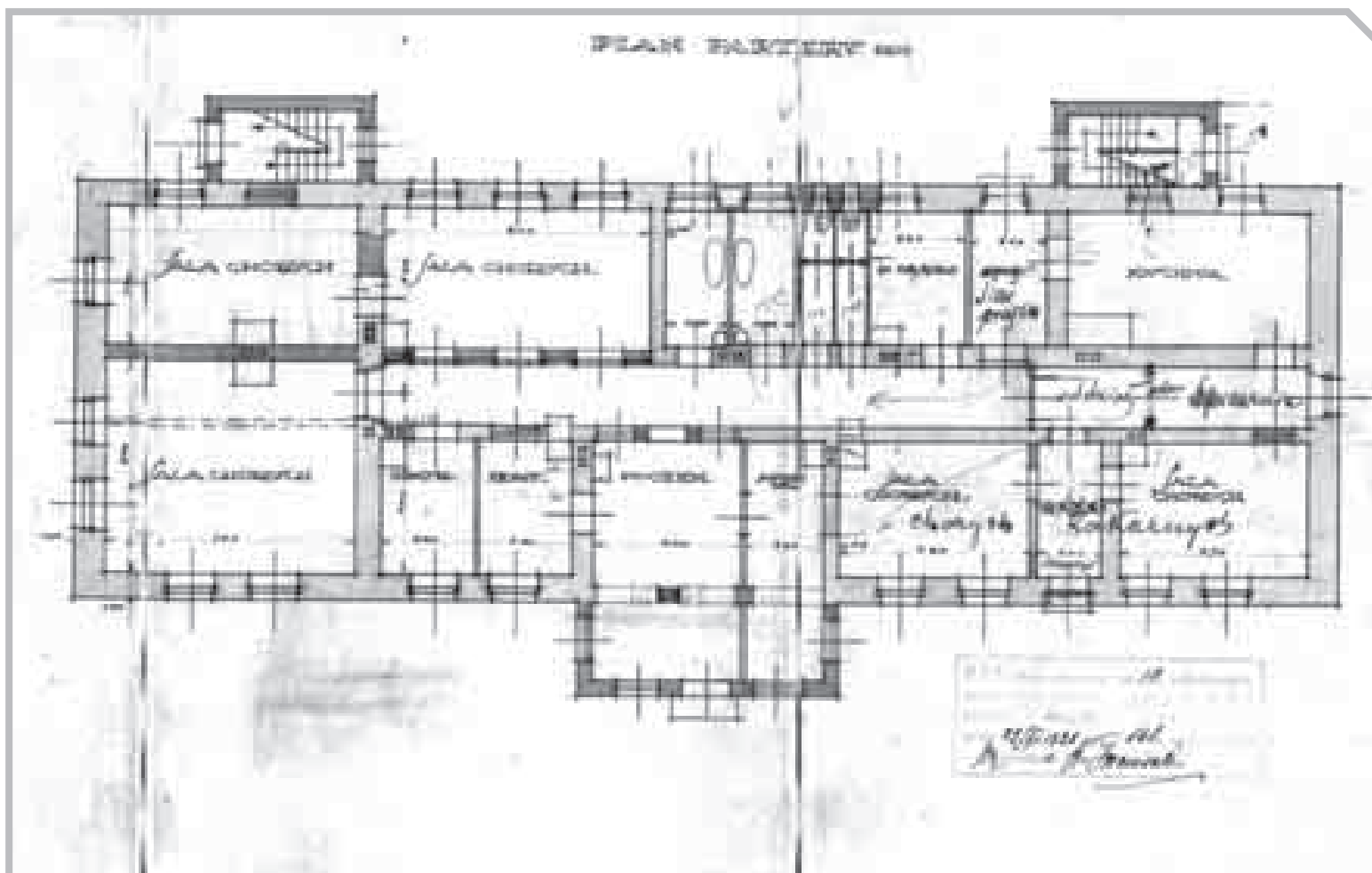
Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 95.
 Jadczyk Stanisław, *Bełżycze. Monografia miasta i gminy*, Bełżycze 2002.
 Żelazkowski Marek, *Dr Władysław Grażewicz (1874-1956)*, [w:] *Studia z dziejów Bełżyc*, Bełżycze 2006, s. 299-304.

↗
 Projekt szpitala w Bełżycach, widok boczny, APL UWL-V-WKB, sygn. 1669.

↗
 Projekt szpitala w Bełżycach, widok od frontu, APL UWL-V-WKB, sygn. 1669.

←
 Projekt szpitala w Bełżycach, plan orientacyjny i sytuacyjny, APL UWL-V-WKB, sygn. 1669.

→
 Projekt szpitala w Bełżycach, rzut parteru, APL UWL-V-WKB, sygn. 1669.

ŁAŹNIA MIEJSKA NA BRONOWICACH W LUBLINIE PROJ. 1922

Adres: 20-301 Lublin, ul. Bronowicka 2

Data powstania projektu: 1922

Dwa egzemplarze:

1.

Sygnatura: APL Aml 1918-1939 2565

Projekt sygnowany: „PROJEKTOWAŁ ARCH. BOHDAN KELLES-KRAUZE”

Data zatwierdzenia projektu: brak

T: druk kolorowany

Projekt: P. 33-40

P. 33 – Okładka z widokiem perspektywicznym, 15,5 x 11,5

P. 34 – Plan sytuacyjny, 1:500, 34,5 x 22

P. 35 – Rzut fundamentów i suterenu, 1:100, 34,5 x 22

P. 36 – Rzut parteru, 1:100, 34,5 x 22

P. 37 – Rzut piętra, 1:100, 34,5 x 22

P. 38 – Przekrój, 1:100, 34,5 x 22

P. 39 – Widok od skweru, 1:100, 34,5 x 22

P. 40 – Widok od ul. Bronowickiej, 1:100, 34,5 x 22

2.

Sygnatura: UWL-V-WKB 1502

Projekt sygnowany: „projektował / Bohdan Kelles-Krauze / Lublin 922.”

Data zatwierdzenia projektu: 16.08.1922

T: tusz kolorowany

Projekt: P. 1-6

P. 1 – Plan sytuacyjny i orientacyjny, 1:500, 33 x 41,3

P. 2 – Rzut fundamentów, 1:100, 33 x 20,8

P. 3 – Rzut parteru, 1:100, 33 x 20,7

P. 4 – Rzut piętra, 1:100, 33 x 20,8

P. 5 – Przekrój A-B i przekrój C-D, 1:100, 33 x 20,8

P. 6 – K. 1 – Widok od południowego wschodu, 1:100, 33 x 20,8

K. 2 – Widok od północnego zachodu, 1:100, 33 x 20,8

K. 3 – Widok od południowego zachodu, 1:100, 33 x 20,5

Data realizacji: 1924-1926

Obecny użytkownik: Hotel-Restauracja „Lwów” (własność prywatna)

HISTORIA: Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości władze miasta Lublina powołały komisję z udziałem architektów, która miała podjąć decyzję w sprawie lokalizacji przyszłych łaźni, mających powstać w celu poprawienia stanu sanitarnego miasta. Jedną z nich planowano wybudować obok parku na Bronowicach, ponieważ w tej części miasta nie było wówczas nawet prywatnej łaźni (w 1811 roku funkcjonowały w tym miejscu prywatne łazienki P. Balińskiego). Mimo że projekt był gotowy i zatwierdzony w 1922 roku, budowę rozpoczęto dopiero w 1924, a zakończono i obiekt oddano do użytku 14 kwietnia 1926 roku, podczas uroczystości z udziałem przedstawicieli władz miejskich

i wojewódzkich. Uroczystego poświęcenia dokonał ks. Florian Krasuski. Po części oficjalnej pierwszą kąpiel w łaźni odbyli chłopcy z zakładu dobroczynnego wspieranego przez miasto. Całkowity koszt budowy wyliczony przez miejski Wydział Budownictwa (27.01.1927) wyniósł 131 408,35 zł, natomiast wartość placu pod budowę o powierzchni 1420 m² oszacowano na 21 300 zł. Koszty inwestycji poniosły głównie władze miasta i Naczelny Komisarjat [!] dla zwalczania epidemii w Warszawie. Prace budowlane prowadziło Zrzeszenie Majstrów Cechowych, instalacje wykonała warszawska firma „K. Arkuszewski i S-ka” (kanalizacja, wodociągi, centralne ogrzewanie), elektrykę firma „Edward

↑
Dawna łaźnia miejska na Bronowicach w Lublinie, widok współczesny od południowego wschodu, fot. K. Mazur.

Rutkowski”, natomiast stolarkę firma „Łuszczewski, Gajewski”. Do zasilania łaźni wykorzystywano naturalne źródła wodne sąsiedniej Czerniejówki, a zużyta woda odprowadzana była bezpośrednio do rzeki. Budynek prawidłowo skanalizowano dopiero

w 1947 roku. Łaźnia została zamknięta po II wojnie światowej i przez wiele lat była użytkowana jako magazyn Zakładu Opieki Zdrowotnej. W 2000 roku obiekt zakupił prywatny właściciel i przeprowadził generalny remont budynku. Obecnie mieści się w nim Hotel-Restauracja „Lwów”.

OPIS: Budynek murowany z cegły, podpiwniczny, parterowy z użytkowym poddaszem, założony na planie prostokąta, z niewielkimi ryzalitami

na dłuższych elewacjach. Szatą zewnętrzną nawiązuje częściowo do architektury dworkowej: uskokowy, w tym wypadku dwuspadowy dach kryty dachówką, trójkątne szczyty w bocznych ryzalitach, których artykulacja została podkreślona przez dwie pary pilastrów od wschodu i przypony od strony rzeki. Typowy dla „dworków” ganek kolumnowy w lubelskiej łaźni został od południa zastąpiony przez arkadowe podcienia z wejściem głównym (w projekcie na skrajnych osiach, w realizacji wejście umieszczono na osi głównej),

zwieńczone niewielkim trójkątnym szczytem i spływami wolutowymi. Na parterze znalazły się: kasa, sień, poczekalnia, oddzielnie rozbieralnia i ubieralnia z indywidualnymi zamykanymi na kluczyk szafeczkami, sala z 14 natryskami, parnia, a nawet fryzjer. Na piętrze pięć pokoi zostało wyposażonych w wannę, lustro-szafkę, kanapę i taboret. Umieszczono tam również salę z 8 natryskami. Sutereny pełniły funkcję gospodarczą z kotłownią i pomieszczeniem na węgiel, piecem dla parni i piwnicą zarządcy.

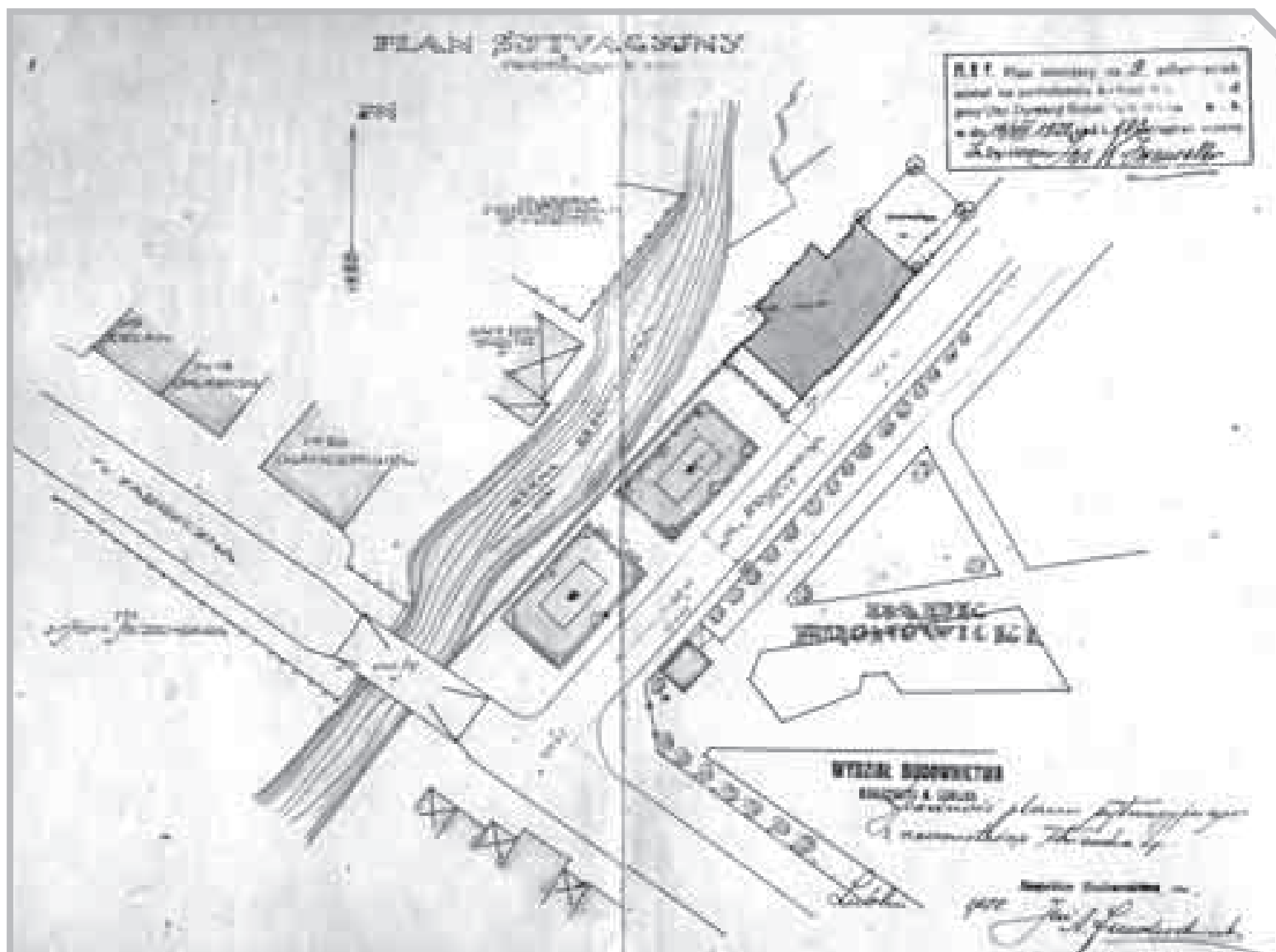
Dawna łaźnia miejska na Bronowicach w Lublinie, widok od strony Czerniejówki, lata 20. XX wieku, fot. wł. prywatna.

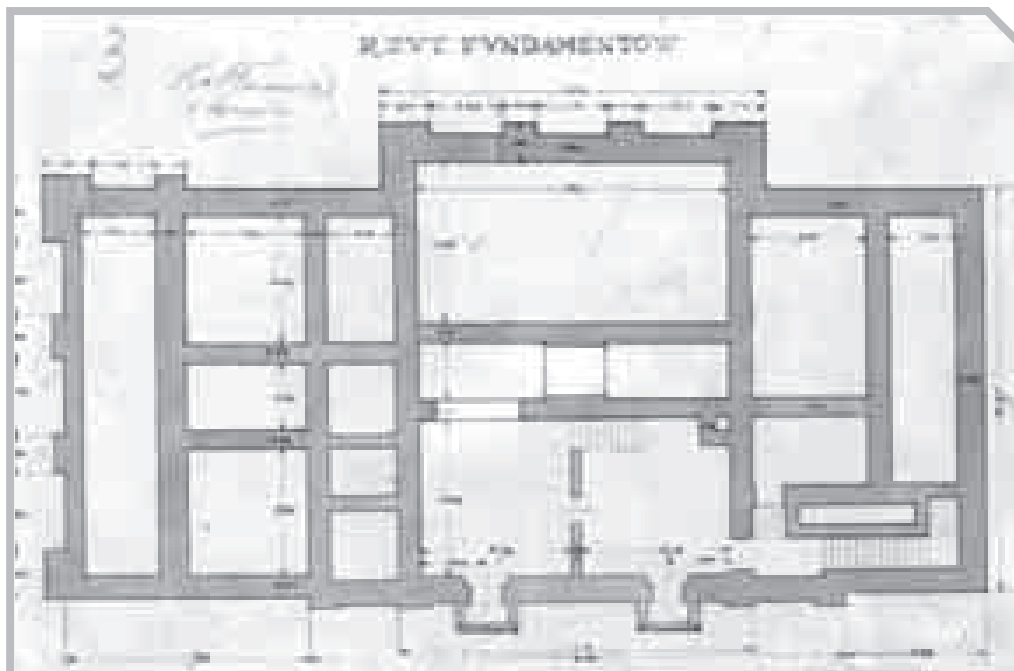

Projekt łaźni miejskiej na Bronowicach w Lublinie, widok perspektywiczny, APL AML 1918-1939, sygn. 2565.

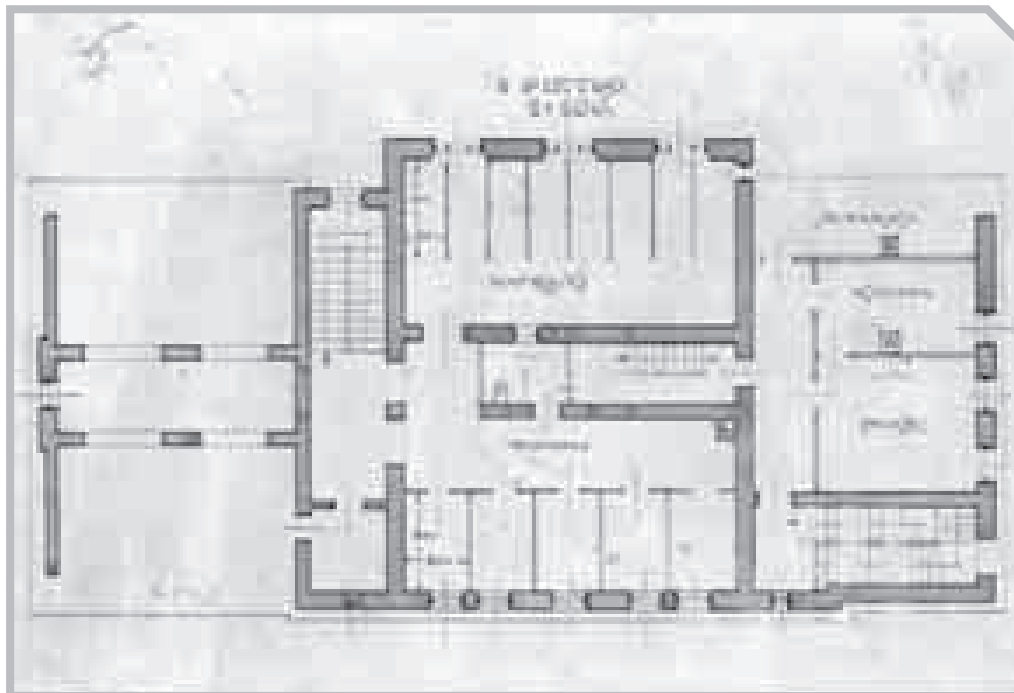
↓
Projekt łaźni miejskiej na Bronowicach w Lublinie, plan sytuacyjny, APL UWL-V-WKB, sygn. 1502.

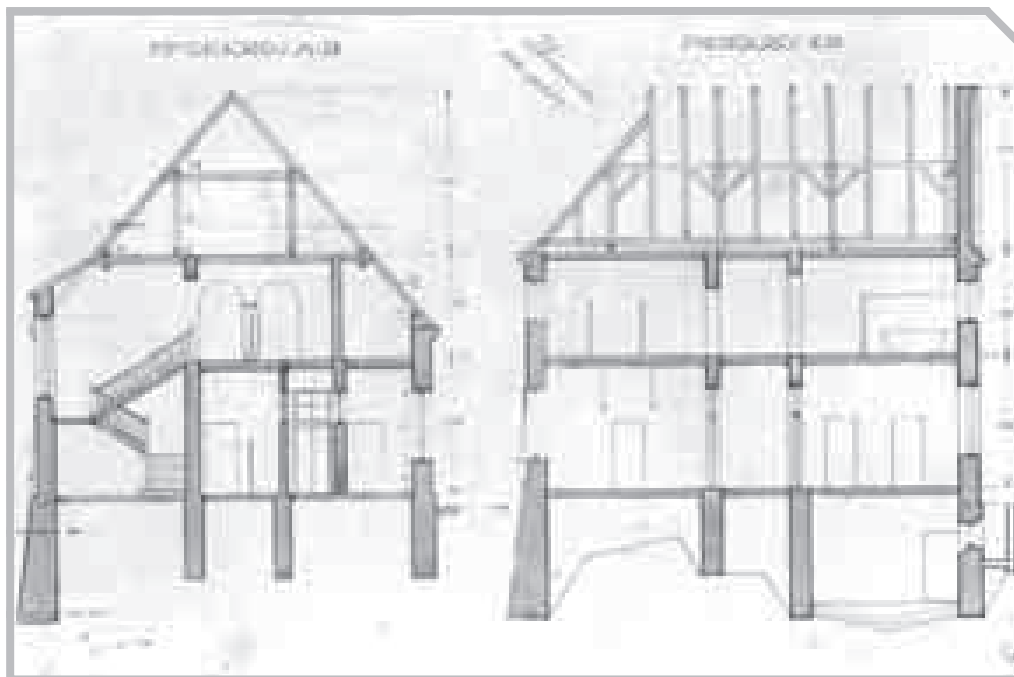
←
Projekt łaźni miejskiej na Bronowicach w Lublinie, rzut parteru, APL UWL-V-WKB, sygn. 1502.

↙
Projekt łaźni miejskiej na Bronowicach w Lublinie, rzut piętra, APL UWL-V-WKB, sygn. 1502.

↓
Projekt łaźni miejskiej na Bronowicach w Lublinie, widok od frontu, APL Aml 1918-1939, sygn. 2565.

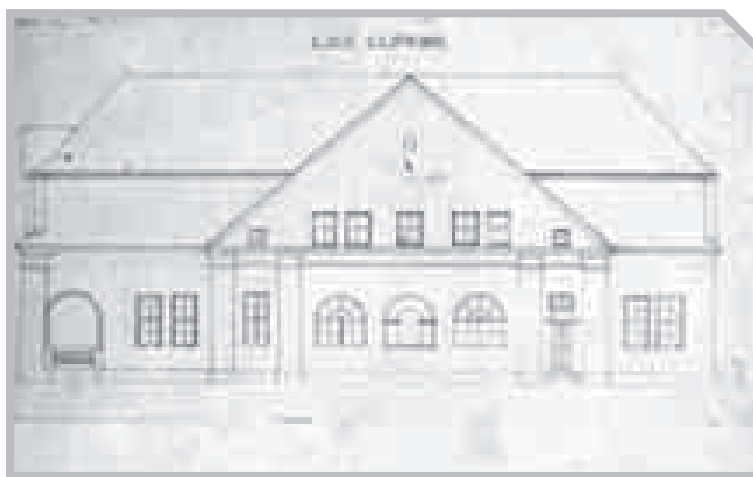

↑ Projekt łaźni miejskiej na Bronowicach w Lublinie, przekroje, APL UWL-V-WKB, sygn. 1502.

↓ Projekt łaźni miejskiej na Bronowicach w Lublinie, widok od wschodu, APL UWL-V-WKB, sygn. 1502.

↓ Projekt łaźni miejskiej na Bronowicach w Lublinie, widok od zachodu, APL UWL-V-WKB, sygn. 1502.

ARCHIWALIA:

APL: Akta nieruchomości położonej w Lublinie przy ul. Bronowickiej 2, IB (22), sygn. 204; Budowa kąpielisk ludowych 1919-1920, AML 1918-1939 (22), sygn. 2565; Kąpieliska miejskie i dezynfekcyjne 1932 r., AML 1918-1939 (22), sygn. 2568; Łazienki miejskie na Bronowicach, AML 1918-1939 (22), sygn. 2572-2575; Projekt łaźniek epidemicznych w Lublinie, UWL-V-WKB (403), sygn. 1502.

AWUOZL: Łaźnia [karta biała], oprac. Ewa Pujszo, 2000; Park bronowicki w Lublinie, oprac. zbiorowe pod red. Jadwigi Czerepińskiej, Lublin 1997, [mps].

KKHSN KUL: Janeczek Anna, *Architektura użyteczności publicznej 1918-1939 w Lublinie*, Lublin 2004, s. 46-47, 129-132 [praca magisterska napisana pod kierunkiem dr. hab. Lechosława Lameńskiego, prof. KUL, w ramach seminarium z historii sztuki nowoczesnej, mps].

BIBLIOGRAFIA:

„Architektura i Budownictwo” 1927, z. 1, s. 30.
 Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 84-86.
 Gawarecki Henryk, *O dawnym Lublinie*, Lublin 1974, s. 145.
 j., *Uroczystość poświęcenia i oddania do użytku publicznego łaźni miejskiej na Bronowicach*, „Ziemia Lubelska” 1926, nr 227, s. 2.
 Mir., *Pożar łaźniek miejskich. Magistracki pech czy brak nadzoru?*, „Głos Lubelski” 1926, nr 258, s. 3.
Pożar nowo wybudowanych łaźniek miejskich na Bronowicach, „Ziemia Lubelska” 1926, nr 231, s. 5.
 Salus, *Otwarcie łaźniek miejskich na Bronowicach. Uroczystość poświęcenia – Przemówienia – Pierwsza Kąpiel*, „Głos Lubelski” 1926, nr 254, s. 3.

REMIZA

DLA STRAŻY OGNIOWEJ W CHODLU GM. CHODEL, POW. OPOLSKI (DAWNIEJ LUBELSKI) PROJ. 1922

Adres: 24-350 Chodel, ul. Partyzantów 16

Sygnatura: UWL-V-WKB 1682

Projekt sygnowany: „Bohdan Krauze / arch. powiatowy / 922.”

T: tusz kolorowany

Projekt: P. 1

K. 1 – Plan orientacyjny, 1:1000 i plan sytuacyjny, 1:500, 32 x 21

K. 2 – Rzut fundamentów, 1:100, 32 x 21

K. 3 – Rzut parteru, 1:100, 32 x 21

K. 4 – Przekrój, 1:100, 32 x 21

K. 5 – Przekrój A-B i przekrój C-D, 1:100, 32 x 21

K. 6 – Widok główny, 1:100, 32 x 21

Data powstania projektu: 1922

Data zatwierdzenia projektu: 08.08.1922

Data realizacji: pierwsza połowa lat 20. XX wieku

Obecny właściciel: Urząd Gminy w Chodlu

HISTORIA: Budynek został wzniesiony w latach 20. XX wieku na potrzeby straży pożarnej w Chodlu i spełniał swoją podstawową funkcję do 1962 roku. W roku tym przeprowadzono adaptację budynku na kino, w trakcie której zostało przebudowane wnętrze, m.in. zamurowano prześwit arkadowe pomiędzy sienią a główną częścią i wstawiono nowe dwuskrzydłowe drzwi. W elewacji frontowej obniżono otwory wjazdowe i zamieniono wysokie, zakończone półkoliście drzwi na prostokątne. Pierwotne pokrycie dachówką ceramiczną zastąpiono blachą. W elewacji północnej zamurowano dwa otwory okienne w związku z dobudową kabiny projek-

cyjnej. Od strony wschodniej zostały dostawione garaże dla straży pożarnej, w których później umieszczono bibliotekę. Kino zostało zamknięte, a główny budynek jest użytkowany wyłącznie okazjonalnie w czasie imprez okolicznościowych. Część pomieszczeń pełni funkcje magazynowe. W 2010 roku rozpoczęto generalny remont kina, którego zakończenie zaplanowano na 2011 rok.

OPIS: Budynek murowany, jednokondygnacyjny, na planie dwóch prostokątów. Od frontu wydzielona sień, która pierwotnie była połączona z główną częścią trzema arkadami (obecnie

pełna ściana z otworami wejściowymi). Trzy symetryczne osie elewacji frontowej wyznaczają umieszczone w płytkich blendach półkoliste zamknięcia dwóch bram wejściowych na skrajnych osiach (później zmniejszone i przebudowane)

↑
Dawna remiza w Chodlu, widok współczesny od południowego zachodu, fot. K. Mazur.

i okno powtarzające kształt wejść. Rytm gładkiej elewacji rozbijają krótkie odcinki gzymsu umieszczonego na wysokości nasady łuków blend. W bocznych, pierwotnie trójosiowych elewacjach wysokie okna zostały umieszczone w węższych zamkniętych półkoliście blendach (przy elewacji północnej – obecnie przybudówka). Wrażenia masywności dodają bryle skarpy w narożach.

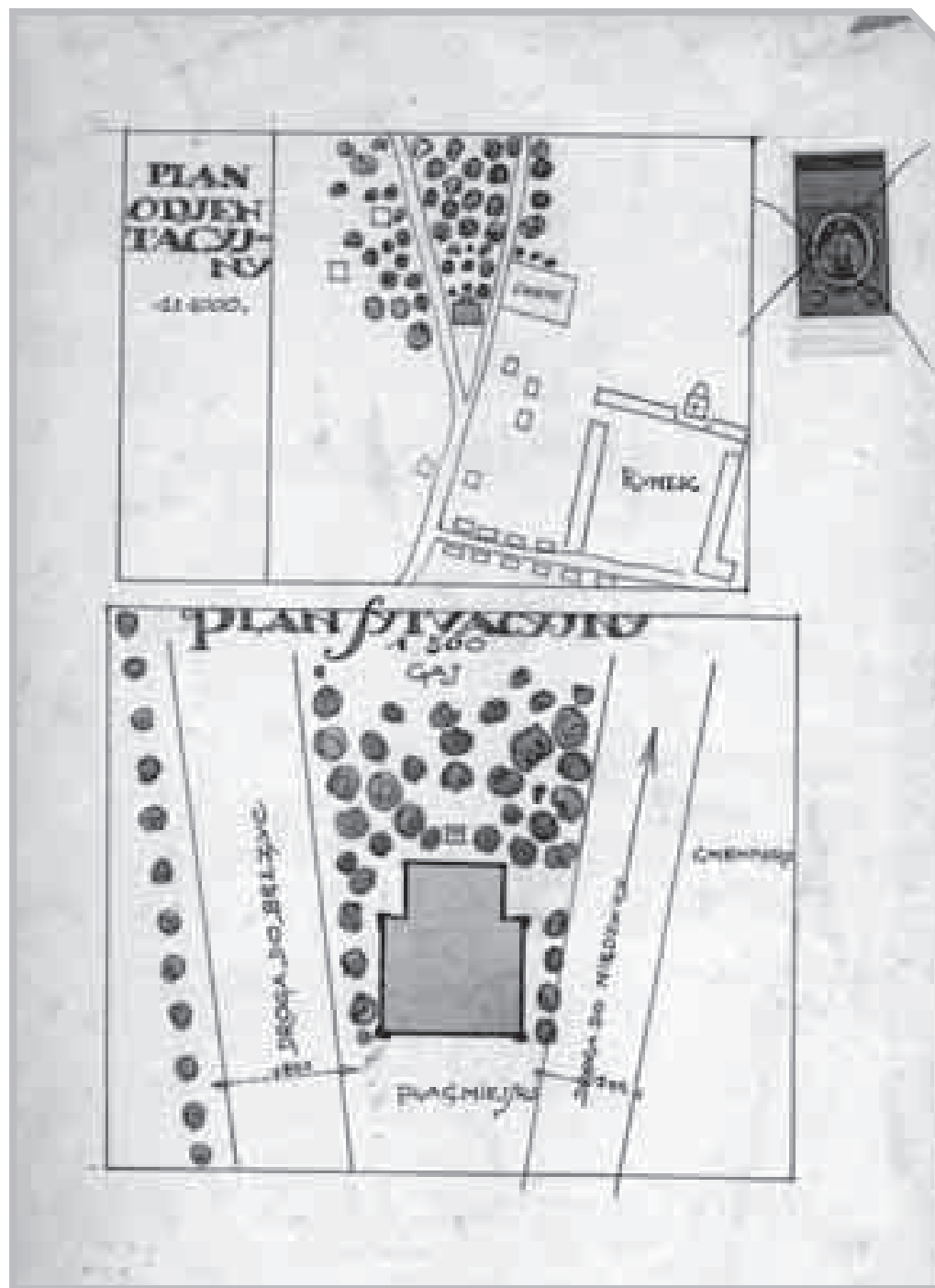
ARCHIWALIA:

APL: Projekt remizy dla straży ogniowej w Chodlu, pow. lubelski, UWL-V-WKB (403), sygn. 1622.

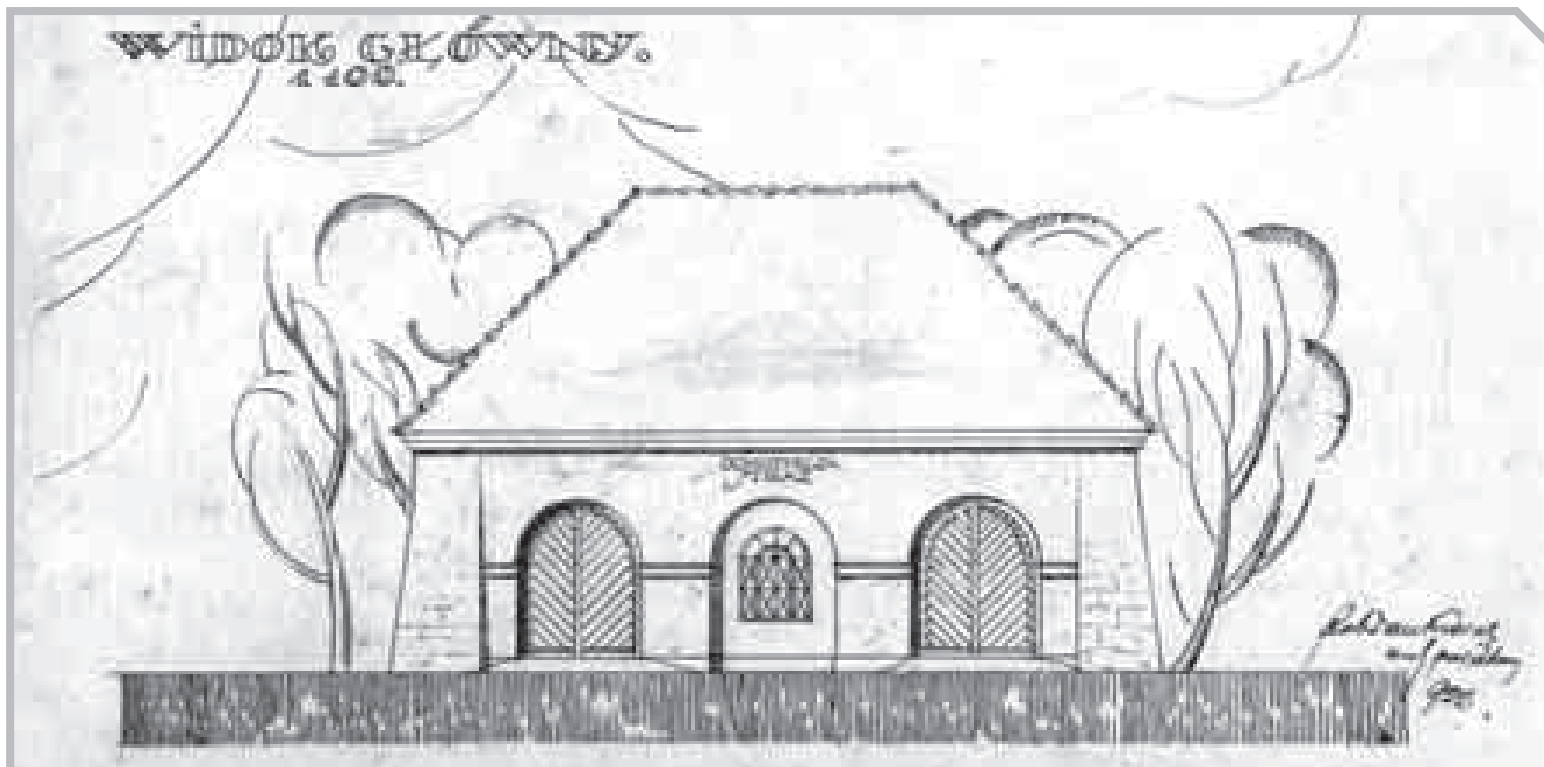
AWUOZL: Chodel. Remiza strażacka [karta biała], oprac. B. Stanek-Lebioda, 1986; Chodel – studium historyczno-urbanistyczne, tekst Jerzy Chomicki, Lublin 1984, sygn. 2059.

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 87.

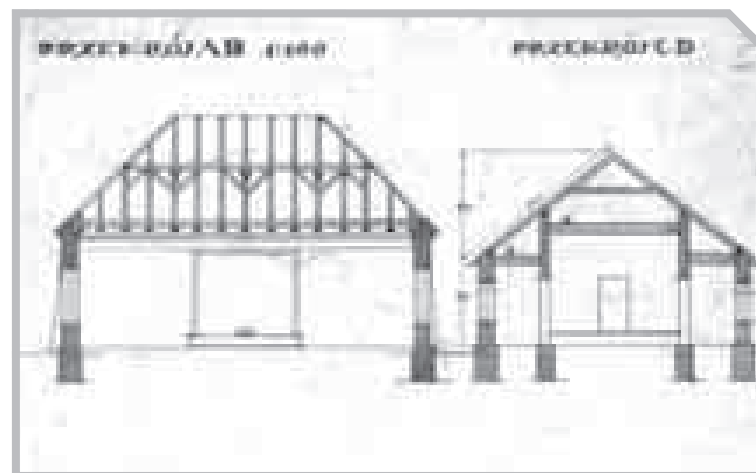
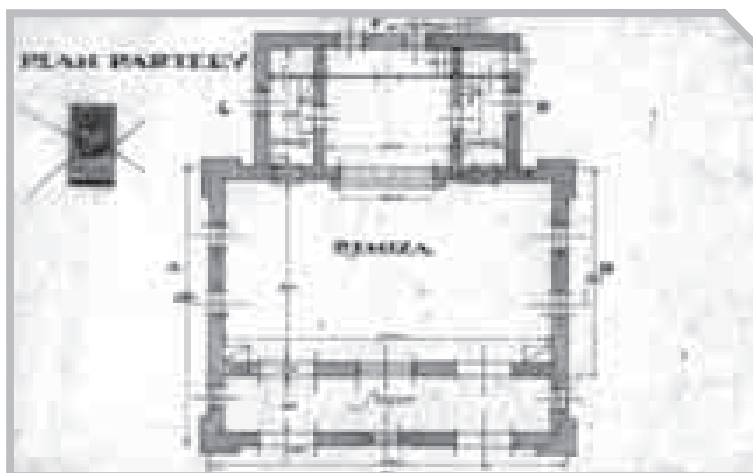
Projekt remizy w Chodlu, plan orientacyjny i sytuacyjny, APL UWL-V-WKB, sygn. 1682.

↑ Projekt remizy w Chodlu, widok od frontu, APL UWL-V-WKB, sygn. 1682.

↓ Projekt remizy w Chodlu, rzut parteru, APL UWL-V-WKB, sygn. 1682.

↓ Projekt remizy w Chodlu, przekroje, APL UWL-V-WKB, sygn. 1682.

POCZTA GŁÓWNA

W LUBLINIE, UL. KRAKOWSKIE PRZEDMIEŚCIE 50

PROJ. 1923-1924, PRZEBUDOWA, WRAZ Z JERZYM SIENNICKIM

Adres: 20-076 Lublin, ul. Krakowskie Przedmieście 50

Współautor: Jerzy Siennicki

Sygnatura: IB 2131

Projekt sygnowany: „J Siennicki / 11.IX.24”

T: druk kolorowany

Projekt: P. 9

K. 1 – Plan sytuacyjny i orientacyjny, 1:1000, 32,6 x 20,7

K. 2-3 – Rzut II piętra, 1:100, 32,6 x 41,4

K. 4 – Przekrój 1-1, 1:100, 32,6 x 20,7

K. 5-6 – Widok od frontu, 1:100, 32,6 x 41,4

K. 7-8 – Detal – portal i przekrój frontowej elewacji, 1:50, 32,6 x 41,4

Data powstania projektu: 1923-1924

Data zatwierdzenia projektu: 21.10.1924

Data realizacji: 1923-1924

Obecny użytkownik: Poczta Polska

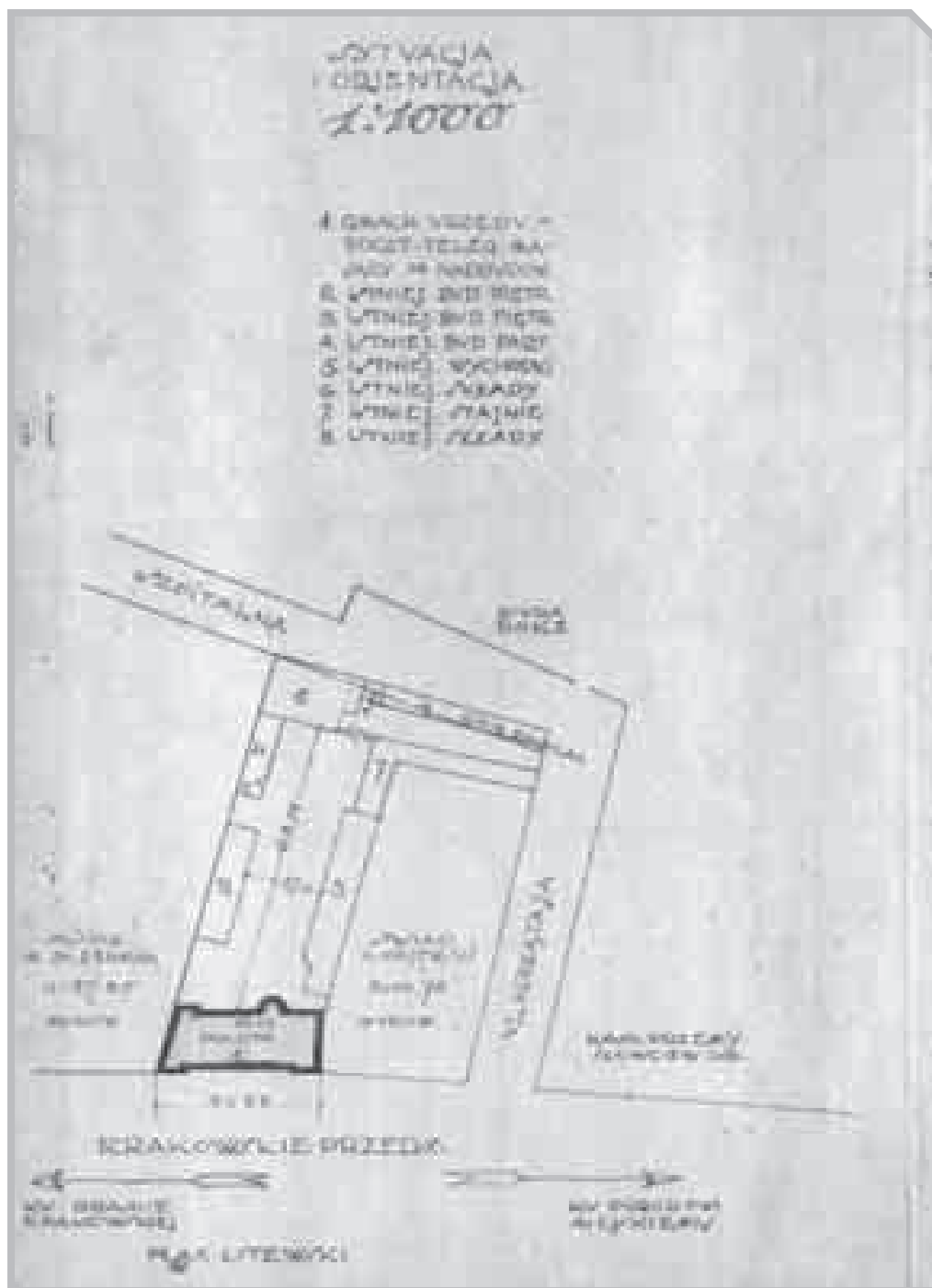
HISTORIA: Budynek lubelskiej poczty został wzniesiony w 1861 roku przy Krakowskim Przedmieściu jako dwupiętrowa kamienica nakryta dwuspadowym dachem, z wejściem głównym na osi środkowej, bramą wjazdową na podwórze we wschodniej części fasady i dodatkowo wyposażona w stajnie zlokalizowane na tyłach posesji. Zasadnicze zmiany dotyczące wnętrza, ale przede wszystkim zewnętrznej były gmachu – nie licząc drobnej kosmetyki z 1921 roku w postaci usunięcia balkonów na piętrach i schodków na parterze przy wejściu do budynku, która raczej mało korzystnie wpłynęła na wygląd fasady – nastąpiły po jego przebudowie i rozbudowie

według projektu Jerzego Siennickiego (kondygnacja parteru z portalami) i Bohdana Kelles-Krauzego (dobudowa trzeciego piętra i attyki), po pożarze z lipca 1923 roku, w trakcie którego spaliły się dach i drugie piętro. Zewnętrzna szata architektoniczna, którą poczta uzyskała w wyniku tych działań, w zasadzie przetrwała do dziś w niezmienionej formie.

Po licznych perypetiach z ostatecznym zatwierdzeniem projektu i terminem rozpoczęcia prac, uzgodniono dobudowę do istniejącej kamienicy trzeciego piętra z attyką, która jednocześnie stała się wyższą ścianą poddasza. Zewnętrzna szata głównego gmachu poczty po przebudowie

↑
Poczta Główna w Lublinie,
widok współczesny od frontu,
fot. K. Mazur.

wie zyskała reprezentacyjny wygląd i większą powierzchnię użytkową. Podwyższony o trzecią kondygnację i okazałą attykę, budynek stanowił dominantę w tej południowej części pierzei Krakowskiego Przedmieścia. Do momentu rozbudowy poczta nie przewyższała dwóch sąsiednich kamienic, które do czasu bombardowania

9 września 1939 roku tworzyły wraz z nią zwartą zabudowę.

Na planie sytuacyjnym oprócz głównego budynku, stanowiącego siedzibę poczty, zostały również uwzględnione dwie piętrowe oficyny, parterowy budynek, składy oraz ubiczność, a także wjazd na podwórze, zlokalizowany tak jak dotychczas – w narożniku ul. Kołłątaja.

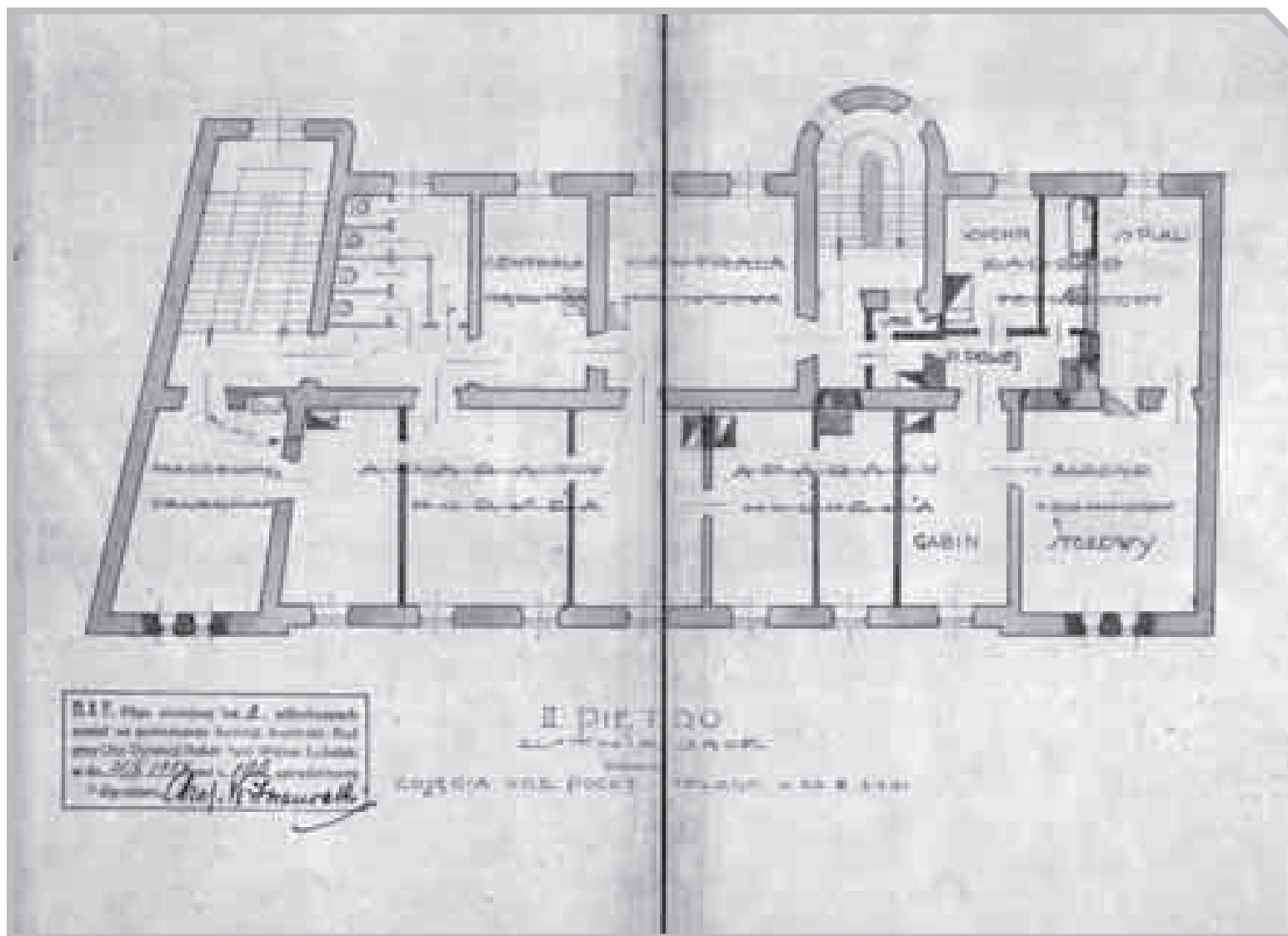
W następnych latach wykonano kilka drobnych zmian w obrębie posesji. W 1926 roku rozpoczęto budowę murowanego ogrodzenia i szopy na murowanych filarach od strony ul. Szpitalnej (obecnie Peowiaków). W kolejnych dwóch latach przeprowadzono remont dachu, w ramach którego popękany, drewniany strop zamieniono na żelbetonowy, zmiany dotyczyły również otworów drzwiowych i okiennych. W latach 1953-1958 od wschodu dobudowano, nawiązujący stylistycznie do poczty, siedmioosiowy budynek telegrafu według projektu Jana Ogórkiewicza, z fasadą nieco cofniętą w stosunku do frontowej elewacji poczty. W 1994 roku wymieniono stolarkę okienną w budynku. Ostatni generalny remont gmachu ukończono w 2006 roku.

OPIS: Budynek podpiwniczony, czterokondygnacyjny, na planie trapezu, z dwoma płytkimi prostokątnymi ryzalitami na skrajnych osiach fasady (elewacja północna – dłuższy bok trapezu) i dwoma bocznymi ryzalitami w elewacji tylnej (południowej), z zachowanym dwutraktowym układem wnętrza. Zwieńczony pseudorenesansową attyką, zasłaniającą jednospadowy, kryty blachą dach. Fasada od północy jest symetryczna, dziewięćosiowa.

Pierwszy projekt (zatwierdzony przez Ministerstwo Robót Publicznych 29.01.1924, przechowy-

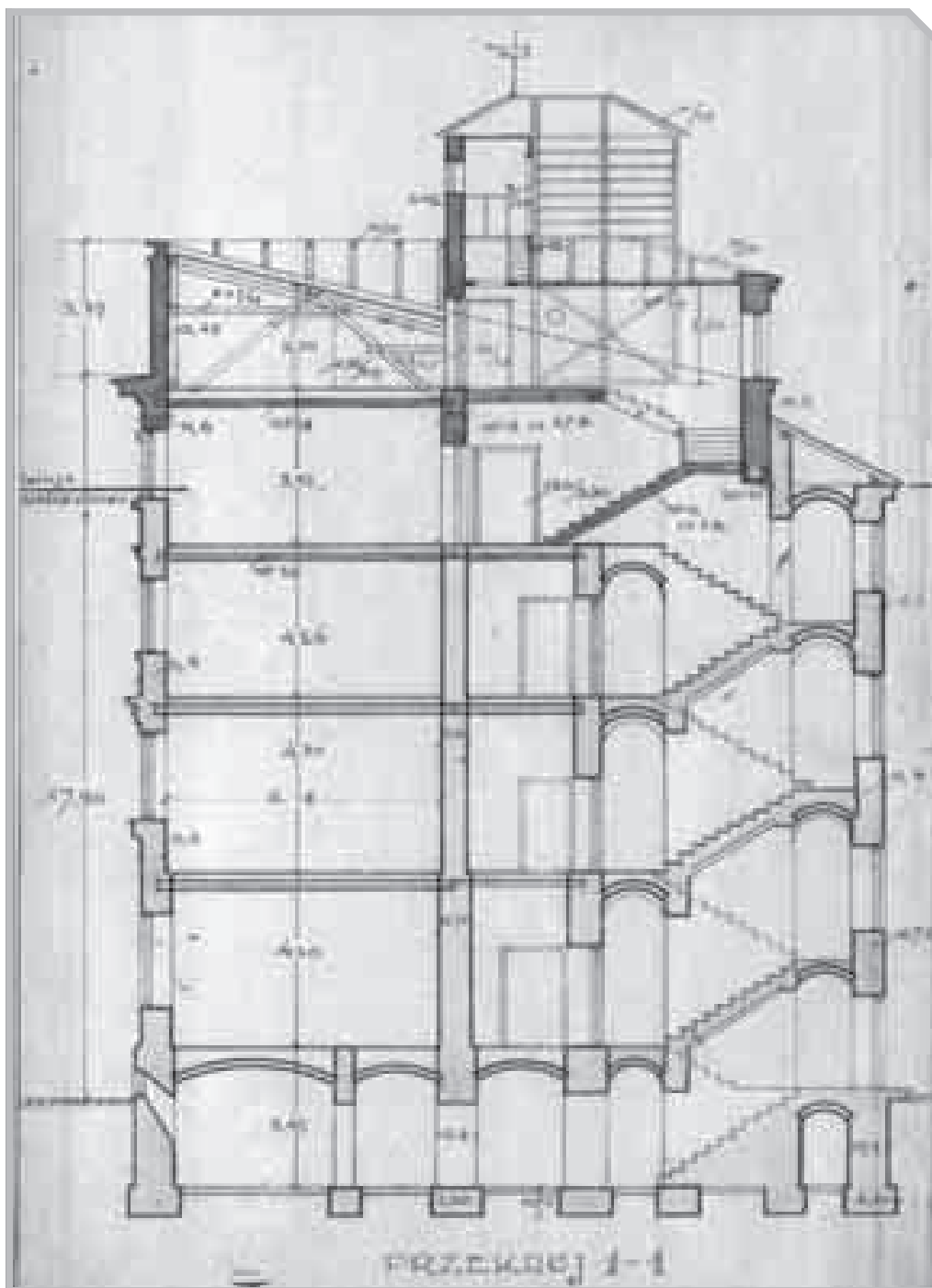
Projekt Poczty Głównej w Lublinie, plan sytuacyjny, APL IB, sygn. 2131.

wany w Archiwum Akt Nowych w Warszawie), który zakładał wejście główne, podobnie jak pierwotne, na osi elewacji, w formie reprezentacyjnego portalu o dwóch wejściach zakończonych półkoliście, ostatecznie został zmodyfikowany. Porzucono koncepcję wejścia na osi na rzecz dwóch ozdobnych portali o pseu-

dobarokowych formach, flankowanych podwójnymi parami tokańskich kolumn, na których zostało wsparte przerwane belkowanie i półkolisty naczółek. Okna zarówno w boniowanej kondygnacji parteru, jak i w pozostałych mają formę prostokąta. W wydzielonych pilastrami polach attyki w ryzalitach zostały umieszczone w układzie antytetycznym płaskorzeźbione

↑
Projekt Poczty Głównej w Lublinie,
rzut II piętra, APL IB, sygn. 2131.

herby miasta Lublina i województwa lubelskiego (wyk. Zofia Trzcńska-Kamińska), w polu centralnym zegar, a nad nim całość wieńczyła rzeźba orła. Górna część attyki została ozdobiona girlandami.

Szczyt bocznej elewacji, od zachodu opadający w kierunku podwórza, zakończony został spływem wolutowym. Wschodnia elewacja obecnie jest niewidoczna z powodu dobudowanego do poczty w latach 50. XX wieku gmachu telegrafu.

Wnętrze budynku było kilkakrotnie przebudowywane i w zasadzie niewiele pozostało z pierwotnego układu. Został zachowany podział na dwa trakty, a także usytuowanie klatek schodowych. Na parterze znajdowała się obszerna sala z okienkami pocztowymi dla interesantów, a także dział magazynowania i wydawania paczek. Na pierwszym piętrze były rozmównica, kasa, dział ekspedycji telegraficznej, skarbiec oraz siedziba naczelnika wraz z przylegającą do niej kancelarią oraz rewir listonoszy. Dział telegraficzny z aparatami Morse'a i Hughesa, pomieszczeniami zarządu technicznego i naczelnika telegrafu oraz miejską i międzymiastową centralą telefoniczną, do czasu odbudowy mieszczący się na drugim piętrze, zlokalizowano na dobudowanym piętrze trzecim.

Stylistycznie gmach mieści się w nurcie architektury historyzującej, bazującej na formach renesansowych i barokowych o jednoczesnej tendencji do uproszczenia były.

Projekt Poczty Głównej w Lublinie, przekrój poprzeczny, APL IB, sygn. 2131.

Projekt Poczty Głównej w Lublinie, widok elewacji od frontu, APL IB, sygn. 2131.

Projekt Poczty Głównej w Lublinie, widok elewacji od frontu (niezrealizowana wersja), AAN MSW 1918-1939, sygn. 2845.

ARCHIWALIA:

APL: Akta nieruchomości położonej w Lublinie przy ulicy Krakowskie Przedmieście 50 (1924-40), IB (22), sygn. 2131; Sprawy dotyczące przebudowy gmachu Dyrekcji Poczty i Telegrafów w Lublinie, UWL-V-WKB (403), sygn. 2954.

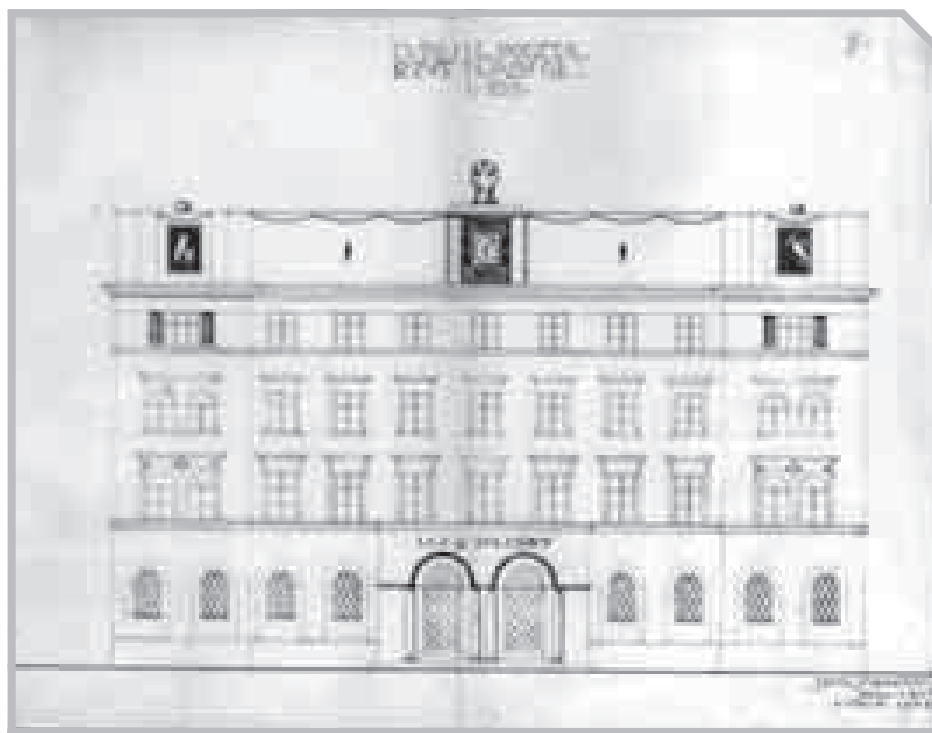
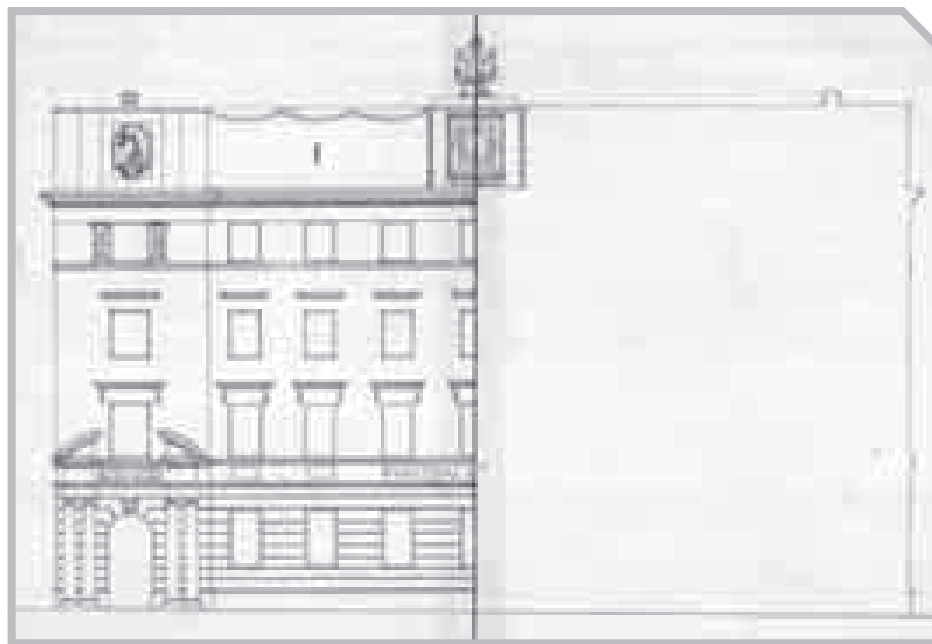
AAN MSW 1918-1939: Projekt nadbudowy gmachu Urzędu Poczтового w Lublinie, sygn. 2845.

AWUOZL: Budynek Poczty [karta biała], oprac. Piotr Rudziński, Lublin 1980; Poczta przy ul. Krakowskie Przedmieście 46-50 w Lublinie. Dokumentacja naukowo-historyczna, oprac. Zbigniew Pastuszak, Lublin 1989; Projekt architektoniczno-budowlany adaptacji strychu Poczty Głównej w Lublinie ul. Krakowskie Przedmieście 50, projekt. Anna Pytka, Bogusław Makaruk, Lublin 1997; Projekt architektoniczno-budowlany: remont elewacji budynku Poczty Głównej przy Krakowskim Przedmieściu 50 w Lublinie, projekt. Elżbieta Pytlarz, oprac. Grażyna Kwiek, Lublin 2001; Projekt wymiany stolarki w budynku Poczty Głównej w Lublinie, oprac. Jadwiga Jamiołkowska, Krystyna Jakubik, Lublin 1994; Studium historyczno-urbanistyczne do planu szczegółowego śródmieścia Lublina, praca zbior. pod red. Alicji Kurzątkowskiej, Lublin 1969.

KKHSN KUL: Janeczek Anna, *Architektura użyteczności publicznej 1918-1939 w Lublinie*, Lublin 2004, s. 53-54, 102-105 [praca magisterska napisana pod kierunkiem dr. hab. Lechosława Lameńskiego, prof. KUL, w ramach seminarium z historii sztuki nowoczesnej, mps].

BIBLIOGRAFIA:

„Architektura i Budownictwo” 1927, z. 1, s. 30-31.
 Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 90-91.
 Budynek Poczty Głównej w Lublinie. *Przeszłość i teraźniejszość*, praca zbiorowa pod redakcją Zbigniewa Nestorowicza, Lublin 2006; tam: Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Gmach Poczty Głównej w okresie dwudziestolecia międzywojennego*, s. 77-90; Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Wielki pożar i sprawa przebudowy poczty lubelskiej na łamach lokalnej prasy*, s. 69-76 [artykuł opatrzony licznymi odniesieniami do przedwojennych wzmianek prasowych poświęconych dyskusji na temat przebudowy poczty]; Żywicki Jerzy, *Dziewiętnastowieczne siedziby lubelskiej poczty*, s. 55-68.
 Denys Marta, *Z mister Bellem po Lublinie*, „Na przykład” 1994, nr 13-14, s. 26-28.
 Gawarecki Henryk, *Rozwój urbanistyczny i architektoniczny miasta w latach 1918-1939*, [w:] *Dzieje Lublina. Tom II*, pod redakcją Stanisława Krzykały, Lublin 1975, s. 249.

URZĄD POCZTOWY

NR 2 W LUBLINIE

PROJ. 1928, WRAZ Z JERZYM SIENNICKIM

Adres: 20-400 Lublin, ul. Pocztowa 1

Współautor: Jerzy Siennicki

Sygnatura: IB 3901

Projekt sygnowany: „Jerzy Siennicki”

T: druk

Projekt: P. 8 – Rzut parteru, 1:100, 57,2 x 84,5

Data powstania projektu: 1928

Data zatwierdzenia projektu: brak

Data realizacji: 1928-1929

Obecny użytkownik: Poczta Polska

HISTORIA: Urząd Pocztowy nr 2 – uruchomiony w grudniu 1918 roku – został zlokalizowany w pobliżu dworca kolejowego, co znacznie ułatwiło bieżącą ekspedycję korespondencji i paczek. Początkowo placówkę ulokowano w wagonie pocztowym ustawionym na boczniczy kolejowej dworca (odprawiano w nim wyłącznie paczki, nie prowadzono działalności usługowej), a następnie w wybudowanym obok wagonu drewnianym baraku, który przeznaczono na magazyn paczkowy i obsługę administracyjną. Dopiero w marcu 1928 roku lubelska Dyrekcja Okręgu Poczty i Telegrafów podjęła starania o budowę nowej siedziby poczty, m.in. dzięki wyasygnowaniu na ten cel funduszy z uzyskanej przez miasto pożyczki w amerykańskim Towarzystwie Ulen&Co. Po uzyskaniu zgody Ministerstwa

Robót Publicznych na budowę bez pośrednictwa lubelskiej Okręgowej Dyrekcji Robót Publicznych, Dyrekcja Okręgu Poczty i Telegrafów ogłosiła publiczny przetarg na roboty budowlane, który wygrała firma Władysława Szczęka z Leżajska. Mimo początkowych obaw opinii publicznej związanych z tempem prac oraz ich jakością – budynek miał stanąć w miejscu tymczasowego przejazdu z ul. Bychawskiej (obecnie Kunickiego) do śródmieścia, a planowany tunel nie był jeszcze wykończony – gmach był gotowy już na początku 1929 roku, a uroczyste poświęcenie odbyło się 4 maja.

Urząd Pocztowy nr 2 w nowej siedzibie rozpoczął działalność w zakresach: nadawczo-oddawczym, telegraficznym, telefonicznym, celnym, rozdzielczym i ekspedycyjnym. Budynek uległ

Poczta nr 2 w Lublinie, widok współczesny od południa, fot. K. Mazur.

częściowemu zniszczeniu od strony wschodniej w czasie wrześniowego nalotu w 1939 roku. Po zajęciu miasta przez wojska okupanta, uruchomiono w nim pocztę niemiecką. Odnotowano w tym okresie znaczący ruch w obiegu paczek i przesyłek listowych. Z poczty korzystali nie tylko Niemcy, ale również Polacy, po ocenzurowaniu korespondencji przez pracowników SS i Wehrmachtu. W czasie ostatnich dni okupacji Niemcy przed opuszczeniem Lublina zagrabili lub zniszczyli całe wyposażenie budynku.

Urząd wznowił działalność 27 lipca 1944 roku. W celu poprawienia warunków lokalowych rozbudowującej się organizacyjnie placówki podjęto decyzję o przeprowadzeniu generalnego remontu i nadbudowie drugiego piętra, zrealizowanej w pierwszej połowie lat 80. Od strony ul. Pocztowej dobudowano obiekt dwukondygnacyjny oraz czterokondygnacyjny łącznik.

OPIS: Budynek murowany z cegły, założony na planie zbliżonym do litery „F”, z narożnymi ryzalitami od wschodu i dwoma skrzydłami od strony ul. Pocztowej. Jego główny korpus, jednopiętrowy przed nadbudową, jest równoległy do torów (wzdłuż osi północ-południe), z fasadą również w jednopiętrowym południowym skrzydle. Ta część założenia uzyskała jednolitą szatę architektoniczną o monumentalnym charakterze: wysoki cokół na poziomie suterenu i dwie kondygnacje w wielkim porządku, których osie oddzielały gładkie lizeny zwieńczone pasem

gładkiego fryzu. Gmach wieńczyła attyka w formie pseudobelwederu. Drugie skrzydło w głębi ul. Pocztowej, od początku dwupiętrowe, potraktowano mniej reprezentacyjnie. Bryła budowli została ujednoczona poprzez nadbudowę drugiego piętra nad całym obiektem i likwidację attyki, co niekorzystnie wpłynęło na proporcje gmachu.

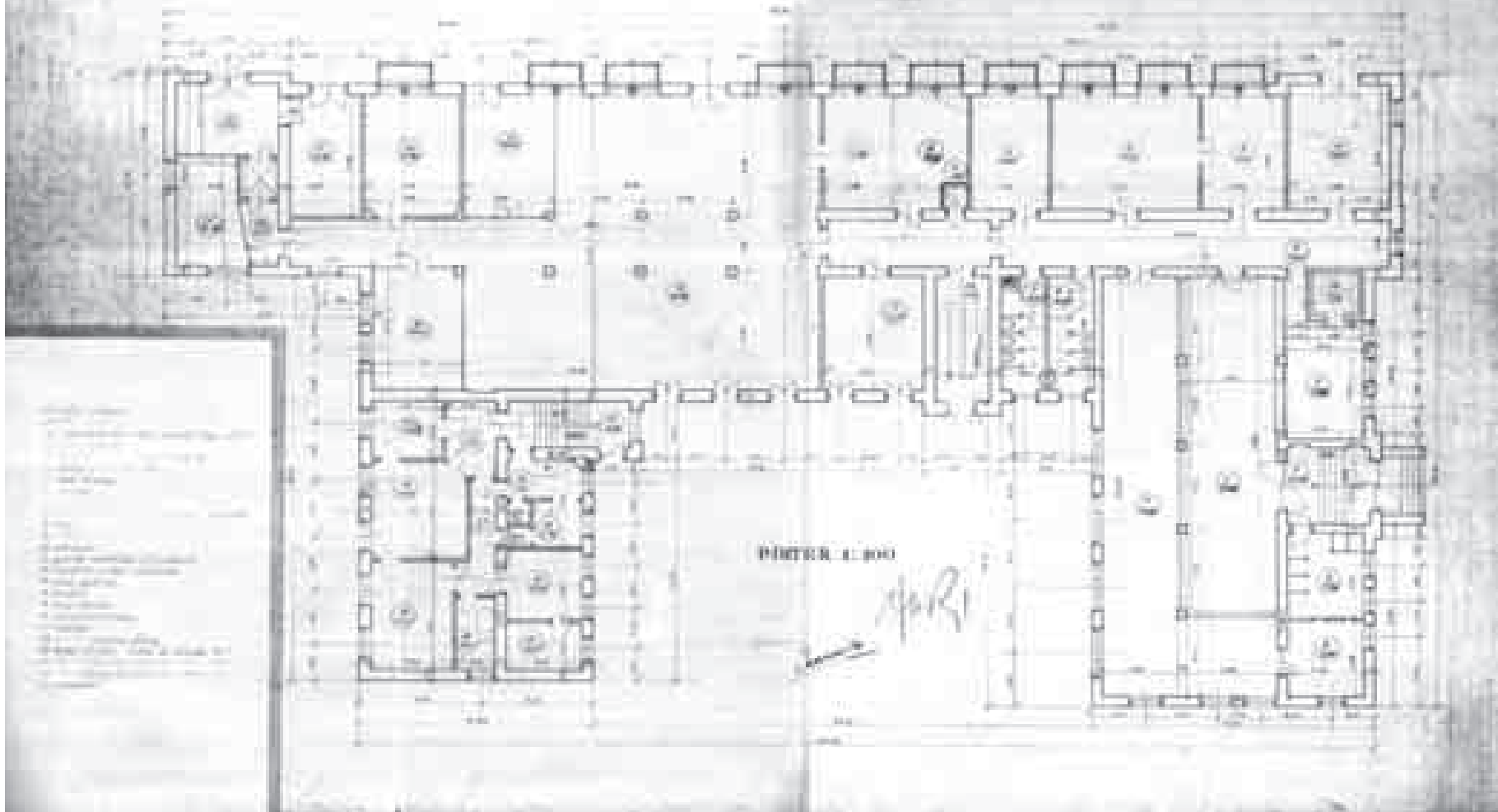

Pocztownia nr 2 w Lublinie, widok od południa, pocztówka wydana z okazji poświęcenia gmachu Urzędu Pocztowego nr 2 w Lublinie 4 maja 1929 roku, wł. prywatna.

Pocztownia nr 2 w Lublinie, widok od południowego wschodu, koniec lat 20. XX wieku, fot. wł. prywatna.

URZĘD POCZTOWO-TELEGRAFICZNY LUBLIN 2

ARCHIWALIA:

APL: Akta nieruchomości położonej przy ulicy Pocztowej 1, IB (22), sygn. 3901.

KKHSN KUL: Janeczek Anna, *Architektura użyteczności publicznej 1918-1939 w Lublinie*, Lublin 2004, s. 59, 106-108 [praca magisterska napisana pod kierunkiem dr. hab. Lechosława Lameńskiego, prof. KUL, w ramach seminarium z historii sztuki nowoczesnej, mps].

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 102-103.
Niefortunna budowa gmachu pocztowego przy stacji kolejowej w Lublinie, „Głos Lubelski” 1928, nr 116, s. 3.
Stadnik Stanisław, *Z dziejów lubelskiej dwójki*, Lublin 1998.
Tam gdzie przed sześciu miesiącami były bagna powstał nowoczesny gmach Urzędu Pocztowego Lublin 2, „Ziemia Lubelska” 1929, nr 27, s. 5.

↑
Projekt Poczty nr 2 w Lublinie, rzut parteru, APL IB, sygn. 3901.

06

BUDOWLE UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

DOM STRAŻACKI

W LUBLINIE

PROJ. 1928-1929

Adres: 20-012 Lublin, ul. Strażacka 7

Brak projektu

Data powstania projektu: 1928-1929

Data zatwierdzenia projektu: 13.07.1929

Data realizacji: 1929-1930

Obecny użytkownik: Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Lublinie

HISTORIA: Pomysł wybudowania własnego Domu Strażackiego powstał na zjeździe Rady Wojewódzkiej Straży Pożarnych w Lublinie w 1926 roku. Konkretnie działania w tej sprawie podjęto dopiero dwa lata później. Na zebraniu 23 kwietnia 1928 roku ukonstytuował się Komitet Budowy Domu Strażackiego, który nadzorował przyjęcie darowizny od Marii Rüdycier-Bielaje-

wej w postaci placu pod budowę o powierzchni 2140,95 m² w ówczesnej dzielnicy Rury Jezuickiej. Akt notarialny został podpisany 9 listopada 1928 roku. W tym samym roku był także gotowy projekt, wyłoniony na podstawie zamkniętego konkursu ogłoszonego przez miejscowe Koło Architektów. Zwyciężył projekt członka Koła, Bohdana Kelles-Krauzego. Prace budowlane

↑
Dom Strażacki w Lublinie, widok współczesny od frontu, fot. K. Ma-
zur.

rozpoczęto dopiero w lipcu następnego roku, po zebraniu części funduszy przekazywanych na ten cel przez osoby prywatne i instytucje. Budowę prowadziła firma Mieczysława Krzywdy-Sienickiego, wybrana w drodze przetargu. Do listopada wniesiono budynek w stanie surowym i przekryto dachem, za sumę ok. 125 000 zł. Po uzyskaniu długoterminowej pożyczki z Banku Gospodarstwa Krajowego rozpoczęto prace wykończeniowe i montaż instalacji. Ostatecznie obiekt oddano do użytku w styczniu 1931 roku, a 17 maja tego roku odbyło się uroczyste poświęcenie gmachu. Ogólny koszt budowy oszacowano na 405 515 zł. Problemy finansowe i groźba licytacji budynku spowodowały, że strażacy musieli opuścić swoją nową siedzibę już w sierpniu 1935 roku i oddać

magistratowi w dzierżawę parter oraz dwa piętra na potrzeby szkoły powszechnej. Szkoła funkcjonowała w obiekcie do początku lipca 1942 roku, dopóki nie zajęły jej władze niemieckie. Po II wojnie światowej strażacy odzyskali obiekt i jest on obecnie siedzibą Komendy Wojewódzkiej PSP. Z zewnątrz obiekt nie był znacząco przebudowywany, zlikwidowano jedynie wspinalnię, zamieniono dwa okna 5 i 6 osi od północy w kondygnacji parterowej na bramy wjazdowe, według projektu opracowanego w 1965 roku.

OPIS: Budynek murowany z cegły, założony na rzucie zbliżonym do prostokąta, z ryzalitami i dodatkowym skrzydłem bocznym przylegającym od zachodu do tylnej elewacji głównego

korpusu. Bryła budynku jest prosta, złożona z trzech odrębnych członów o zróżnicowanej wysokości, wzbogacona o ryzalitty klatek schodowych i pięciopiętrowej wspinalni. Najniższa kondygnacja od frontu tworzy rodzaj cokołu dla pozostałych. Gładkie elewacje rytmizują prostokątne otwory okienne, których osie w najniższej trzypiętrowej części korpusu zostały wydzielone płaskimi lizenami. Powtarzają one układ bram wjazdowych dla pojazdów strażackich w kondygnacji parteru. Oprócz sześciu mieszkań i pomieszczeń biurowych w gmachu mieściły się sale sypialne i wykładowe oraz gimnastyczna, kuchnia, magazyny, warsztaty mechaniczno-reperacyjne, a także wspomniana wspinalnica.

ARCHIWALIA:

APL: Akta nieruchomości położonej przy ulicy Strażackiej 7 (1935-1940), IB (22), sygn. 5178.

Archiwum Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Lublinie: Projekt tech.-roboczy elewacji budynku KWSP z dn. 2.09.1965 r. Realizacja czynów społecz. w zakresie och. p. poż. w 1983-85 r. oraz program na lata 1986-90, sygn. 92a/16.

KKHSN KUL: Janeczek Anna, *Architektura użyteczności publicznej 1918-1939 w Lublinie*, Lublin 2004, s. 61, 143-145 [praca magisterska napisana pod kierunkiem dr. hab. Lechosława Lameńskiego, prof. KUL, w ramach seminarium z historii sztuki nowoczesnej, mps].

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 108-109.

Gawarecki Henryk, *O dawnym Lublinie – szkice z przeszłości miasta*, Lublin 1974, s. 274.

O stosowaniu betonu w budownictwie na obszarze m. Lublina i wojew. lubelskiego, „Technik Lubelski”, R. 3, 1931, nr 10-11, s. 5-6, rys. 2.

Przesmycka Elżbieta, *Modernistyczna architektura międzywojennego Lublina*, [w:] *Architektura modernizmu. Kraków – Lublin – Otwock*, red. E. Przesmycka, Lublin 2008, s. 78, 80.

Przesmycki M., *Historia powstania Domu Strażackiego*, „Kurier Lubelski” 1932, nr 304, s. 3.

Dom Strażacki w Lublinie, widok perspektywiczny, rys. tuszem B. Kelles-Krauze, wł. prywatna.

07

BUDOWLE UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

SANATORIUM

PRZECIWGRUŹLICZE W KRASNOBRODZIE

GM. KRASNOBRÓD, POW. ZAMOJSKI
PROJ. 1938 (NIEZREALIZOWANY)

Sygnatura: UWL-V-WKB 2825

Projekt sygnowany: „projektował inż. Bohdan Kelles-Krauze / Lublin 1938”

T: druk kolorowany

Projekt: P. 2

K. 1 – Rzut przyziemia, 1:100, 33,3 x 52,5

K. 2 – Rzut parteru, 1:100, 33,3 x 50,5

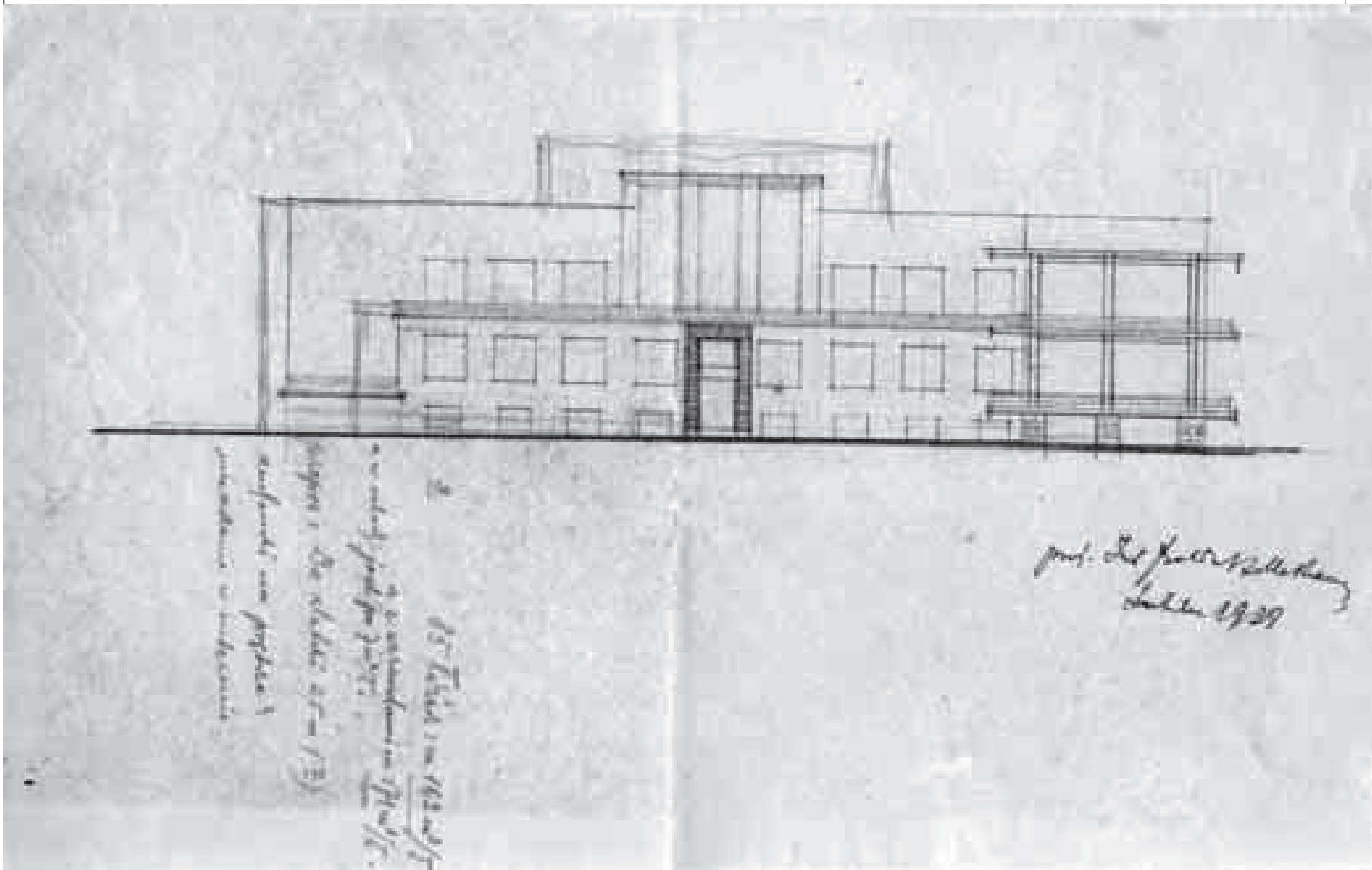
K. 3 – Rzut I piętra, przekrój i widok od południa, 1:100, 33,3 x 51,5

K. 4 – Widok od wschodu, 1:100, 33,3 x 29,8

Data powstania projektu: 1938

Data zatwierdzenia projektu: 23.06.1939

Data realizacji: niezrealizowany

HISTORIA: Pierwsze szkice budynku były sporządzone przez Bohdana Kelles-Krauzego jeszcze w 1935 roku, jak wynika z protokołów zebrań Lubelskiego Wojewódzkiego Towarzystwa Przeciwgruźliczego (dalej: LWTP) oraz z korespondencji pomiędzy LWTP a Ministerstwem Opieki Społecznej Departamentu Służby Zdrowia. Towarzystwo zwróciło się do Ministerstwa z prośbą o dotację finansową w wysokości 60 000 zł. W odpowiedzi Ministerstwo zadeklarowało wsparcie, jednak w roku budżetowym 1936-1937 nie większe niż 20 000-25 000 zł,

jednocześnie zgłaszając swoje uwagi do nadesłanego w załączeniu szkicu projektu z prośbą o ich uwzględnienie:

1. zbędne są 3 klatki schodowe w budynku stosunkowo niedużym, gdyż to podnosi koszty;
2. liczba łóżek jest obliczona za wysoko, przy projektowanej liczbie łóżek wypadaloby 5,72 m² na łóżko. Jest to za mało, szczególnie przy gruźlicy;
3. wydaje się zbyt wąski balkon, łączący werandy na I p., balkon ten podnosi koszty, nie daje natomiast żadnych udogodnień;

4. oświetlenie spiżarni od zachodu jest niewłaściwe;
5. również niewłaściwe jest pozbawienie kotłowni światła dziennego;

↑
Projekt sanatorium w Krasnobrodzie, widok, APL UWL-V-WKB, sygn. 2825.

6. ustępy nie są właściwie umieszczone – odległość z zachodniej części budynku do ustępu jest zbyt duża”.

W międzyczasie LWTP w drodze darowizny od miejscowych włościan z 25 marca 1936 roku (akt notarialny, repertorium nr 346, spisany u notariusza Zygryda Krauzego w Zamościu) pozyskało grunt o powierzchni 7 ha pod przyszłą budowę, pod warunkiem, że zostanie ona rozpoczęta jeszcze w tym samym roku.

We wrześniu 1935 roku Ministerstwo zaakceptowało poprawiony projekt, sugerując ewentualnie redukcję jeszcze jednej klatki schodowej i lepsze wykorzystanie części podziemia. Jednak zatwierdzoną wersję odesłało do Lublina dopiero w listopadzie. Na początku stycznia 1937 roku LWTP ponownie przesłało wykonany przez architekta projekt sanatorium ze wstępnym kosztorysem i dokładnym wykazem planowanych pomieszczeń na poszczególnych kondygnacjach. Budowa obiektu o konstrukcji ze ścianami w przeważającej części z miejscowego kamienia wapiennego, działowymi z cegły, stropach ogniotrwałych, dachu krytym blachą, z podłogami z klepki dębowej w salach chorych wraz z kosztem centralnego ogrzewania wodnego, kanalizacji i wodociągów, a także dokumentacji i kierownictwa robót łącznie miała wynieść 212 289 zł. Funkcję kierownika powierzono Kelles-Krauzemu, natomiast prace budowlane miała wykonać firma Pawła Krzysztofowicza z Zamościa.

W związku z brakiem konkretnych funduszy na budowę Towarzystwo zwróciło się z prośbą o dotację w wysokości 50 000 zł do stosunkowo niedawno (1934) utworzonego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, zakładając, że ok. 35-40 łóżek z planowanych 80-100 byłoby przeznaczonych dla chorych ubezpieczonych. ZUS nie był zainteresowany finansowaniem tego obiektu, tłumacząc w piśmie z września 1937 roku, że posiada już zamknięty plan rozbudowy sieci szpitali i sanatoriów. Towarzystwo zostało zmuszone do przełożenia rozpoczęcia budowy na wio-

snę 1938 roku ze względu na jednoczesny brak dotacji z Funduszu Pracy, który w czerwcu tego roku ponownie odmówił finansowego wsparcia przedsięwzięcia.

Sprawa projektu również nie była ostatecznie zamknięta i Kelles-Krauze w tej sprawie był zobowiązany stawić się w Ministerstwie. Wprowadził do projektu poprawki związane z koniecznością podziału planowanego zakładu dla chorych prątkujących i nieprątkujących.

Konkretne prace ruszyły dopiero późną wiosną 1939 roku. Gromadzono materiały budowlane: wapno, kamień i drewno. Teren budowy był pilnowany przez zatrudnionego w tym celu stróża, który pracował co najmniej do końca sierpnia tego roku.

Z lipca 1939 roku odbyło się uroczyste poświęcenie kamienia węgielnego z udziałem licznych gości. Na tym etapie były gotowe mury przyziemia, a na budowę i zakup potrzebnych materiałów wydano do tego czasu 47 563 zł i 45 gr.

Działania wojenne przerwały ledwie zaczęta budowę i ostatecznie obiekt nie został zrealizowany. Ostatni zarejestrowany protokół z zebrania Towarzystwa z 15 lutego 1942 roku nadmienia, iż „co do sanatorium w Krasnobrodzie – być może że ZUS podejmie dalszą budowę”.

OPIS: Projektowany jednopiętrowy, podpiwniczony budynek miał być założony na rzucie zbliżonym do zgeometyzowanej litery „S”, składającej się z trzech wydłużonych prostokątów przylegających do siebie pod kątem prostym. Otwarty rzut budynku miał zapewnić optymalną liczbę sal od południa, dostarczających kąpeli słonecznych w równoległych skrzydłach, odizolowanych łączącym je korpusem z pomieszczeniami o funkcjach pomocniczych. Kondygnacja piwnic miała stanowić zaplecze gospodarcze placówki (pralnia, magiel, mieszkania dla obsługi).

Zewnętrzna szata miała być prosta, o charakterze funkcjonalistycznym, z długimi ciągami dużych okien i dwoma obszernymi tarasami

na podwójnych rzędach słupów, zaplanowanymi na zakończeniu przeciwległych skrzydeł od wschodu i od zachodu. Prostoty kubicznych brył dopełniał płaski dach.

ARCHIWALIA:

APL: *Budowa sanatorium w Krasnobrodzie (1935-1939)* [pow. zamojski], UWL Wydział Pracy, Opieki i Zdrowia (403), sygn. 356; *Księga ewidencyjna zatwierdzonych planów w Dyrekcji Robót Publicznych w Lublinie w latach 1919-1939*, UWL-V-WKB (403), sygn. 2883; *Księga protokołów Lub. Wojewódzk. Tow. Przewodniczącego 22.06.1935-15.02.1942*, Lubelskie Towarzystwo Przewodniczącego (619), sygn. 3; *Sanatorium przeciwgruźlicze w Krasnobrodzie*, UWL-V-WKB (403), sygn. 2825.

BIBLIOGRAFIA:

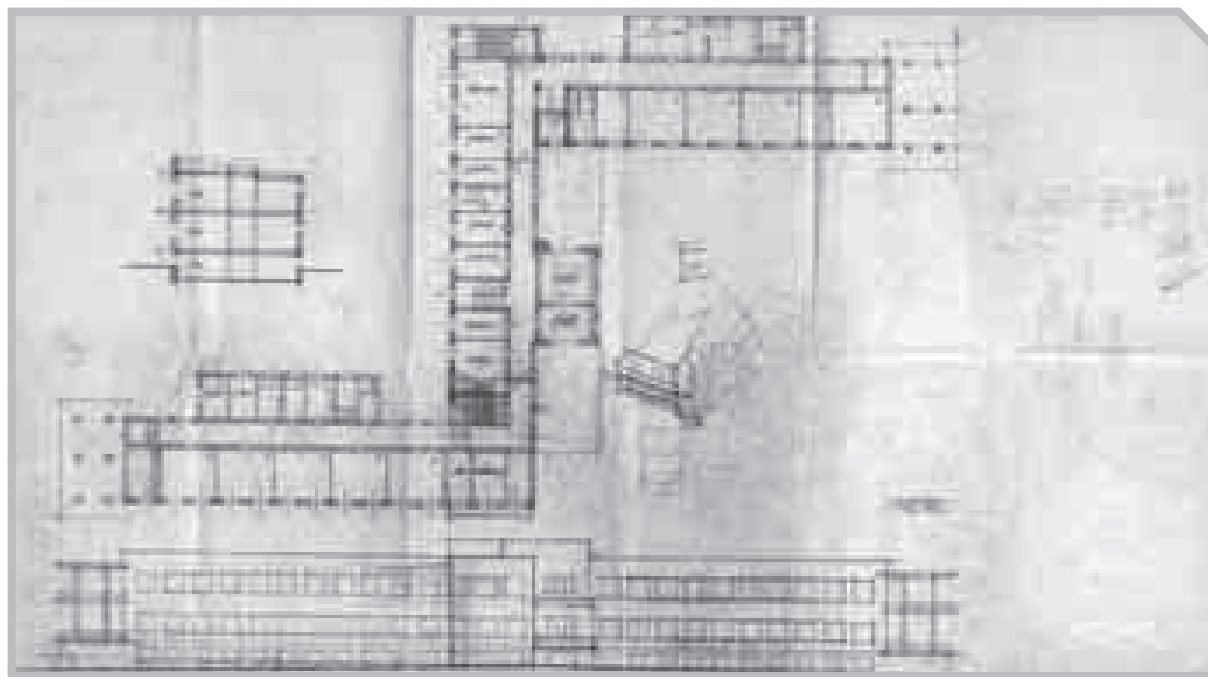
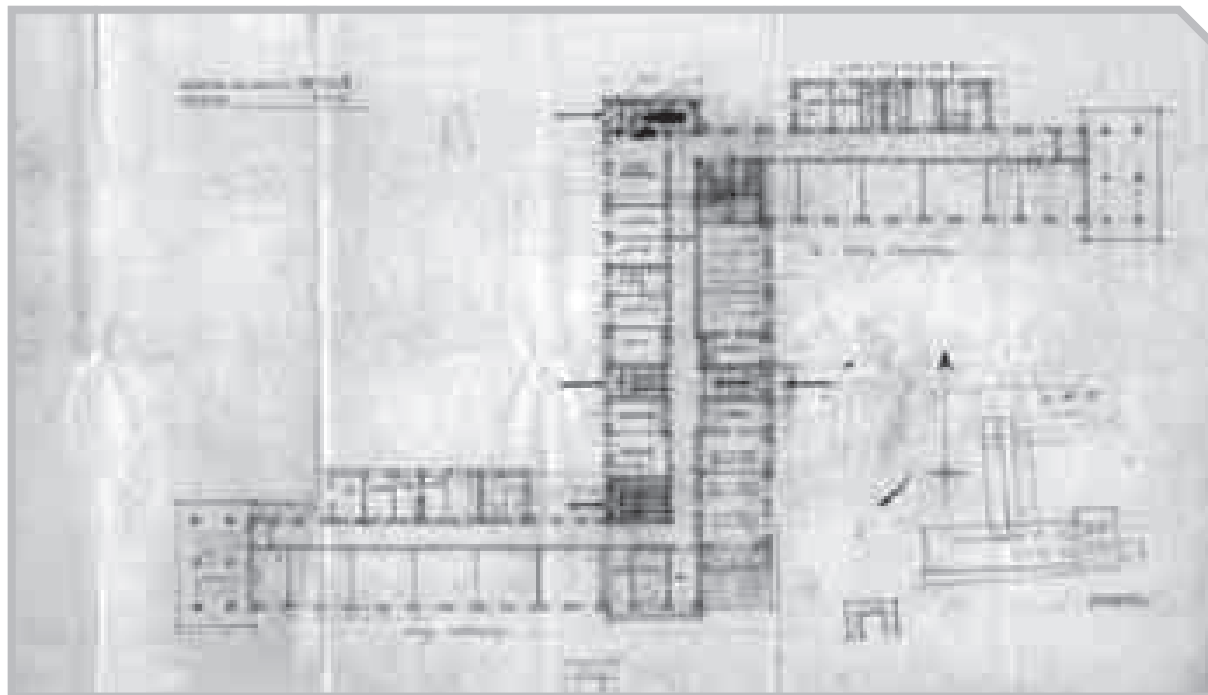
Blotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 116-117.
Poświęcenie kamienia węgielnego sanatorium dla chorych gruźliczych w Krasnobrodzie, „Głos Lubelski” 1939, nr 181, s. 5.

Projekt sanatorium w Krasnobrodzie, rzut parteru, APL UWL-V-WKB, sygn. 2825.

Projekt sanatorium w Krasnobrodzie, rzut piętra i widok, APL UWL-V-WKB, sygn. 2825.

BUDYNEK

DLA ZARZĄDU GMINNEGO W BYCHAWIE

GM. BYCHAWA, POW. LUBELSKI
PROJ. 1938

Adres: 23-100 Bychawa, ul. Marszałka J. Piłsudskiego 22

Sygnatura: UWL-V-WKB 1677

Projekt sygnowany: „proj. Inż. B. Krauze” (nieczytelnie)

T: druk kolorowany

Projekt: P. 2

K. 1 – Plan orientacyjny, 1:5000 i plan sytuacyjny, 1:500, 33,2 x 21

K. 2 – Rzut fundamentów i piwnic, 1:100, 33,2 x 28,5

K. 3 – Rzut parteru, 1:100, 33,2 x 28,8

K. 4 – Rzut I piętra, 1:100, 33,2 x 28

K. 5 – Rzut więźby dachowej, 1:100, 33,2 x 28,5

K. 6 – Przekrój A-B, 1:100, 33,2 x 20,5

K. 7 – Widoki (frontowy i boczny), 1:100, 33,2 x 32,5

Data powstania projektu: 1938

Data zatwierdzenia projektu: 06.08.1938

Data realizacji: 1938-1944

Obecny użytkownik: Urząd Miejski w Bychawie

HISTORIA: Pierwsza znana samodzielna siedziba władz gminy stanęła na tzw. rynku bydłecym w 1829 roku z fundacji Karola Łaniewskiego, właściciela Bychawy od 1827 roku. Użytkowana była bezpłatnie niemal przez 20 lat. Oprócz kancelarii znalazły się w niej miejski areszt i skład narzędzi ogniowych. Następna informacja na ten temat pochodzi z 1910 roku. Był to wówczas drewniany budynek, rozebrany w czasie II wojny światowej w związku z ukończeniem nowego, murowanego obiektu, według projektu Bohdana Kelles-Krauzego z 1938 roku. Obecnie główna siedziba Urzędu Miejskiego mieści się przy ul. Partyzantów 1, natomiast

w budynku przy ul. Piłsudskiego pozostały sala konferencyjna, filie instytucji powiatowych (Wydział Komunikacji i Wydział Geodezji) oraz redakcja „Głosu Ziemi Bychawskiej”, Gminne Centrum Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Ośrodek Pomocy Społecznej. Obiekt uległ częściowej przebudowie.

OPIS: Budynek murowany, jednopiętrowy, częściowo podpiwniczony, na rzucie prostokąta z ryzalitem od strony południowo-wschodniej, z klatką schodową od południa. Fasada budynku od północy jest nieco asymetryczna, a jej główny akcent stanowią trzy środko-

we osie z wejściem głównym, wyodrębnione grubymi pasami lizen, przebiegającymi przez całą wysokość obiektu. Dach czterospadowy, odrębnie zostały przekryte część główna i ryzalit. Na parterze znalazły się m.in. pomieszczenia przeznaczone na archiwum, salę zebrań, poczekalnię i pokój sekretarza. Piętro pełniło funkcję mieszkalną. W kondygnacji piwnic umieszczono pralnię, kotłownię i składzik na opał.

↑
Urząd Gminy w Bychawie, widok współczesny od północnego wschodu, fot. K. Mazur.

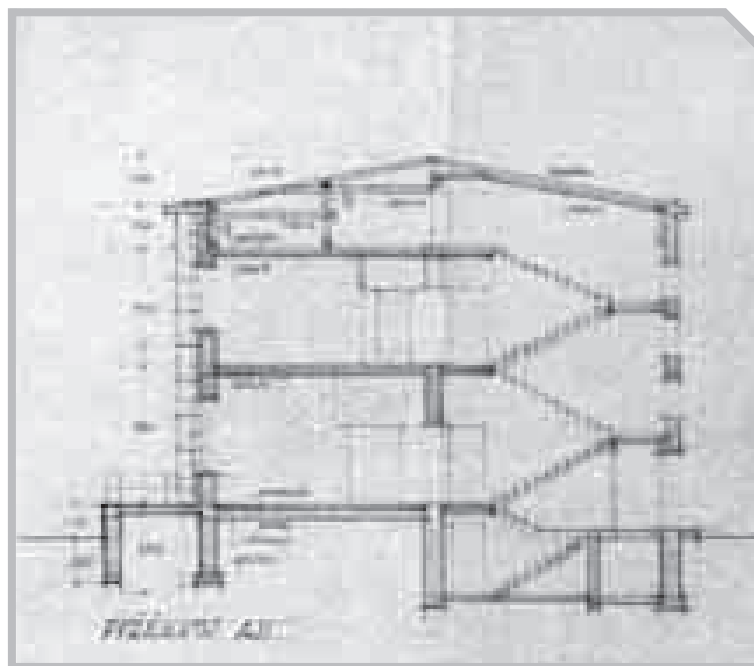
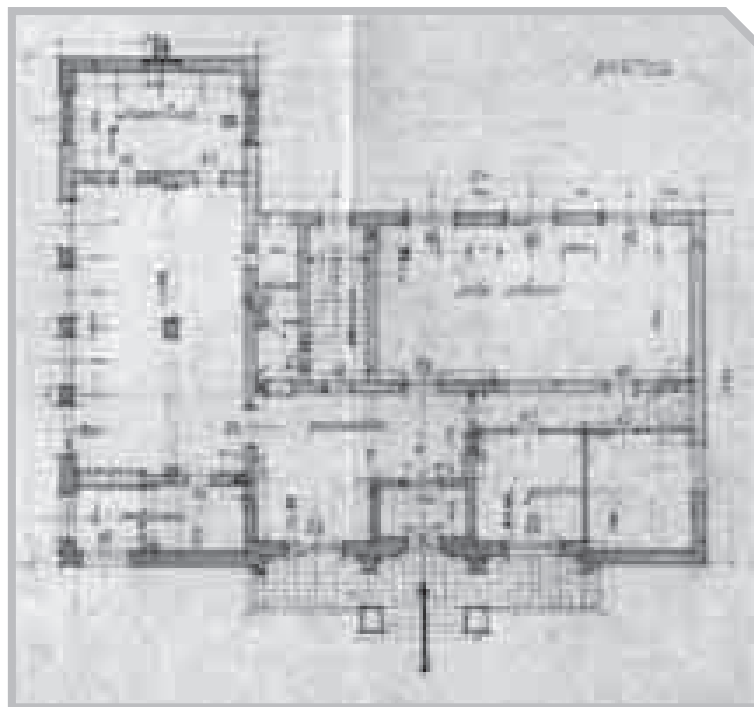
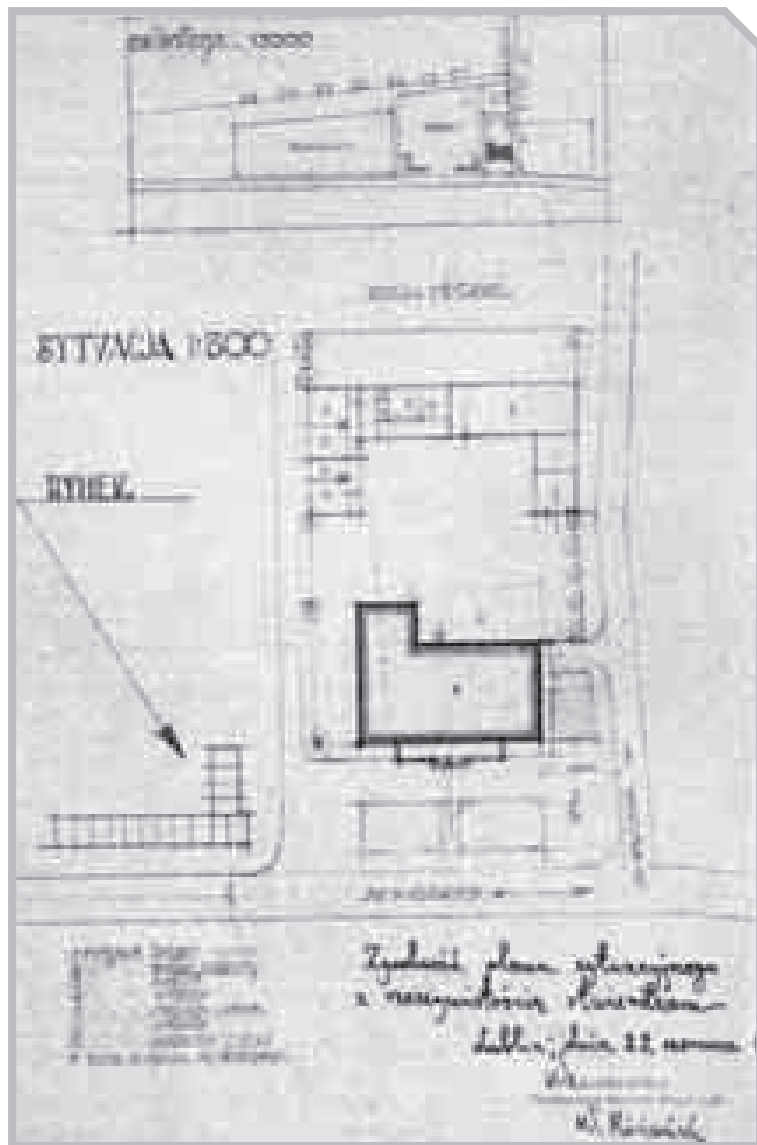
Projekt budynku dla Zarządu Gminy w Bychawie, plan orientacyjny i sytuacyjny, APL UWL-V-WKB, sygn. 1677.

Projekt budynku dla Zarządu Gminy w Bychawie, rzut parteru, APL UWL-V-WKB, sygn. 1677.

Projekt budynku dla Zarządu Gminy w Bychawie, przekrój, APL UWL-V-WKB, sygn. 1677.

Projekt budynku dla Zarządu Gminy
w Bychawie, widok boczny i od
frontu, APL UWL-V-WKB, sygn. 1677.

ŹRÓDŁA WYWOŁANE:

Wywiady z p. Barbarą Cywińską, wrzesień–listopad 2009.

ARCHIWALIA:

APL: *Projekt budynku dla zarządu gminnego w Bychawie (1938), pow. lubelski, UWL-V-WKB (403), sygn. 1677.*

AWUOZL: *Bychawa, woj. lubelskie. Studium historyczno-urbanistyczne, oprac. Paweł Sygowski, Lublin 1984, [mps], sygn. 2048, s. 93.*

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 117-118.

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Śladami Pana Architekta. Bohdan Kelles-Krauze w przedwojennej Bychawie*, „Głos Regionalistów”. Dodatek do „Głosu Ziemi Bychawskiej” redaguje Bychawskie Towarzystwo Regionalne, 2010, nr 5 (57), s. 10-12.

Mencel Tadeusz, *Od III rozbioru Polski do Powstania Styczniowego*, [w:] *Dzieje Bychawy*, pod redakcją Ryszarda Szczygła, Bychawa–Lublin 1994, s. 90.

BUDYNEK

DLA ZARZĄDU GMINNEGO W MEŁGWI

GM. MEŁGIEW, POW. ŚWIDNICKI (DAWNIEJ LUBELSKI)
PROJ. 1938

Adres: 21-007 Mełgiew, ul. Partyzancka 42

Sygnatura: UWL-V-WKB 1678

Projekt sygnowany: „proj. Inż. Bohdan Krauze”

T: druk kolorowany

Projekt: P. 5

K. 1 – Plan orientacyjny, 1:10 000 i plan sytuacyjny, 1:500, 32,2 x 21

K. 2 – Rzut fundamentów, 1:100, 32,2 x 26,5

K. 3 – Rzut parteru, 1:100, 32,2 x 26,5

K. 4 – Rzut I piętra, 1:100, 32,2 x 25,5

K. 5 – Rzut więźby dachowej, 1:100, 32,2 x 24,5

K. 6 – Widok od frontu i widok z boku, 1:100, 32,2 x 29

K. 7 – Przekroje, 1:100, 32,2 x 31,6

Data powstania projektu: 1938

Data zatwierdzenia projektu: 10.02.1938

Data realizacji: 1938-1943

Obecny właściciel: Urząd Gminy w Mełgwi

HISTORIA: Projekt powstał w 1938 roku, jego realizację ukończono w czasie II wojny światowej. Budynek jeszcze do niedawna pełnił swoją pierwotną funkcję. Po ukończeniu budowy nowego gmachu urzędu, stał się siedzibą organizacji społecznych, m.in. Stowarzyszenia Integracji Społecznej.

OPIS: Budynek jednopiętrowy, podpiwniczny, na rzucie zbliżonym do prostokąta, z kilkoma nieregularnie rozmieszczonymi ryzalitami. Obiekt przekryty czterospadowym dachem z do-

datkowymi połaciami nad ryzalitami od wschodu i od południa. Rytm elewacji, pozbawionej dekoracji, wyznaczają ciągi prostokątnych okien o zróżnicowanych szerokościach. Prosta bryła budynku komplikują jedynie ryzalitty: w zachodniej części fasady, w bocznej elewacji od wschodu i w tylnej elewacji od południa. Wejście główne – po kilkustopniowych schodkach – zostało usytuowane na osi cofniętej części fasady od północnego zachodu.

Na parterze umieszczono m.in. archiwum, salę posiedzeń, poczekalnię i pokój sekretarza. Piętro

pełniło funkcję mieszkalną. W kondygnacji piwnic znalazły się pomieszczenia o charakterze gospodarczym, m.in. pralnia i kotłownia.

↑
Budynek dawnego Urzędu Gminy w Mełgwi, widok współczesny od frontu, fot. K. Mazur.

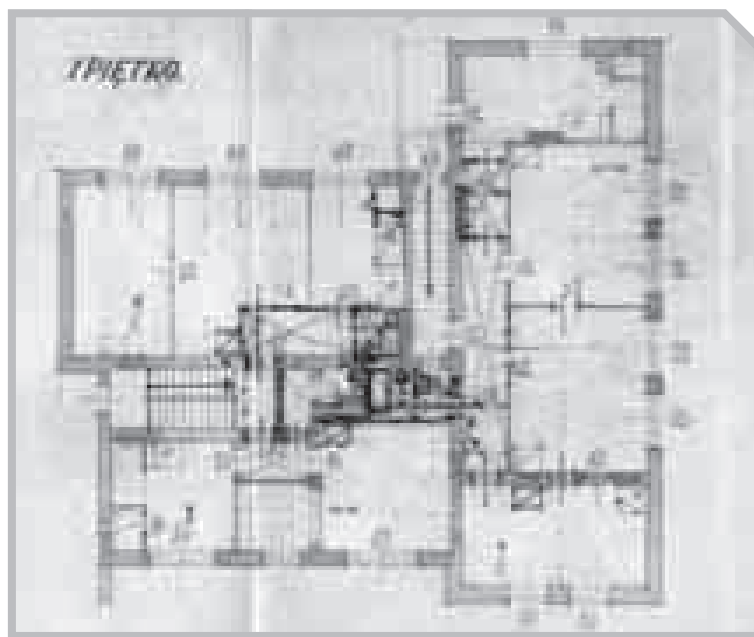
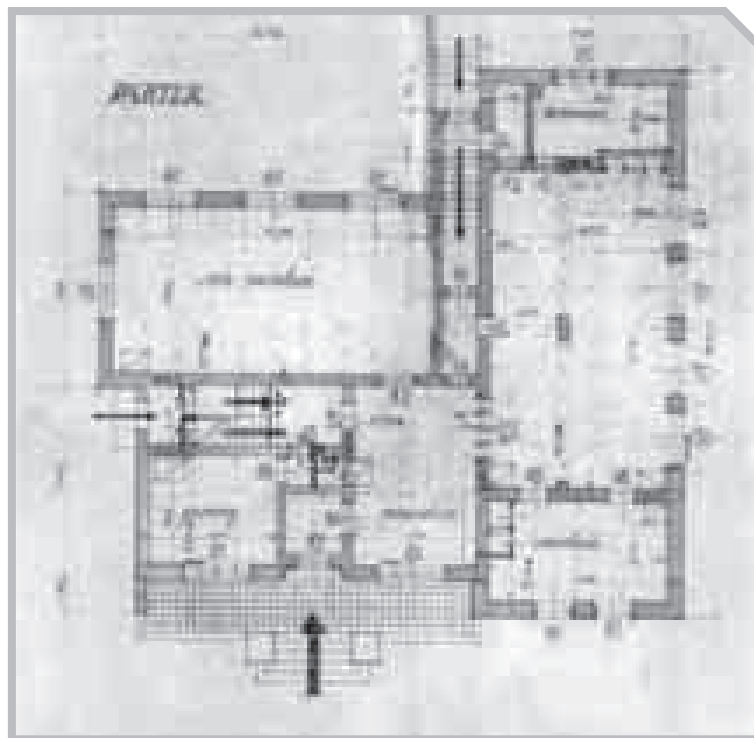
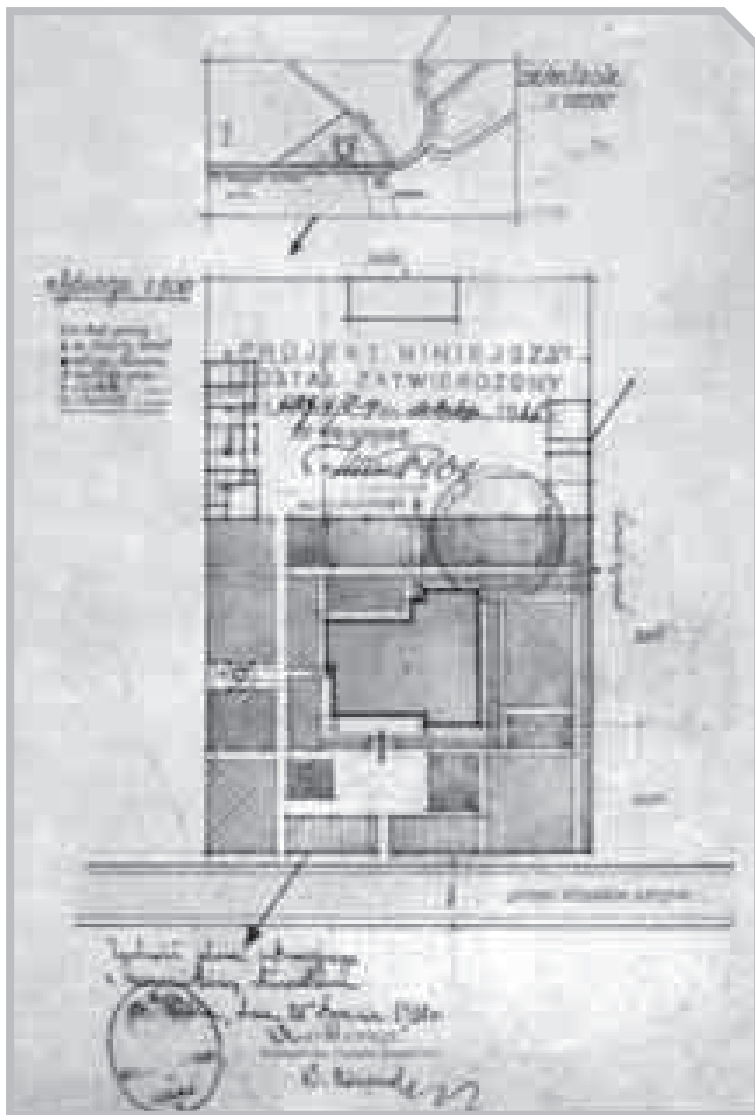
Projekt budynku dla Zarządu Gminy w Mełgwi, plan orientacyjny i sytuacyjny, APL UWL-V-WKB, sygn. 1678.

Projekt budynku dla Zarządu Gminy w Mełgwi, rzut parteru, APL UWL-V-WKB, sygn. 1678.

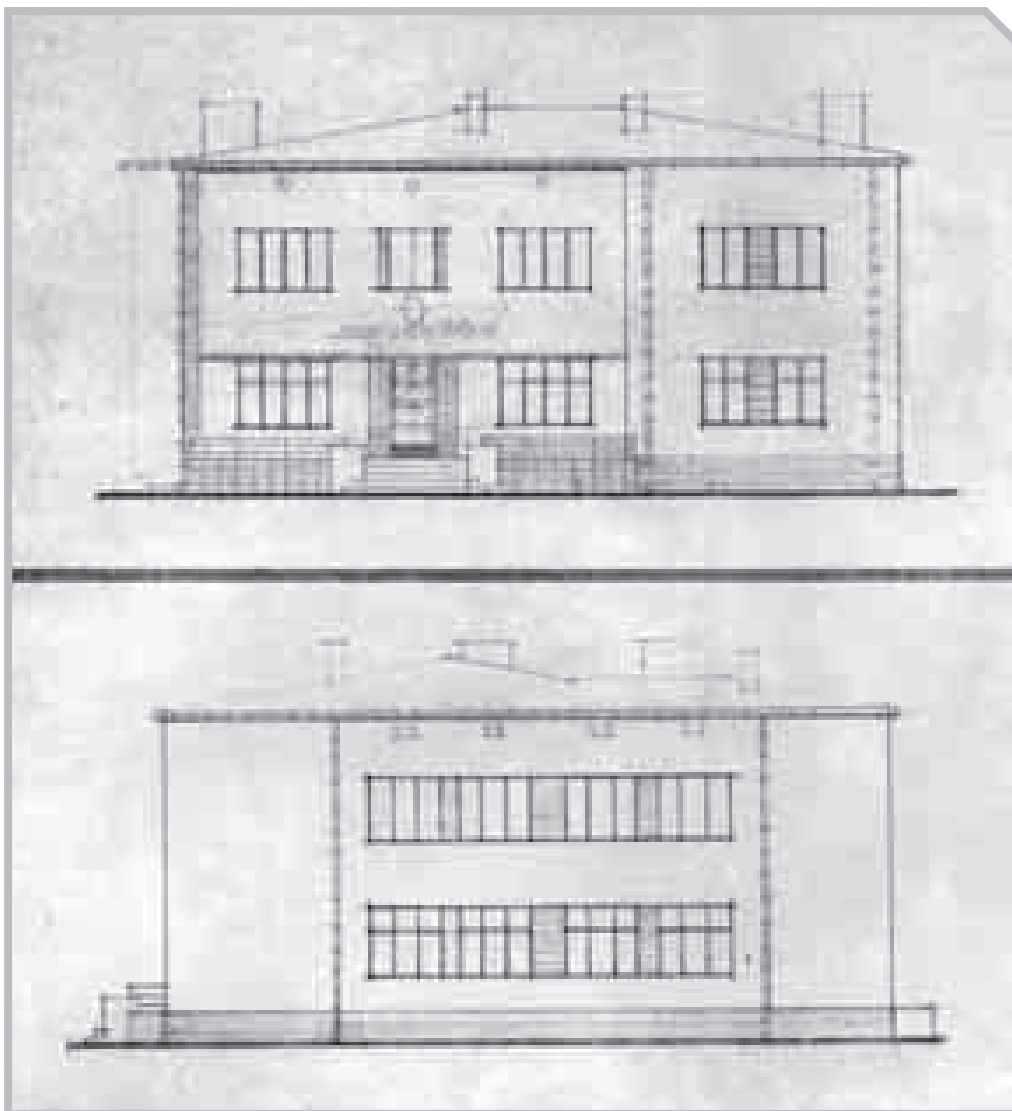

Projekt budynku dla Zarządu Gminy w Mełgwi, rzut piętra, APL UWL-V-WKB, sygn. 1678.

Projekt budynku dla Zarządu Gminy
w Mełgwi, widoki, APL UWL-V-WKB,
sygn. 1678.

ARCHIWALIA:

APL: Projekt budynku dla zarządu gminnego w Mełgwi (1938),
pow. lubelski, UWL-V-WKB (403), sygn. 1678.

BIBLIOGRAFIA:

Blotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 118.

10

BUDOWLE UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

BUDYNEK

DLA ZARZĄDU GMINNEGO W PIASKACH

GM. PIASKI, POW. ŚWIDNICKI (DAWNIEJ LUBELSKI)
PROJ. 1939, PROJEKT ROZBUDOWY

Adres: 21-050 Piaski, ul. Lubelska 77

Sygnatura: UWL-V-WKB 1680

Projekt sygnowany: „proj. Inż. BKrauze” (nieczytelnie)

T: druk kolorowany

Projekt: P. 1

K. 1 – Plan sytuacyjny, 1:500, 32 x 21

K. 2 – Rzut parteru, 1:100, 32 x 21

K. 3 – Rzut I piętra, 1:100, 32 x 21

K. 4 – Rzut więźby dachowej, 1:100, 32 x 21

K. 5 – Przekrój, 1:100, 32 x 21

K. 6 – Widok od ulicy, 1:100, 32 x 21

Data powstania projektu: 1939

Data zatwierdzenia projektu: 12.08.1939

Data realizacji: 1947

Obecny użytkownik: Urząd Miasta i Gminy Piaski

HISTORIA: Parterowy budynek na potrzeby władz gminy Piaski powstał zapewne już na przełomie XIX i XX wieku. W latach 20. XX wieku dobudowano w nim piętro, gdzie znalazły się pomieszczenia mieszkalne dla sekretarzy urzędu i innych pracowników. Pod koniec lat 30. XX wieku zaplanowano przebudowę i rozbudowę urzędu. Projekt zatwierdzono w sierpniu 1939 roku, tuż przed wybuchem II wojny światowej, co wstrzymało jego realizację. Rozbudowę, a jednocześnie częściową odbudowę, podjęto

dopiero w 1947 roku, na podstawie projektu sygnowanego przez W. Różańskiego, ówczesnego architekta powiatu lubelskiego. Wykonano go w oparciu o projekt Bohdana Kelles-Krauzego, w ramach którego zaplanowano realizację drugiego wejścia w fasadzie – symetrycznie w ryzalicie od wschodu. Umowę na przeprowadzenie prac budowlanych (rozbiórkę ścian działowych, usunięcie gruzów, wykonanie stropów, nowych pieców i podłóg) zawarto z majstrem Antonim Przybylskim z Biskupic.

↑
Urząd Gminy w Piaskach,
widok współczesny od południa,
fot. K. Mazur.

OPIS: Budynek jednopiętrowy, podpiwniczony, na rzucie prostokąta z dwoma ryzalitami w kondygnacji parteru na skrajnych osiach symetrycznej fasady, wspierającymi niewielkie tarasy z żelazną balustradą na piętrze. Prostokątne

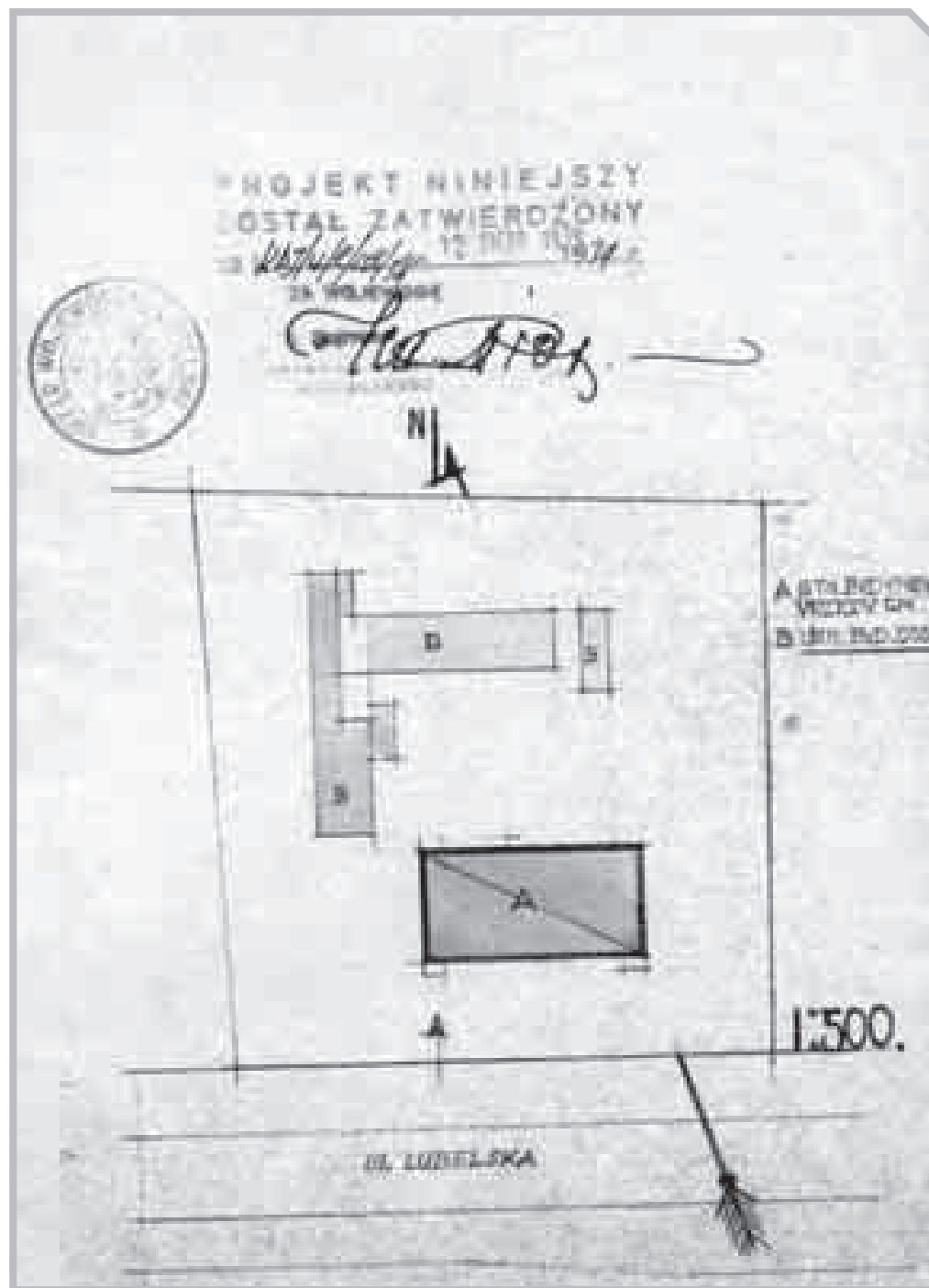
okna piętra powtarzają osie parteru. Przebudowa zasadniczo dotyczyła zmian w obrębie wnętrza obiektu. Wejście główne znajdowało się w zachodnim ryzalicie, po wojnie usytuowano symetrycznie drugie wejście w ryzalicie od wschodu. Obiekt przekryto płaskim czterospadowym dachem. Na parterze zaprojektowano m.in. archiwum, salę posiedzeń, pokój sekretarza, pokój narad i kancelarię. Piętro pełniło funkcję mieszkalną.

ARCHIWALIA:

APL: Akta dotyczące wykończenia i przebudowy budynku administracyjnego Zarządu Gminy Piaski (1947), Akta gminne powiatu lubelskiego 1823-1954. Zarząd gminy Piaski (1922-1942) (575), sygn. 95; Projekt rozbudowy urzędu gminnego w Piaskach, UWL-V-WKB (403), sygn. 1680.

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 118.
Świetlicki Lucjan, *Ulica Lubelska w Piaskach – historia domów i ludzi*, Piaski 2003, s. 62.

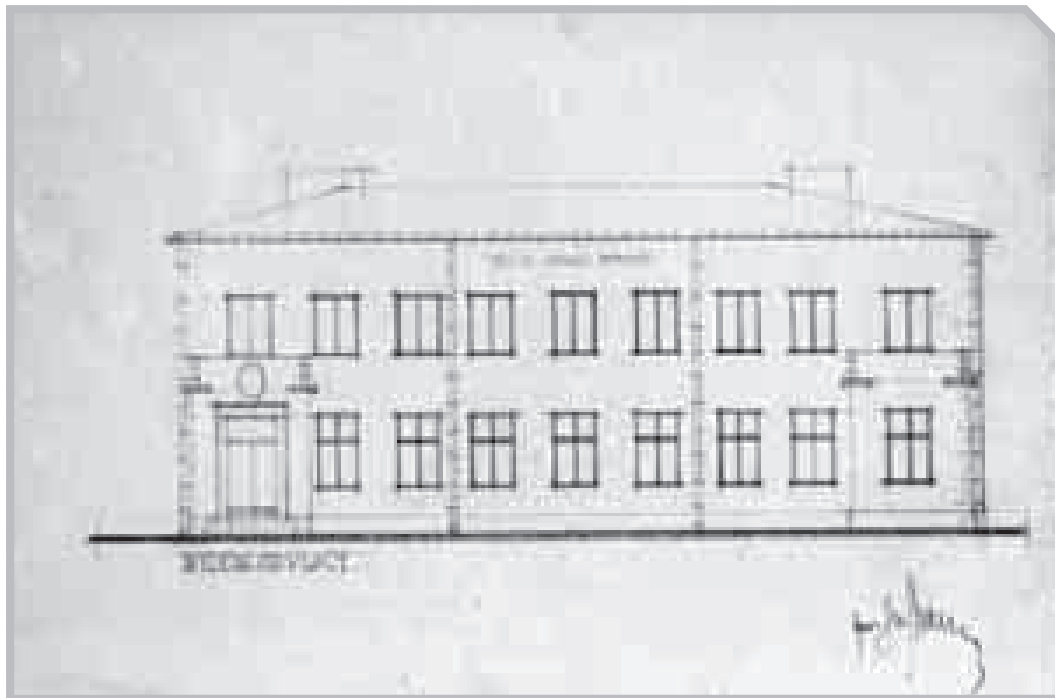
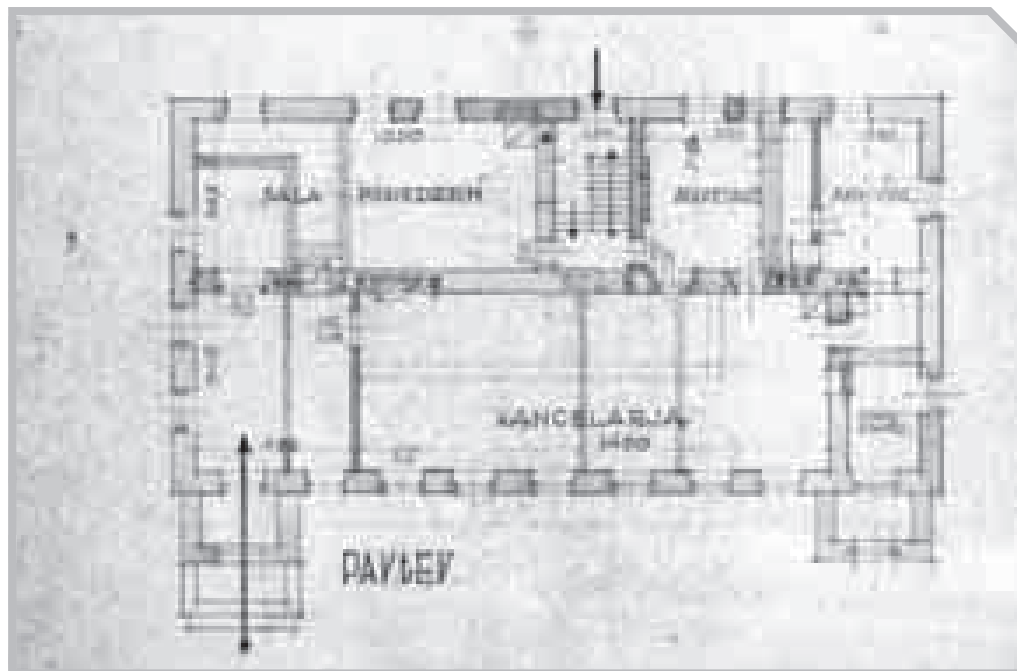
Projekt budynku dla Zarządu Gminy
w Piaskach, plan sytuacyjny, APL
UWL-V-WKB, sygn. 1680.

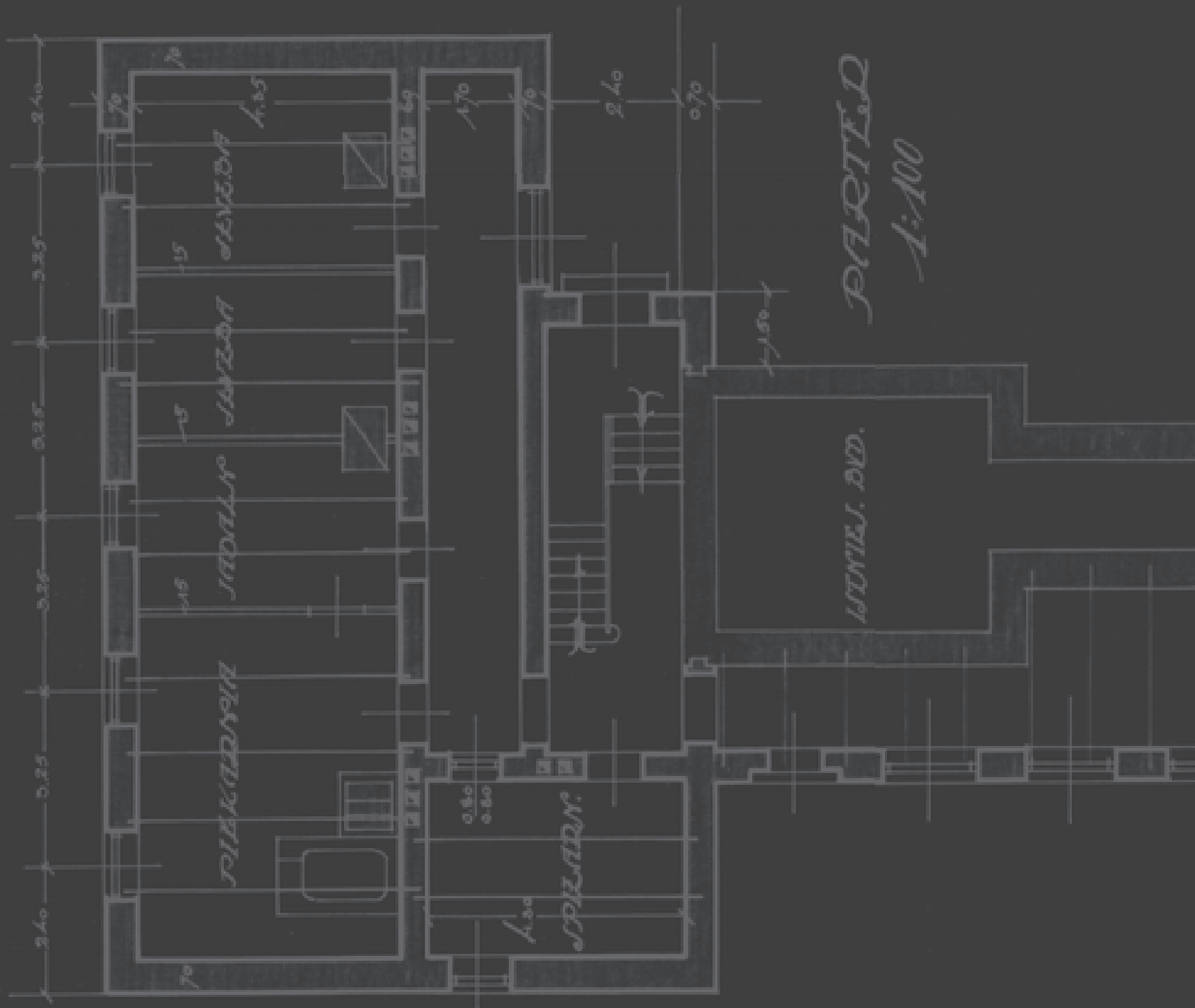

Projekt budynku dla Zarządu Gminy
w Piaskach, rzut parteru, APL UWL-
-V-WKB, sygn. 1680.

Projekt budynku dla Zarządu Gminy
w Piaskach, widok od frontu, APL
UWL-V-WKB, sygn. 1680.

11-27

SZKOŁY

SZKOŁY

SZKOŁA

POWSZECHNA W BYCHAWIE

GM. BYCHAWA, POW. LUBELSKI
PROJ. 1923, WRAZ Z JERZYM SIENNICKIM

Adres: 23-100 Bychawa, ul. Piłsudskiego 81

Współautor projektu: Jerzy Siennicki

Sygnatura: UWL-V-WKB 1632

Projekt sygnowany: „J. Siennicki inż. / Bohdan Krauze inż. / Lublin 1.9.23”

Projekt główny

T: druk kolorowany

Projekt: P. 1

K. 1 – Rzut fundamentów i piwnic, 1:100, 62,8 x 59,6

K. 2 – Rzut parteru, 1:100, 61,2 x 58,6

K. 3 – Rzut piętra, 1:100 i plan sytuacyjny, 1:1000, 60,6 x 58,4

K. 4 – Rzut więźby dachowej, 1:100, 61,7 x 29,7

K. 5 – Przekrój podłużny, 1:100, 33 x 61,7

K. 6 – Przekrój poprzeczny, 1:100, 32,1 x 38,7

K. 7 – Widok od boiska, 1:100, 32,8 x 60,2

K. 8 – Lice główne (widok od frontu), 1:100, 32,7 x 59,5

Szkice

T: rys. ołówkiem i kredką na kalce

Szkice: P. 5-9

P. 5 – Rzut I piętra, 1:200, 33,3 x 36,6

P. 6 – Rzut parteru, 1:200, 33 x 36

P. 7 – Widok główny (od frontu), 1:200, 18,7 x 33,3

P. 8 – Rzut parteru (szkic odręczny ołówkiem na kalce), 37 x 28,3

P. 9 – Plan sytuacyjny, 1:1000, 20 x 25,3

Data powstania projektu: 1923

Data zatwierdzenia projektu: 18.12.1923

Data realizacji: 1923-1927

Obecny użytkownik: Zespół Szkół im. ks. Antoniego Kwiatkowskiego w Bychawie

HISTORIA: Pierwszy budynek szkolny, o którym wiadomo, że powstał po 1866 roku, spalił się podczas pożaru miasta w 1876 roku i do lat 20. XX wieku – do momentu wybudowania nowej siedziby – szkoła nie dysponowała osobnym obiektem, a zajęcia, początkowo cztero-, a od 1922 roku pięcioklasowej placówki, odbywały się w wynajętych izbach, w znacznie od siebie oddalonych miejscach. W roku szkolnym 1924/1925 jej stopień organizacyjny został podniesiony do sześciu klas, a już w roku 1925 szkoła bychawska stała się placówką siedmioklasową. Rada Gminy bychawskiej, początkowo niechętnie nastawiona do budowy nowej szkoły

w osadzie, przekazała na ten cel dwie morgi gruntu na błoniach przy drodze do Krzczonowa. Głównym inicjatorem budowy gmachu szkolnego z prawdziwego zdarzenia był proboszcz parafialny ks. Antoni Kwiatkowski (od wielu lat patron mieszczącego się tu Zespołu Szkół). Inwestycja była finansowana ze składek społecznych zbieranych przez niestrudzonego proboszcza tak od mieszkańców gminy, jak i od osób przyjezdnych, zwłaszcza w targowe wtorki. Wmurowanie kamienia węgielnego odbyło się w 1923 roku. Projekt przewidywał pomieszczenie pełnej siedmioklasowej szkoły powszechnej. Ponadto, projekt bychawskiej

szkoły – jako jeden z nielicznych na prowincji – zawierał odrębną salę gimnastyczną. Do jesieni 1926 roku udało się postawić gmach do wysokości pierwszego piętra i w tym samym roku oddano do użytku pierwsze sale. Budowę ukończono w 1927 roku. Od 1 września 1936 roku nastąpił podział placówki na Szkołę Powszech-

↑
Szkoła w Bychawie, widok współczesny od południa, fot. K. Mazur.

na nr 1 i nr 2, przy czym obie nadal mieściły się w tym samym gmachu. W czasie II wojny światowej szkoła została zmuszona do zawieszenia działalności, do września 1944 roku.

W budynku oprócz szkoły podstawowej swoją siedzibę znalazły: Samorządowe Gimnazjum Koedukacyjne im. ks. A. Kwiatkowskiego, a od roku 1947/1948 Liceum Ogólnokształcące. W następnym roku szkolnym nastąpiła zmiana nazwy i struktury organizacyjnej placówki na Szkołę Ogólnokształcącą i Państwową Szkołę Ogólnokształcącą Stopnia Licealnego w Bychawie. W 1962 roku szkoła podstawowa przeprowadziła się do nowo postawionego budynku w ramach akcji „Tysiąc szkół na Tysiąclecie Państwa Polskiego”, a w przedwojennym gmachu pozostało liceum, mieszczące się tam do dziś. Znacząca rozbudowa kompleksu nastąpiła pod koniec lat 80. W jej wyniku zostały dobudowane hala sportowa z trybunami i ekologiczna kotłownia (oddane do użytku w 1994 roku) oraz kryta pływalnia z zapleczem technicznym (1998).

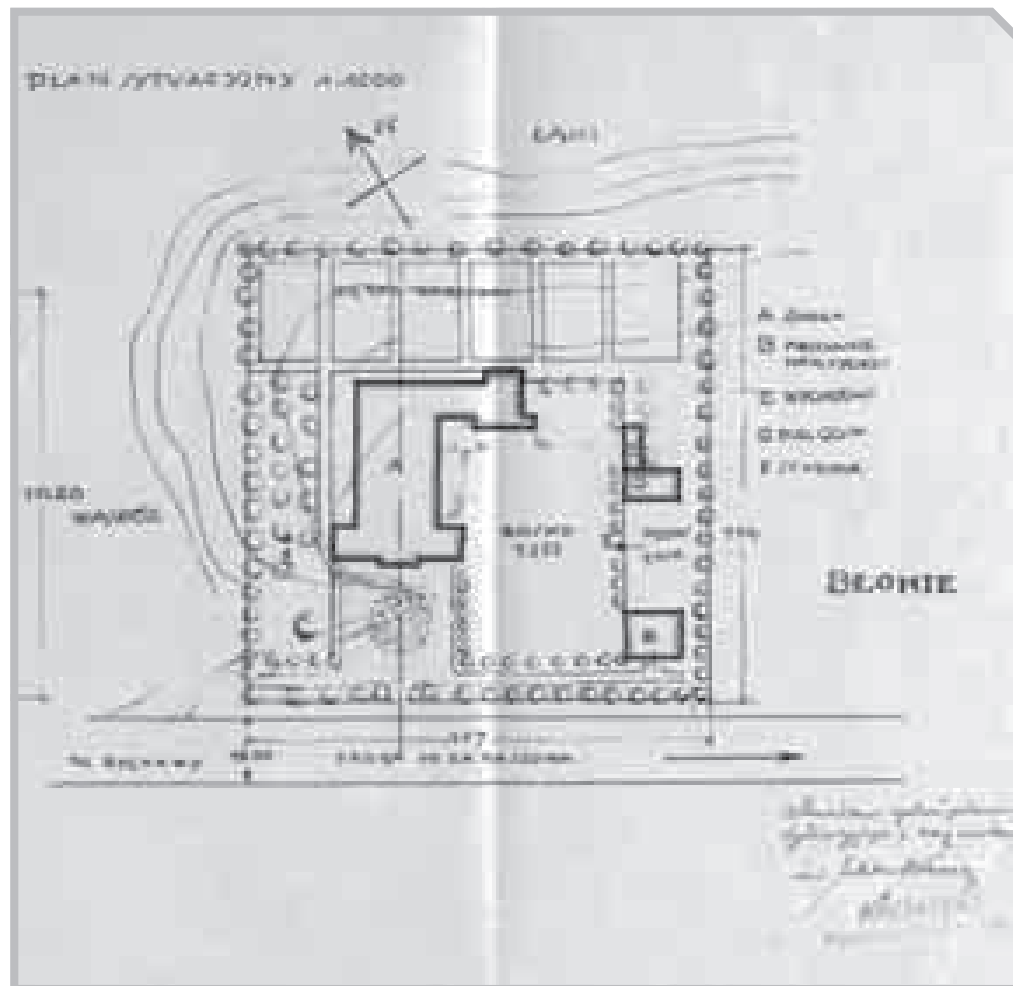
OPIS: Budynek murowany, jednopiętrowy, założony na planie zbliżonym do odwróconej litery „L”, składający się z głównego korpusu z dwoma bocznymi ryzalitami w fasadzie od południa oraz węższego skrzydła od wschodu z salą gimnastyczną i towarzyszącym jej zapleczem. Budynek przekryto dwu- i czterosпадowym stromym dachem. Fasada została zaakcentowana na osi płytkim ryzalitem z potrójną arkadą, kryjącą główne wejście do budynku. Każdej arkadzie odpowiada duże kwadratowe okno na piętrze, podzielone na 16 pól. Ryzalit wieńczy ozdobny szczyt podzielony lizenami na trzy pola, z wizerunkiem orła i datą rozpoczęcia budowy. Pseudoalkierze po bokach kryją główną bryłę z szeregiem sal w dwóch traktach oddzielonych korytarzem. W parterowym skrzydle oprócz sali gimnastycznej z niezależnym wejściem znalazły się natryski i rozbieralnie. W szkole zaprojektowano 12 sal lekcyjnych, o powierzchni przekraczającej 50 m², i dwa pomieszczenia

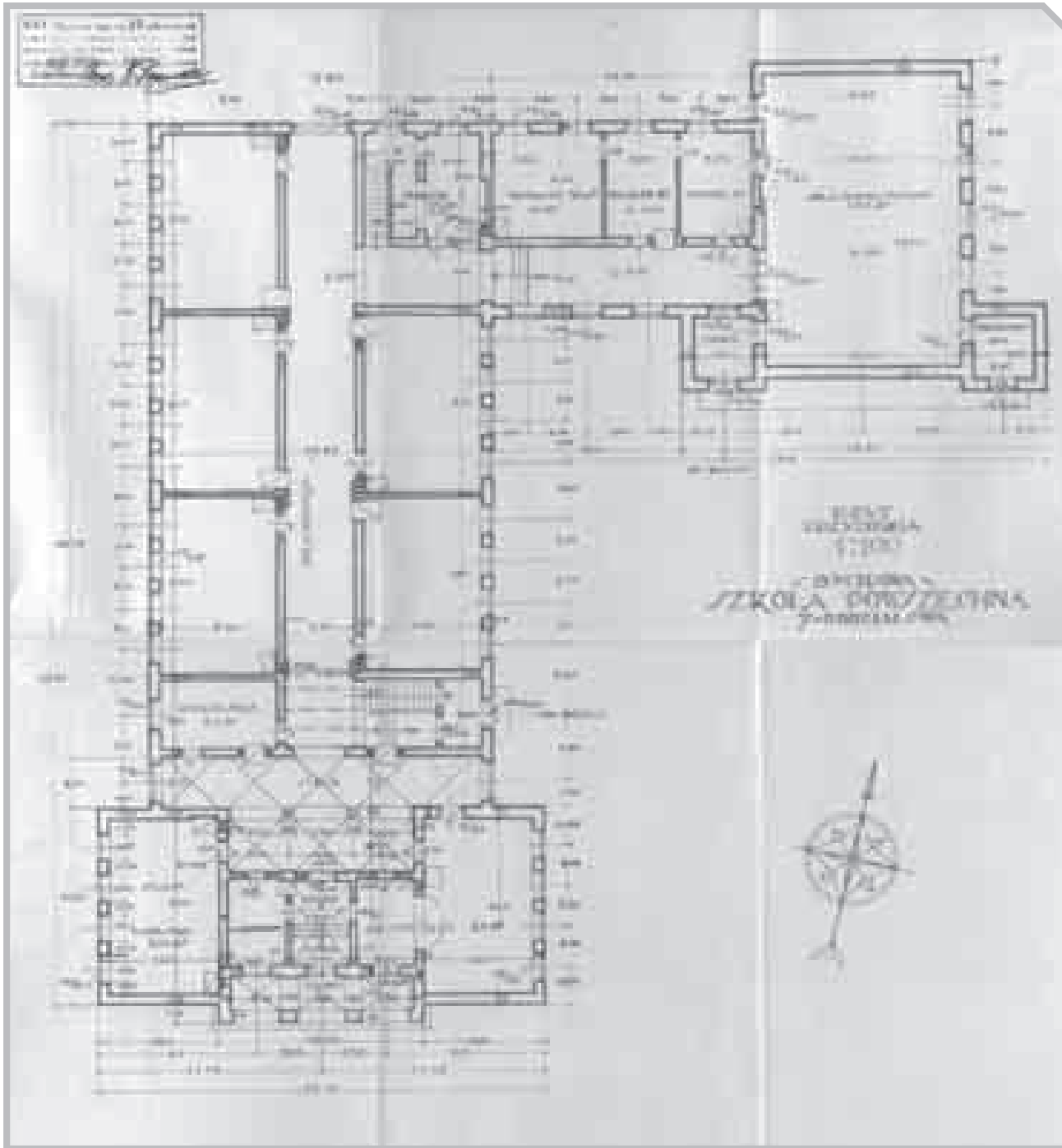
przeznaczone na prace ręczne. Do ozdobnej formy szczytu nawiązywało trójkątne zwieńczenie ze spływami wolutowymi krótszej elewacji sali gimnastycznej. Proste gzymsy oddzielają poszczególne kondygnacje.

Wstępnie zaakceptowany przez komisję budowlaną pierwszy szkic z lipca 1923 roku zawierał nieco inne rozwiązanie fasady: nie uwzględnił podcienia z potrójną arkadą, a środkowa część elewacji miała być wydłużona do ośmiu osi.

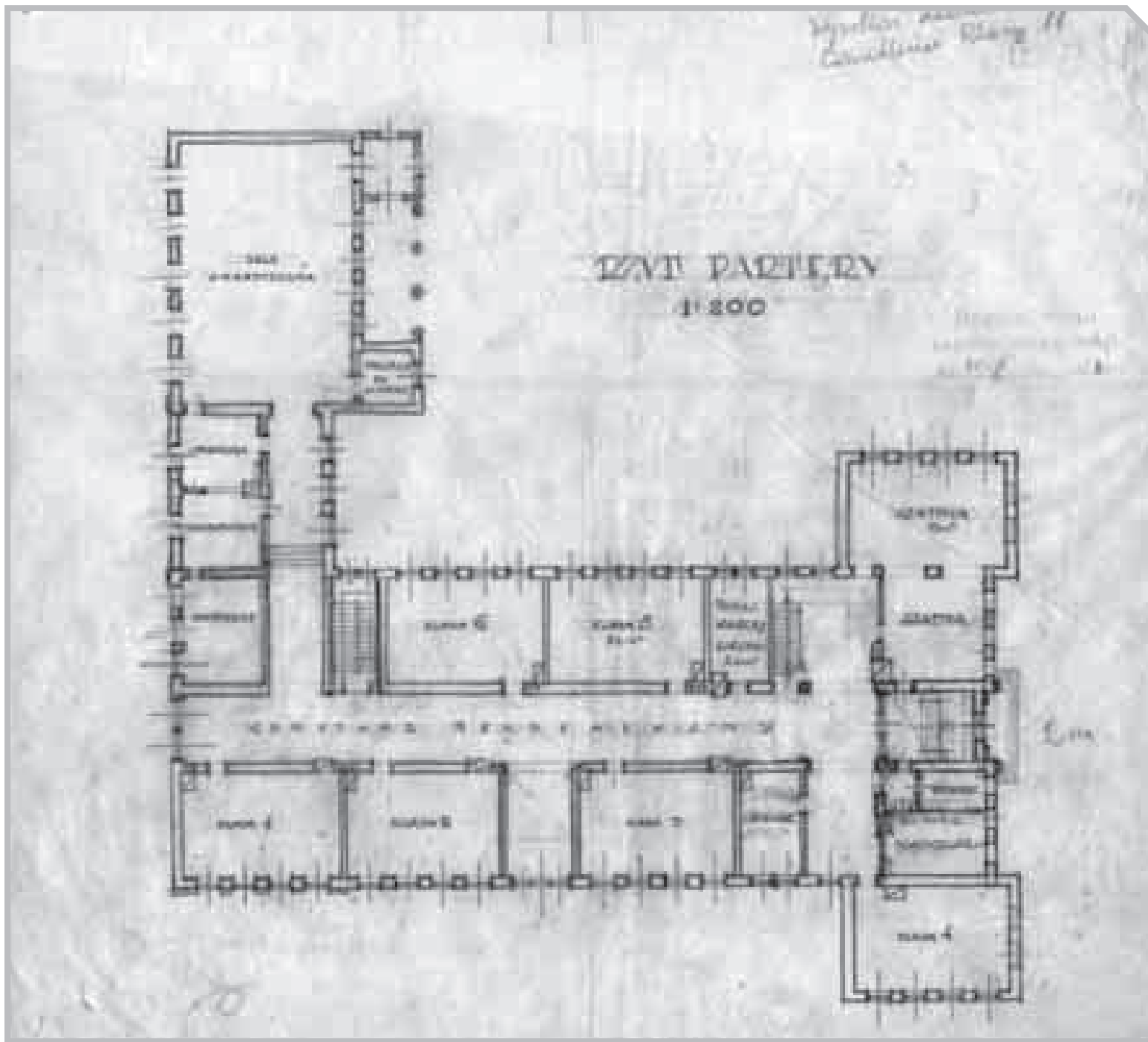

Projekt Szkoły Powszechnej w Bychawie, plan sytuacyjny, APL UWL-V-WKB, sygn. 1632.

← Projekt Szkoły Powszechnej w Bychawie, rzut parteru, APL UWL-V-WKB, sygn. 1632.

Projekt Szkoły Powszechnej w Bychawie, rzut parteru, szkic, APL UWL-V-WKB, sygn. 1632.

Projekt Szkoły Powszechnej w Bychawie, widok od frontu, APL UWL-V-WKB, sygn. 1632.

Projekt Szkoły Powszechnej w Bychawie, widok od wschodu, APL UWL-V-WKB, sygn. 1632.

Projekt Szkoły Powszechnej w Bychawie, widok od frontu, niezrealizowany szkic, APL UWL-V-WKB, sygn. 1632.

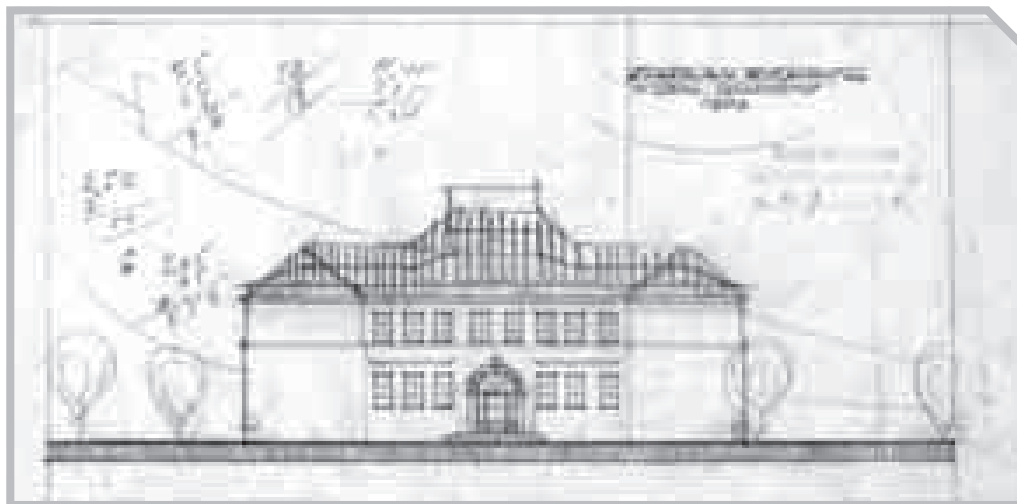
ARCHIWALIA:

APL: *Projekt szkoły powszechnej w Bychawie*, pow. lubelski (1923), UWL-V-WKB (403), sygn. 1632.

AWUOZL: *Bychawa. Studium historyczno-urbanistyczne*, oprac. P. Sygowski, Lublin 1984, [mps], sygn. 2048, s. 94.

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 86-87.
 Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Śladami Pana Architekta. Bohdan Kelles-Krauze w przedwojennej Bychawie*, „Głos Regionalistów”. Dodatek do „Głosu Ziemi Bychawskiej” redaguje Bychawskie Towarzystwo Regionalne, 2010, nr 5 (57), s. 10-12.
 Dębowczyk Maria, *Ks. Antoni Kwiatkowski (1861-1926). Kapłan z wiary uczynny*, Lublin 2006, s. 68-73.
 Milanowska Zdzisława, *Historia oświaty bychawskiej od roku 1918 do współczesności*, [w:] *Dzieje Bychawy*, pod redakcją Ryszarda Szczygła, Bychawa–Lublin 1994, s. 199.
 Zaporowski Zbigniew, *W Polsce Odrodzonej i w czasie okupacji hitlerowskiej (1918-1944)*, [w:] *Dzieje Bychawy*, pod redakcją Ryszarda Szczygła, Bychawa–Lublin 1994, s. 147.

GIMNAZJUM

SIÓSTR URSZULANEK W LUBLINIE I OBIEKTY GOSPODARCZE

PROJ. 1925-1927, PROJEKTY BUDOWY I ROZBUDOWY

Adres: 20-004 Lublin, ul. Narutowicza 10

Sygnatura: UWL-V-WKB 1487

Obecny użytkownik: Urszulanki Unii Rzymskiej

1. Projekt nadbudowy II piętra

Projekt sygnowany: „proj. Bohdan Krauze / arch. w Lublinie 1924”

Data powstania projektu: 1924

Data zatwierdzenia projektu: 09.06.1925

Data realizacji: 1925

T: tusz kolorowany

Projekt: P. 1-13

P. 1-2 – Plan sytuacyjny i orientacyjny, 1:1000, 33,7 x 41,6

P. 3-4 – Rzut parteru, 1:200, 33,7 x 42,1

P. 5-7 – Rzut I piętra, 1:100, 33,7 x 64,2 (z zakładką 18,2 x 21,2)

P. 8-10 – Rzut II piętra, 1:100, 33,7 x 64

P. 11-13 – Przekrój AA-BB, 1:100, 33,7 x 63,9

2. Projekt przybudowy II-piętrowej części Gimn.

SS. Urszulanek przy ul. Namiestnikowskiej w Lublinie

Projekt niesygnowany

Data powstania projektu: 1925

Data zatwierdzenia projektu: 02.06.1925

Data realizacji: 1925

T: tusz kolorowany

Projekt: P. 16-24

P. 16-17 – Plan sytuacyjny i orientacyjny, 1:1000, 32,2 x 41,4

P. 18 – Rzut piwnic, 1:100, 32,2 x 20,7

P. 19 – Rzut parteru, 1:100, 32,2 x 20,6

P. 20 – Rzut I piętra, 1:100, 32,2 x 21

P. 21 – Rzut II piętra, 1:100, 32,2 x 20,9

P. 22 – Przekrój poprzeczny, 1:100, 32,2 x 20,7

P. 23-24 – Przekrój podłużny, 1:100, 32,2 x 41,5

3. Gimnazjum SS. Urszulanek w Lublinie. Projekt nadbudowy II-go piętra

Projekt niesygnowany

Data powstania projektu: 1927

Data zatwierdzenia projektu: 09.08.1927

Data realizacji: 1927-1928

T: tusz kolorowany

Projekt: P. 31-38

P. 31-32 – Plan sytuacyjny i orientacyjny, 1:1000, 32,9 x 41,5

P. 33-34 – Rzut I piętra, 1:100, 32,9 x 41,7

P. 35 – Widok od zachodu, 1:100, 32,9 x 20,4

P. 36-37 – Rzut II piętra, 1:100, 32,9 x 41,6

P. 38 – Przekrój A-B, 1:100, 32,9 x 21

4. Projekt budowy oranżerii i domu dla służby ogrodn. na pos. Gimn. SS. Urszulanek przy ulicy Namiestnikowskiej w Lublinie
Projekt niesygnowany

Data powstania projektu: 1925

Data zatwierdzenia projektu: 23.07.1925

Data realizacji: 1925

T: tusz kolorowany

Projekt: P. 25-28

P. 25-26 – Plan sytuacyjny i orientacyjny, 1:1000,
31,9 x 41,8

P. 27 – Widok A-B, widok B-E-C, rzut piwnic,
1:100, 31,9 x 20,9

P. 28 – Przekrój D-E, przekrój F-G, rzut parteru,
1:100, 31,9 x 20,9

5. [Projekt budynku gospodarczego na posesji SS. Urszulanek przy ul. Namiestnikowskiej – dwa egzemplarze tego samego projektu: p. 39-40 i p. 41-42]
Projekt niesygnowany

T: druk kolorowany

P. 39 i 41 – Plan sytuacyjny i orientacyjny, 1:1000,
33 x 21,4

P. 40 i 42 – Widok i rzut budynku, 1:100,
33 x 21,4

↑
Klasztor Sióstr Urszulanek Unii Rzymskiej w Lublinie, dom mieszkalny i łącznik – widok współczesny od zachodu, fot. K. Mazur.

HISTORIA: Pierwotny kościół i klasztor brygidek został wybudowany w pierwszej ćwierci XV wieku. Jak wynika z przekazów, brygidki przez cały czas swojej obecności w Lublinie prowadziły tu pensję dla dziewcząt, która cieszyła się świetną renomą. W XVI wieku powstały nowe zabudowania klasztorne. Po kasacie zakonu w 1819 roku, część klasztoru przekazano wizytkom, przebywającym tu do 1882 roku. W 1836 roku zatwierdzono do realizacji projekt przebudowy gmachu. Po opuszczeniu klasztoru przez wizytki budynki stały się własnością Skarbu Państwa. Mieściły się w nich m.in. internat gimnazjum męskiego i wojskowe magazyny. W tym okresie nie przeprowadzono żadnych prac remontowych. Po uzyskaniu przez Polskę niepodległości klasztor przejęło zgromadzenie urszulanek, które od 1924 roku rozpoczęły przebudowę i rozbudowę części wschodniej klasztoru (podwyższono ją do dwóch pięter), w związku z prowadzonymi przez siostry gimnazjum i liceum (do 1955 roku), oraz części mieszkalnej dla zakonnicek. Przebudowa nie objęła skrzydła zachodniego zajmowanego przez Archiwum Państwowe. Od wschodu dobudowano nowy budynek dwupiętrowy, w którym znalazły się pokoje mieszkalne siostr, połączone ze wschodnim skrzydłem klasztoru korytarzem i pomieszczeniami istniejącej części, także rozbudowanej i podwyższonej do dwóch pięter. Na obu kondygnacjach wprowadzono dodatkowe ścianki działowe, wykonano nowe tynki i pokrycie dachów. W tym samym czasie przy klasztornej ogrodzie wybudowano także oranżerię z domkiem ogrodnika (proj. 1925) oraz budynek gospodarczy przeznaczony na wozownię, drewnię i pomieszczenia dla zwierząt (proj. 1927). Po wybuchu II wojny światowej Niemcy w 1939 roku zamknęli zarówno gimnazjum, jak i liceum. W 1941 roku siostry uzyskały zgodę okupanta na prowadzenie najpierw Szkoły Gospodarstwa, a w kolejnym roku Szkoły Hotelarskiej, dzięki czemu wspólnie ze świeckimi nauczycielami mogły prowadzić tajne naucza-

nie. Klasztor był również miejscem schronienia dla setek uciekinierów.

W ciągu kilkudziesięciu lat po zakończeniu II wojny światowej, oprócz archiwum i klasztoru w kompleksie mieściło się okresowo wiele instytucji: m.in. Instytut Kształcenia Nauczycieli, pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka, przedszkole i Klub Studencki „Arcus”. W drugiej połowie lat 60. XX wieku przeprowadzono kompleksowy remont i modernizację budynków (nowe posadzki, zmiany ścianek działowych, rozbiórka pieców kaflowych, nowe tynki, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, wymiana instalacji elektrycznej, wodociągowej i kanalizacyjnej). Zakon urszulanek stał się formalnym właścicielem klasztoru w 1982 roku.

Od 2008 roku urszulanki wznowiły zawieszoną w 1955 roku działalność edukacyjną i otworzyły szkołę podstawową.

OPIS: Klasztor został założony na planie czworoboku połączonego z kościołem pw. Matki Boskiej Zwycięskiej, którego wschodnia część stanowi integralną część północnego narożnika klasztoru. Przebudowa z lat 20. XX wieku objęła nadbudowę drugiego piętra nad połową czworoboku klasztorowego od wschodu oraz rozbudowę w kierunku wschodnim, na przedłużeniu niewielkiego aneksu na rzucie litery „I”, obecnego na planach klasztornych z połowy XIX wieku. Pełnił on wówczas funkcję kloak. Aneks ten wszedł w skład powiększonego i podwyższonego budynku – łącznika z nowym dwupiętrowym obiektem na rzucie zbliżonym do litery „L”, w którym znalazły się pokoje mieszkalne siostr. Stylistycznie budynek koresponduje z prostą bryłą klasztoru. Skromny detal architektoniczny pojawia się w postaci gładkich kamiennych opasek wokół okien parteru, odcinków gzymsu nad

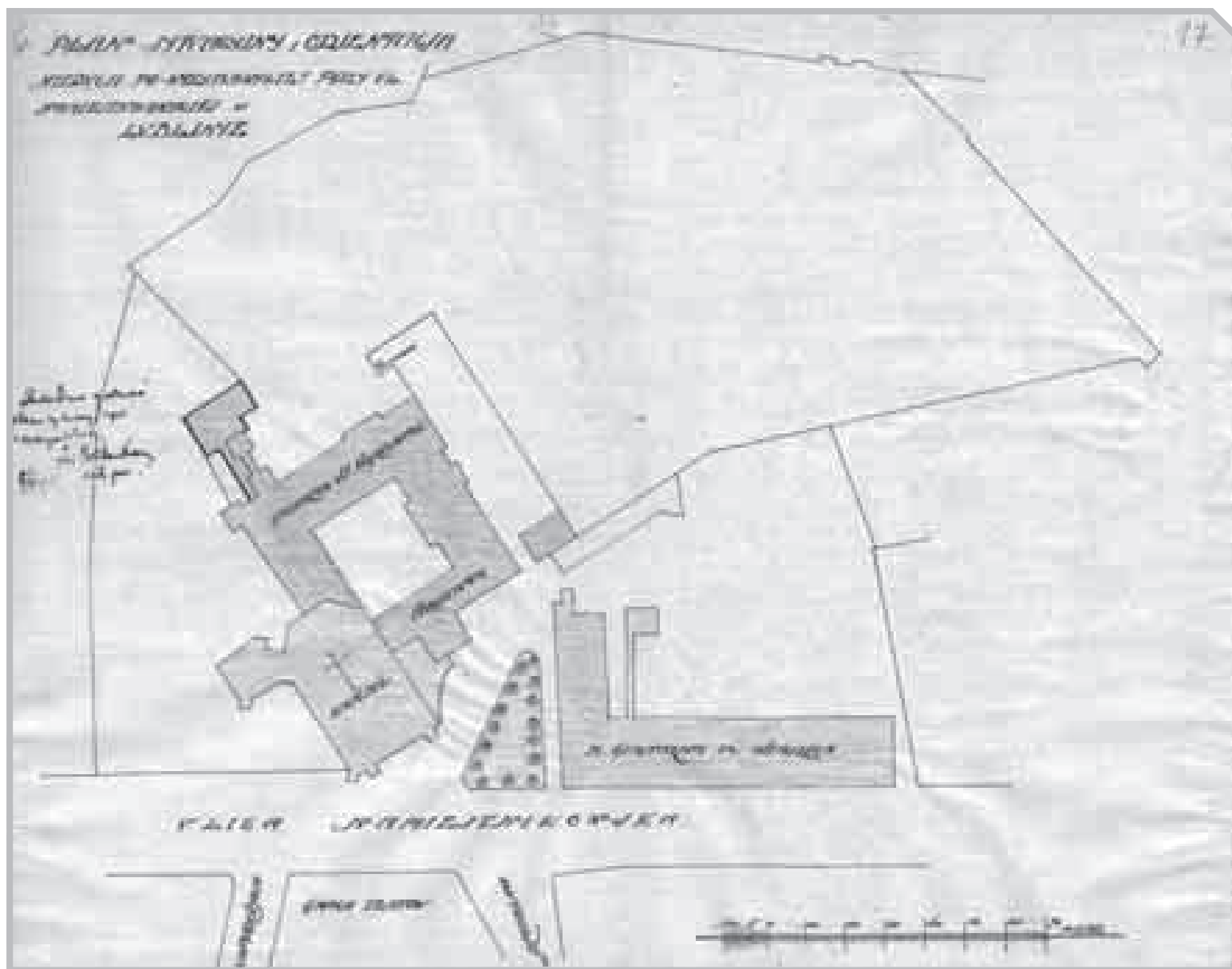

i pod oknami pierwszego piętra i gzymsu działowego pomiędzy pierwszym i drugim piętrem. Oranżeria przekryta szklanym dachem, podzielona na ciepłą i chłodną, zaprojektowana na poziomie piwnic, przylegała bezpośrednio

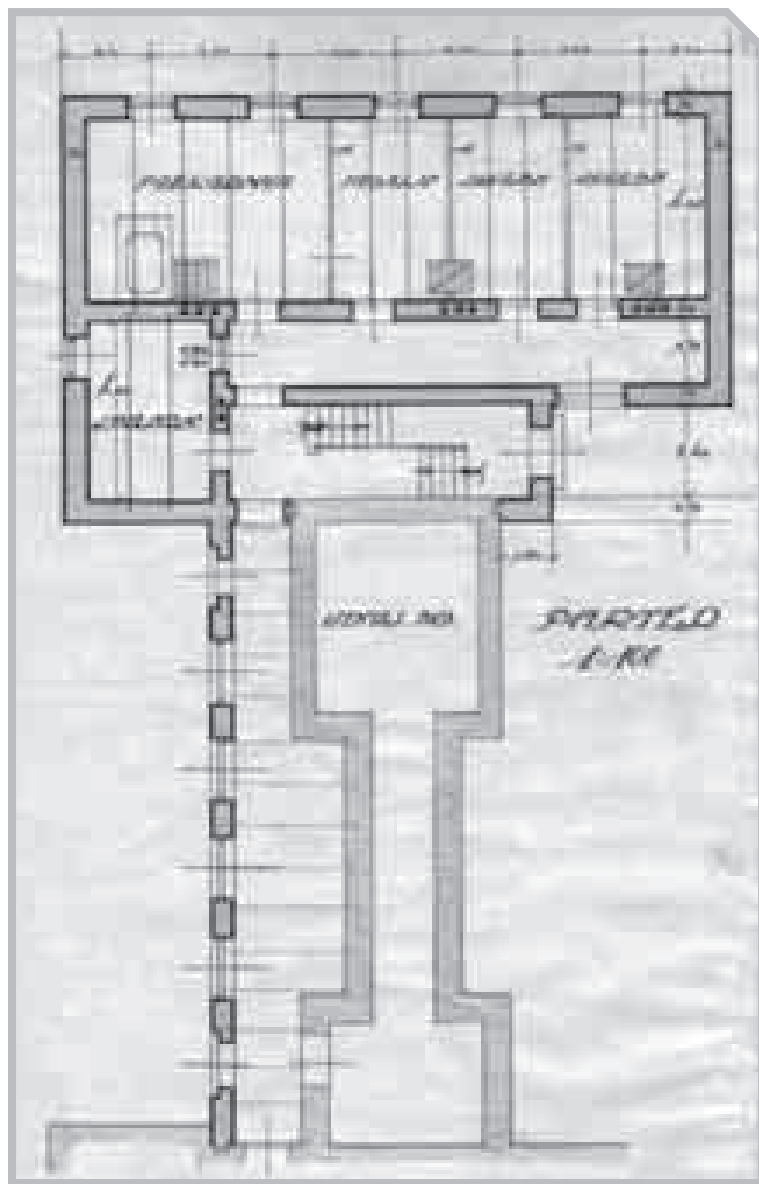
do parterowego domku ogrodnika, krytego stromym dwuspadowym dachem z naczółkami (w projekcie, w realizacji – dach czterospadowy), o prostej bryle zaakcentowanej przyporami w trzech narożach budynku.

↙
Oranżeria i domek ogrodnika przy klasztorze ss. urszulanek w Lublinie, widok współczesny od południowego zachodu, fot. K. Mazur.

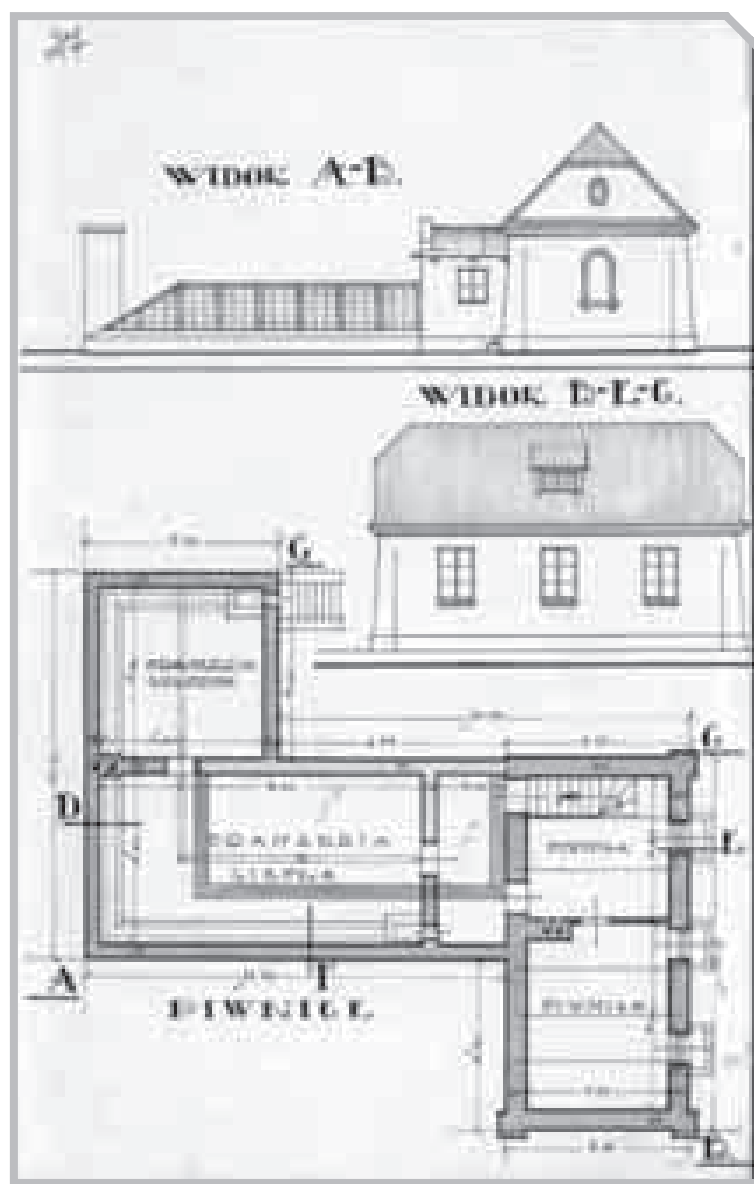
↓
Projekt przebudowy gimnazjum ss. urszulanek w Lublinie, plan sytuacyjny, APL UWL-V-WKB, sygn. 1487.

↓
 Projekt przebudowy gimnazjum
 ss. urszulanek w Lublinie, rzut
 parteru łącznika i domu sióstr,
 APL UWL-V-WKB, sygn. 1487.

↓
 Projekt budowy domku ogrodnika
 wraz z oranżerią przy gimnazjum
 ss. urszulanek w Lublinie, APL UWL-
 -V-WKB, sygn. 1487.

Projekt przebudowy gimnazjum ss. urszulanek w Lublinie, widok domu siostr od południa, APL UWL-V-WKB, sygn. 1487

Projekt przebudowy gimnazjum ss. urszulanek w Lublinie, widok łącznika od zachodu, APL UWL-V-WKB, sygn. 1487

ARCHIWALIA:

APL: Projekt rozbudowy Gimnazjum SS. Urszulanek w Lublinie (1924-1933), UWL-V-WKB (403), sygn. 1487.

AWUOZL: Kościół i klasztor pobrygidowski w Lublinie przy ul. Narutowicza 8. Dokumentacja naukowo-historyczna, T. I-III, oprac. M. Michoński, Lublin 1984, [mps], sygn. 1221.

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 98-99.

Witkowska Aleksandra UR, *Inwentarz Archiwum szkół siostr Urszulanek UR w Lublinie*, „Archiwa Biblioteki i Muzea Kościelne” 2004, nr 81, s. 397-446.

GIMNAZJUM

IM. ZAMOYSKIEGO W LUBLINIE

PROJ. 1925, PROJEKT ROZBUDOWY

Adres: 20-075 Lublin, ul. Ogrodowa 16

Sygnatura: UWL-V-WKB 3014

Projekt niesygnowany

T: druk kolorowany

Projekt: P. 4-6

P. 4 – Okładka

P. 5 – K. 1 – Sytuacja, 1:500, orientacja, 21 x 36 (odręcznie: „stwierdzam zgodność planu sytuacyjnego z rzeczywistością / inż. Bohdan Krauze”)

K. 2 – Sutereny, 1:100, 41,5 x 48,5

K. 3 – Przyziemie, 1:100, 62,5 x 48,5

K. 4 – Parter, 1:100, 41,5 x 48,5

K. 5 – I piętro, 1:100, 62,5 x 48,5

K. 6 – Przekrój, 1:100, 62,5 x 32,7

K. 7 – Widok, 1:100, 21 x 32,7

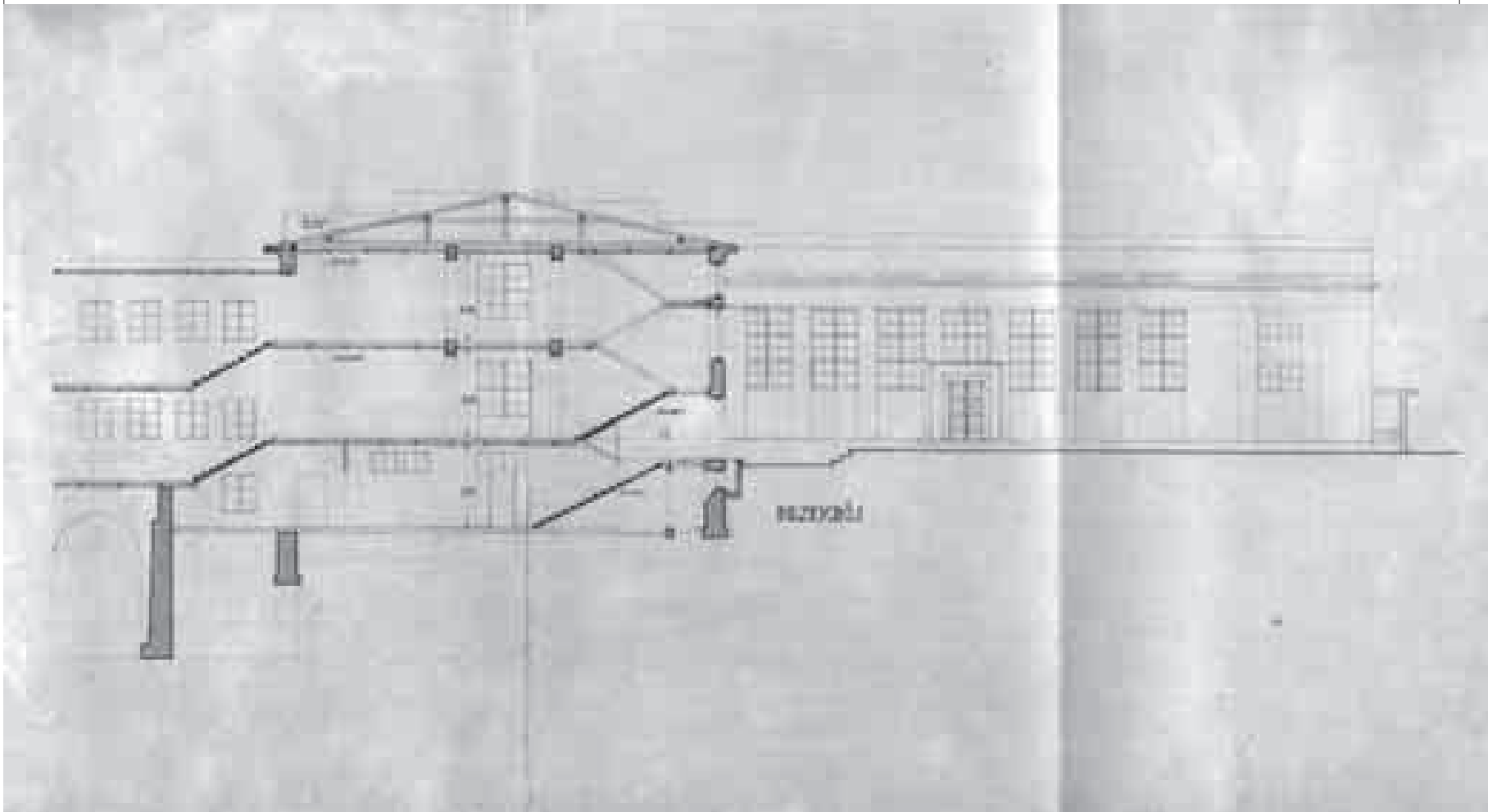
K. 8 – Przekrój, 1:100, 41,5 x 32,7

P. 6 – Przekrój, 1:100, 20 x 32,7

Data powstania projektu: 1925

Data zatwierdzenia projektu: 11.06.1928

Obecny użytkownik: II Liceum Ogólnokształcące im. Hetmana Jana Zamoyskiego

HISTORIA: Obecny kompleks szkolny jest rezultatem kilkuetapowej rozbudowy na przestrzeni kilkudziesięciu lat. Budynek przy ul. Ogrodowej, który był prywatną własnością Rosjanina Chwedkiewicza, do opuszczenia Lublina przez Rosjan w 1915 roku zajmowały dwie prywatne szkoły średnie. Nowo założona Szkoła Realna im. J. Zamoyskiego wynajmowała go przez dwa lata, a w 1917 roku zakupiła na własność. Szybko rosnąca liczba uczniów spowodowała konieczność rozbudowy dotychczasowej siedziby. Dzięki inicjatywie powstałego w 1921 roku Koła Rodziców, na czele którego stali kolejno związani z lubelską Okręgową Dyрекcją Robót Publicznych inżynierowie Zygmunt Słomiński i Karol Iwanicki, nadbudowano trzecie piętro do istniejącego budynku, a także zakupiono plac

sąsiadujący z posesją szkoły pod jej przyszłą rozbudowę. Nadzieja na poprawę warunków lokalowych pojawiła się wraz z działalnością Komisji Rozbudowy Szkoły w 1925 roku. Pierwsze szkice projektowe wykonane przez Bohdana Kelles-Krauzego na zamówienie Komisji za kwotę 2000 zł jeszcze w tym samym roku (niezachowane) zakładały dobudowę do istniejącego obiektu sali gimnastycznej, łaźni, szatni i skrzydła z dodatkowymi salami dydaktycznymi. Pierwszy etap prac w latach 1928-1930, zgodnie z projektem zatwierdzonym w czerwcu 1928 roku, objął budowę łącznika i sali gimnastycznej. Jednocześnie przeprowadzono remont istniejącego budynku, w ramach którego wykonano m.in. nowe tynki zewnętrzne i wewnętrzne. Pracami budowlanymi na tym etapie kierował Kelles-

-Krauze, sporządził też kosztorysy i zatwierdził wszystkie rachunki przedstawiane przez wykonawców: firmę „Architekt” Franciszka Papiewskiego i przedsiębiorstwo Mieczysława Krzywdy-Sienickiego.

Następna większa rozbudowa, połączona z gruntownym remontem najstarszej części gmachu, została przeprowadzona w drugiej połowie lat 30. XX wieku. Na początku przebudowano ściany i stropy, odgrzybiono salę gimnastyczną,

Projekt rozbudowy Gimnazjum im. Zamoyskiego w Lublinie, rzut sali gimnastycznej i łącznika, APL UWL-V-WKB, sygn. 3014.

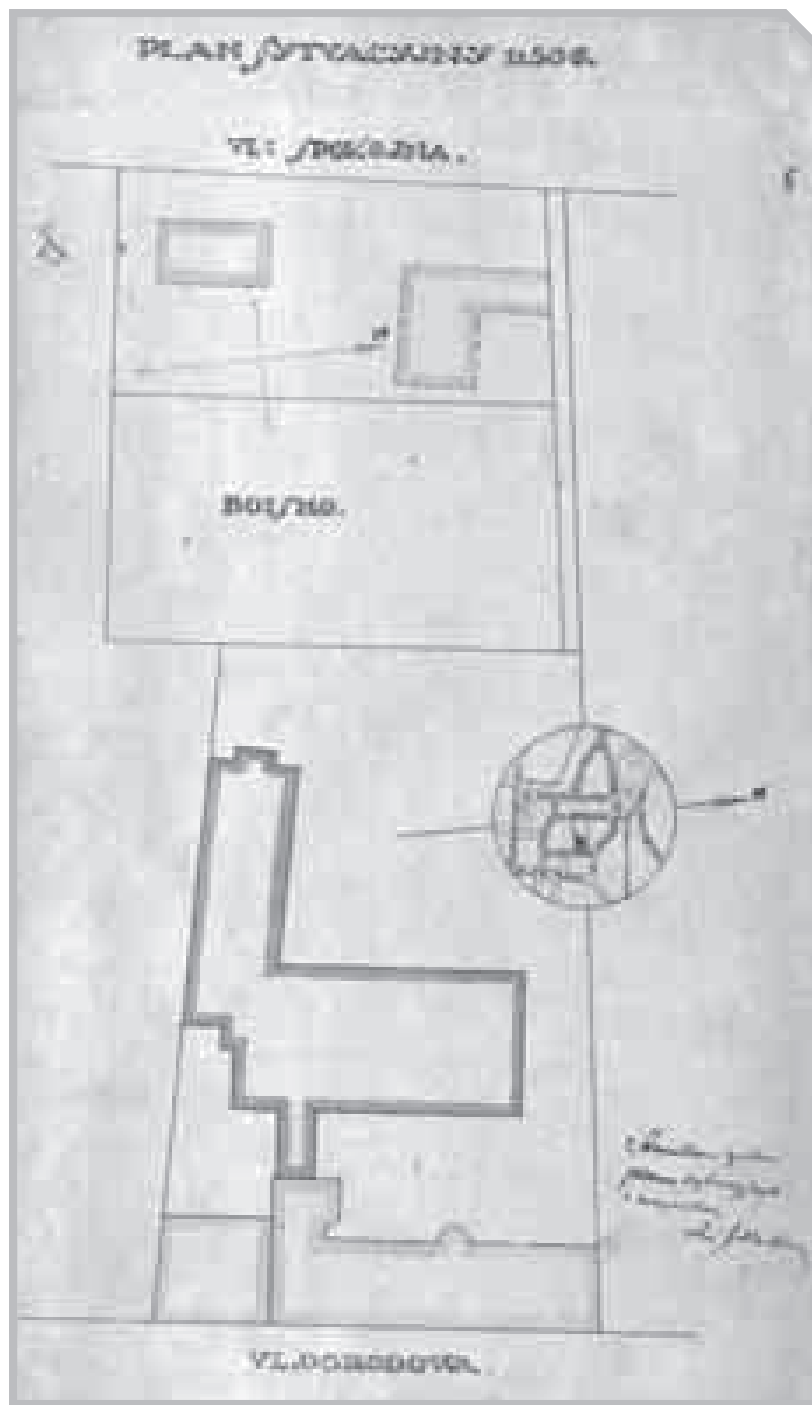
poszerzono część sal dydaktycznych i korytarzy. Tym razem przebudowę nadzorował inż. Edward Kranz, który był także autorem jej szczegółowego projektu (1935). Prace prowadziła firma „W. Szczepański i S-ka”.

Po wybuchu II wojny światowej zajęcia lekcyjne w bardzo okrojonej formie odbywały się tylko do 23 listopada 1939 roku, kiedy budynek szkoły został zajęty przez Niemców na koszary, a większość wyposażenia dydaktycznego zniszczona. Zaraz po zakończeniu działań wojennych w 1944 roku dzięki staraniom Koła Rodziców pozyskano środki finansowe z Urzędu Wojewódzkiego na wykonanie podstawowych prac remontowych i naprawę instalacji. Kolejne remonty przeprowadzono w 1949 roku oraz w latach 1950-1954.

Pod koniec lat 50. XX wieku ukonstytuował się Społeczny Komitet Rozbudowy Szkoły, którego celem było doprowadzenie do wybudowania nowego skrzydła, co nastąpiło ostatecznie w latach 1960-1961. W 1963 roku przeprowadzono kapitalny remont starszej części budynku, m.in. przebito 46 nowych otworów okiennych, natomiast w latach 1968-1970 zmodernizowano instalacje centralnego ogrzewania, elektryczną i wodno-kanalizacyjną.

Kolejną dużą inwestycją była budowa następnego skrzydła szkoły z pełnowymiarową salą gimnastyczną i dodatkowymi salami dydaktycznymi (1972-1973). W połowie lat 80. przeprowadzono remont kapitalny, począwszy od sali gimnastycznej i sanitariatów, przez wymianę pokrycia dachu, stolarki okiennej i drzwiowej, instalacji elektrycznej, na pracach tynkarskich i malarskich skończywszy.

OPIS: W wyniku kilku etapów rozbudowy i przebudowy gmachu, posiada on skomplikowaną i niejednorodną bryłę. Jej najstarsza XIX-wieczna część od ul. Ogrodowej została zmodernizowana i stylowo ujednoczona. W projekcie z 1928 roku znalazła się jedynie sala

gimnastyczna z łącznikiem, zaplanowana jako prosta hala z attyką o wysokości dwóch kondygnacji. Skrzydło pomocne pozostało w sferze projektowej do lat 70. XX wieku.

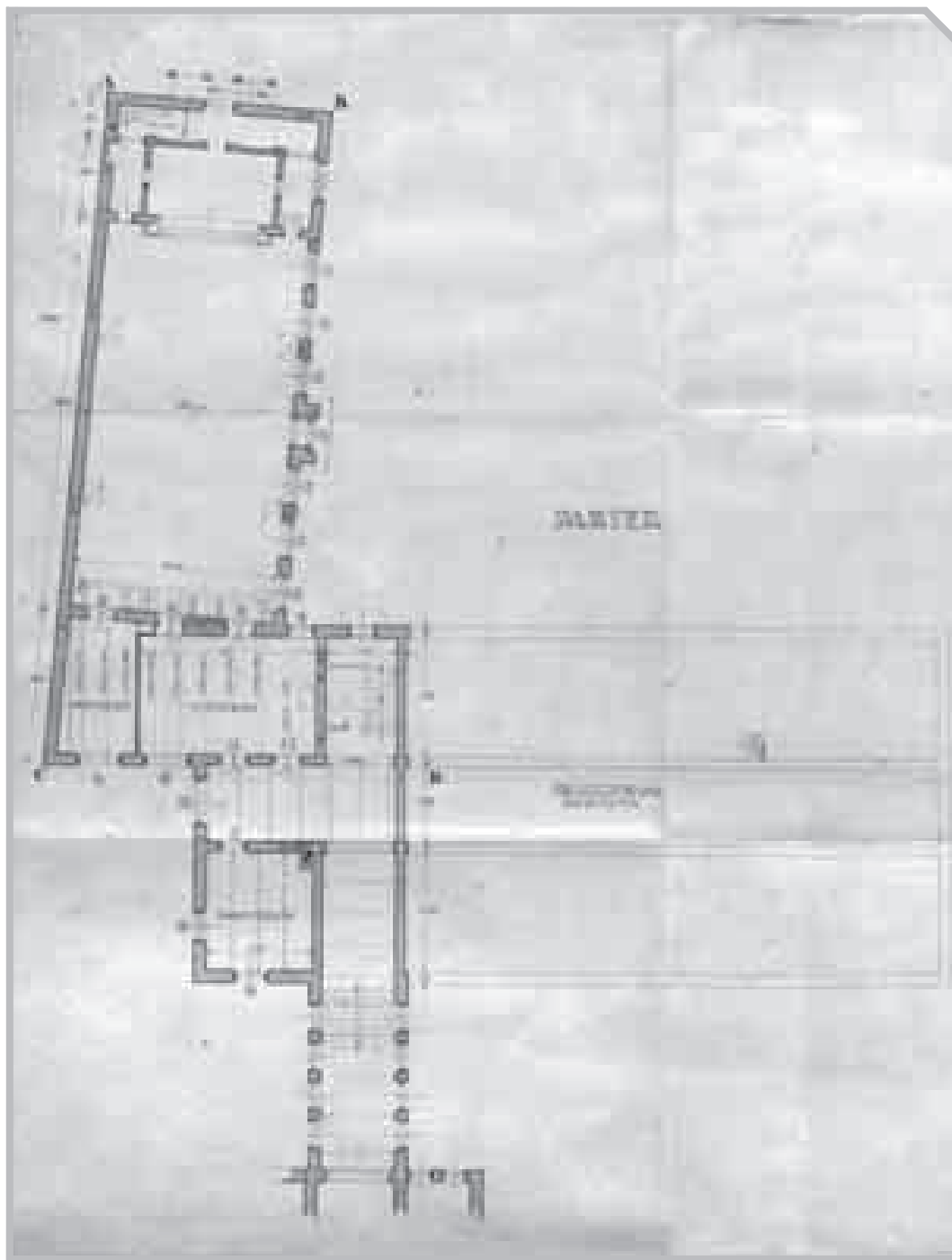
ARCHIWALIA:

APL: Sprawy dotyczące budowy gmachu im. Zamoyskiego w Lublinie (1928-1931), UWL-V-WKB (403), sygn. 3014; Sprawy dotyczące przebudowy gmachu Gimnazjum im. Zamoyskiego w Lublinie (1935-38), UWL-V-WKB (403), sygn. 2957; Remont i rozbudowa gmachu gimnazjum im. Hetmana Zamojskiego w Lublinie, Starostwo Powiatowe Lubelskie (410), sygn. 1364, 1365.

ALoz: Księga Protokołów Koła Opieki Rodziców za lata 1921-1946 nr 1, Protokół z 2 października 1925, s. 52.

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 97-98.
Giermakowski Marian, *Szkoła im. Hetmana Jana Zamojskiego w Lublinie w latach 1915-1997*, Lublin 1997.

←
Projekt rozbudowy Gimnazjum im. Zamoyskiego w Lublinie, plan orientacyjny i sytuacyjny, APL UWL-V-WKB, sygn. 3014.

→
Projekt rozbudowy Gimnazjum im. Zamoyskiego w Lublinie, widok sali gimnastycznej i przekrój łącznika, APL UWL-V-WKB, sygn. 3014.

14

SZKOŁY

SZKOŁA

POWSZECHNA W GŁUSKU

(OBECNIE W GRANICACH LUBLINA, WÓWCZAS GM. ZEMBORZYCE)
PROJ. 1926

Adres: 20-383 Lublin, ul. Zdrowa 1

Sygnatura: UWL-V-WKB 1634

Projekt sygnowany: „projektował / Inż. Bohdan Kelles-Krauze / architekt / Lublin 26 r.”

T: druk kolorowany

Projekt: P. 2-4

P. 2 – Plan sytuacyjny, 1:500, 32,6 x 21

P. 3 – K. 1 – Widok główny, 1:100, 32,6 x 41

K. 2 – Widok boczny, 1:100, 32,6 x 41,8

K. 3 – Rzut fundamentów, 1:100, 32,6 x 41,2

K. 4 – Rzut I piętra, 1:100, 32,6 x 41

P. 4. – K. 1 – Rzut parteru, 1:100, 32,6 x 39,6

K. 2 – Przekrój A-B (poprzeczny), 1:100, 32,6 x 32,7

Data powstania projektu: 1926

Data zatwierdzenia projektu: 07.09.1926

Data realizacji: 1926-1928

Obecny użytkownik: Przedszkole nr 83 w Lublinie

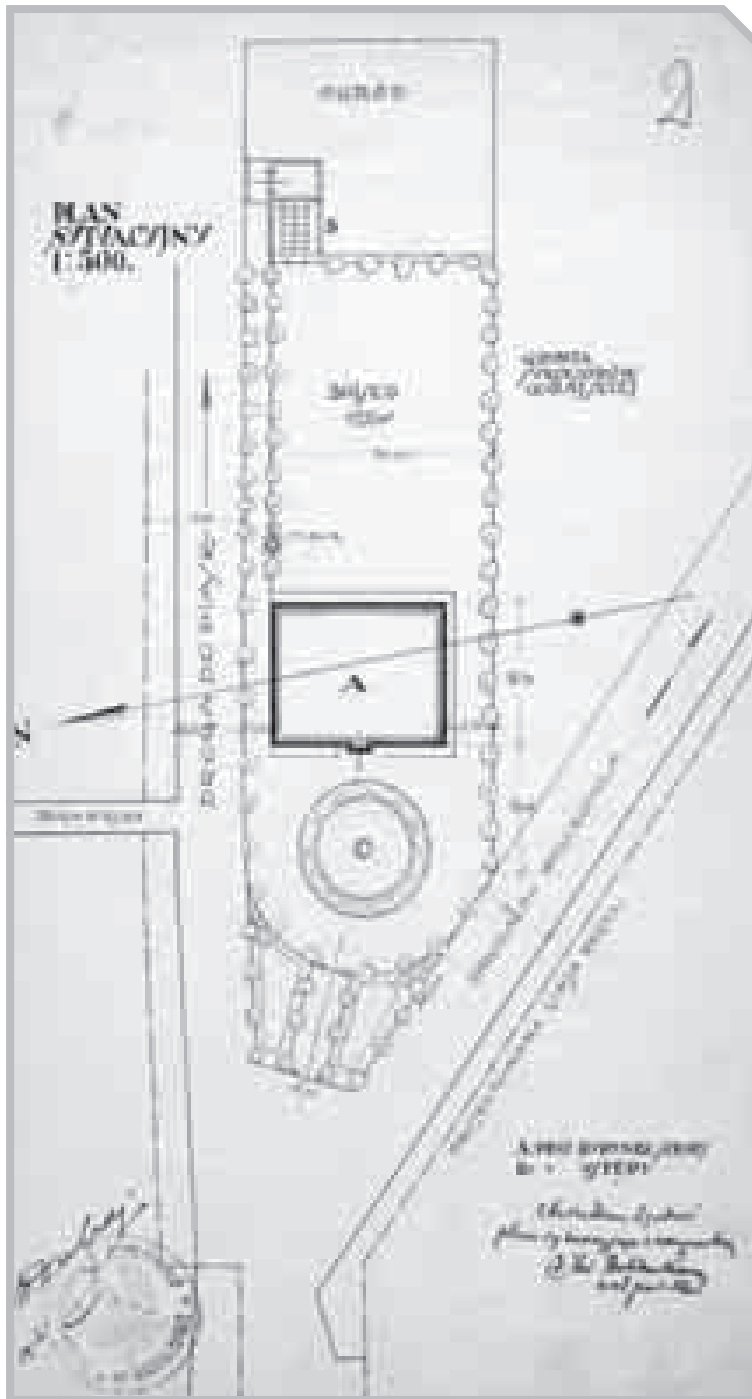
HISTORIA: W 1925 roku powstał Komitet Budowy Szkoły, którego przewodniczącym został Henryk Sachs, właściciel majątku Abramowice. Był on także głównym fundatorem szkoły, co zostało upamiętnione okolicznościową tablicą wewnątrz budynku. Obiekt został oddany do użytku w 1928 roku. W ramach akcji „Tysiąc szkół na Tysiąclecie Państwa Polskiego” w jego bezpośrednim sąsiedztwie została wybudowana nowa szkoła, do której placówka przeniosła się w 1970 roku. Po przyłączeniu Głuska do Lublina w 1988 roku, stała się szkołą nr 47 w Lublinie. Obecnie w budynku na parterze mieści się przedszkole, piętro pełni funkcję mieszkalną.

Według tego samego projektu w nieco zmodernizowanej wersji został zrealizowany w połowie lat 30. XX wieku budynek szkoły w Dzierzkowicach (obecnie Terpentyna).

OPIS: Budynek murowany, jednopiętrowy, na planie prostokąta z wejściem na osi usytuowanym w płytkim ryzalicie zakończonym attyką. Budynek został przekryty dwuspadowym dachem z naczółkami. W późniejszym okresie, w trakcie adaptacji strychu, w każdej połaci dobudowano symetrycznie po dwie lukarny, natomiast w ścianach szczytowych dodatkowe okna, w kondygnacji poddasza i na pierwszym piętrze.

↑
Szkoła Powszechna w Głusku (obecnie Przedszkole nr 83 w Lublinie i dom mieszkalny), widok współczesny od zachodu, fot. K. Mazur.

Elementem akcentującym fasadę jest ryzalit na osi z klatką schodową, zwieńczony gładką attyką z kulą na szczycie i datą „1928”. Na obydwu kondygnacjach zaprojektowano sale dydaktyczne, każda doświetlona trzema wysokimi oknami na dłuższych elewacjach, usytuowane narożnie.

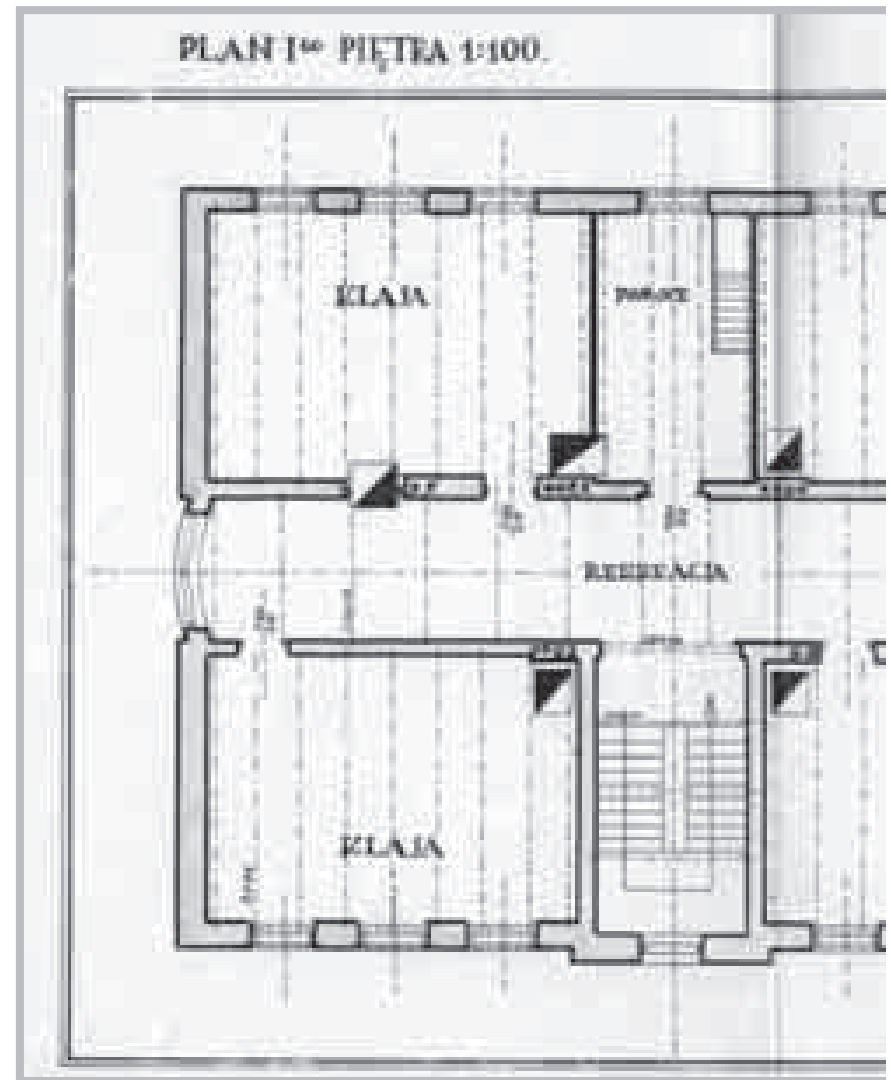

← Projekt Szkoły Powszechnej w Głusku, plan sytuacyjny, APL UWL-V-WKB, sygn. 1634.

→ Projekt Szkoły Powszechnej w Głusku, widok od frontu, APL UWL-V-WKB, sygn. 1634.

↓ Projekt Szkoły Powszechnej w Głusku, rzut piętra, APL UWL-V-WKB, sygn. 1634.

↘ Projekt Szkoły Powszechnej w Głusku, widok z boku, APL UWL-V-WKB, sygn. 1634.

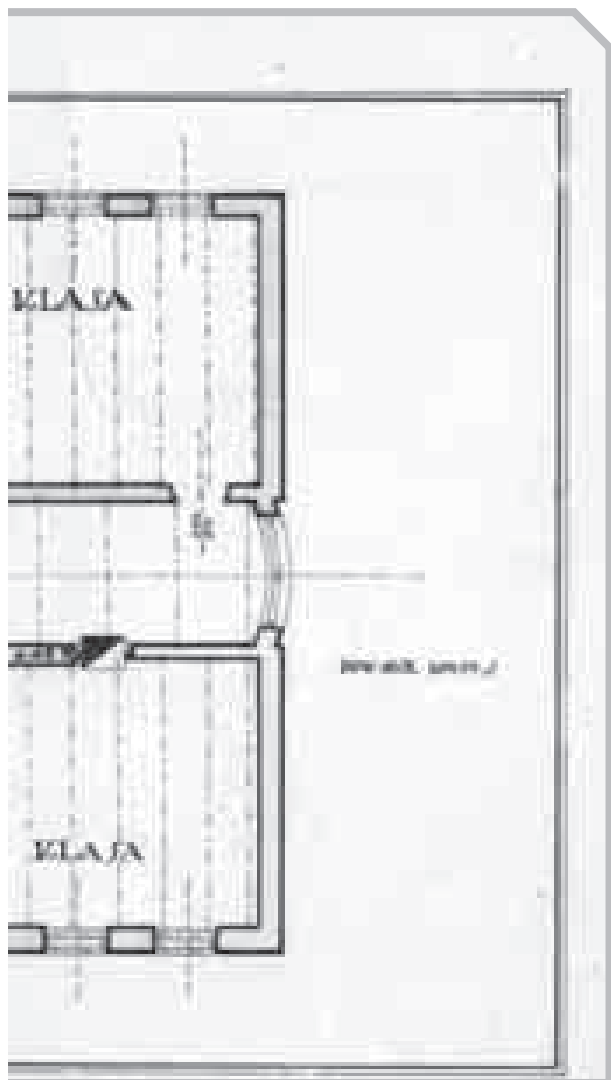
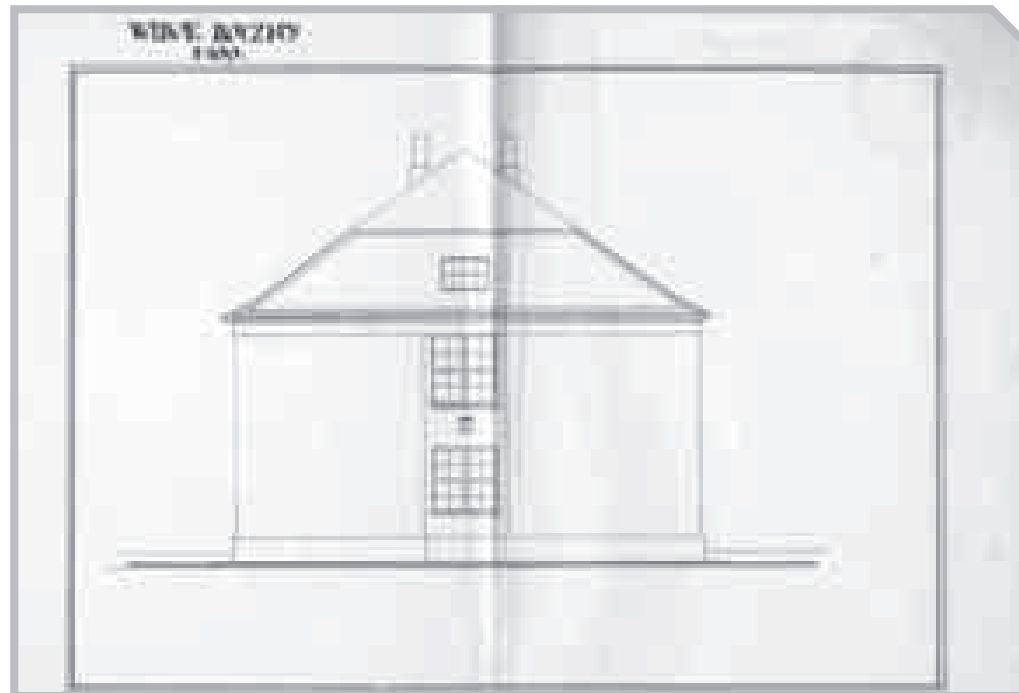

ARCHIWALIA:

APL: Projekt budowy Szkoły Powszechnej w Głusku (1926), pow. lubelski, UWL-V-WKB (403), sygn. 1634.

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 103, 105.

15

SZKOŁY

SZKOŁA

POWSZECHNA W DZIERZKOWICACH

(OBECNIE TERPENTYNA),

GM. DZIERZKOWICE, POW. KRAŚNICKI (DAWNIEJ JANOWSKI)
PROJEKT Z GŁUSKA, ZATWIERDZONY W 1934

Adres: 23-251 Terpentyna 182

Sygnatura: UWL-V-WKB 1008

Projekt sygnowany: „odrys z projektu zatwierdzo / nego dla osady Głusk wykonął / Inż. Bohdan Krauze”

T: druk kolorowany

Projekt: P. 1

K. 1 – Plan orientacyjny, 1:4000 i plan sytuacyjny, 1:1000, 32,7 x 21

K. 2 – Rzut fundamentów, 1:100, 32,7 x 21

K. 3 – Rzut parteru, 1:100, 32,7 x 21

K. 4 – Rzut piętra, 1:100, 32,7 x 21

K. 5 – Rzut więźby dachowej, 1:100, 32,7 x 21

K. 6 – Przekrój A-B, 1:100, 32,7 x 21

K. 7 – Widok od frontu, 1:100, 32,7 x 21

Data powstania projektu: 1926

Data zatwierdzenia projektu: 28.09.1934

Data realizacji: 1936-1938

Obecny użytkownik: Zespół Placówek Oświatowych im. Batalionów Chłopskich w Terpentynie

HISTORIA: Szkoła elementarna istniała w Dzierzkowicach od połowy XIX wieku, a zajęcia odbywały się m.in. w drewnianym budynku, który został spalony w czasie I wojny światowej przez wojska rosyjskie wycofujące się przed oddziałami niemiecko-austriackimi. W 1916 roku wzniesiono nowy drewniany obiekt na działce, na której dzisiaj znajduje się szkoła. Władze gminy Dzierzkowice na początku 1934 roku zleciły wykonanie projektu szkoły murowanej miejscowemu technikowi Stanisławowi Dygusiowi. Ponieważ Dyguś nie posiadał uprawnień projektowych, zarówno kuratorium, jak i Oddział Budowlany przy Urzędzie Wojewódzkim w Lublinie nakazały zarządowi gminy zerwanie dotychczasowej umowy i powierzenie wykonania planów budynku architektowi z odpowiednimi

uprawnieniami. Po drobnej korekcie ostatecznie wykorzystano projekt siedmioklasowej szkoły powszechnej wykonany przez Bohdana Kelles-Krauzego w 1926 roku dla placówki w Głusku. Budynek postawiono w latach 1936-1938 dzięki zaangażowaniu ówczesnego kierownika placówki, Jana Gąsiorowskiego.

W czasie II wojny światowej zajęcia w szkole odbywały się nieregularnie, według programu znacznie okrojonego przez okupanta. Okresowo w budynku stacjonowały wojska niemieckie, wykorzystywany był on również jako areszt. Po wycofaniu się Niemców z tych terenów w lipcu 1944 roku, szkoła wznowiła swoją działalność. W budynku czasowo mieściły się również Urząd Gminy oraz posterunek Milicji Obywatelskiej. Pierwsze starania o rozbudowę szkoły podjęto

w połowie lat 60. XX wieku, ale dopiero pod koniec lat 70. została wykonana dokumentacja projektowa rozbudowy gmachu w kierunku północnym i południowym (14 pomieszczeń dydaktycznych, sala gimnastyczna, biblioteka, stołówka, kuchnia, świetlica, gabinety lekarskie, wewnętrzne sanitariaty), zrealizowana na początku lat 80.

Szkoła Powszechna w Dzierzkowicach (obecnie Zespół Placówek Oświatowych w Terpentynie), widok współczesny od południowego wschodu, fot. K. Mazur.

OPIS: Budynek jednopiętrowy, na planie prostokąta, z wejściem na osi usytuowanym w płytkim ryzalicy zakończonym attyką. Zewnętrzna bryła szkoły w Dzierzkowicach – w porównaniu z projektem zrealizowanym dla Głuska – została nieco zmodernizowana. Zniknęła attyka z kulą z ryzalitu na osi fasady, który tutaj jest tylko nieznacznie wyższy od całej elewacji. Modernistycznemu spłaszczeniu uległ również czterospadowy dach budynku. Oprócz głównego wejścia, w Dzierzkowicach zaplanowano drugie wejście z boku, na krótszej elewacji od północnego wschodu, obecnie niewidoczne z powodu dobudowanego skrzydła. Na parterze wprowadzono do projektu poprawkę, wydzielając z pomieszczenia przeznaczonego na szatnię niewielką świetlicę.

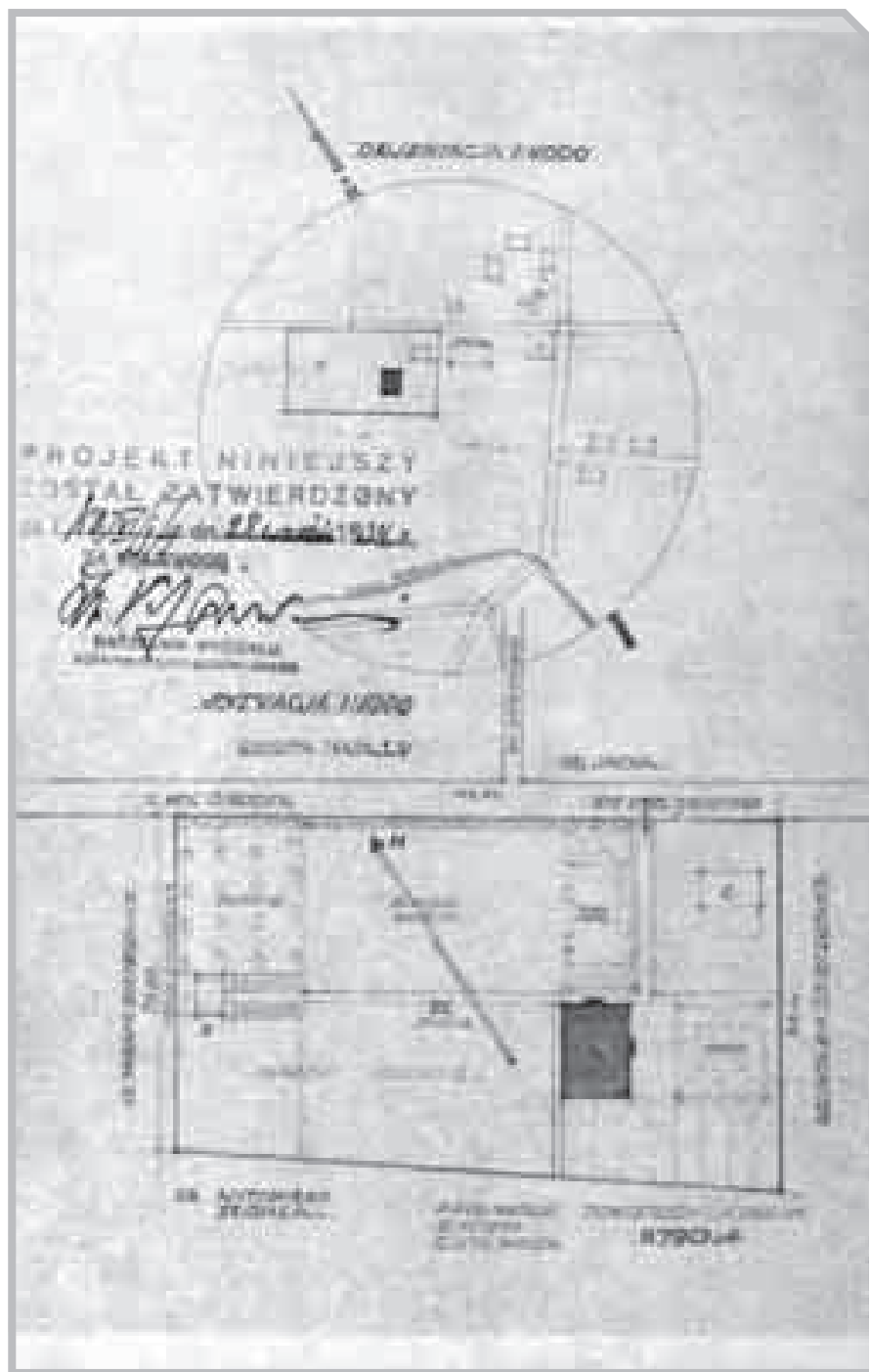
ARCHIWALIA:

APL: Projekt 7-klasowej szkoły powszechnej w Dzierzkowicach (1934), pow. janowski, UWL-V-WKB (403), sygn. 1008.

Archiwum Zespołu Placówek Oświatowych im. Batalionów Chłopskich w Terpentynie: Dokumentacja techniczna dotycząca rozbudowy szkoły, 1978-1979.

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 105, 106.
 Sosnowka Ryszard, *Z dziejów oświaty w Dzierzkowicach*, „Regionalista”. Czasopismo Kraśnickiego Towarzystwa Regionalnego, 2001, s. 39-42.

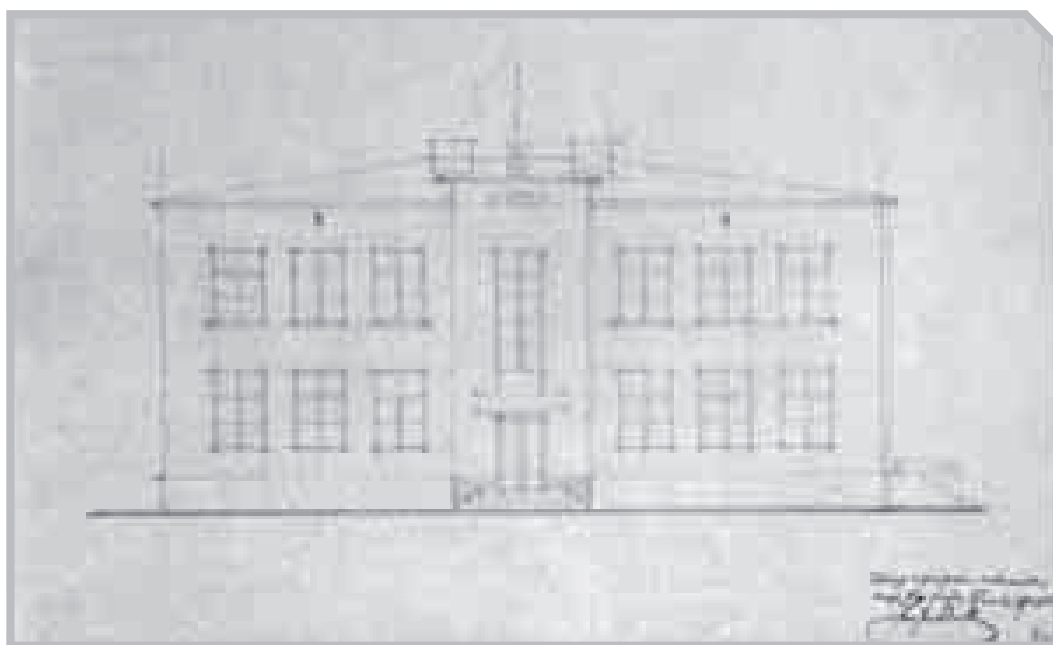
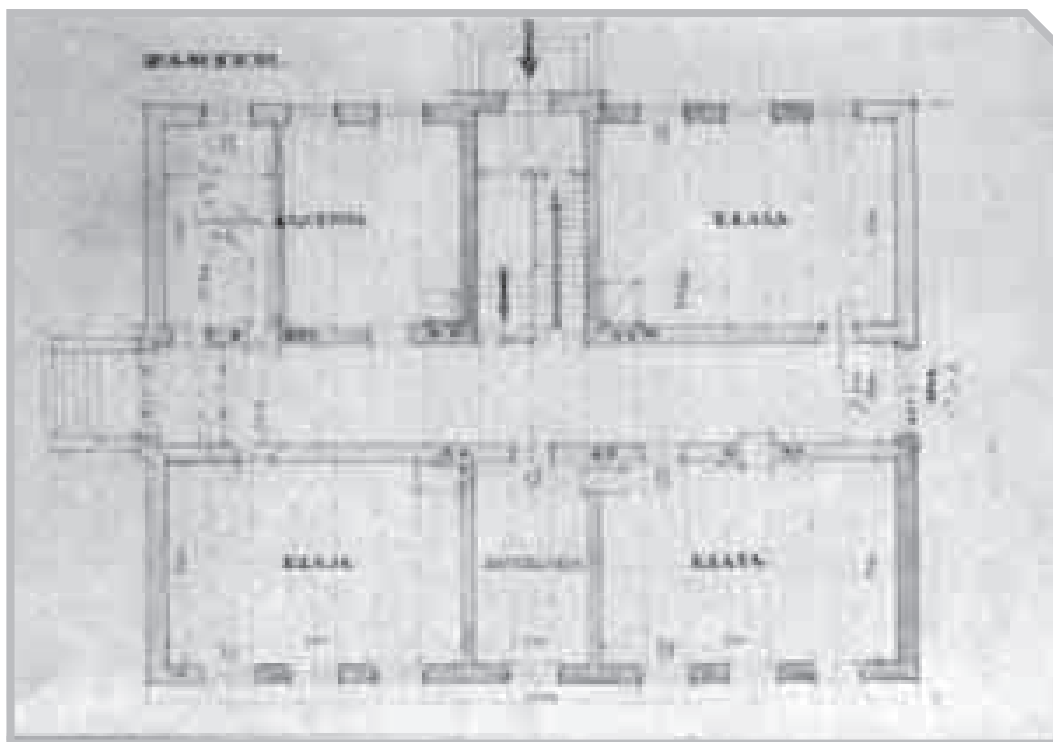
Projekt Szkoły Powszechnej
w Dzierzkowicach, plan orientacyj-
ny i sytuacyjny, APL UWL-V-WKB,
sygn. 1008.

Projekt Szkoły Powszechnej
w Dzierzkowicach, rzut parteru, APL
UWL-V-WKB, sygn. 1008.

Projekt Szkoły Powszechnej
w Dzierzkowicach, widok od frontu,
APL UWL-V-WKB, sygn. 1008.

16

SZKOŁY

SZKOŁA

ROLNICZA W KIJANACH

GM. SPICZYN, POW. ŁĘCZYŃSKI (DAWNIEJ LUBELSKI)
PROJ. 1926, PROJEKT ODBUDOWY PO POŻARZE

Adres: 21-077 Spiczyn, Kijany 19

Sygnatura: UWL-V-WKB 1638

Projekt niesygnowany

T: druk kolorowany

Projekt: P. 2-8

P. 2 – Plan sytuacyjny i orientacyjny, 1:1000, 32 x 20,3

P. 3 – Rzut suterenu, 1:100, 40,2 x 40 (wprowadzono kilka ścianek działowych)

P. 4 – Rzut parteru, 1:100, 41 x 39,7 (wprowadzono jedną ściankę działową)

P. 5 – Rzut I piętra, 1:100, 40 x 39,8

P. 6 – Rzut poddasza, 1:100, 39,5 x 39,8

P. 7 – Przekrój, 1:100, 31,8 x 42,5

P. 8 – Widok główny, 32 x 42,2

Data powstania projektu: 1926

Data zatwierdzenia projektu: 06.07.1926

Data realizacji: 1926-1927

Obecny użytkownik: Zespół Szkół Rolniczych w Kijanach

HISTORIA: W marcu 1926 roku w budynku Szkoły Rolniczej w Kijanach – mieszczącej się od 1914 roku w pałacu przebudowanym przez Sonnenbergów po 1880 roku w stylu neorenesansowym – wybuchł pożar wzniesiony przez nieuwagę przez jednego z uczniów, który zostawił zapaloną świecę na poddaszu. Pożar strawił znaczną część gmachu do wysokości pierwszego piętra. W trakcie akcji ratunkowej zginęło

dwóch strażaków z ochotniczej straży pożarnej ze Spiczyna. Pałac został odbudowany już w następnym roku dzięki staraniom Lubelskiego Towarzystwa Rolniczego za kwotę ok. 145 000 zł. W tym czasie uczniowie korzystali z pomieszczeń szkoły powszechnej. Z krótką przerwą w latach II wojny światowej, szkoła o profilu rolniczym funkcjonuje w pałacu do dzisiaj.

Szkoła Rolnicza w Kijanach, widok współczesny od frontu.

OPIS: Pożar wzniesiony na poddaszu rozprzestrzenił się do wysokości pierwszego piętra włącznie i właśnie ta część pałacu została odbudowana: ściany konstrukcyjne, działowe, stropy i dach, który uległ całkowitemu zniszczeniu.

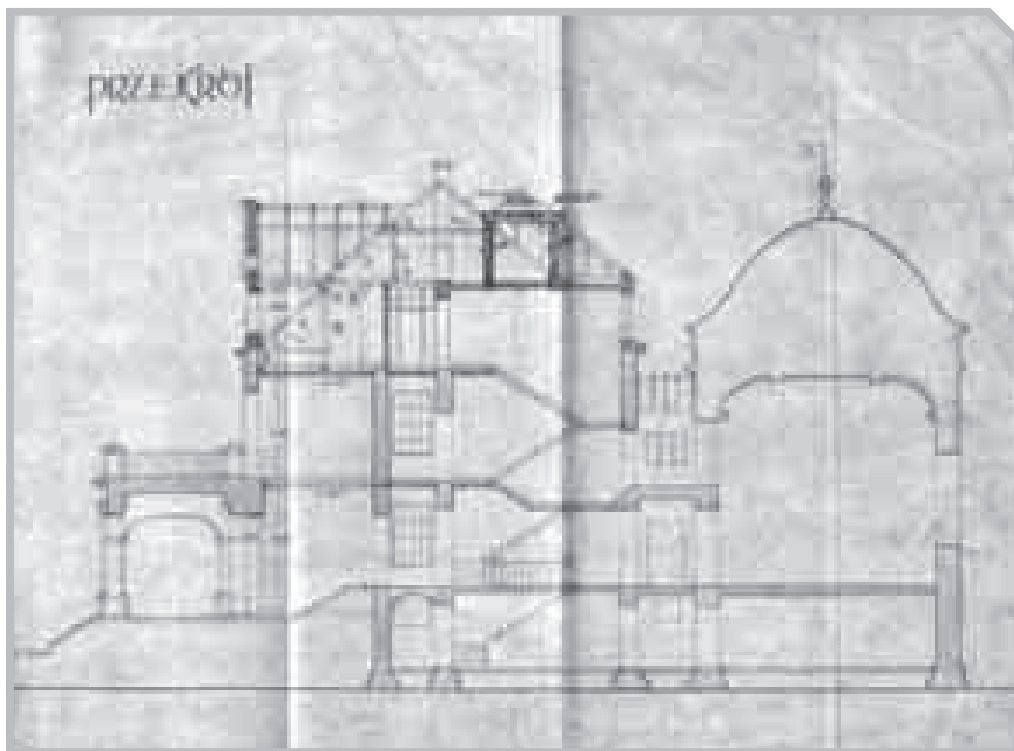
↑
Szkoła Rolnicza w Kijanach, widok
spalonego skrzydła od zachodu,
fot. z 1926 roku, APL UWŁ-V-WKB,
sygn. 1638.

Projekt odbudowy Szkoły Rolniczej w Kijanach, widok od frontu, APL UWL-V-WKB, sygn. 1638.

Projekt odbudowy Szkoły Rolniczej w Kijanach, przekrój, APL UWL-V-WKB, sygn. 1638.

ARCHIWALIA:

APL: *Projekt odbudowy Szkoły Rolniczej w Kijanach (1926), pow. lubelski, UWL-V-WKB (403), sygn. 1638.*

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 96.

Szczegóły pożaru Szkoły Rolniczej w Kijanach i zgonu dwu ratowników, „Głos Lubelski” 1926, nr 83, s. 4.

Szkoła Rolnicza w Kijanach spłonęła. Dwóch strażaków zginęło bohaterską śmiercią, „Głos Lubelski” 1926, nr 81, s. 3.

SZKOŁA

POWSZECHNA W KIEŁCZEWICACH DOLNYCH
(OBECNIE RECHTA), GM. STRZYŻEWICE, POW. LUBELSKI
PROJ. 1928-1929

Adres: 23-107 Strzyżewice, Rechta 13

Sygnatura: UWL-V-WKB 1637

1. projekt: niesygnowany

Data powstania projektu: 1928

Data zatwierdzenia projektu: 05.09.1928

T: druk kolorowany

Projekt: P. 2-3

P. 2 – Plan sytuacyjny, 1:500, 33 x 20

P. 3 – Rzut fundamentów, parteru, poddasza, więźby dachowej, 1:100, przekrój poprzeczny A-B, elewacja, 1:100, 1 plansza 49 x 84

2. projekt: niesygnowany

Data powstania projektu: 1929

Data zatwierdzenia projektu: 28.05.1929

T: druk kolorowany

Projekt: P. 1

K. 1 – Plan sytuacyjny, 1:500, 32,6 x 20,8

K. 2 – Rzut fundamentów, 1:100, 32,6 x 21

K. 3 – Rzut parteru, 1:100, 32,6 x 21

K. 4 – Rzut piętra, 1:100, 32,6 x 20,8

K. 5 – Rzut więźby dachowej, 1:100, 32,6 x 21

K. 6 – Przekrój poprzeczny, 1:100, 32,6 x 21

K. 7 – Lice boczne, 1:100, 32,6 x 20,9

K. 8 – Lice przednie, 1:100, 32,6 x 20,9

Data realizacji: 1928-1930

Obecny użytkownik: Publiczna Szkoła Podstawowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Rechcie

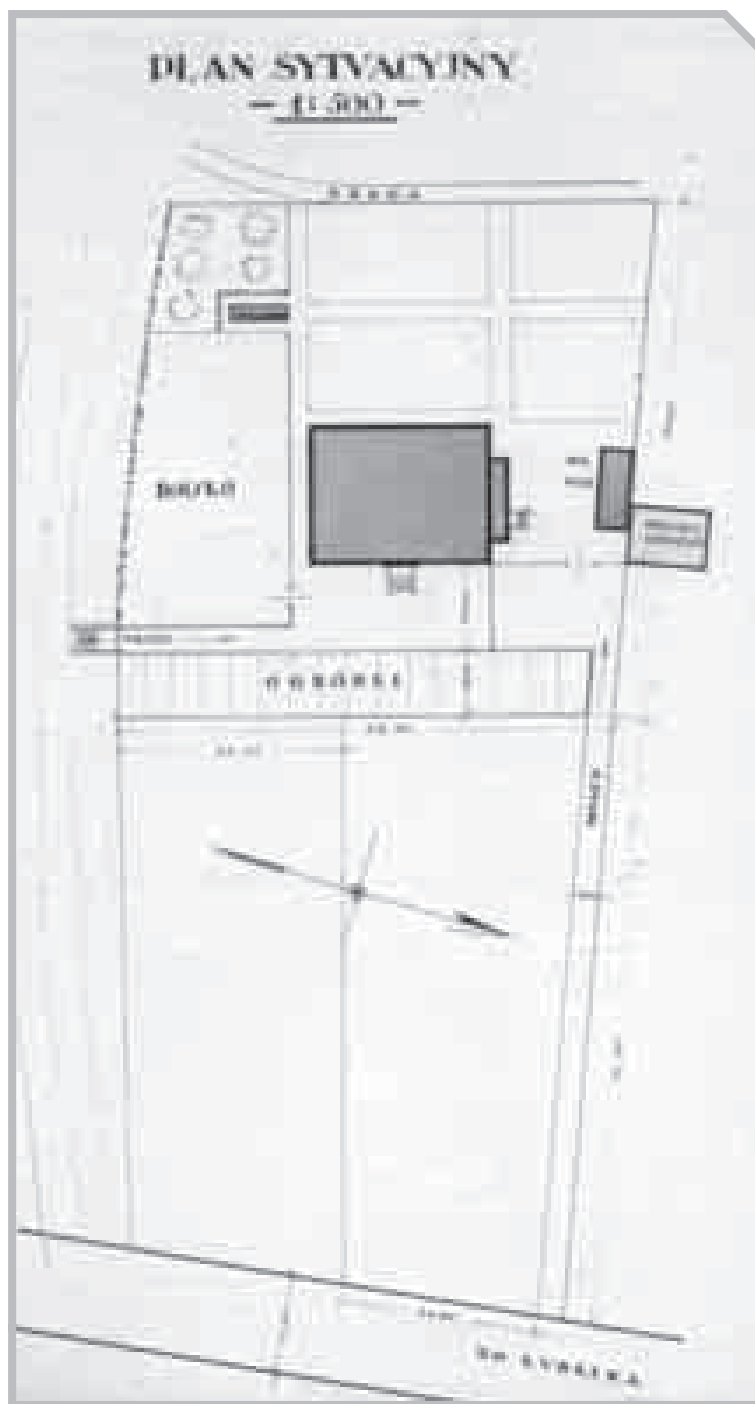

HISTORIA: Z inicjatywy Michała Gonka, kierownika Szkoły Powszechnej w Kielczewicach Dolnych, wówczas trzyklasowej o czterech oddziałach, na zebraniu rodziców jesienią 1927 roku powołano Komitet Budowy Szkoły (dotychczas zajęcia odbywały się w prywatnych domach, specjalnie wynajmowanych na ten cel). Gmina przeznaczyła pod budowę połowę z 75-arowej działki w Rechcie, która była pozostałością po wytyczeniu granicy między Rechcią a Strzyżewicami (drugą połowę otrzy-

mał Żyd Moszek Derfuer). Komitet początkowo zlecił Bohdanowi Kelles-Krauzemu wykonanie projektu parterowej szkoły trzyklasowej z mieszkaniem dla kierownika szkoły na poddaszu. Projekt ten został zatwierdzony we wrześniu 1928 roku, w styczniu następnego roku podjęto uchwałę o przystąpieniu wiosną do budowy, a już w lutym rozpoczęto zwózkę materiałów budowlanych. Dzięki ofiarnej pomocy mieszkańców do lipca zgromadzono ok. 30 tys. sztuk cegły, 40 ton cementu, z którego na miejscu wy-

rabiano pustaki, kamień na fundamenty i dwa wagony wapna. 3 sierpnia poświęcono kamień węgielny, a w południowo-wschodnim narożniku budynku wmurowano akt erekcyjny.

↑
Szkoła Powszechna w Kielczewicach Dolnych (obecnie Szkoła Podstawowa w Rechcie), widok współczesny od frontu.

← Projekt Szkoły Powszechnej w Kiełczewicach Dolnych, plan sytuacyjny, APL UWL-V-WKB, sygn. 1637.

Budowa, podobnie jak w innych gminach, była finansowana ze składek szkolnych naliczanych od wielkości posiadanego areалу ziemi, uchwalonych przez gminę Piotrowice. Szybko postępujące roboty wyczerpały fundusze już w październiku 1928 roku. Komitet zwrócił się więc z prośbą o finansowe wsparcie inwestycji do Kuratorium i Wydziału Powiatowego Sejmiku Lubelskiego. Instytucje te jednak odmówiły wsparcia, tłumacząc, iż dofinansowanie jest przyznawane wyłącznie na budowę szkół siedmioklasowych. W tej sytuacji Michał Gonek zaproponował Dozorowi Szkolnemu połączenie szkoły w Kiełczewicach Dolnych i Strzyżewicach w jedną siedmioklasową placówkę, która miałaby swoją siedzibę w Rechcie. Pomysł uzyskał akceptację władz i wobec braku formalnych przeszkód szkoła otrzymała dotację w wysokości 30 000 zł. Nowa wersja projektu została zatwierdzona w maju 1929 roku, ale jeszcze w grudniu 1928 postawiono budynek w stanie surowym otwartym, dach natomiast położono na wiosnę roku następnego. Do końca 1929 roku prowadzono prace wykończeniowe. W wyniku ponownego wyczerpania funduszy, na opóźnione rozpoczęcie roku szkolnego w dniu 24 września wykończone zostały jedynie sale lekcyjne i pokój na pomoce na piętrze oraz mieszkanie kierownika na parterze. Z konieczności sale wyposażono w stare stoły i ławki szkolne z poprzednich szkół. Jedną z sal na parterze przeznaczono na salę gimnastyczną. W roku szkolnym 1930/1931 wszystkie pomieszczenia dydaktyczne zostały oddane do użytku, z czego sześć przeznaczono na naukę, a jedno na gimnastykę, i wyposażone w całości w nowe meble. Zwieńczeniem prac budowlanych było ogrodzenie całej posesji w roku szkolnym 1931/1932. Istotnym wydarzeniem w historii szkoły było uroczyste nadanie jej sztandaru i imienia Marszałka Józefa Piłsudskiego 11 listopada 1934 roku. Po wybuchu II wojny światowej szkołę przez kilka dni zajmowali wycofujący się z dokumentami na wschód urzędnicy Kuratorium Okrę-

gu Szkolnego Krakowskiego. Po wkroczeniu na te tereny wojsk niemieckich po 16 września 1939 roku, budynek został zajęty początkowo przez oddział pancerny (częściowo ograbił on szkołę z elementów wyposażenia i pomocy szkolnych), następnie przez lotników, którzy zniszczyli pozostałe sprzęty i wyrzucili z mieszkania kierownika szkoły wraz z rodziną. Po

zakończeniu przemarszu wojsk niemieckich jesienią 1939 roku, ponownie rozpoczęto naukę w szkole, w bardzo okrojonym przez okupanta zakresie.

Po zakończeniu wojny szkoła od razu wznowiła działalność. Budynek bardzo długo funkcjonował w swoim pierwotnym kształcie, chociaż potrzeba jego rozbudowy była coraz bardziej

↖
Projekt Szkoły Powszechnej w Kielczewicach Dolnych, rzut parteru (1929), APL UWL-V-WKB, sygn. 1637.

↗
Projekt Szkoły Powszechnej w Kielczewicach Dolnych, rzut piętra (1929), APL UWL-V-WKB, sygn. 1637.

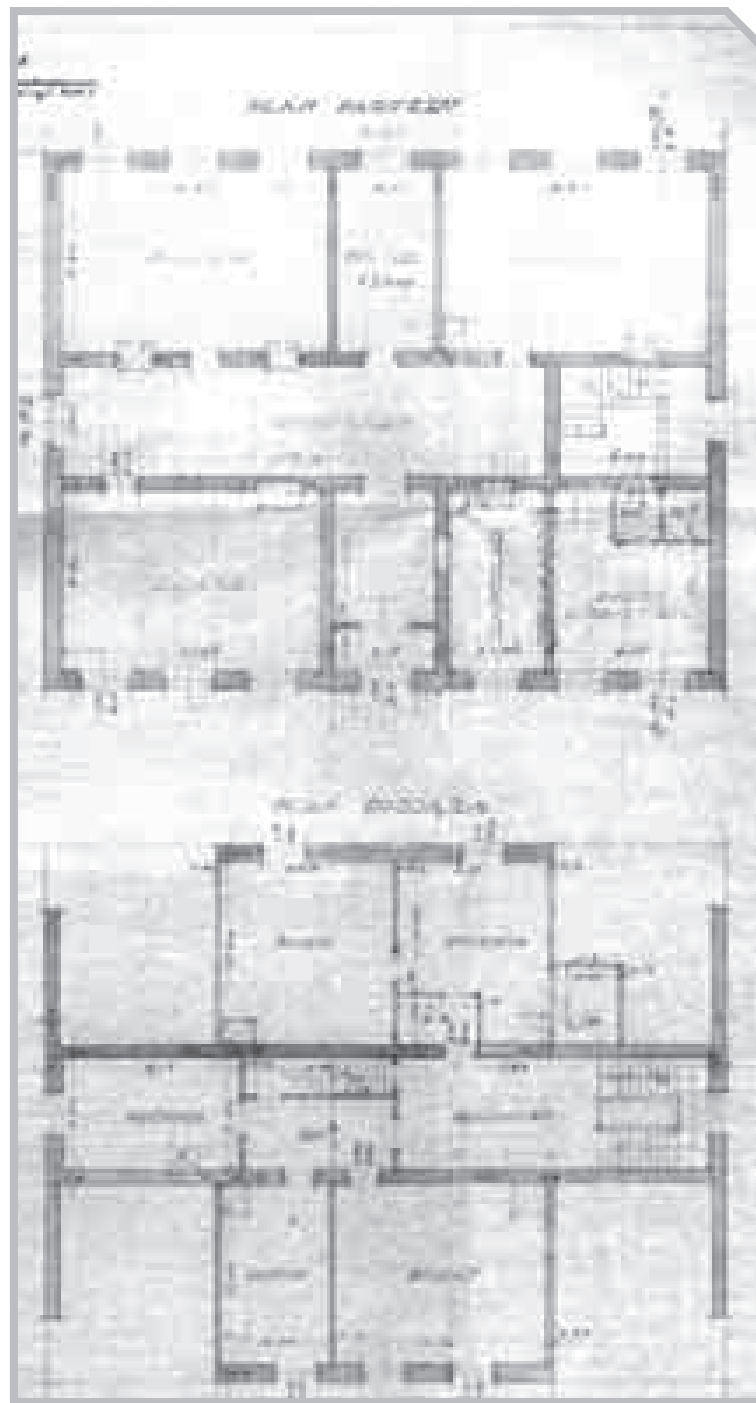

odczuwalna. W 1979 roku przeprowadzono jedynie remont konstrukcji i poszycia dachu, odmalowano sale lekcyjne i kuchnię oraz urządzono świetlicę szkolną. W roku szkolnym 1984/1985 na specjalnym zebraniu rodziców powołano Społeczny Komitet Rozbudowy Szkoły w celu przystosowania go do nowoczesnych potrzeb oświatowych. Z powodów finansowych rozbudowa nastąpiła dopiero w latach 1987-1993 (dobudowa nowego skrzydła i modernizacja starego gmachu). Uzyskano wówczas jednolitą bryłę o harmonijnej szacie zewnętrznej. Po rozbudowie szkoła dysponowała dodatkowo ośmioma salami lekcyjnymi, świetlicą, zastępczą salą gimnastyczną, szatnią, sanitariatami, zainstalowano także centralne ogrzewanie.

OPIS: Pierwotny projekt parterowej szkoły trzyklasowej, z niewielkim użytkowym poddaszem mieszczącym mieszkanie kierownika w facyjcie, zakładał budowę obiektu częściowo podpiwniczonego, dwutraktowego na planie prostokąta, krytego dachem dwuspadowym z trzema klasami, kancelarią i pokojem nauczycielskim na parterze. Bazując na tym samym rzucie, w drugiej wersji projekt został rozbudowany o pełne piętro, co pozwoliło uzyskać dodatkowe cztery

↑
Projekt Szkoły Powszechnej w Kielczewicach Dolnych, widok od frontu (1929), APL UWL-V-WKB, sygn. 1637.

→
Projekt Szkoły Powszechnej w Kielczewicach Dolnych, rzut parteru i piętra (1928), APL UWL-V-WKB, sygn. 1637.

pomieszczenia klasowe, a ponadto doprowadziło do upodobnienia w dyspozycji wnętrza do projektu szkoły w Głusku. Dach pokryto blachą. Fasada od wschodu jest symetryczna, siedmioosiowa, z wejściem na osi, okna prostokątne. Od północy znalazła się jednokondygnacyjna sień mieszcząca spiżarkę, dodatkowe wejście i zejście do piwnicy. Budynek ma prostą funkcjonalną bryłę, z czterospadowym dachem typowym dla budynków szkolnych z końca lat 20. XX wieku.

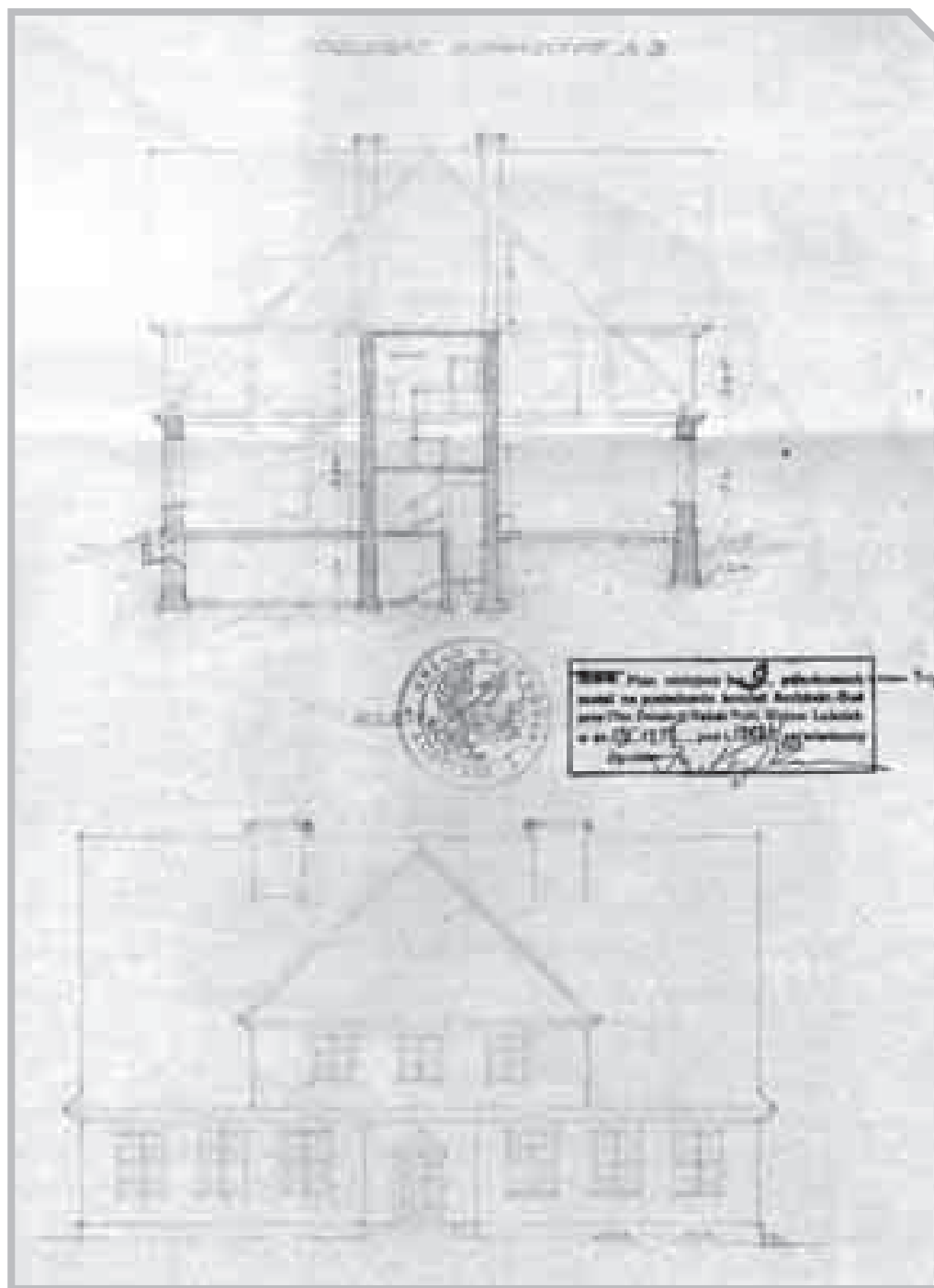
ARCHIWALIA:

APL: Projekt budowy Szkoły Powszechnej w Kielczewicach Dolnych (1929), pow. lubelski, UWL-V-WKB (403), sygn. 1637.

Archiwum Publicznej Szkoły Podstawowej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Rechcie: Kronika szkolna Szkoły Podstawowej w Kielczewicach Dolnych i Rechcie z lat 1927-1949.

BIBLIOGRAFIA:

Monografia Szkoły Podstawowej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Rechcie, praca zbiorowa pod redakcją Ferdynanda Rymarza, Lublin 1995.

Projekt Szkoły Powszechnej w Kielczewicach Dolnych, przekrój i widok od frontu (1928), APL UWL-V-WKB, sygn. 1637.

18

SZKOŁY

SZKOŁA

POWSZECHNA W OSTROWIE

GM. WILKOŁAZ, POW. KRAŚNICKI (DAWNIEJ JANOWSKI)
PROJ. 1928-1929

Adres: 23-212 Wilkołaz, Ostrów 9

Sygnatura: UWL-V-WKB 1016

Projekt sygnowany: „projektował / Inż. Bohdan Kelles-Krauze / 1928”

T: druk kolorowany

Projekt: P. 1-2

P. 1 – K. 1 – Plan sytuacyjny, 1:1000, 32,8 x 20,5

K. 2 – Rzut parteru, 1:100, 32,8 x 21,1

K. 3 – Rzut I piętra, 1:100, 32,8 x 21

K. 4 – Rzut więźby dachowej, 1:100, 32,8 x 21

K. 5 – Lice przednie, 1:100, 32,8 x 21

K. 6 – Lice tylne, 1:100, 32,8 x 20,8

P. 2 – Przekrój poprzeczny, 1:100, 32,8 x 23,7

Data powstania projektu: 1928-1929

Data zatwierdzenia projektu: 03.10.1928

Data realizacji: 1928-1931

Obecny użytkownik: Szkoła Podstawowa im. Wacława Rafalskiego w Ostrowie

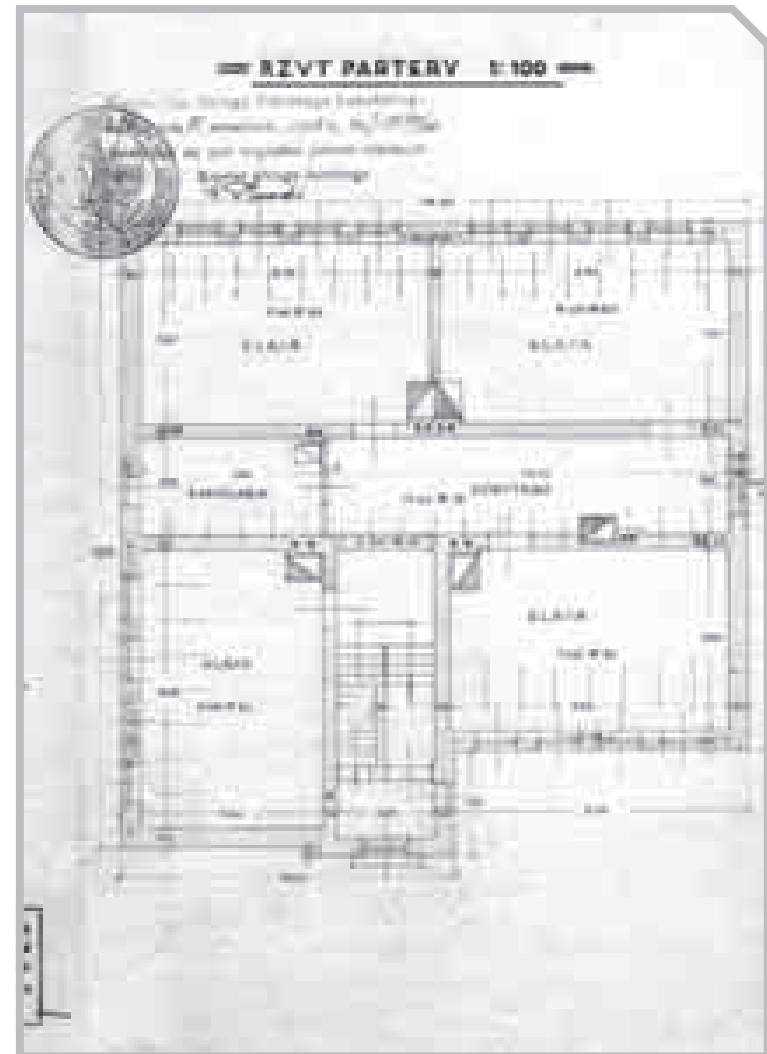
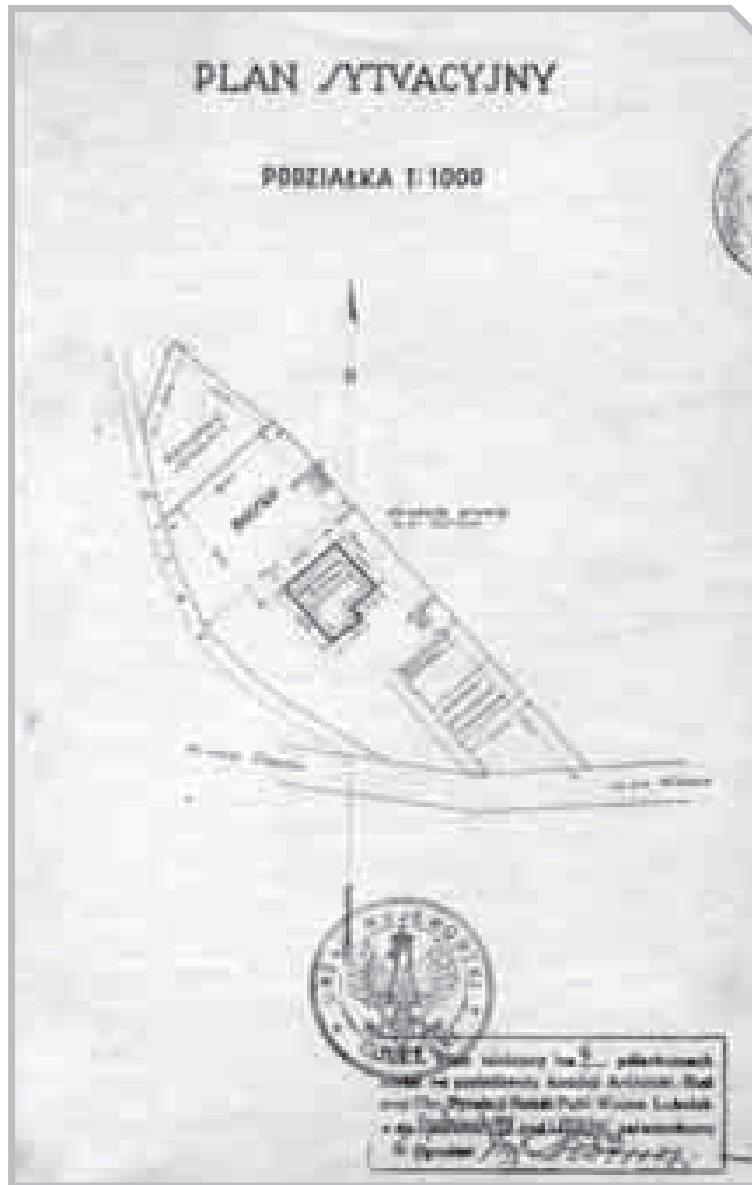

HISTORIA: Od 1858 roku w Ostrowie funkcjonowała szkoła jednoklasowa, wybudowana przez właściciela wsi, Andrzeja Mazurkiewicza. Część budynku zajmował przytułek dla osób starszych. W czasie działań wojennych w 1915 roku szkoła została częściowo zniszczona. W związku ze wzrastającą liczbą uczniów, stopień organizacyjny placówki w latach 20. XX wieku podniósł się do sześciu klas, a nauka z powodu braku pomieszczeń w dotychczasowym budynku musiała odbywać się w wynajętych izbach. W związku z tym w 1928 roku podjęto decyzję o budowie nowego gmachu. W tym celu gmina dokonała korzystnej zamiany parceli pod budowę z ówczesną właścicielką Ostrowa, Marią Węglińską. Mieszkańcy gminy Urzędów zostali zaś obciążeni podatkiem od posiadanego gruntu z przeznaczeniem

na dofinansowanie budowy. W skład Komitetu Budowy Szkoły oprócz Węglińskiej weszli: Waław Rafalski – wieloletni kierownik placówki, Stanisław Stelmaszczyk – sołtys wsi Ostrów, Józef Moryc – radny z Zadworza, oraz Antoni Piasecki – właściciel sąsiedniego majątku Popkowice. Kamień węgielny pod budowę siedmioklasowej szkoły został poświęcony 11 listopada 1928 roku, a rok później zalano fundamenty. Budowa postępowała powoli z powodu skromnych funduszy. Ponieważ projekt nie przewidywał w budynku szkoły mieszkania dla kierownika, na prośbę Komitetu Bohdan Kelles-Krauze nieco przeprojektował plan, uwzględniając mieszkanie na drugim piętrze. Prace budowlane prowadził majster z Lublina, Leon Kasicki. Jesienią 1930 roku, przy wydatnym

udziale mieszkańców, budynek w stanie surowym nakryto dachem i udostępniono pierwszych pięć sal oraz kancelarię. Budowa została zakończona w 1931 roku. Przed wybuchem II wojny światowej wybudowano studnię i ogrodzono plac szkolny. W czasie wojny wojska niemieckie zniszczyły szkolną bibliotekę i pomoce naukowe. Po zakończeniu wojny szkoła wznowi-

↑
Szkoła Podstawowa w Ostrowie,
widok współczesny od południowego wschodu, fot. K. Mazur.

↑
Projekt Szkoły Powszechnej
w Ostrowie, plan sytuacyjny, APL
UWL-V-WKB, sygn. 1016.

↑
Projekt Szkoły Powszechnej
w Ostrowie, rzut parteru, APL UWL-
V-WKB, sygn. 1016.

ła działalność, ale – podobnie jak wiele innych przedwojennych siedzib – szybko przestała zaspokajać potrzeby lokalowe wzrastającej liczby uczniów. W 1969 roku do dotychczasowego gmachu zostało dobudowane skrzydło od wschodu. W połowie lat 80. XX wieku budynek skanalizowano i podłączono do sieci wodociągowej.

OPIS: Budynek murowany, jednopiętrowy, założony na planie kwadratu z asymetrycznym ryzalitem od frontu, mieszczącym klatkę schodową, doświetloną podłużnym wielopolowym oknem przebiegającym przez dwie kondygnacje oraz krótszy bok „ślepej” elewacji sali lekcyjnej. Budynek został przekryty czterospadowym dachem. Na parterze oprócz czterech sal dydaktycznych znalazły się kancelaria i korytarz. Podobnie na piętrze. Do pierwotnego projektu Rada Budowlana zatwierdzająca projekty z ramienia ODRP wprowadziła poprawkę w postaci likwidacji attyki nad klatką schodową, a tym samym zmianę w obrębie dachu, tak aby uniknąć wytworzonego między attykami zagłębienia, które mogłoby utrudnić odprowadzanie wód opadowych i powodować gromadzenie się śniegu w porze zimowej.

ARCHIWALIA:

APL: Projekt 7-klasowej szkoły powszechnej w Ostrowie (1929), pow. Janowski, UWL-V-WKB, sygn. 1016.

Archiwum Szkoły Podstawowej w Ostrowie: Kronika szkolna, prowadzona od 1919 roku; Szkoła Podstawowa w Ostrowie, oprac. Danuta Bijak, [mps].

Projekt Szkoły Powszechnej w Ostrowie, widok od frontu, APL UWL-V-WKB, sygn. 1016.

Projekt Szkoły Powszechnej w Ostrowie, widok od tyłu, APL UWL-V-WKB, sygn. 1016.

19

SZKOŁY

SZKOŁA

POWSZECHNA W SOBIESZCZANACH

GM. NIEDRZWICA DUŻA, POW. LUBELSKI
PROJ. 1928

Adres: 24-220 Niedzwica Duża, Sobieszczany 35

Sygnatura: UWL-V-WKB 1656

Projekt niesygnowany

T: tusz kolorowany

Projekt: P. 1-2

P. 1 – Okładka

P. 2 – K. 1 – Plan sytuacyjny, 1:1000, 32,8 x 20,9

K. 2 – Rzut fundamentów, 1:100, 32,8 x 20,9

K. 3 – Rzut parteru, 1:100, 32,8 x 20,9

K. 4 – Rzut I piętra, 1:100, 32,8 x 20,9

K. 5 – Rzut więźby dachowej, 1:100, 32,8 x 20,9

K. 6 – Przekrój A-B, 1:100, 32,8 x 20,9

K. 7 – Widok elewacji, 1:100, 32,8 x 20,9

Data powstania projektu: 1928

Data zatwierdzenia projektu: 22.10.1928

Data realizacji: 1927-1929

Obecny użytkownik: Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Sobieszczanach

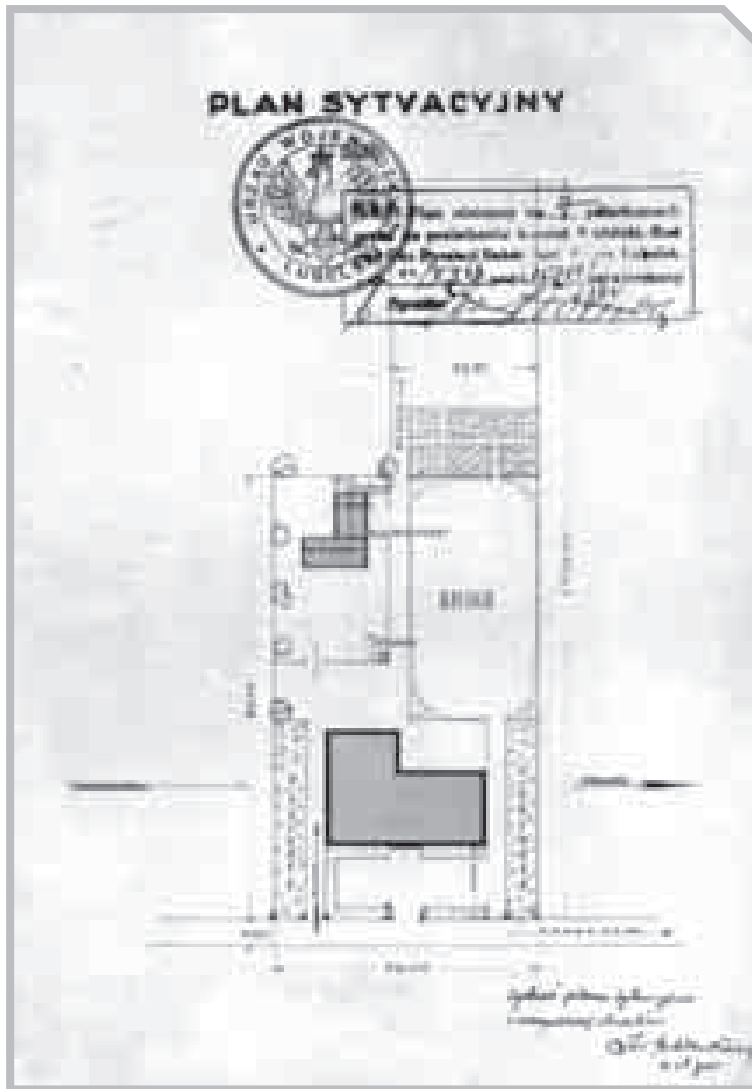

HISTORIA: Początki nauki szkolnej w Sobieszczanach są udokumentowane od ok. 1916 roku. Nauka przez kolejne lata odbywała się w prywatnych domach w Sobieszczanach i w Kolonii Sobieszczany. Około roku 1922 była to placówka dwuklasowa z pięcioma oddziałami, a kierownikiem szkoły był wówczas Jan Warzocha, który od początku namawiał mieszkańców do wybudowania samodzielnej siedziby na potrzeby szkoły. Po ostatecznym uregulowaniu stanu prawnego działek przeznaczonych pod budowę,

powołano społeczny Komitet Budowy Szkoły z Pawłem Olszówką na czele. Już w 1925 roku gromadzono materiały budowlane, a od 1927 rozpoczęto budowę pod nadzorem inż. Kosińskiego, z wydatnym udziałem pracy własnej mieszkańców, a przede wszystkim dzięki dotacji gminy Niedzwica Duża. Projekt zatwierdzony w październiku 1928 roku przewidywał budowę szkoły czteroklasowej. Uroczystość poświęcenia nowego gmachu odbyła się w 1929 roku, a udział w niej wzięli w niej m.in. niedzwicki proboszcz ks. Ste-

fan Galusiński, właściciel ziemski Mazurkiewicz oraz władze gminy Niedzwica Duża. W czasie II wojny światowej budynek szkoły został zajęty przez wojska niemieckie na magazyn, a nauka

↑
Szkoła Podstawowa w Sobieszczanach, widok współczesny od frontu, fot. K. Mazur.

↑
Projekt Szkoły Powszechnej
w Sobieszczanach, plan sytuacyj-
ny, APL UWL-V-WKB, sygn. 1656.

↑
Projekt Szkoły Powszechnej
w Sobieszczanach, rzut parteru, APL
UWL-V-WKB, sygn. 1656.

odbywała się w prywatnych domach. Szkoła odzyskała swoją siedzibę w roku szkolnym 1944/1945.

Gmach zasadniczo nie był przebudowywany ani rozbudowywany. Dopiero po 1988 roku podjęto działania modernizacyjne, które objęły budowę kotłowni, łazienki, szatni i zastępczej sali gimnastycznej. Założono także centralne ogrzewanie i podłączono budynek do wodociągu.

OPIS: Budynek murowany, piętrowy, założony na rzucie odwróconej litery „L”, przekryty czterospadowym stromym dachem. W dyspozycji wnętrza rzut parteru i piętra są zbliżone. Na parterze w korpusie głównym znalazły się

dwie sale lekcyjne rozdzielone klatką schodową pośrodku oraz korytarz i kancelaria, w krótkim skrzydle od północnego zachodu przewidziano dwupokojowe mieszkanie z kuchnią dla kierownika szkoły. Na piętrze oprócz korytarza zaprojektowano trzy sale lekcyjne i pomieszczenie na pomoce naukowe z wyjściem na strych. Drobnymi detalami skoncentrowanymi na fasadzie nawiązują do form historycznych. Fasada budynku symetryczna, siedmioosiowa, z wyodrębnionym płytkim ryzalitem na osi środkowej, zakończonym niewielkim trójkątnym naczółkiem, mieści także wejście główne, zdobione półkolistym zamknięciem i pseudoboniowaniem po bokach (w projekcie).

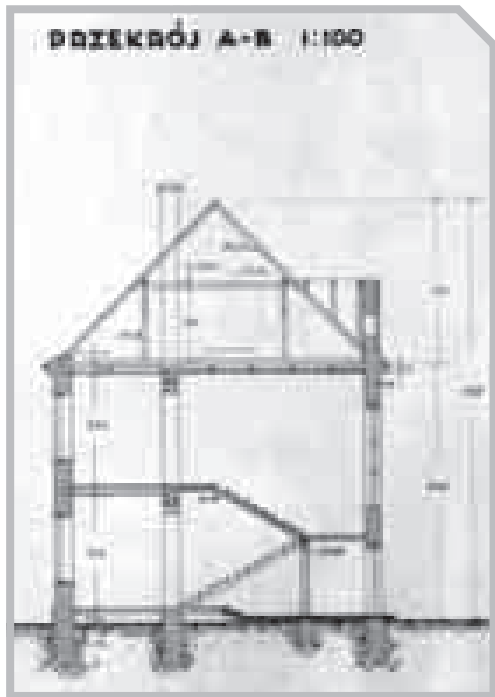
ARCHIWALIA:

APL: *Projekt szkoły powszechnej w Sobieszczanach (1928), pow. lubelski, UWL-V-WKB, sygn. 1656.*

Archiwum Szkoły Podstawowej w Sobieszczanach: *Kronika szkolna.*

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 104.

← Projekt Szkoły Powszechnej w Sobieszczanach, przekrój, APL UWL-V-WKB, sygn. 1656.

↓ Projekt Szkoły Powszechnej w Sobieszczanach, widok od frontu, APL UWL-V-WKB, sygn. 1656.

20

SZKOŁY

SZKOŁA

POWSZECHNA W BYSTRZEJOWICACH

GM. PIASKI, POW. ŚWIDNICKI (DAWNIEJ LUBELSKI)
PROJ. 1929

Adres: 21-050 Piaski, Bystrzejowice Pierwsze 89

Sygnatura: UWL-V-WKB 1633

Projekt sygnowany: „proj. / Inż. Bohdan Kelles-Krauze / Lublin 1929”

T: druk kolorowany

Projekt: P. 1

K. 1 – Plan sytuacyjny, 1:500, 30,1 x 41,7

K. 2 – Rzut fundamentów, 1:100, 30,1 x 41,7

K. 3 – Rzut parteru, 1:100, 30,1 x 41,8

K. 4 – Rzut I piętra, 1:100, 30,1 x 41,8

K. 5 – Rzut II piętra, 1:100, 30,1 x 41,7

K. 6 – Przekrój poprzeczny i widok boczny, 1:100, 30,1 x 41,8

K. 7 – Przekrój podłużny, 1:100, 30,1 x 41,8

K. 8 – Widok główny, 1:100, 30,1 x 41,8

Data powstania projektu: 1929

Data zatwierdzenia projektu: 05.08.1929

Data realizacji: 1929-1932

Obecny użytkownik: Zespół Szkół w Bystrzejowicach Pierwszych im. Heleny Babisz

HISTORIA: Grunt pod budowę szkoły o powierzchni ponad 2 ha przekazał właściciel majątku w Wierchowiskach, Jan Koźmian h. Nałęcz. On także ofiarował część materiałów budowlanych, transport i pracę służby dworskiej. W prace budowlane zaangażowali się również mieszkańcy pobliskich miejscowości, szczególnie Bystrzejowic i Wierchowisk. Budowę ukończono w 1932 roku i wtedy gmach oddano do użytku. W czasie II wojny światowej budynek był okupowany przez wojska niemieckie i w tym czasie została zniszczona cała przedwojenna dokumentacja szkoły. W latach 60. XX wieku w budynku okresowo funkcjonowała Szkoła Rolniczo-Gospodarcza dla

dziewcząt im. Ireny Kosmowskiej, odbywały się kursy kroju i szycia dla kobiet czy wykłady do kształcące dla dorosłych. W 1971 roku Inspektorat Oświaty w Lublinie powołał przy szkole dwuletnią Zasadniczą Szkołę Rolniczą. W celu poprawienia warunków do nauki wciąż wzrastającej liczby uczniów, w 1972 roku rozpoczęto gruntowny remont i rozbudowę szkoły. W tym czasie zajęcia dydaktyczne odbywały się w prywatnych domach mieszkańców Bystrzejowic i podworskim czworaku należącym do Miejskiego Przedsiębiorstwa Zieleni w Wierchowiskach. W wyniku rozbudowy zakończonej w 1975 roku, szkoła zyskała niewielkie skrzydło od zachodu, w którym znalazły się stołów-

ka, szatnia, świetlica i kilka dodatkowych sal lekcyjnych. W latach 1995-1998 wybudowano nowoczesną halę sportową.

OPIS: Budynek murowany, dwupiętrowy, częściowo podpiwniczony, założony na planie dwóch prostokątów o zróżnicowanej wielkości, przekryty czterospadowym dachem, odrębnym

↑
Szkoła Powszechna w Bystrzejowicach (obecnie Zespół Szkół), widok współczesny od frontu, fot. K. Mazur.

w części zasadniczej i mieszkalnej. W korpusie głównym z wejściem na osi, umieszczonym w płytkim jednokondygnacyjnym ryzalicie, od południa znalazły się sale lekcyjne: po trzy na piętrach i dwie na parterze, gdzie zaprojektowano także kancelarię i pomieszczenie na pomoce dydaktyczne. Od północy przez całą długość głównego korpusu biegnie korytarz rekreacyjny, wykorzystywany także do zajęć z gimnastyki. W mniejszej, niższej i podpiwniczonej części, przylegającej do pomieszczeń dydaktycznych od zachodu, umieszczono trzy mieszkania, po jednym na każdej kondygnacji, i pokój dla do-

zorcy na parterze, z odrębną klatką schodową od północy. W prostej bryle nieznacznie zaakcentowane zostało tylko główne wejście na parterze, którego kondygnację, na podobieństwo cokołu, oddziela od pozostałych wąski gzyms.

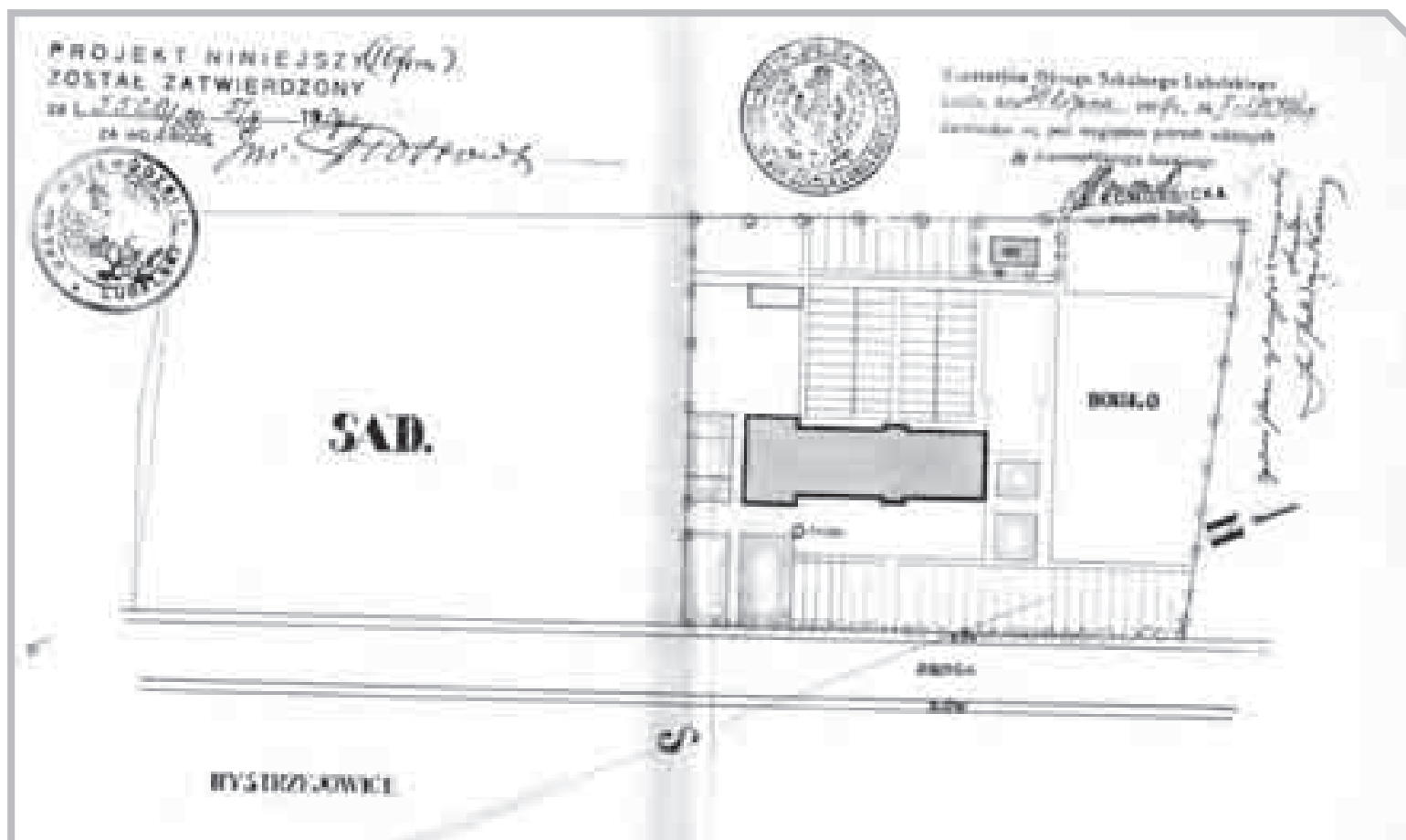
ARCHIWALIA:

APL: *Projekt Szkoły Powszechnej w Bystrzejowicach (1929), pow. lubelski, UWL-V-WKB (403), sygn. 1633.*

Archiwum Zespołu Szkół w Bystrzejowicach Pierwszych im. Heleny Babisz: *Kronika szkolna; Rys historyczny szkoły w Bystrzejowicach.*

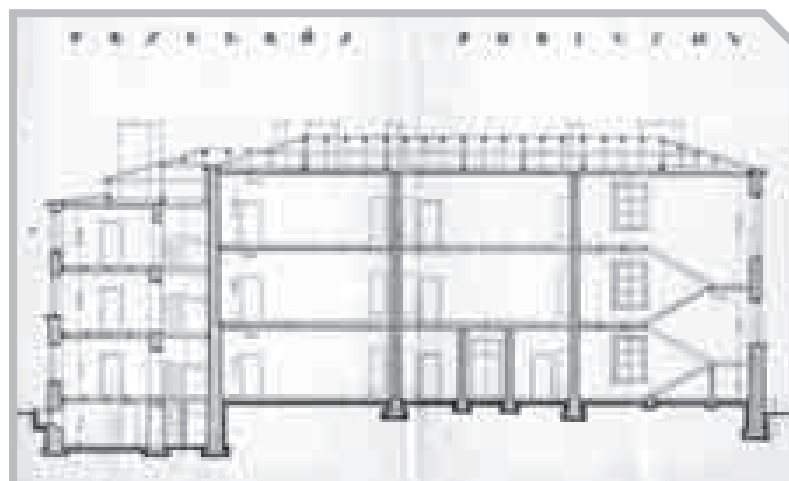
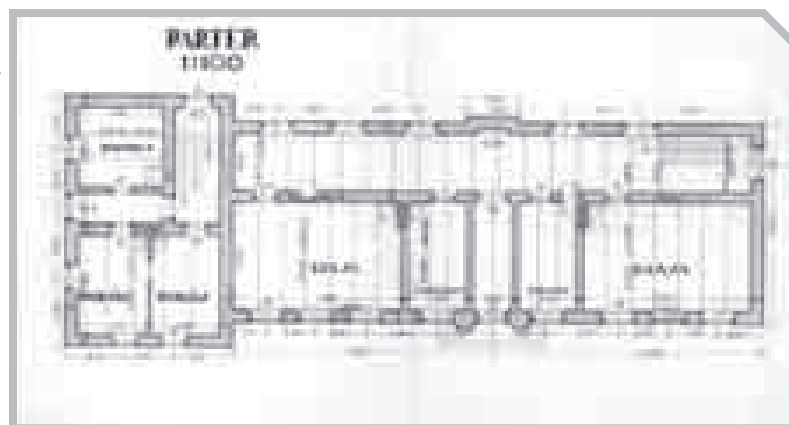

Projekt Szkoły Powszechnej w Bystrzejowicach, plan sytuacyjny, APL UWL-V-WKB, sygn. 1633.

→ Projekt Szkoły Powszechnej w Bystrzejowicach, rzut parteru, APL UWL-V-WKB, sygn. 1633.

↘ Projekt Szkoły Powszechnej w Bystrzejowicach, przekrój podłużny, APL UWL-V-WKB, sygn. 1633.

→ Projekt Szkoły Powszechnej w Bystrzejowicach, widok od frontu, APL UWL-V-WKB, sygn. 1633.

21

SZKOŁY

SZKOŁA

POWSZECHNA W JASTKOWIE

GM. JASTKÓW, POW. LUBELSKI
PROJ. 1929

Adres: 21-002 Jastków, al. Warszawska 43

Sygnatura: UWL-V-WKB 1636

Projekt sygnowany: „proj. Inż. Bohdan Krauze / 15/VII 929”

T: druk kolorowany

Projekt: P. 1-9

P. 1 – Plan sytuacyjny, 1:500, 30,5 x 40,8

P. 2 – Rzut fundamentów, 1:100, 30,5 x 40,8

P. 3 – Rzut parteru, 1:100, 30,5 x 40,8

P. 4 – Rzut I piętra, 1:100, 30,5 x 40,8

P. 5 – Rzut II piętra, 1:100, 30,5 x 40,8

P. 6 – Przekroje I:II, II:III, 1:100, 30,5 x 40,8

P. 7 – Przekroje III:IV, V:VI, 1:100, 30,5 x 40,8

P. 8 – Widok boczny, 1:100, 30,5 x 40,8

P. 9 – Widok przedni, 1:100, 30,5 x 40,8

Data powstania projektu: 1929

Data zatwierdzenia projektu: 05.08.1929

Data realizacji: 1929-1930

Obecny użytkownik: Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Jastkowie, Gimnazjum im. Józefa Piłsudskiego w Jastkowie

HISTORIA: Gmach szkoły w Jastkowie powstał w niecodziennych okolicznościach. Na spotkaniu uczestników bitwy pod Jastkowem z Józefem Piłsudskim w 1924 roku, powstał pomysł, aby w trwały sposób upamiętnić poległych w 1915 roku legionistów i wystawić im pomnik na cmentarzu oraz wybudować w bezpośrednim sąsiedztwie cmentarza szkołę – jako swoisty rodzaj monumentu. Rada gminy Jastków podjęła w tej sprawie odpowiednią uchwałę w grudniu 1927 roku, a niemal rok później w październiku uchwaliła podatek na budowę szkoły w wysokości 2 zł od posiadanej morgi ziemi. W listopadzie 1928 roku powołano Komitet Budowy Szkoły, który dzięki pieniądзом przekazany przez radę gminy z końcem roku dysponował kwotą

20 000 zł. Budynek powstawał w błyskawicznym tempie, w dużej mierze dzięki ogromnemu zaangażowaniu wójta gminy Juliana Turskiego i okolicznych mieszkańców. Z początkiem 1929 roku zaczęto gromadzić materiały budowlane, w lipcu położono fundamenty, a już pod koniec października budynek w stanie surowym nakryto blaszanym dachem. W 1930 roku trwały intensywne prace wykończeniowe, co pozwoliło oddać budynek do użytku 22 października. Łączny koszt budowy wyniósł 211 649,51 zł, w tym dobrowolna składka mieszkańców gminy – 84 695,03 zł, pożyczka ze Skarbu Państwa – 30 000 zł, dotacja ze Skarbu Państwa – 50 000 zł, oraz dotacja sejmiku lubelskiego – 46 954,58 zł. Oprócz tego mieszkańcy dostarczyli

furmanki i robocizną do zwózki cegły, wapna i piasku (6608 furmanek – w przeliczeniu 52 865 zł) i 630 dniówek pracy (2520 zł). 4 czerwca 1931 roku w dniu święta Bożego Ciała odbyło się uroczyste poświęcenie szkoły i jej sztandaru, a także odsłonięcie pomnika na cmentarzu legionistów z udziałem prezydenta Rzeczypospolitej Ignacego Mościckiego oraz przedstawicieli władz miejskich i wojewódzkich.

Szkoła Powszechna w Jastkowie (obecnie Szkoła Podstawowa i Gimnazjum), widok współczesny od frontu, fot. K. Mazur.

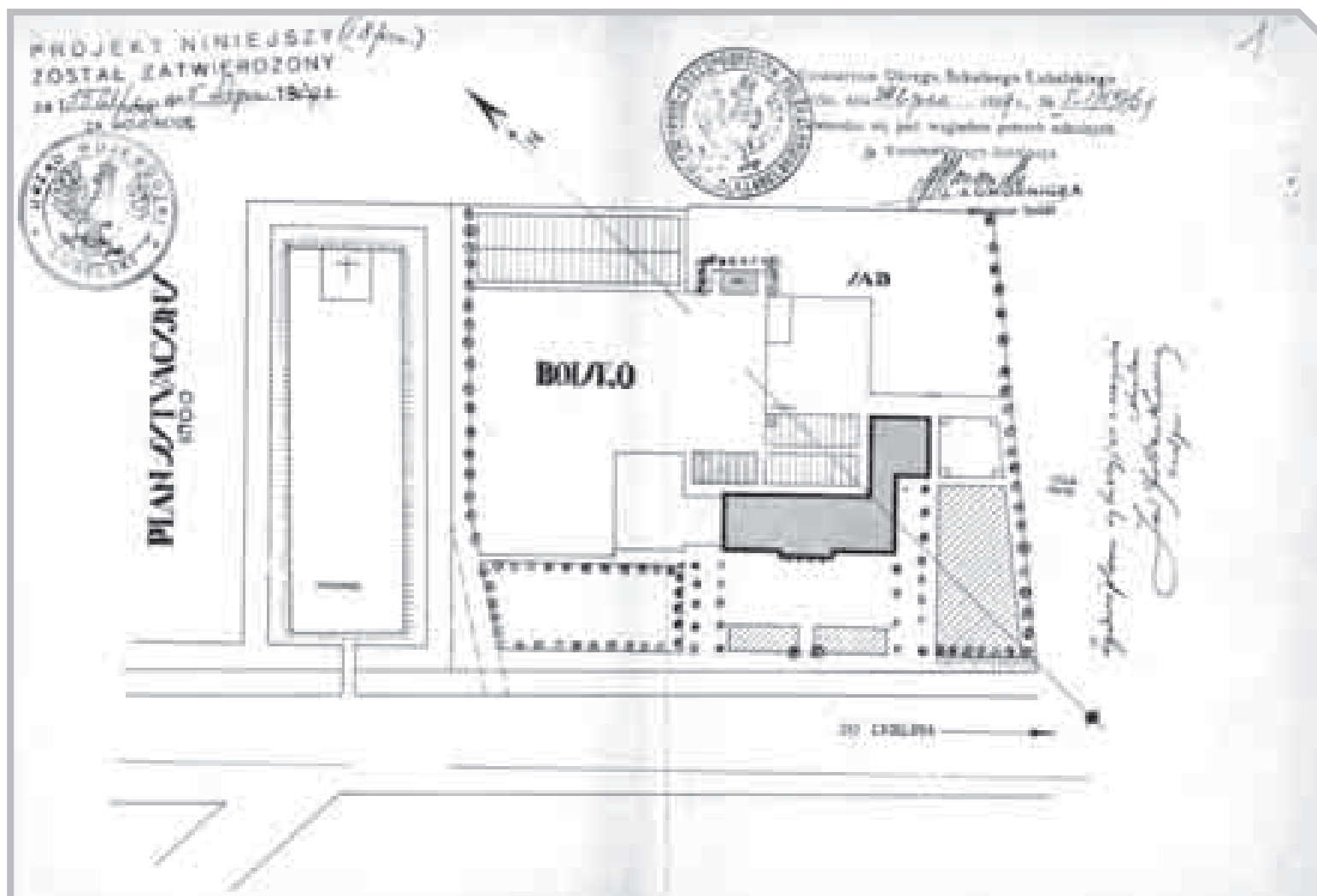
Po wybuchu II wojny światowej, w roku szkolnym 1939/1940 zajęcia dydaktyczne rozpoczęto w okrojonym składzie nauczycielskim i ze zmniejszoną liczbą zajęć. Budynek zajęło wojsko, pozostawiając na potrzeby szkoły zaledwie dwie sale. Z powodu braku opału zajęcia zostały przerwane w okresie zimowym. Po wycofaniu się Niemców, szkoła wznowiła działalność, rozpoczynając od gruntownego re-

montu w 1944 roku dzięki dotacji ministerstwa w kwocie 40 000 zł. W 1948 roku budynek został zelektryfikowany. W latach 70. dobudowano od zachodu nowe skrzydło z salą gimnastyczną. Do lat 80. w obiekcie mieściła się tylko szkoła podstawowa, później okresowo również szkoły zawodowe, a w latach 90. liceum ogólnokształcące. Obecnie gmach jest siedzibą szkoły podstawowej i utworzonego w 1999 roku gimnazjum.

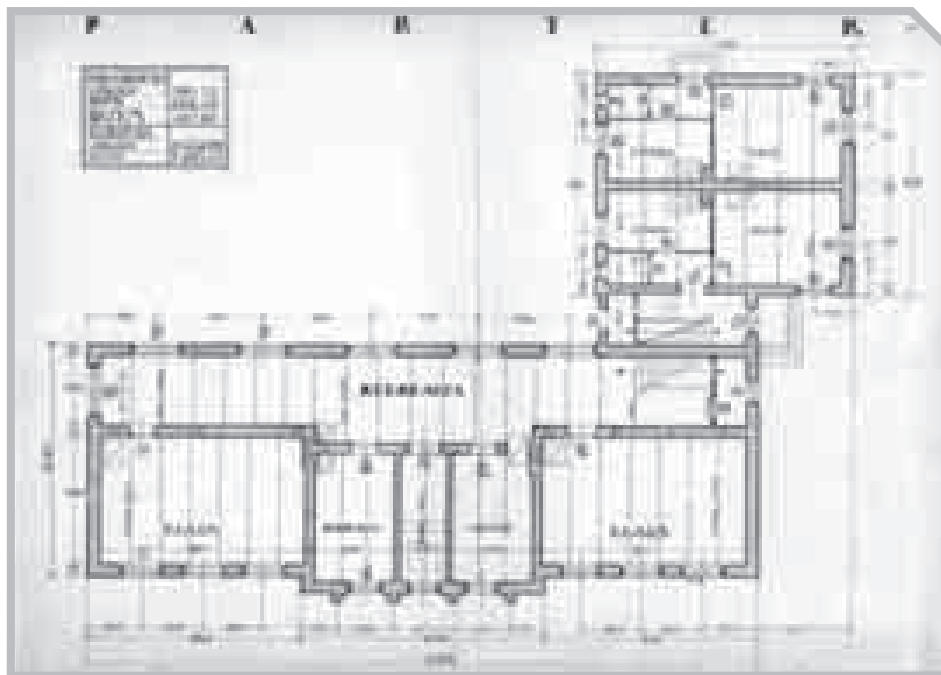
↓
Projekt Szkoły Powszechnej w Jastkowie, plan sytuacyjny, APL UWL-V-WKB, sygn. 1636.

→
Projekt Szkoły Powszechnej w Jastkowie, rzut parteru, APL UWL-V-WKB, sygn. 1636.

↘
Projekt Szkoły Powszechnej w Jastkowie, widok od frontu, APL UWL-V-WKB, sygn. 1636.

OPIS: Budynek murowany z cegły, dwupiętrowy, założony na planie złożonym z dwóch prostokątów przylegających do siebie pionem klatki schodowej mniejszego z nich, nakrytych odrębnymi czterospadowymi dachami. Większy tworzy podłużny korpus główny z częścią dydaktyczną o rozplanowaniu wnętrza niemal identycznym, jak w projekcie szkoły w Bystrzejowicach, z ośmioma salami lekcyjnymi, a także kancelarią i pomieszczeniem na pomoce lekcyjne, przedzielonymi prostokątnym przedścionkiem. W niewielkim skrzydle od wschodu zaprojektowano kilka mieszkań, jednopokojowe dla dozorczy i trzypokojowe dla nauczycieli. Fasada budynku z płytkim trójosiowym ryzalitem zwieńczonym attyką, o wertykalnych podziałach osi pasami lizen, nadaje gmachowi charakter monumentalny i stanowi jego najbardziej reprezentacyjny element. W centrum attyki zaprojektowano rzeźbę orła legionowego i lancę.

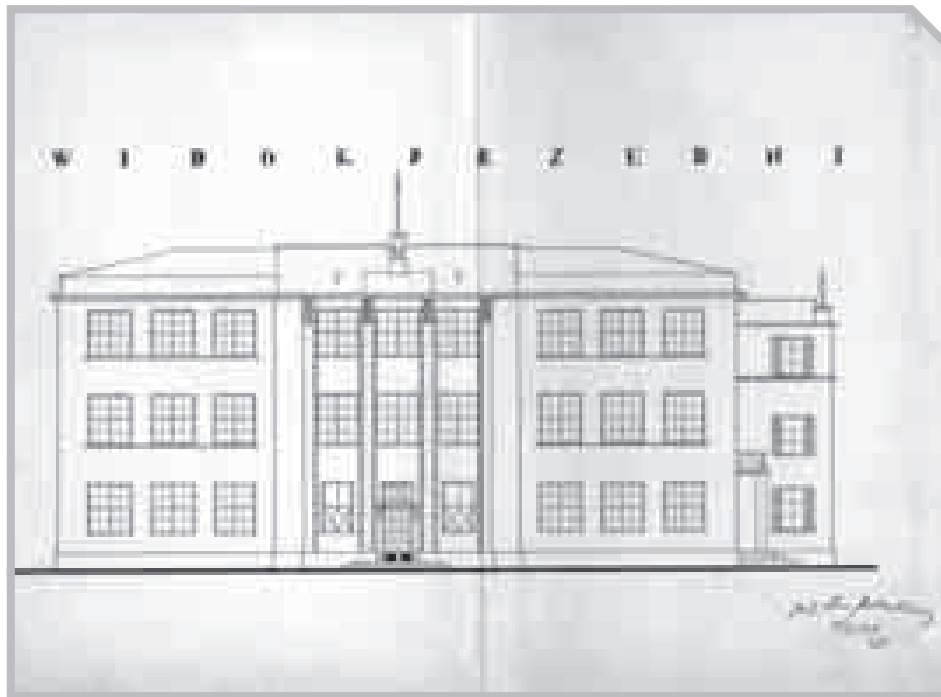
ARCHIWALIA:

APL: *Projekt Szkoły Powszechnej w Jastkowie (1929), pow. lubelski, UWL-V-WKB (403), sygn. 1636; Kronika szkolna (1931-1949), Szkoły początkowe i powszechne woj. lubelskiego, (542/15) Szkoła powszechna w Jastkowie 1931-1949, sygn. 2; Księga pamiątkowa publicznej szkoły powszechnej w Jastkowie 1931-1939, Szkoły początkowe i powszechne woj. lubelskiego, (542/15) Szkoła powszechna w Jastkowie 1931-1949, sygn. 1.*

AWUOZL: *Jastków gm. w/m. Studium historyczno-ruralistyczne, oprac. mgr Bożena Lebioda, Lublin 1991, sygn. 2104; Plan realizacyjny zagospodarowania przestrzennego terenu cmentarza Legionistów w Jastkowie przy Alei Warszawskiej, oprac. mgr inż. arch. Halina Ostrowska, [1994], sygn. 4662.*

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 103-105.
Drugi dzień pobytu Pana Prezydenta [Ignacego Mościckiego] w Lublinie. Imponujące uroczystości w Jastkowie, „Ziemia Lubelska” 1931, nr 150 [z 5.06], s. 1.
Dzisiaj uroczystość odsłonięcia Pomnika Poległych Legionistów w Jastkowie, „Ziemia Lubelska” 1931, nr 149, s. 2.
Szkoła na polu bitwy, „Ziemia Lubelska” 1931, nr 149, s. 2.

22

SZKOŁY

SZKOŁA

POWSZECHNA W MEŁGWI

GM. MEŁGIEW, POW. ŚWIDNICKI (DAWNIEJ LUBELSKI)
PROJ. 1929 – TEN SAM PROJEKT ZREALIZOWANO W MOTYCZU

Adres: 21-007 Mełgiew, ul. Partyzancka 19

Sygnatura: UWL-V-WKB 1643

Projekt sygnowany: „Inż. Bohdan Krauze”

T: druk kolorowany

Projekt: P. 1

K. 1 – Rzut fundamentów, 1:100, 30,3 x 26,3

K. 2 – Rzut parteru, 1:100, 30,3 x 21

K. 3 – Rzut I piętra, 1:100, 30,3 x 23

K. 4 – Rzut II piętra, 30,3 x 29,5

K. 5 – Przekrój A-B, 1:100, 30,3 x 21,5

K. 6 – Widok główny, 1:100, 30,3 x 23

K. 7 – Widok boczny, 1:100, 30,3 x 28

K. 8 – Plan sytuacyjny, 1:500, 30,3 x 34,3

Data powstania projektu: 1929

Data zatwierdzenia projektu: 05.08.1929

Data realizacji: 1929-1930

Obecny użytkownik: Zespół Szkół w Mełgwi

HISTORIA: Do czasu budowy nowego gmachu szkoła funkcjonowała w budynku należącym do właściciela majątku Mełgiew-Podzamcze. Komitet Budowy Szkoły, w skład którego weszli: ks. kanonik Zyszkiewicz, Piotr Kosmala, Ludwik Sawicki (kierownik szkoły), Józef Ścierka, Piotr Dmowski i Jan Zieliński, przystąpił do energicznego działania w połowie 1929 roku. Fundusze na budowę w przeważającej części pochodziły z dobrowolnego podatku mieszkańców, naliczanego od posiadanego arealu ziemi. W lipcu i sierpniu 1929 roku została wykopana studnia i postawiono szopę do przechowywania narzędzi i materiałów budowlanych, a już w listopadzie budynek w stanie surowym przekryto dachem.

Materiały budowlane z firm wybranych w drodze przetargu docierały koleją do Minkowic, a stamtąd furmankami dowożono je na plac budowy (np. cegły z cegielni Bronisława Michalewskiego „Michalew” z Rur Jezuickich w Lublinie i wapno palone z Zakładów Przemysłowych w Chęcinach). Roboty ziemne i murarskie wykonał Stanisław Lazar z Lublina, a blacharskie Józef Świerczyński. Pierwsza połowa 1930 roku została przeznaczona na prace wykończeniowe: podłogi drewniane, stolarkę drzwiową i okienną, budowę pieców, tynki, schody i prace malarskie. Pierwszy dzwonek szkolny zabrzmiał w nowym gmachu jesienią 1930 roku. Koszt budowy szkoły i budynku gospodarczego wyniósł

łącznie 130 303,02 zł, z czego urząd gminy miał pokrycie na 117 047,71 zł, pozostając z długiem 13 255,31 zł. Większą część brakującej kwoty planowano pokryć z podatku od właściciela majątku Mełgiew, Zygmunta Rulikowskiego, w wysokości ok. 10 000 zł. Ponieważ Rulikowski nie wypłacił przypadającej na niego sumy, urząd

↑
Szkoła Powszechna w Mełgwi (obecnie Zespół Szkół),
widok współczesny od południa,
fot. K. Mazur.

zwrócił się do kuratorium z prośbą o dotację, aby spłacić przynajmniej najbardziej dokuczliwych wierzycieli.

Komitet w tym samym czasie planował również budowę oddzielnego domu mieszkalnego dla nauczycieli, ale ze względu na ogólnie panujący kryzys, a co za tym idzie mniejsze wpływy podatków przeznaczonych na ten cel, postanowiono zorganizować przynajmniej niewielkie lokum dla kierownika w budynku szkolnym. Mieszkanie, zgodnie z poprawką na projekcie, miało się znaleźć na parterze w dwóch pokojach przeznaczonych pierwotnie na kancelarię i pomoce naukowe, z dobudowaną z boku kuchnią, natomiast kancelaria tymczasowo miała się mieścić w mieszkaniu kierownika. Tym sposobem budynek nie pozostałby bez opieki, a kuch-

nia w przyszłości mogłaby być wykorzystana do dożywiania uboższych uczniów. Problem z mieszkaniem dla kierownika szkoły wymagał szybkiego rozwiązania, ponieważ właściciel majątku wymógł mu mieszkanie służbowe w budynku, w którym dotąd mieściła się szkoła. Od 1 września 1930 roku miał on zostać przeznaczony na ochronkę dla dzieci w wieku przed-szkolnym.

Po zakończeniu II wojny światowej szkoła wznowiła działalność. Na początku 1951 roku rozpoczęto rozbudowę dotychczasowej siedziby o salę gimnastyczną z łącznikiem. W prace bezpośrednio zaangażowali się rodzice, a nawet uczniowie w ramach zajęć z wychowania fizycznego i robót ręcznych. W 1954 roku ukończono także budowę mieszkań dla nauczycieli.

OPIS: Budynek murowany z cegły, dwupiętrowy, na planie zbliżonym do litery „L”, nakryty czterospadowym dachem. Fasada jest asymetryczna ze ślepyim ryzalitem od południa i wejściem na cofniętej części elewacji. Korytarz dzieli kondygnacje na dwie niesymetryczne części z dwoma salami lekcyjnymi przylegającymi do siebie krótszymi bokami po stronie południowo-zachodniej i mniejszą częścią z jedną salą dydaktyczną i klatką schodową (na parterze kancelaria i pomieszczenie na pomoce naukowe przerobione na mieszkanie kierownika). W projekcie pojawiła się poprawka naniesiona przez Radę Budowlaną, podobnie jak w przypadku projektu szkoły w Ostrowie, w postaci likwidacji planowanej atyki – tutaj nad osią z wejściem – z tych samych powodów, czyli w celu uniknięcia wytworzenia zagłębienia nad dachem, które mogłoby utrudniać odprowadzanie wód opadowych i powodować zaleganie śniegu zimą.

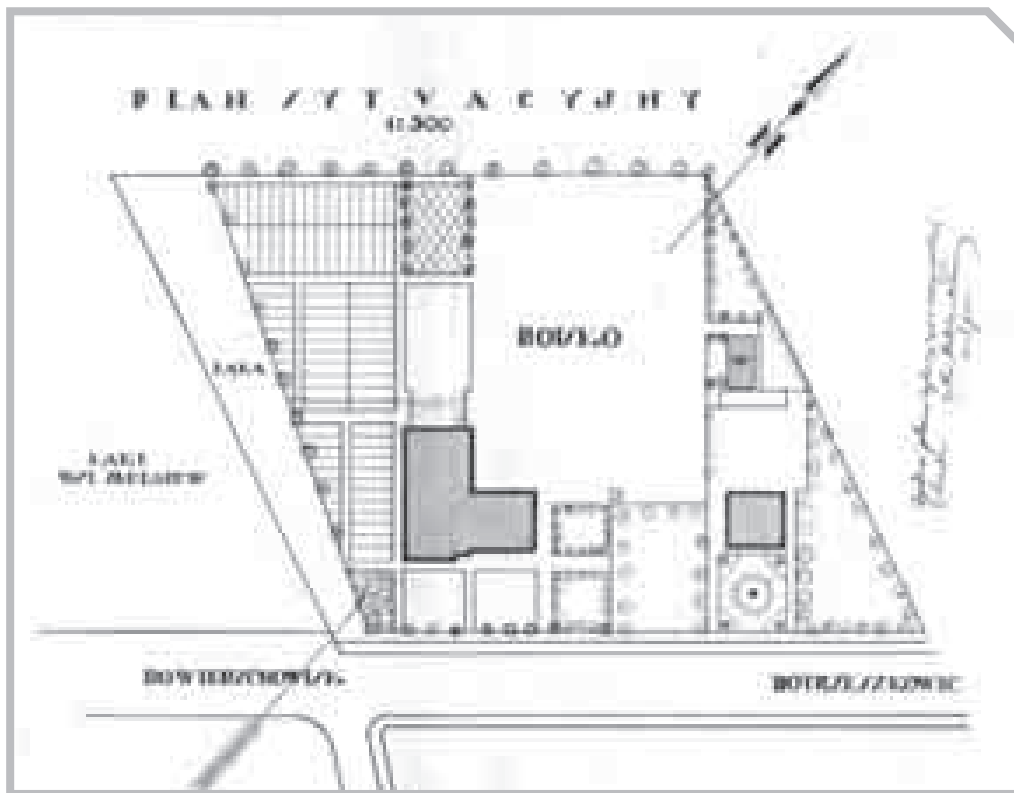
ARCHIWALIA:

APL: Projekt Szkoły Powszechnej w Mełgwi (1929), pow. lubelski, UWL-V-WKB (403), sygn. 1643; Akta Gminnego Komitetu Budowy 7-klasowej szkoły powszechnej w Mełgwi, Akta gminne powiatu lubelskiego 1823-1954. Zarząd gminy Mełgiew (571), sygn. 422; Szkolnictwo – budowa, utrzymywanie szkół i oświata pozaszkolna, Akta gminne powiatu lubelskiego 1823-1954. Zarząd gminy Mełgiew (571), sygn. 398, s. 93-95.

Archiwum Zespołu Szkół w Mełgwi: Kronika szkolna 1947/1948-1962/1963.

BIBLIOGRAFIA:

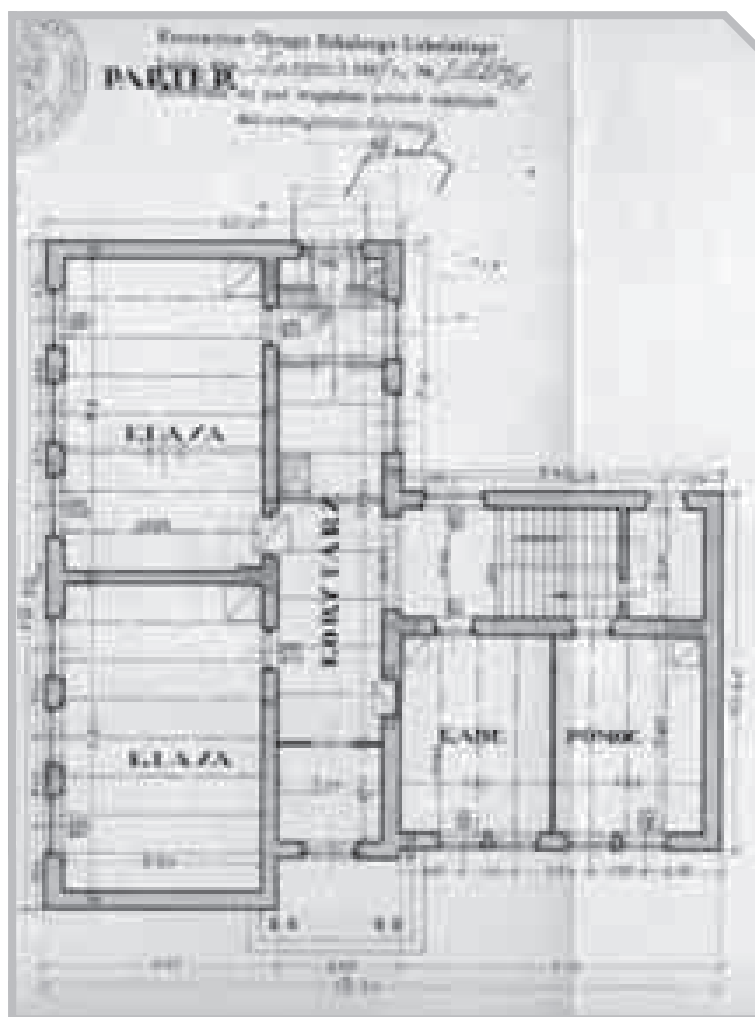
Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 105.

Projekt Szkoły Powszechnej w Mełgwi, plan sytuacyjny, APL UWL-V-WKB, sygn. 1643.

↙
Projekt Szkoły Powszechnej w Mełgwi, rzut parteru, APL UWL-V-WKB, sygn. 1643.

↓
Projekt Szkoły Powszechnej w Mełgwi, widok od frontu, APL UWL-V-WKB, sygn. 1643.

SZKOŁA

POWSZECHNA W MOTYCZU

GM. KONOPNICA, POW. LUBELSKI

PROJ. 1929 – TEN SAM PROJEKT ZREALIZOWANO W MEŁGWIE

Adres: 21-030 Motycz, Motycz 33

Sygnatura: UWL-V-WKB 1645

Projekt sygnowany: „Inż. Bohdan Krauze”

T: druk kolorowany

Projekt: P. 1

K. 1 – Rzut fundamentów, 1:100, 30,3 x 26,3

K. 2 – Rzut parteru, 1:100, 30,3 x 21

K. 3 – Rzut I piętra, 1:100, 30,3 x 23

K. 4 – Rzut II piętra, 30,3 x 29,5

K. 5 – Przekrój A-B, 1:100, 30,3 x 21,5

K. 6 – Widok główny, 1:100, 30,3 x 23

K. 7 – Widok boczny, 1:100, 30,3 x 28

K. 8 – Plan sytuacyjny, 1:500, 30,3 x 32,5

Data powstania projektu: 1929

Data zatwierdzenia projektu: 05.08.1929

Data realizacji: 1929-1931

Obecny użytkownik: Szkoła Podstawowa im. Wincentego Witosa w Motyczu

HISTORIA: Szkoła podstawowa w Motyczu istniała jeszcze przed I wojną światową, a nauka odbywała się w wynajętych chatkach wiejskich. Na zebraniu rodziców zwołanym we wrześniu 1925 roku ówczesny kierownik placówki podniósł temat budowy domu ludowego, w którym mogłaby się znaleźć szkoła. Powołano Komitet Budowy Domu Ludowego i uchwalono składkę w wysokości 1 zł od posiadanej morgi ziemi. Początkowo sprawę budowy szkoły spowalniała różnica zdań dotycząca lokalizacji obiektu. Część członków komitetu chciała, aby szkoła stała na środku wsi, inni woleli plac położony w centrum obwodu szkolnego. Ostatecznie

zwyciężyła druga opcja i w 1929 roku rozpoczęto budowę. 25 sierpnia tego roku miejscowy proboszcz uroczystie poświęcił kamień węgielny. Dzięki zaangażowaniu mieszkańców (furmanki do zwożenia materiałów budowlanych i własna praca) budowa postępowała w szybkim tempie. Spodziewano się doprowadzić stan surowy pod dach jeszcze przed końcem 1929 roku. Na przełomie grudnia i stycznia pokryto dach blachą. Rok szkolny 1930/1931 rozpoczęto z opóźnieniem – w październiku, ale już w murach nowo wybudowanej, choć jeszcze nie wykończonej szkoły. Tylko trzy klasy zmuszone były odbywać lekcje w wynajętym domu. Po świętach wielkanocnych

1931 roku zrezygnowano z ostatniej „chałupki”, jak nazywał tymczasowe lokale szkolne kronikarz, i wszystkie dzieci rozpoczęły naukę w nowym budynku. Ze względu na braki funduszy prace wykończeniowe postępowały wolno i etapami: w 1932 roku wykończono kancelarię, dodatkową salę lekcyjną, poprawiono tynki, w roku szkolnym 1933/1934 – klatkę schodową

↑
Szkoła Podstawowa w Motyczu,
widok współczesny od frontu,
fot. K. Mazur.

i mieszkanie dla kierownika szkoły. W tym czasie powstały także boisko oraz szkolny ogródek kwiatowy i warzywny.

W czasie II wojny światowej nauka w szkole odbywała się według dotychczasowego programu, z krótszymi bądź dłuższymi przerwami, aż do opuszczenia tych terenów przez wojsko niemieckie latem 1944 roku. Po wojnie budynek wyremontowano. W latach 70. XX wieku zostały przeprowadzone generalny remont i modernizacja obiektu: wymieniono podłogi, piece węglowe zastąpiono centralnym ogrzewaniem. Pod koniec lat 70. rozpoczęto budowę Domu Nauczyciela, integralnie połączonego ze szkołą od północy, który oddano do użytku w 1981 roku. Stał się on

łącznikiem pomiędzy „starą” szkołą a nowo budowanym (2005-2008) skrzydłem mieszczącym salę gimnastyczną z zapleczem sanitarnym oraz sale świetlicowe i bibliotekę.

OPIS: Do realizacji został zatwierdzony projekt identyczny z planem zaakceptowanym dla szkoły powszechnej w Mełgwi, przedstawiający murowany budynek dwupiętrowy na planie zbliżonym do litery „L”, z ośmioma salami dydaktycznymi oraz kancelarią i pomieszczeniem na pomoce na parterze (te ostatnie pomieszczenia zrealizowano zgodnie z projektem), jak również z tą samą poprawką dotyczącą likwidacji atyki nad osiǳ z wejściem.

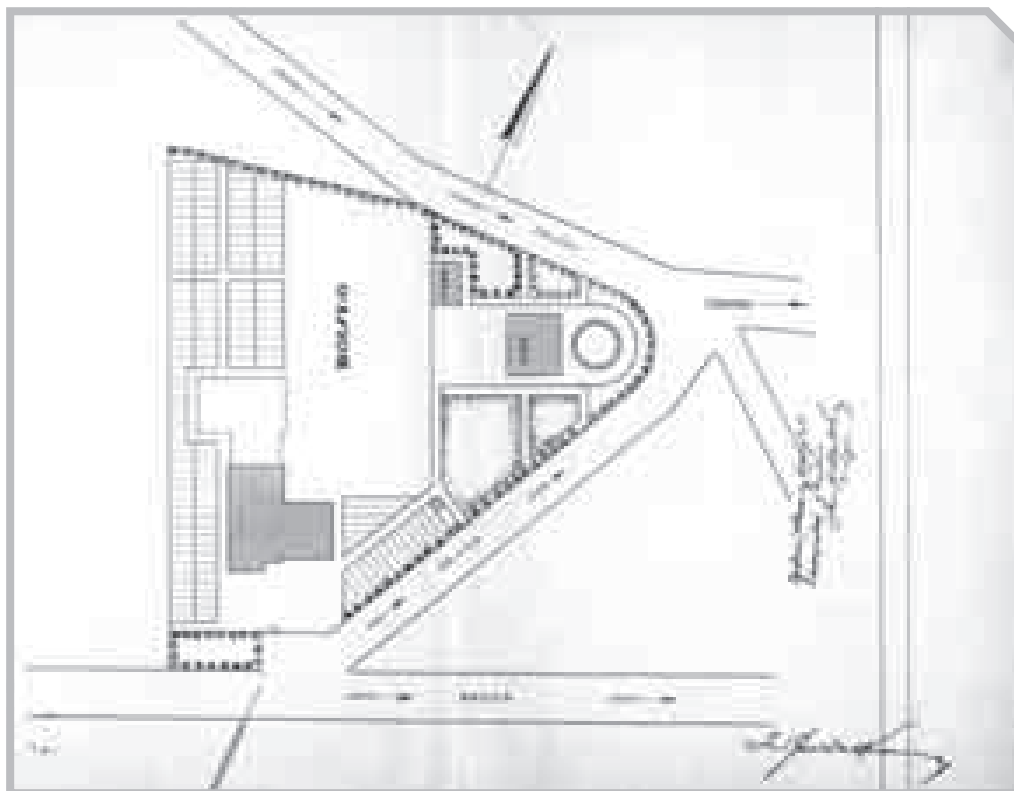
ARCHIWALIA:

APL: *Projekt Szkoły Powszechnej w Motyczu (1929), pow. lubelski, UWL-V-WKB (403), sygn. 1645; Księga dochodów i wydatków na budowę szkół w Motyczu, Rurach, Konopnicy i Radawcu, Akta gminne powiatu lubelskiego 1823-1954. Zarząd gminy Konopnica (569), sygn. 10, s. 3-5.*

Archiwum Szkoły Podstawowej im. Wincentego Witosa w Motyczu: *Kronika szkolna 1925-1951.*

BIBLIOGRAFIA:

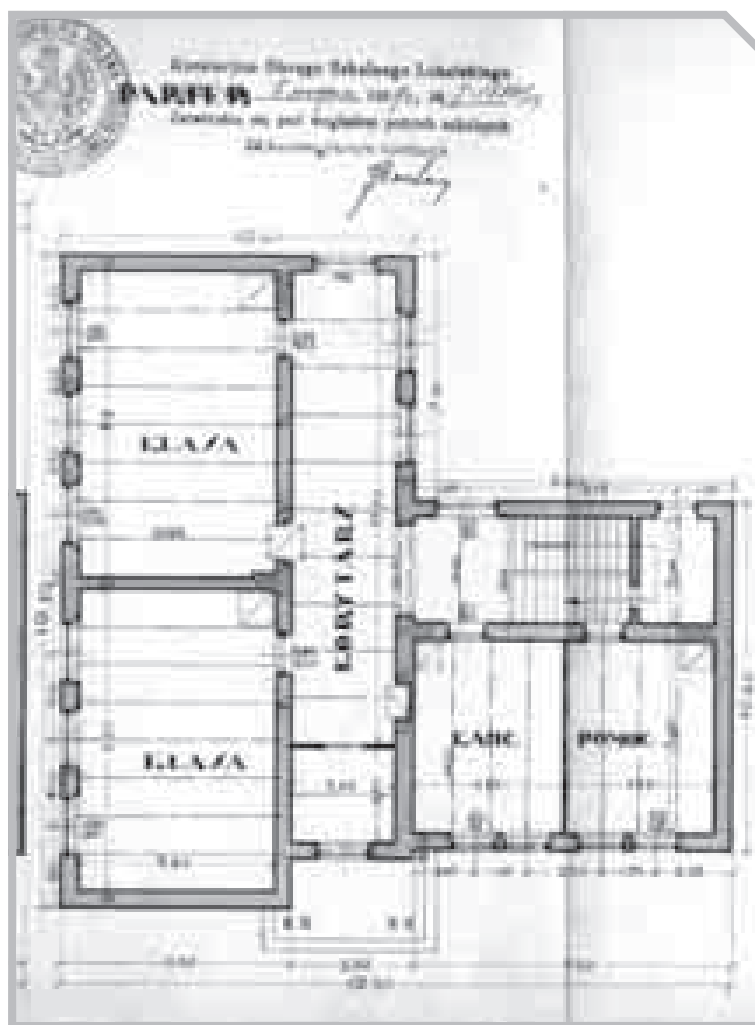
Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesjǳ i pasjǳ. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 105.
Pieczykolan Violetta, *Motycz – szkoła*, [w:] *Motycz. Więzi pokoleń*, red. ks. Henryk Misztal, Motycz 2009, s. 161-164.

Projekt Szkoły Powszechnej w Motyczu, plan sytuacyjny, APL UWL-V-WKB, sygn. 1645.

↙
Projekt Szkoły Powszechnej w Motyczu, rzut parteru, APL UWL-V-WKB, sygn. 1645.

↓
Projekt Szkoły Powszechnej w Motyczu, widok od frontu, APL UWL-V-WKB, sygn. 1645.

SZKOŁA

POWSZECHNA W RUDNIKU

(OBECNIE W GRANICACH LUBLINA, WÓWCZAS GM. WÓLKA)
PROJ. 1929

Adres: 20-258 Lublin, Rudnik 27

Sygnatura: UWL-V-WKB 1653

Projekt sygnowany: „Inż. Bohdan Kelles-Krauze”

T: druk kolorowany

Projekt: P. 1-7

P. 1 – Plan orientacyjny i sytuacyjny, 1:1000, 30 x 20,2

P. 2 – Rzut fundamentów, 1:100, 30 x 20,3

P. 3 – Rzut parteru, 1:100, 30 x 20,4

P. 4 – Rzut I piętra, 1:100, 30 x 20,9

P. 5 – Przekrój A-B, 1:100, 30 x 21

P. 6 – Lice południowe, 1:100, 30 x 20,8

P. 7 – Lice zachodnie, 1:100, 30 x 20,6

Data powstania projektu: 1929

Data zatwierdzenia projektu: 05.11.1929

Data realizacji: pierwsza połowa lat 30. XX wieku

Obecny właściciel: Urząd Gminy Wólka (przeznaczenie mieszkalne od 2001)

HISTORIA: Już w pierwszych latach niepodległości rada gminy Wólka podjęła uchwałę o budowie nowych szkół na terenie gminy, w tym czterooddziałowej placówki w Rudniku. Konkretnie działania zostały podjęte dopiero w 1929 roku. Szkoła została wybudowana na parceli ofiarowanej na ten cel przez mieszkańców Rudnika, także dzięki aktywnej pracy miejscowej społeczności. Ostatecznie postawiono obiekt dwuklasowy z częścią mieszkalną na piętrze.

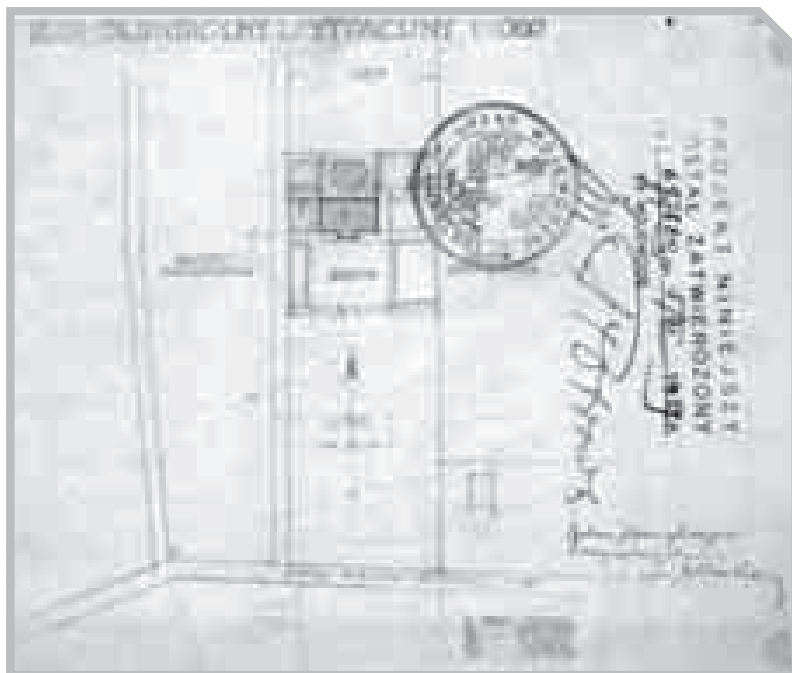
Szkoła funkcjonowała do 2002 roku. Obecnie budynek pozostaje w zarządzie gminy Wólka i pełni funkcję mieszkalną. Obiekt nie był przebudowywany ani rozbudowywany. Trudno

ustalić dokładnie jego przedwojenne losy, ponieważ kroniki szkolne i cała dokumentacja zostały przypadkowo zniszczone w trakcie likwidacji placówki.

OPIS: Budynek murowany z cegły, jednopiętrowy, założony na planie prostokąta z ryzalitem na osi frontowej elewacji, zwieńczonym prostą attyką zasłaniającą przekrywający go dwuspadowy dach. Wejście od frontu zostało usytuowane w parterowym ganku przylegającym do ryzalitu od zachodu, z filarem w narożu, na którym wspiera się prostokątny taras, niewzględniomy w pierwotnym projekcie. Klatkę schodową komunikującą parter z piętrem umieszczono od

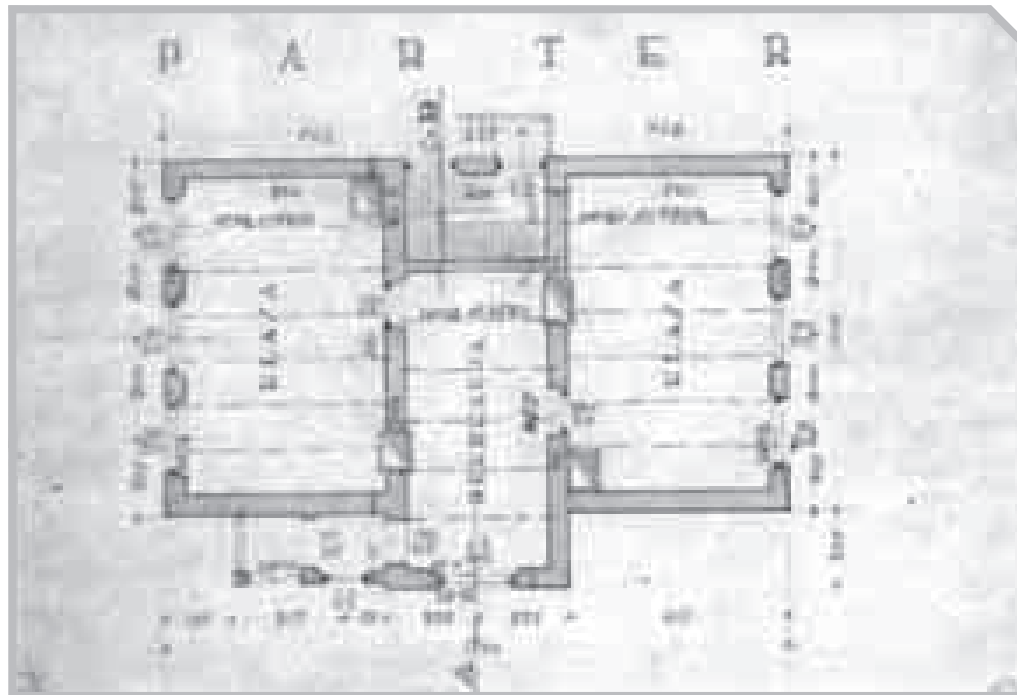
północy. Sale dydaktyczne doświetlały trzy wysokie okna w każdej ze ścian szczytowych. Budynek został przekryty dwuspadowym dachem, o wyraźnie dłuższej połaci północnej, stąd część mieszkalna zaplanowana na piętrze od południa była wyższa od pomieszczeń stychu od północy.

↑
Szkoła Powszechna w Rudniku (obecnie dom mieszkalny w granicach Lublina), widok współczesny od południa, fot. K. Mazur.

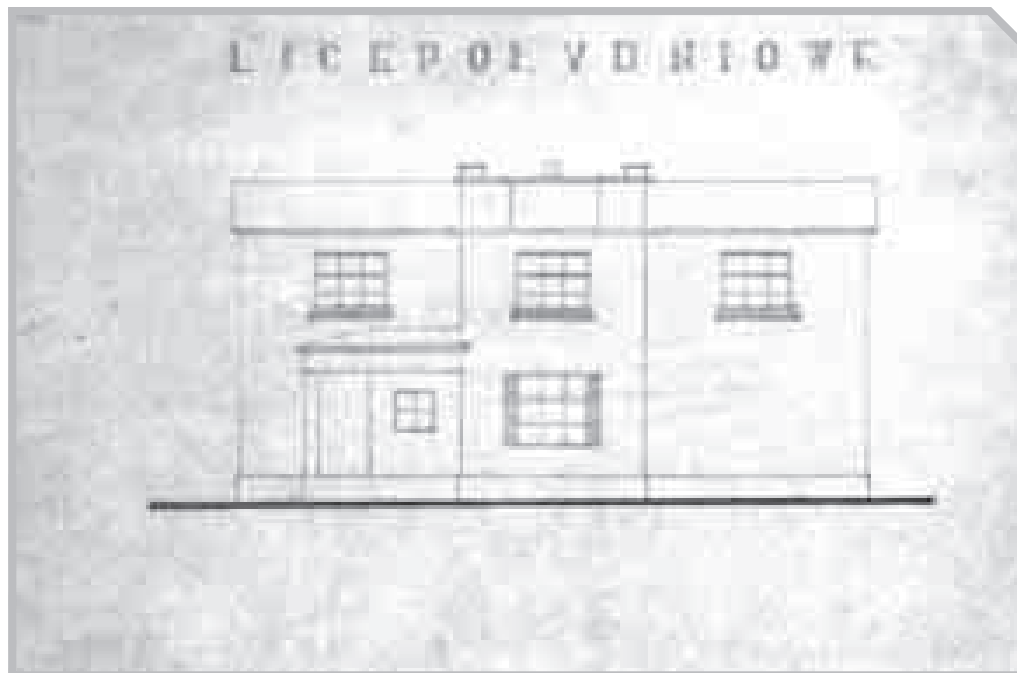
←
Projekt Szkoły Powszechnej
w Rudniku, plan sytuacyjny, APL
UWL-V-WKB, sygn. 1653.

↓
Projekt Szkoły Powszechnej w Rud-
niku, rzut parteru, APL UWL-V-WKB,
sygn. 1653.

➔
Projekt Szkoły Powszechnej
w Rudniku, widok od południa, APL
UWL-V-WKB, sygn. 1653.

➔
Projekt Szkoły Powszechnej
w Rudniku, widok od zachodu, APL
UWL-V-WKB, sygn. 1653.

ŹRÓDŁA WYWOŁANE:

Wywiad z p. Grażyną Jarosz, 18.10.2009.

ARCHIWALIA:

APL: *Projekt Szkoły Powszechnej w Rudniku (1929), pow. lubelski*, UWL-V-WKB (403), sygn. 1653.

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 103.

Rola Elżbieta, *Gmina Wólka. Rys historyczny*, Wólka 2002, s. 36.

25

SZKOŁY

SZKOŁA

POWSZECHNA W RURACH JEZUICKICH

(WIZYTKOWSKICH), GM. KONOPNICA (OBECNIE MIASTO LUBLIN)
PROJ. 1929

Adres: 20-530 Lublin, ul. Romantyczna 11

Sygnatura: UWL-V-WKB 1654

Projekt sygnowany: „Inż. Bohdan Krauze arch.”

T: druk kolorowany

Projekt: P. 1

K. 1 – Plan sytuacyjny, 1:500, 30 x 21

K. 2 – Rzut fundamentów, 1:100, 30 x 35

K. 3 – Rzut parteru, 1:100, 30 x 35

K. 4 – Rzut I piętra, 1:100, 30 x 35,5

K. 5 – Rzut więźby dachowej, 1:100, 30 x 35,5

K. 6 – Przekrój A-B, 1:100, 30 x 28

K. 7 – Przekrój C-D, 1:100, 30 x 37

K. 8 – Widok od ulicy, 1:100, 30 x 26

K. 9 – Widok boczny, 1:100, 30 x 42,5

Data powstania projektu: 1929

Data zatwierdzenia projektu: 09.10.1929

Data realizacji: 1930-1932

Obecny użytkownik: Szkoła Podstawowa nr 28 im. Synów Pułku Ziemi Lubelskiej w Lublinie (klasy I-III)

HISTORIA: W skład Komitetu Budowy Szkoły weszli wójt gminy Konopnica Jan Skorupski, technik Wydziału Powiatowego W. Różański, Stanisław Surma, Wawrzyniec Król, Jan Słoboda i Michał Maj. Mimo iż projekt został zatwierdzony jesienią 1929 roku, dopiero w następnym roku komitet przystąpił do konkretnych działań i w lipcu ogłoszono przetarg na prace murarskie, które powierzono Aleksandrowi Turlewiczowi, Janowi Szczęśniakowi i Ksaweremu Charęzińskiemu (oni także pracowali przy budowie szkoły w Motyczu). W sierpniu i we wrześniu zaczęto gromadzić materiały budowlane (m.in. cegłę z cegielni Michalewskiego z Rur i wapno

z zakładów wapiennych Zylbera w Lublinie). Pomimo że jeszcze w tym samym miesiącu rozstrzygnięto przetarg na prace blacharskie (przyjęto ofertę Jana Stawczyka) i wykonanie więźby dachowej (Jan Szewczyk), do wakacji 1931 roku budynek nadal pozostawał bez przykrycia. Urząd gminy Konopnica zagroził nawet nierzetelnemu blacharzowi „antyreklamą” na łamach prasy i wynajęciem innego wykonawcy na jego koszt. Komitet Budowy Szkoły nie planował kontynuowania prac w 1931 roku, jednak pod naciskiem Inspektora Szkolnego i w obliczu groźby zamknięcia placówki jeszcze jesienią doprowadził do budowy pieców, oszklenia okien, wykonania

prac malarskich i podłóg. Pierwsze trzy sale zostały oddane do użytku prawdopodobnie jesienią 1932 roku, a ostatecznie cały budynek wykończono w roku 1934.

↑
Szkoła Powszechna w Rurach Jezuickich (obnie Szkoła Podstawowa nr 28 w Lublinie, kl. I-III), widok współczesny od południowego wschodu.

Po II wojnie światowej obiekt nadal funkcjonował jako szkoła bez numeru z adresem: Rury Wyzytkowskie 64. Około 1960 roku placówka została przyłączona administracyjnie do Lublina i nadano jej numer 28. Ze względu na niewielki nabór uczniów szkoła została zamknięta na początku lat 70. XX wieku, a budynek wykorzystywano jako hotel dla nauczycieli przyjeżdżają-

cych do Lublina na szkolenia. Obiekt ponownie zaadaptowano na potrzeby szkolne w 1981 roku. Tym razem budynek nie był jednak w stanie zaspokoić potrzeb mieszkańców dynamicznie rozwijającego się osiedla Czuby. Po wybudowaniu nowego gmachu na sąsiedniej działce w latach 80., budynek przedwojenny został przeznaczony do nauki dla klas I-III i tę funkcję pełni do

dzisiaj. Budynek nie uległ przebudowie ani rozbudowie. Zmieniła się nieco dyspozycja wnętrza, część mieszkalna została zaadaptowana na potrzeby dydaktyczne.

OPIS: Budynek murowany, jednopiętrowy, założony na rzucie odwróconej litery „L”, przykryty czterospadowym dachem, składający się z prostokątnego korpusu głównego z częścią dydaktyczną i przylegającej do niego od zachodu części mieszkalnej. Na każdej kondygnacji zaprojektowano po trzy sale lekcyjne i korytarz rekreacyjny, na parterze z wydzielonym pomieszczeniem na kancelarię. Jedynym akcentem dekoracyjnym asymetrycznej fasady jest płytki ryzalit zwieńczony uskokową attyką z głównym wejściem do budynku.

← Projekt Szkoły Powszechnej w Rurach Jezuickich, plan sytuacyjny, APL UWL-V-WKB, sygn. 1654.

ŹRÓDŁA WYWOŁANE:

Wywiad z p. Barbarą Szkuat, 29.10.2008.

ARCHIWALIA:

APL: *Projekt Szkoły Powszechnej w Rurach Jezuickich (1929), pow. lubelski, UWL-V-WKB (403), sygn. 1654; Budowa szkoły na Rurach, Akta gminne powiatu lubelskiego 1823-1954. Zarząd gminy Konopnica (569), sygn. 24; Księga dochodów i wydatków na budowę szkół w Motyczu, Rurach, Konopnicy i Radawcu, Akta gminne powiatu lubelskiego 1823-1954. Zarząd gminy Konopnica (569), sygn. 10, s. 8-10.*

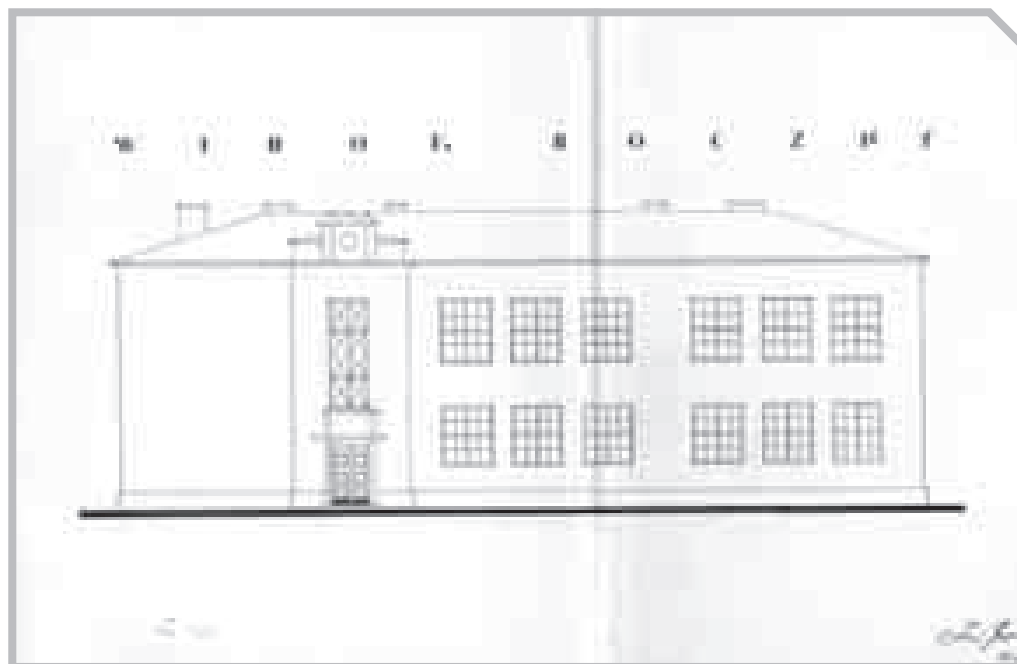
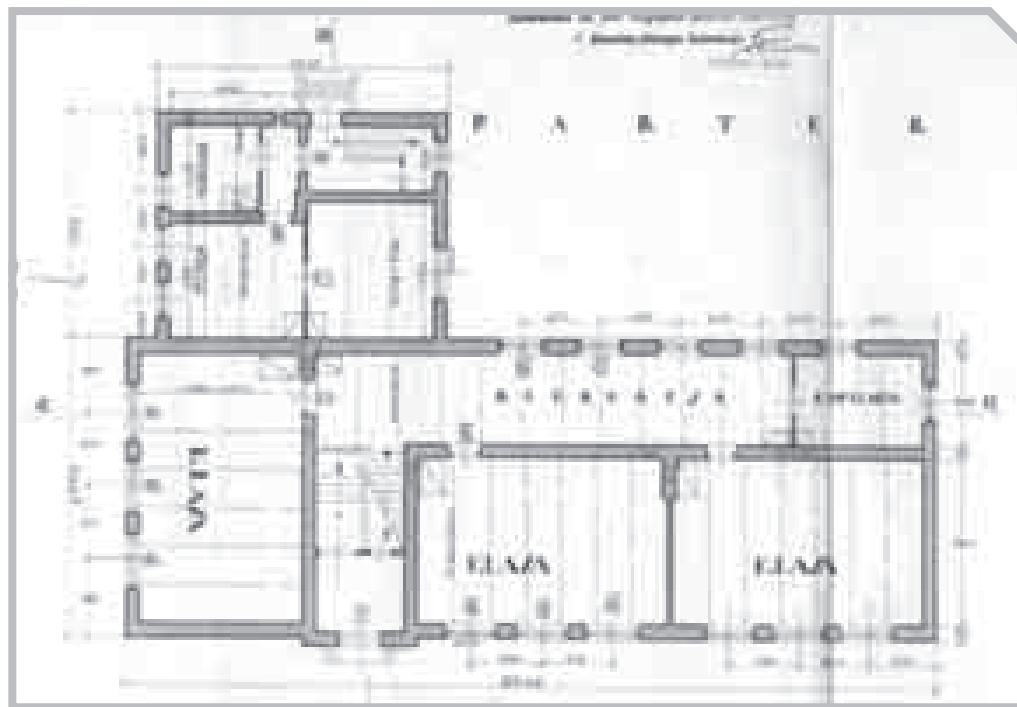
Archiwum Szkoły Podstawowej nr 28 im. Synów Pułku Ziemi Lubelskiej w Lublinie: Kronika szkoły podstawowej nr 28 w Lublinie.

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 104.

➔
Projekt Szkoły Powszechnej w Rurach Jezuickich, rzut parteru, APL UWL-V-WKB, sygn. 1654.

➔
Projekt Szkoły Powszechnej w Rurach Jezuickich, widok od wschodu, APL UWL-V-WKB, sygn. 1654.

26

SZKOŁY

SZKOŁA

POWSZECHNA W PIASKACH

GM. PIASKI, POW. ŚWIDNICKI (DAWNIEJ LUBELSKI)
PROJ. 1932

Adres: 21-050 Piaski, ul. Partyzantów 19

Brak projektu

Data powstania projektu: 1932

Data realizacji projektu: 1932-1935

Obecny użytkownik: Zespół Szkół w Piaskach

HISTORIA: W pierwszych latach niepodległości Florentyn Kotliński wraz z żoną Janiną zorganizowali siedmioklasową szkołę powszechną w Piaskach, która początkowo mieściła się w budynku należącym do parafii, zw. Domem Ludowym, a następnie w wynajętych lokalach prywatnych. Dyrektorem placówki najpierw była Janina Marczevska-Kotlińska, a od 1924 roku jej mąż. W związku ze znacznym wzrostem liczby uczniów jedna szkoła, w dodatku bez własnego lokum, przestała zaspokajać potrzeby dydaktyczne Piask i w związku z tym zorganizowano drugą szkołę powszechną. Z inspiracji Florentyna Kotlińskiego oraz przy poparciu ze strony lokalnej społeczności i władz miasta w latach 1932-1935 wybudowano nowy gmach, w którym umieszczono obie placówki. Działka pod budowę została zakupiona przez Społeczny Komitet Budowy Szkoły w Piaskach od prywatnych właścicieli, w tym m.in. od Ludwika Golewskiego, przed rozpoczęciem budowy, czyli przed 3 maja 1932 roku. Projekt budynku powstał latem 1932 roku (w lipcu Bohdan Kelles-Krauze uzyskał pozwolenie Wojewody Lubelskiego na jego wykonanie).

Po wybuchu II wojny światowej i wkroczeniu wojsk niemieckich szkoły przerwały działalność

ze względu na zajęcie budynku przez żołnierzy, a rozpoczęta z opóźnieniem nauka odbywała się w pomieszczeniach wynajmowanych w osadzie. Oficjalnie program był mocno okrojony, zakazanych przez okupanta przedmiotów nauczano na tajnych kompletach. Po wyzwoleniu Janina Marczevska-Kotlińska reaktywowała szkołę podstawową w Piaskach, mimo iż budynek był zdewastowany i uszkodzony przez pociski armatnie. Całkowitemu zniszczeniu uległ np. dach. Dodatkowo sytuację pogorszył huragan, który nawiedził te okolice 22 lipca 1945 roku. Zniszczone zostały również sutereny, a oddziały wojskowe zlikwidowały szkolne ustępy. W związku z tym Zarząd Gminy Piaski ogłosił przetarg na prace remontowe, w wyniku którego zawarto umowę z miejscowym majstrom murarskim, Tomaszem Kotlińskim. W nieco późniejszym okresie (1947-1948) wykonano także odwodnienie oraz instalację elektryczną. W 1954 roku dobudowano salę gimnastyczną. Planowana

Szkoła Powszechna w Piaskach (obecnie Zespół Szkół), widok współczesny od wschodu, fot. K. Mazur.

w 1974 roku nadbudowa nad salą gimnastyczną nie została zrealizowana. W 1972 roku Szkoła Podstawowa przeniosła się do nowego budynku, natomiast w gmachu przy ul. Partyzantów pozostał do dzisiaj Zespół Szkół.

OPIS: Budynek murowany, dwupiętrowy, założony na planie wydłużonego prostokąta z dwoma płytkimi ryzalitami z wejściami głównymi od frontu i dwoma ryzalitami na skrajach tylnej elewacji oraz dobudowaną od południa częścią mieszkalną, nakrytą płaskim czterospadowym dachem. Ryzality w fasadzie zostały zwieńczone attyką z okrągłymi otworami. Na każdej kondygnacji głównego korpusu zaprojektowano po siedem sal lekcyjnych skomunikowanych długim, wąskim korytarzem. Po 1954 roku we wnękę utworzoną pomiędzy ryzalitami tylnej elewacji została wpasowana sala gimnastyczna.

ARCHIWALIA:

APL: Akta dotyczące częściowego wykończenia budynku szkolnego w Piaskach i budowy ustępów publicznych na rynku w Piaskach, Akta gminne powiatu lubelskiego 1823-1954. Zarząd gminy Piaski (1922-1942) (575), sygn. 114; Akta odbudowy szkoły w Piaskach (1945), Akta gminne powiatu lubelskiego 1823-1954. Zarząd gminy Piaski (1922-1942) (575), sygn. 111; Akta osobowe Bohdana Kelles-Krauzego, Akta osobowe UWL (403), sygn. 964.

Archiwum Zespołu Szkół w Piaskach: *Opinia techniczna nr 8/74 w sprawie możliwości nadbudowy sali gimnastyczno-sportowej nad salą gimnastyczną w budynku Technikum Mechanicznego i Zasadniczej Szkoły Zawodowej w Piaskach koło Lublina, 1974; Projekt techniczny dobudowy sali gimnastycznej przy szkole podstawowej w Piaskach Luter. pow. Lublin, zatwierdzony 25 maja 1954 roku; Wniosek o stwierdzenie zasiedzenia własności nieruchomości z dnia 7 stycznia 1997 roku.*

Biblioteka Zespołu Szkół w Piaskach: Polesińska Kinga, *Szkolnictwo ponadpodstawowe w Piaskach*, [mps].

BIBLIOGRAFIA:

Świetlicki Lucjan, Florentyn Kotliński – nauczyciel, społecznik i regionalista, „Region Lubelski”, R. 3, 1988, s. 184.

SZKOŁA

POWSZECHNA NR 2 W KRAŚNIKU

GM. KRAŚNIK, POW. KRAŚNICKI (DAWNIEJ JANOWSKI)
PROJ. 1938-1939

Adres: 23-200 Kraśnik, ul. Urzędowska 10

Sygnatura: UWL-V-WKB 1012

Projekt sygnowany: „proj. Inż. Bohdan Krauze / 1939”

T: druk kolorowany

Projekt: P. 15

K.1-2 – Plan sytuacyjny, 1:500, 32,7 x 42,2

K. 3-5 – Rzut piwnic (podziemia), 1:100, 32,7 x 63,5 (z zakładką 12,3 x 20)

K. 6-8 – Rzut parteru, 1:100, 32,7 x 63,4 (z zakładką 14,3 x 20,5)

K. 9-11 – Rzut I piętra, 1:100, 32,7 x 63,4 (z zakładką 11,6 x 19,4)

K. 12-14 – Widoki i przekrój przez salę gimnastyczną, 1:100, 32,7 x 63,4

K. 15-16 – Widok i przekrój A-B, 1:100, 32,7 x 51

Data zatwierdzenia projektu: 10.06.1939

Data realizacji projektu: 1939-1953

Obecny użytkownik: Zespół Placówek Oświatowych nr 2 w Kraśniku

HISTORIA: W drugiej połowie XIX wieku w Kraśniku funkcjonowała jedna szkoła w drewnianym budynku. W 1925 roku szkoła pozyskała nowy obiekt murowany, a w 1929 władze oświatowe ze względu na dużą liczbę dzieci zdecydowały się podzielić placówkę na dwie niezależne szkoły. Szkoła podstawowa nr 2 początkowo korzystała z pomieszczeń szkolnych w starym i nowym budynku. W związku z ciągłym zwiększaniem się liczby uczniów placówka została zmuszona do wynajęcia pomieszczeń w prywatnych domach w różnych punktach miasta. Budowa własnego gmachu stała się więc sprawą bardzo pilną. Pod koniec 1934 roku ówczesny kierownik Michał Mazurek zainicjował powstanie Komitetu Budowy Szkoły Powszechnej nr 2 w Kraśniku, który ukonstytuował się 20 stycznia 1935 roku z Julianem Pyzem na czele (burmistrz Kraśnika, poseł na sejm i prezes Kasy Stefczyka). W wyniku energicznej działalności

komitetu, wspieranego przez rodziców uczniów i nauczycieli, a zwłaszcza kierownika Mazurka, zebrano kwotę 10 000 zł, za którą w maju 1937 roku od trzech prywatnych właścicieli został zakupiony plac pod budowę przy ul. Peowiaków (Szymańskiego, Urzędowskiej), o łącznej powierzchni 9381 m² (9 668,60 zł), oraz 130 m³ drewna sosnowego. Następnie poczyniono starania o zgromadzenie dokumentacji technicznej. Projekt wykonany przez Bohdana Kelles-Krauzygo w 1939 roku – oceniany jako „nader ciekawy i funkcjonalny” – zakładał budowę obiektu podpiwniczonego, z przybudówką mieszczącą dwa mieszkania służbowe: kierownika i woźnego (niezrealizowane). Do 1 września 1939 roku zdołano wybudować fundamenty i mury parteru, które w czasie wojny uległy częściowemu zniszczeniu, a większość zgromadzonych na placu materiałów budowlanych uległa rozgrabieniu. Wacław Polkowski, który został kierownikiem

szkoły we wrześniu 1945 roku, podjął próbę kontynuacji budowy obiektu według pierwotnego projektu zachowanego w aktach Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie. Do czasu ukończenia budowy kolejny kierownik, Bolesław Rycaj, pozyskał jeden z drewnianych baraków koszarowych na wyłączne potrzeby szkoły. Pierwsze trzy sale lekcyjne na parterze nowej siedziby oddano do użytku w roku szkolnym 1949/1950, w styczniu 1951 roku kolejne trzy sale na pierwszym piętrze skrzydła zachodniego, w następnym roku przekazano pomieszczenia na drugim piętrze, a rok szkolny 1952/1953 był

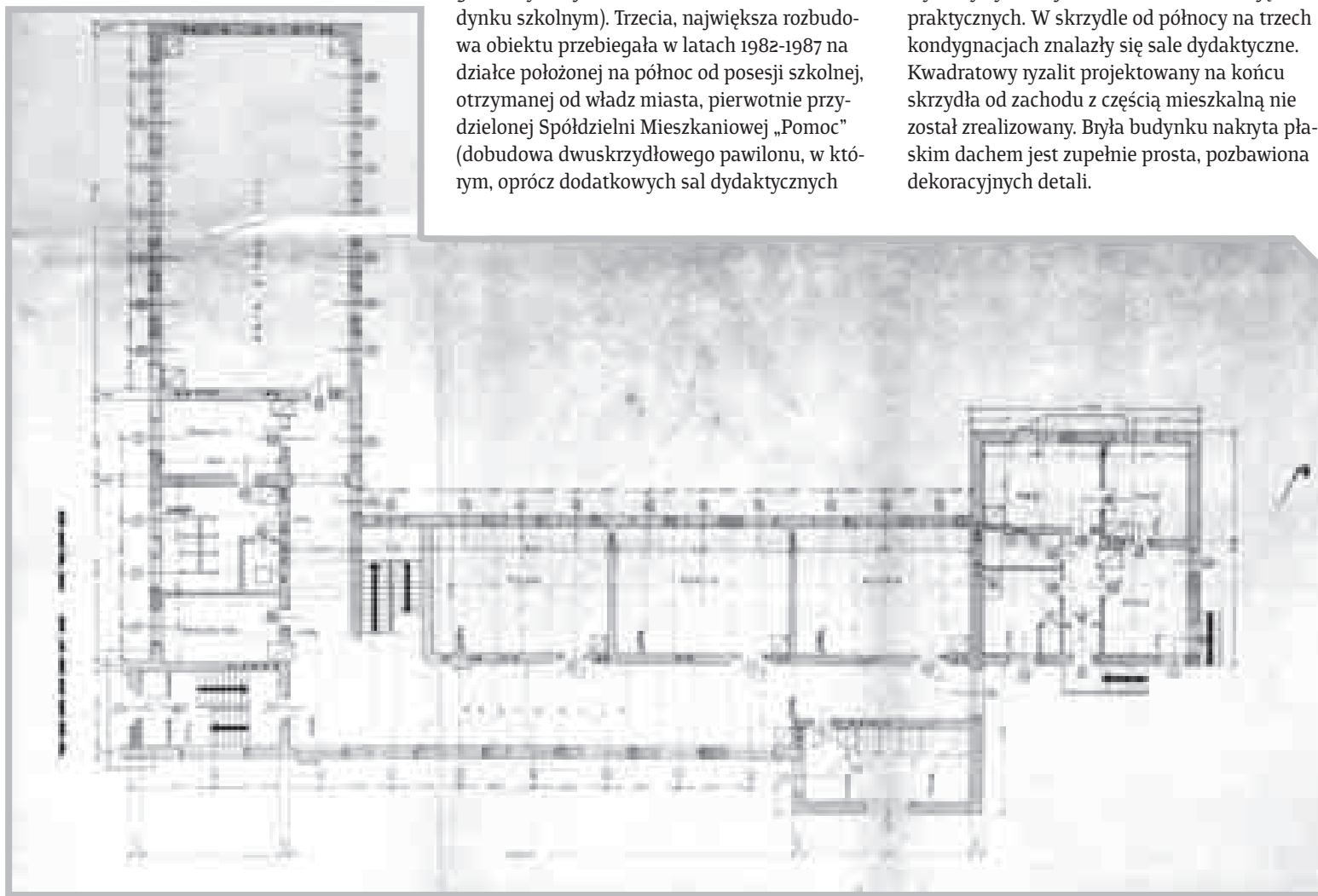
↑
Szkoła Powszechna w Kraśniku
(obecnie Zespół Placówek Oświatowych nr 2), widok współczesny
od południowego wschodu,
fot. K. Mazur.

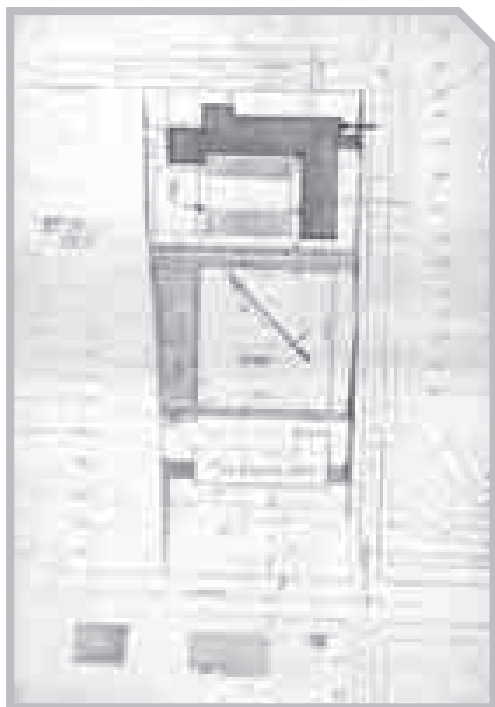
pierwszym, w którym oddano do użytku cały obiekt i szkoła mogła zrezygnować ze starego drewnianego budynku i baraku w koszarach. W latach 1952-1954 wybudowano szalety betonowe, przebudowano i pogłębiono studnię, a także wykonano chodniki i ogrodzenie funkcjonujące do lat 80. Już w momencie oddania nowego gmachu był on przepelniony ponad normę i zaczęto myśleć o jego rozbudowie. Pierwsza rozbudowa szkoły nastąpiła w latach 1958-

1965 (dobudowa podpiwniczonego trójkondygnacyjnego skrzydła zachodniego z łącznikiem do istniejącego budynku oraz podziemnym przejściem do wolnostojącej sali gimnastycznej wkomponowanej w spadek terenu, centralne ogrzewanie, podłączenie szkoły do sieci wodociągowej). Kolejny etap rozbudowy nastąpił w latach 1968-1971 (powstały zespół boisk z płytą betonową ze sztucznym oświetleniem, szatnia przy boisku dobudowana do dużej sali gimnastycznej oraz szatnie metalowe w budynku szkolnym). Trzecia, największa rozbudowa obiektu przebiegała w latach 1982-1987 na działce położonej na północ od posesji szkolnej, otrzymanej od władz miasta, pierwotnie przydzielonej Spółdzielni Mieszkaniowej „Pomoc” (dobudowa dwuskrzydłowego pawilonu, w którym, oprócz dodatkowych sal dydaktycznych

i szatni w jednym dwupiętrowym skrzydle, w parterowej części znalazł się dział żywniowy, a całość skomunikowano ze starym budynkiem dwupoziomowym łącznikiem).

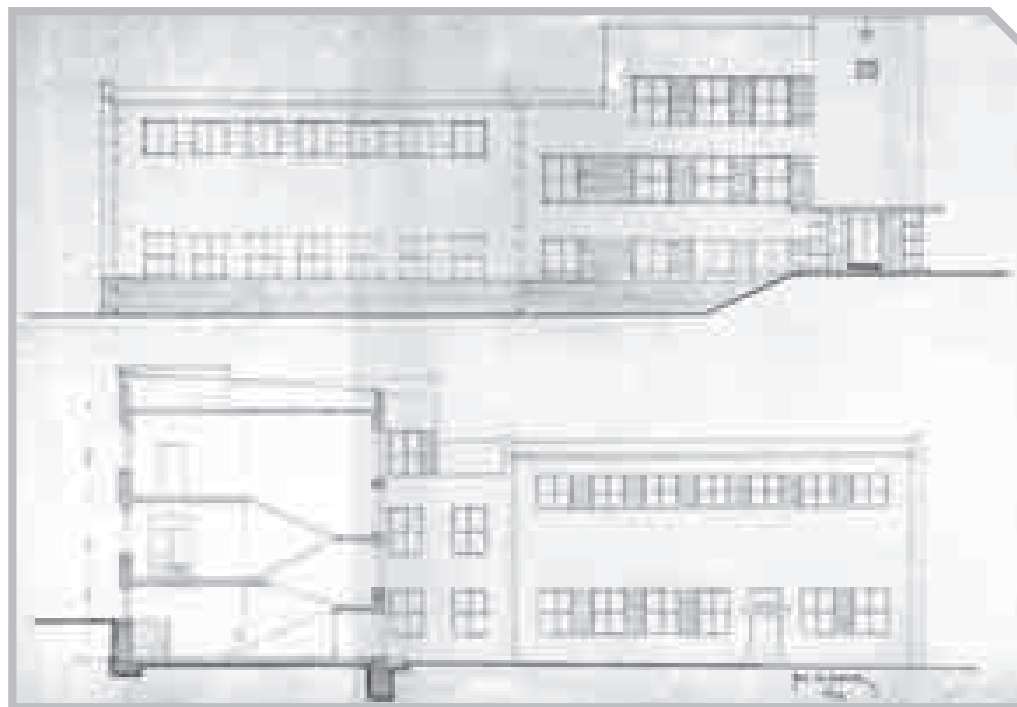
OPIS: Budynek murowany, wzniesiony na planie litery „L”, złożony z kilku nieregularnych członów o zróżnicowanej wysokości. W parterowym skrzydle od wschodu zaprojektowano salę gimnastyczną i schrony w suterenie, na co dzień wykorzystywane jako szatnie i sale do zajęć praktycznych. W skrzydle od północy na trzech kondygnacjach znalazły się sale dydaktyczne. Kwadratowy ryzalit projektowany na końcu skrzydła od zachodu z częścią mieszkalną nie został zrealizowany. Bryła budynku nakryta płaskim dachem jest zupełnie prosta, pozbawiona dekoracyjnych detali.

↑ Projekt Szkoły Powszechnej nr 2 w Kraśniku, plan sytuacyjny, APL UWL-V-WKB, sygn. 1012.

← Projekt Szkoły Powszechnej nr 2 w Kraśniku, rzut parteru, APL UWL-V-WKB, sygn. 1012.

↗ Projekt Szkoły Powszechnej nr 2 w Kraśniku, widok od północy i od południa, APL UWL-V-WKB, sygn. 1012.

→ Projekt Szkoły Powszechnej nr 2 w Kraśniku, widok od wschodu i od zachodu, APL UWL-V-WKB, sygn. 1012.

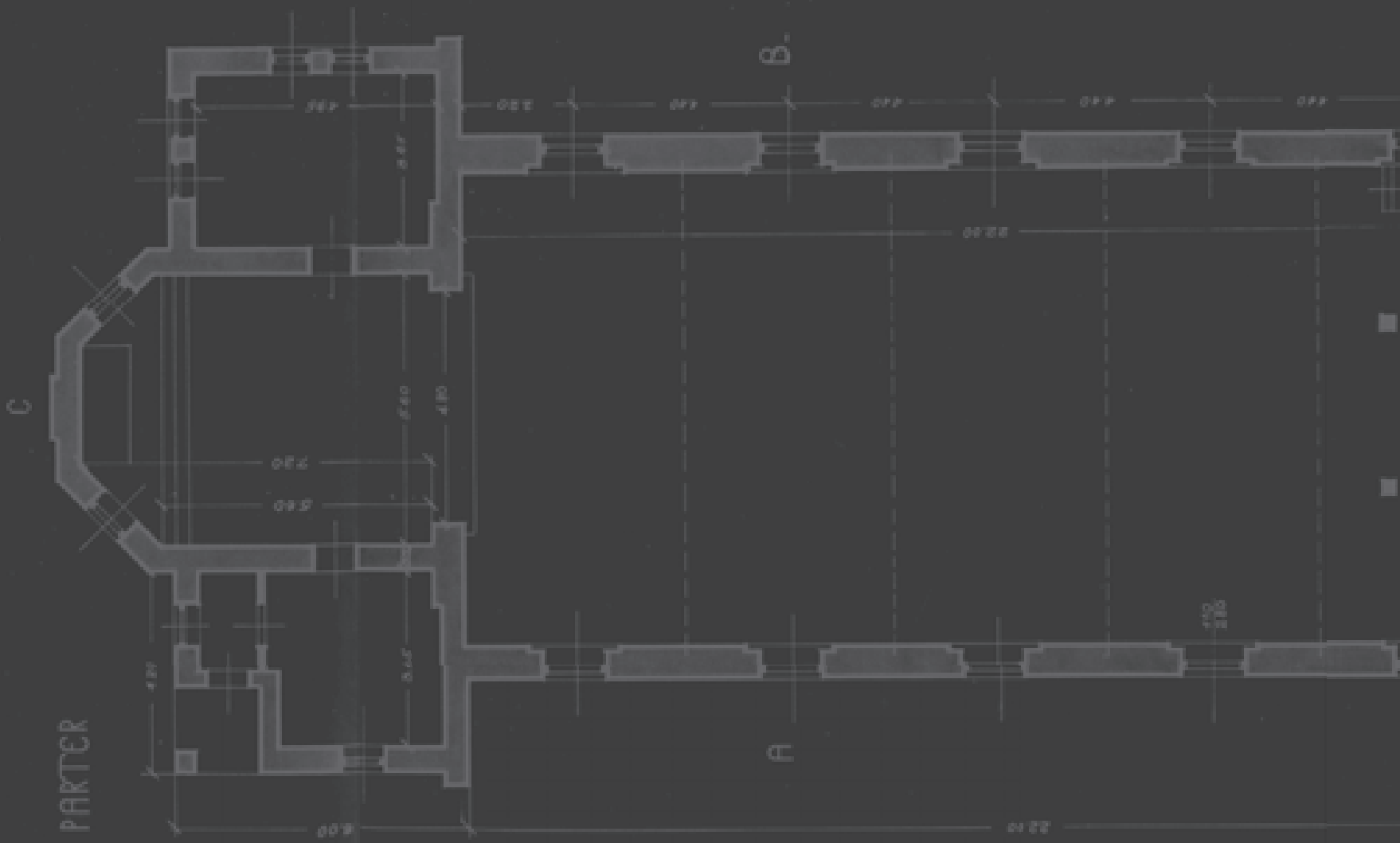
ARCHIWALIA:

APL: *Projekt Szkoły Powszechnej w Kraśniku (1938-1939)*, pow. kraśnicki, UWL-V-WKB (403), sygn. 1012.

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 106.

Makuch Leopold, *Szkic do historii Szkoły Podstawowej nr 2 w Kraśniku na jubileusz 60-lecia*, Kraśnik 1989.

28-32

KOŚCIOŁY

KOŚCIÓŁ

PARAFIALNY W LESZKOWICACH

GM. OSTRÓWEK, POW. LUBARTOWSKI
PROJ. 1921

Adres: 21-102 Ostrówek k. Lubartowa, Leszkowice

Sygnatura: AAN MSW 1918-1939 2827

Projekt sygnowany: „projektował / Bohdan Kelles-Krauze / architekt / Lublin 921”

Data powstania projektu: 1921

Data zatwierdzenia projektu: 01.08.1921

Data realizacji: 1921-1924

Obecny użytkownik: parafia pw. św. Józefa Oblubieńca NMP i św. Jana Chrzciciela

HISTORIA: W 1921 roku powstał pomysł utworzenia nowej parafii, która obejmowałaby wsie wchodzące dzisiaj w obręb parafii Leszkowice i Ostrówek. Ponieważ mieszkańcy obu tych miejscowości nie potrafili porozumieć się, gdzie stanie kościół – każdy chciał mieć świątynię

u siebie – ostatecznie powstały dwie odrębne parafie. Parafia została erygowana przez biskupa Mariana Fulmana 15 marca 1921 roku i w tym samym roku z inicjatywy ks. Józefa Terebusa rozpoczęto budowę prowizorycznej kaplicy drewnianej. Pierwszy szkic projektowy, wyko-

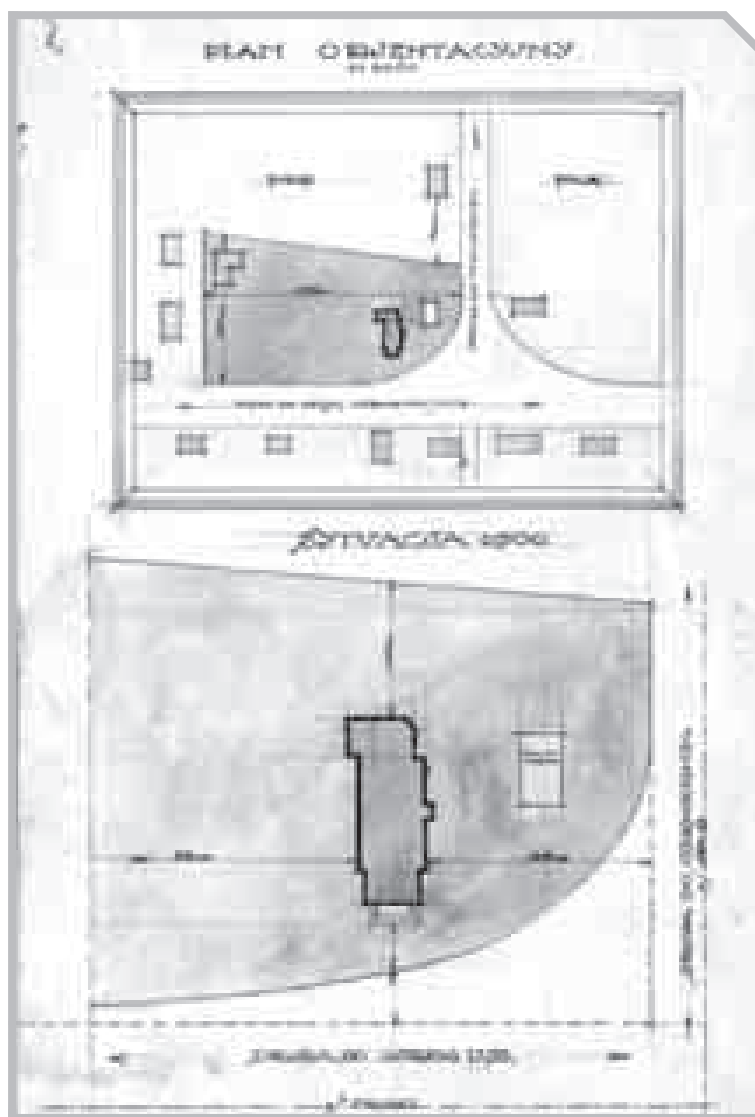
↑
Kościół parafialny pw. św. Józefa Oblubieńca NMP i św. Jana Chrzciciela w Leszkowicach, widok współczesny od wschodu, fot. K. Mazur.

nany w marcu 1921 roku przez budowniczego z Lubartowa, Z. Andziaka, nie został zaakceptowany przez wydział budowlany ODRP jako nienadający się do realizacji, być może w związku z brakiem uprawnień projektowych jego autora. Ponieważ prawdopodobnie rozpoczęto już prace budowlane, szybko zwrócono się do Bohdana Kelles-Krauzego z prośbą o wykonanie

odpowiednich planów. Może o tym świadczyć ogólny zarys rzutu, nawiązujący do pierwszej koncepcji Andziaka. Budowę kościoła, zakończoną w 1924 roku, prowadził miejscowy cieśla Antoni Praczyk. Uroczyste poświęcenie świątyni przez biskupa Fulmana nastąpiło 14 września 1924 roku. Koszty budowy ponieśli głównie parafianie, którzy ofiarowali także drewno ze

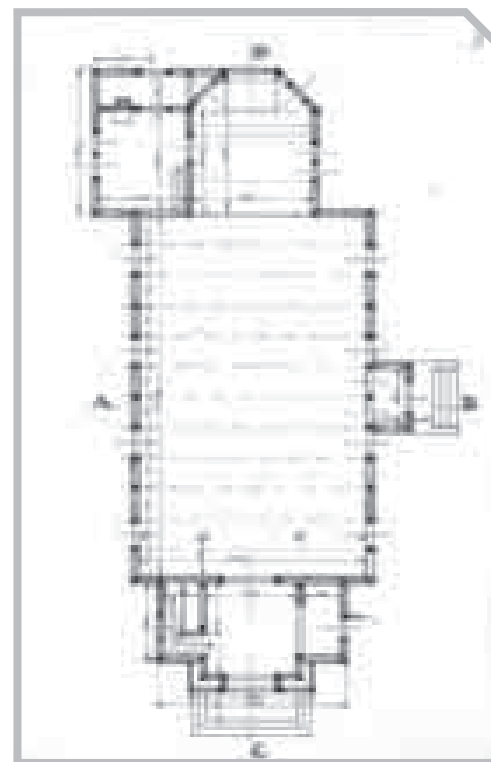
swoich lasów. W 1932 roku zmieniono pierwotne pokrycie gontem na blachę. Generalny remont świątyni przeprowadzono według projektu z 1984 roku, w ramach którego obmurowano jej nawę ścianą z pełnej cegły ceramicznej, wykonano kleszcze i nadbitki wzmocniające konstrukcję dachu, wzmocniono fundamenty oraz dokonano zmiany w usytuowaniu kapliczki i zakrystii.

OPIS: Budynek drewniany na podmurówce z kamienia bez izolacji, w konstrukcji słupowo-ramowej, ocieplonej warkoczem słomianym z gliną, obustronnie oszalowany. Do jednoprzestrzennej nawy na rzucie prostokąta od półmocy przylega trójbocznie zamknięte prezbiterium z niewielką

←
Projekt kościoła w Leszkowicach,
plan orientacyjny i sytuacyjny,
AAN MSW 1918-1939, sygn.
2827.

→
Projekt kościoła w Leszkowicach,
rzut, AAN MSW 1918-1939,
sygn. 2827.

zakrytą. Nawa i prezbiterium o tej samej wysokości zostały nakryte wspólnym dwuspadowym dachem z niewielką sygnaturką. Nad kruchtą z wejściem, od południa, wznosi się czworoboczna wieża zwieńczona hełmem namiotowym (w projekcie zakończona cebulastym hełmem z latarnią) o silnie zaznaczonych podziałach poziomych z kondygnacjami uskokowo zwężającymi się ku górze. Więźba dachowa rozporowo-zastrzałowa. We wnętrzu zastosowano pozorne sklepienie o przekroju pięciobocznym, będące bogatszą odmianą stropu o przekroju trapezowym (w projekcie niezrealizowana dekoracja sklepienia naśladująca stylizowane barokowe stiuki). Otwór tęczyowy zamknięty trójbocznie.

ARCHIWALIA:

AAN MSW 1918-1939: *Projekt kościoła w Leszkowicach, pow. lubartowski, sygn. 2827.*

APL: *Plan kaplicy w Leszkowicach, gm. Luszawa, pow. lubartowski ziemi lubelskiej, Starostwo Powiatowe Lubartowskie (408), sygn. 87.*

Archiwum parafii w Leszkowicach: *Kronika par. Leszkowice założ. w roku 1958. Tom I do 1984 roku.*

AWUOZL: *Kościół Parafialny p.w. św. Józefa Oblubieńca NMP i św. Jana Chrzciciela w Leszkowicach [karta biała], oprac. Jan Górak, 1991; Projekt architektoniczny remontu kaplicy w Leszkowicach, proj. mgr inż. arch. Antoni Herman, Wojciech Herman, 1984, sygn. 3656.*

BIBLIOGRAFIA:

Archidiecezja Lubelska. Historia i administracja, redaktor ks. Marek T. Zahajkiewicz, Lublin 2000, s. 296-297.

Blotnicka-Mazur Elżbieta, Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza, Lublin 2010, s. 119-120.

Ruszczyc Grażyna, Drewniane kościoły w Polsce 1918-1939. Tradycja i nowoczesność, Warszawa 2001, s. 241.

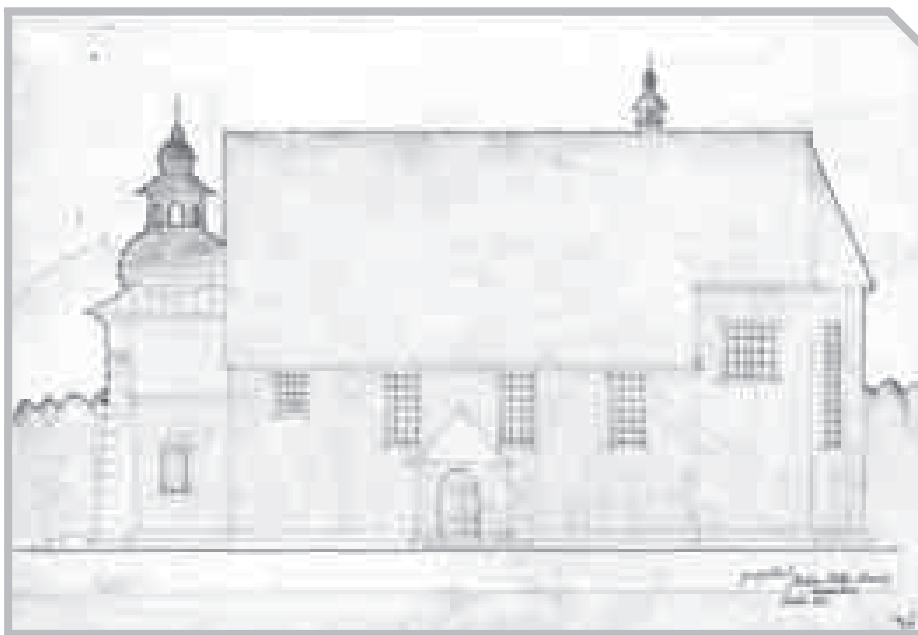
Tur-Marciszuk Katarzyna, Kościoły w Kłodnicy Dolnej i w Chrzanowie jako przykłady ginącej drewnianej architektury z dwudziestolecia międzywojennego, „Wiadomości Konserwatorskie Województwa Lubelskiego”, R. 2002, s. 219.

Projekt kościoła w Leszkowicach, widok od wschodu, AAN MSW 1918-1939, sygn. 2827.

Projekt kościoła w Leszkowicach, widok od południa, AAN MSW 1918-1939, sygn. 2827.

KOŚCIÓŁ

PARAFIALNY W OSTRÓWKU

(OBECNIE KOL. OSTRÓWEK), GM. OSTRÓWEK, POW. LUBARTOWSKI
PROJ. 1921, PRZEBUDOWA DAWNEGO PAŁACU GRODZICKICH

Adres: 21-102 Ostrówek 39

Brak pierwotnego projektu

Data powstania projektu: 1921

Data realizacji projektu: 1921, 1929

Obecny użytkownik: parafia pw. Matki Boskiej Częstochowskiej w Ostrówku

HISTORIA: Konflikt, jaki wywiązał się w kwestii lokalizacji kościoła dla nowo powstającej parafii pomiędzy mieszkańcami Leszkowic i Ostrówka, spowodował, iż w obu wsiach powstały kościoły i erygowano w nich odrębne parafie. Parafia w Ostrówku została erygowana 8 lipca 1921 roku przez biskupa Mariana Fulmana. Mieszkańcy Ostrówka i kilku okolicznych wiosek kupili od Michała Szymony i jego żony Katarzyny stary muryrowany dwór Grodzickich do adaptacji na kościół

za kwotę 600 000 marek polskich oraz zagwarantowanie Szymonom mieszkania w budynku, w którym dotąd mieściły się szkoła i sklep. Bohdan Kelles-Krauze opracował projekt adaptacji dworu, która przebiegała w kilku etapach. Początkowo ołtarz był umieszczony w miejscu dzisiejszego chóru, natomiast w części obecnego prezbiterium mieściło się mieszkanie proboszcza. Następnie wybudowano trzy pary filarów, na których zostało wsparte drewniane sklepienie,

otynkowane wapnem, a na kalenicy umieszczono sygnaturkę. Zasadnicze zmiany w zewnętrznej bryle nastąpiły dopiero w 1929 roku na podstawie projektu sygnowanego przez architekta

↑
Kościół parafialny pw. Matki Boskiej Częstochowskiej w Ostrówku, widok współczesny od strony wejścia głównego, fot. K. Mazur.

Aleksandra Gruchalskiego, wykonanego być może w oparciu o pierwszą koncepcję Krauzego. W trakcie tego etapu przebudowy kościół uzyskał swój obecny wygląd. W 1927 roku Michał Szymon podarował na rzecz parafii dwie morgi ziemi przylegające do kościoła.

OPIS: Kościół urządzono w budynku muranego dworu Grodzickich, przebudowanego w dwóch etapach. Świątynia uzyskała swój obecny wygląd w trakcie drugiej przebudowy. Pierwotny dach z naczółkami został podwyższony, jak również ściany głównego korpusu,

natomiast naczółek na ścianie szczytowej z wejściem do kościoła zlikwidowano. Drewniany gont zastąpiono pokryciem z blachy. Facjatę nad gankiem na dłuższym boku budynku częściowo zredukowano i wraz z gankiem utworzyła jeden bok wąskiego transeptu symetrycznie wychodzącego poza lico elewacji również z drugiej strony. We wnętrzu nawa główna została oddzielona od węższych naw bocznych parami kanelowanych kolumn z pseudokorynckimi kapitelami. Z projektu Gruchalskiego nie został zrealizowany tylko przedsionek, zastąpiony prowizorycznym daszkiem na wąskich podporach.

ARCHIWALIA:

APL: *Projekt rozbudowy kościoła w Ostrówku, pow. lubartowski (1928), UWL-V-WKB (403), sygn. 1323.*

Archiwum parafii Ostrówek: *Kronika parafii Ostrówek.*

BIBLIOGRAFIA:

Archidiecezja Lubelska. Historia i administracja, redaktor ks. Marek T. Zahajkiewicz, Lublin 2000, s. 306-307.

Blotnicka-Mazur Elżbieta, Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza, Lublin 2010, s. 123-124.

Kościół w Ostrówku, stan przed przebudową według proj. A. Gruchalskiego z 1928 roku, APL UWL-V-WKB, sygn. 1323.

30

KOŚCIOŁY

KOŚCIÓŁ

PARAFIALNY W KŁODNICY DOLNEJ

GM. BORZECHÓW, POW. LUBELSKI (DAWNIĘJ JANOWSKI)
PROJ. 1929

Adres: 24-224 Borzechów, Kłodnica Dolna

Sygnatura: UWL-V-WKB 984

Projekt sygnowany: „projektował inż. Bohdan Kelles-Krauze / maj 1929”

T: tusz kolorowany

Projekt: P. 1

K. 1 – Plan sytuacyjny, 1:500, 32,9 x 20,9

K. 2 – Rzut podmurówki, 1:100, 32,9 x 20,9

K. 3 – Rzut parteru, 1:100, 32,9 x 20,8

K. 4 – Przekrój poprzeczny, 1:100, 32,9 x 20,9

K. 5 – Przekrój poprzeczny, 1:100, 32,9 x 20,9

K. 6 – Widok od wschodu, 1:100, 32,9 x 20,8

K. 7 – Widok od zachodu, 1:100, 32,9 x 20,5

K. 8 – Widok od północy, 1:100, 32,9 x 20,9

K. 9 – Widok od południa, 1:100, 32,9 x 21

Data powstania projektu: 1929

Data zatwierdzenia projektu: 28.05.1929

Data realizacji: 1929

Obecny użytkownik: kościół nieużytkowany od 1997 roku

Dawny kościół parafialny w Kłodnicy Dolnej, widok współczesny od zachodu, fot. K. Mazur.

HISTORIA: Początkowo przy ochronie prowadzonej przez Siostry Służebniczki Najświętszej Marii Panny, ufundowanej po I wojnie światowej przez właścicielkę majątku Kłodnica, Aleksandrę Russanowską, od 1922 roku istniała kaplica, a miejscowość należała do parafii Wilkołaz. Drewniany kościół został zbudowany w 1929 roku, poświęcony 8 grudnia tego roku przez dziekana kraśnickiego, ks. Józefa Scipio del Campo. Inicjatorem jego budowy i pierwszym proboszczem był ks. Paweł Sokołowski. Oficjalnie parafia w Kłodnicy została erygowana 11 kwietnia 1930 roku przez biskupa Mariana Fulmana. Drewno na budowę świątyni ofiarowali mieszkańcy Kłodnicy, również prace budowlane wykonywali miejscowi cieśle. Od chwili oddania do użytku nowej murowanej świątyni, 12 października 1997 roku, kościół drewniany nie jest użytkowany.

OPIS: Budynek drewniany na podmurówce, w konstrukcji słupowo-ramowej, z nawą założoną na planie krzyża greckiego, z węższym od nawy prezbiterium zamkniętym trójbocznie, z przylegającymi po obu stronach zakrystiami o różnych wielkościach. Kościół z zewnątrz oszalowano w układzie poziomym i pionowym. Centralnie usytuowana izbicowa wieża z dekoracyjnym szalunkiem w układzie uskokowym, podkreślającym jej kierunek wertykalny, wyraźnie dominuje nad znacznie od niej niższym korpusem. Wieżba dachowa krokwiowo-płatwiowa.

Kąt nachylenia naczółków dwuspadowych dachów nad nawą poprzeczną powtarza kąt dachu nakrywającego nawę. Niezasłonięte przez szalu-

nek zastrzały we wnętrzu stanowią jego element dekoracyjny. Sklepienia w nawie i prezbiterium o przekroju trapezowym. Przy kościele znajduje

się niewielka dzwonnica z okrągłymi i wydłużonymi otworami zakończonymi półkoliście, nawiązująca stylistycznie do bryły kościoła.

ARCHIWALIA:

APL: *Projekt kościoła w Kłodnicy (1931-1932), pow. janowski, UWL-V-WKB (403), sygn. 984.*

AWUZOL: *Kościół Parafialny p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Kłodnicy Dolnej [karta biała], oprac. Jan Górak, 1991.*

BIBLIOGRAFIA:

Archidiecezja Lubelska. Historia i administracja, redaktor ks. Marek T. Zahajkiewicz, Lublin 2000, s. 164-165.

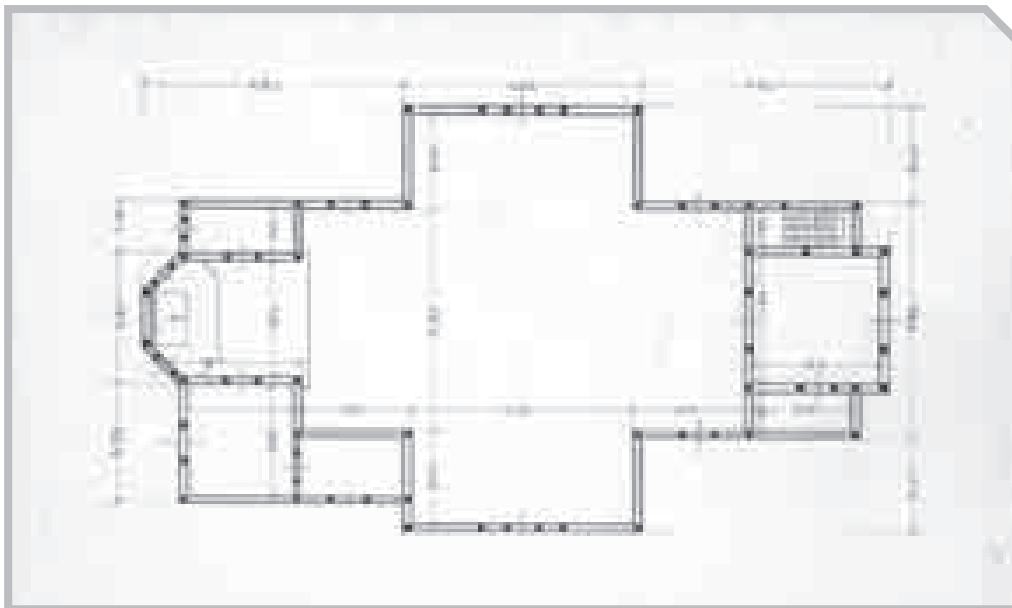
Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 120-121.

Ruszczyk Grażyna, *Drewniane kościoły w Polsce 1918-1939. Tradycja i nowoczesność*, Warszawa 2001, s. 234-235.

Tur-Marciszuk Katarzyna, *Kościół w Kłodnicy Dolnej i w Chrzanowie jako przykłady ginącej drewnianej architektury z dwudziestolecia międzywojennego*, „Wiadomości Konserwatorskie Województwa Lubelskiego”, R. 2002, s. 221-222, 225.

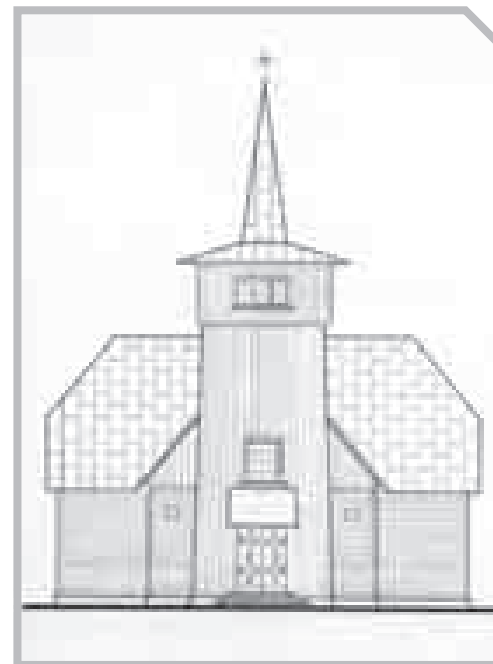
Projekt kościoła w Kłodnicy Dolnej, plan sytuacyjny, APL UWL-V-WKB, sygn. 984.

← Projekt kościoła w Kłodnicy Dolnej, rzut, APL UWL-V-WKB, sygn. 984.

↙ Projekt kościoła w Kłodnicy Dolnej, widok od południa, APL UWL-V-WKB, sygn. 984.

↓ Projekt kościoła w Kłodnicy Dolnej, widok od zachodu, APL UWL-V-WKB, sygn. 984.

KOŚCIÓŁ

PARAFIALNY W STAREJ WSI

GM. BYCHAWA, POW. LUBELSKI (DAWNIEJ KRASNOSTAWSKI)
PROJ. 1932

Adres: 23-100 Bychawa, Stara Wieś

Sygnatura: UWL-V-WKB 1217

Projekt sygnowany: „proj. inż. Bohdan Krauze 1932”

T: druk kolorowany

Projekt: P. 1

K. 1 – Plan sytuacyjny, 1:500, 44,5 x 21

K. 2 – Rzut fundamentów, 1:100, 44,5 x 21

K. 3 – Rzut parteru, 1:100, 44,5 x 21

K. 4 – Przekrój A-B (poprzeczny), widok od wschodu, 1:100, 44,5 x 21

K. 5 – Przekrój C-D, 1:100, 44,5 x 21

K. 6 – Widok od północy, 1:100, 44,5 x 21

K. 7 – Widok od zachodu, 1:100, 44,5 x 20,6

Data powstania projektu: 1932

Data zatwierdzenia projektu: 24.09.1932

Data realizacji: 1932-1934

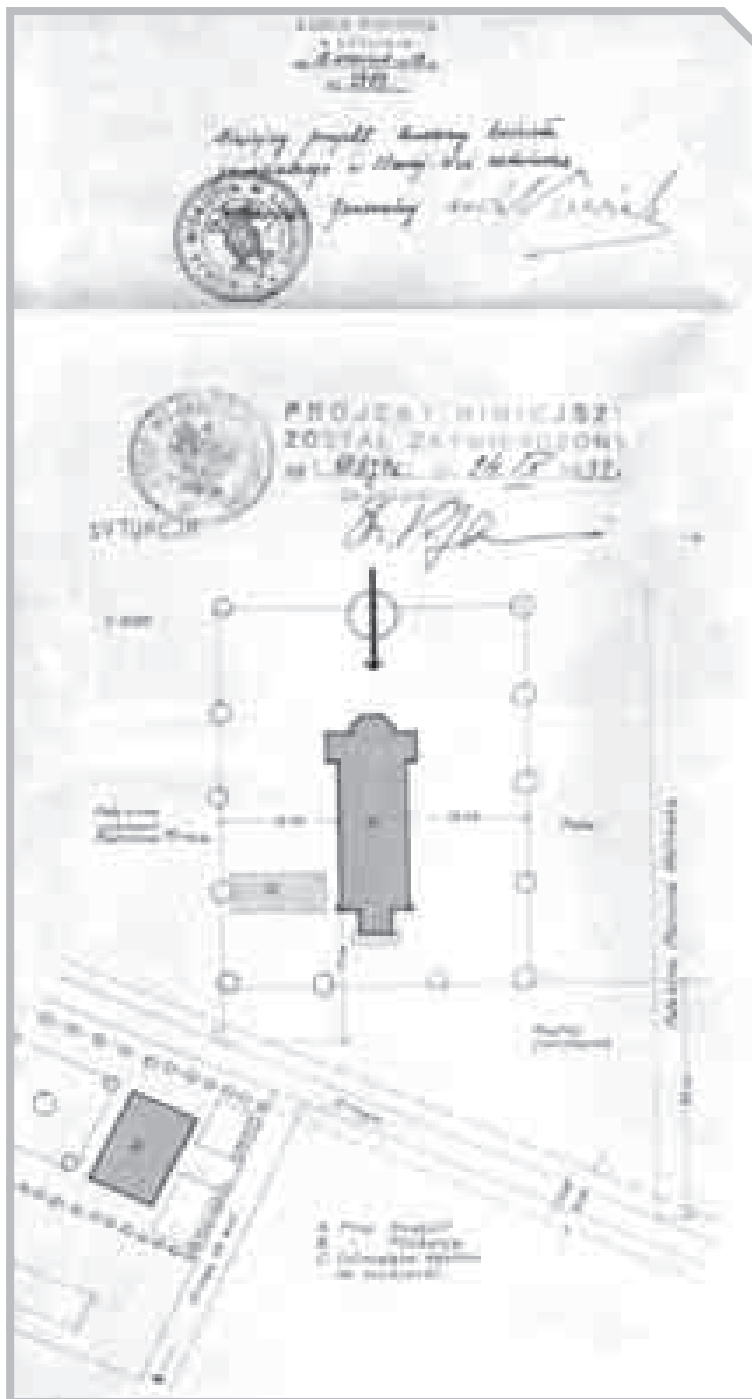
Obecny użytkownik: parafia pw. św. Stanisława Biskupa Męczennika w Starej Wsi

Kościół parafialny pw. św. Stanisława Biskupa Męczennika w Starej Wsi, widok współczesny od północy, fot. K. Mazur.

HISTORIA: Parafię w Starej Wsi erygował biskup Marian Fulman 15 lipca 1932 roku. Wcześniej na tym terenie istniał kościół narodowy. Świątynię wybudowano w latach 1932-1934 dzięki inicjatywie i zaangażowaniu ks. Władysława Bociana. 28 października 1934 roku kościół został uroczystie poświęcony przez Hugolina Rybkę, bernardyna z Radecznicy. W 1949 roku przeprowadzono ankrowanie budynku, w 1975 oraz w latach 1983-1984 wykonano odwodnienie. W 1940 roku ówczesny proboszcz ks. Józef Truś sprowadził z parafii w Bychawie barokowy ołtarz, pochodzący z rozebranego w połowie XIX wieku kościoła farnego św. Michała w Lublinie. Wśród wyposażenia znajdują się również ołtarze boczne z obrazami św. Stanisława (Dylewski, 1958) i Matki Boskiej Częstochowskiej (1950). Ławki, konfesjonały i chrzcielnice wykonali miejscowi stolarze.

OPIS: Kościół murowany z cegły, obustronnie otynkowany, z jednoprzestrzenną nawą na rzucie prostokąta, z czworoboczną wieżą od frontu i węższym, trójbocznie zakończonym prezbiterium z zakrystią i przedsionkiem po bokach. Budynek został przekryty płaskim dwuspadowym blaszanym dachem. Wnętrze nawy nakryto pseudokolebką o pięciobocznym przekroju. W fasadzie dominuje kwadratowa w rzucie, trójkondygnacyjna wieża, zwężająca się uskokowo ku górze, z latarnią wspartą na czterech filarkach. Prosty układ uskokowy powtarza również

← Projekt kościoła w Starej Wsi, plan sytuacyjny, APL UWL-V-WKB, sygn. 1217.

↓ Kościół parafialny pw. św. Stanisława Biskupa Męczennika w Starej Wsi, widok współczesny od południowego zachodu, fot. K. Mazur.

zwieńczenie i płytkie zryzalitowanie frontowej elewacji zaplanowanej jako pseudokurtyna, do której przylega wieża. Forma kościoła została oparta na zmodernizowanych elementach architektury romańskiej, której echa przywołują detale korpusu (półkoliste zakończenia okien) i prezbiterium (niewielkie okulusy).

ARCHIWALIA:

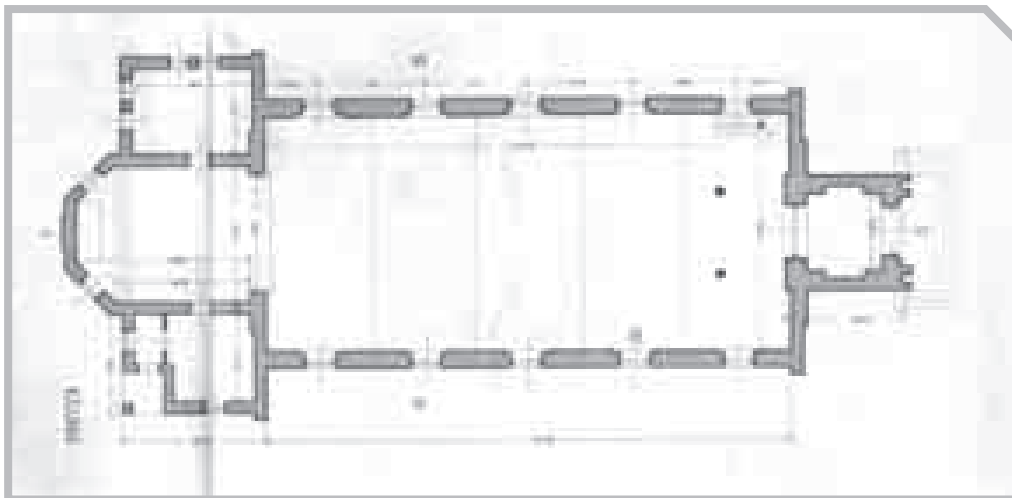
APL: *Projekt Kościoła w Starej Wsi (1932), pow. krasnostawski, UWL-V-WKB (403), sygn. 1217.*

AWUOZL: *Kościół Parafialny p.w. Św. Stanisława Biskupa w Starej Wsi [karta biała], oprac. J. Czerepińska, 2008.*

BIBLIOGRAFIA:

Archidiecezja Lubelska. Historia i administracja, redaktor ks. Marek T. Zahajkiewicz, Lublin 2000, s. 184-185.
 Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 122-123.

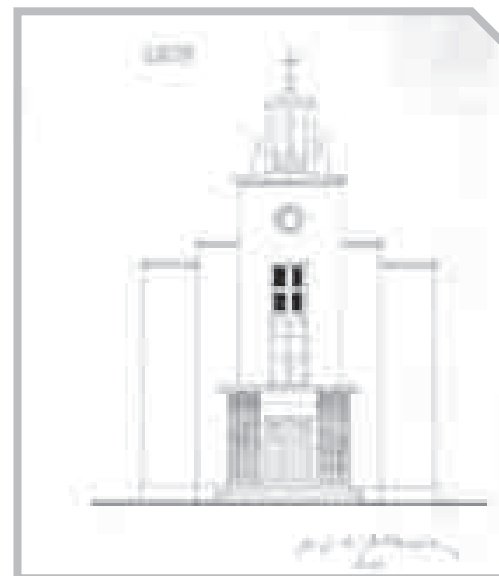

←
Projekt kościoła w Starej Wsi, rzut,
APL UWL-V-WKB, sygn. 1217.

↙
Projekt kościoła w Starej Wsi,
widok z boku, APL UWL-V-WKB,
sygn. 1217.

↓
Projekt kościoła w Starej Wsi,
widok od frontu, APL UWL-V-WKB,
sygn. 1217.

KOŚCIÓŁ

PARAFIALNY W OLBIĘCINIE

GM. TRZYDNIK DUŻY, POW. KRAŚNICKI (DAWNIEJ JANOWSKI)
PROJ. 1933

Adres: 23-231 Olbięcin 171

Sygnatura: UWL-V-WKB 985

Projekt sygnowany: „Inż. Bohdan Krauze”

T: druk kolorowany

Projekt: P. 7-8

K. 1-2 – Plan sytuacyjny, 1:500, 32,9 x 41,9

K. 3-4 – Rzut fundamentów, 1:100, 32,9 x 41,9

K. 5-6 – Rzut parteru, 1:100, 32,9 x 41,9

K. 6-7 – Przekrój podłużny, 1:100, 32,9 x 41,9

K. 7 – Przekrój poprzeczny, 1:100, 32,9 x 21

K. 8 – Widok od zachodu, 1:100, 32,9 x 20,9

K. 9-10 – Widok od południa, 1:100, 32,9 x 41,8

Data powstania projektu: 1933

Data zatwierdzenia projektu: 28.07.1933

Data realizacji: 1935-1937

Obecny użytkownik: parafia pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Olbięcinie

HISTORIA: Do 1943 roku w Olbicie funkcjonował z przerwami drewniany kościółek dworski wybudowany przez rodzinę Wybranowskich ok. 1730 roku, natomiast administracyjnie wieś podlegała pod parafię w Dzierzkowicach. Myśl o utworzeniu odrębnej parafii w Olbicie pojawiła się w latach 20. XX wieku wraz z kon-

fliktem na tle płacenia składek na budowę nowej plebanii dla proboszcza z Dzierzkowic (drewniana spłonęła w czasie I wojny światowej i tylko częściowo została odbudowana). Jeszcze przed oficjalną zgodą biskupa Fulmana na utworzenie nowej parafii, na zebraniu w 1925 roku mieszkańcy zobowiązali się do za-

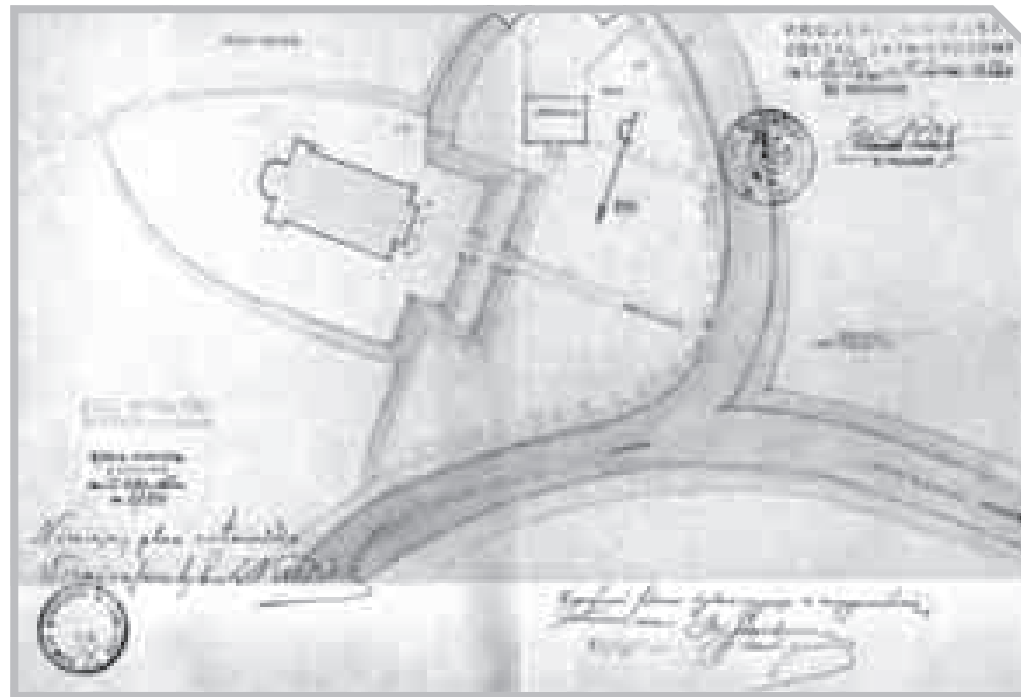
↑
Kościół pw. Świętych Apostołów
Piotra i Pawła w Olbicie,
widok współczesny od północy,
fot. K. Mazur.

pewnienia nowemu proboszczowi mieszkania, zorganizowania zbiórki pieniędzy oraz materiałów na budowę nowego kościoła, a ówczesni właściciele majątku Szczycińscy przekazali 9 mórg ziemi dla przyszłej parafii. Ostatecznie biskup Fulman erygował parafię aktem z 30 czerwca 1931 roku. Proboszczem został ks. Michał Wąsik. Kościół postanowiono wybudować w środku wsi (na gruntach przekazanych przez Szczycińskich urządzono cmentarz, na tzw. Kozackiej Górze, którą należało zniwelować do odpowiedniego poziomu (prace trwały ok. dwóch lat). W międzyczasie w 1933 roku został zatwierdzony projekt architektoniczny i zebrano drewno na budowę, a prace poprowadził mistrz ciesielski Jan Pietrzyk z Potoka Wielkiego. Właściwa budowa rozpoczęła się w maju 1935 roku, a 29 czerwca nastąpiło uroczyste poświęcenie kamienia węgielnego. Dzięki ofiarnej pracy i wsparciu finansowemu mieszkańców prace budowlane postępowały dość sprawnie i kościół w stanie surowym został konsekrowany dwa lata później w dniu święta, wybranych jeszcze przed rozpoczęciem budowy, patronów – świętych Piotra i Pawła, 29 czerwca 1937 roku. Pod kierunkiem kolejnego proboszcza Walentego Gozdalskiego z Urzędowa nastąpiły dalsze prace wykończeniowe: wykonano posadzki, podsufitkę, okna, drzwi, podłogi, ławki. Równolegle postępowały prace przy budowie plebanii. W pomoc zaangażował się nowo przybyły właściciel majątku, inżynier lotnictwa Jerzy Rudlicki. Ołtarz główny zamówiony w szkole rzemiosł artystycznych w Zawichoście został ukończony w 1940 roku. Jeszcze w czasie wojny powstały ambona, balustrada i ogrodzenie cmentarza. W okresie okupacji kościół uległ jedynie nieznacznym uszkodzeniom. W 1949 roku został wewnątrz oszalowany, a rok później założono instalację elektryczną. W 1953 roku kościół pomalowano z zewnątrz i dokończono szalowanie wewnątrz świątyni, a w 1960 zainstalowano wykonane na zamówienie 15-głosowe organy.

OPIS: Budynek drewniany na podmurówce, w konstrukcji zrębowo-łatkowej, obustronnie oszalowany. Trójnawowy korpus na planie prostokąta z ryzalitem od frontu i prezbiterium zamkniętym trójbocznie z przylegającymi po obu stronach pomieszczeniami (zakrystia i babiniec). Nawy oddzielone zostały czterema parami drewnianych słupów. Sklepienie o przekroju trapezowym dekorowano listwami ułożonymi w motywy geometryczne. Budowlę od frontu akcentuje ryzalit z podcieniem w dolnej kondygnacji. Nad dwuspadowym dachem kryjącym główny korpus świątyni dominuje wieżyczka na sygnaturkę. Prezbiterium i zakrystie zostały przekryte odrębnie. Swoją bezwieżową formą kościół nawiązuje do istniejącej w Olbicińcu do 1943 roku kaplicy dworskiej Wybranowskich.

Projekt kościoła w Olbicińcu, plan sytuacyjny, APL UWL-V-WKB, sygn. 985.

ARCHIWALIA:

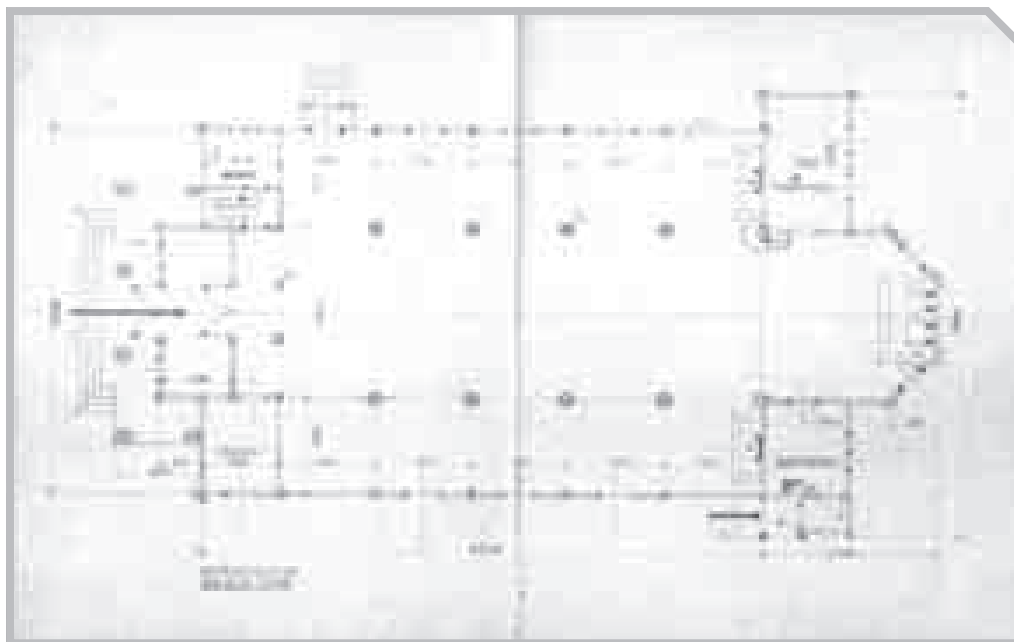
APL: *Projekt kościoła w Olbicińcu (1933), pow. janowski, UWL-V-WKB (403), sygn. 985.*

AWUOZL: *Kościół Parafialny p.w. ŚŚ. Piotra i Pawła w Olbicińcu [karta biała], oprac. E. Budzyńska, 1984.*

Archiwum parafii Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Olbicińcu: *Widomski Jan, Krótki zarys dziejów Olbicińca, część druga, Olbiciń 1991, [mps].*

BIBLIOGRAFIA:

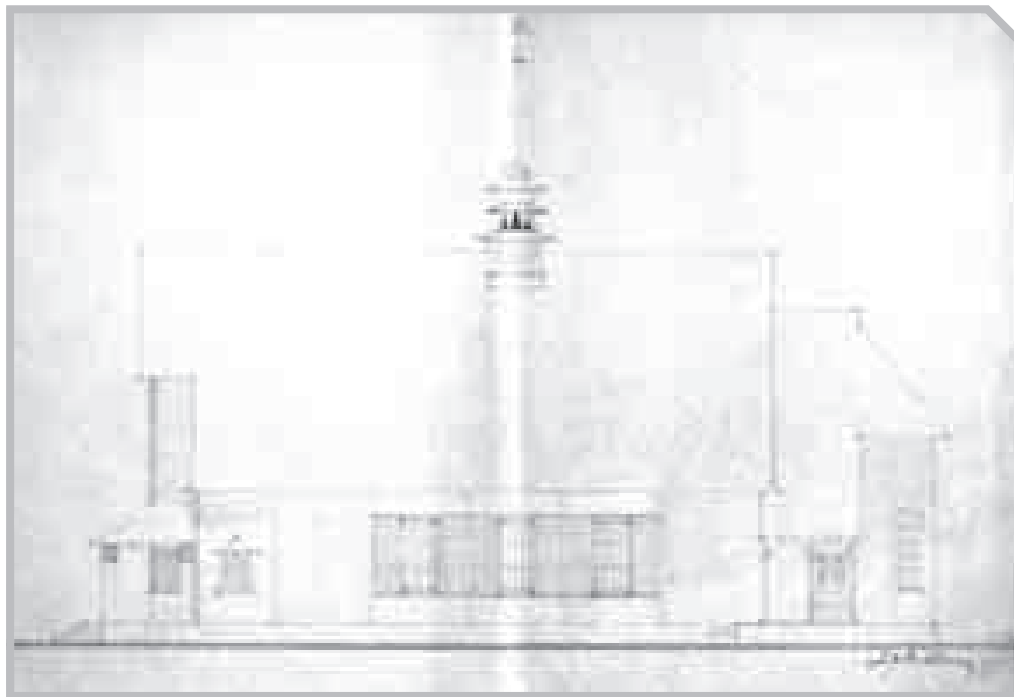
Blotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 122.
 Ruszczyk Grażyna, *Drewniane kościoły w Polsce 1918-1939. Tradycja i nowoczesność*, Warszawa 2001, s. 252.
 Tur-Marciszek Katarzyna, *Kościół w Kłodnicy Dolnej i w Chrzanowie jako przykłady ginącej drewnianej architektury z dwudziestolecia międzywojennego*, „Wiadomości Konserwatorskie Województwa Lubelskiego”, R. 2002, s. 225.

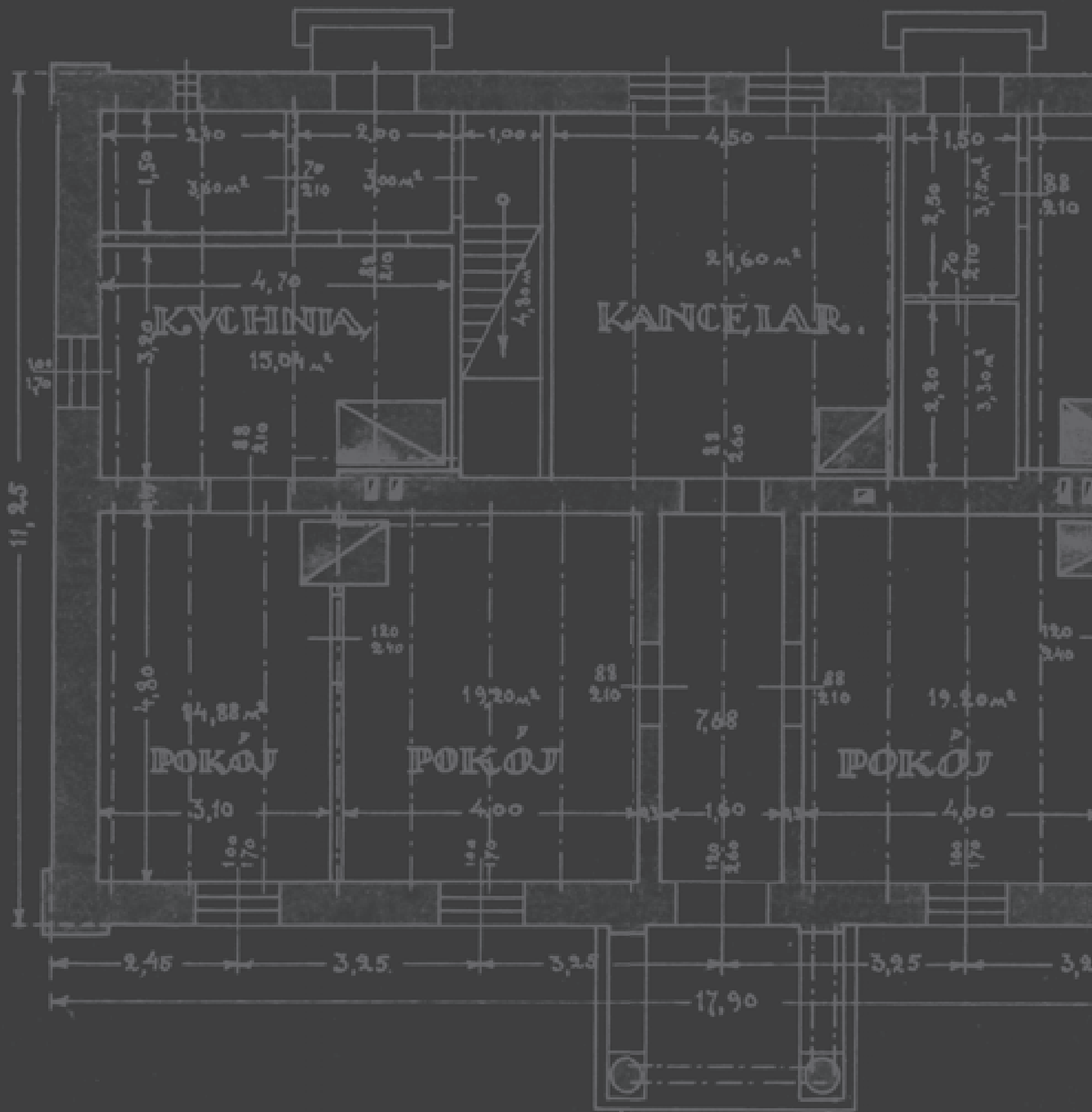

←
Projekt kościoła w Olbicienie, rzut,
APL UWL-V-WKB, sygn. 985.

↙
Projekt kościoła w Olbicienie, wi-
dok od południa, APL UWL-V-WKB,
sygn. 985.

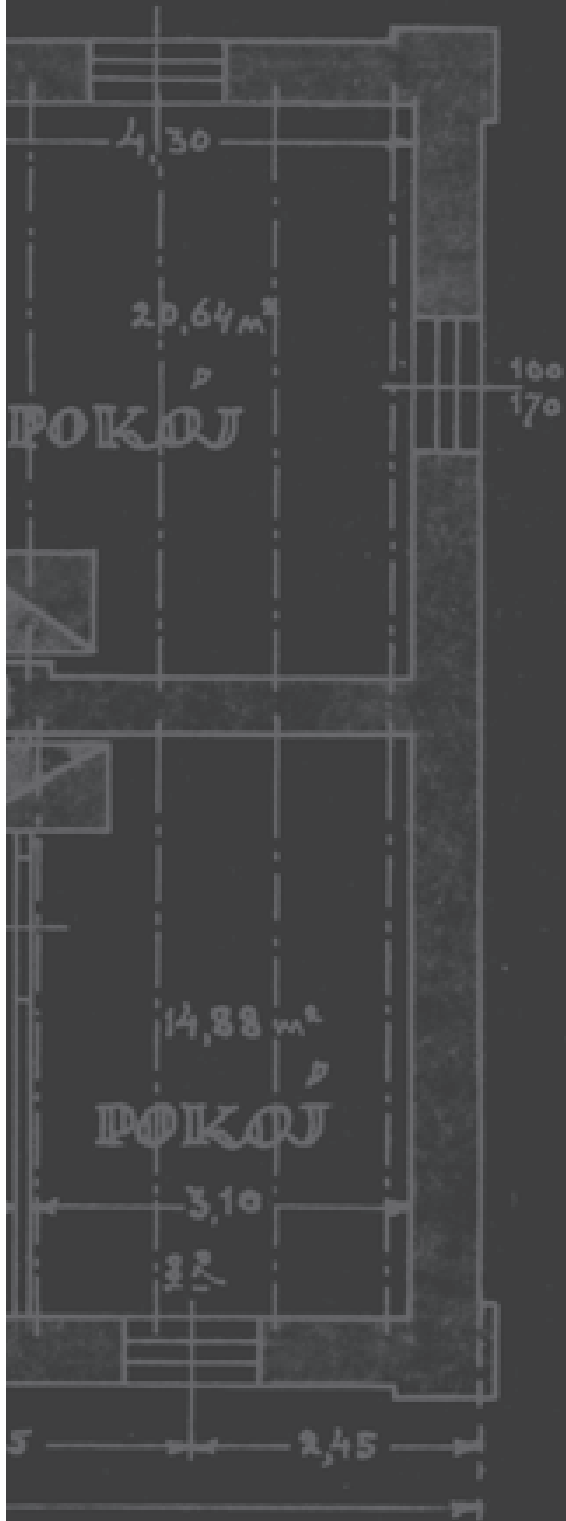
↓
Projekt kościoła w Olbicienie, wi-
dok od zachodu, APL UWL-V-WKB,
sygn. 985.

33-35

ORGANISTÓWKI

ORGANISTÓWKA

W BEŁŻYCACH

GM. BEŁŻYCE, POW. LUBELSKI
PROJ. 1922

Adres: 24-200 Bełżyce, pl. Kościelny 1

Sygnatura: UWL-V-WKB 1622

Projekt sygnowany: „projektował / arch. Bohdan Krauze / Lublin w kwietniu 1922”

T: tusz kolorowany

Projekt: P. 1

K. 1 – Plan orientacyjny, 1:1000 i plan sytuacyjny, 1:500, 32 x 20,8

K. 2 – Widok od frontu, od północy, 1:100, 32 x 20,8

K. 3 – Widok z boku, od wschodu, 1:100, 32 x 20,8

K. 4 – Przekrój C-D, 1:100, 32 x 20,8

K. 5 – Przekrój A-B, 1:100, 32 x 20,9

K. 6 – Rzut fundamentów, 1:100, 32 x 20,8

K. 7 – Rzut parteru, 1:100, 32 x 20,8

K. 8 – Rzut poddasza, 1:100, 32 x 20,8

Data powstania projektu: 1922

Data zatwierdzenia projektu: 17.06.1922

Data realizacji: 1922-1924

Obecny użytkownik: parafia pw. Nawrócenia św. Pawła w Bełżycach

HISTORIA: Organistówka została wzniesiona staraniem proboszcza parafii pw. Nawrócenia św. Pawła w Bełżycach, kanonika zamojskiego ks. Stanisława Siennickiego. Obecnie w budynku nadal funkcjonują mieszkanie organisty, wikarego i salka parafialna. Obiekt zasadniczo nie był przebudowywany.

OPIS: Budynek parterowy z użytkowym poddaszem, częściowo podpiwniczony, na planie kwadratu z niewielkim wcięciem zbliżającym

rzut do litery „L”. Dach z naczółkami i uskokiem w połowie wysokości, kryty blachą. W elewacji frontowej i tylnej umieszczone symetrycznie nad wejściami facjaty. Główne wejście w fasadzie od północy, zamknięte półkoliście, prowadzi do przelotowego korytarza, na końcu którego znajduje się klatka schodowa. Dekoracja elewacji obejmuje profilowane obramienia prostokątnych okien i rustykalne obramienie łuku nad otworem wejściowym z pseudoklinem pośrodku. Projekt przewidywał umieszcze-

nie na parterze trzech małych mieszkań (dwa jednopokojowe i jedno dwupokojowe), wyposażonych w kuchnię i spiżarnię. Na poddaszu za-

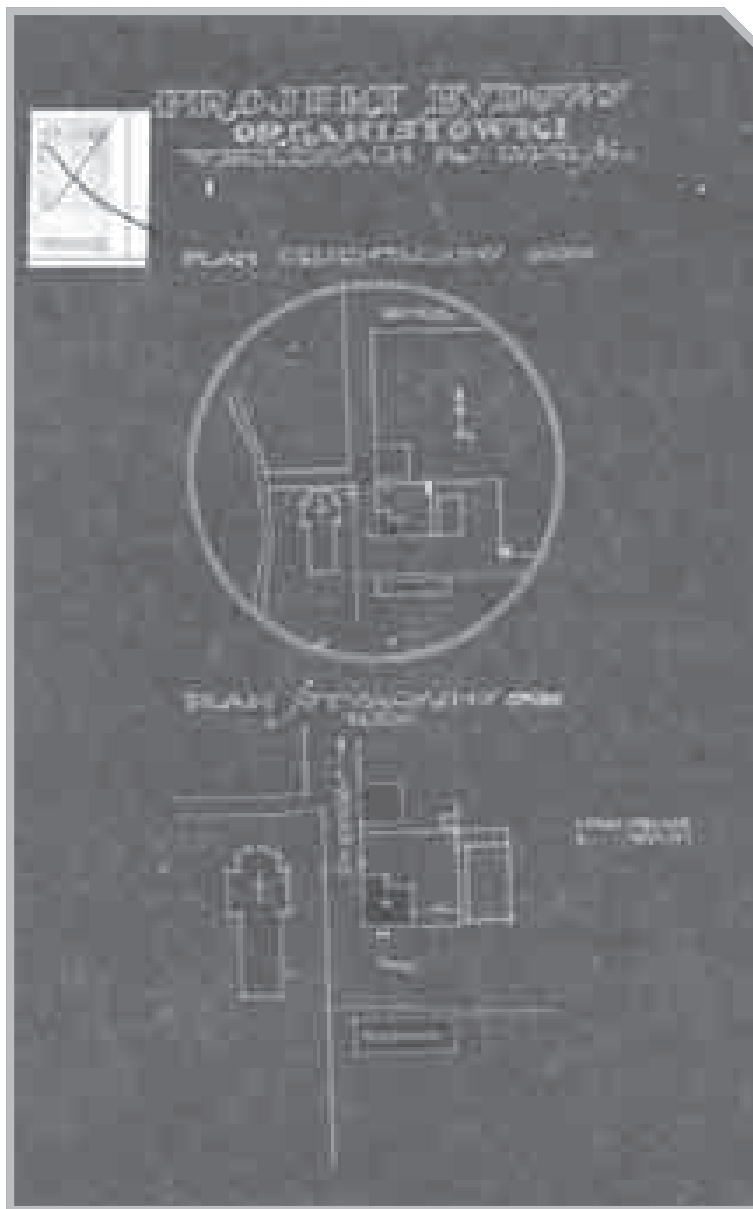
↑
Organistówka w Bełżycach, widok współczesny od pl. Kościelnego, fot. K. Mazur.

planowano obszerną salę parafialną, bibliotekę i salkę dla chóru.

Projekt zakładał budowę obiektu o formach nawiązujących do architektury dworskowej, z cha-

rakterystycznym gankiem na dwóch kolumnach, uskokowym dachem z facjatami i elewacjach szczytowych zakończonych splotami wolutowymi pomiędzy uskokiem górnej połaci dachu

i stropem parteru. W rzeczywistości rezygnacja z ganku i proste zakończenia ścian szczytowych upodabniają budynek do typowych dla tego okresu murowanych domów małomiasteczkowych.

←
Projekt organistówki w Bełżyczach, plan orientacyjny i sytuacyjny, APL UWL-V-WKB, sygn. 1622.

ARCHIWALIA:

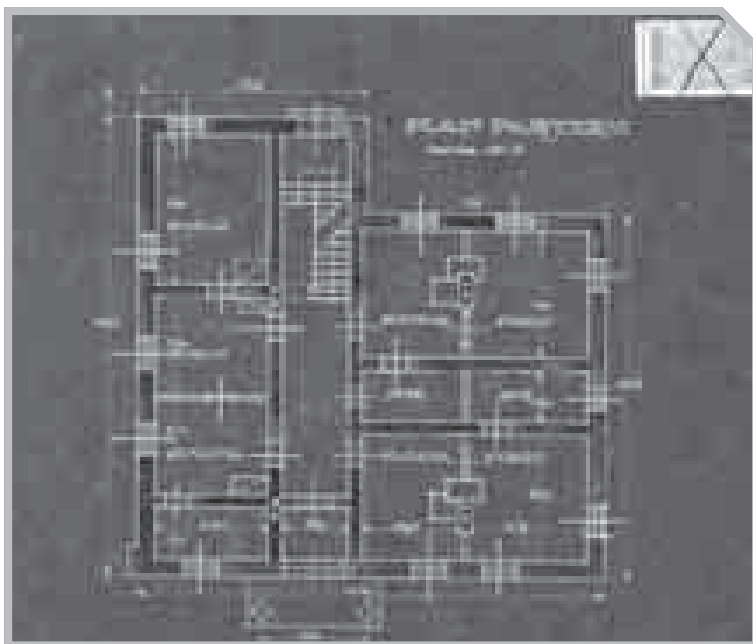
APL: *Projekt organistówki w Bełżyczach pow. lubelskiego*, UWL-V-WKB (403), sygn. 1622.

AWUOZL: *Bełżyce – studium historyczno-urbanistyczne*, gm. Bełżyce, woj. lubelskie, oprac. mgr Czesław Kielboń, [1984], sygn. 2036 I i II; *Organistówka w Bełżyczach* [karta biała], oprac. Zbigniew Pastuszek, 1987.

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 88.

Przech Czesław, *Szkic do dziejów parafii rzymsko-katolickiej pod wezwaniem Nawrócenia Św. Pawła w Bełżyczach*, [w:] *Studia z dziejów Bełżyc*, Bełżyce 2006, s. 215.

← Projekt organistówki w Bełżycach, rzut parteru, APL UWL-V-WKB, sygn. 1622.

↙ Projekt organistówki w Bełżycach, widok od frontu, APL UWL-V-WKB, sygn. 1622.

↓ Projekt organistówki w Bełżycach, widok z boku, APL UWL-V-WKB, sygn. 1622.

ORGANISTÓWKA

W MEŁGWI

GM. MEŁGIEW, POW. ŚWIDNICKI (DAWNIEJ LUBELSKI)
PROJ. 1922, PRZEBUDOWA STAREGO KOŚCIOŁA

Adres: 21-007 Mełgiew, ul. Kościelna 12

Sygnatura: UWL-V-WKB 1624

Projekt sygnowany: „Bohdan Krauze architekt”

T: tusz kolorowany

Projekt: P. 2

K. 1 – Plan orientacyjny [1:2000] i plan sytuacyjny [1:1000], 31,1 x 20,6

K. 2 – Rzut parteru, [1:100], 31,1 x 20,9

K. 3 – Rzut I piętra, 1:100, 31,1 x 20,9

K. 4 – Przekrój A-B, 1:100, 31,1 x 18,9

Data powstania projektu: 1922

Data zatwierdzenia projektu: 07.02.1922

Data realizacji: początek lat 20. XX wieku

Obecny użytkownik: parafia pw. św. Wita w Mełgwi, Izba Pamiątek Regionalnych

HISTORIA: Kiedy w 1726 roku spalił się ostatni drewniany kościół w Mełgwi, w latach 1726-1730 wzniesiono kościół murowany, którego fundatorem był Jacek Stoiński, w tym czasie właściciel majątku Podzamcze, sędzia ziemski lubelski. Gdy kościół okazał się zbyt ciasny,

początkowo planowano jego rozbudowę, jednak byłyby ona niewiele tańsza od budowy nowej świątyni. W latach 1906-1910 wzniesiono więc nowy kościół parafialny o neogotyckiej bryle, według projektu Ksawerego Drozdowskiego (projekt ten błędnie przypisywano Stefanowi

Dawna organistówka w Mełgwi (obecnie m.in. Izba Pamiątek Regionalnych), widok współczesny od południa, fot. K. Mazur.

Szyllerowi, zob. M. Omilanowska, *Architekt Stefan Szyller (1857-1933)*, Warszawa 2008, s. 350), i przeniesiono do niego wyposażenie ze starego kościoła. Budynek przeznaczono na organistówkę i dom parafialny, dokonując adaptacji według projektu Bohdana Kelles-Krauzego z 1922 roku.

Obecnie mieści się w nim również Izba Pamiątek Regionalnych.

OPIS: Murowany budynek kościoła na rzucie prostokąta z przylegającą od północy prostokątną zakrytą zaadaptowaną na dom dla służby

kościelnej i na potrzeby parafialne. Wydzielone zostało piętro z salą zebrań parafialnych i parter przeznaczony na cele mieszkalne. Zmiany dotyczyły wnętrza – wprowadzono ściany działowe. W dawnej zakrystii na parterze zaprojektowano kuchnię. Bryła zewnętrzna w zasadzie nie uległa zmianie.

ARCHIWALIA:

APL: Projekt przebudowy b. Kościoła na dom służby kościelnej w Mełgwi (1922), pow. lubelski, UWL-V-WKB (403), sygn. 1624.

BIBLIOGRAFIA:

Archidiecezja Lubelska. *Historia i administracja*, redaktor ks. Marek T. Zahajkiewicz, Lublin 2000, s. 493.
Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 95.

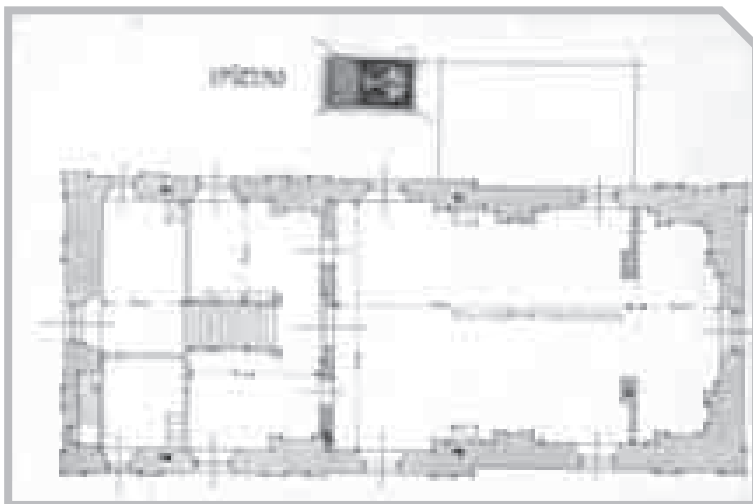
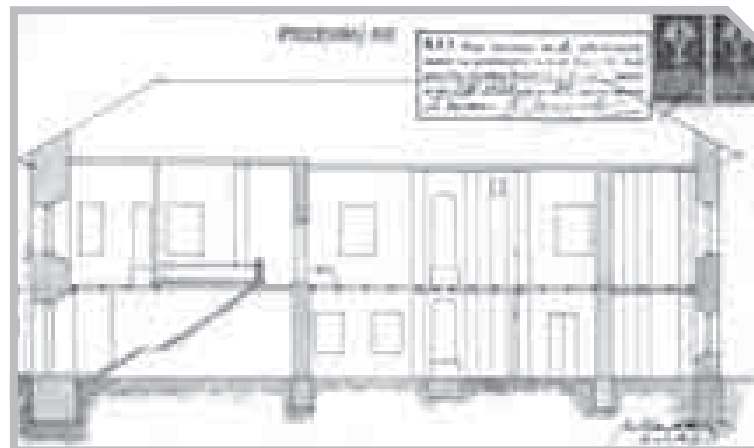
Projekt przebudowy starego kościoła na organistówkę w Mełgwi, plan orientacyjny i sytuacyjny, APL UWL-V-WKB, sygn. 1624.

← Projekt przebudowy starego kościoła na organistówkę w Mełgwi, rzut parteru, APL UWL-V-WKB, sygn. 1624.

↙ Projekt przebudowy starego kościoła na organistówkę w Mełgwi, rzut piętra, APL UWL-V-WKB, sygn. 1624.

↓ Projekt przebudowy starego kościoła na organistówkę w Mełgwi, przekrój, APL UWL-V-WKB, sygn. 1624.

35

ORGANISTÓWKI

ORGANISTÓWKA

W KRĘŻNICY JAREJ

GM. NIEDRZWICA DUŻA, POW. LUBELSKI
PROJ. 1925

Adres: 20-515 Krężnica Jara 317

Sygnatura: UWL-V-WKB 1623

Projekt sygnowany: „inż. Bohdan Krauze”

T: tusz kolorowany

Projekt: P. 1

K. 1 – Plan sytuacyjny, 1:500 i plan orientacyjny, 1:2000, 33,4 x 20,2

K. 2 – Rzut parteru i fundamentów, 1:100, 33,4 x 20,2

K. 3 – Przekrój A-B i widok z boku, 1:100, 33,4 x 20

K. 4 – Widok od frontu i rzut więźby dachowej, 1:100, 33,4 x 20

Data powstania projektu: 1925

Data zatwierdzenia projektu: 12.05.1925

Data realizacji: 1925-1926

Obecny użytkownik: parafia św. Floriana w Krężnicy Jarej

HISTORIA: Dozór Kościelny w Krężnicy Jarej uzyskał zgodę na budowę domu dla służby kościelnej i na potrzeby parafialne ze strony Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w myśl reskryptu z 25 listopada 1924 roku. Po zatwierdzeniu projektu wykonanego przez Bohdana Kelles-Krauzego, przedstawiciele Dozoru w osobach prezesa Jana Kucharskiego oraz członków – Kazimierza Gładysza, Kazimierza Pyca i Józefa Gaika, 23 lipca 1925 roku zawarli umowę na wykonanie robót budowlanych z przedsiębiorcami z Lublina – Feliksem Samborskim i Janem Olszewskim. W umowie zostały uwzględnione drobne poprawki do projektu obejmujące: wydłużenie ściany frontowej o 4 metry, co pozwoliło na powiększenie kancelarii, umieszczenie oddziel-

nego wejścia do mieszkania wikarego oraz okna w ścianie szczytowej w pokoju organisty. Umowa opiewała na kwotę 28 500 zł za całkowite wybudowanie i wykończenie domu z materiału zapewnionego przez przedsiębiorców. Do końca 1925 roku budynek miał być postawiony w stanie surowym zamkniętym (krycie blachą), natomiast całkowite wykończenie miało nastąpić przed początkiem lipca następnego roku. Ponieważ dom miał stanąć na niezbyt suchym gruncie, konieczne były dobra izolacja ścian od fundamentów i odpowiednia wentylacja. Dom został przeznaczony na plebanię i tak jest użytkowany do dziś. Budynek uległ gruntownej przebudowie po wojnie, która całkowicie zmieniła jego szatę zewnętrzną. Została rozebrana więźba i dach znacznie obniżono. Pierwotne

Plebania w Krężnicy Jarej, widok współczesny od północnego zachodu, fot. K. Mazur.

pokrycie zamieniono na blachę ocynkowaną. Ogólnie plebania zachowała charakter wiejskiego „dworku”, chociaż jej szata zewnętrzna niewiele ma wspólnego z pierwotnym projektem Krauzego.

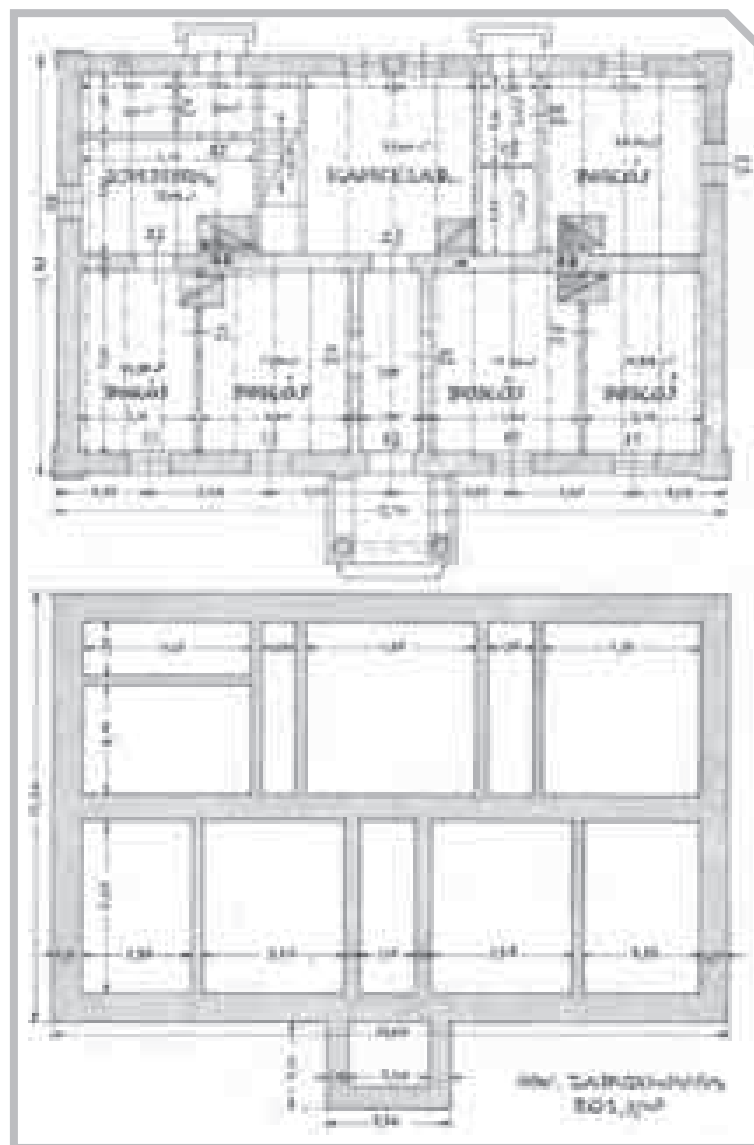
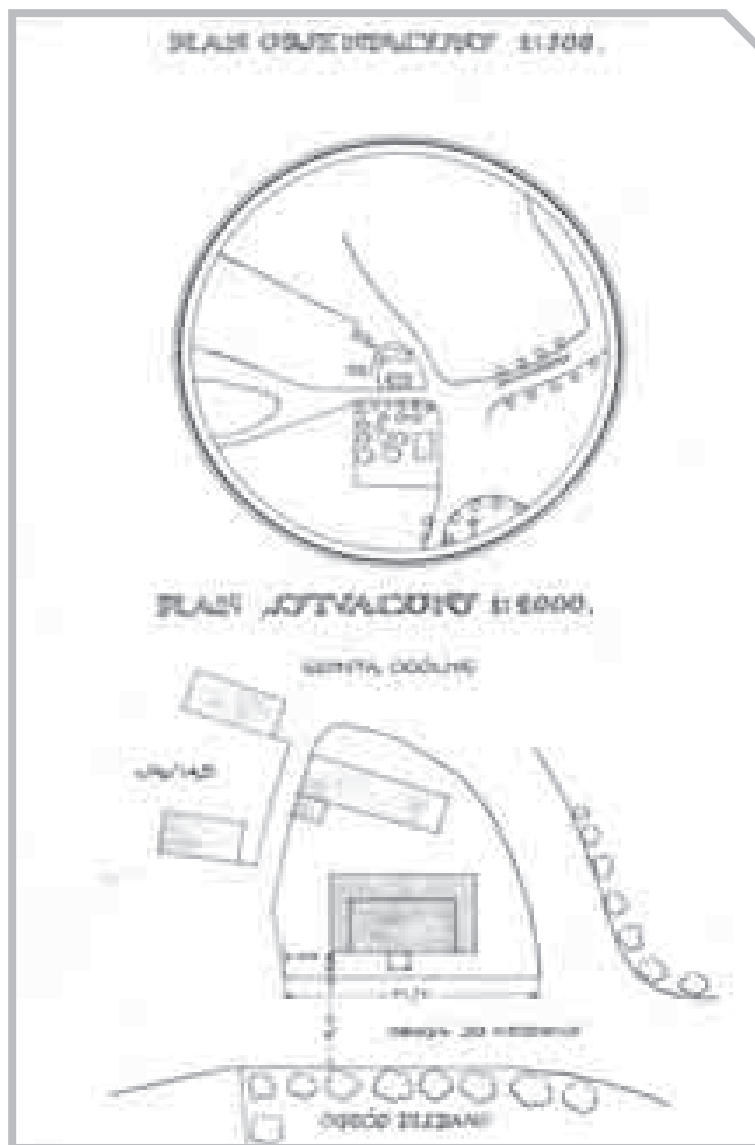
OPIS: Budynek murowany, parterowy z użytkowym poddaszem, na planie prostokąta. Pierwot-

ny projekt Krauzego zakładał budowę obiektu krytego dwuspadowym dachem z głównym wejściem na osi fasady, z gankiem wspartym na dwóch kolumnach i trójkątnych ścianach szczytowych, podzielonych gzymsami na dwie

kondygnacje na wzór kościołów w stylu renesansu lubelskiego. Po przebudowie budynek stał się parterowy, z facjatą na osi dłuższej elewacji, przekrytą odrębnym dwuspadowym dachem. Facjata obejmuje całą szerokość budynku, wy-

↙
Projekt organistówki w Krężnicy Jarej, plan orientacyjny i sytuacyjny, APL UWL-V-WKB, sygn. 1623.

↓
Projekt organistówki w Krężnicy Jarej, rzut fundamentów i rzut parteru, APL UWL-V-WKB, sygn. 1623.

chodząc od strony wschodniej poza lico elewacji obszerną werandą. Wejście na osi, zaakcentowane symetrycznie dwoma parami gładkich kolumn, wyznacza trzy osie okien w górnej kondygnacji.

ARCHIWALIA:

APL: Projekt na budowę domu dla służby kościelnej w Krężnicy Jarej pow. lubelskiego, UWL-V-WKB (403), sygn. 1623.

Archiwum parafii św. Floriana w Krężnicy Jarej: Kosztorys na budowę organistówki we wsi Krężnica Jara powiatu lubelskiego, umowa z 23 lipca 1925 roku; Projekt przebudowy plebanii w Krężnicy-J. pow. lubelskiego.

BIBLIOGRAFIA:

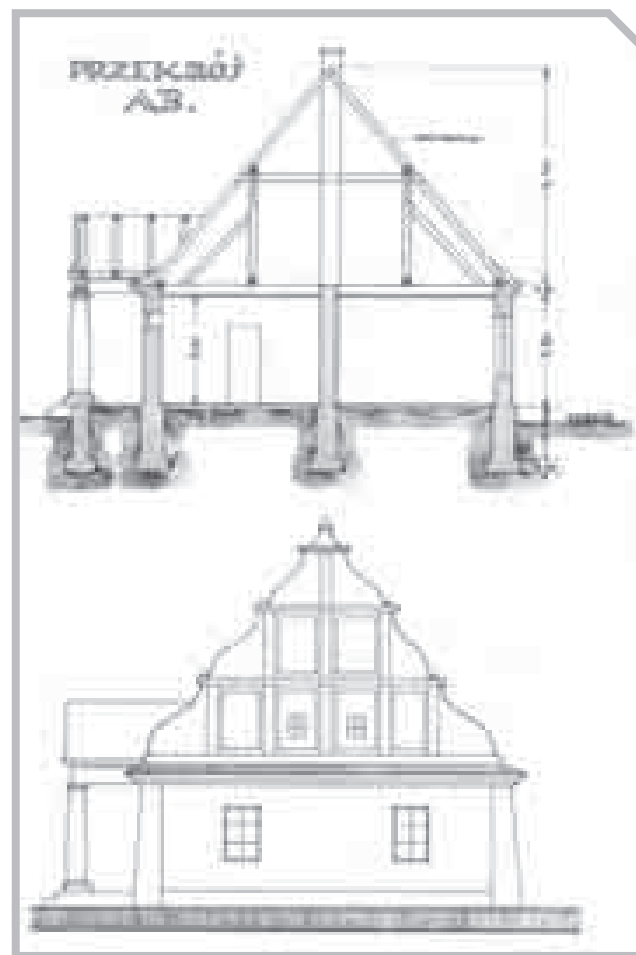
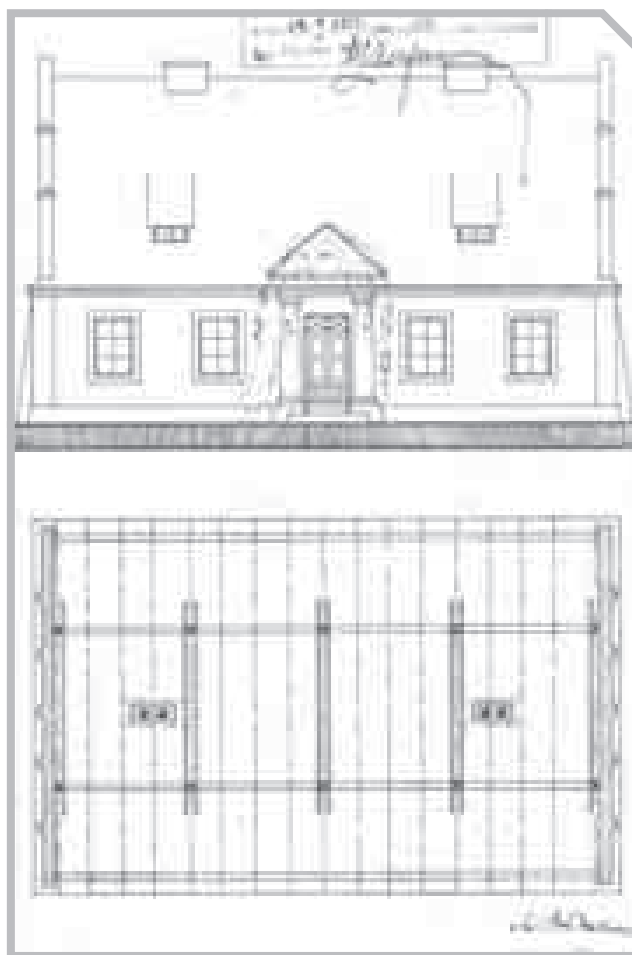
Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 89.

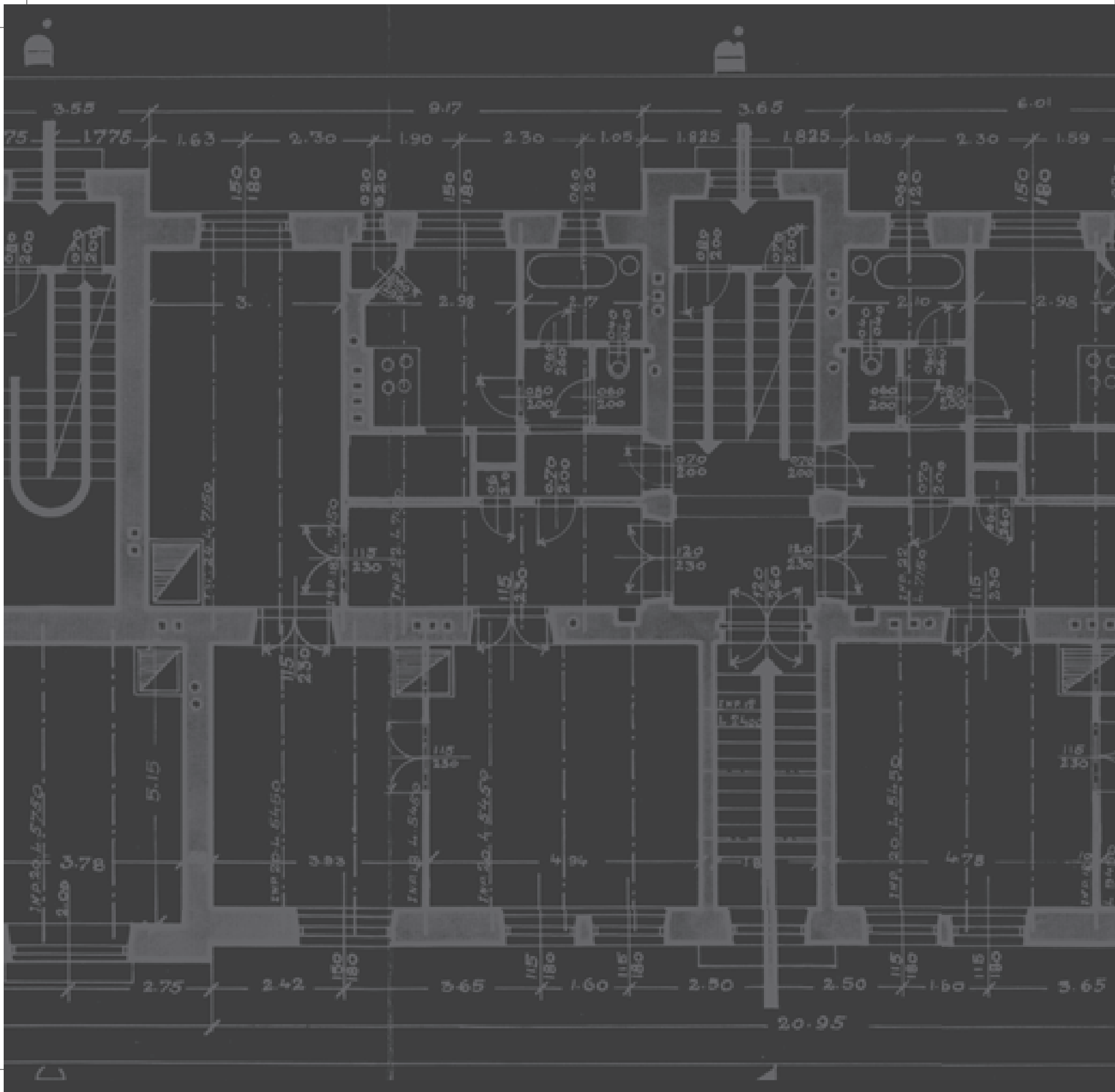

Projekt organistówki w Krężnicy Jarej, rzut więźby dachowej i widok od frontu, APL UWL-V-WKB, sygn. 1623.

Projekt organistówki w Krężnicy Jarej, przekrój i widok z boku, APL UWL-V-WKB, sygn. 1623.

36-62

DOMY MIESZKALNE

F.

12.70

4.85

5.80

3.30

1.50
1.80

3.25

1.25

1.00

2.30

11.5

7.60

5.40

4.40

3.00

1.50
1.80

0.30

0.30

0.30

0.30

0.30

0.30

0.30

0.30

0.30

0.30

0.30

0.30

DOM MIESZKALNY

JANKIELA JUGELDA I CHAIMA DRESZERA W PIASKACH
GM. PIASKI, POW. ŚWIDNICKI (DAWNIEJ LUBELSKI)
PROJ. 1921

Adres: 21-050 Piaski, róg dzisiejszej ul. Koziej i al. 500-lecia

Sygnatura: UWL-V-WKB 1688

Projekt sygnowany: „projektował Bohdan Kelles-Krauze Lublin 921”

T: tusz kolorowany

Projekt: P. 4

K. 1 – Plan orientacyjny i sytuacyjny, 31 x 20

K. 2 – Rzut parteru i I piętra, 1:100, 31 x 20

K. 3 – Widok i przekrój A-B, 1:100, 31 x 20

Data powstania projektu: 1921

Data zatwierdzenia projektu: 23.08.1921

Data realizacji: początek lat 20. XX wieku (?)

Obecny użytkownik: dom nie istnieje

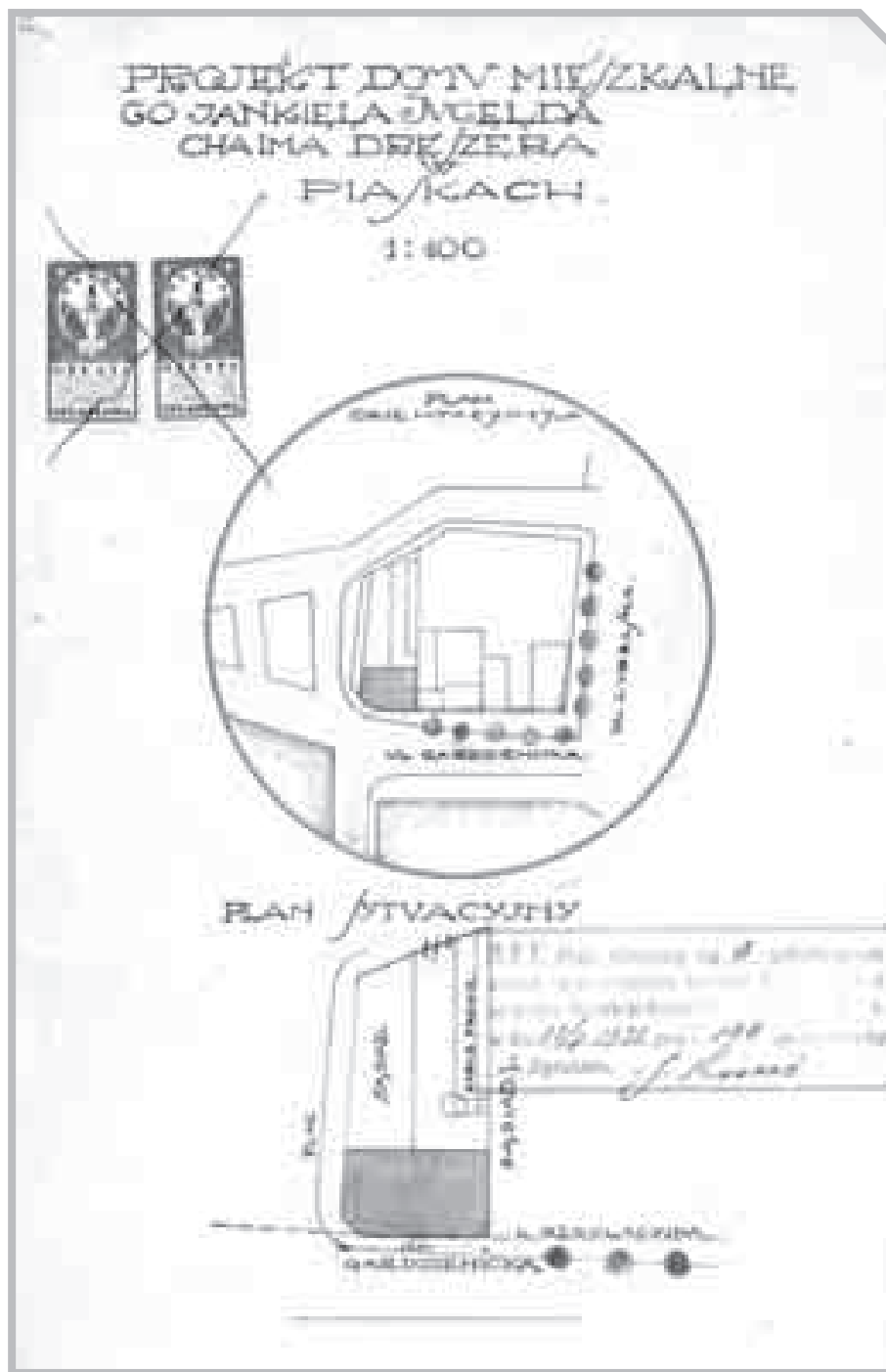
HISTORIA: Projekt przewidywał budowę piętrowego domu dla piaseckich Żydów: Jankiela Jugelda i Chaima Dreszera. Został zatwierdzony z zaleceniem wykonania murowanych ścian wewnętrznych klatek schodowych, podsklepienia lub obicia siatką drucianą i otynkowania stropów, podestów oraz biegów. Obecnie dom nie istnieje, w miejscu wyznaczonym na planie sytuacyjnym w projekcie brak śladów zabudowy.

OPIS: Według projektu budynek miał być jednopiętrowy, dwutraktowy, siedmioosiowy w trakcie od ulicy na dłuższym boku, na planie prostokąta o zaokrąglonym narożu od południowego wschodu. Przekryty dwuspadowym dachem, z jedną lukarną w połaci od ulicy. Wejście do budynku zlokalizowano asymetrycznie w skrajnej osi od północy z przelotową sienią i klatką schodową w trakcie od podwórza. Na parterze w trakcie od frontu zaplanowano sześć

pomieszczeń sklepowych z wejściami bezpośrednio z ulicy, w głębi miały się znaleźć magazyn, obszerna sień i jeden pokój. Na piętrze zaprojektowano część mieszkalną.

Projekt domu mieszkalnego Jankiela Jugelda i Chaima Dreszera w Piaskach, widok od frontu, APL UWL-V-WKB, sygn. 1688.

Projekt domu mieszkalnego Jankiela Jugelda i Chaima Dreszera w Piaskach, plan orientacyjny i sytuacyjny, APL UWL-V-WKB, sygn. 1688.

ARCHIWALIA:

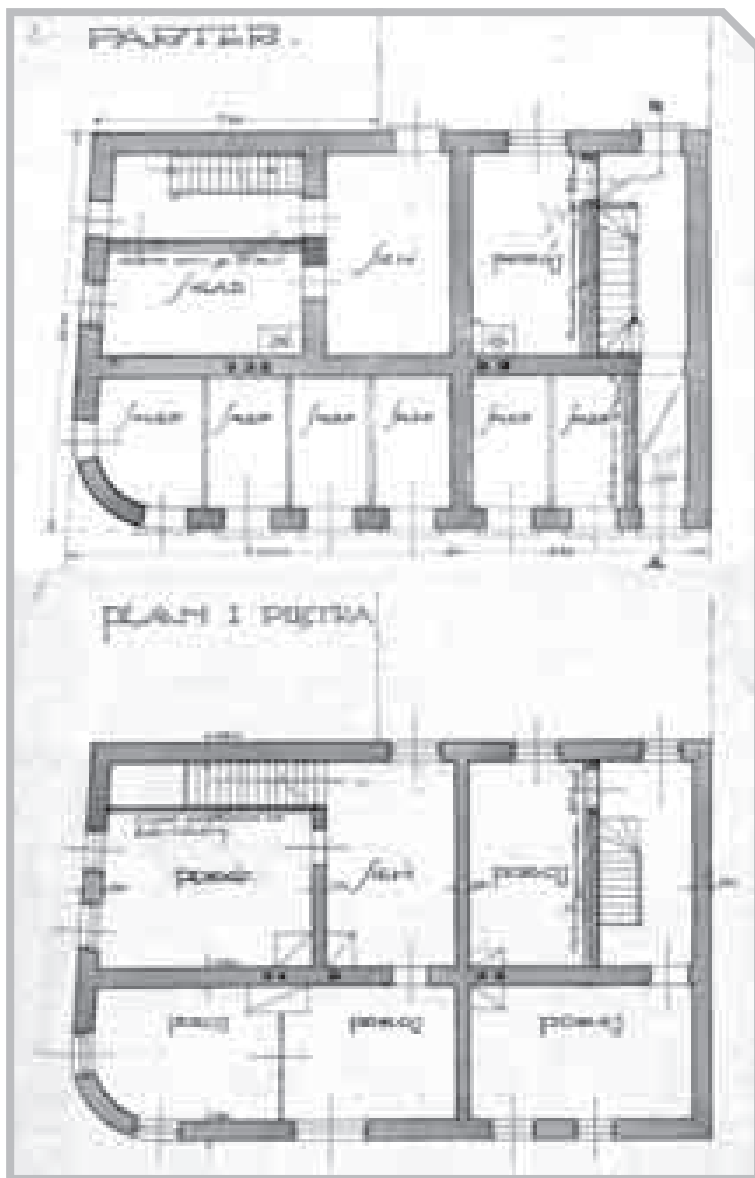
APL: Projekt domu mieszkalnego J. Jugelda i Ch. Dreszera w Piaskach Luterskich (1921), pow. lubelski, UWL-V-WKB (403), sygn. 1688.

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 93.

↓
Projekt domu mieszkalnego Jankiela Jugelda i Chaima Dreszera w Piaskach, rzut parteru i piętra, APL UW1-V-WKB, sygn. 1688.

↓
Projekt domu mieszkalnego Jankiela Jugelda i Chaima Dreszera w Piaskach, przekrój i widok od frontu, APL UW1-V-WKB, sygn. 1688.

DOM MIESZKALNY

GOŁDY PELZMAN W PIASKACH

GM. PIASKI, POW. ŚWIDNICKI (DAWNIEJ LUBELSKI)
PROJ. 1921, CZĘŚCIOWA ODBUDOWA

Adres: 21-050 Piaski, ul. Lubelska 5

Sygnatura: UWL-V-WKB 1689

Projekt sygnowany: „Bohdan Krauze”

T: tusz kolorowany

Projekt: P. 1

K. 1 – Plan sytuacyjny, 1:400 i przekrój A-B, 1:100, 33 x 26

K. 2 – Rzut parteru i piętra, przekrój C-D, 1:100, 33 x 20,2

K. 3 – Widok od ulicy i widok od podwórza, 1:100, 33 x 19,6

Data powstania projektu: 1921

Data zatwierdzenia projektu: 21.06.1921

Data realizacji: pierwsza połowa lat 20. XX wieku

Obecny użytkownik: własność prywatna

HISTORIA: Projekt obejmuje odbudowę piętra domu Gołdy Pelzman. Z zachowanej szczątkowo dokumentacji – dołączonej do projektu złożonego do zatwierdzenia w ODRP – wynika, że prace budowlane miały zostać przeprowadzone pod kierownictwem budowniczego Piotra Szaniawskiego. W 1964 roku dom wraz z działką został zakupiony od Skarbu Państwa jako mienie opuszczone przez państwa Szalajków. Dom od frontu nie był przebudowywany, fasada została

jedynie zmodernizowana (wymiana stolarki, nowy tynk).

OPIS: Budynek murowany, jednopiętrowy z dwuspadowym dachem, ustawiony kalenicowo, dwutraktowy, dwuosiowy, na planie wydłużonego prostokąta, z elewacją frontową na jego węższym boku. Przekryty dwuspadowym dachem, z lukarną w kształcie wolego oka w postaci od ulicy (prawdopodobnie niezrealizowaną).

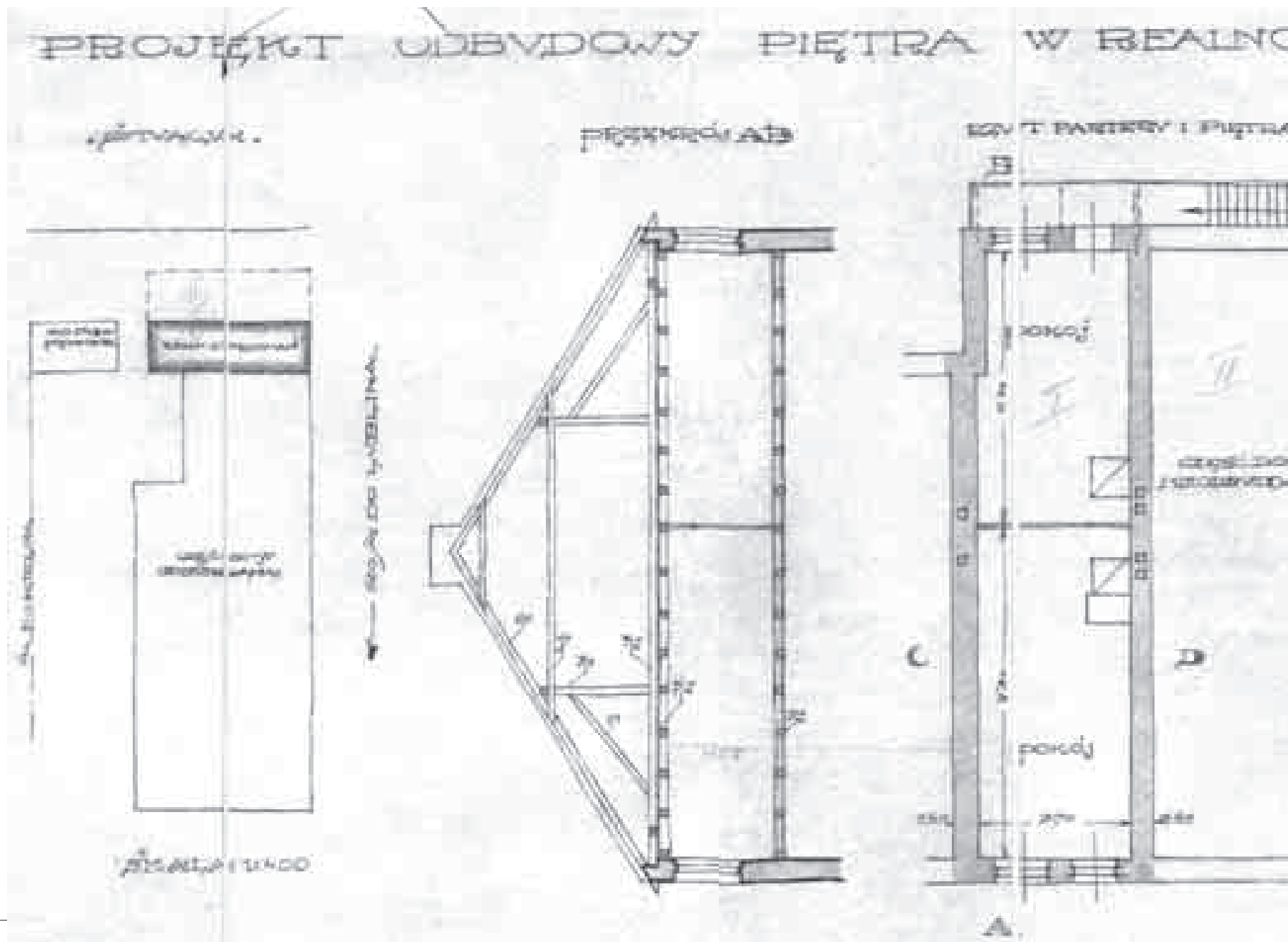

Dom Gołdy Pelzman w Piaskach, widok współczesny od ul. Lubelskiej, fot. K. Mazur.

Zaplanowano trzy wejścia do budynku: jedno na osi wschodniej we frontowej elewacji od ulicy i dwa od podwórza w tej samej osi: na parterze i na piętrze, na które prowadziły schody.

Projekt odbudowy domu Gołdy Pelzman w Piaskach, plan sytuacyjny, przekroje, rzut parteru i piętra, widok od ulicy i od podwórza, APL UWL-V-WKB, sygn. 1689.

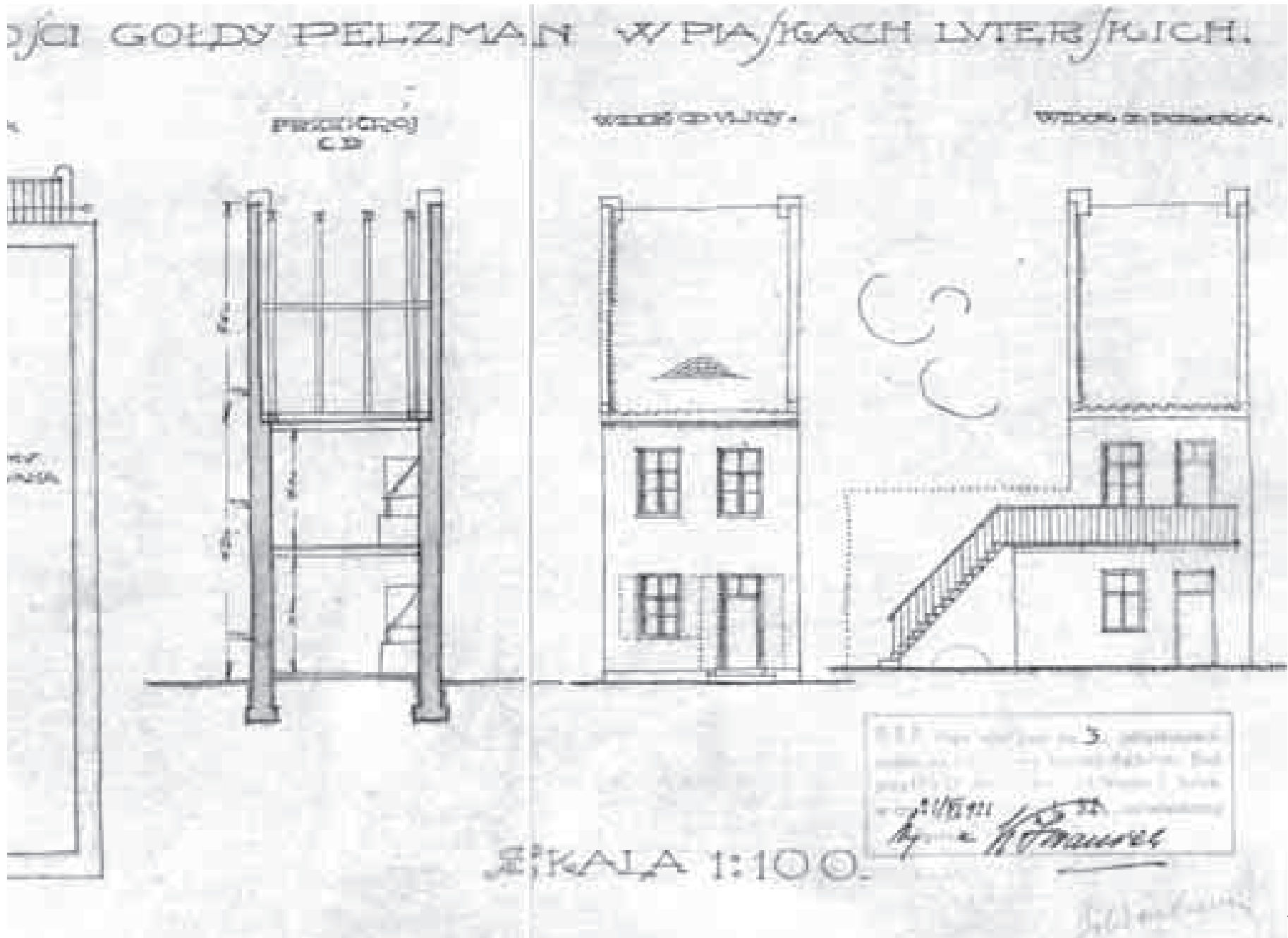

ARCHIWALIA:

APL: Projekt odbudowy domu mieszkalnego G. Pelzmana w Piaskach Luterskich (1921), pow. lubelski, UWL-V-WKB (403), sygn. 1689.

BIBLIOGRAFIA:

Świetlicki Lucjan, *Ulica Lubelska w Piaskach – historia domów i ludzi*, Piaski 2003, s. 23.

DOM MIESZKALNY

SZULIMA SZAJNZINGERA W PIASKACH

GM. PIASKI, POW. ŚWIDNICKI (DAWNIEJ LUBELSKI)
PROJ. 1921

Adres: 21-050 Piaski, ul. Lubelska 63

Sygnatura: UWL-V-WKB 1690

Projekt sygnowany: „projektował Bohdan Kelles-Krauze architekt 921”

T: tusz kolorowany

Projekt: P. 1

K. 1 – Plan sytuacyjny, 1:500 i plan orientacyjny, 1:1000, 29,7 x 20

K. 2 – Rzut parteru i przekrój A-B, 1:100, 29,7 x 20

K. 3 – Widok od ulicy i przekrój C-D, 1:100, 29,7 x 20

Data powstania projektu: 1921

Data zatwierdzenia projektu: 09.08.1921

Data realizacji: pierwsza połowa lat 20. XX wieku

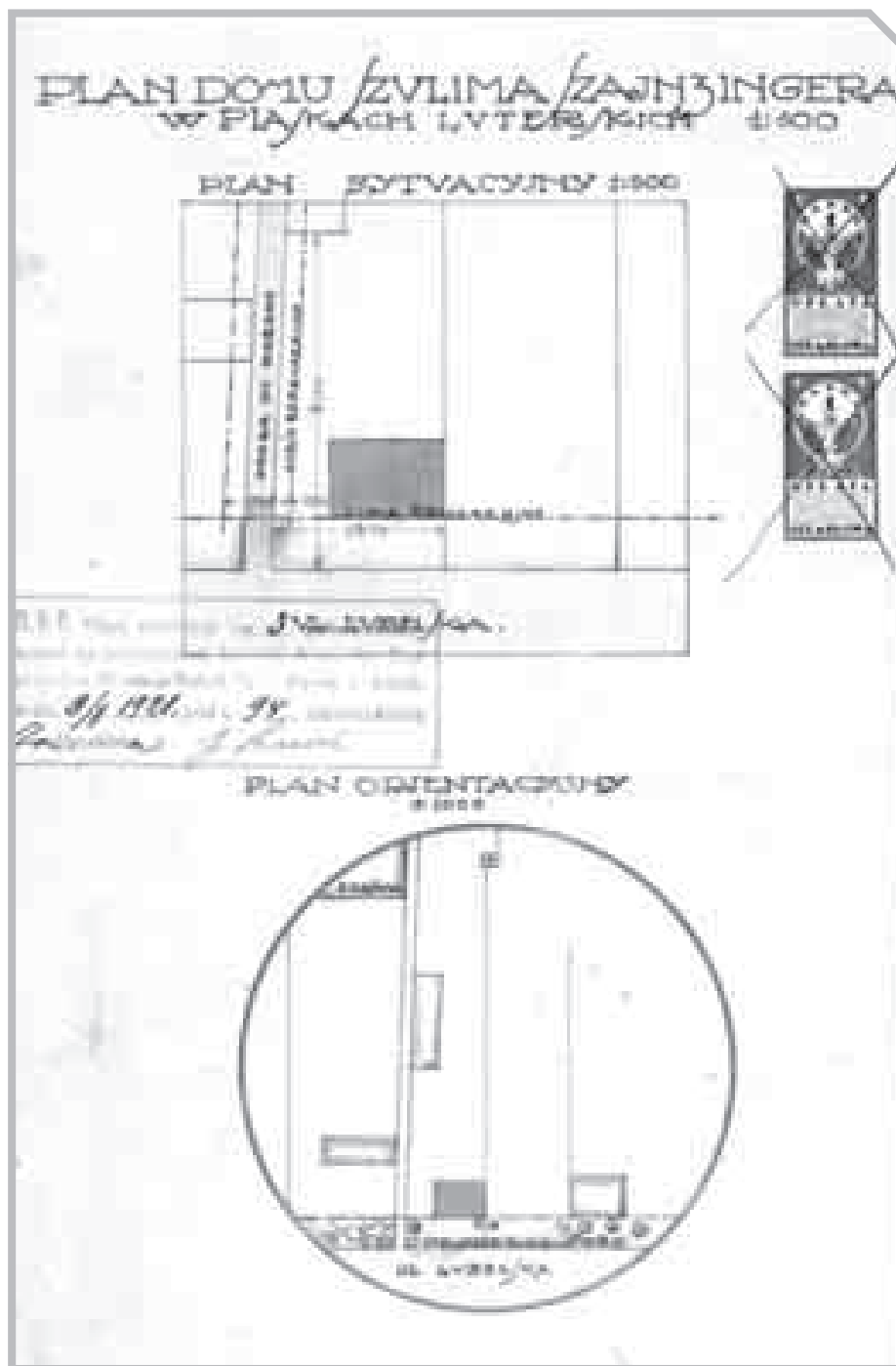
Obecny użytkownik: dom nie istnieje

HISTORIA: Dom został zaprojektowany w 1921 roku dla Szulima Szajnzingera, który w okresie międzywojennym zajmował się w Piaskach handlem drewnem, na rogu ul. Lubelskiej i drogi prowadzącej do rzeźni (obecnie ul. Rzeźniana). Jako mienie opuszczone po II wojnie światowej nieruchomość przeszła na własność Urzędu Gminy Piaski. W miejscu przedwojennego domu Szajnzingera na przełomie lat 70. i 80. XX wieku nowi właściciele nieruchomości wybudowali dom.

OPIS: Budynek murowany, częściowo podpiwniczony, parterowy z użytkowym poddaszem, założony na planie prostokąta, usytuowany kalenicą wzdłuż ulicy. Został nakryty dwuspadowym dachem z naczółkiem od zachodu i facjatą w połaci od ulicy. Na parterze, oprócz trzech pokoi z kuchnią i schodami na poddasze, zaprojektowano sklep z wejściem od ulicy. Wejście do części mieszkalnej od podwórza. Wjazd na podwórze zaprojektowano przez ozdobną bramę.

↑
Projekt domu mieszkalnego Szulima Szajnzingera w Piaskach, rzut parteru, APL UWL-V-WKB, sygn. 1690.

ARCHIWALIA:

APL: Projekt domu mieszkalnego Sz. Szajnzingera w Piaskach Luterskich (1921), pow. lubelski, UWL-V-WKB (403), sygn. 1690.

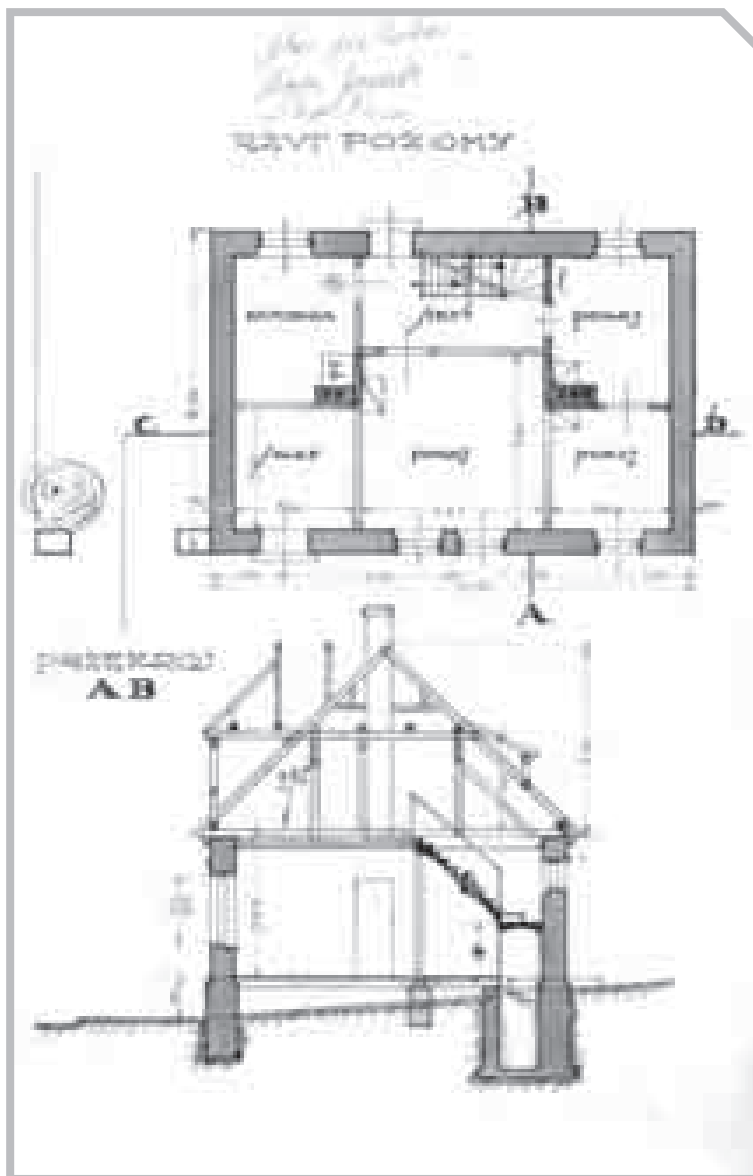
BIBLIOGRAFIA:

Świetlicki Lucjan, *Ulica Lubelska w Piaskach – historia domów i ludzi*, Piaski 2003, s. 49.

Projekt domu mieszkalnego Szulima Szajnzingera w Piaskach, plan orientacyjny i sytuacyjny, APL UWL-V-WKB, sygn. 1690.

↓
Projekt domu mieszkalnego Szulima Szajnzingera w Piaskach, rzut parteru i przekrój poprzeczny, APL UWL-V-WKB, sygn. 1690.

↓
Projekt domu mieszkalnego Szulima Szajnzingera w Piaskach, widok od ul. Lubelskiej i przekrój podłużny, APL UWL-V-WKB, sygn. 1690.

DOM MIESZKALNY

ABRAMA AKERSZTEJNA W PIASKACH

GM. PIASKI, POW. ŚWIDNICKI (DAWNIEJ LUBELSKI)
PROJ. 1922

Adres: 21-050 Piaski, ul. Lubelska 66 (przed wojną 104)

Sygnatura: UWL-V-WKB 1691

Projekt sygnowany: „projektował Bohdan Krauze architekt 922”

T: tusz kolorowany

Projekt: P. 4-7

P. 4 – Plan orientacyjny, 1:5000 i plan sytuacyjny, 1:500, 32,2 x 20,5

P. 5 – Rzut fundamentów, 1:100, 32,2 x 20,6

P. 6 – Przekrój A-B i rzut parteru, 1:100, 32,2 x 20,7

P. 7 – Widok od ulicy i rzut I piętra, 1:100, 32,2 x 20,6

Data powstania projektu: 1922

Data zatwierdzenia projektu: 16.08.1922

Data realizacji: 1922-1926

Obecny użytkownik: własność prywatna

HISTORIA: Dom został zbudowany na tzw. Klamborowszczyźnie ok. 1926 roku przez Żyda Wolfa Akersztejna (w okresie międzywojennym prowadził w podwórzu rozlewnię mleka, a w czasie okupacji była tam rozlewnia wód mineralnych), który do tego czasu mieszkał wraz z rodziną w niewielkim murowanym domku w podwórzu. Klamborowszczyzna obejmowała teren należący niegdyś do Franciszka i Anieli Klamborowskich, właścicieli ziemskich ze Strzyżewic, którzy jeszcze w XIX wieku zakupili dużą

parcelę w Piaskach, obejmującą cały dzisiejszy skwer w centrum miasta z przyległościami, gdzie osiedlili się na starość w drewnianym domku z gankiem. Stopniowo Klamborowski odsprzedawał działki chętnym nabywcom pod budowę prywatnych domów.

Akersztejn z rodziną osiedlił się na piętrze nowo wybudowanego domu, a oprócz tego wynajmował pokoje różnym osobom. Z kolei na parterze mieściły się tu urząd pocztowy (do 1934 roku) i sklep bławatny. Po wojnie nieruchomość jako

↑
Dom Abrama Akersztejna w Piaskach, widok współczesny od ul. Lubelskiej, fot. K. Mazur.

mienie opuszczone została zakupiona przez Wojciecha Augustyniaka i już w 1946 roku odsprzedana rodzinie lekarza Czesława Spoza, który przez wiele lat na parterze od podwórza prowa-

dził gabinet lekarski, a od strony ulicy lokale nadal były wynajmowane na sklepy. Bryła budynku nie uległa znaczącej przebudowie, wymieniono pokrycie dachowe oraz stolarkę drzwiową i okienną.

OPIS: Budynek murowany, jednopiętrowy, częściowo podpiwniczony, założony na planie prostokąta dłuższym bokiem równoległym do ulicy, nakryty dwuspadowym dachem. Od wschodu usytuowano sień przelotową z wjazdem na po-

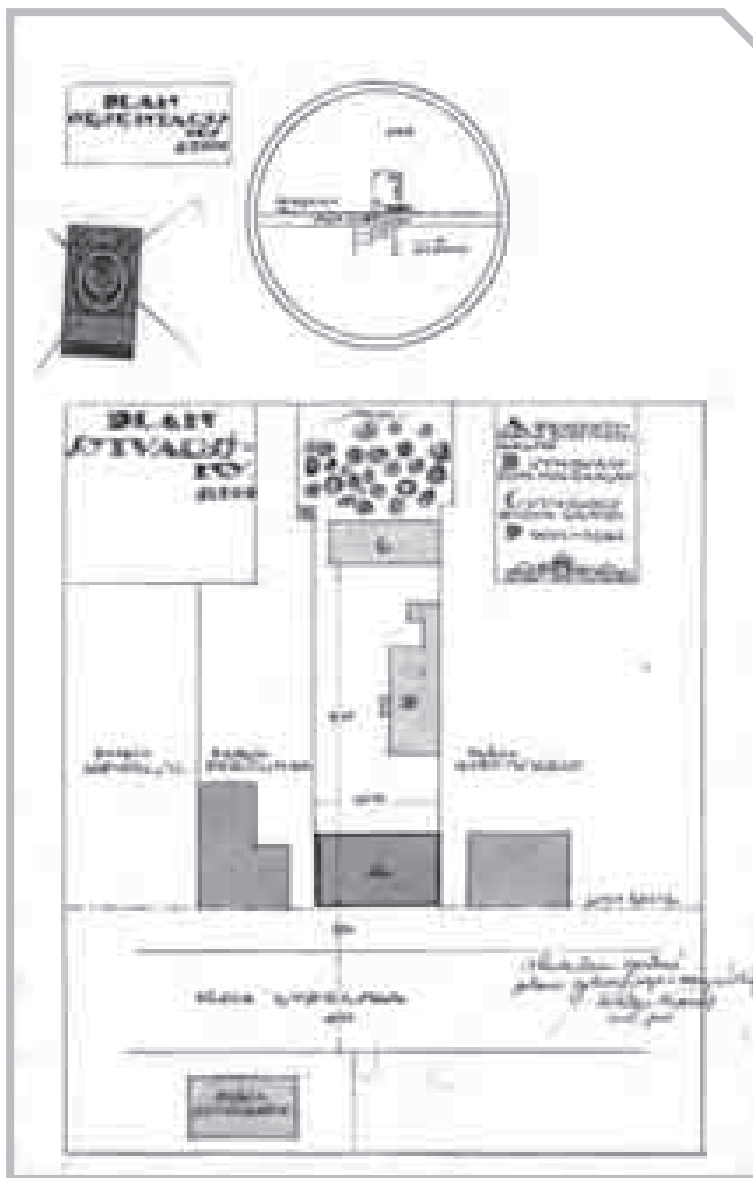
dwórce. Symetrię fasady miały podkreślać balkon na piętrze w osi środkowej i szersze otwory sieni i wejścia do restauracji na osiach skrajnych. Parter był przeznaczony na działalność handlową – trzy sklepy z wejściami od ulicy, i usługową – dwie sale restauracyjne i kuchnia. Na piętrze zaprojektowano mieszkanie z dwoma sypialniami, kuchnią, jadalnią i gabinetem oraz dwa pokoje bez kuchni.

ARCHIWALIA:

APL: *Projekt domu mieszkalnego A. Akersztejna w Piaskach Luterskich (1922), pow. lubelski, UWL-V-WKB (403), sygn. 1691.*

BIBLIOGRAFIA:

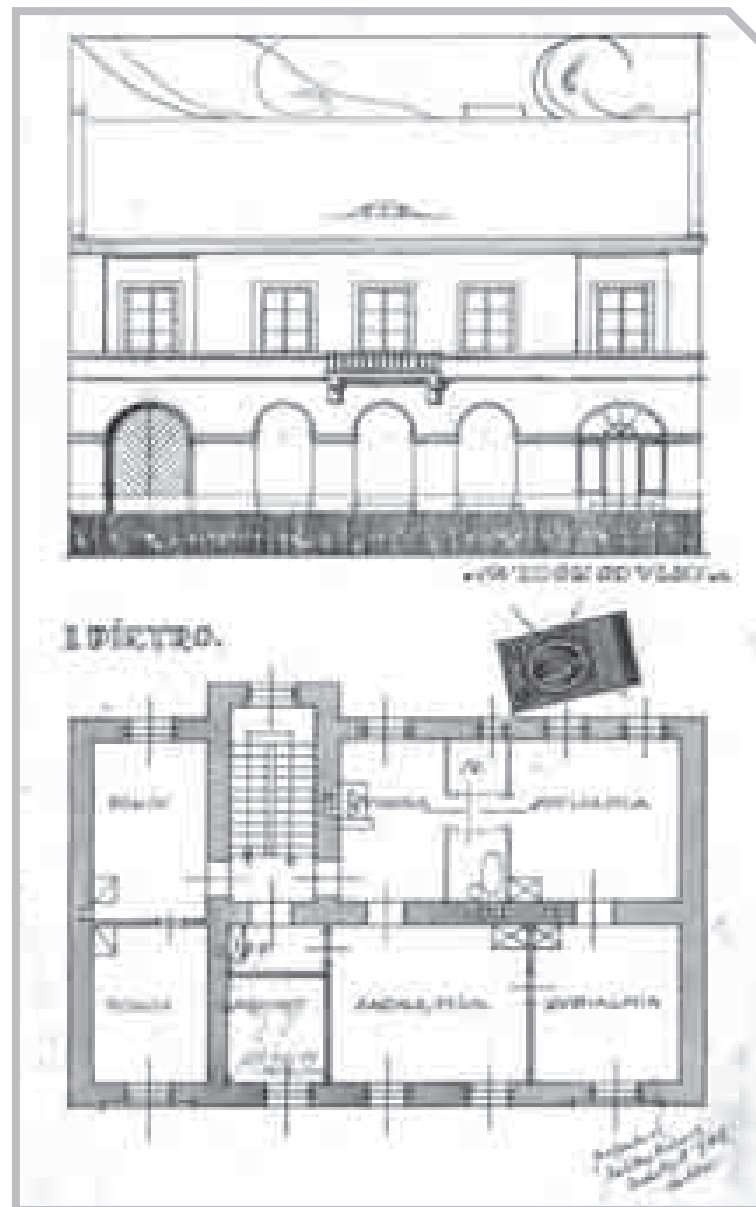
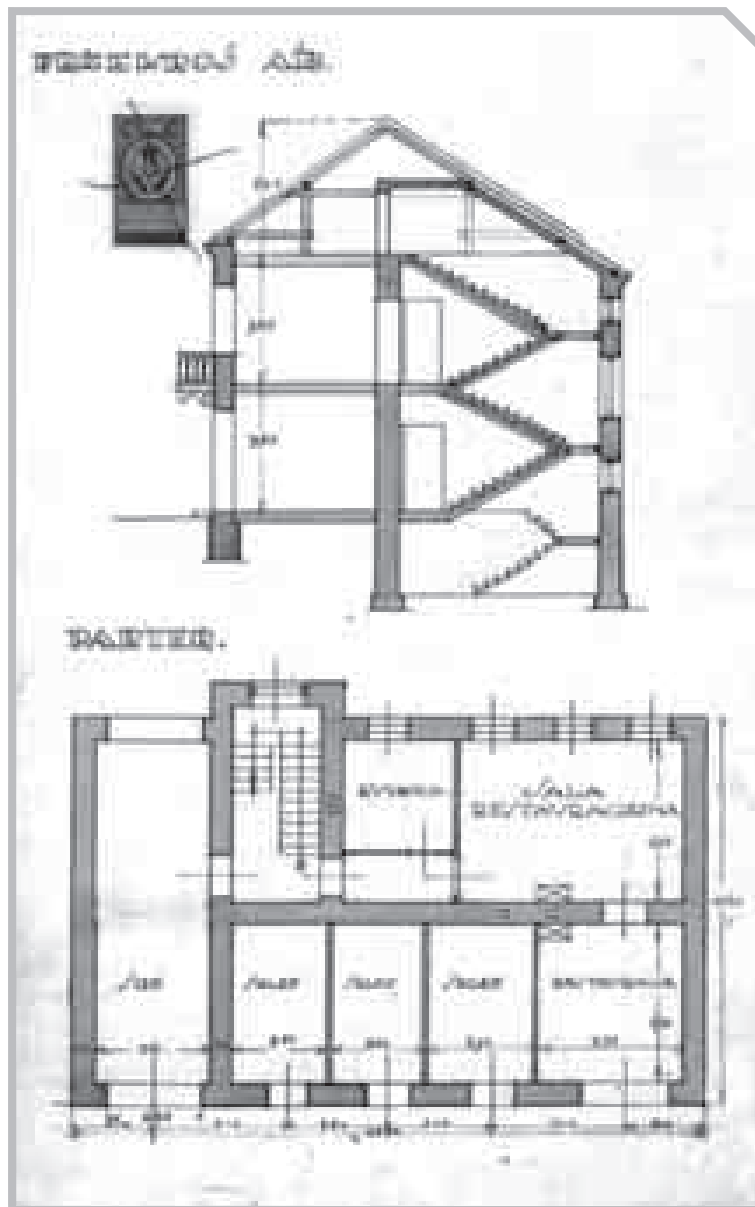
Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 93.
Świetlicki Lucjan, *Ulica Lubelska w Piaskach – historia domów i ludzi*, Piaski 2003, s. 130-135.

Projekt domu Abrama Akersztejna w Piaskach, plan orientacyjny i sytuacyjny, APL UWL-V-WKB, sygn. 1691.

↓
Projekt domu Abrama Akersztejna w Piaskach, rzut parteru i przekrój poprzeczny, APL UWL-V-WKB, sygn. 1691.

↓
Projekt domu Abrama Akersztejna w Piaskach, rzut piętra i widok od ulicy, APL UWL-V-WKB, sygn. 1691.

40

DOMY MIESZKALNE

DOM MIESZKALNY I WARSZTAT ŚLUSARSKI

WISZA CYMERMANA W PIASKACH

GM. PIASKI, POW. ŚWIDNICKI (DAWNIEJ LUBELSKI)
PROJ. 1922

Adres: 21-050 Piaski, ul. Lubelska 2 lub 4

Sygnatura: UWL-V-WKB 1523

Projekt sygnowany: „projektował Bohdan Krauze arch.”

T: tusz kolorowany

Projekt: P. 1

K. 1 – Plan orientacyjny, 1:1000 i plan sytuacyjny, 1:500, 32,5 x 20,5

K. 2 – Rzut parteru i I piętra domu, 1:100, 32,5 x 20,5

K. 3 – Przekrój A-B (poprzeczny) oraz rzut fundamentów i piwnic domu, 1:100, 32,5 x 20,6

K. 4 – Rzut parteru, I piętra i przekrój (poprzeczny), 1:100, 32,5 x 20,6

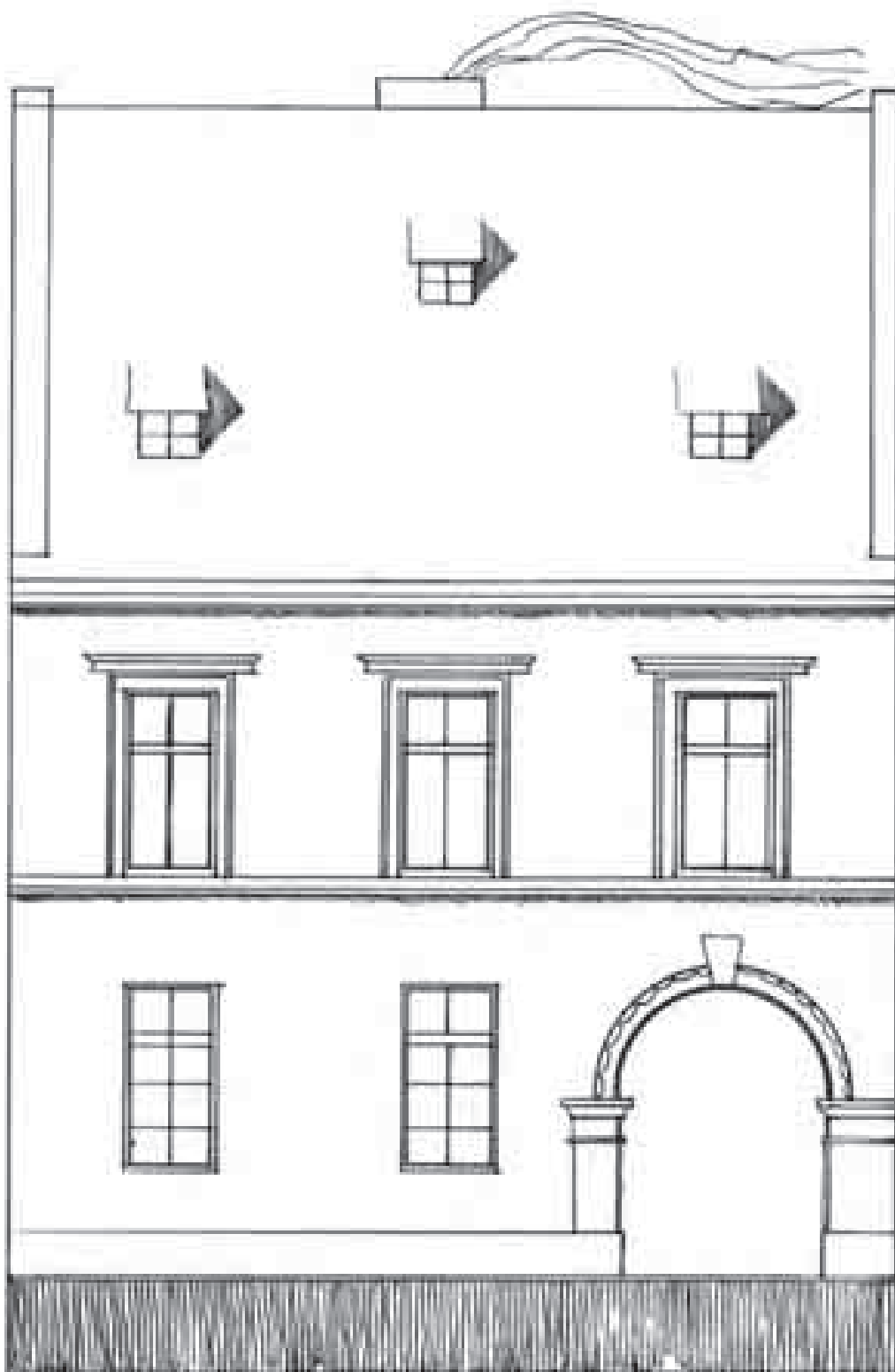
K. 5 – Widok domu od ulicy i widok warsztatu od podwórza, 1:100, 32,5 x 20,2

Data powstania projektu: 1922

Data zatwierdzenia projektu: 19.09.1922

Data realizacji: lata 20. XX wieku

Obecny użytkownik: obiekt nie istnieje

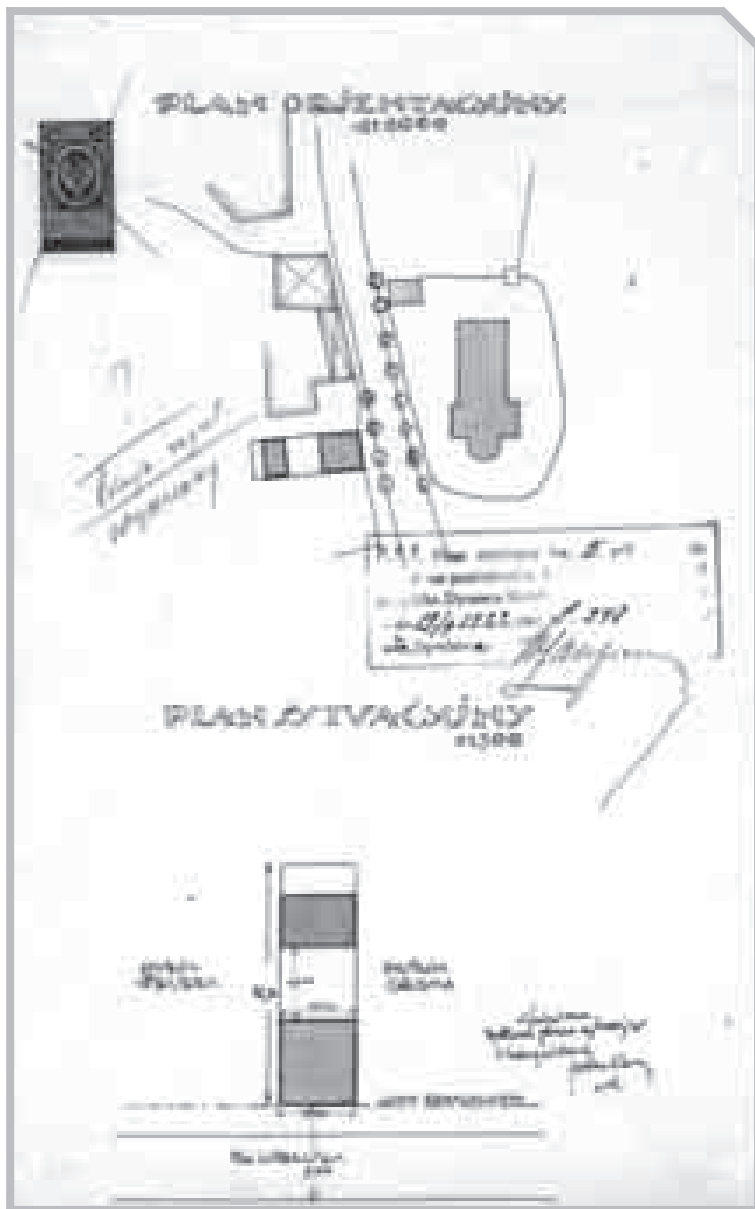

Projekt domu i warsztatu
ślusarskiego Wisza Cymermana
w Piaskach, widok domu od ul.
Lubelskiej, APL UWL-V-WKB, sygn.
1523.

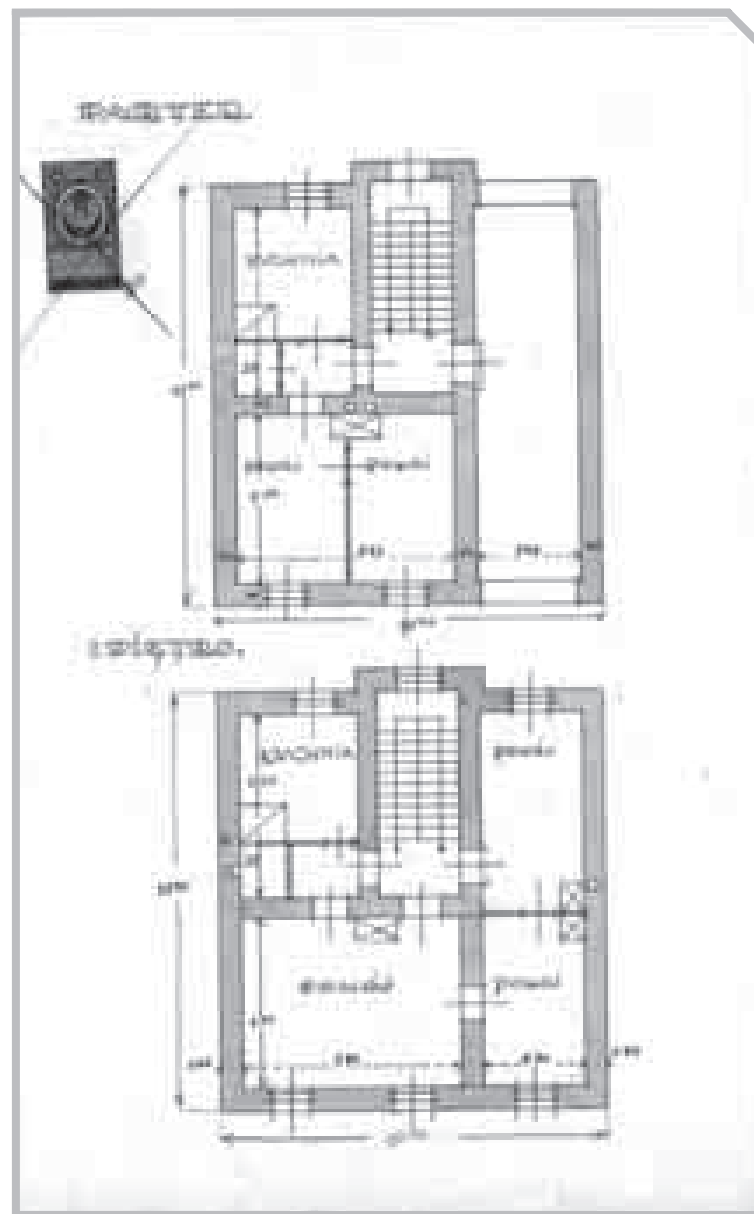
HISTORIA: W czasie II wojny światowej domy żydowskie na terenie posesji przy ul. Lubelskiej 2-6 zostały zbombardowane, a ich pozostałości rozebrane przez okolicznych mieszkańców na cele remontowe własnych domów i budynków gospodarczych. Obecnie znajdują się tu budynki postawione w latach 60. XX wieku, m.in. pawilon handlowy gminnej spółdzielni handlowej „Samopomoc Chłopska”.

OPIS: Budynek mieszkalny murowany, częściowo podpiwniczony, jednopiętrowy, na planie prostokąta, krótszym bokiem przylegający do ulicy, nakryty dwuspadowym dachem z lukarnami. Sień przelotową z wjazdem na podwórze zaprojektowano w skrajnej osi od zachodu. Murowany jednopiętrowy budynek warsztatu, zaprojektowany w podwórzu, wypełniał całą szerokość działki, podobnie jak mieszkalny. Obie kondygnacje warsztatu zaplanowano jako jednoprzestrzenne.

↓
 Projekt domu i warsztatu
 ślusarskiego Wisza Cymermana
 w Piaskach, plan orientacyjny
 i sytuacyjny, APL UWL-V-WKB,
 sygn. 1523.

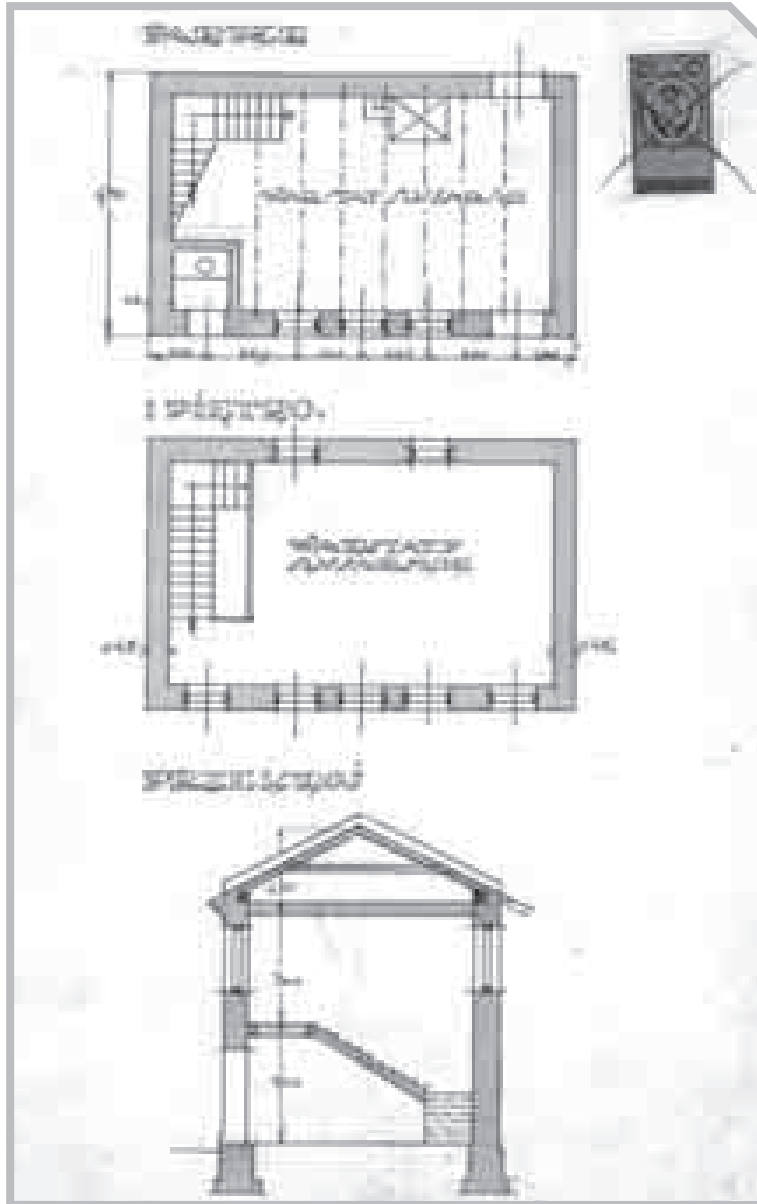

↓
 Projekt domu Wisza Cymermana
 w Piaskach, rzut parteru i piętra,
 APL UWL-V-WKB, sygn. 1523.

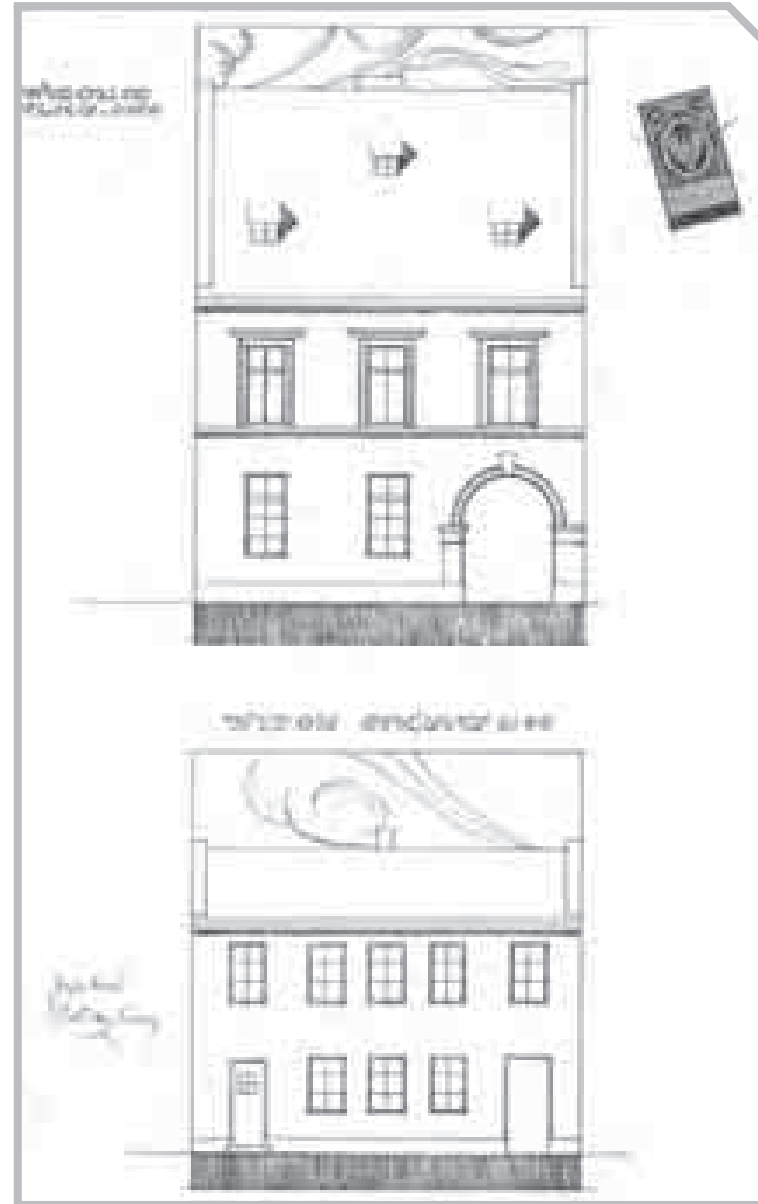

Projekt warsztatu ślusarskiego
Wisza Cymermana w Piaskach,
rzut parteru i piętra, przekrój,
APL UWL-V-WKB, sygn. 1523.

Projekt domu i warsztatu
ślusarskiego Wisza Cymermana
w Piaskach, widok domu od ul.
Lubelskiej i widok oficyny, APL
UWL-V-WKB, sygn. 1523.

DOM MIESZKALNY

MARKA KARPIŃSKIEGO W PIASKACH

GM. PIASKI, POW. ŚWIDNICKI (DAWNIEJ LUBELSKI)
PROJ. 1924

Adres: 21-050 Piaski, ul. Lubelska 68 (przed wojną 106)

Sygnatura: UWL-V-WKB 1695 (projekt znajduje się w aktach dotyczących budowy domu Franciszki Kobyłańskiej)

Projekt sygnowany: „proj. Inż. Bohdan Krauze”

T: tusz kolorowany

Projekt: P. 3

K. 1 – Plan orientacyjny, 1:1000 i plan sytuacyjny, 1:500, 31 x 18

K. 2 – Rzut I piętra i parteru, 1:100, 31 x 19

K. 3 – Widok i przekrój I-II, 1:100, 31 x 19

Data powstania projektu: 1924

Data zatwierdzenia projektu: 20.05.1924

Data realizacji: 1924-1926

Obecny użytkownik: własność prywatna

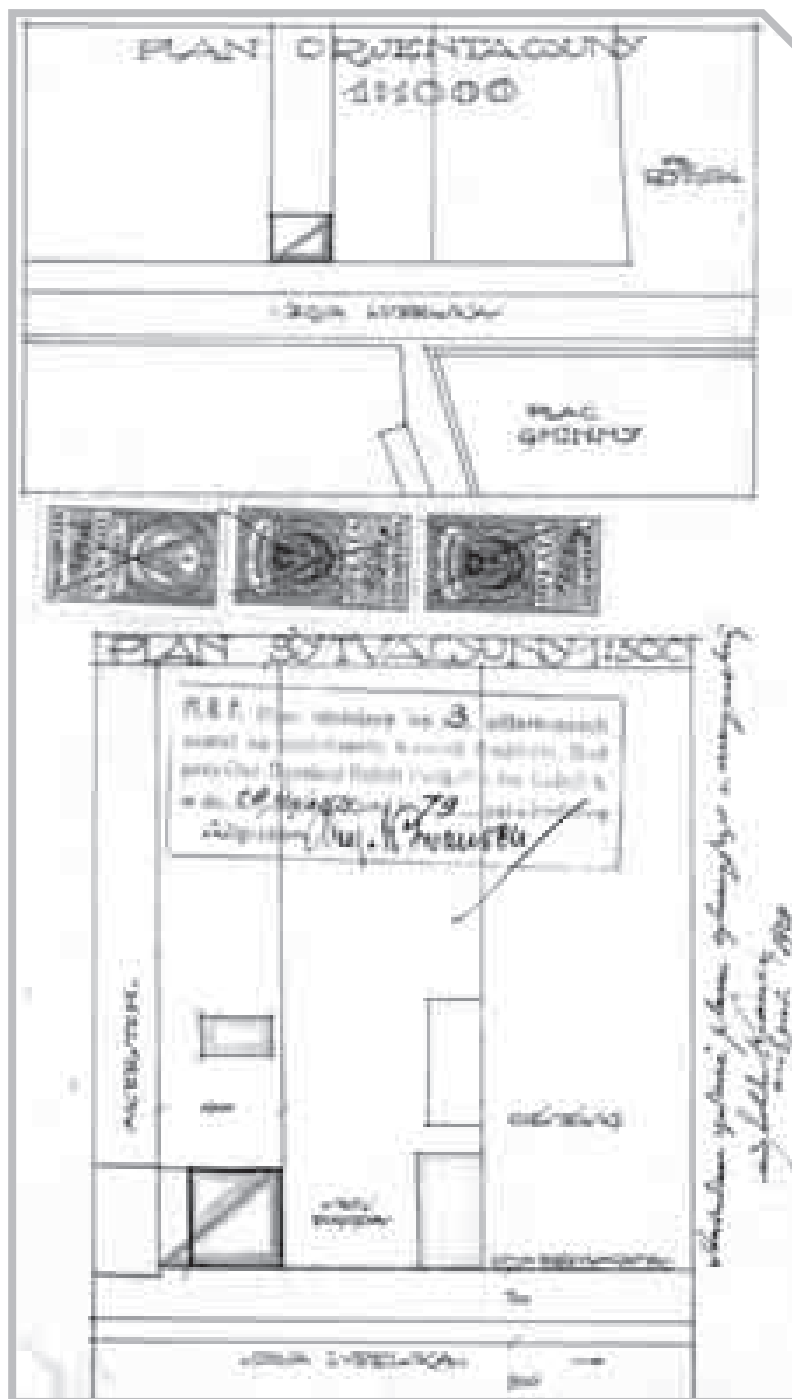

HISTORIA: Pierwotny dom, parterowy z ogródkiem, został wybudowany w 1912 roku przez piaseckiego bednarza Marka Karpińskiego na placu zakupionym od Żyda Abrama Akersztejna, który wybudował swój dom na sąsiedniej parceli. W czasie działań wojennych w 1915 roku został poważnie uszkodzony dach, prowizorycz-

nie zreperowany. Karpiński odbudował i rozbudował dom według nowego projektu dopiero w 1926 roku. Obecnie parter należy do rodziny Kryśów. Piętro nadal pozostaje własnością potomków Marka Karpińskiego. Od kilkunastu lat mieszka w nim jego wnuczka Anna Świetlicka z rodziną: obecnie tylko z mężem

↑
Dom Marka Karpińskiego w Piaskach, widok współczesny od ul. Lubelskiej, fot. K. Mazur.

Lucjanem, znanym piaseckim regionalistą, autorem wielu książek, w tym opracowania poświęconego ulicy Lubelskiej i jej mieszkańcom.

Brzyła budynku nie uległa zasadniczym zmianom, zachowała swój pierwotny charakter.

OPIS: Budynek murowany, po rozbudowie jednopiętrowy, założony na planie prostokąta, przylegający wschodnią elewacją do domu Akersztejna, nakryty dwuspadowym dachem. Od wschodu znalazła się przelotowa sień z wjazdem na podwórze. Na piętrze zaprojektowano balkon z żelazną balustradą, obejmujący dwie osie środkowe (zrealizowano krótszy balkon na drugiej osi od wschodu). Obie kondygnacje miały przeznaczenie mieszkalne.

ARCHIWALIA:

APL: Projekt domu mieszkalnego Fr. Kobyleńskiej w Piaskach Luterskich (1924), pow. lubelski, UWL-V-WKB (403), sygn. 1695.

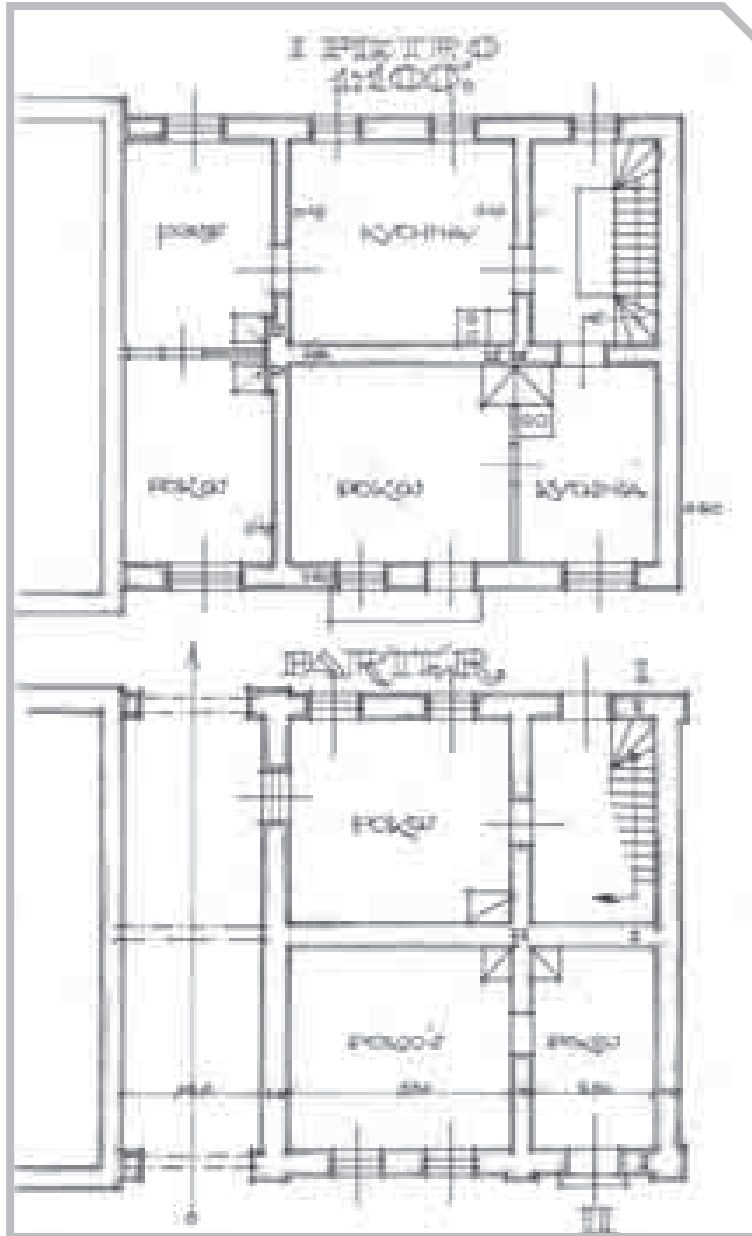
BIBLIOGRAFIA:

Świetlicka Anna z Łysakowskich, *Historia domu*, [w:] Lucjan Świetlicki, *Ulica Lubelska w Piaskach – historia domów i ludzi*, Piaski 2003, s. 122-123.

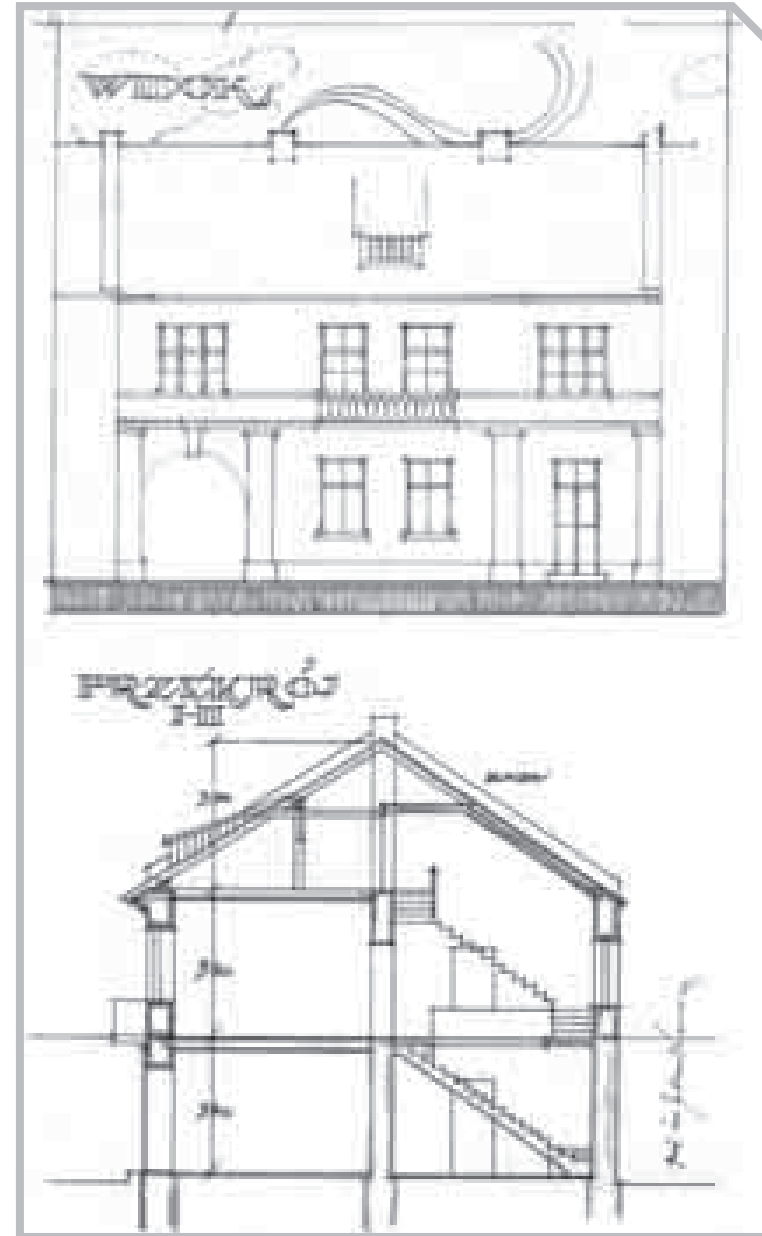

Projekt domu Marka Karpińskiego w Piaskach, plan orientacyjny i sytuacyjny, APL UWL-V-WKB, sygn. 1695.

↓
Projekt domu Marka Karpińskiego w Piaskach, rzut parteru i piętra, APL UWL-V-WKB, sygn. 1695.

↓
Projekt domu Marka Karpińskiego w Piaskach, przekrój i widok od ul. Lubelskiej, APL UWL-V-WKB, sygn. 1695.

42

DOMY MIESZKALNE

DOM MIESZKALNY

FRANCISZKI KOBYLAŃSKIEJ W PIASKACH

GM. PIASKI, POW. ŚWIDNICKI (DAWNIEJ LUBELSKI)
PROJ. 1924

Adres: 21-050 Piaski, ul. Lubelska 74

Sygnatura: UWL-V-WKB 1695

Projekt sygnowany: „Bohdan Krauze”

T: tusz kolorowany

Projekt: P. 1

K. 1 – Plan orientacyjny, 1:1000, 30,5 x 20

K. 2 – Rzut fundamentów i piwnic oraz rzut parteru, 1:100, 30,5 x 20

K. 3 – Rzut I piętra, przekrój I-II, lice główne (widok), 1:100, 30,5 x 34,3

Data powstania projektu: 1924

Data zatwierdzenia projektu: 11.06.1924

Data realizacji: połowa lat 20. XX wieku

Obecny użytkownik: własność prywatna

Dom Franciszki Kobylańskiej
w Piaskach, widok współczesny od
ul. Lubelskiej, fot. K. Mazur.

HISTORIA: Dom został wybudowany przez Franciszkę i Władysława Kobylańskich. Franciszka Kobylańska (1880-1965), dyplomowana położna, była jedną z bardziej zasłużonych mieszkanek Piask. Miała prywatną izbę porodową, w której przyjęła na świat kilkanaście pokoleń piaszczan. Pomieszczenia na parterze od frontu nadal pełnią funkcję usługową. Dom uległ drobnym przebudowom (m.in. dach z lukarnami, schody od frontu, zmiany w obrębie otworów okiennych i wejściowych na parterze).

OPIS: Budynek murowany, częściowo podpiwniczony, jednopiętrowy, nakryty dwuspadowym dachem. Ze względu na usytuowanie na wąskiej działce, klatka schodowa została zaprojektowana w głębi podwórza i nakryta odrębnym dwuspadowym daszkiem. Na parterze od frontu znalazły się dwa sklepy z wejściami od ulicy i witrynami tej samej wysokości oraz jeden pokój z kuchnią. Na piętrze wyłącznie trzy pokoje z kuchnią, z balkonem od ulicy obejmującym dwie osie środkowe.

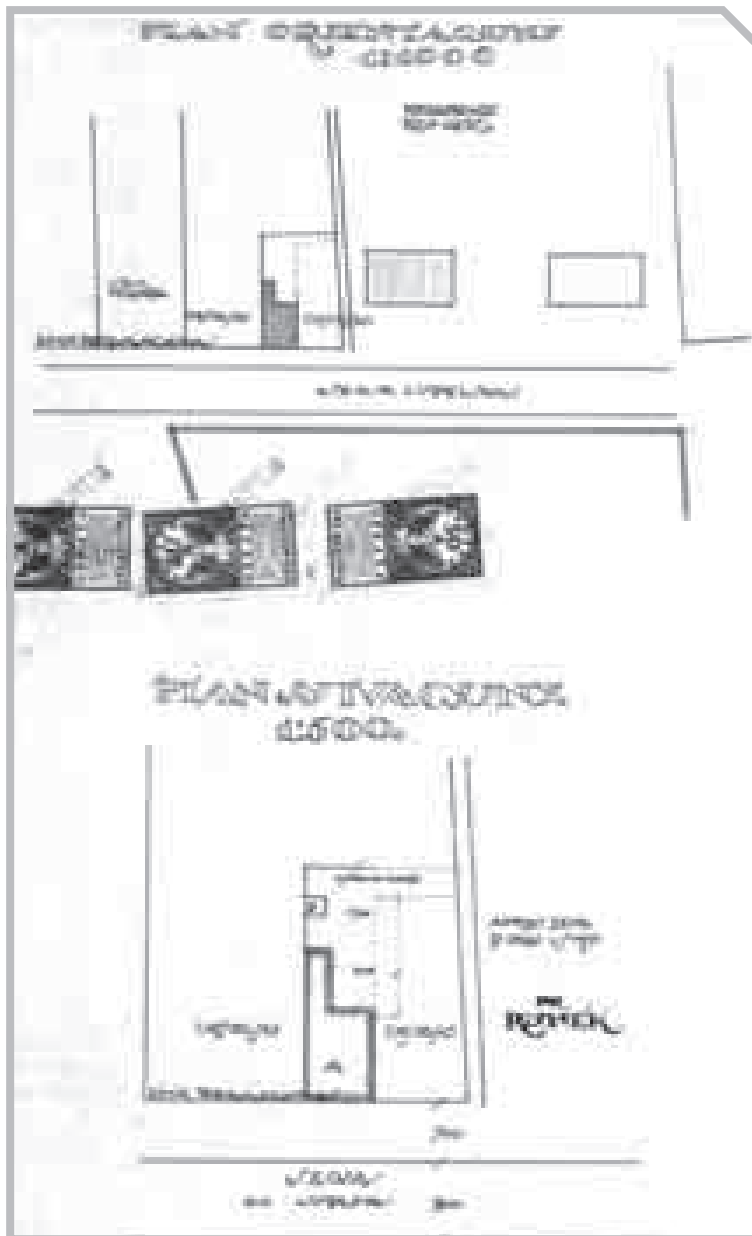
ARCHIWALIA:

APL: *Projekt domu mieszkalnego Fr. Kobylańskiej w Piaskach Luterskich (1924), pow. lubelski, UWL-V-WKB (403), sygn. 1695.*

BIBLIOGRAFIA:

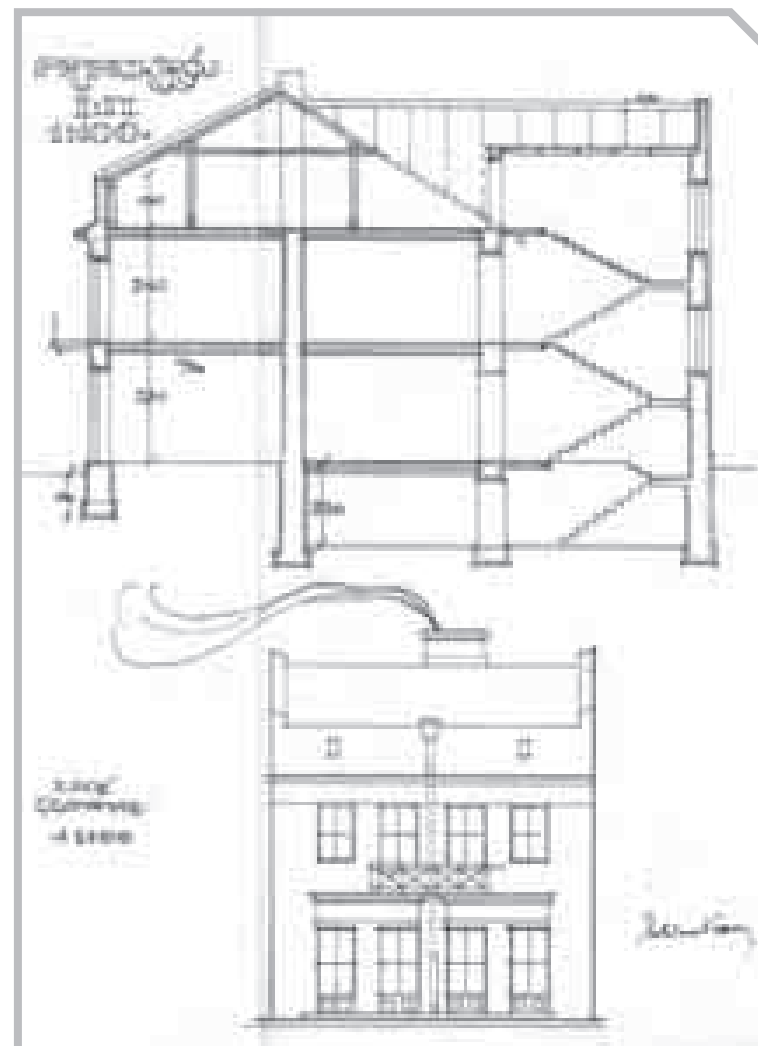
Świetlicki Lucjan, *Ulica Lubelska w Piaskach – historia domów i ludzi*, Piaski 2003, s. 127-128.

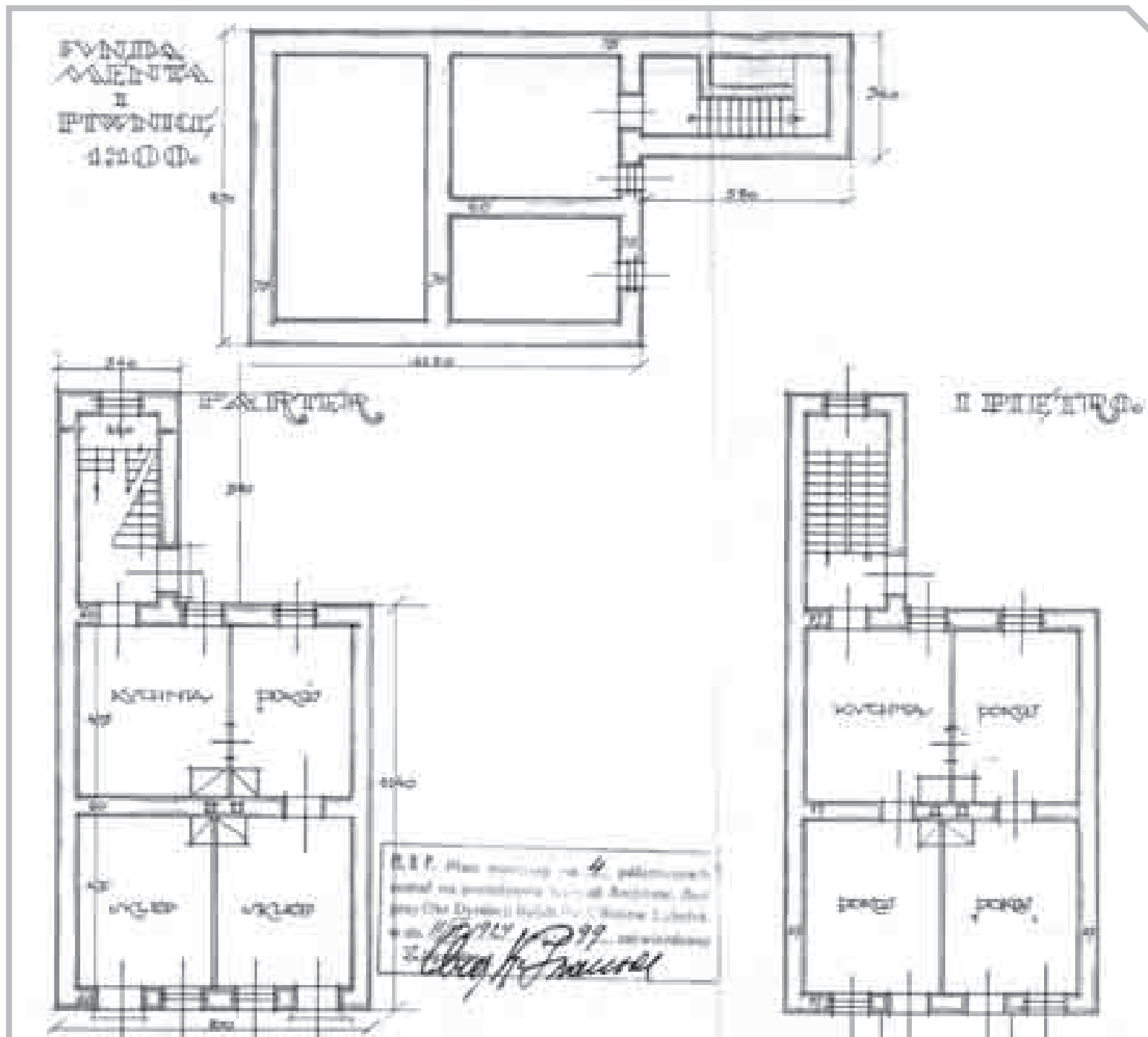
↓
Projekt domu Franciszki Kobyłańskiej w Piaskach, plan orientacyjny i sytuacyjny, APL UWL-V-WKB, sygn. 1695.

→
Projekt domu Franciszki Kobyłańskiej w Piaskach, rzut fundamentów, parteru i piętra, APL UWL-V-WKB, sygn. 1695.

↓
Projekt domu Franciszki Kobyłańskiej w Piaskach, przekrój i widok od ul. Lubelskiej, APL UWL-V-WKB, sygn. 1695.

DOM MIESZKALNY

ANDRZEJA SZULAKOWSKIEGO W PIASKACH

GM. PIASKI, POW. ŚWIDNICKI (DAWNIEJ LUBELSKI)
PROJ. 1924

Adres: 21-050 Piaski, ul. Lubelska 86

Sygnatura: UWL-V-WKB 1696

Projekt sygnowany: „proj. Bohdan Krauze architekt 924”

T: tusz kolorowany

Projekt: P. 4

K. 1 – Plan orientacyjny, 1:1000 i plan sytuacyjny, 1:500, 33,3 x 20

K. 2 – Rzut I piętra i parteru, 1:100, 33,3 x 20

K. 3 – Widok od ulicy i widok boczny, 1:100, 33,3 x 20

K. 4 – Przekrój I-II i rzut fundamentów, 1:100, 33,3 x 20

Data powstania projektu: 1924

Data zatwierdzenia projektu: 15.04.1924

Data realizacji: 1924

Obecny użytkownik: własność prywatna

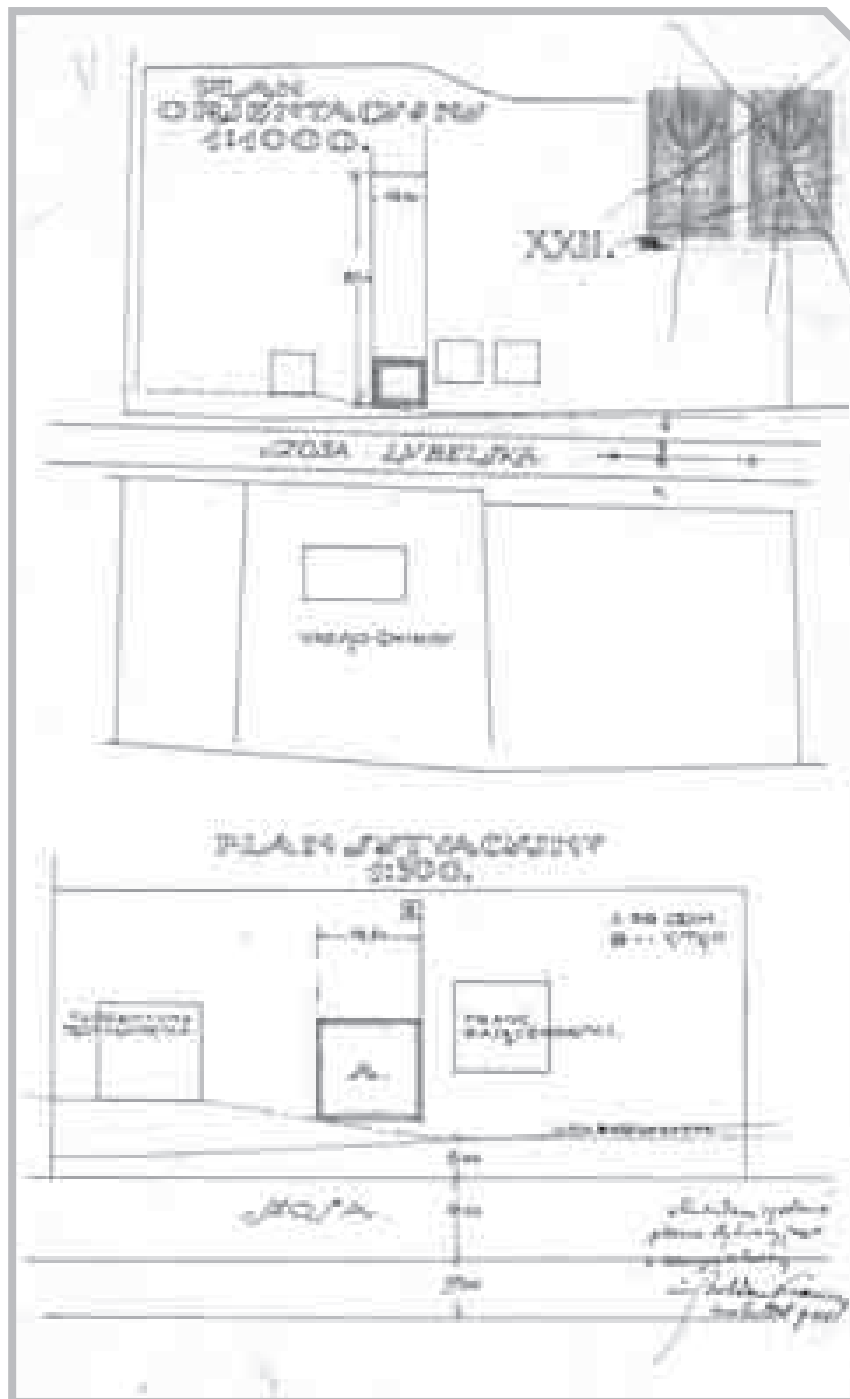

HISTORIA: Dom zbudowany przez małżeństwo Anastazję i Andrzeja Szulakowskich w 1924 roku. Przed wojną okresowo mieściło się tu przedszkole, tzw. ochronka, prowadzone przez Julię Samborską. Mieszkały tu także nauczycielki. Natomiast od frontu znajdowała się jadalnia założona i prowadzona przez właściciela domu, Andrzeja Szulakowskiego. Bryła architektoniczna budynku do chwili obecnej w zasadzie nie uległa żadnym zmianom.

OPIS: Budynek murowany, jednopiętrowy, założony na planie zbliżonym do kwadratu, nakryty dwuspadowym dachem, kalenicą równoległą do ulicy. Od wschodu znalazła się przelotowa sień z wjazdem na podwórze. Na parterze mieściła się część usługowa w trakcie od frontu, a także jeden pokój na zapleczu, na piętrze zaś cztery pokoje i obszerna kuchnia. Na drugiej osi od zachodu zaprojektowano niewielki balkon z żelazną balustradą.

Dom Andrzeja Szulakowskiego w Piaskach, widok współczesny od ul. Lubelskiej, fot. K. Mazur.

Projekt domu Andrzeja Szulakowskiego w Piaskach, plan orientacyjny i sytuacyjny, APL UWL-V-WKB, sygn. 1696.

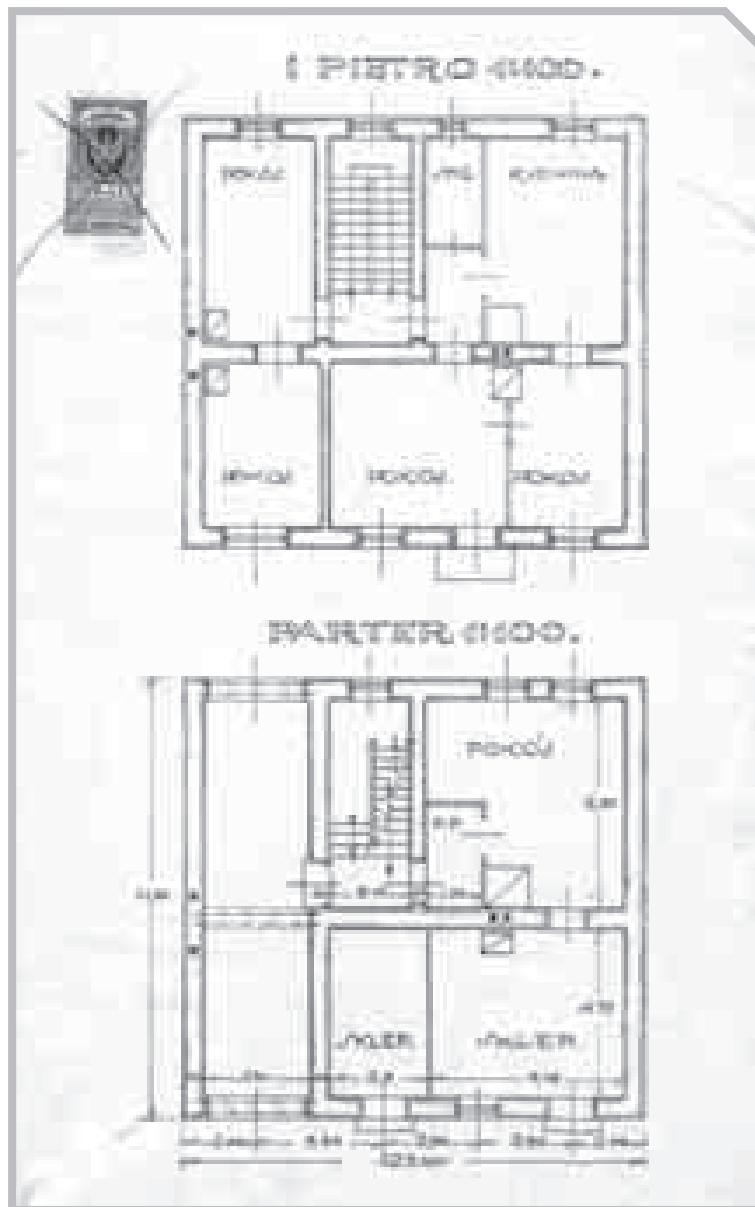
ARCHIWALIA:

APL: Projekt domu mieszkalnego A. Szulakowskiego w Piaskach Luterskich (1924), pow. lubelski, UWL-V-WKB (403), sygn. 1696.

BIBLIOGRAFIA:

Świetlicki Lucjan, *Ulica Lubelska w Piaskach – historia domów i ludzi*, Piaski 2003, s. 140.

↓
Projekt domu Andrzeja Szulakowskiego w Piaskach, rzut parteru i piętra, APL UWL-V-WKB, sygn. 1696.

↓
Projekt domu Andrzeja Szulakowskiego w Piaskach, widok od ul. Lubelskiej i widok z boku, APL UWL-V-WKB, sygn. 1696.

DOM MIESZKALNY

FLORENTYNA KOTLIŃSKIEGO W PIASKACH

GM. PIASKI, POW. ŚWIDNICKI (DAWNIEJ LUBELSKI)
PROJ. 1925

Adres: 21-050 Piaski, ul. Braci Spozów 7-9 (dawna ul. Stojki)

Sygnatura: UWL-V-WKB 1697

Projekt sygnowany: „proj. Bohdan Krauze arch.”

T: tusz kolorowany

Projekt: P. 1

K. 1 – Plan orientacyjny, 1:2000 i plan sytuacyjny, 1:500, 33 x 20,5

K. 2 – Rzut piętra i parteru, 1:100, 33 x 20,5

K. 3 – Przekrój i rzut fundamentów, 1:100, 33 x 20,5

K. 4 – Widok, 1:100, 33 x 20,5

Data powstania projektu: 1925

Data zatwierdzenia projektu: 07.04.1925

Data realizacji: połowa lat 20. XX wieku

Obecny użytkownik: własność prywatna

HISTORIA: Dom został wybudowany dla Florentyna Kotlińskiego (1893-1941) i jego brata. Kotliński był uczestnikiem wojny w 1914 i 1920 roku, od 1922 aż do swojej śmierci w 1941 kierował Publiczną Szkołą Powszechną nr 1, dbając o dobór wyspecjalizowanej kadry nauczycielskiej i rozwój zainteresowań młodzieży szkolnej, zwłaszcza w zakresie wiedzy o regionie. Był głównym inicjatorem budowy nowego gmachu szkolnego (według projektu Bohdana Kelles-Krauzego, poz. kat. 26), w którym miejsce

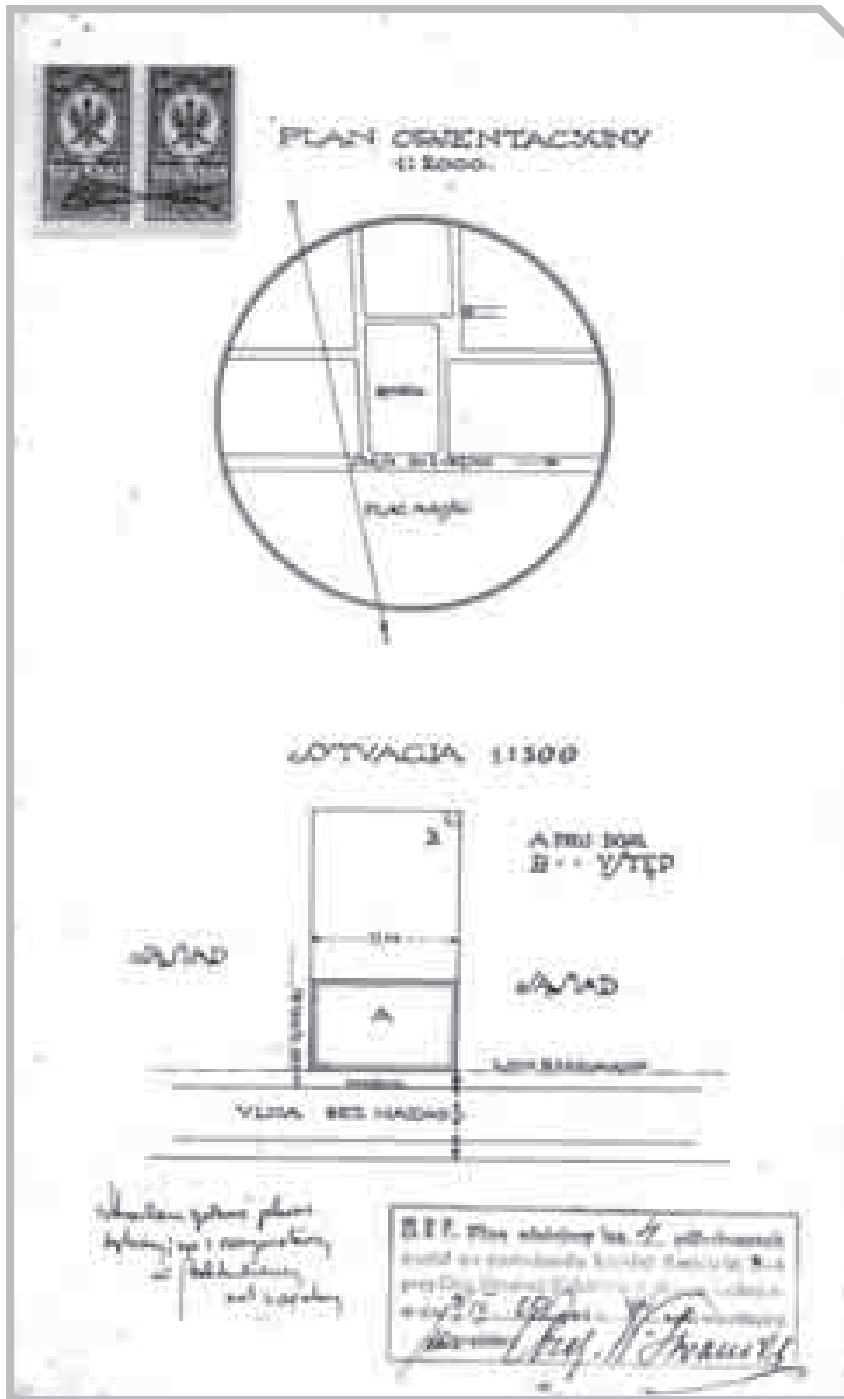
znalazły Szkoła Powszechna nr 1 i nowo powstała „dwójka”.

Bryła obiektu nie była zasadniczo przebudowywana (wymieniono jedynie pokrycie dachu).

OPIS: Budynek murowany, jednopiętrowy, założony na planie prostokąta, nakryty dwuspadowym dachem, kalenicą równoległą do ulicy. Dom został podzielony na dwie symetryczne części ze wspólną klatką schodową i z wejściem od podwórza. Zrezygnowano z projektowanego

wejścia na osi budynku od ulicy. W każdej z części na parterze zaplanowano od frontu sklep oraz dwa pokoje z kuchnią, piętro miało mieć przeznaczenie wyłącznie mieszkalne.

↑
Dom Florentyna Kotlińskiego w Piaskach, widok współczesny od południowego wschodu, fot. K. Mazur.

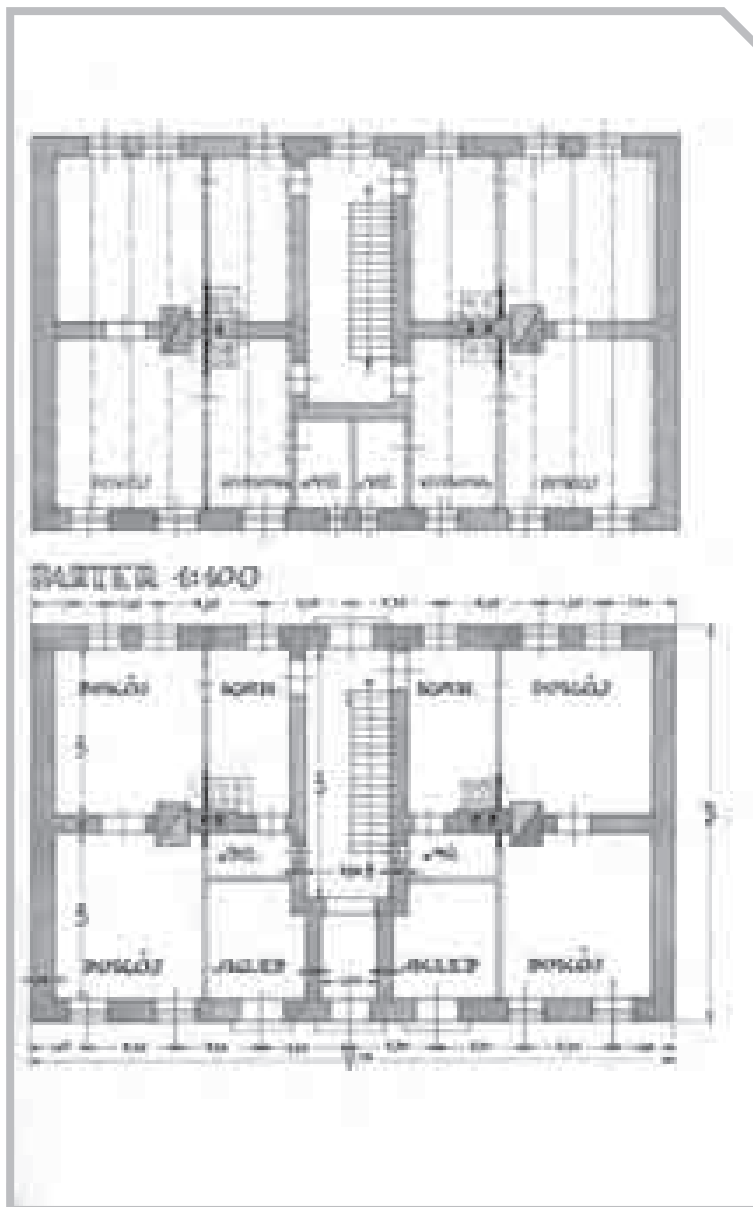
Projekt domu Florentyna Kotlińskiego w Piaskach, plan orientacyjny i sytuacyjny, APL UWL-V-WKB, sygn. 1697.

ARCHIWALIA:

APL: Projekt domu mieszkalnego F. Kotlińskiego w Piaskach Luterskich (1925), pow. lubelski, UWL-V-WKB (403), sygn. 1697.

↙
Projekt domu Florentyna Kotlińskiego
w Piaskach, rzut parteru i piętra,
APL UWL-V-WKB, sygn. 1697.

↓
Projekt domu Florentyna Kotlińskiego
w Piaskach, widok od frontu,
APL UWL-V-WKB, sygn. 1697.

45

DOMY MIESZKALNE

DOM MIESZKALNY

STANISŁAWA PITUCHY W PIASKACH

GM. PIASKI, POW. ŚWIDNICKI (DAWNIEJ LUBELSKI)
PROJ. 1925

Adres: 21-050 Piaski, ul. Piłsudskiego 4

Sygnatura: UWL-V-WKB 1698

Projekt sygnowany: „projektował Inż. Bohdan Krauze Lublin 925.”

T: tusz kolorowany

Projekt: P. 1

K. 1 – Plan orientacyjny, 1:2000 i plan sytuacyjny, 1:500, 33 x 20

K. 2 – Rzut I piętra i parteru, 1:100, 33 x 20

K. 3 – Przekrój A-B i rzut fundamentów, 1:100, 33 x 20

K. 4 – Widok, 1:100, 33 x 20

Data powstania projektu: 1925

Data zatwierdzenia projektu: 27.03.1925

Data realizacji: połowa lat 20. XX wieku

Obecny użytkownik: własność prywatna

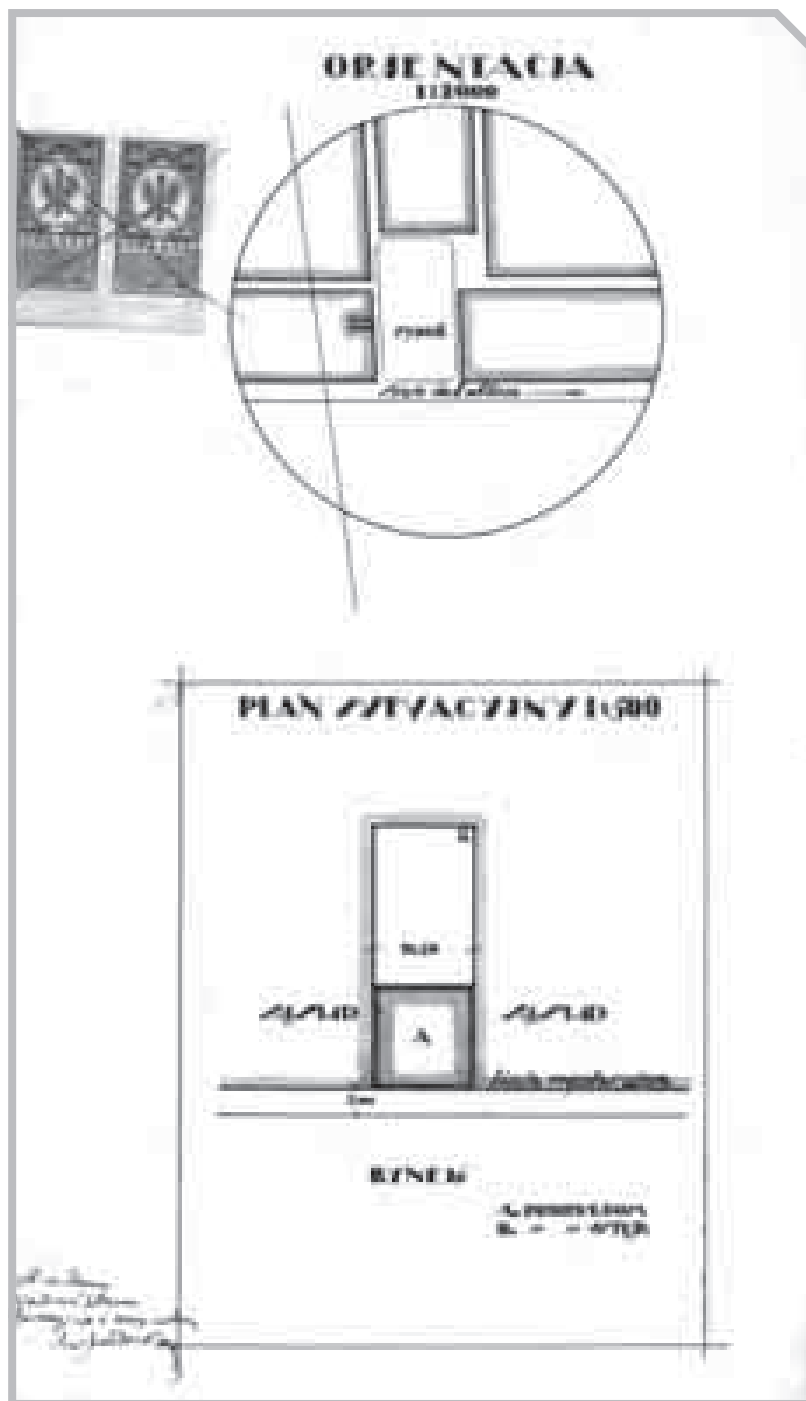
HISTORIA: Dom został wybudowany dla Stanisława Pituchy przy piaseckim rynku (w aktach umieszczono nazwisko Pilucha – za korektę dziękuję Panu Lucjanowi Świetlickiemu). Obecnie znajduje się w zwartej zabudowie ul. Piłsudskiego. Bryła nie uległa znaczącej przebudowie, drobne zmiany dotyczą wielkości otworów okiennych na parterze.

OPIS: Budynek murowany, jednopiętrowy, założony na planie zbliżonym do kwadratu, nakryty dwuspadowym dachem, ustawiony kalenicą równoległą do ulicy. Fasada zwieńczona trójkątnym szczytem wspartym na dwóch parach krótkich lizen. Od południa (w projekcie, który zrealizowano w lustrzanym odbiciu – od północy) znalazła się przelotowa sień z wjazdem na podwórze, od frontu zakończonym półkoleściami. Klat-

kę schodową z wejściem na piętro usytuowano od podwórza. Na parterze w trakcie od ulicy zaplanowano dwa sklepy i pokój na zapleczu, na piętrze trzy pokoje, dwie kuchnie i spiżarnię. W trakcie realizacji w fasadzie dodano jedną oś.

Dom Stanisława Pituchy w Piaskach, widok współczesny od Rynku, fot. K. Mazur.

Projekt domu Stanisława Pituchy w Piaskach, plan orientacyjny i sytuacyjny, APL UWL-V-WKB, sygn. 1698.

ARCHIWALIA:

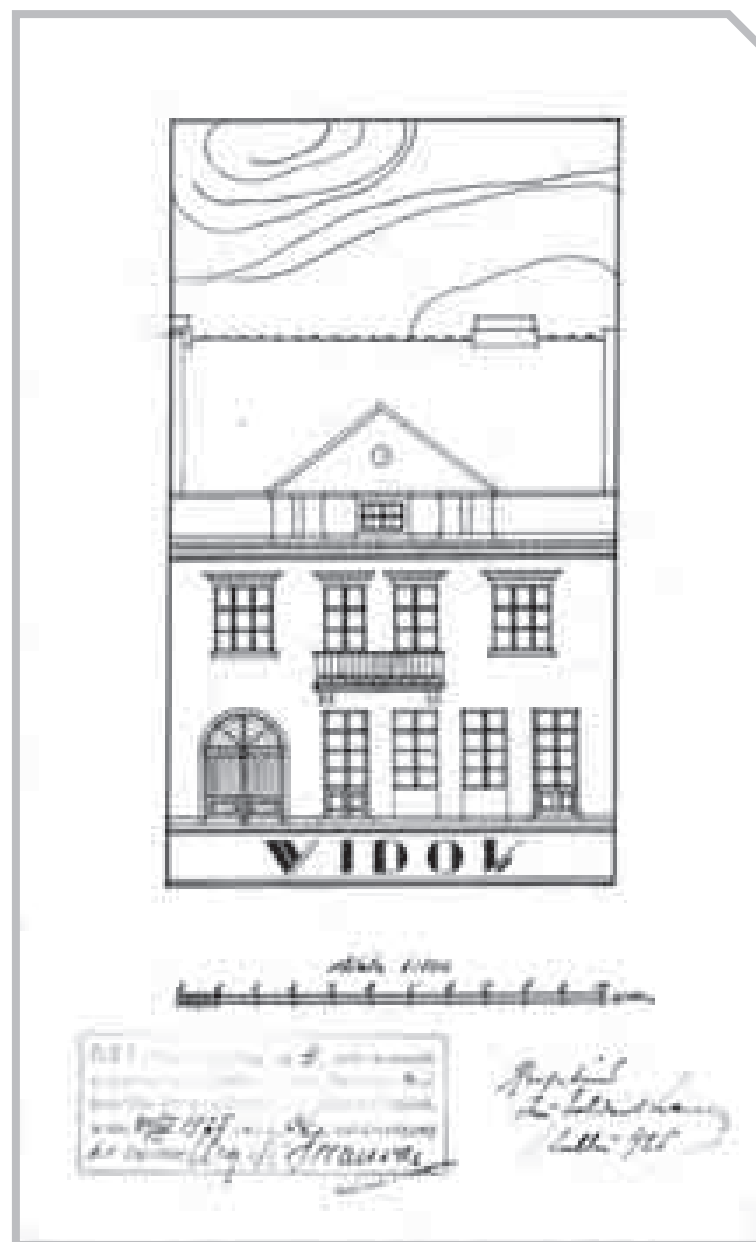
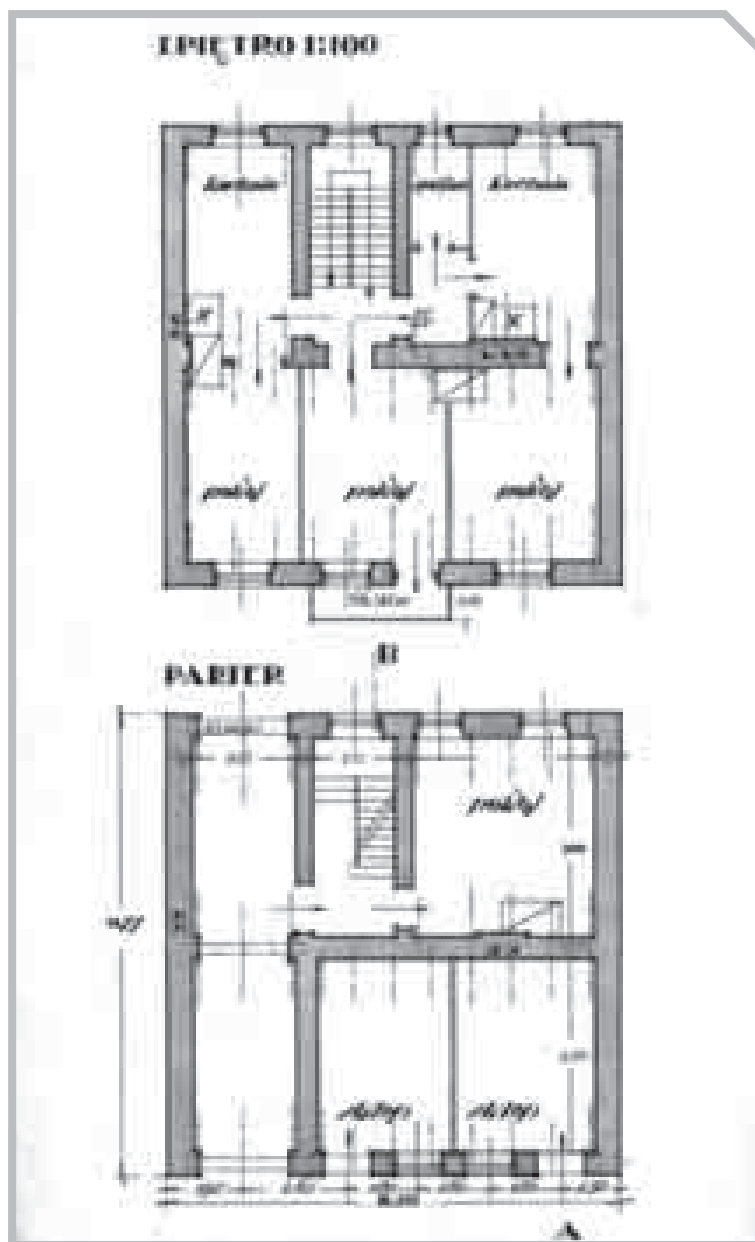
APL: Projekt domu mieszkalnego St. Pituchy w Piaskach Luterskich (1925), pow. lubelski, UWL-V-WKB (403), sygn. 1698.

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 94.

↓
Projekt domu Stanisława Pituchy
w Piaskach, rzut parteru i piętra,
APL UWL-V-WKB, sygn. 1698.

↓
Projekt domu Stanisława Pituchy
w Piaskach, widok od frontu, APL
UWL-V-WKB, sygn. 1698.

46

DOMY MIESZKALNE

PAŁAC

W JAKUBOWICACH MUROWANYCH

GM. WÓLKA, POW. LUBELSKI
PROJ. 1925, PROJEKT PRZEBUDOWY

Adres: 20-258 Jakubowice Murowane

Sygnatura: UWL-V-WKB 1667

Projekt niesygnowany

T: druk kolorowany

Projekt: P. 1-6

P. 1 – Plan orientacyjny, 1:2000 i plan sytuacyjny, 1:500, 31,2 x 30,3

P. 2 – Rzut parteru, 1:100, 30 x 40,2

P. 3 – Rzut parteru, 1:100, 26,2 x 41,5

P. 4 – Widok, 1:100, 31,4 x 54,5

P. 5 – Widok, 1:100, 27,7 x 47,4

P. 6 – Widok z boku, 1:100, 27,7 x 37,7

Data powstania projektu: 1925

Data zatwierdzenia projektu: 29.09.1925

Data realizacji: 1925

Obecny użytkownik: własność prywatna

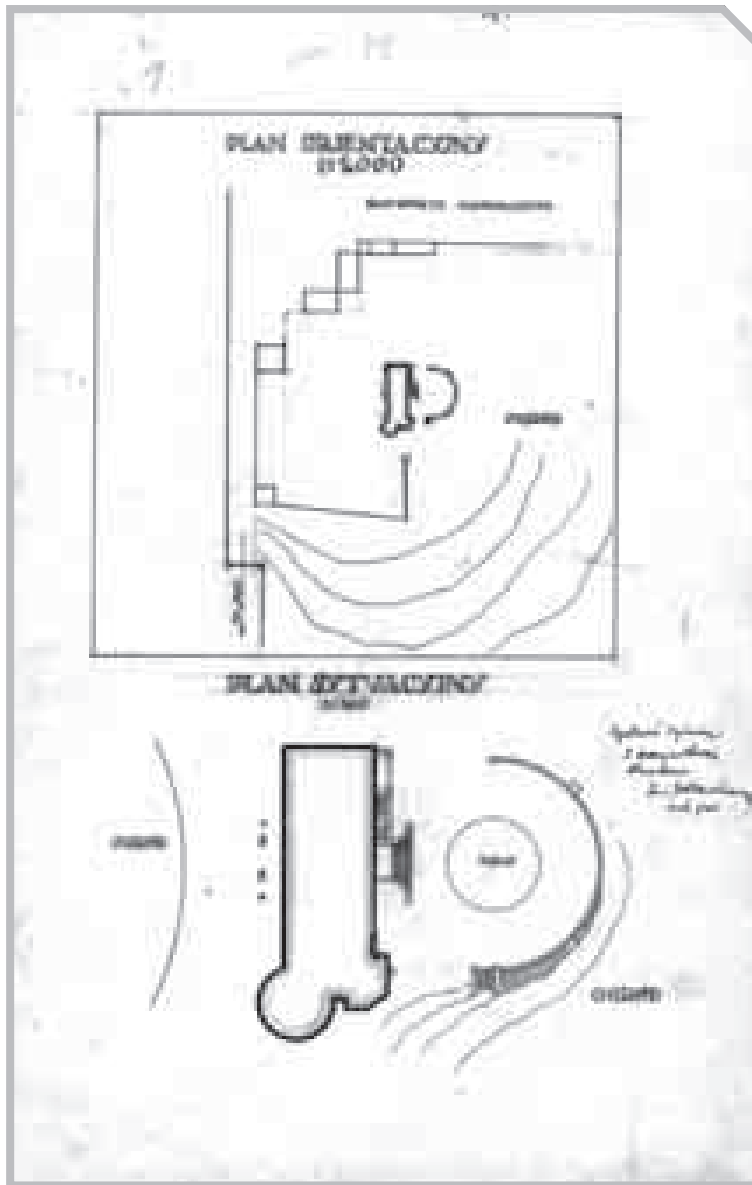
HISTORIA: Pierwszy pałac w Jakubowicach Murovanych został wzniesiony prawdopodobnie na przełomie XVI i XVII wieku przez Tęczyńskich. Częściowo przebudowany w drugiej połowie XVII wieku przez Zasławskich, ok. 1781 roku – opuszczony. Na początku XIX wieku przebudowany na romantyczną rezydencję przez generałową Konstancję z Czackich Szeptycką. Po 1873 roku w pałacu dobudowano wieżę i wykusz. Kolejna przebudowa nastąpiła w latach 20. XX wieku według projektu Bohdana Kelles-Krauzego, obejmując nadbudowę szczytów i adaptację kaplicy na cele mieszkalne. Po zakończeniu

II wojny światowej pałac został zdewastowany. Odbudowę podjęto dopiero w 1985 roku w związku z planem umieszczenia w pałacu hotelu pracowniczego dla lubelskiego oddziału PP PKZ. Po zakupie pałacu przez prywatnego inwestora, w 2001 roku opracowano projekt robót zabezpieczających oraz koncepcję odbudowy i adaptacji pałacu na ośrodek konferencyjny. Prace budowlane rozpoczęto w 2004 roku.

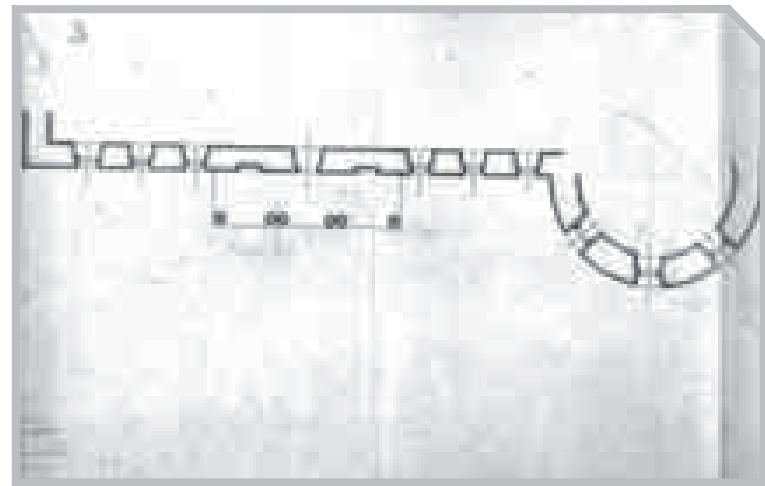
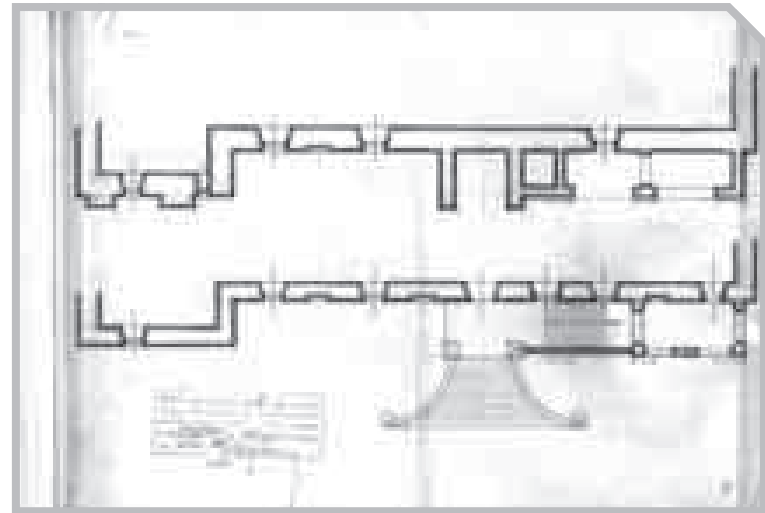
OPIS: Budynek murowany, założony na planie prostokąta z trójbocznym ryzalitem od wschodu i okrągłą wieżą od południa, dwutrakto-

wy, przekryty dwuspadowym dachem. Projekt z 1925 roku przewidywał nadbudowę ceglanych szczytów i przebudowę kaplicy pałacowej na pomieszczenia mieszkalne.

↑
Pałac w Jakubowicach Murovanych, widok współczesny od zachodu, fot. K. Mazur.

↑
Projekt przebudowy pałacu
w Jakubowicach Murowanych,
plan orientacyjny i sytuacyjny,
APL UWL-V-WKB, sygn. 1667.

ARCHIWALIA:

APL: *Projekt przebudowy pałacu w Jakubowicach Murowanych (1925), pow. lubelski, UWL-V-WKB (403), sygn. 1667.*

AWUOZŁ: *Pałac w Jakubowicach Murowanych [karta biała], oprac. Marcin Stolarz, 1985.*

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 96-97.

Projekt przebudowy pałacu w Jakobowicach Murowanych, rzut parteru, APL UWL-V-WKB, sygn. 1667.

Projekt przebudowy pałacu w Jakobowicach Murowanych, rzut parteru, APL UWL-V-WKB, sygn. 1667.

Projekt przebudowy pałacu w Jakobowicach Murowanych, widok, APL UWL-V-WKB, sygn. 1667.

Projekt przebudowy pałacu w Jakobowicach Murowanych, widok, APL UWL-V-WKB, sygn. 1667.

KAMIENICA

PRZY UL. KRÓLEWSKIEJ 8 W LUBLINIE

PROJ. 1927, NADBUDOWA II PIĘTRA
NAD ISTNIEJĄCYM BUDYNKIEM

Adres: 20-109 Lublin, ul. Królewska 8

Sygnatura: UWL-V-WKB 1526

Projekt sygnowany: „Inż. Bohdan Krauze / architekt”

T: druk kolorowany

Projekt: P. 1-4

P. 1 – Plan orientacyjny i sytuacyjny, 1:250, 41,7 x 62,4

P. 2 – Rzut parteru, I i II piętra, 1:100, 33 x 41,7

P. 3 – Przekrój I-II (poprzeczny) i widok od ul. Królewskiej, 1:100, 33 x 41,5

P. 4 – Widok od pl. Katedralnego, 1:100, 33 x 62,3

Data powstania projektu: 1927

Data zatwierdzenia projektu: brak

Data realizacji: 1927-1928

Obecny właściciel: parafia katedralna św. Jana Chrzciciela

HISTORIA: Kamienica powstała prawdopodobnie w XVIII wieku jako budynek jednopiętrowy, wraz z zabudowaniami klasztoru jezuitów. Przed 1793 rokiem była własnością Grzejewskich, od 1796 Chmielnickich, a następnie Łaskarzewskich i Giczowskich. Od 1820 roku należała do Jana Wagnera, który w 1823 sprzedał ją Dominikowi Boczarowskiemu. W latach 1823-1826 przeprowadzono remont kamienicy. Od 1850 roku należała do Brygidy z Rzewuskich Kosochockiej, od 1869 do Seweryna Rulikowskiego. W latach 1875-1893 była własnością rodziny Frydmanów. Jej kolejnymi właścicielami byli: Wincenty Wołowski (1893-1896), Rywka i Srul Szifmanowie

(1896-1903), Cybulscy (1903-1908), Flejszerowie (od 1908). W latach 1927-1928 wykonano nadbudowę drugiego piętra według projektu Bohdana Kelles-Krauzego. Częściowo zniszczona podczas działań wojennych 1939 roku, po wojnie została odbudowana. W latach 1967-1968 przeprowadzono jej restaurację.

OPIS: Kamienica murowana, dwupiętrowa, założona na rzucie wydłużonego trapezu, na rogu ul. Królewskiej i pl. Katedralnego, dłuższym bokiem fasady zwrócona do placu. Budynek jednotraktowy, od strony placu dziesięcioosiowy. Na trzeciej i ostatniej osi usytuowano krótkie sienie

↑
Kamienica przy ul. Królewskiej 8
w Lublinie, widok współczesny
od południa, fot. K. Mazur.

nieprzelotowe z klatkami schodowymi. Elewacja frontowa i dwuosiowa elewacja od ul. Królewskiej, rozczłonkowane profilowanym gzymsem, zostały zwieńczone niskim pasem attyki wydzielonej gzymsem z kimationem (obecnie tylko gzyms). Nad prostokątnym wejściem zaprojektowano świetlik w profilowanym obramieniu, podobnie jak okna ujęte profilowanymi kamiennymi opaskami.

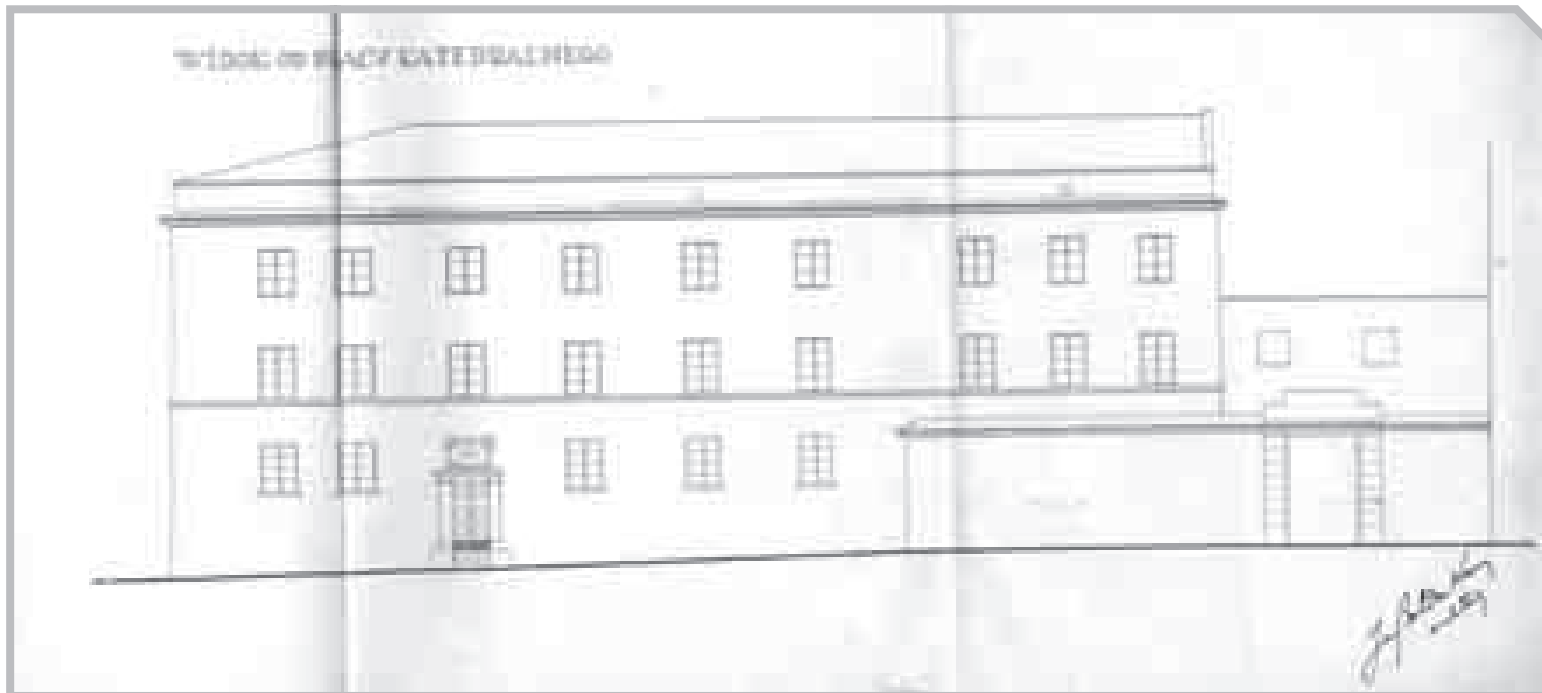
ARCHIWALIA:

APL: Projekt nadbudowy II piętra nad istniejącym budynkiem mieszkalnym przy Katedrze w Lublinie (1927), UWL-V-WKB (403), sygn. 1526.

AWUOZL: Kamienica, ul. Królewska 8, Lublin [karta biała], oprac. Jadwiga Jamiolkowska, Wojciech Koziejowski, 1979-1980.

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 97.

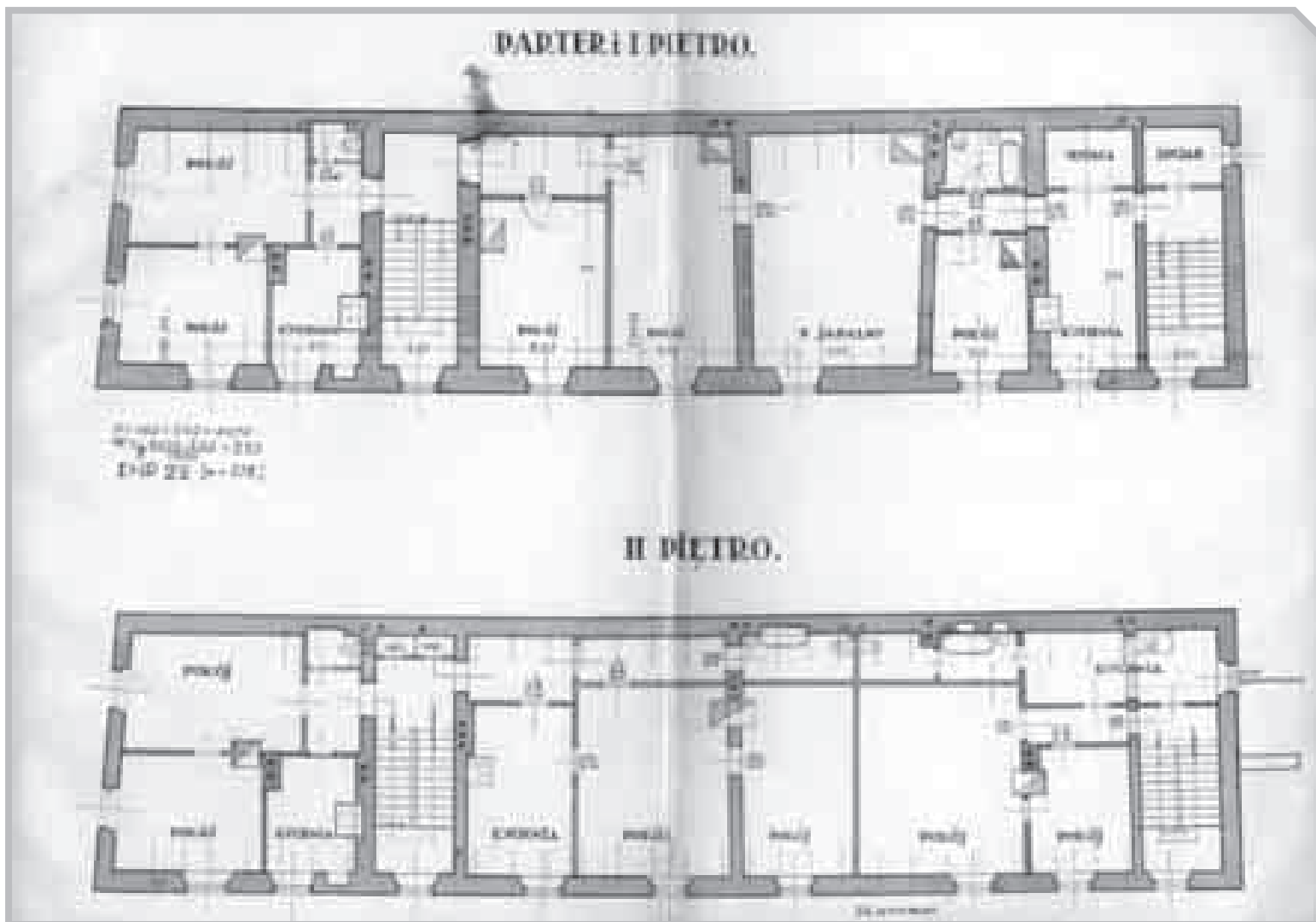
Projekt nadbudowy kamienicy przy ul. Królewskiej 8 w Lublinie, plan sytuacyjny, APL UWL-V-WKB, sygn. 1526.

Projekt nadbudowy kamienicy przy ul. Królewskiej 8 w Lublinie, widok od pl. Katedralnego, APL UWL-V-WKB, sygn. 1526.

Projekt nadbudowy kamienicy przy ul. Królewskiej 8 w Lublinie, rzut parteru, I i II piętra, APL UWL-V-WKB, sygn. 1526.

DOM

PRZY UL. GŁOWACKIEGO 11 W LUBLINIE

PROJ. 1928 (PROJEKT PODSTAWOWY I DWA PROJEKTY ROZBUDOWY)

Adres: 20-060 Lublin, ul. Głowackiego 11

Sygnatura: IB 1588

Data powstania projektu: 1928-1930

Projekt sygnowany:

Projekt podstawowy: „Inż. Bohdan Krauze”

I projekt rozbudowy: „Inż. Bohdan Krauze”

II projekt rozbudowy: „Inż. Bohdan Kelles-Krauze”

Data zatwierdzenia projektu:

Projekt podstawowy: 21.09.1928

I projekt rozbudowy: 30.06.1930

II projekt rozbudowy: 02.08.1930

Projekt główny

T: druk kolorowany

Projekt: P. 1

K. 1 – Plan orientacyjny, 1:10 000 i plan sytuacyjny, 1:500, 26 x 21

K. 2 – Rzut fundamentów i piwnic, 1:100, 26 x 21

K. 3 – Rzut parteru, 1:100, 26 x 21

K. 4 – Rzut I piętra, 1:100, 26 x 21

K. 5 – Widok od ulicy, 1:100, 26 x 21

K. 6 – Przekrój, 1:100, 26 x 21

K. 7 – Widok boczny, 1:100, 26 x 18,5

I projekt rozbudowy

T: druk kolorowany

Projekt: P. 3

K. 1 – Plan orientacyjny, 1:10 000, plan sytuacyjny, 1:500 i widok od ulicy, 1:100, 33,2 x 21

K. 2 – Rzut piwnic i rzut parteru, 1:100, 33,2 x 21

K. 3 – Rzut I i rzut II piętra, 1:100, 33,2 x 21

K. 4 – Przekrój i widok boczny, 1:100, 33,2 x 21

II projekt rozbudowy

T: druk kolorowany

Projekt: P. 2

K. 1 – Plan orientacyjny, 1:10 000, plan sytuacyjny, 1:500 i widok boczny, 1:100, 33,5 x 21

K. 2 – Rzut piwnic i rzut parteru, 1:100, 33,5 x 21

K. 3 – Rzut I i rzut II piętra, 1:100, 33,5 x 21

K. 4 – Przekrój i widok od ulicy, 1:100, 33,5 x 21

na wklejce z kalki – Przekrój przez klatkę schodową, 1:100, 24 x 13,3

Data realizacji: 1928-1930

Obecny użytkownik: własność prywatna

HISTORIA: Dom – zaprojektowany dla Mariana Chaciewicza i jego żony – wybudowany został w ramach działalności Spółdzielni Budowlano-Mieszkaniowej Urzędników Państwowych, która z myślą o budowie domów jednorodzinnych dla swoich członków nabyła z wolnej ręki trzy parcele w tym rejonie. Pierwszy projekt z 1928 roku zakładał realizację budynku jednopiętrowego z niskim, nieużytkowym strychem.

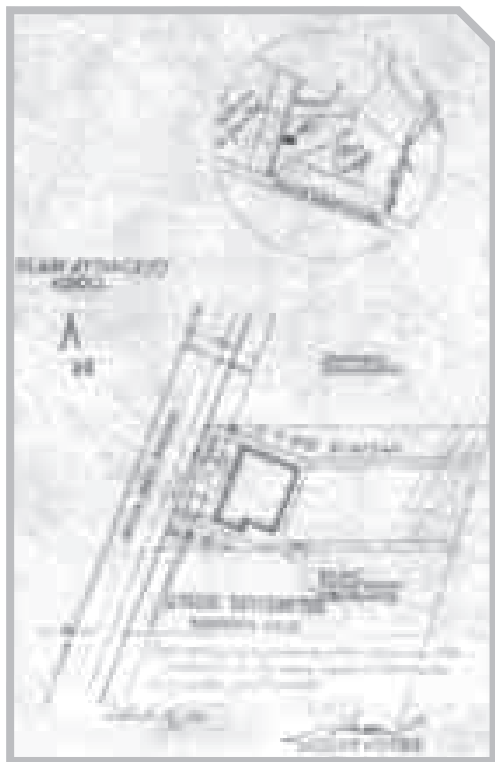
W trakcie budowy, najprawdopodobniej wtedy, gdy willa była niemal gotowa, na życzenie inwestora architekt w czerwcu 1930 roku zaprojektował nadbudowę drugiego piętra na około połowie powierzchni kondygnacji, w części od podwórza, niski strych miał pozostać jedynie od frontu. Już wkrótce, w sierpniu tego samego roku, Magistrat zatwierdził drugi projekt, obejmujący nadbudowę drugiego piętra na całej

kondygnacji. Dom – oddany do użytku jeszcze w grudniu 1930 roku – mieścił cztery mieszkania, w tym trzy pięcioizbowe z łazienkami i klozetami oraz jedno dwuizbowe. Bryła obiektu nie była przebudowywana.

Dom przy ul. Głowackiego 11 w Lublinie, widok współczesny od zachodu, fot. K. Mazur.

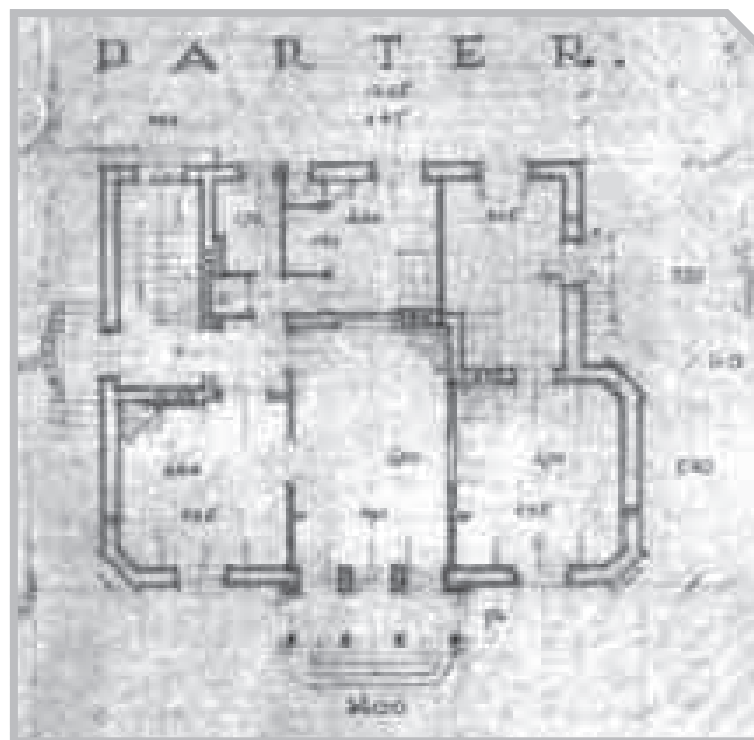
OPIS: Budynek murowany, dwupiętrowy, podpiwniczony, założony na rzucie prostokąta zbliżonego do kwadratu z niewielkim ryzalitem od południa, dwutraktowy, trójosiowy, w kondygnacji parteru pięcioosiowy. Willa w stylu przejściowym od form historyzujących do modernizmu. Środkowa część elewacji frontowej, wyodrębniona płaskim ryzalitem, zachowała szczytkową formę portyku na czterech wąskich filarach podpierających taras pierwszego piętra. Gładkie elewacje są pozbawione dekoracji, jedynie trzecią kondygnację od pozostałych oddziela stosunkowo wydatny gzyms kordonowy. Kubizność były łagodzą ścięte narożniki w fasadzie na całej wysokości budynku.

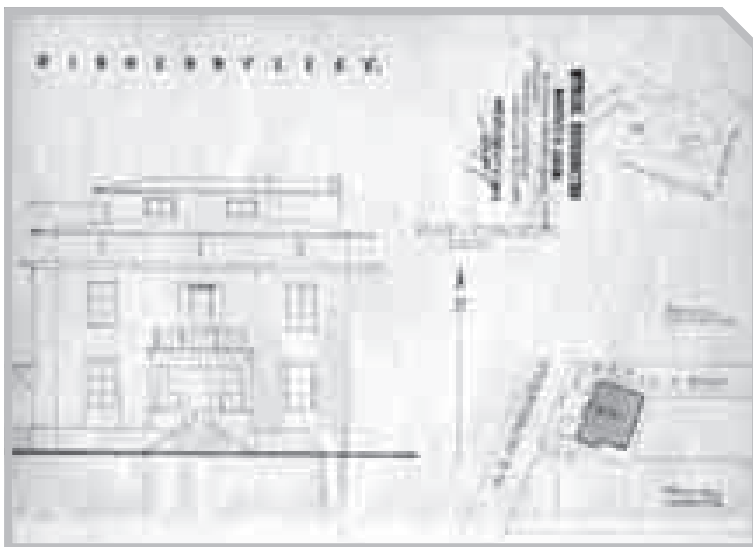

← Projekt domu przy ul. Głowackiego 11 w Lublinie, plan sytuacyjny z 1928 roku, APL IB, sygn. 1588.

↗ Projekt domu przy ul. Głowackiego 11 w Lublinie, rzut parteru z 1928 roku, APL IB, sygn. 1588.

→ Projekt domu przy ul. Głowackiego 11 w Lublinie, widok od ulicy z 1928 roku, APL IB, sygn. 1588.

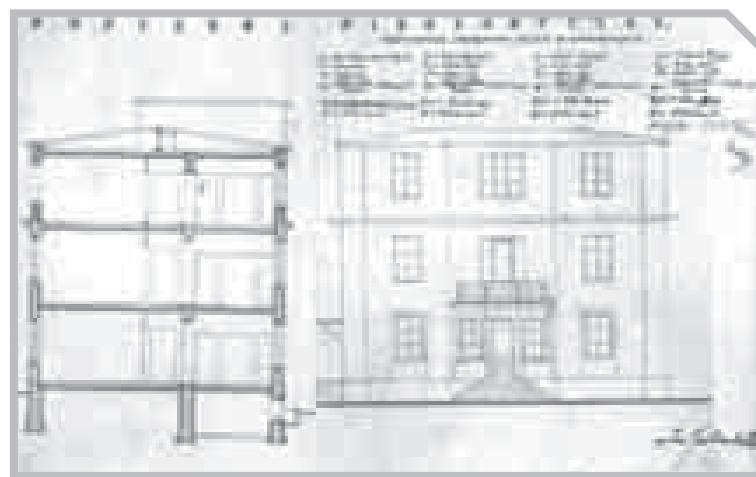
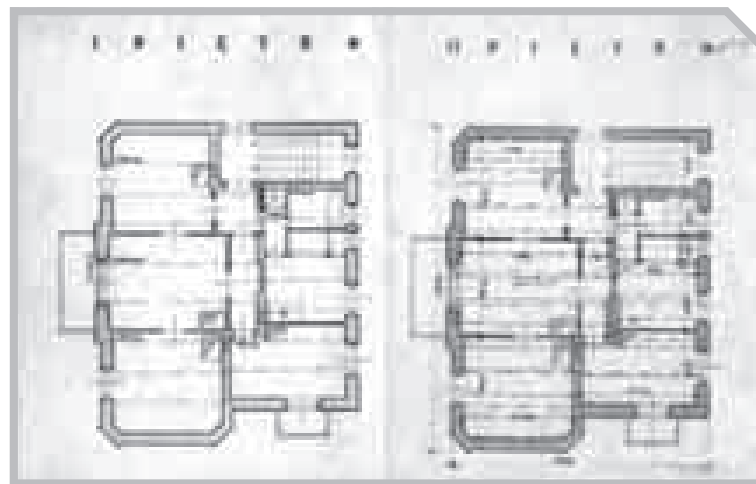

↑
Projekt domu przy ul. Głowackiego 11 w Lublinie, plan sytuacyjny i widok od ulicy z czerwca 1930 roku, APL IB, sygn. 1588.

→
Projekt domu przy ul. Głowackiego 11 w Lublinie, rzut I i II piętra z sierpnia 1930 roku, APL IB, sygn. 1588.

↘
Projekt domu przy ul. Głowackiego 11 w Lublinie, przekrój i widok od ulicy z sierpnia 1930 roku, APL IB, sygn. 1588.

ARCHIWALIA:

APL: Akta nieruchomości położonej w Lublinie przy ul. Głowackiego 11, IB (22), sygn. 1588.

ASPP: Protokół nr 3 posiedzenia Rady Nadzorczej Spółdz. Stow. Bud.-Mieszk. Urz. Państw. w Lublinie odbytego w dniu 7 września 1925 r., [w:] *Księga protokołów posiedzeń Rady Nadzorczej Spółdz. Stow. Bud.-Mieszk. Urz. Państw. w Lublinie z lat 1925-26-27.*

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 100-101.

DOM

SPÓŁDZIELNI BUDOWLANO-MIESZKANIOWEJ URZĘDNIKÓW PAŃSTWOWYCH

PRZY UL. CHOPINA 8 W LUBLINIE
PROJ. 1929

Adres: 20-026 Lublin, ul. Chopina 8

Sygnatura: IB 5304

Projekt domu Spółdzielni Mieszkaniowej Urzędników Państwowych w Lublinie
ul. Szopena. Obiekt nr 8

T: tusz i druk kolorowany [wersja czteropiętrowa]

Projekt: P. 3-4

P. 3 – Okładka

P. 4

K. 1 – Plan orientacyjny, 1:10 000, 32,5 x 21

K. 2 – Plan sytuacyjny, 1:500, 32,5 x 21

K. 3 – Rzut piwnic, 1:100, 37,5 x 56,5

K. 4 – Rzut parteru, 1:100, 37,5 x 56

K. 5 – Rzut I piętra, 1:100, 37,5 x 56

K. 6 – Rzut II piętra, 1:100, 34,5 x 55

K. 7 – Rzut III piętra, 1:100, 34,5 x 55

K. 8 – Rzut IV piętra, 1:100, 34,5 x 55,5

K. 9 – Przekrój A-B, 1:100, 32,5 x 60,5

K. 10 – Przekrój C-D, 1:100, 32,5 x 51

K. 11 – Widok północny, 1:100, 32,5 x 52

K. 12 – Widok zachodni, 1:100, 32,5 x 44,4 (sygn. „proj. Inż. Bohdan Krauze”)

Odrys z planu budowy domu zatwierdzonego przez Magistrat m. Lublina dnia
31 grudnia 1929 przy pozwoleniu No 184 [brak pieczęci zatwierdzających, wer-
sja dwupiętrowa]

T: druk kolorowany

Projekt: P. 2

K. 1 – Rzut piwnic, 1:100, 35 x 53

K. 2 – Rzut parteru, 1:100, 35 x 50,5

K. 3 – Rzut I piętra, 1:100, 35 x 51,5

K. 4 – Rzut II piętra, 1:100, 35 x 50,5

K. 5 – Widok (od ul. Chopina) i przekrój, 1:100, 27,5 x 62

K. 6 – Widok północny, 1:100, 27,5 x 54,8 (sygn. „Inż. Bohdan Kelles-Krauze”)

Projekt domu Spółdzielni Mieszkaniowej Urzędników Państwowych w Lublinie
ul. Szopena na pojedynczych planszach [wersja pięciopiętrowa]

T: druk kolorowany

Projekt: P. 23-34

P. 23 – Przekrój, 1:50, 56,8 x 44,3 (sygn. „proj. Inż. Bohdan Kelles-Krauze”)

P. 24 – Widok północny, 1:50, 53 x 94,3 (sygn. „proj. / Inż. Bohdan Kelles-Krauze / architekt”)

P. 25 – Przekrój A-B, widok północny i zachodni domku dla dozorkcy, 1:50, 30 x 71 (sygn. „proj. Inż. Bohdan Krauze”)

P. 26 – Widok zachodni, 1:50, 54,3 x 86,4 (sygn. „proj. Inż. Bohdan Kelles-Krauze”)

P. 27 – Rzut więźby dachowej, 1:50, 68 x 95 (sygn. „proj. Inż. Bohdan Krauze / arch. powiatowy”)

P. 28 – Rzut I piętra, 1:100, 36 x 50,4 (sygn. „proj. Inż. Bohdan Kelles-Krauze / arch.”)

P. 29 – Rzut piwnic, 1:100, 36 x 50 (sygn. „proj. Inż. Bohdan Kelles-Krauze / arch.”)

P. 30 – Rzut II piętra, 1:100, 36 x 52 (sygn. „proj. Inż. Bohdan Krauze / architekt”)

P. 31 – Rzut parteru, 1:100, 36 x 53 (sygn. „projektował / Inż. Bohdan Kelles-Krauze / architekt”)

P. 32 – Rzut III-IV piętra, 1:100, 36 x 51 (sygn. „proj. Inż. Bohdan Kelles-Krauze / architekt”)

P. 33 – Rzut V piętra, 1:100, 36 x 52,5 (sygn. „proj. Inż. Bohdan Kelles-Krauze / arch.”)

P. 34 – Plan orientacyjny, 1:10 000, 36 x 21 (sygn. „projektował / Inż. Bohdan Kelles-Krauze / architekt”)

Data realizacji: 1930-1935

Obecny właściciel: współdom w zarządzie Spółdzielni Pracowników Państwowych w Lublinie

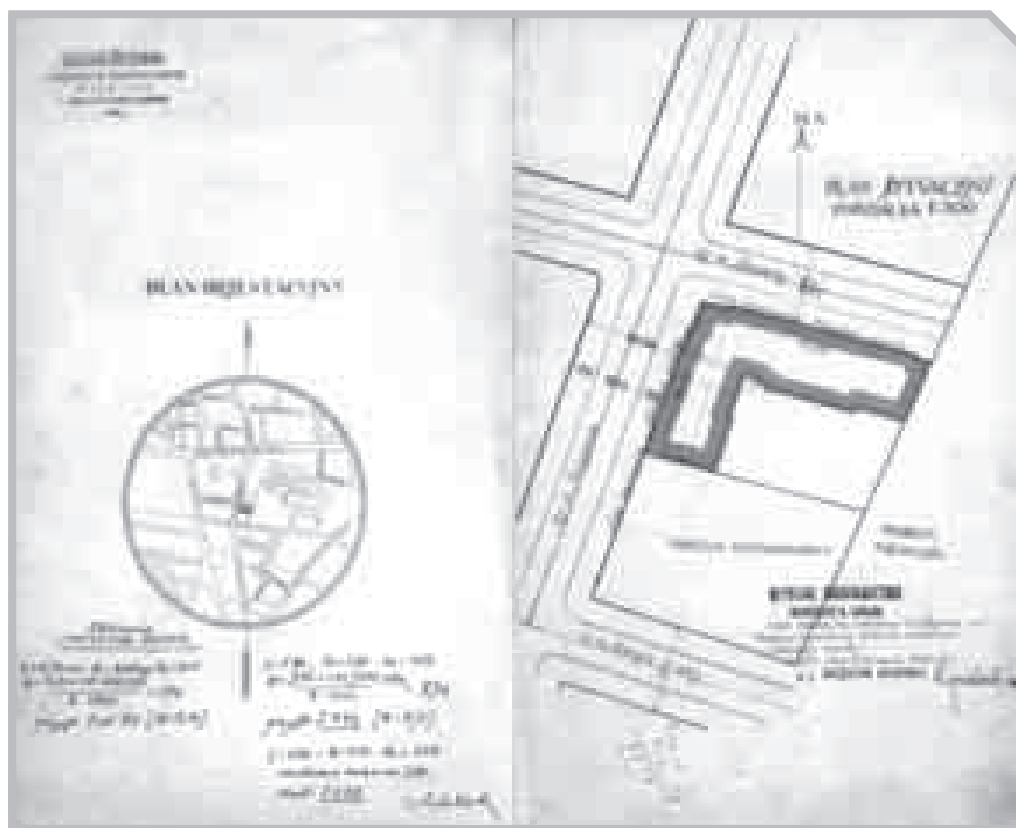

Kamienica Spółdzielni Budowlano-Mieszkaniowej przy ul. Chopina 8 w Lublinie, widok współczesny od północnego zachodu, fot. K. Mazur.

HISTORIA: Spółdzielnia Budowlano-Mieszkaniowa Urzędników Państwowych formalnie powstała na początku lipca 1925 roku. Kamienica przy ul. Chopina 8 (róg ul. Sądowej), po wybudowanym w latach 1925-1927 domu wielomieszkaniowym przy ul. Narutowicza 71, była drugą dużą inwestycją Spółdzielni, rozpoczętą równolegle z budową kamienicy przy ul. Solnej 5. Pod koniec 1927 roku sfinalizowano zakup działki na ten cel o powierzchni ok. 1560 m², którą nabyto od Jadwigi Głuchowskiej za kwotę 33 000 zł. Ze względu na kłopot z uzyskaniem kredytu w odpowiedniej wysokości realizacja inwestycji miała charakter kilkietapowy i z przerwami trwała niemal 6 lat. Pierwszy projekt został zatwierdzony przez lubelski Magistrat 31 grudnia

1929 roku, pod warunkiem zabrukowania części podwórza, ułożenia chodnika na ulicy wzdłuż frontu posesji i przyłączenia domu do miejskiej sieci kanalizacyjnej. Zakładał on budowę kamienicy pięciokondygnacyjnej, jednak z przyczyn finansowych do czerwca 1931 roku zdołano wybudować zaledwie parter, co pozwoliło na oddanie do użytku pierwszych siedmiu mieszkań. Mury doprowadzone do wysokości pierwszego piętra pokryto prowizorycznym dachem w oczekiwaniu na dalsze fundusze. W międzyczasie nastąpiła weryfikacja projektu związana z podziałem budowy na odległe w czasie etapy, w efekcie czego zachowały się jeszcze dwie jego wersje. Drugi projekt przedstawiał obiekt zaledwie dwupiętrowy. O tym, że sprawa ostatecz-

nej koncepcji pozostawała dość długo otwarta, świadczy trzecia wersja projektu z budynkiem pięciopiętrowym i domkiem dla dozorczy w południowo-wschodnim narożniku działki. Ponieważ nie jest ona datowana, jak również brak na niej pieczęci zatwierdzającej, trudno określić, czy rzeczywiście była brana pod uwagę. Drugi etap budowy rozpoczęto po ponad rocznej przerwie w lipcu 1932 roku. Do sierpnia 1933 roku wybudowano następne kondygnacje, co umożliwiło udostępnienie kolejnych lokali do zamieszkania na początku września. Ostatnie mieszkania oddano do użytku w lipcu 1935 roku, na mocy pozwolenia wydanego w oparciu o kolejną wersję projektu zatwierdzonego przez Magistrat w grudniu 1934 roku (ten ostateczny

← Projekt kamienicy Spółdzielni Budowlano-Mieszkaniowej przy ul. Chopina 8 w Lublinie, plan orientacyjny i sytuacyjny, APL IB, sygn. 5304.

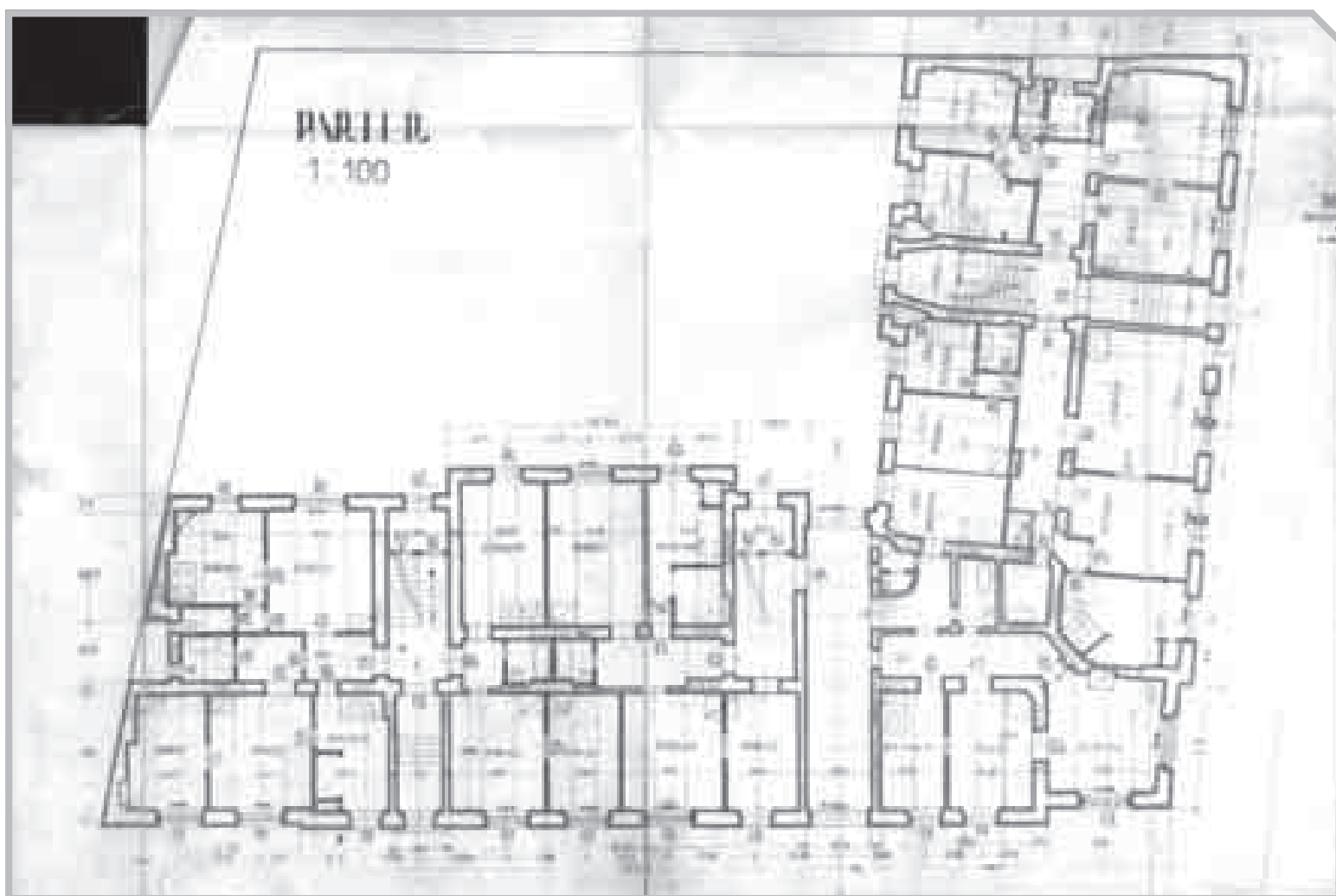
→ Projekt kamienicy Spółdzielni Budowlano-Mieszkaniowej przy ul. Chopina 8 w Lublinie, rzut parteru, APL IB, sygn. 5304.

plan trzypiętrowego budynku nie zachował się w aktach). Obiekt do dzisiaj pełni funkcję mieszkalną i jako wspóldom pozostaje w zarządzie Spółdzielni Pracowników Państwowych w Lublinie, kontynuatorki przedwojennej Spółdzielni. Kamienica nie była zasadniczo przebudowywana.

OPIS: Zachowały się trzy wersje projektu kamienicy przy ul. Chopina 8. Pierwszy projekt zakła-

dał budowę kamienicy pięciokondygnacyjnej, założonej na planie litery „L” z krótszym skrzydłem od strony ul. Chopina. Z przyczyn finansowych projekt uległ pewnym modyfikacjom związanym z podziałem budowy na etapy. Druga wersja projektu budynku zaledwie dwupiętrowego zachowuje ogólną dyspozycję wnętrza z pierwszej zatwierdzonej wersji, w nieznacznym stopniu przesunięto jedynie ścianki działowe,

przez co zmieniły się powierzchnie poszczególnych pomieszczeń. Pojawiły się pewne zmiany w widokach: z obydwu głównych elewacji znikły półkoliste zakończenia otworów okiennych lub drzwiowych oraz dekoracyjne motywy „kryształkowe” nad i pomiędzy oknami, wywodzące się z polskiej sztuki dekoracyjnej. Zmieniły się także nieco układ osi i rozmieszczenie balkonów. Trzecia wersja projektu zakładała realizację

budynku pięcioletowego i jednolietowego domku dla dozorczy, zlokalizowanego w południowo-wschodnim narożniku posesji. Ostatecznie wybudowano kamienicę trzypiętrową, a jedynie cofnięty nieco w głąb narożnik budynku jest czteropiętrowy. Bryła budowli jest zupełnie prosta, w gładkich elewacjach geometryczny rytm wyznaczają ciągi prostokątnych okien. W dziesięcioosiowej fasadzie od ul. Chopina dominują okna dziewięciopolowe w osiach skrajnych i środkowych oraz podwójne, węższe, sześciopolowe, wyodrębnione płycinami w elewacji, w osiach z balkonami o równie prostych żelaznych balustradach, zachowanych do dzisiaj

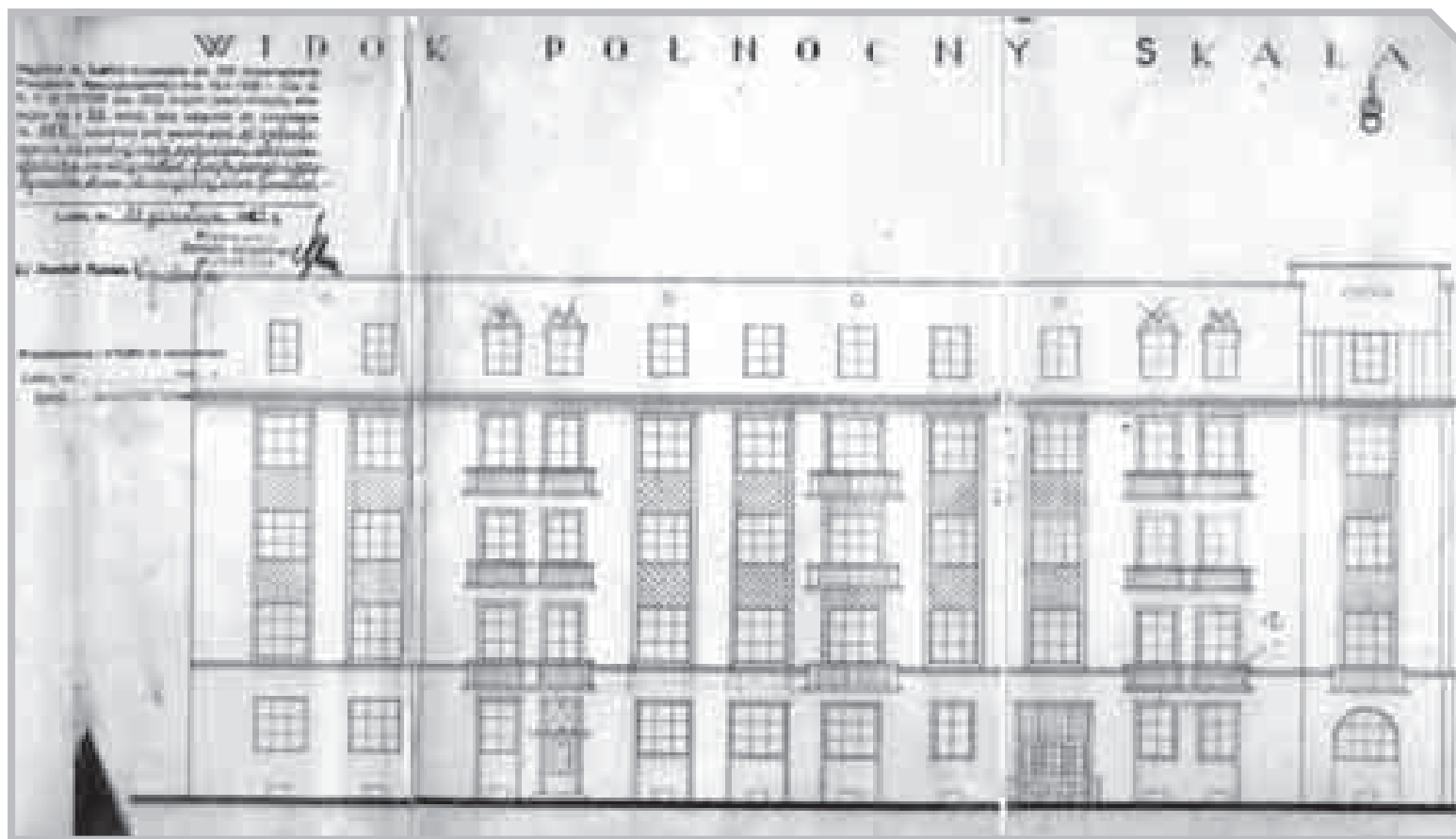
w niezmienionej formie. W podobnym charakterze jest utrzymana dłuższa, dwunastoosiowa elewacja północna od ul. Sądowej, z wjazdem na podwórze na wysokości czwartej osi od zachodu. Trzy klatki schodowe usytuowane od podwórza zapewniają dostęp do 25 mieszkań, w przeważającej części trzy-, cztero – i pięcioizbowych, z kuchniami i łazienkami oraz najczęściej z odrębnym wejściem z przedpokoju do poszczególnych pomieszczeń. Regularny ciąg wewnętrznych korytarzy komunikacyjnych dzieli oba skrzydła na wyraźne w rzucie dwa trakty: „zewnątrzny” od ulic i „wewnętrzny” od otwartego podwórza.

Projekt kamienicy Spółdzielni Budowlano-Mieszkaniowej przy ul. Chopina 8 w Lublinie, widok od ul. Chopina, APL IB, sygn. 5304.

Projekt kamienicy Spółdzielni Budowlano-Mieszkaniowej przy ul. Chopina 8 w Lublinie, widok od ul. Sądowej, APL IB, sygn. 5304.

ARCHIWALIA:

APL: Akta nieruchomości położonej w Lublinie przy ul. Szopena 8 [róg Sądowej], IB (22), sygn. 5304.

ASPP: Księga protokołów posiedzeń Rady Nadzorczej Spółdz. Stow. Bud. Mieszk. Urz. Państw. w Lublinie R. 1925-26-27.

AWUOZL: Lublin – Kamienica Chopina 8 / Sądowa 2A, oprac. Iwona Sygowska, fot. Alicja Kruk, mgr Zbigniew Pastusiak, Lublin 1989, sygn. 1199.

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 111-112.

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Przedwojenne własne M. Pierwsze domy wielomieszkaniowe Spółdzielni Budowlano-Mieszkaniowej Urzędników Państwowych w Lublinie*, [w:] *Architektura Miast – Od kamienicy do apartamentowca. Wielorodzinne, miejskie budownictwo mieszkalne*, Bydgoszcz 2009, s. 129-136.

Przesmycka Elżbieta, *Modernistyczna architektura międzywojennego Lublina*, [w:] *Architektura modernizmu. Kraków – Lublin – Otwock*, red. E. Przesmycka, Lublin 2008, s. 91.

50

DOMY MIESZKALNE

DOM

SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWEJ „JEDNOŚĆ”

PRZY UL. CHOPINA 24 W LUBLINIE
PROJ. 1931

Adres: 20-023 Lublin, ul. Chopina 24

Sygnatura: IB 5316

Projekt sygnowany: „projektował / Inż. Bohdan Krauze / architekt”

T: druk kolorowany

Projekt: P. 1

K. 1 – Plan orientacyjny, 1:10 000, obliczenia statyczne belek żelaznych, 35 x 21

K. 2-3 – Plan sytuacyjny, 1:500, 35 x 42

K. 4-6 – Rzut piwnic, 1:100, 35 x 63

K. 7-9 – Rzut parteru, 1:100, 35 x 63

K. 10-12 – Rzut I-II-III piętra, 1:100, 35 x 63

K. 13-15 – Rzut więźby dachowej, 1:100, 35 x 63

K. 16-18 – Przekrój A-B i przekrój C-D, 1:100, 35 x 63

K. 19-21 – Przekrój E-F, 1:100, 35 x 63

K. 22-24 – Widok frontowy, 1:100, 35 x 63 (sygn. „projektował / Inż. Bohdan Krauze / architekt”)

Data powstania projektu: 1931

Data zatwierdzenia projektu: 24.06.1931

Data realizacji: 1931-1934

Obecny właściciel: w zarządzie Spółdzielni Budowlano-Mieszkaniowej „Jedność” w Lublinie

HISTORIA: Spółdzielnia Mieszkaniowa „Jedność”, reprezentowana przez prezesa Zarządu Henryka Belcarza i Jana Anasiewicza, kupiła pod budowę kamienicy nieruchomości Rury 11 i Rury 43 o powierzchni ok. 1300 m² (3923,52 łokci kwadratowych) od Stanisława i Zofii Śliwińskich za kwotę 4821 dolarów i 56 centów. Jednocześnie obie strony zobowiązały się do niestawiania przy linii granicznej (Rury 43 i 45) żadnych oficyn ani zabudowań gospodarczych dla zapewnienia „powietrza i światła”.

Projekt kamienicy realizowany był w latach 1931-1934 etapami (2/5 domu oddano do użytkowania w listopadzie 1933 roku), a jej ostateczne ukończenie przyspieszyła dopiero pożyczka w wysokości 110 000 zł, uzyskana przez Spółdzielnię w Banku Gospodarstwa Krajowego.

OPIS: Budynek murowany z cegły, trzypiętrowy, podpiwniczony, założony na rzucie wydłużonego trapezu z ukośnym bokiem od północy, wynikającym z kształtu parceli, na-

kryty stosunkowo płaskim dachem. Fasada niemal symetryczna, z trójosiowym pseudoryzalitem na osi, wyższym o jedną kondygnację od pozostałych części budynku. W części pseu-

↑
Kamienica Spółdzielni Mieszkaniowej „Jedność” przy ul. Chopina 24 w Lublinie, widok współczesny od południowego zachodu, fot. K. Mazur.

doryzalitu na parterze pseudoboniowanie. Na osi środkowej wjazd na podwórze. Asymetrię elewacji od podwórza podkreśla usytuowanie ryzalitów trzech klatek schodowych, zapewniających dostęp do 20 mieszkań z pokojami reprezentacyjnymi od strony zachodniej (ul. Chopina) i pomieszczeniami o charakterze pomocniczym (łazienki, kuchnie) od wschodu (podwórze). W horyzontalnym układzie

budynku rytm wyznaczają ciągi okien oraz żelazne balustrady balkonów, rozmieszczonych symetrycznie na wszystkich piętrach na co drugiej osi wewnętrznej „skrzydeł” fasady i centralnie w pseudoryzalicie.

Ze względu na osiowy, horyzontalny układ, z wyróżnioną częścią środkową, budynek nawiązuje formą do uproszczonego klasycyzmu akademickiego.

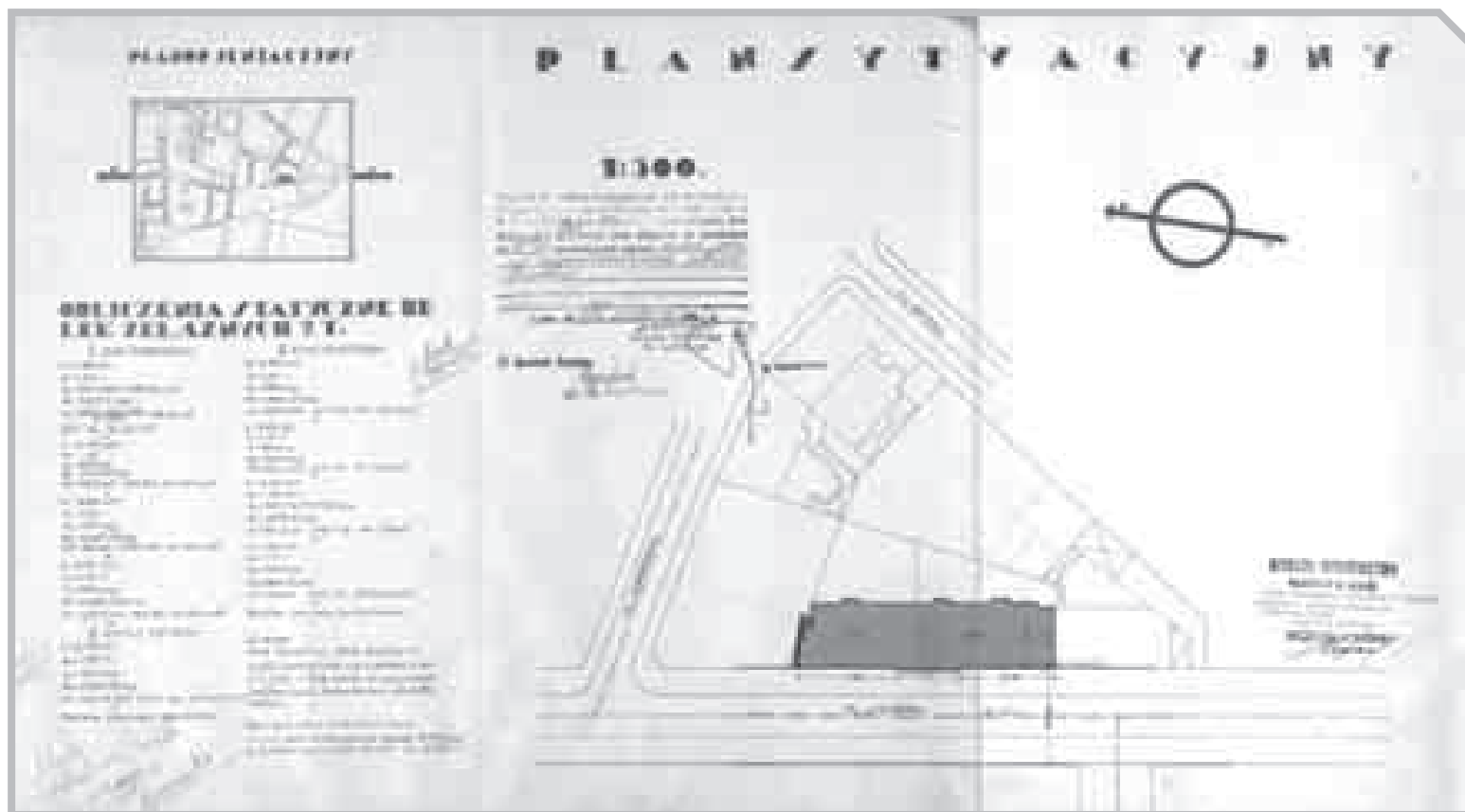
ARCHIWALIA:

APL: Akta nieruchomości położonej w Lublinie przy ul. Szopena 24 (1931-1940), IB (22), sygn. 5316.

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 107-108.

Przesmycka Elżbieta, *Modernistyczna architektura międzywojennego Lublina*, [w:] *Architektura modernizmu. Kraków – Lublin – Otwock*, red. E. Przesmycka, Lublin 2008, s. 92.

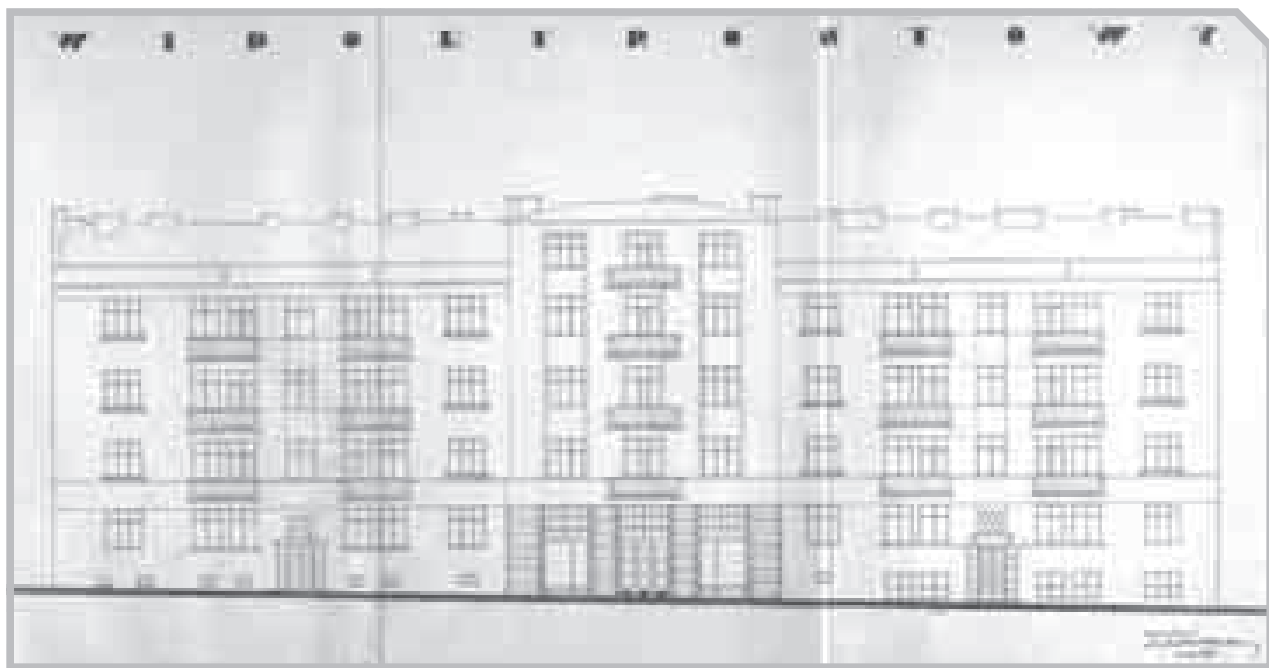
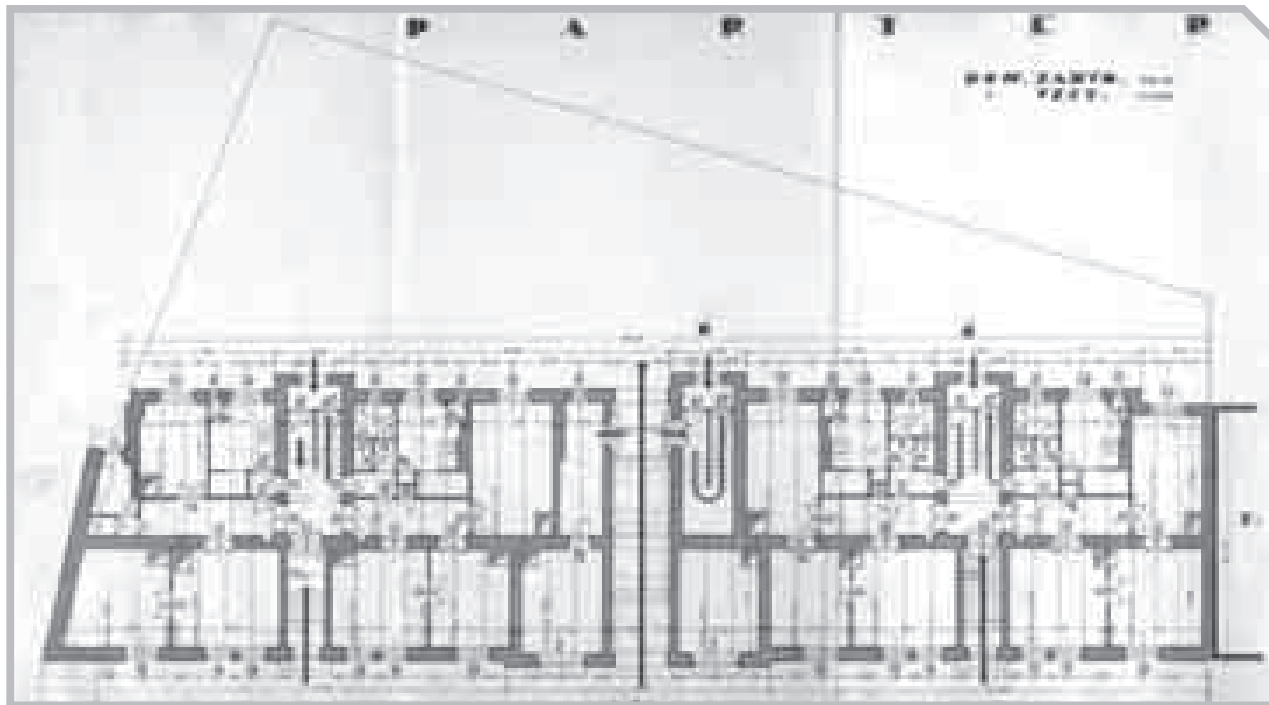
Projekt kamienicy Spółdzielni Mieszkaniowej „Jedność” przy ul. Chopina 24 w Lublinie, plan orientacyjny i sytuacyjny, APL IB, sygn. 5316.

Projekt kamienicy Spółdzielni Mieszkaniowej „Jedność” przy ul. Chopina 24 w Lublinie, rzut parteru, APL IB, sygn. 5316.

Projekt kamienicy Spółdzielni Mieszkaniowej „Jedność” przy ul. Chopina 24 w Lublinie, widok od ul. Chopina, APL IB, sygn. 5316.

51

DOMY MIESZKALNE
DOMY OFICERSKIEJ SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWEJ W LUBLINIE (PROJ. 1934)

DOM

PRZY UL. LISA-KULI 10 W LUBLINIE
(OBECNIE DUBOIS 2)

Adres: 20-061 Lublin, ul. Dubois 2

Sygnatura: IB 2539

Projekt sygnowany: „Inż. Bohdan Krauze”

T: druk kolorowany

Projekt: (dwa egzemplarze): P. 6 i 7

K. 1 – Plan orientacyjny, 1:1000, plan sytuacyjny, 1:500 i rzut piwnic – fundamentów, 1:100, 32,6 x 21

K. 2 – Rzut parteru i rzut I piętra, 1:100, 32,6 x 21

K. 3 – Rzut więźby dachowej i przekrój, 1:100, 32,6 x 21

K. 4 – Widok wschodni i widok północny, 1:100, 32,6 x 21

Data zatwierdzenia projektu: 30.03.1934

Data realizacji: 1934-1935

Obecny użytkownik: własność prywatna

HISTORIA: Dom został wybudowany na działce nr 10 (według pierwotnej parcelacji) o powierzchni 820 m² dla majora Jana Piechury i oddany do użytku w lipcu 1935 roku. Bryła budynku uległa drobnym przebudowom, zmiany w stosunku do pierwotnego projektu były wprowadzane również w trakcie realizacji, zachowała ona jednak ogólny charakter funkcjonalistyczny. W okresie powojennym działka została podzielona na dwie części i na wydzielonej parceli wybudowano drugi dom wolnostojący (ul. Dubois 4).

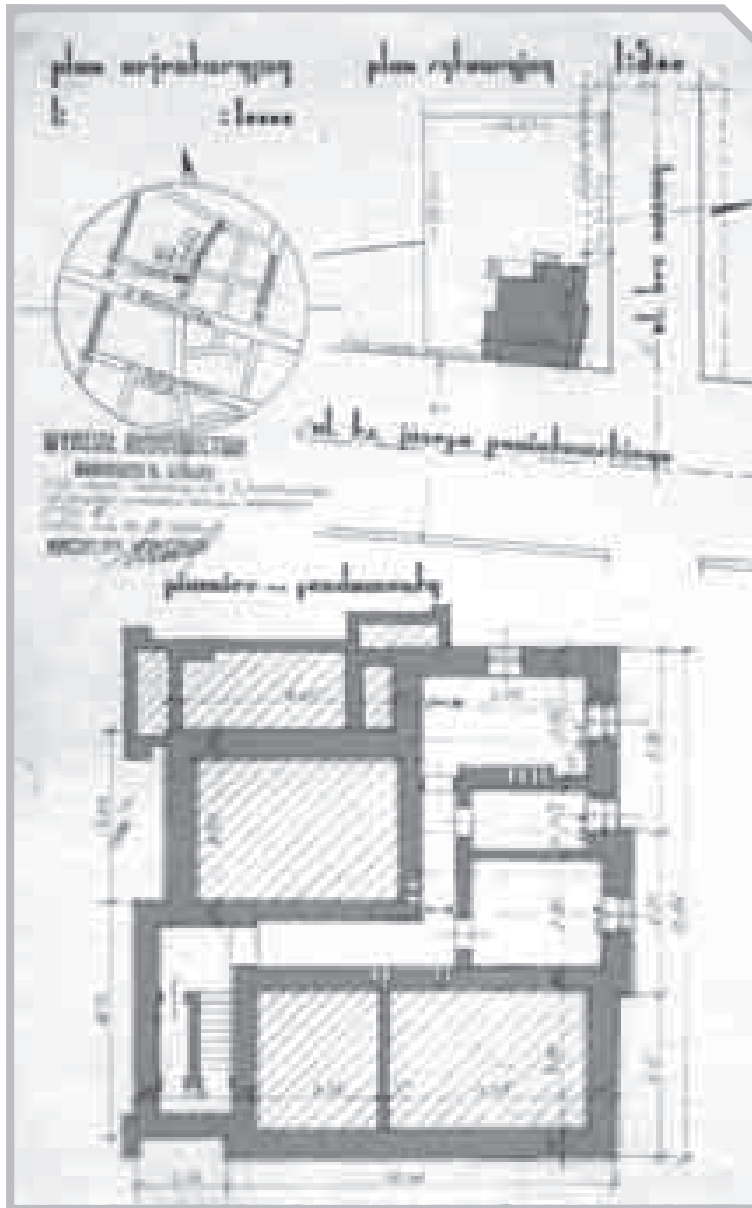
OPIS: Budynek murowany z cegły, jednopiętrowy, częściowo podpiwniczony, założony na rzucie zbliżonym do prostokąta z kilkoma ryzalitami o zróżnicowanej głębokości, nakryty stosunkowo płaskim dachem o nieregularnych połaciach. Fasadę akcentuje wąski ryzalit klatki schodowej z pionowym ciągiem okien, przewyższający główną bryłę budynku. Od ogrodu zaprojektowano taras przylegający do ryzalitu od południa. Dwa mieszkania, trzy- i czteropokojowe, wyposażone były w kuchnie, łazienki i toalety. Jed-

nopokojowa słuźbówka z oddzielnym wejściem oprócz kuchni posiadała jedynie toaletę. Projekt zrealizowano w „lustrzanym odbiciu”.

↑
Dom Oficerskiej Spółdzielni Mieszkaniowej przy ul. Lisa Kuli 10 (obecnie Dubois 2) w Lublinie, widok współczesny od północy, fot. K. Mazur.

↓
Projekt domu przy ul. Lisa-Kuli 10
w Lublinie, plan orientacyjny
i sytuacyjny, rzut fundamentów
i piwnic, APL IB, sygn. 2539.

↓
Projekt domu przy ul. Lisa-Kuli 10
w Lublinie, rzut parteru i piętra, APL
IB, sygn. 2539.

ARCHIWALIA:

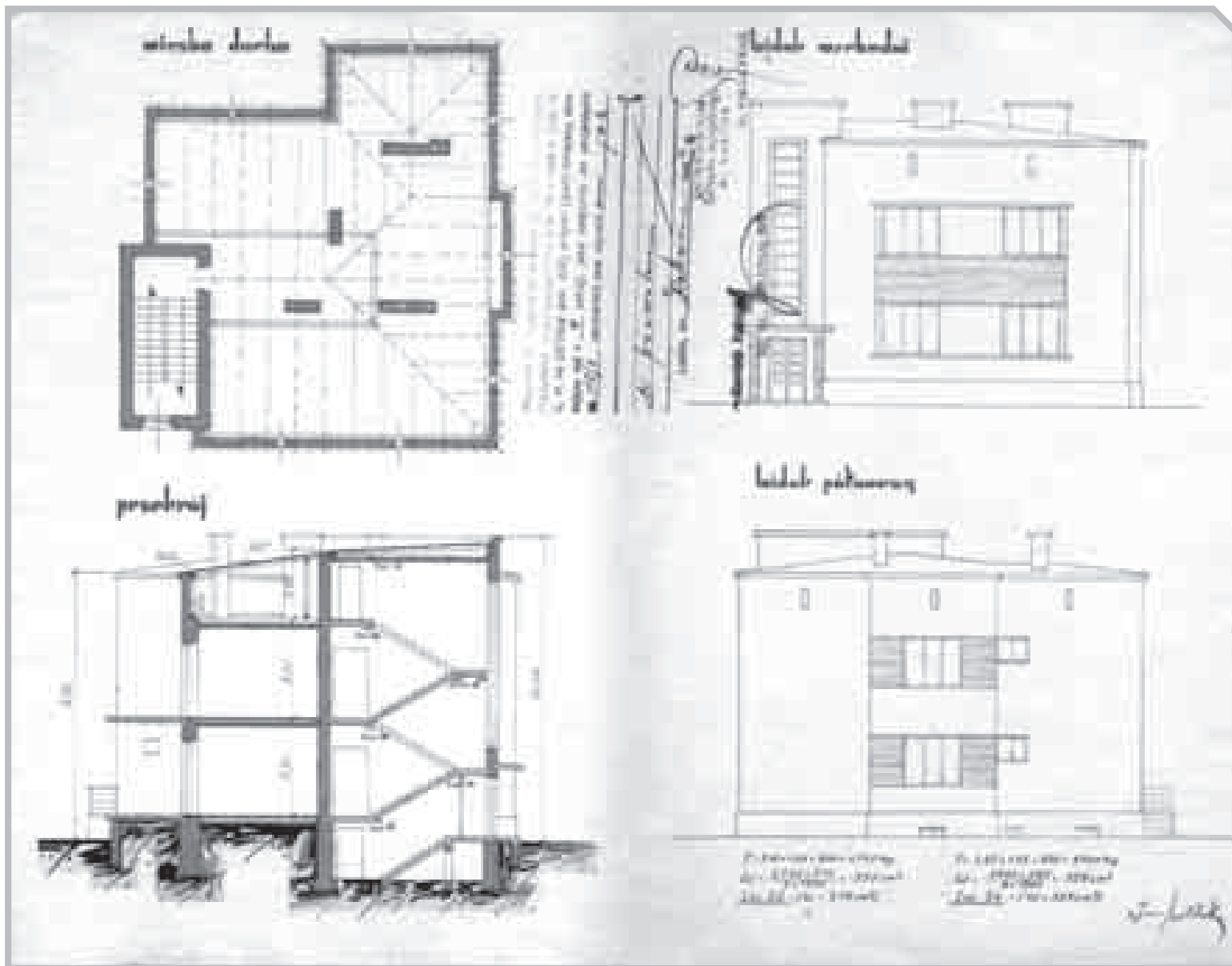
APL: Akta nieruchomości położonej w Lublinie przy ulicy Lisa Kuli 10 (1934-40-1950), IB (22), sygn. 2539.

BIBLIOGRAFIA:

Sobieraj Maciej, *Między carskimi a polskimi czasami. Budownictwo wojskowe Lublina w latach 1901-1939*, [w:] *Życie artystyczne Lublina 1901-2001. Materiały z sesji pod redakcją Lechościawa Lameńskiego*, Lublin [2002], s. 100-102.

Projekt domu przy ul. Lisa-Kuli 10 w Lublinie, rzut wieżby, przekrój, widoki, APL IB, sygn. 2539.

52

DOMY MIESZKALNE
DOMY OFICERSKIEJ SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWEJ W LUBLINIE (PROJ. 1934)

DOM

PRZY UL. LISA-KULI 12 W LUBLINIE
(OBECNIE DUBOIS 6)

Adres: 20-061 Lublin, ul. Dubois 6

Sygnatura: IB 2541

Projekt sygnowany: „Inż. Bohdan Krauze”

T: druk kolorowany

Projekt: P. 14

K. 1 – Plan orientacyjny, 1:1000 i plan sytuacyjny, 1:500, 33,5 x 21

K. 2 – Rzut parteru – piętra i rzut piwnic – fundamentów, 1:100, 33,5 x 21

K. 3 – Rzut więźby dachowej i przekrój, 1:100, 33,5 x 21

K. 4 – Widok północny i widok wschodni, 1:100, 33,5 x 21

Data zatwierdzenia projektu: 08.05.1934

Data realizacji: 1934

Obecny użytkownik: własność prywatna

HISTORIA: Dom został wybudowany na działce nr 9 o powierzchni 910 m² dla pułkownika Adama Chromcewicza w rekordowym tempie (marzec–grudzień 1934) i oddany do użytku z początkiem grudnia 1934 roku. Całkowity koszt budowy wyniósł 26 000 zł, z czego 6000 Chromcewicz pokrył z kredytu uzyskanego w Banku Gospodarstwa Krajowego.

W późniejszym okresie obiekt był przebudowywany: m.in. nadbudowano drugie piętro do wysokości pierwotnie wyższego ryzalitu klatki schodowej, zabudowano południowo-wschodni narożnik w kondygnacji parteru, zamurowano także dwa z trzech wąskich okien parteru w środkowej części elewacji od ul. Dubois. Podobnie jak w przypadku innych parceli na

tej ulicy, na wydzielonej działce w latach 60. powstał wolnostojący dom, przez co zabudowa stała się bardziej zwarta (ul. Dubois 8).

OPIS: Budynek murowany z cegły, pierwotnie jednopiętrowy, częściowo podpiwniczony, założony na rzucie zbliżonym do kwadratu z wydatnym ryzalitem od wschodu, nakryty stosunkowo płaskim czterosпадowym dachem. W odrębnie nakrytym ryzalicie została zlokalizowana klatka schodowa z pionowym ciągiem okien, przewyższająca główną bryłę budynku. W południowo-wschodnim narożniku zaprojektowano taras, przylegający do ryzalitu od południa, wsparty na kwadratowym filarze w narożu i dwóch półfilarach wtopionych w narożniki elewacji

od południa i ryzalitu. W trakcie przebudowy zamurowano podcień parteru, nad tarasem pierwszego piętra zlokalizowano balkon. W budynku zaplanowano dwa trzypokojowe mieszkania z kuchniami, łazienkami i toaletami. Ten sam projekt zatwierdzono i zrealizowano przy ul. Lisa-Kuli 16 (ul. Dubois 14).

↑
Dom Oficerskiej Spółdzielni Mieszkaniowej przy ul. Lisa Kuli 12 (obecnie Dubois 6) w Lublinie, widok współczesny od południowego wschodu, fot. K. Mazur.

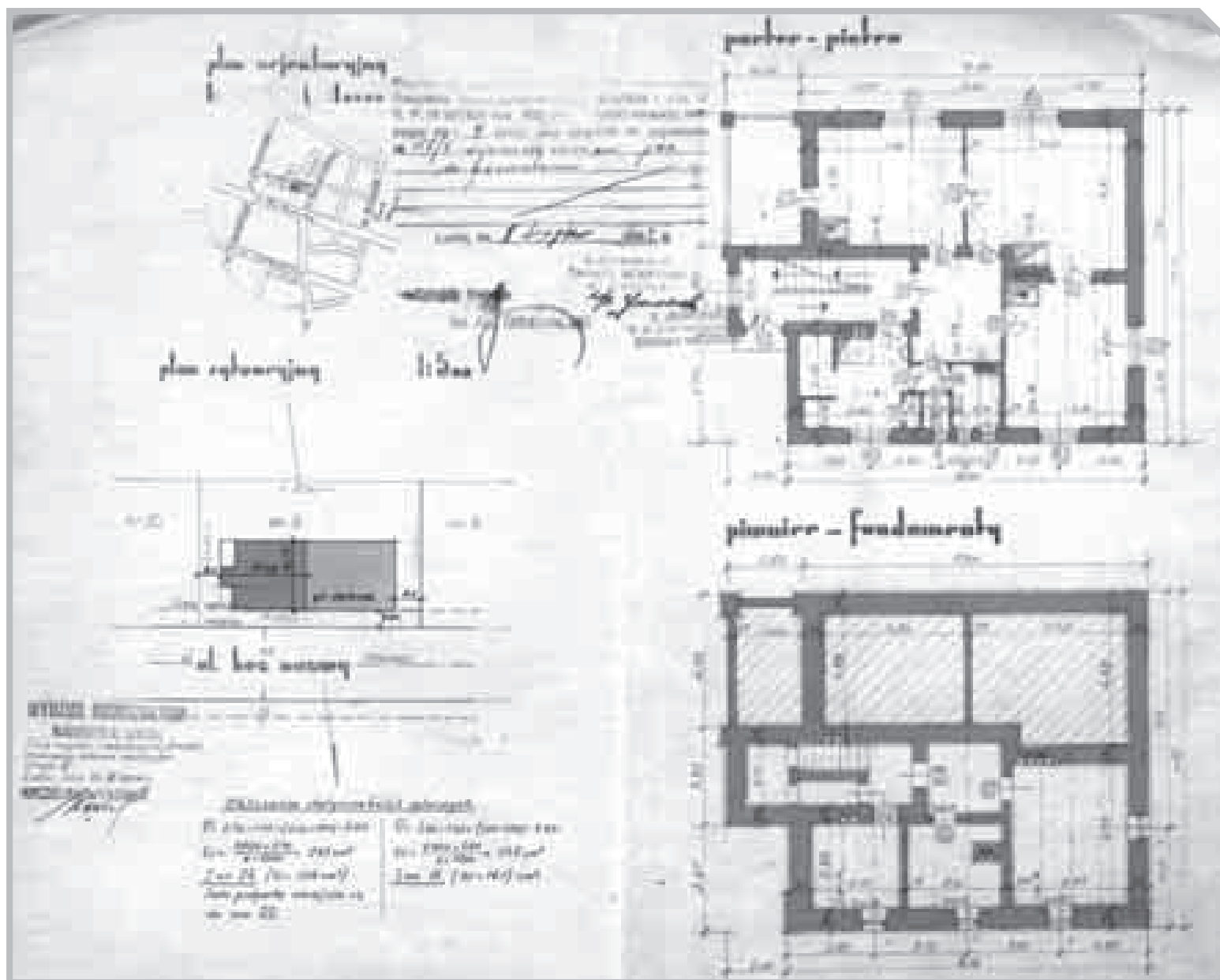
ARCHIWALIA:

APL: Akta nieruchomości położonej w Lublinie przy ulicy Lisa Kuli 12 (1934-40, 1944-48), IB (22), sygn. 2541.

BIBLIOGRAFIA:

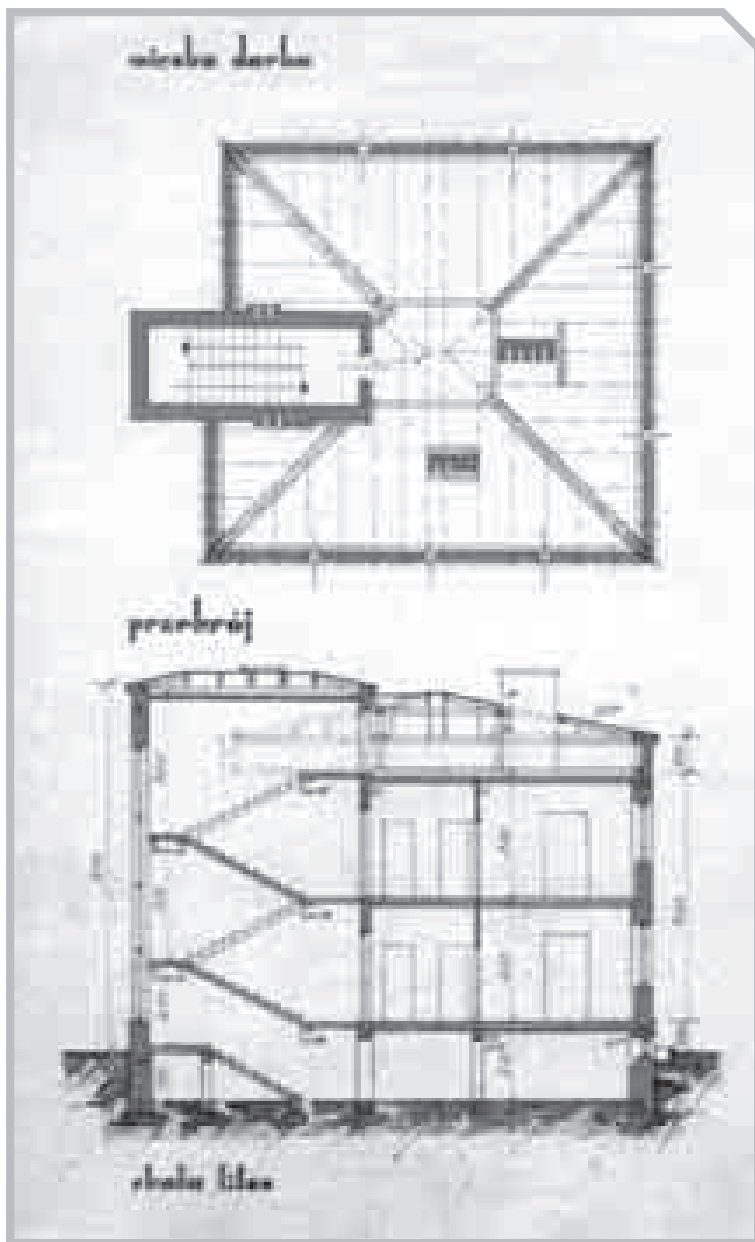
Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 113.
Sobieraj Maciej, *Między carskimi a polskimi czasami. Budownic-*

two wojskowe Lublina w latach 1901-1939, [w:] *Życie artystyczne Lublina 1901-2001*. Materiały z sesji pod redakcją Lechosława Lameńskiego, Lublin [2002], s. 100-102.

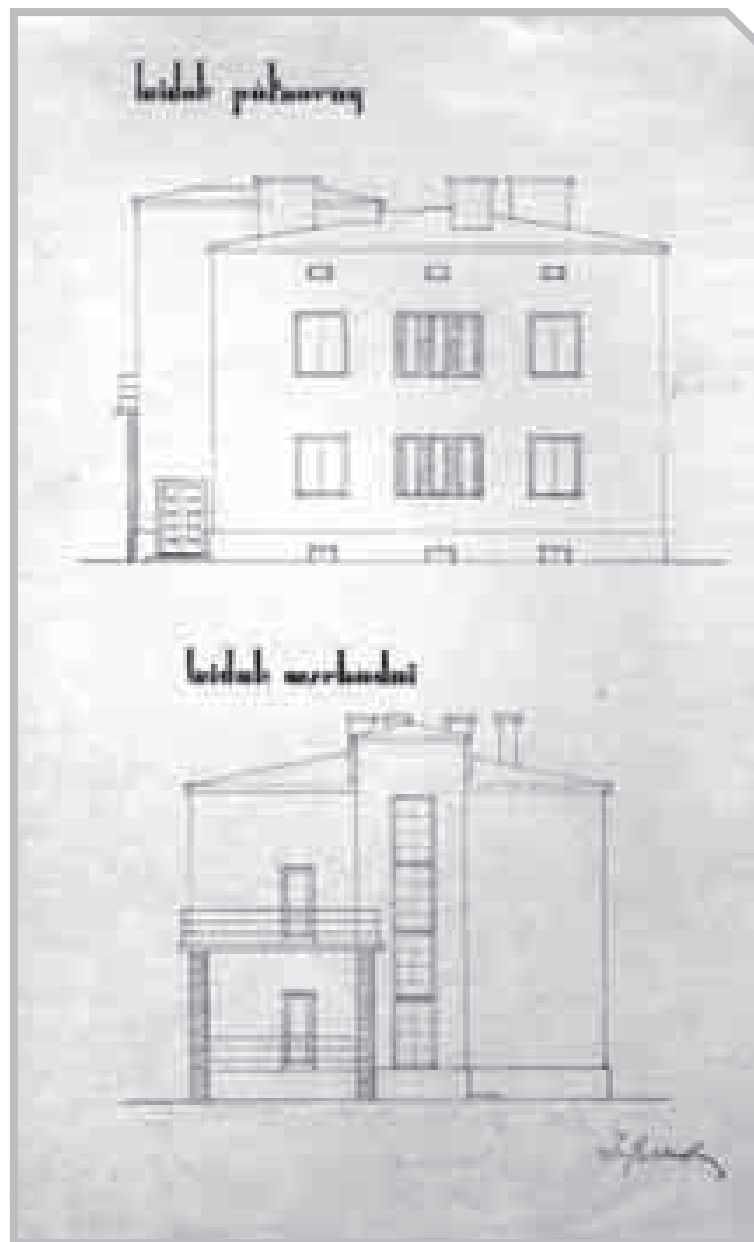
Projekt domu przy ul. Lisa-Kuli 12 w Lublinie, plan orientacyjny i sytuacyjny, rzut fundamentów i piwnic, rzut parteru – piętra, APL IB, sygn. 2541.

Projekt domu przy ul. Lisa-Kuli 12 w Lublinie, rzut wieżby i przekrój, APL IB, sygn. 2541.

Projekt domu przy ul. Lisa-Kuli 12 w Lublinie, widoki, APL IB, sygn. 2541.

53

DOMY MIESZKALNE
DOMY OFICERSKIEJ SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWEJ W LUBLINIE (PROJ. 1934)

DOM

PRZY UL. LISA-KULI 13 W LUBLINIE (OBECNIE DUBOIS 5)

Adres: 20-061 Lublin, ul. Dubois 5

Sygnatura: IB 2542

Projekt sygnowany: „Inż. Bohdan Krauze”

T: druk kolorowany

Projekt: P. 3

K. 1 – Plan orientacyjny, 1:1000 i plan sytuacyjny, 1:500, 33 x 21

K. 2 – Rzut parteru – piętra i rzut piwnic – fundamentów, 1:100, 33 x 21

K. 3 – Rzut więźby dachowej i przekrój, 1:100, 33 x 21

K. 4 – Widok południowy i widok wschodni, 1:100, 33 x 21

Data zatwierdzenia projektu: 18.06.1934

Data realizacji: 1934-1935

Obecny użytkownik: własność prywatna

HISTORIA: Dom został wybudowany na działce nr 6 o powierzchni 990 m² dla majora Michała Lorenza i oddany do użytku z początkiem sierpnia 1935 roku. Lorenz uzyskał w Banku Gospodarstwa Krajowego kredyt w wysokości 8000 zł.

W 1936 roku, a więc niedługo po wybudowaniu domu, major sprzedał nieruchomość Stanisławie Szczerbik.

Dom uległ licznym przebudowom (m.in. nadbudowano dodatkową kondygnację poddasza

Dom Oficerskiej Spółdzielni Mieszkaniowej przy ul. Lisa Kuli 13 (obecnie Dubois 5) w Lublinie, widok współczesny od południowego zachodu, fot. K. Mazur.

w mansardzie, do północnej elewacji przylega garaż), które całkowicie zatarły jego pierwotny charakter.

OPIS: Budynek murowany z cegły, pierwotnie jednopiętrowy, częściowo podpiwniczony, założony na rzucie zbliżonym do prostokąta, nakryty płaskim, niepełnym, czterospadowym dachem. Klatka schodowa, ukryta w licu budynku, prze-

wyższała całą bryłę i została odrębnie przekryta. W północnym narożniku fasady zaprojektowano taras na piętrze, wsparty na kwadratowym filarze. W budynku zaplanowano dwa mieszkania trzypokojowe z kuchniami, łazienkami i toaletami. W przedpokoju zaprojektowano odrębne wejścia do wszystkich pomieszczeń, oprócz tego jadalnię dodatkowo skomunikowano z gabinetem.

ARCHIWALIA:

APL: *Akta nieruchomości położonej w Lublinie przy ulicy Lisa Kuli 13 (1934-40, 1947-50)*, IB (22), sygn. 2542.

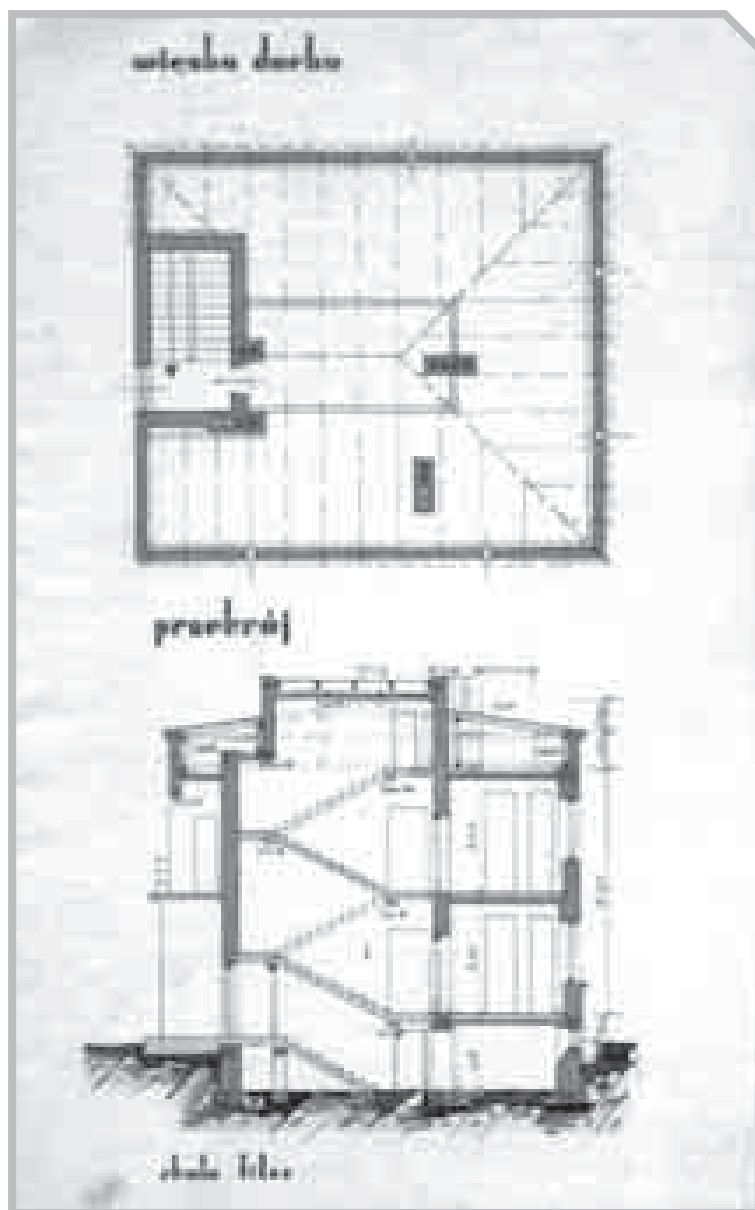
BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 114.
Sobieraj Maciej, *Między carskimi a polskimi czasami. Budownictwo wojskowe Lublina w latach 1901-1939*, [w:] *Życie artystyczne Lublina 1901-2001*. Materiały z sesji pod redakcją Lechosława Lameńskiego, Lublin [2002], s. 100-102.

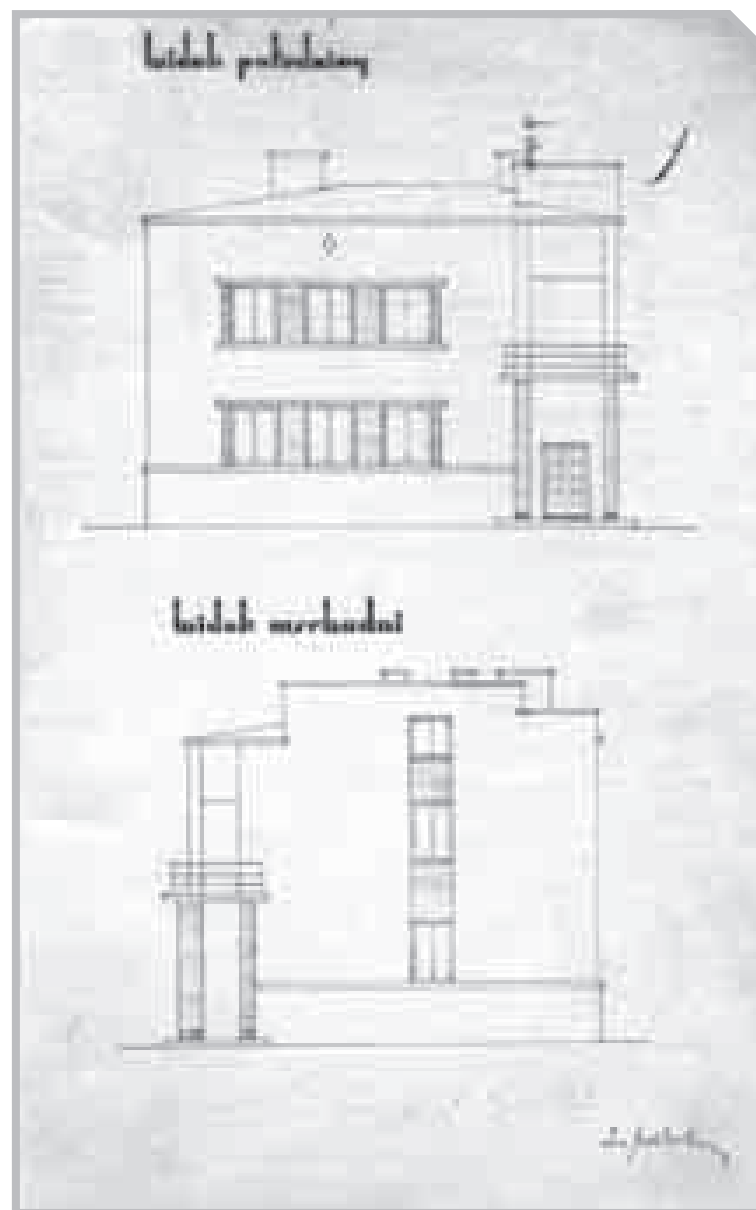

←
Projekt domu przy ul. Lisa-Kuli 13 w Lublinie, plan orientacyjny i sytuacyjny, rzut fundamentów i piwnic, rzut parteru – piętra, APL IB, sygn. 2542.

↓
Projekt domu przy ul. Lisa-Kuli 13
w Lublinie, rzut więźby i prze-
krój, APL IB, sygn. 2542.

↓
Projekt domu przy ul. Lisa-Kuli 13
w Lublinie, widoki, APL IB, sygn.
2542.

54

DOMY MIESZKALNE
DOMY OFICERSKIEJ SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWEJ W LUBLINIE (PROJ. 1934)

DOM

PRZY UL. LISA-KULI 14 W LUBLINIE
(OBECNIE DUBOIS 10)

Adres: 20-061 Lublin, ul. Dubois 10

Sygnatura: IB 2543

Projekt sygnowany: „Inż. Bohdan Krauze”

T: druk kolorowany

Projekt: P. 2

K. 1 – Plan orientacyjny, 1:1000 i plan sytuacyjny, 1:500, 32,5 x 21

K. 2 – Rzut parteru i piwnic, 1:100, 32,5 x 21

K. 3 – Rzut wieżby dachowej i rzut I piętra, 1:100, 32,5 x 21

K. 4 – Przekrój i widok północny, 1:100, 32,5 x 21

Data zatwierdzenia projektu: 18.06.1934

Data realizacji: 1934-1935

Obecny użytkownik: własność prywatna

HISTORIA: Dom został wybudowany na działce nr 8 o powierzchni 797 m² dla kapitana Władysława Turka i oddany do użytku w lipcu 1935 roku. Całkowity koszt budowy wyniósł 23 000 zł, z czego 8500 pochodziło z kredytu uzyskanego w Banku Gospodarstwa Krajowego. Dom uległ znaczącej przebudowie, m.in. nadbudowano drugie piętro i nakryto budynek dwuspadowym dachem (po 2000 roku), co całkowicie zatarło jego pierwotną formę.

Na wydzielonej z nieruchomości parceli dobudowano dom o wspólnej elewacji od zachodu (ul. Dubois 12).

OPIS: Budynek murowany z cegły, pierwotnie jednopiętrowy, częściowo podpiwniczony, założony na rzucie zbliżonym do prostokąta z ryzalitami, nakryty płaskim czterospadowym dachem. Wejście główne zostało umieszczone w części elewacji cofniętej w stosunku do ryzalitu o za-

okrąglonym narożu (w projekcie). W ryzalicie od wschodu (w projekcie od zachodu) znalazło się wejście od ogrodu. We wnękę południowo-

Dom Oficerskiej Spółdzielni Mieszkaniowej przy ul. Lisa Kuli 14 (obecnie Dubois 10) w Lublinie, widok współczesny od północnego wschodu, fot. K. Mazur.

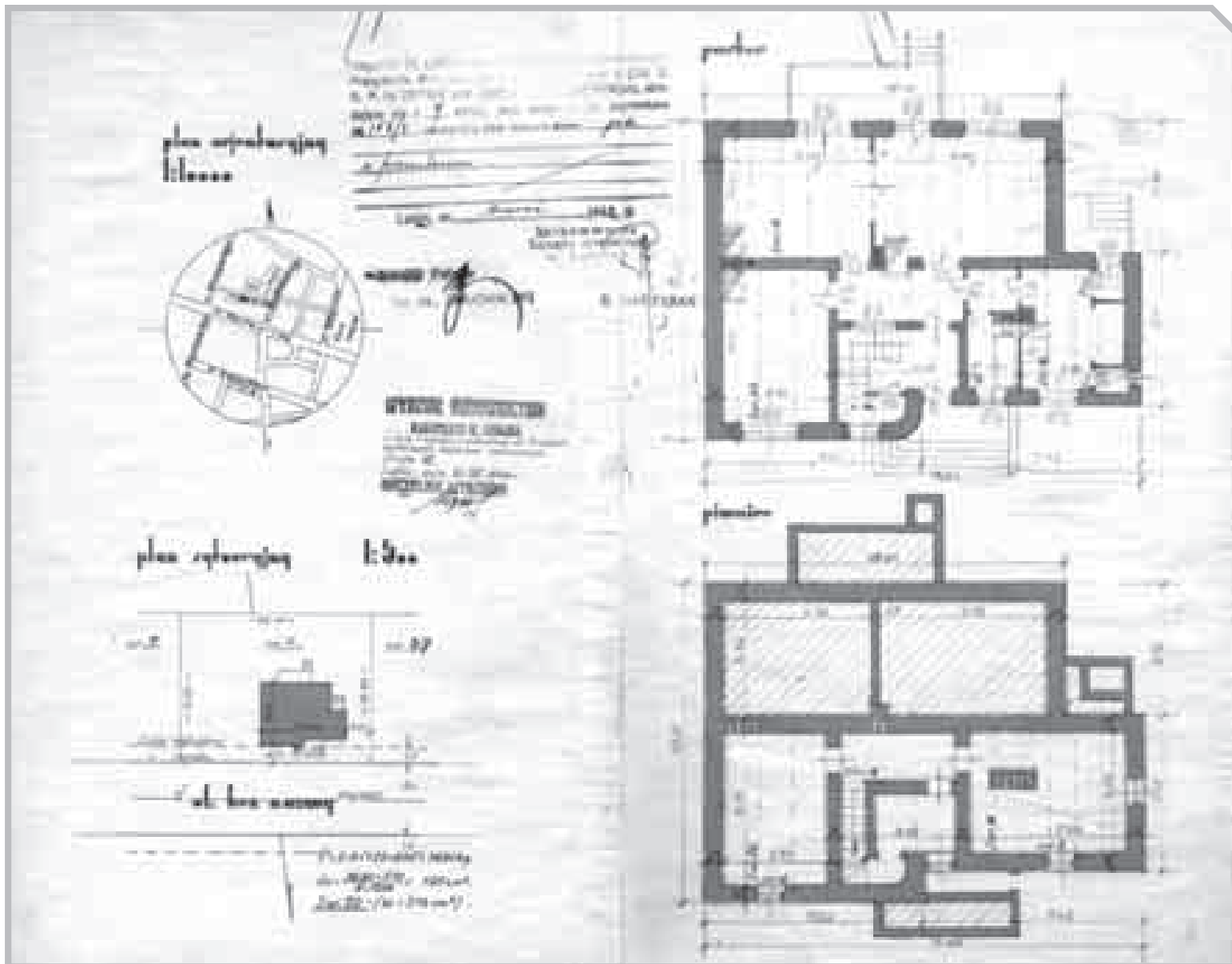
-wschodniego narożnika wpasowano na piętrze taras (nieplanowany w projekcie), powtórzony na dobudowanym piętrze drugim. W budynku zaprojektowano dwa mieszkania trzypokojowe

z kuchniami, łazienkami i toaletami, z odrębnymi wejściami do wszystkich pomieszczeń z prostokątnego hallu.

Projekt zrealizowano w „lustrzanym odbiciu”.

Projekt domu przy ul. Lisa-Kuli 14 w Lublinie, plan orientacyjny i sytuacyjny, rzut fundamentów i piwnic, rzut parteru, APL IB, sygn. 2543.

ARCHIWALIA:

APL: Akta nieruchomości położonej w Lublinie przy ulicy Lisa Kuli 14 (1934-1940), IB (22), sygn. 2543.

BIBLIOGRAFIA:

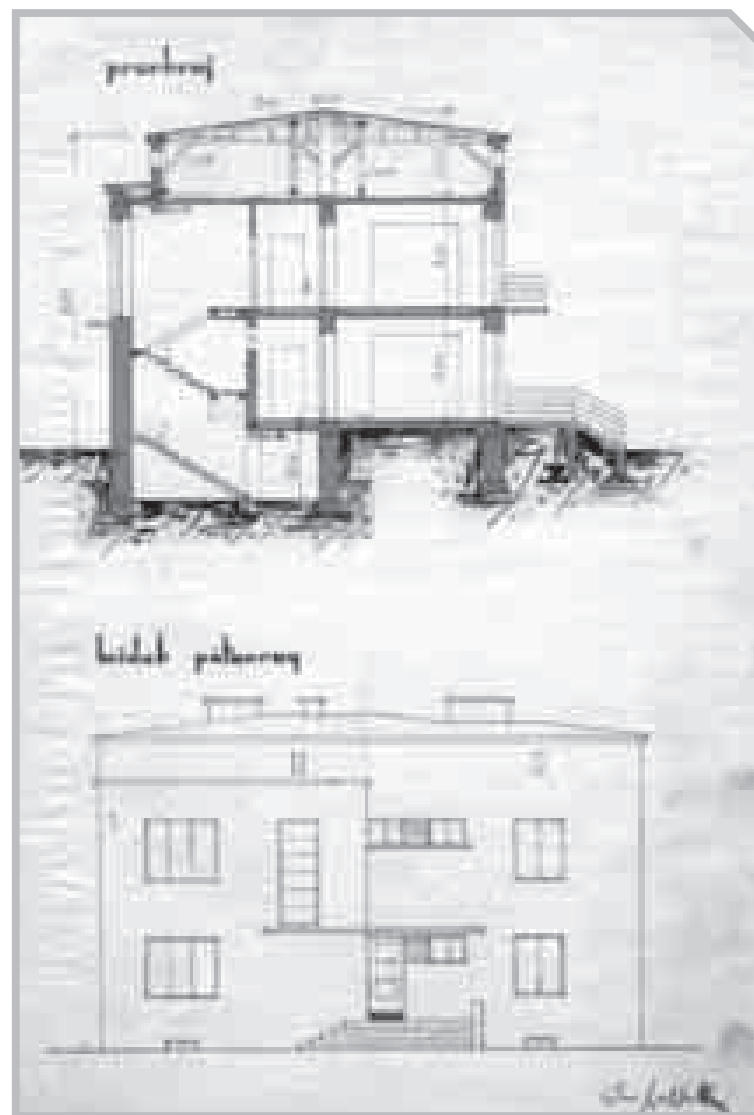
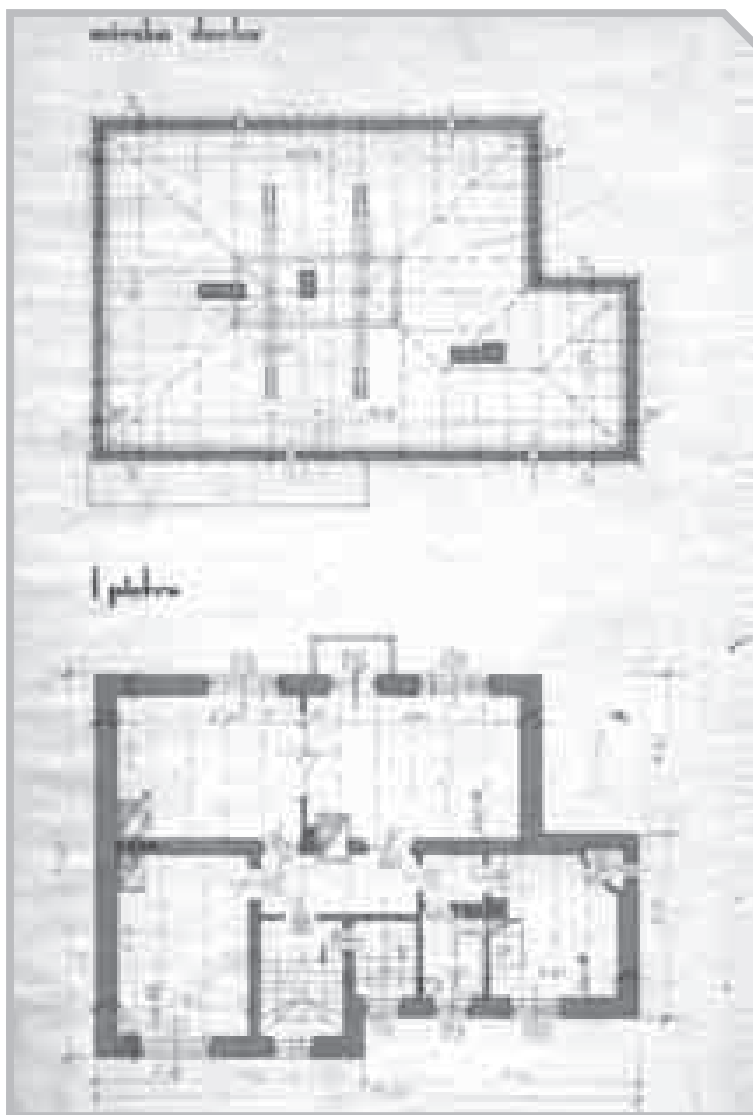
Sobieraj Maciej, *Między carskimi a polskimi czasy. Budownictwo wojskowe Lublina w latach 1901-1939*, [w:] *Życie artystyczne Lublina 1901-2001*. Materiały z sesji pod redakcją Lechosława Lameńskiego, Lublin [2002], s. 100-102.

Projekt domu przy ul. Lisa-Kuli 14 w Lublinie, rzut więźby i piętra, APL IB, sygn. 2543.

Projekt domu przy ul. Lisa-Kuli 14 w Lublinie, przekrój i widok, APL IB, sygn. 2542.

55

DOMY MIESZKALNE
DOMY OFICERSKIEJ SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWEJ W LUBLINIE (PROJ. 1934)

DOM

PRZY UL. LISA-KULI 16 W LUBLINIE
(OBECNIE DUBOIS 14)

Adres: 20-061 Lublin, ul. Dubois 14

Sygnatura: IB 2545

Projekt sygnowany: „Inż. Bohdan Krauze”

T: druk kolorowany

Projekt: P. 2

K. 1 – Plan orientacyjny, 1:1000 i plan sytuacyjny, 1:500, 32,5 x 21

K. 2 – Rzut parteru – piętra i rzut piwnic – fundamentów, 1:100, 32,5 x 21

K. 3 – Rzut więźby dachowej i przekrój, 1:100, 32,5 x 21

K. 4 – Widok północny i widok wschodni, 1:100, 32,5 x 21

Data zatwierdzenia projektu: 30.03.1934

Data realizacji: 1934

Obecny użytkownik: własność prywatna

HISTORIA: Dom na działce nr 7 o powierzchni 860 m² został wybudowany dla porucznika Władysława Radymskiego równie szybko jak willa pułkownika Chromcewicza i oddany do użytku w grudniu 1934 roku. W 1960 roku nadbudowa-

no drugie piętro nad głównym korpusem, bez klatki schodowej, która po rozbudowie stała się nieco niższa od całej bryły. Na wydzielonej z nieruchomości parceli dobudowano dom o wspólnej elewacji od zachodu (ul. Dubois 16).

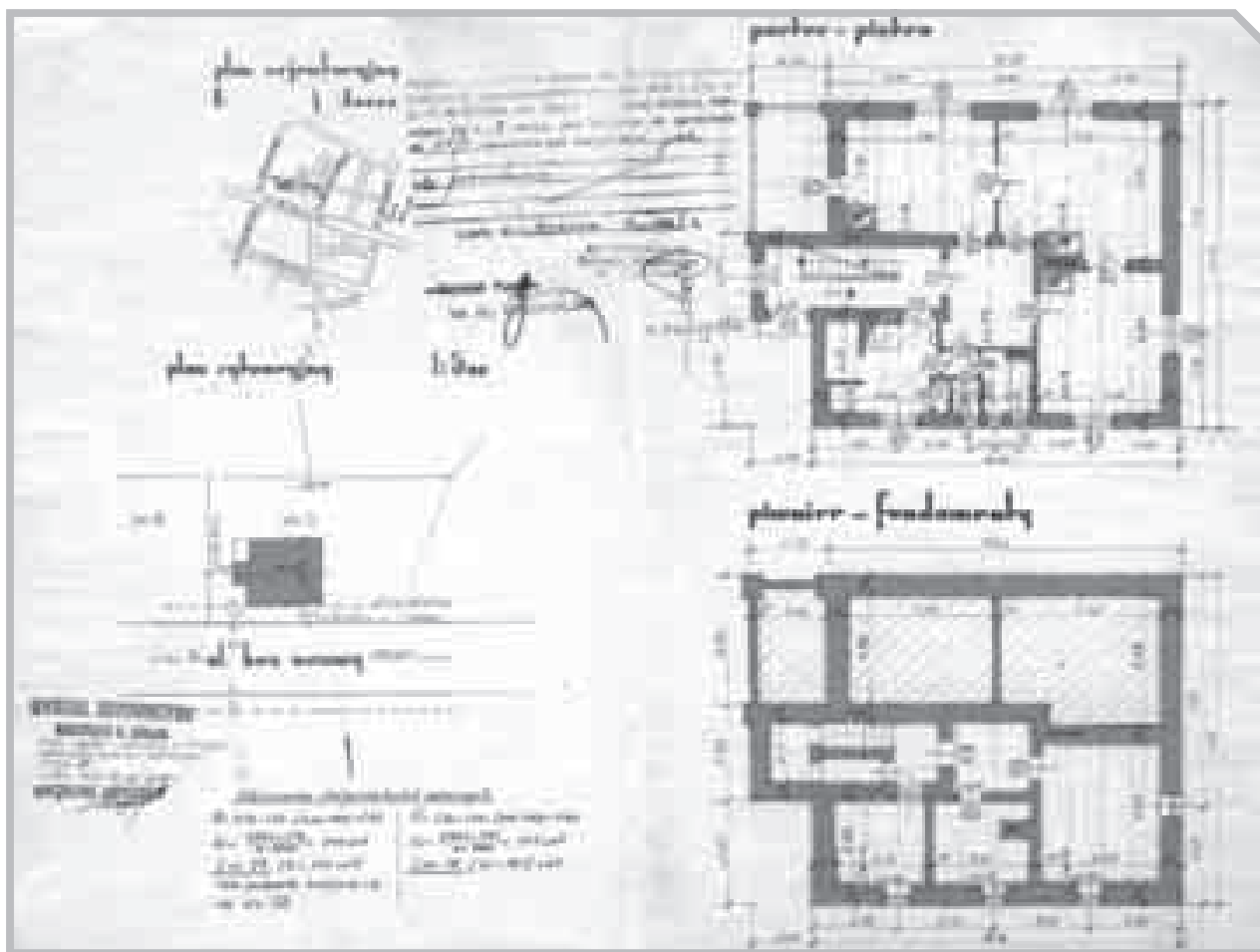
↑
Dom Oficerskiej Spółdzielni Mieszkaniowej przy ul. Lisa Kuli 16 (obecnie Dubois 14) w Lublinie, widok współczesny od północnego wschodu, fot. K. Mazur.

OPIS: Budynek murowany z cegły, pierwotnie jednopiętrowy, częściowo podpiwniczony, założony na rzucie zbliżonym do kwadratu z wydatnym ryzalitem od wschodu, nakryty stosunkowo płaskim czterospadowym dachem. Klatka schodowa z pionowym ciągiem okien, przewyższająca główną bryłę budynku, została zlokalizowana w odrębnie nakrytym ryzalicie. W południowo-wschodnim narożniku zaprojektowano taras, przylegający do ryzalitu od południa, wspar-

ty na kwadratowym filarze w narożu i dwóch półfilarach wtopionych w narożniki elewacji od południa i ryzalitu. W trakcie rozbudowy nad tarasem pierwszego piętra umieszczono znacznie węższy od niego balkon.

W budynku zaplanowano dwa mieszkania trzy-pokojowe z kuchniami, łazienkami i toaletami. Ten sam projekt zatwierdzono i zrealizowano przy ul. Lisa-Kuli 12 (ul. Dubois 6).

↖
Dom Oficerskiej Spółdzielni Mieszkaniowej przy ul. Lisa Kuli 16 w Lublinie, widok w trakcie budowy od wschodu, fot. z 1934 roku, wł. prywatna.

↖
Projekt domu przy ul. Lisa-Kuli 16 w Lublinie, plan orientacyjny i sytuacyjny, rzut fundamentów i piwnic, rzut parteru – piętra, APL IB, sygn. 2545.

ŹRÓDŁA WYWOŁANE:

Wywiad z pp. Grabowskimi z Lublina – kwiecień 2009.

ARCHIWALIA:

APL: Akta nieruchomości położonej w Lublinie przy ulicy Lisa Kuli 16 (1934-40-1949), IB (22), sygn. 2545.

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 114.

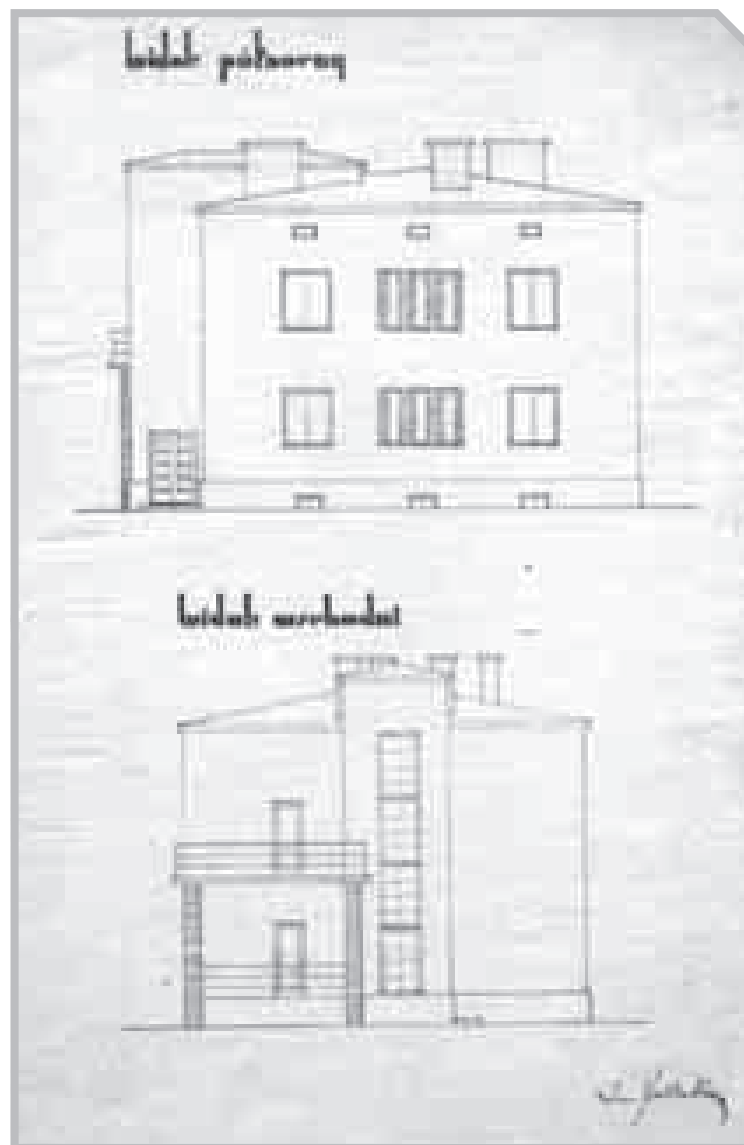
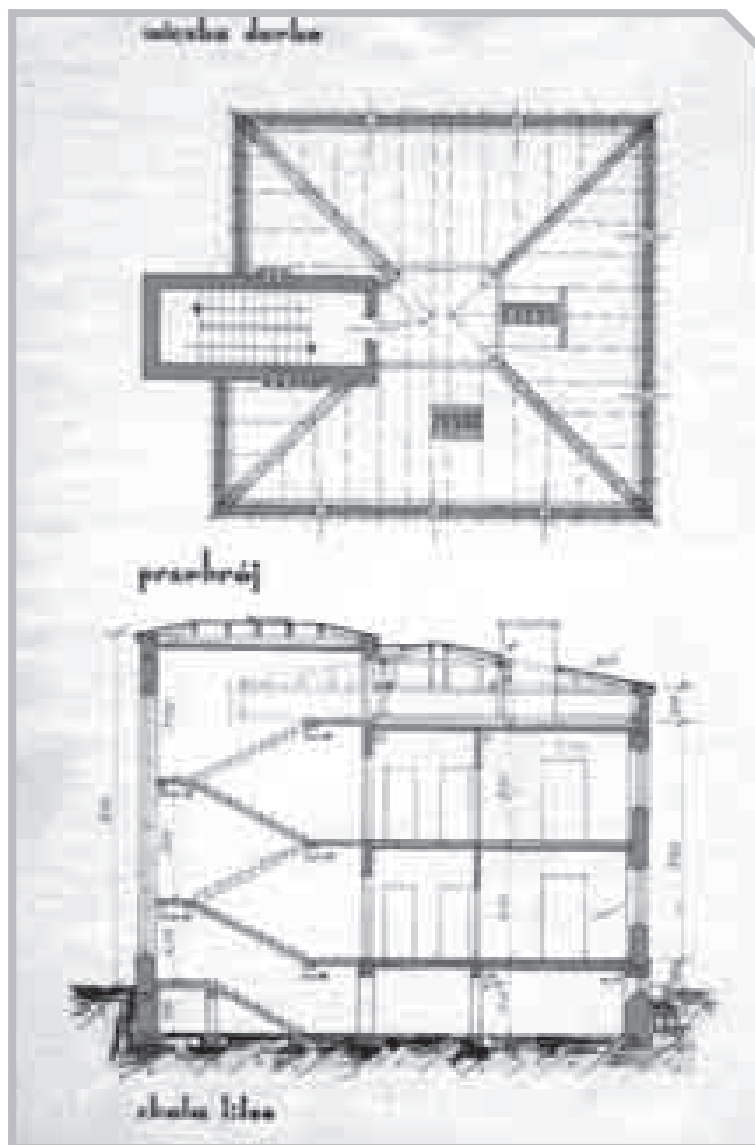
Sobieraj Maciej, *Między carskimi a polskimi czasami. Budownictwo wojskowe Lublina w latach 1901-1939*, [w:] *Życie artystyczne Lublina 1901-2001*. Materiały z sesji pod redakcją Lechościawa Lameńskiego, Lublin [2002], s. 100-102.

Projekt domu przy ul. Lisa-Kuli 16 w Lublinie, rzut więźby i przekrój, APL IB, sygn. 2545.

Projekt domu przy ul. Lisa-Kuli 16 w Lublinie, widoki, APL IB, sygn. 2545.

56

DOMY MIESZKALNE
DOMY OFICERSKIEJ SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWEJ W LUBLINIE (PROJ. 1934)

DOM

PRZY UL. PONIATOWSKIEGO 6 W LUBLINIE

Adres: 20-060 Lublin, ul. Poniatowskiego 6

Sygnatura: IB 3942

Projekt sygnowany: „Inż. Bohdan Krauze”

T: druk kolorowany

Projekt: (dwa egzemplarze): P. 3 i P. 5

K. 1 – Plan orientacyjny, 1:1000 i plan sytuacyjny, 1:500, 33,5 x 21

K. 2 – Rzut parteru – piętra i rzut piwnic, 1:100, 33,5 x 21

K. 3 – Rzut więźby dachowej i przekrój, 1:100, 33,5 x 21

K. 4 – Widok wschodni i widok południowy, 1:100, 33,5 x 21

Data zatwierdzenia projektu: 08.05.1934

Data realizacji: 1934-1935

Obecny użytkownik: własność prywatna

HISTORIA: Dom został wybudowany na działce nr 4 o powierzchni 999 m² dla kapitana Tadeusza Kosińskiego i oddany do użytku w lipcu 1935 roku. Całkowity koszt budowy wyniósł 41 600 zł, z czego 8500 pochodziło z kredytu uzyskanego w Banku Gospodarstwa Krajowego. Zewnętrzna bryła budynku nie uległa zasadniczym zmianom.

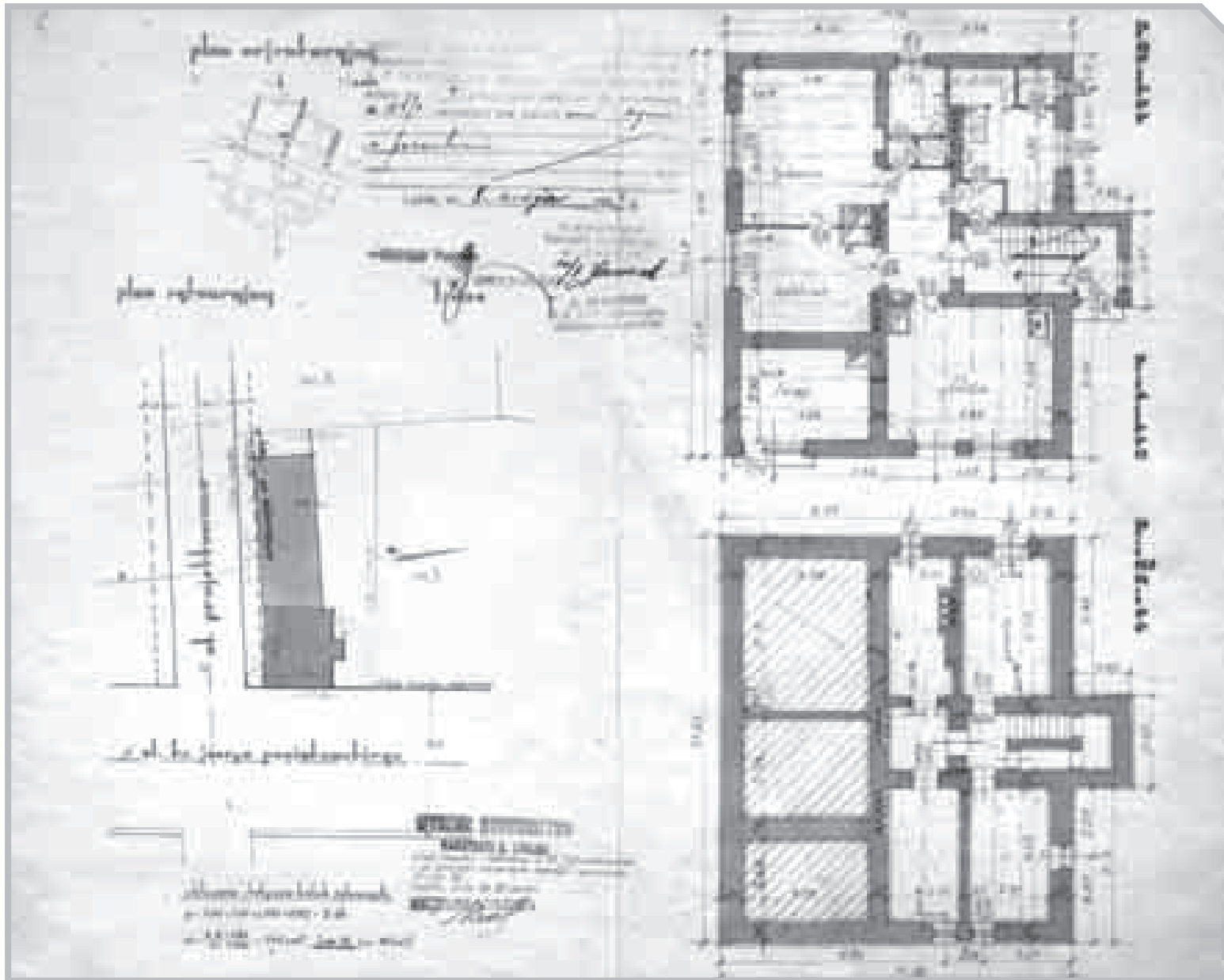
OPIS: Budynek murowany z cegły, od południa jednopiętrowy, od północy dwupiętrowy, częściowo podpiwniczony, założony na rzucie

zbliżonym do kwadratu z ryzalitem od północy mieszczącym klatkę schodową, nakryty dachem o kilku połaciach (część jednopiętrowa) i płaskim (część dwupiętrowa). Klatka została doświetlona na dwóch bokach ryzalitu ciągiem podłużnych okienek. Od południa dwupiętrowa część domu obniża się uskokowo, dając podstawę dwóm tarasom na piętrach: pierwszym (większy) i drugim (mniejszy). W kondygnacji parteru w południowo-wschodnim narożniku zaplanowano pomieszczenie przeznaczone na sklep, z odrębnym wejściem, a także trzypokojowo-

we mieszkanie z kuchnią, łazienką i toaletą. Na pierwszym piętrze analogiczne w rzucie mieszkanie, na drugim – dwupokojowe z kuchnią i toaletą, jednopokojowe z ubikacją na półparterze oraz podobne w suterenie.

↑
Dom Oficerskiej Spółdzielni Mieszkaniowej przy ul. Poniatowskiego 6 w Lublinie, widok współczesny od południa, fot. K. Mazur.

↓
 Projekt domu przy ul. Ponia-
 towskiego 6 w Lublinie, plan
 orientacyjny i sytuacyjny, rzut
 fundamentów i piwnic, rzut parteru
 - piętra, APL IB, sygn. 3942.

ARCHIWALIA:

APL: Akta nieruchomości położonej w Lublinie przy ulicy Poniatowskiego 6 (1934-1940), IB (22), sygn. 3942.

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego*

architekta i malarza, Lublin 2010, s. 114-115.

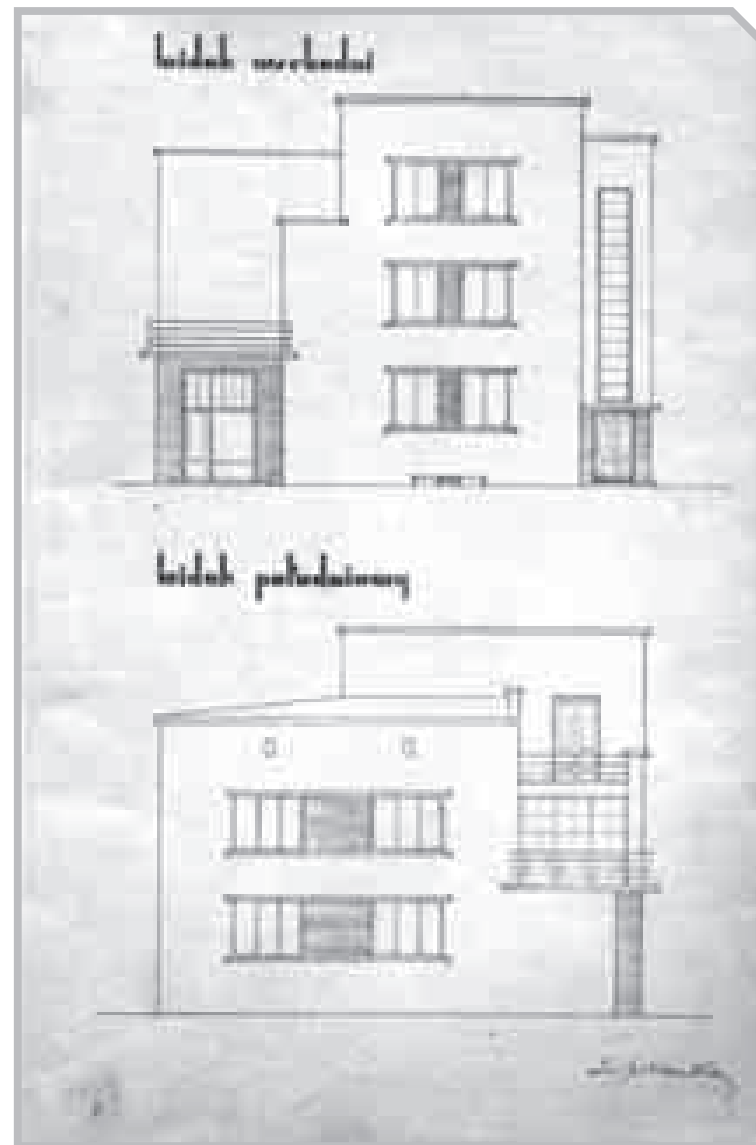
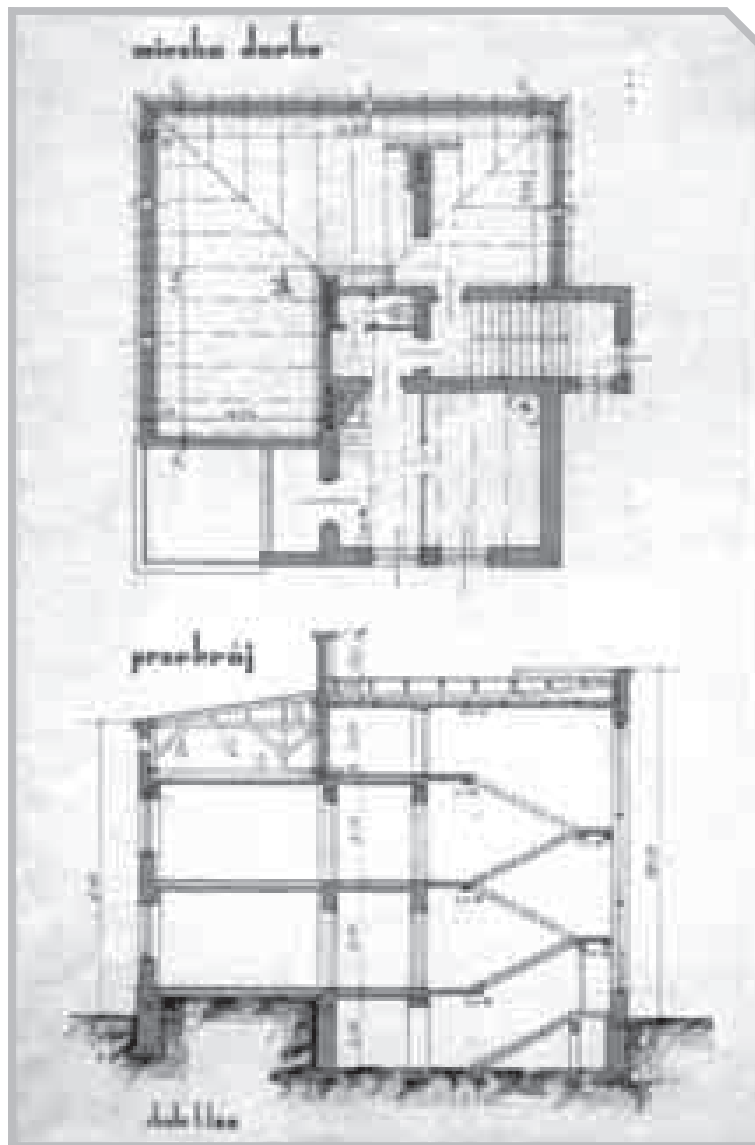
Sobieraj Maciej, *Między carskimi a polskimi czasami. Budownictwo wojskowe Lublina w latach 1901-1939*, [w:] *Życie artystyczne Lublina 1901-2001. Materiały z sesji pod redakcją Lechostawa Lameńskiego*, Lublin [2002], s. 100-102.

Projekt domu przy ul. Poniatowskiego 6 w Lublinie, rzut więźby i przekrój, APL IB, sygn. 3942.

Projekt domu przy ul. Poniatowskiego 6 w Lublinie, widoki, APL IB, sygn. 3942.

57

DOMY MIESZKALNE
DOMY OFICERSKIEJ SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWEJ W LUBLINIE (PROJ. 1934)

DOM

PRZY UL. PONIATOWSKIEGO 8 W LUBLINIE

Adres: 20-060 Lublin, ul. Poniatowskiego 8

Sygnatura: IB 3943

Projekt niesygnowany

T: druk kolorowany

Projekt: P. 3

K. 1 – Plan orientacyjny, 1:1000 i plan sytuacyjny, 1:500, 32,5 x 21

K. 2 – Rzut parteru – piętra i rzut podziemia, 1:100, 32,5 x 21

K. 3 – Rzut więźby dachowej i przekrój, 1:100, 32,5 x 21

K. 4 – Widok wschodni i widok północny, 1:100, 32,5 x 21

Data zatwierdzenia projektu: 30.03.1934

Data realizacji: 1934-1935

Obecny użytkownik: własność prywatna

HISTORIA: Dom został wybudowany na działce nr 3 o powierzchni 1207 m² dla kapitana Leonarda Tomaszewskiego i oddany do użytku z początkiem sierpnia 1935 roku. Całkowity koszt budowy wyniósł 34 000 zł, w tym 12 500 z kredytu uzyskanego w Banku Gospodarstwa Krajowego. W późniejszym okresie do północnej elewacji dostawiono parterowy garaż, poza tym bryła budynku nie uległa większym zmianom.

OPIS: Budynek murowany z cegły, od frontu jednopiętrowy, od ogrodu dwupiętrowy,

podpiwniczony, założony na rzucie prostokąta, nakryty stosunkowo płaskim dachem o zróżnicowanych kątach nachylenia połaci. Klatka schodowa, cofnięta w stosunku do frontowej elewacji, z pionowym ciągiem okien przewyższa całą bryłę budynku. W północno-wschodnim narożniku nad zabudowanym gankiem z wejściem głównym zrealizowano taras z żelazną balustradą, od południowego wschodu narożny balkon z podobną balustradą, zaokrągloną w rzucie (brak w projekcie). W budynku zaplanowano mieszkanie czteropo-

kojowe i dwupokojowe z kuchniami, łazienkami i toaletami.

↑
Dom Oficerskiej Spółdzielni Mieszkaniowej przy ul. Poniatowskiego 8 w Lublinie, widok współczesny od południowego wschodu, fot. K. Mazur.

ARCHIWALIA:

APL: Akta nieruchomości położonej w Lublinie przy ulicy Poniatowskiego 8 (1934-1940), IB (22), sygn. 3943.

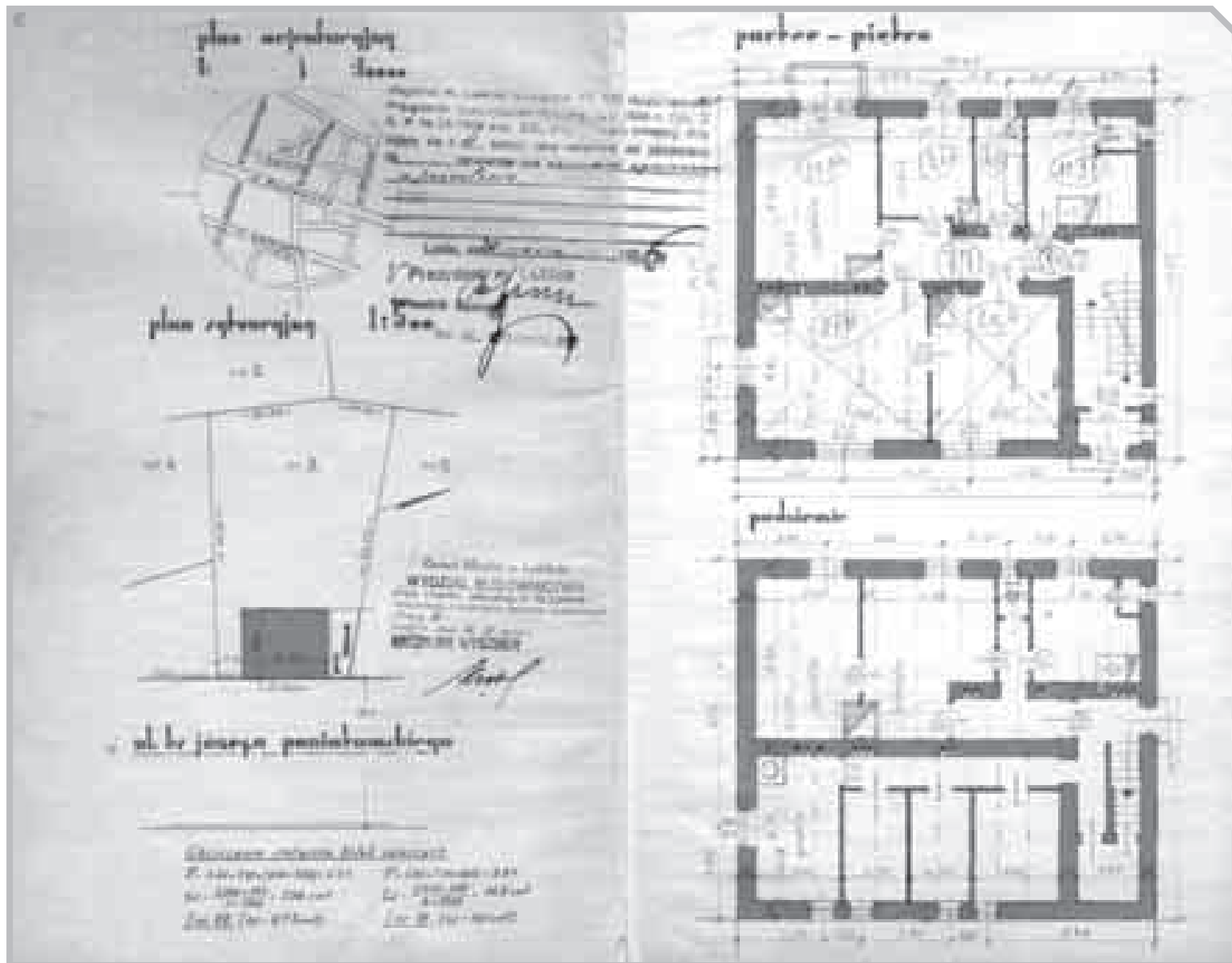
BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość*

Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza, Lublin 2010, s. 113-114.
 Sobieraj Maciej, *Między carskimi a polskimi czasami. Budownictwo wojskowe Lublina w latach 1901-1939*, [w:] *Życie artystyczne Lublina 1901-2001*. Materiały z sesji pod redakcją Lechosława Lameńskiego, Lublin [2002], s. 99-102.

Projekt domu przy ul. Poniatowskiego 8 w Lublinie, plan orientacyjny i sytuacyjny, rzut fundamentów i piwnic, rzut parteru - piętra, APL IB, sygn. 3943.

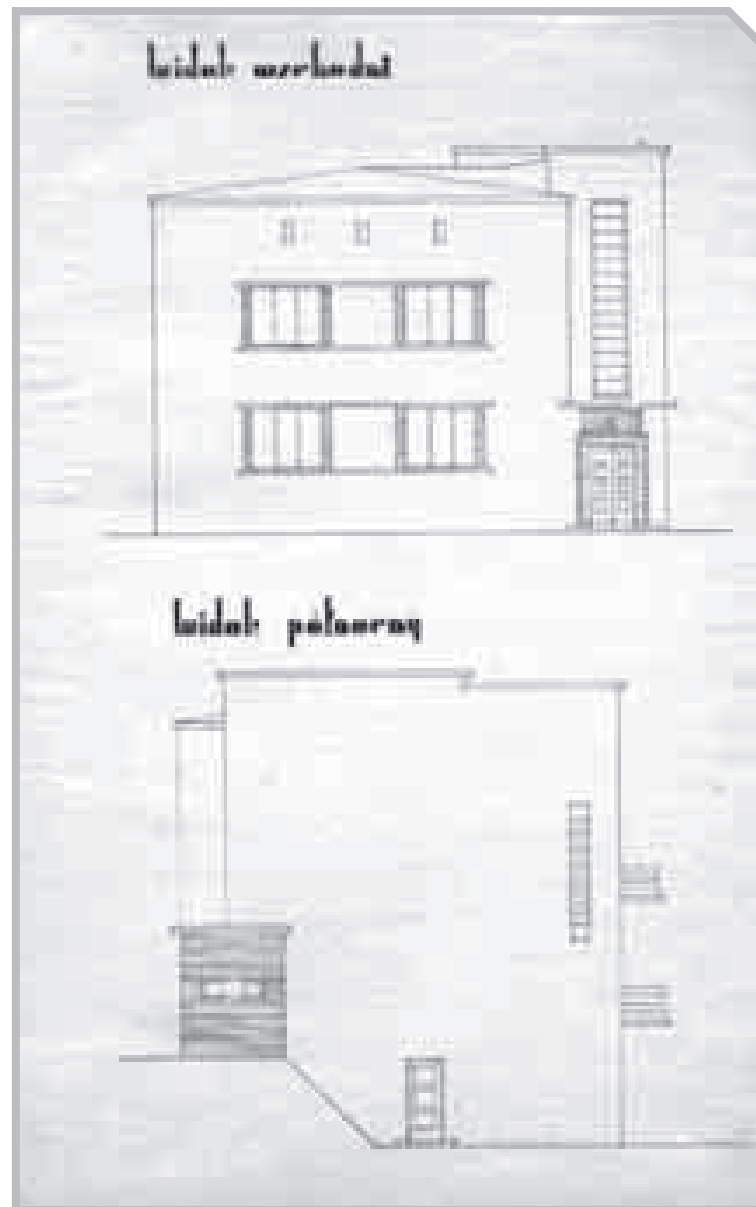
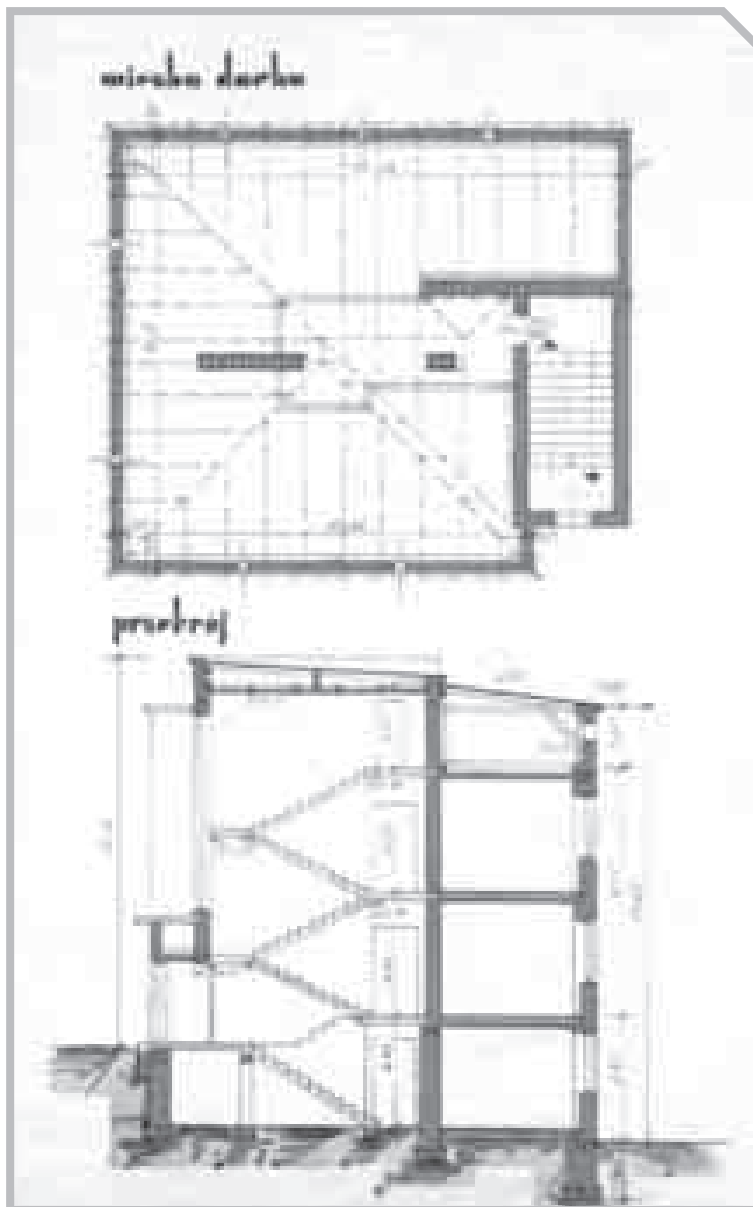

Projekt domu przy ul. Poniatowskiego 8 w Lublinie, rzut więźby i przekrój, APL IB, sygn. 3943.

Projekt domu przy ul. Poniatowskiego 8 w Lublinie, widoki, APL IB, sygn. 3943.

58

DOMY MIESZKALNE
DOMY OFICERSKIEJ SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWEJ W LUBLINIE (PROJ. 1934)

DOM

PRZY UL. PONIATOWSKIEGO 10 W LUBLINIE

Adres: 20-060 Lublin, ul. Poniatowskiego 10

Sygnatura: IB 3944

Projekt sygnowany: „inż. Bohdan Krauze”

T: druk kolorowany

Projekt: P. 3

K. 1 – Plan orientacyjny, 1:1000 i plan sytuacyjny, 1:500, 33 x 21

K. 2 – Rzut parteru – piętra i rzut piwnic, 1:100, 33 x 21

K. 3 – Rzut więźby dachowej i przekrój, 1:100, 33 x 21

K. 4 – Widok wschodni i widok południowy, 1:100, 33 x 21

Data zatwierdzenia projektu: 30.03.1934

Data realizacji: 1934-1935

Obecny użytkownik: własność prywatna

HISTORIA: Dom wybudowano na działce nr 2 o powierzchni 1207 m² dla majora Karola Zaprutkiewicza, ze wspólną ścianą od północy z willą przy ul. Poniatowskiego 12. Budynek został oddany do użytku na początku września 1935 roku. Całkowity koszt budowy wyniósł

35 000 zł, w tym 12 000 pochodziło z kredytu uzyskanego w Banku Gospodarstwa Krajowego. Bryła budynku nie uległa większym zmianom.

OPIS: Budynek murowany z cegły, od frontu jednopiętrowy, od ogrodu dwupiętrowy, podpiw-

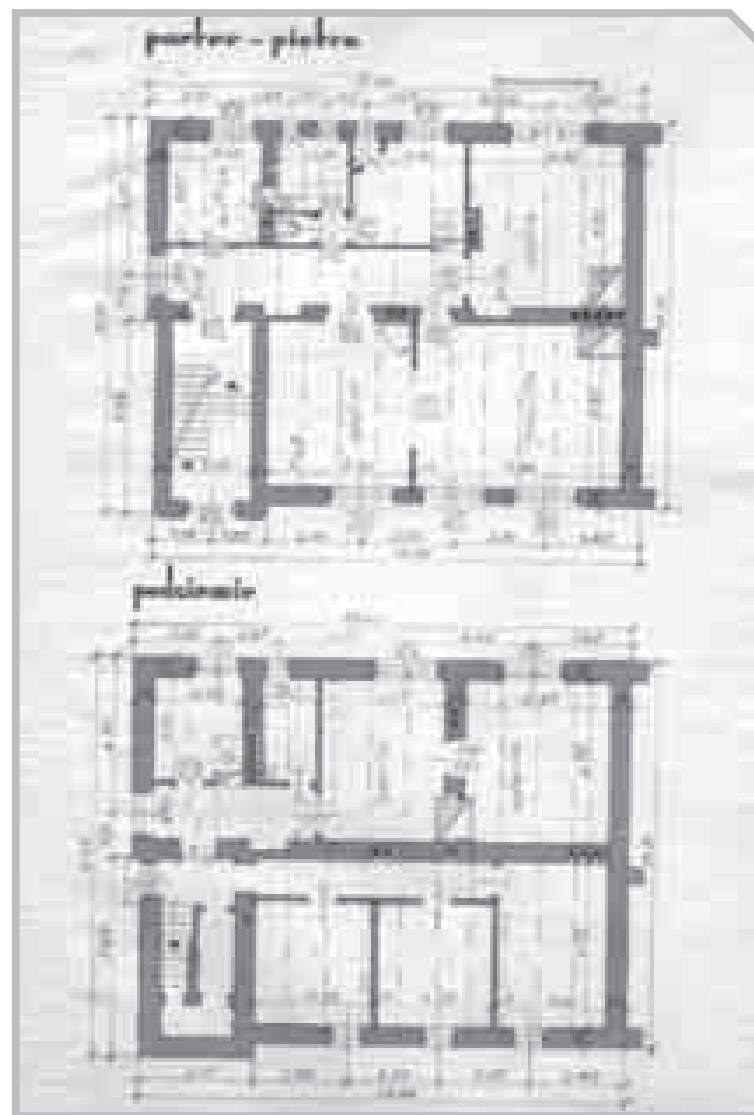
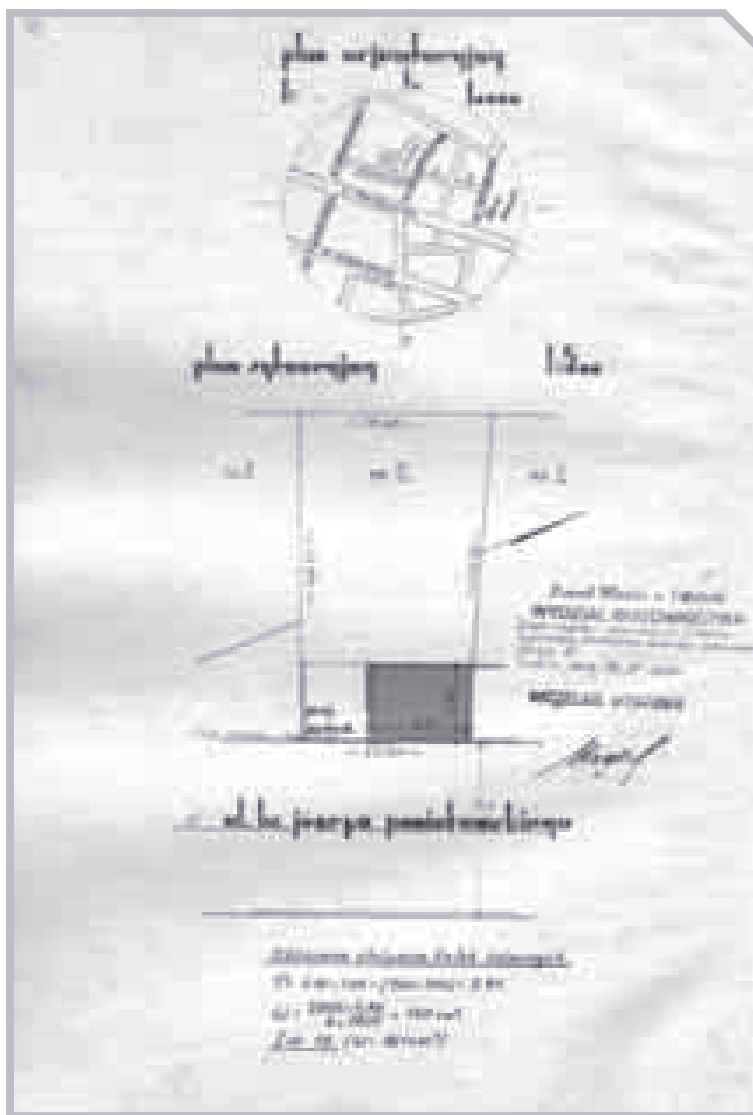
Dom Oficerskiej Spółdzielni Mieszkaniowej przy ul. Poniatowskiego 10 w Lublinie, widok współczesny od południowego wschodu, fot. K. Mazur.

niczony, założony na rzucie prostokąta, nakryty niemal płaskim dachem. Klatka schodowa, doświetlona pionowym ciągiem okienek, jest wyższa od jednopiętrowego frontu i niższa od dwupiętrowego członu od ogrodu. W trakcie realizacji dodano balkony: jeden od ulicy na piętrze i dwa od strony ogrodu. W budynku zaplanowano cztery mieszkania: dwupokojowe, dwa czteropo-

kojowe i jednopokojowe, wyposażone w kuchnie, łazienki i toalety. Zrealizowany projekt jest niemal wiernym, choć lustrzanym odbiciem projektów zatwierdzonych dla posesji przy ul. Poniatowskiego 8 i 12 (I wersja). Różnica w bryle dotyczy klatki schodowej, przy ul. Poniatowskiego 10 równej z licem frontowej elewacji, oraz wnętrzu, w ich obrębie – podziałów ścianami działowymi.

↙
Projekt domu przy ul. Poniatowskiego 10 w Lublinie, plan orientacyjny i sytuacyjny, APL IB, sygn. 3944.

↓
Projekt domu przy ul. Poniatowskiego 10 w Lublinie, rzut fundamentów i piwnic, rzut parteru – piętra, APL IB, sygn. 3944.

ARCHIWALIA:

APL: Akta nieruchomości położonej w Lublinie przy ulicy Poniatowskiego 10 (1934-1943), IB (22), sygn. 3944.

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego*

architekta i malarza, Lublin 2010, s. 113-114.

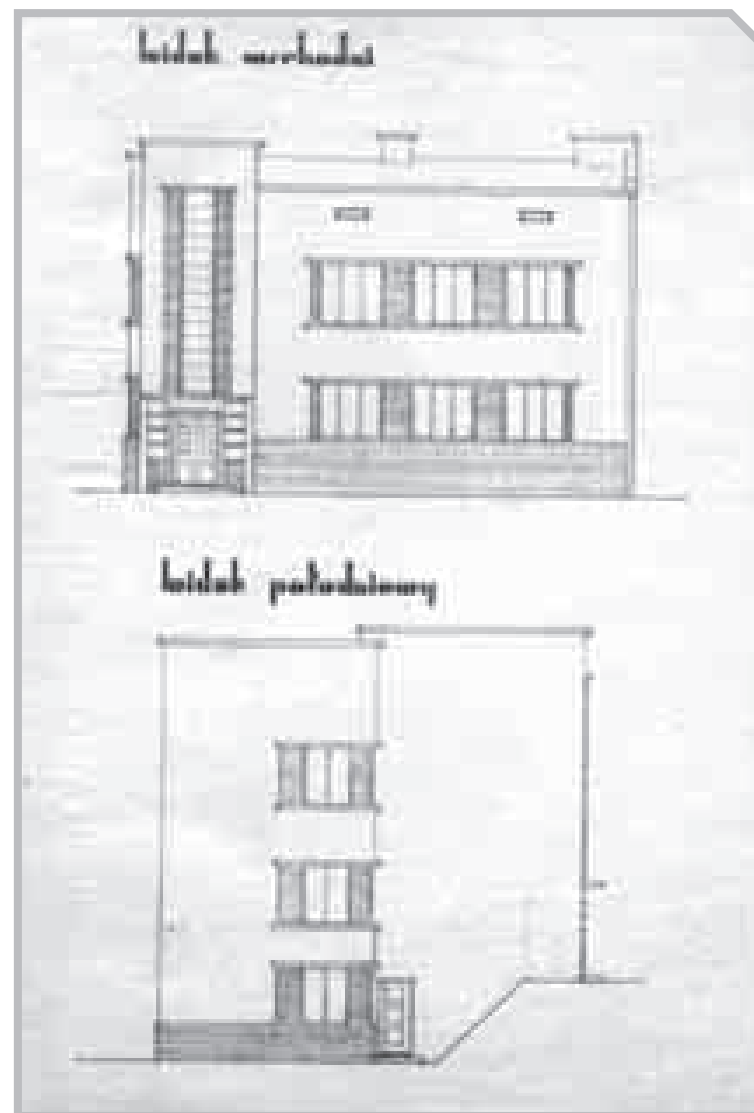
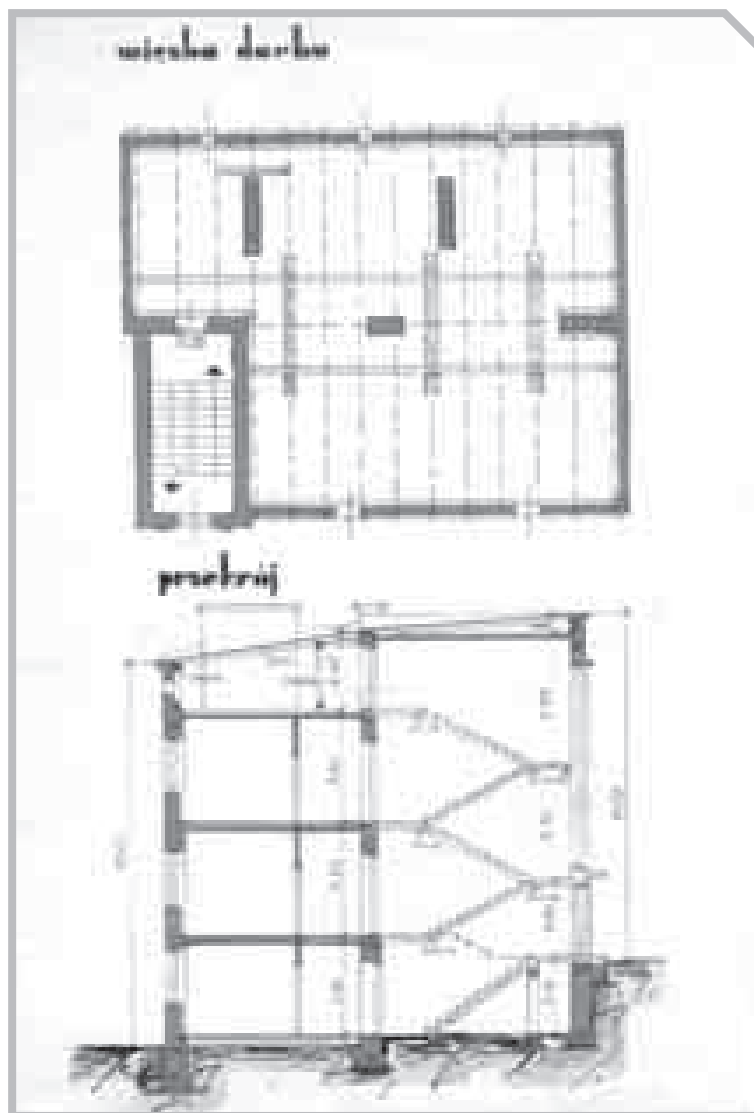
Sobieraj Maciej, *Między carskimi a polskimi czasami. Budownictwo wojskowe Lublina w latach 1901-1939*, [w:] *Życie artystyczne Lublina 1901-2001. Materiały z sesji pod redakcją Lechostawa Lameńskiego*, Lublin [2002], s. 99-102.

Projekt domu przy ul. Poniatowskiego 10 w Lublinie, rzut więźby i przekrój, APL IB, sygn. 3944.

Projekt domu przy ul. Poniatowskiego 10 w Lublinie, widoki, APL IB, sygn. 3944.

59

DOMY MIESZKALNE
DOMY OFICERSKIEJ SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWEJ W LUBLINIE (PROJ. 1934)

DOM

PRZY UL. PONIATOWSKIEGO 12 W LUBLINIE

Adres: 20-060 Lublin, ul. Poniatowskiego 12

Sygnatura: IB 3945

I projekt sygnowany: „Inż. Bohdan Krauze”

Data zatwierdzenia projektu: 30.03.1934

T: druk kolorowany

Projekt: P. 6

K. 1 – Plan orientacyjny, 1:1000 i plan sytuacyjny, 1:500, 32,9 x 20,8

K. 2 – Rzut parteru – piętra i rzut podziemia, 1:100, 32,9 x 20,8

K. 3 – Rzut więźby dachowej i przekrój, 1:100, 32,9 x 20,8

K. 4 – Widok wschodni i widok północny, 1:100, 32,9 x 20,8

II projekt (wykończenie II p.) sygnowany: „proj. Inż. Bohdan Krauze”

Data zatwierdzenia projektu: 07.08.1939

T: druk kolorowany

Projekt: P. 2

K. 1 – Plan orientacyjny, 1:10 000, plan sytuacyjny, 1:500 i widok istniejącej fasady, 33 x 20,8

K. 2 – Rzut II piętra i przekrój, 1:100, 33 x 20,8 (sygn. „proj. Inż. Bohdan Krauze”)

Data realizacji: 1934-1939

Obecny użytkownik: własność prywatna

HISTORIA: Dom został wybudowany na działce nr 1 o powierzchni 820 m² dla porucznika Antoniego Dybickiego, ze wspólną ścianą od południa z willą przy ul. Poniatowskiego 10. Budynek został oddany do użytku na początku września 1935 roku. Całkowity koszt budowy wyniósł 33 000 zł, w tym 12 000 pochodziło z kredytu uzyskanego w Banku Gospodarstwa Krajowego. Pierwszy projekt zakładał budowę

domu jednopiętrowego od frontu. Jednak ze względu na obniżenie terenu w kierunku północnym, Wydział Budowlany zalecił Dybickiemu podwyższenie budynku o dodatkowe niskie piętro z częścią mieszkalną od frontu. Bryła budynku nie uległa większym zmianom.

OPIS: Budynek murowany z cegły, dwupiętrowy, podpiwniczony, założony na rzucie prostokąta, nakryty niemal płaskim dachem. Klatka schodowa, płytko cofnięta w stosunku do lica

Dom Oficerskiej Spółdzielni Mieszkaniowej przy ul. Poniatowskiego 12 w Lublinie, widok współczesny od północnego wschodu, fot. K. Mazur.

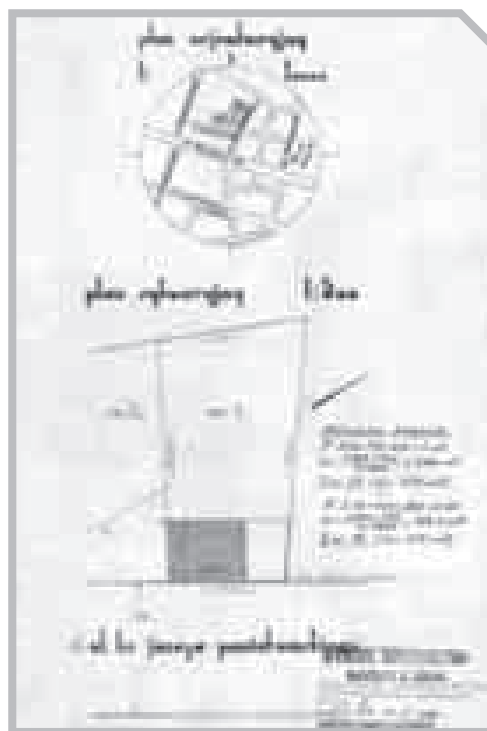
frontowej elewacji, została doświetlona pionowym ciągiem okien. Na środkowej osi od frontu i od strony ogrodu każdego z pięter zaprojektowano balkony. W budynku zaplanowano trzy mieszkania: dwupokojowe, trzypokojowe i jednopokojowe, wyposażone w kuchnie, łazienki i toalety. Projekt w rzucie jest niemal wiernym powtórzeniem projektu zatwierdzonego dla posesji przy ul. Poniatowskiego 8.

ARCHIWALIA:

APL: Akta nieruchomości położonej w Lublinie przy ulicy Poniatowskiego 12 (1934-1940-1950), IB (22), sygn. 3945.

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 113-114.
Sobieraj Maciej, *Między carskimi a polskimi czasami. Budownictwo wojskowe Lublina w latach 1901-1939*, [w:] *Życie artystyczne Lublina 1901-2001*. Materiały z sesji pod redakcją Lechosława Lameńskiego, Lublin [2002], s. 99-102.

➔
Domy Oficerskiej Spółdzielni Mieszkaniowej przy ul. Poniatowskiego 10-12 w Lublinie, widok od północnego wschodu, fot. z ok. 1939 roku, APL IB, sygn. 3945.

➔
Projekt domu przy ul. Poniatowskiego 12 w Lublinie, plan orientacyjny i sytuacyjny, APL IB, sygn. 3945.

➔➔
Projekt domu przy ul. Poniatowskiego 12 w Lublinie, rzut fundamentów i piwnic, rzut parteru – piętra, APL IB, sygn. 3945.

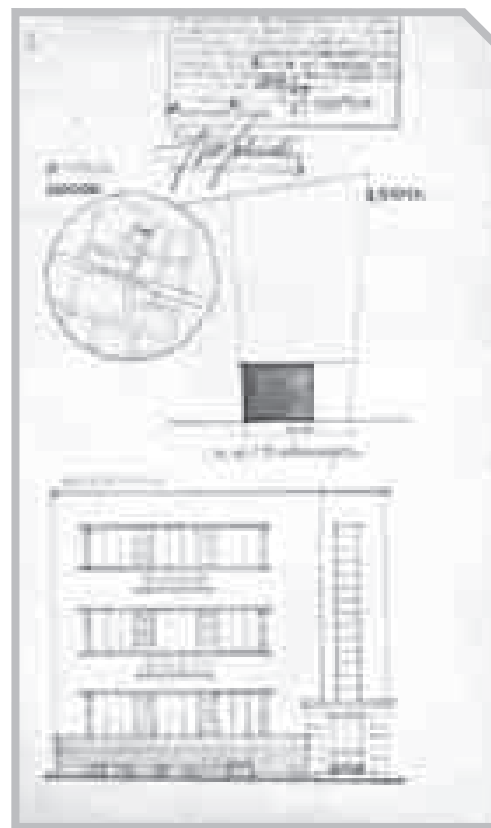
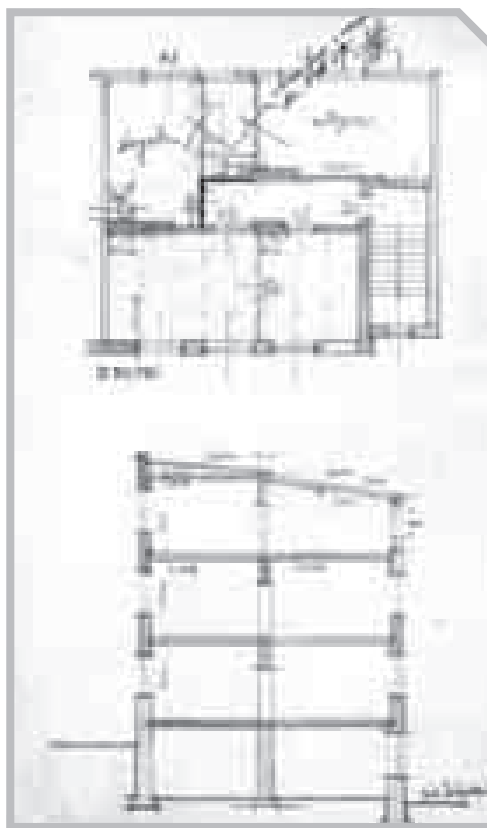
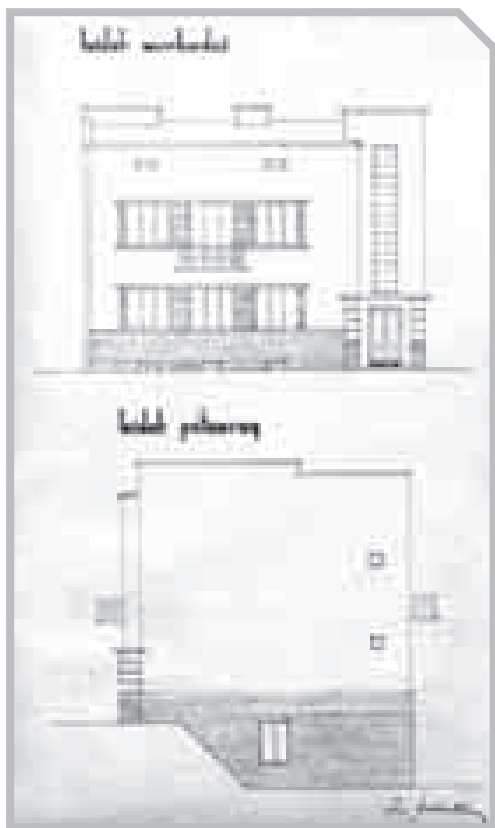
Projekt domu przy ul. Poniatowskiego 12 w Lublinie, widoki, APL IB, sygn. 3945.

Projekt nadbudowy II piętra domu przy ul. Poniatowskiego 12 w Lublinie, rzut II piętra i przekrój, APL IB, sygn. 3945.

Projekt nadbudowy II piętra domu przy ul. Poniatowskiego 12 w Lublinie, plan orientacyjny, sytuacyjny i widok od frontu, APL IB, sygn. 3945.

60

DOMY MIESZKALNE
DOMY OFICERSKIEJ SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWEJ W LUBLINIE (PROJ. 1934)

DOM

PRZY UL. WETERANÓW 22 W LUBLINIE

Adres: 20-044 Lublin, ul. Weteranów 22

Sygnatura: IB 5647

Projekt sygnowany: „Inż. Bohdan Krauze”

T: druk kolorowany

Projekt: P. 20

K. 1 – Plan orientacyjny, 1:10 000, plan sytuacyjny, 1:500 i rzut piwnic, 33 x 21

K. 2 – Rzut I piętra i rzut parteru, 1:100, 33 x 21

K. 3 – Przekrój i rzut więźby dachowej, 1:100, 33 x 21

K. 4 – Widok północny i widok zachodni, 1:100, 33 x 21

Data zatwierdzenia projektu: 30.03.1934

Data realizacji: 1934-1935

Obecny użytkownik: własność prywatna

HISTORIA: Dom został wybudowany na działce o powierzchni 949 m² dla majora Jerzego Pola i oddany do użytku w sierpniu 1935 roku. Całkowity koszt budowy wyniósł 32 000 zł, w tym 6000 pochodziło z kredytu uzyskanego w Banku Gospodarstwa Krajowego. Bryła budynku nie uległa większym zmianom.

OPIS: Budynek murowany z cegły, jednopiętrowy (w projekcie), częściowo podpiwniczony, założony na rzucie zbliżonym do prostokąta,

z płytkimi ryzalitami w elewacji frontowej i od ogrodu oraz z wydatnym ryzalitem klatki schodowej od wschodu, wyższej od głównej były budynku, nakryty płaskim czterospadowym dachem. Nad wejściem głównym umieszczono płaski daszek wsparty na filarze w narożniku. W stosunku do pierwotnego projektu została podwyższona kondygnacja poddasza. Zróżnicowaną przestrzennie fasadę budowli akcentują wąskie pionowe okna zgrupowane parami w jednopiętrowym ryzalicy, których horyzontal-

ny układ podkreślają odcinki gzymsu ograniczające je od góry i od dołu. Pionowe okna, nieco większe, zostały powtórzone w jednakowych odstępach w kondygnacji drugiego piętra,

Dom Oficerskiej Spółdzielni Mieszkaniowej przy ul. Weteranów 22 w Lublinie, widok współczesny od północnego wschodu, fot. K. Mazur.

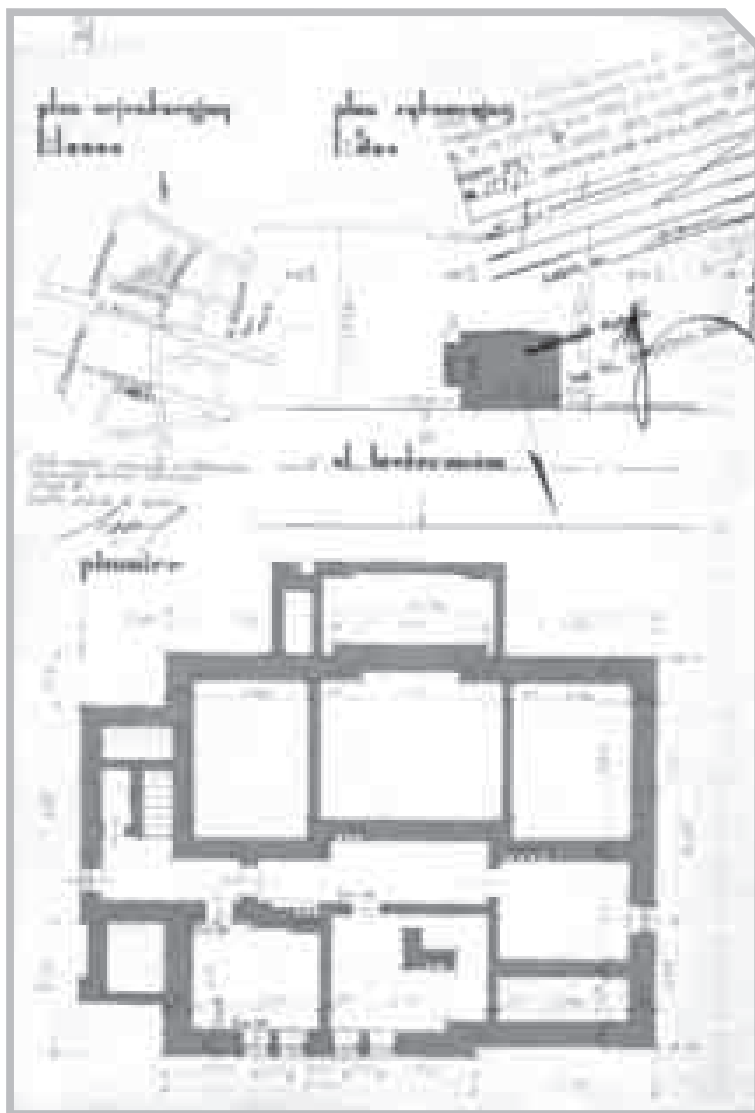
zrównoważone przez poziome pasy pseudoboniowania. W elewacji od ogrodu na osi głównego korpusu zaplanowano niewielkie tarasy wsparte na dwóch parach kwadratowych filarów, przedłużonych do wysokości balustrady na ostatniej kondygnacji. Płytki ryzalit obejmujący środkową oś zwieńczono pasem gładkiej attyki.

W budynku zaplanowano dwa mieszkania trzy-pokojowe z kuchнями, łazienkami i toaletami, pokój kawalerski oraz mieszkanie jednoizbowe w suterenie.

Ten sam projekt z drobnymi zmianami zrealizowano na sąsiedniej parceli przy ul. Weteranów 24.

↙
Projekt domu przy ul. Weteranów 22 w Lublinie, plan orientacyjny i sytuacyjny, rzut fundamentów i piwnic, APL IB, sygn. 5647.

↘
Projekt domu przy ul. Weteranów 22 w Lublinie, rzut parteru i piętra, APL IB, sygn. 5647.

ARCHIWALIA:

APL: Akta nieruchomości położonej w Lublinie przy ulicy Weteranów 22 (1934-1941), IB (22), sygn. 5647.

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 115.
Sobieraj Maciej, *Między carskimi a polskimi czasami. Budownic-*

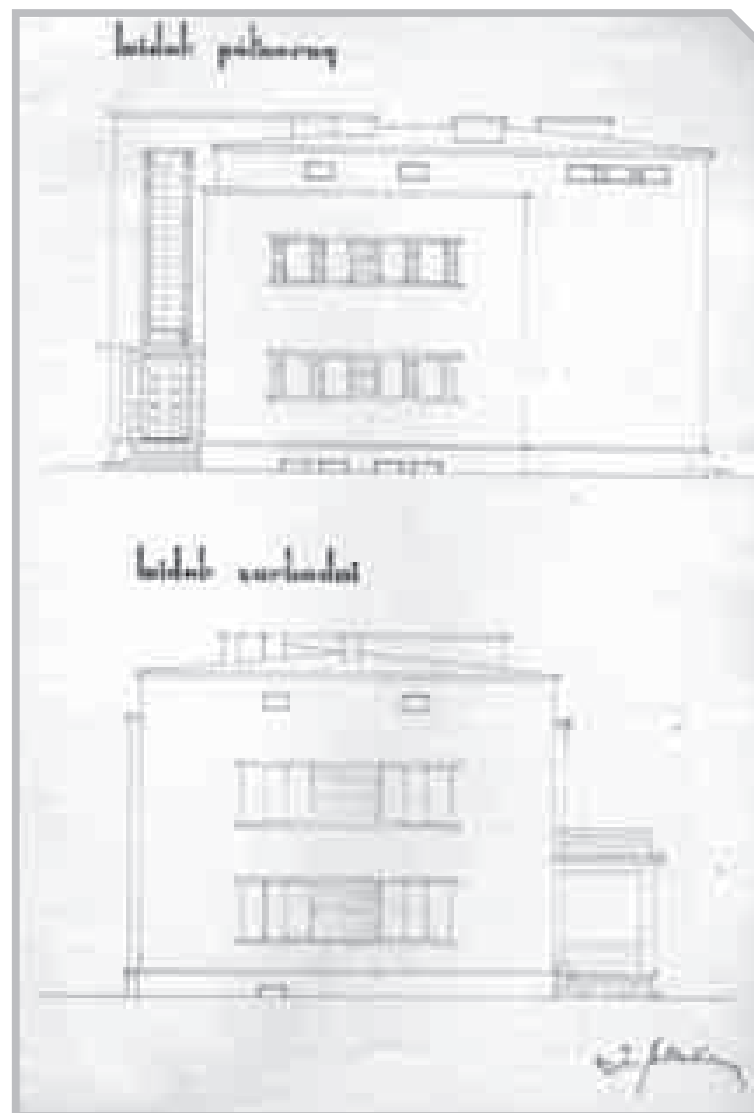
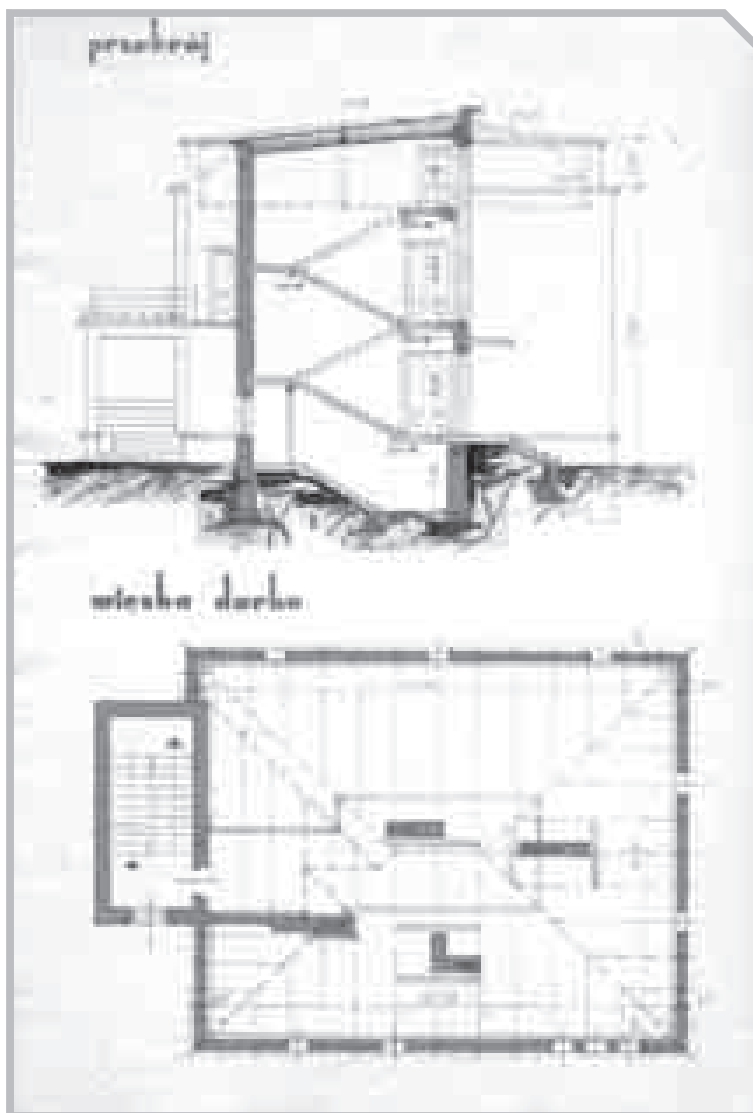
two wojskowe Lublina w latach 1901-1939, [w:] *Życie artystyczne Lublina 1901-2001*. Materiały z sesji pod redakcją Lechosława Lameńskiego, Lublin [2002], s. 99-102.

Projekt domu przy ul. Weteranów 22 w Lublinie, rzut więźby i przekrój, APL IB, sygn. 5647.

Projekt domu przy ul. Weteranów 22 w Lublinie, widoki, APL IB, sygn. 5647.

61

DOMY MIESZKALNE
DOMY OFICERSKIEJ SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWEJ W LUBLINIE (PROJ. 1934)

DOM

PRZY UL. WETERANÓW 24 W LUBLINIE

Adres: 20-044 Lublin, ul. Weteranów 24
Brak projektu
Data realizacji: 1934
Obecny użytkownik: własność prywatna

HISTORIA: Dom został wybudowany na narożnej działce (róg ul. Weteranów i ul. Beliniaków) o powierzchni 800 m² dla spadkobierczyni pułkownika Michała Burgiełła – jego żony Haliny Burgiełł, i oddany do użytku w listopadzie

1934 roku. Budynek pierwotnie był wolnostojący, w okresie powojennym dobudowano dom o wspólnej elewacji od wschodu. Bryła budynku nie uległa większym zmianom.

↑
Dom Oficerskiej Spółdzielni Mieszkaniowej przy ul. Weteranów 24 w Lublinie, widok współczesny od północnego wschodu, fot. K. Mazur.

OPIS: Budynek murowany z cegły, jednopiętrowy (w projekcie), częściowo podpiwniczony, pierwotnie wolnostojący, założony na rzucie zbliżonym do prostokąta, z płytkimi ryzalitami w elewacji frontowej i od ogrodu oraz z wydatnym ryzalitem klatki schodowej od wschodu, nakryty płaskim czterospadowym dachem. Nad wejściem głównym pod ciągiem okienek doświetlających klatkę schodową umieszczono niewielki kwadratowy taras z żelazną balustradą, wsparty w narożu na filarze. W stosunku do pierwotnego projektu podwyższono kondygnację poddasza do pełnego drugiego piętra. Zróżnicowaną przestrzennie fasadę budowli akcentują wąskie pionowe okna zgrupowane parami w jednopiętrowym ryzalicie, których

wertykalizm został zrównoważony ich układem horyzontalnym. Większe, pionowe okna zostały powtórzone w kondygnacji drugiego piętra. Nieco inaczej – niż w willi przy ul. Weteranów 22 – została opracowana elewacja od ogrodu. Na osi głównego korpusu zlokalizowano balkon na piętrze drugim i taras na piętrze pierwszym, wsparty na dwóch parach kwadratowych filarów, oba z żelaznymi balustradami. W budynku zaplanowano dwa mieszkania trzypokojowe z kuchniami, łazienkami i toaletami, pokój kawalerski oraz mieszkanie jednoizbowe w suterenie. Z drobnymi zmianami, wybudowany według tego samego projektu, co sąsiednia willa przy ul. Weteranów 22.

ARCHIWALIA:

APL: *Akta nieruchomości położonej w Lublinie przy ulicy Weteranów 24 (1934-1941)*, IB (22), sygn. 5648.

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 115.
Sobieraj Maciej, *Między carskimi a polskimi czasami. Budownictwo wojskowe Lublina w latach 1901-1939*, [w:] *Życie artystyczne Lublina 1901-2001*. Materiały z sesji pod redakcją Lechosława Lameńskiego, Lublin [2002], s. 99-102.

Dom Oficerskiej Spółdzielni Mieszkaniowej przy ul. Weteranów 24 w Lublinie, widok współczesny od południowego zachodu, fot. K. Mazur.

DOM

PRZY UL. GŁOWACKIEGO 20 W LUBLINIE

PROJ. 1936 (PROJEKT PODSTAWOWY I PROJEKT ROZBUDOWY)

Adres: 20-060 Lublin, ul. Głowackiego 20

Sygnatura: IB 1596

Data powstania projektu: 1936-1939

Projekt sygnowany:

Projekt podstawowy: „Inż. Bohdan Krauze”

Projekt rozbudowy: „Inż. Bohdan Krauze”

Data zatwierdzenia projektu:

Projekt podstawowy: 28.10.1936

Projekt rozbudowy: brak

Projekt podstawowy:

T: druk kolorowany

Projekt: P. 1

K. 1 – Plan orientacyjny, 1:10 000 i plan sytuacyjny, 1:500, 26 x 21

K. 2 – Rzut fundamentów i piwnic, 1:100, 26 x 21

K. 3 – Rzut parteru, 1:100, 26 x 21

K. 4 – Rzut I piętra, 1:100, 26 x 21

K. 5 – Widok od ulicy, 1:100, 26 x 21

K. 6 – Przekrój, 1:100, 26 x 21

K. 7 – Widok boczny, 1:100, 26 x 18,5

I projekt rozbudowy

T: druk kolorowany

Projekt: P. 3

K. 1 – Plan orientacyjny, 1:10 000, plan sytuacyjny, 1:500 i widok od ulicy, 1:100, 33,2 x 21

K. 2 – Rzut piwnic i rzut parteru, 1:100, 33,2 x 21

K. 3 – Rzut I piętra i rzut II piętra, 1:100, 33,2 x 21

K. 4 – Przekrój i widok boczny, 1:100, 33,2 x 21

Data realizacji: 1936-1937

Obecny użytkownik: własność prywatna

HISTORIA: W 1936 roku Bohdan Kelles-Krauze zaprojektował dwupiętrowy dom dla Janiny i Mariana Chaciewiczów. Być może tuż po zakończeniu budowy inwestor poprosił architekta o wykonanie projektu częściowej nadbudowy trzeciego piętra od zachodu oraz garażu pięciostanowiskowego, który pozostał bez zatwierdzenia. Prawdopodobnie Zarząd Miejski nie wyraził zgody na nadbudowę, stąd w piśmie z 10.06.1939 roku Chaciewicz zwrócił się

z prośbą do Zarządu o pozwolenie na nadbudowę jednego pomieszczenia, przylegającego do klatki schodowej, z przeznaczeniem na kantorek biurowy. Obecna forma budynku potwierdza, że uzyskał na to zgodę. Zewnętrzna bryła budynku nie uległa zasadniczym zmianom.

OPIS: Budynek murowany, podpiwniczony, dwupiętrowy, założony na rzucie prostokąta z wydat-

nym ryzalitem od południa, nakryty stosunkowo płaskim dachem o kilku połaciach. W ryzalicie została centralnie umieszczona klatka schodowa, nieco wysunięta przed lico elewacji, z pio-

↑
Dom przy ul. Głowackiego 20 w Lublinie, widok współczesny od południowego wschodu, fot. K. Mazur.

nowym ciągiem okien, przewyższająca główną bryłę budynku. Modernistyczną formę budowli akcentują rozmieszczone symetrycznie w narożnikach, pomiędzy głównym korpusem a bryłą ryzalitu, wydłużone balkony o półkolistych zakończeniach i żelaznych balustradach. W budynku zaplanowano siedem mieszkań trzyizbowych z łazienkami i toaletami.

ARCHIWALIA:

APL: *Akta nieruchomości położonej w Lublinie przy ul. Głowackiego 20 (1936-1940, 1950)*, IB (22), sygn. 1596.

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 115-116.

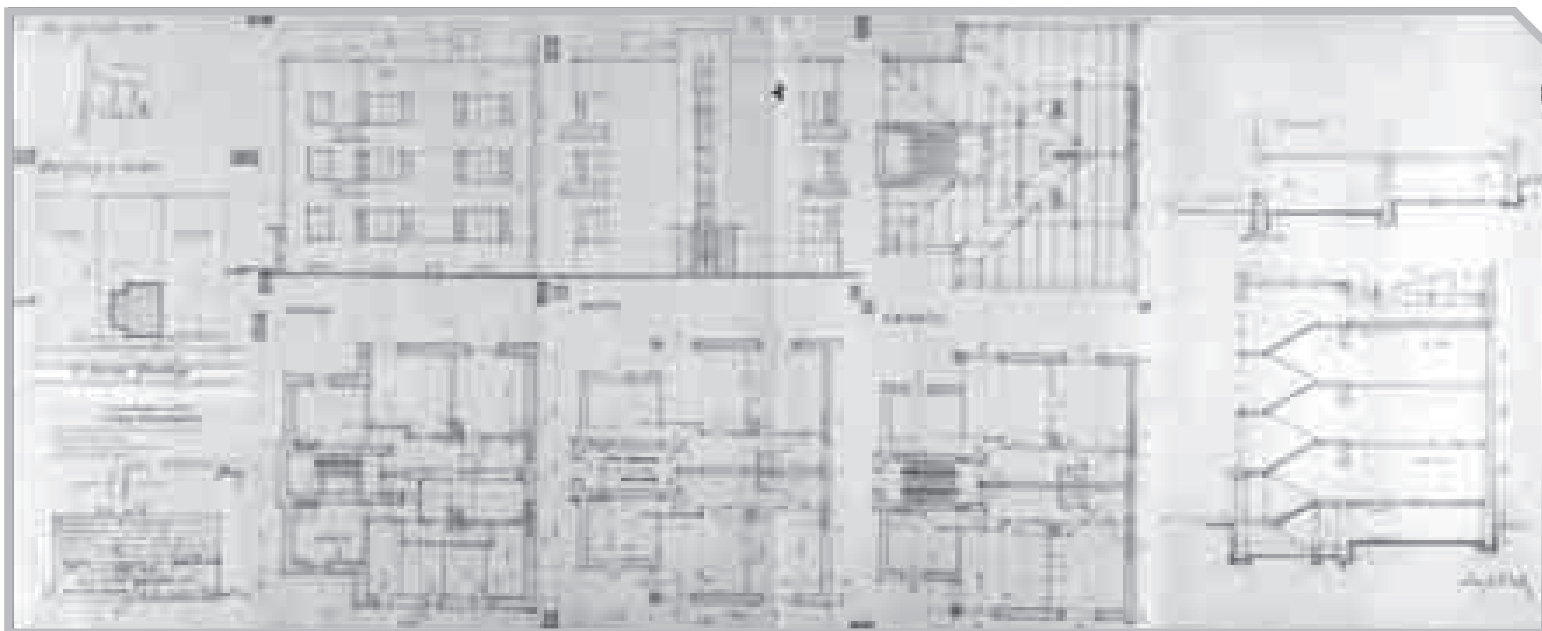
Przesmycka Elżbieta, *Modernistyczna architektura międzywojennego Lublina*, [w:] *Architektura modernizmu. Kraków – Lublin – Otwock*, red. E. Przesmycka, Lublin 2008, s. 108.

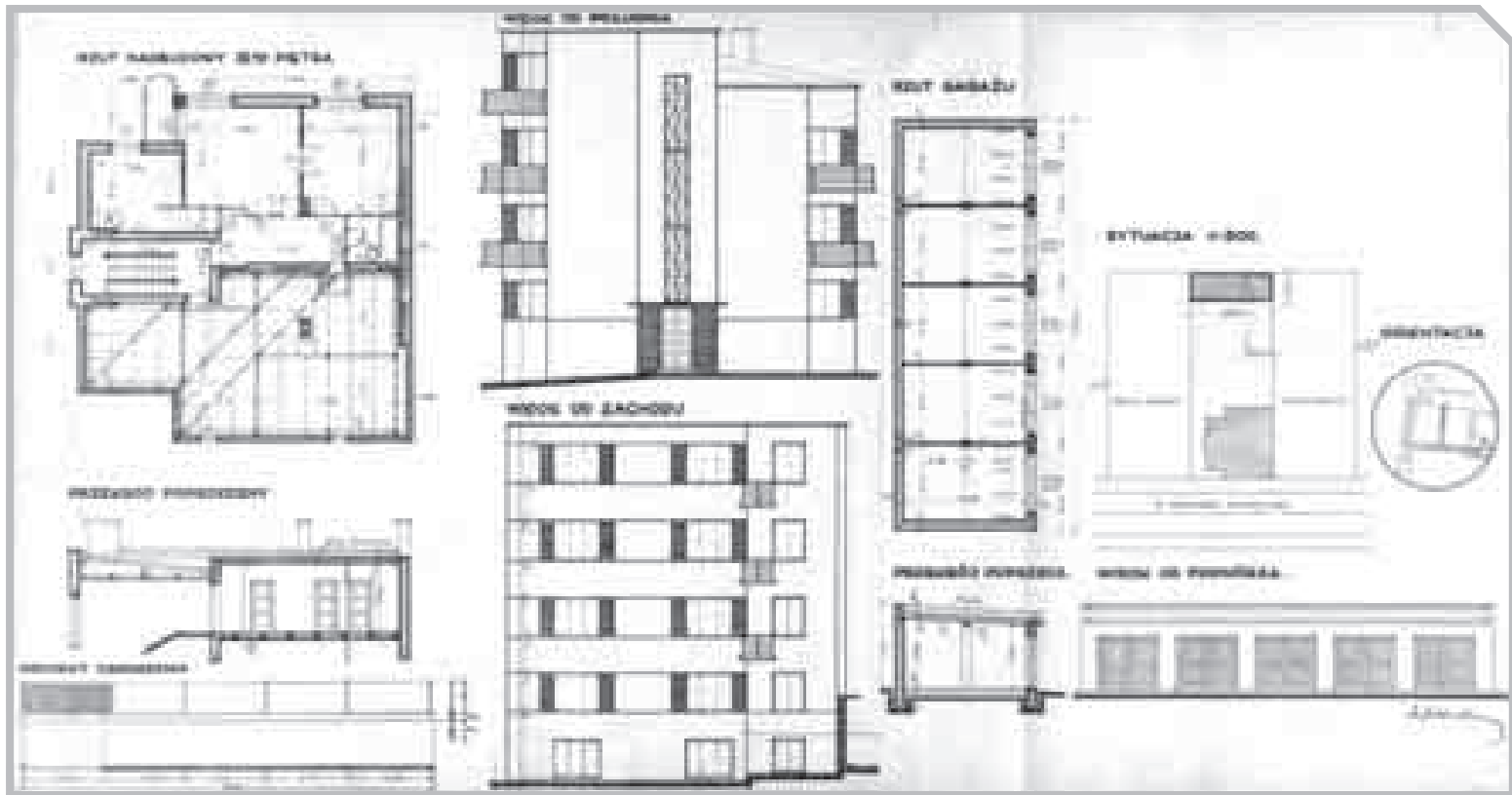

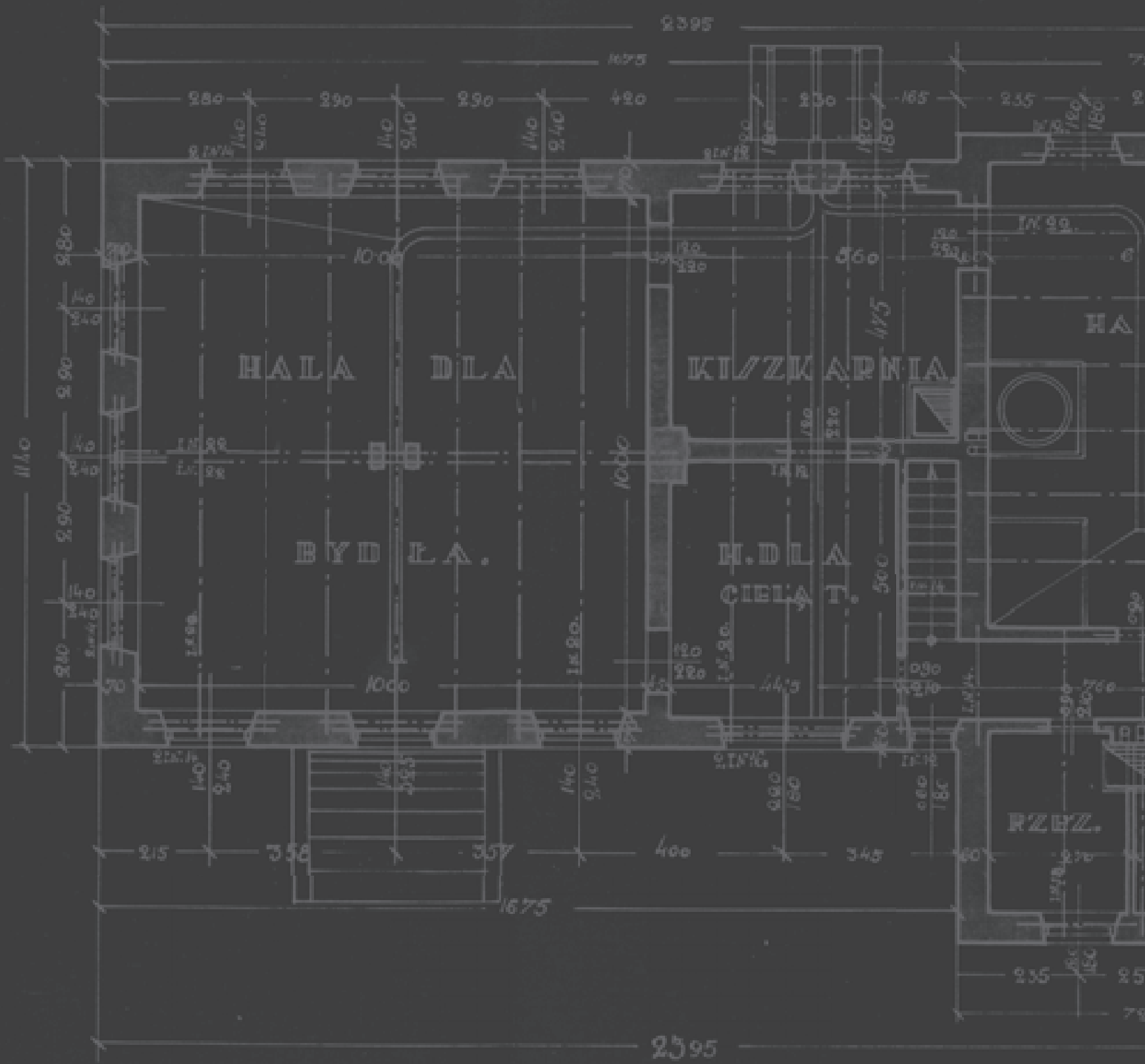
Projekt domu przy ul. Głowackiego 20 w Lublinie z 1936 roku, plan orientacyjny i sytuacyjny, rzut piwnic, parteru, I-II piętra, więźby, przekrój, widoki, APL IB, sygn. 1596.

Projekt nadbudowy III piętra domu oraz projekt garaży przy ul. Głowackiego 20 w Lublinie, plan orientacyjny i sytuacyjny, rzut III piętra, przekrój, widoki, rzut, przekrój i widok garażu, APL IB, sygn. 1596.

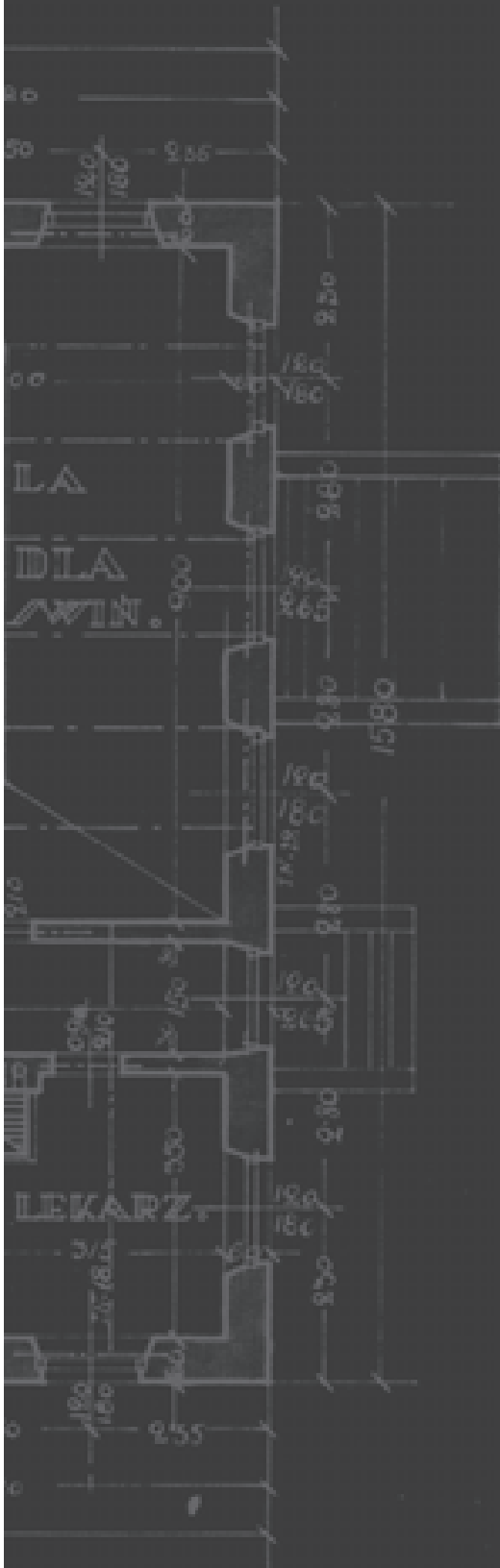

63-67

BUDOWNICTWO GOSPODARCZE

ZAKŁAD

PRZETWORÓW OWOCOWYCH BRACI DADEJÓW W KRZCZONOWIE

GM. KRZCZONÓW, POW. LUBELSKI
PROJ. 1921 (NIEZREALIZOWANY)

Sygnatura: UWL-V-WKB 1535

Projekt sygnowany: „projektował / arch. Bohdan Krauze 921”

T: tusz kolorowany

Projekt: P. 1-4

P. 1 – Przekrój A-B, przekrój B-C, 1:100, 20 x 30,5

P. 2 – Widok boczny, rzut poziomy, 1:100, 20 x 30,5

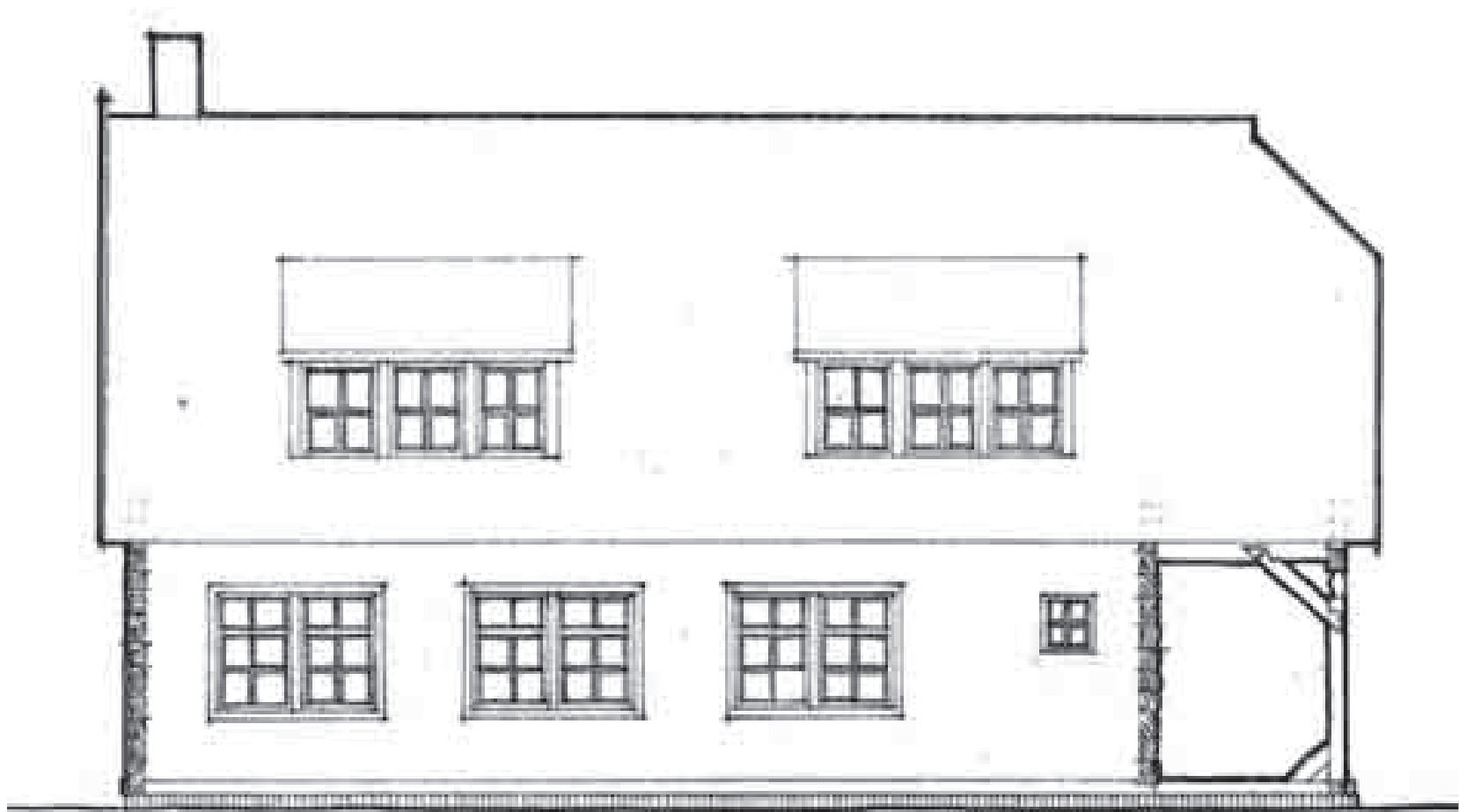
P. 3 – Widok przedni, więźba dachu, 1:100, 20 x 30,5

P. 4 – Sytuacja, 1:100, 12,5 x 30,5

Data powstania projektu: 1921

Data zatwierdzenia projektu: 21.06.1921

Data realizacji: niezrealizowany

HISTORIA: Obiekt nie został zrealizowany.

OPIS: Projekt zakładał realizację drewnianego parterowego budynku z niewielkim strychem, który miał pełnić funkcję suszarni owoców, nakrytego stromym dwuspadowym dachem z naczółkiem i podcieniem na krótszym boku od frontu, wpartym na trzech drewnianych słupach, dwustronnie wzmocnionych zastrzałami na górze i na dole. Jednoprzestrzenna suszarnia została poprzedzona prostokątną sienią i składem do przechowywania owoców. Wejście na strych po schodach drabiniastych.

ARCHIWALIA:

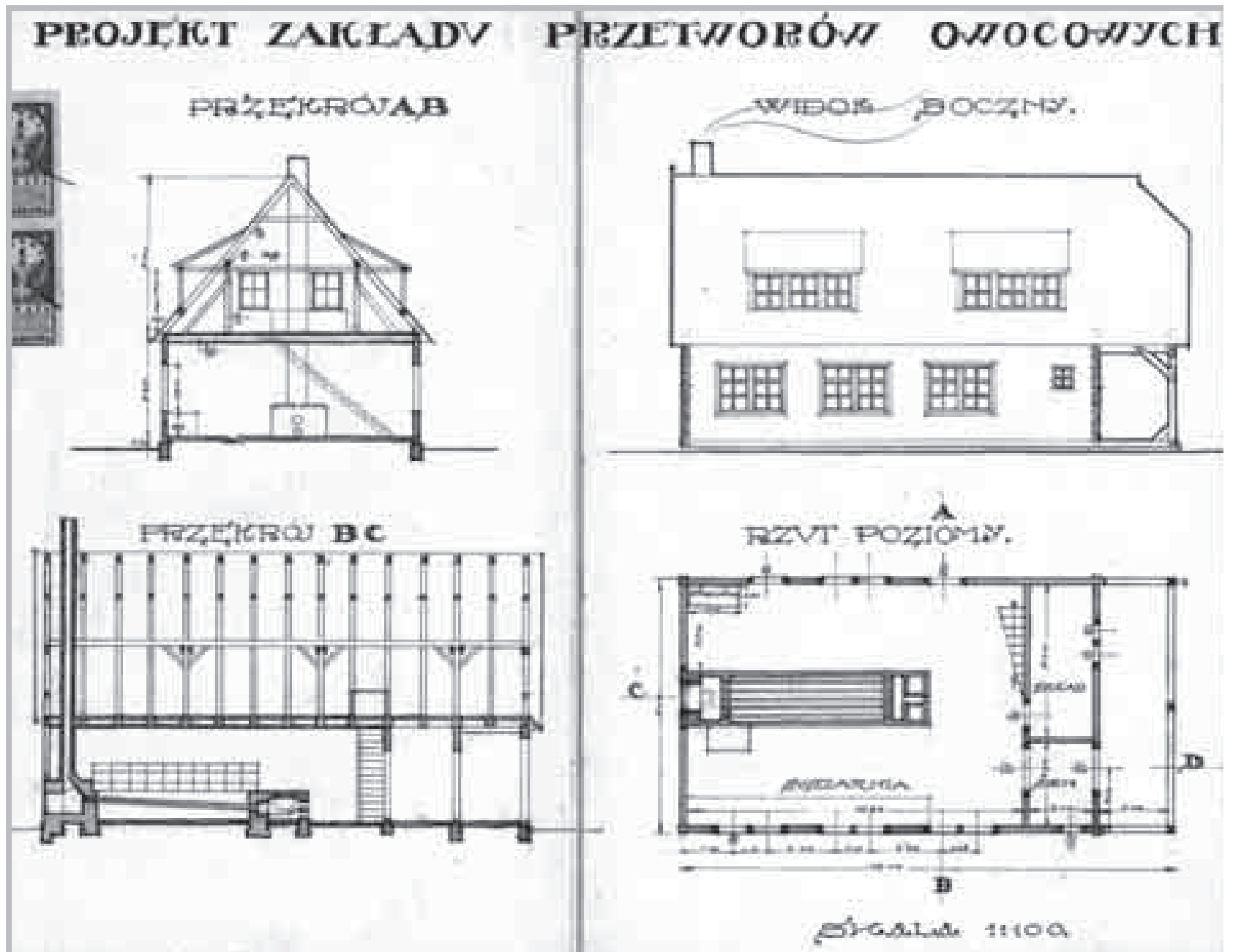
APL: Projekt Zakładów Przetworów Owocowych b-ci Dadejów w Krzczonowie (1921), pow. lubelski, UWL-V-WKB (403), sygn. 1535.

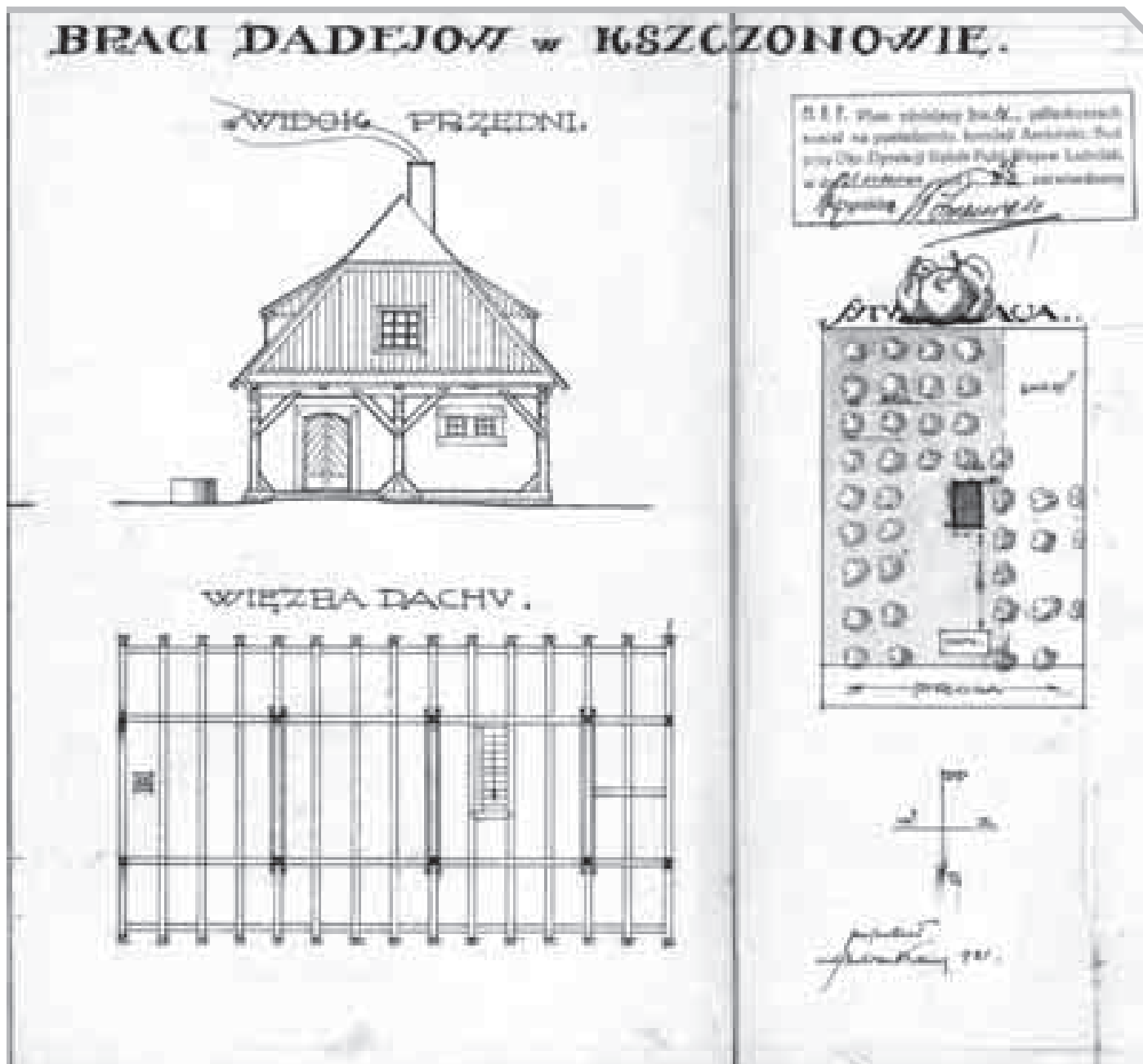
BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 99.

Projekt Zakładu Przetworów Owocowych Braci Dadejów w Krzczonowie, widok, APL UWL-V-WKB, sygn. 1535.

← Projekt Zakładu Przetworów Owocowych Braci Dadejów w Krzczonowie, plan sytuacyjny, rzut, przekrój podłużny i poprzeczny, widoki, APL UWL-V-WKB, sygn. 1535.

WARSZTAT

ŚLUSARSKI SRULA POGODY W PIASKACH

GM. PIASKI, POW. ŚWIDNICKI (DAWNIEJ LUBELSKI)
PROJ. 1921

Adres: 21-050 Piaski, ul. Lubelska 70

Sygnatura: UWL-V-WKB 1604

Projekt sygnowany: „Bohdan Krauze”

T: tusz kolorowany

Projekt: P. 1

K. 1 – Plan orientacyjny i sytuacyjny, 1:500, 32,4 x 20,4

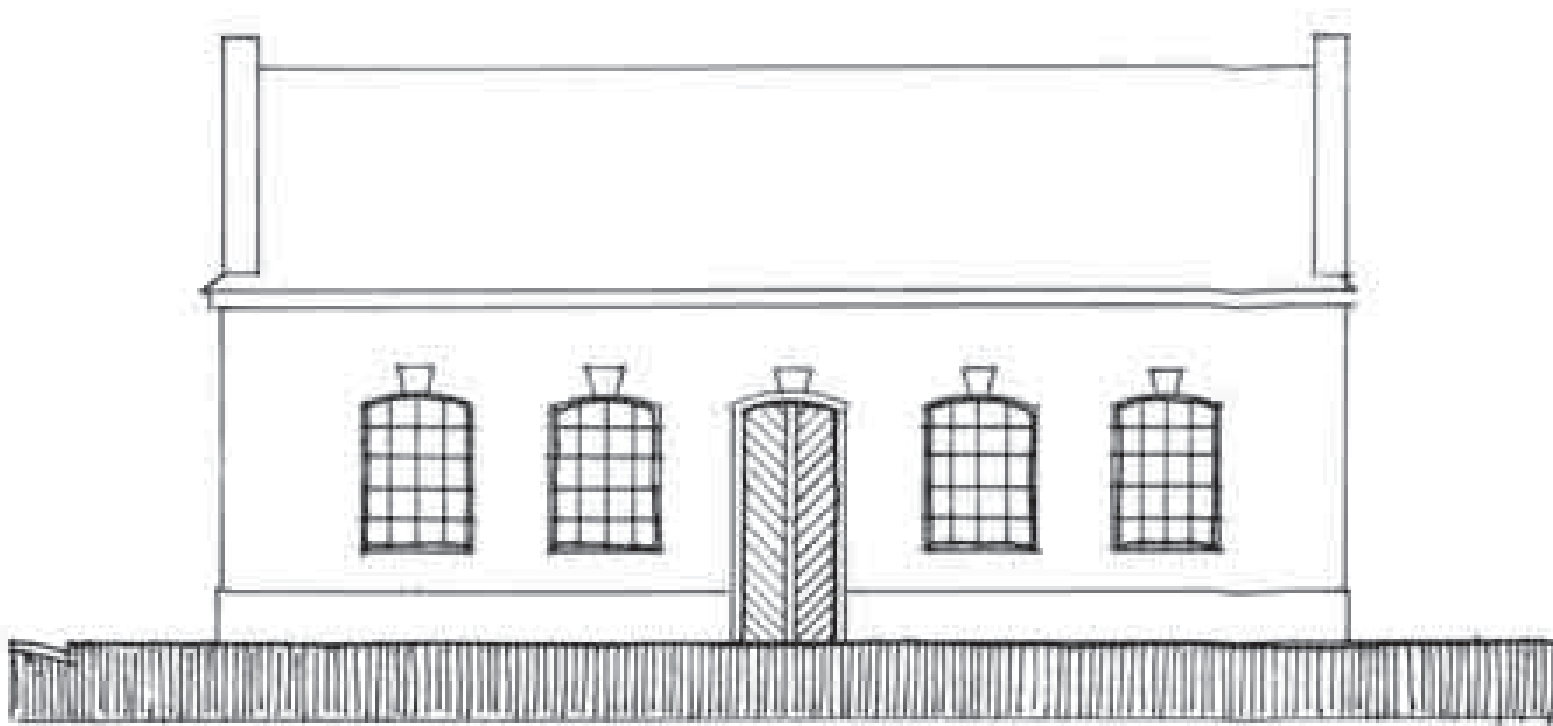
K. 2 – Rzut parteru, przekrój poprzeczny, widok od frontu i z boku, 1:100, 32,4 x 20,4

Data powstania projektu: 1921

Data zatwierdzenia projektu: 08.11.1921

Data realizacji: pierwsza połowa lat 20. XX wieku

Obecny właściciel: własność prywatna

HISTORIA: Obok domu Marka Karpińskiego, pod nr 70, stał murowany, parterowy dom Srula Pogody, który był właścicielem zakładu mechanicznego i odlewni. W podwórzu znajdował się drewniany domek, w którym mieszkał Pogoda, a w rogu placu zlokalizowany był zakład mechaniczny, produkujący maszyny rolnicze i naprawiający wszelki sprzęt. W późniejszym okresie budynek warsztatu został rozbudowany, nadbudowany i zaadaptowany do celów mieszkalnych.

OPIS: Budynek murowany, pierwotnie parterowy, dłuższym bokiem od wschodu przylegający do domu przy ul. Lubelskiej 68, nakryty dachem pulpitowym. Krótszy bok ściany szczytowej od ul. Lubelskiej został zasłonięty pasem attyki. Wejście do jednoprzestrzennego warsztatu zlokalizowano pośrodku dłuższego, pięciosiowego boku prostopadłego do ulicy.

ŹRÓDŁA WYWOŁANE:

Marianna Krasnodębska, *Srul Pogoda*, [nagranie zrobione przez Tomasza Czajkowskiego 25.10.2007 w ramach projektu Teatru NN w Lublinie *Pamięć miejsca. Historia mówiona*], http://www.tnn.pl/himow_fragment.php?idhr=3009

ARCHIWALIA:

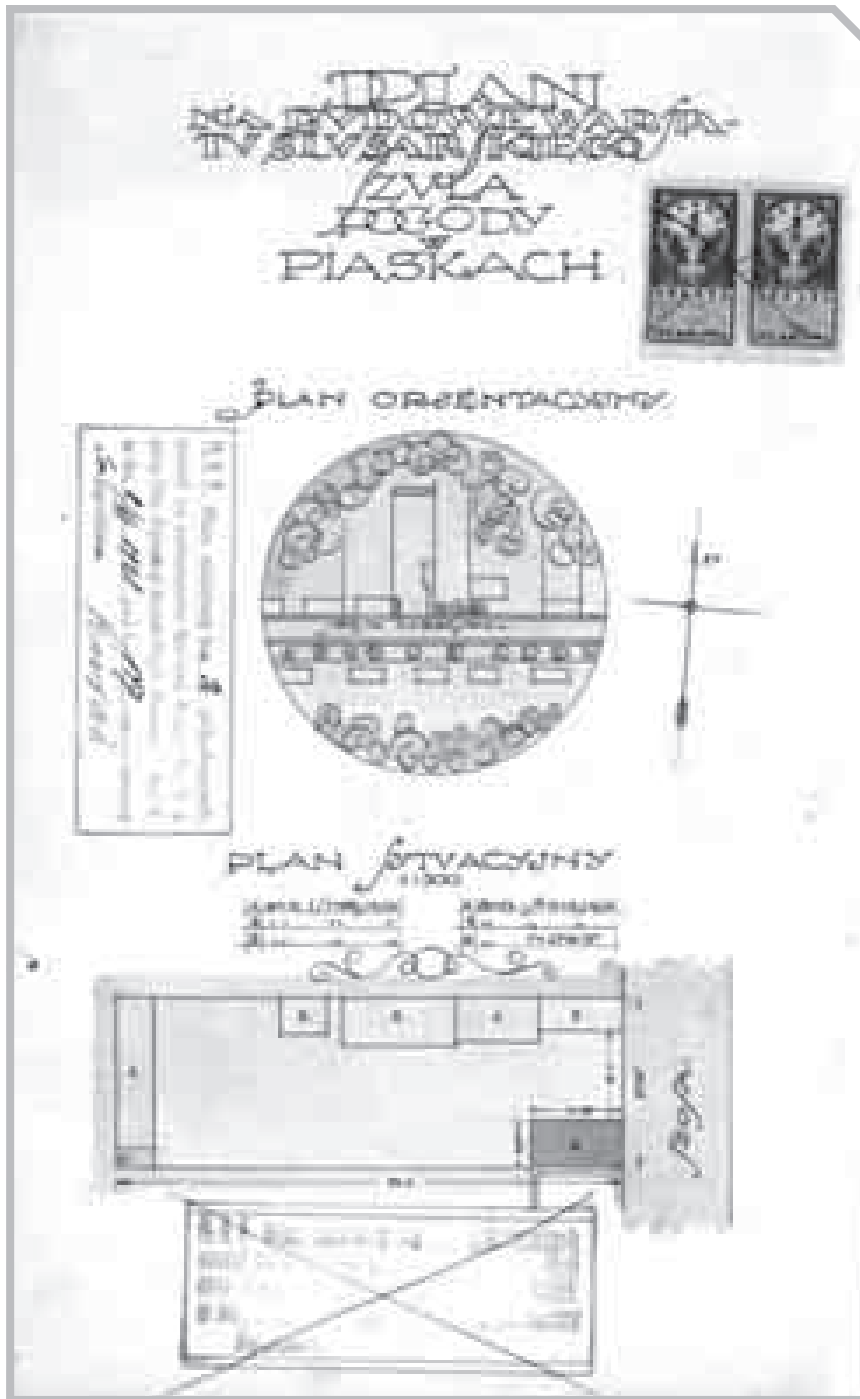
APL: *Projekt warsztatu ślusarskiego Sz. Pogody w Piaskach Luterskich (1921)*, pow. lubelski, UWL-V-WKB (403), sygn. 1604.

BIBLIOGRAFIA:

Świetlicki Lucjan, *Ulica Lubelska w Piaskach – historia domów i ludzi*, Piaski 2003, s. 125.

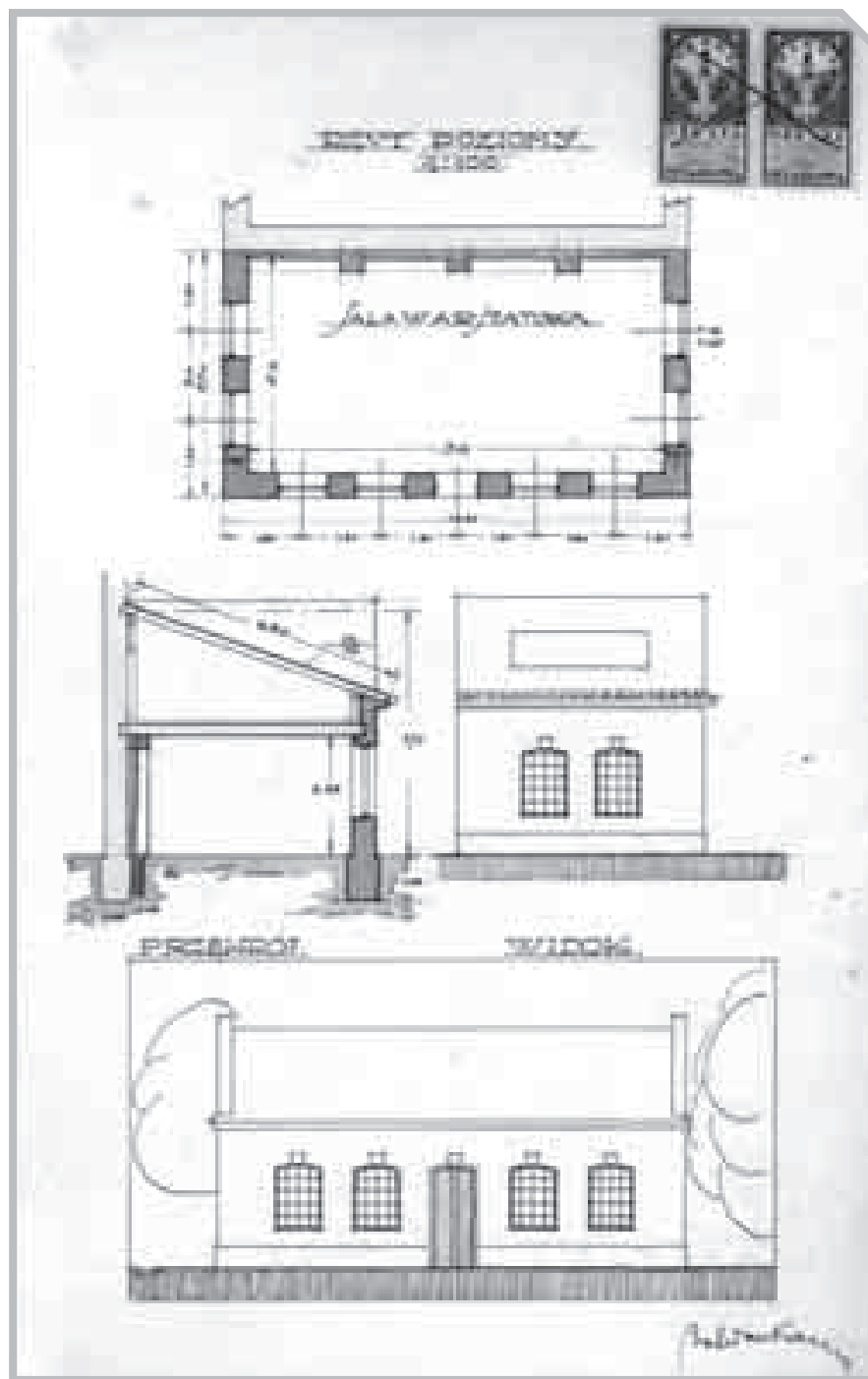

Projekt warsztatu ślusarskiego Srula Pogody w Piaskach, widok, APL UWL-V-WKB, sygn. 1604.

← Projekt warsztatu ślusarskiego Sruła Pogody w Piaskach, plan orientacyjny i sytuacyjny, APL UWL-V-WKB, sygn. 1604.

→
 Projekt warsztatu ślusarskiego
 Sruła Pogody w Piaskach, rzut,
 przekrój, widoki, APL UWL-V-WKB,
 sygn. 1604.

65

BUDOWNICTWO GOSPODARCZE

FABRYKA

GWOŹDZI I DRUTU KAZIMIERZA GRAFA W LUBLINIE PROJ. 1923, PROJEKT PRZEBUDOWY

Adres: Lublin, ul. Turystyczna 2

Sygnatura: UWL-V-WKB 1449

Projekt sygnowany: „Bohdan Kelles Krauze / inżynier architekt / Lublin 1923”

T: tusz kolorowany

Projekt: P. 6-7

P. 6

K. 1 – Plan orientacyjny, 1:4000 i plan sytuacyjny, 1:1000, 32,6 x 21,1

K. 2 – Przekrój C-D i przekrój A-B, 1:100, 32,6 x 21,1

K. 3-4 – Rzut parteru, 1:100, 37,8 x 42,2

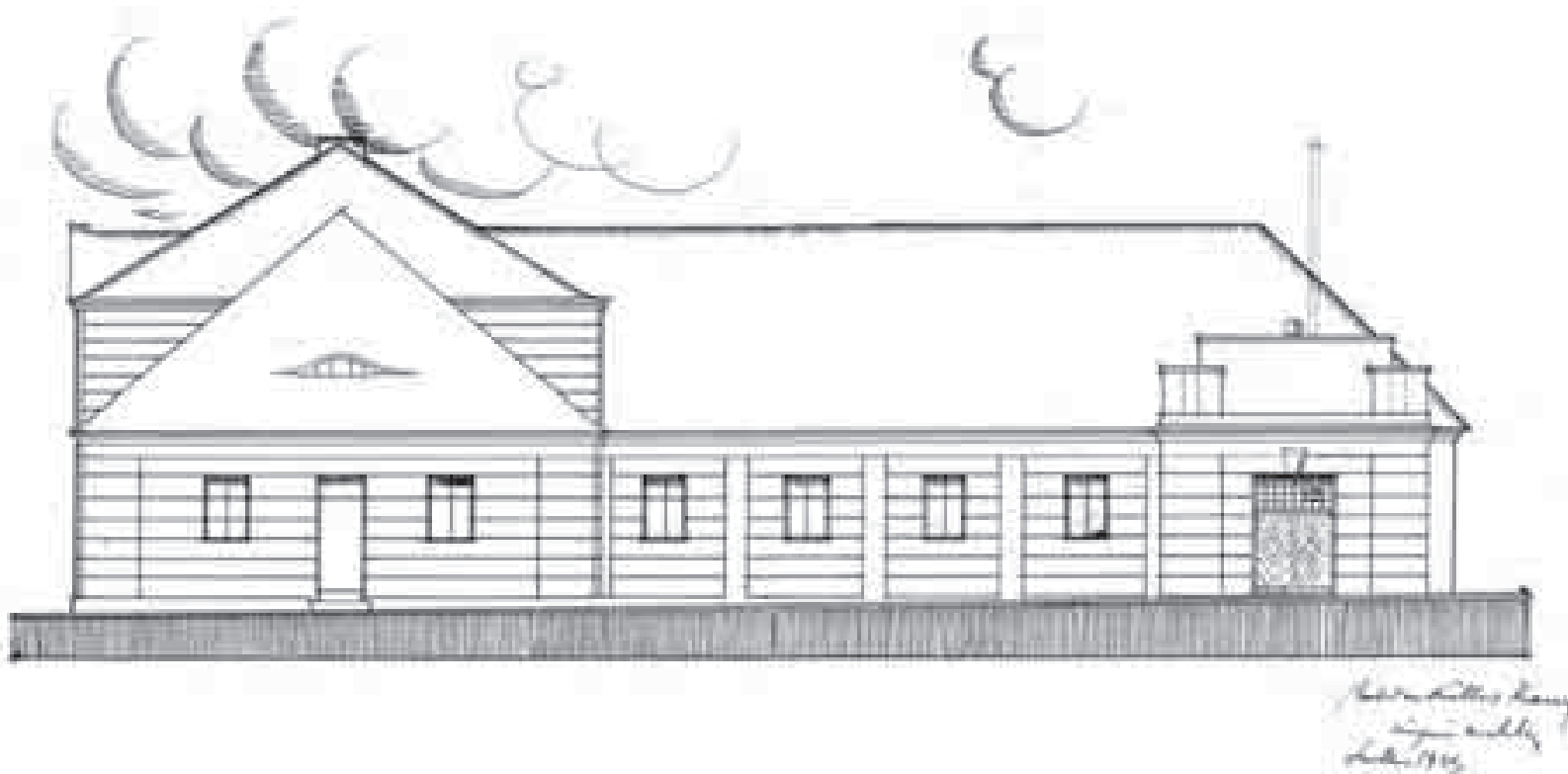
K. 5-6 – Widok od strony szosy, 1:100, 32,6 x 42,7

Data powstania projektu: 1923

Data zatwierdzenia projektu: 16.10.1923 (ODRP L/271)

Data realizacji: ok. połowy lat 20. XX wieku (?)

Obecny właściciel: obiektem administruje Zarząd Nieruchomości Komunalnych w Lublinie

HISTORIA: Budynek powstał ok. 1830 roku na miejscu zniszczonej podczas potopu szwedzkiego karczmy „Budzyń”, zwanej także „Czerwoną Karczmą”, na terenie majątku Tatary, który od ok. połowy XIX wieku – wraz z karczmą – pozostawał w rękach rodziny Grafów. Część karczmy – tzw. stan – początkowo był użytkowany przez właścicieli jako folwarczny. W 1923 roku, na zlecenie Kazimierza Grafa, ówczesnego właściciela folwarku, Bohdan Kelles-Krauze wykonał projekt rozbudowy i adaptacji tej części obiektu na małą fabryczkę gwoździ i drutu.

Po II wojnie światowej po upaństwowieniu i rozparcelowaniu majątku Grafów budynkowi wyznaczono funkcję mieszkalną, którą pełni do dzisiaj. W 1952 roku obiekt częściowo spłonął, w 1967 został wpisany do rejestru zabytków.

W latach 1972-1976 dokonano kilku remontów, obejmujących część frontową (m.in. dach i tynki). Wykonano także kilka drobnych dobudówek (dwóch do głównego korpusu od północy oraz rzędu komórek przylegających do dłuższej elewacji dawnego stanu od zachodu). Obecnie

obiektem administruje Zarząd Nieruchomości Komunalnych w Lublinie.

OPIS: Budynek murowany z cegły i kamienia na rzucie litery „T” z szeroką częścią frontową od południa (pomieszczenia karczmy) i węższą, dostawioną do niej na osi pod kątem prostym, od północnego wschodu (dawny stan dla koni i wozów). Projekt rozbudowy i adaptacji przewidywał umieszczenie hali produkcyjnej w istniejącej części stanu, wspartej na dwóch rzędach słupów, oddzielenie jej od części frontowej karczmy przez zamurowanie dawnego łącznika oraz dobudowę niewielkiego prostokątnego pomieszczenia od strony północno-wschodniej, z przeznaczeniem na lokomobilę. Na krótszym boku dobudówki, na elewacji frontowej z wejściem, architekt zaprojektował zwieńczenie w formie uskokowej gładkiej attyki z kulą na szczycie, co było stylistycznie spójne z istniejącym XIX-wiecznym budynkiem o dość prostej formie z boniowaniem na elewacjach i profilowanym gzymsem. Obecnie trudno stwierdzić, czy dobudówka została zrealizowana.

Projekt fabryki gwoździ i drutu Kazimierza Grafa w Lublinie, widok od południowego wschodu, APL UWV-V-WKB, sygn. 1449.

ARCHIWALIA:

APL: *Projekt fabryki gwoździ i drutu „Tatary” w Lublinie na posesyi p. Kazimierza Grafa w Lublinie: przedmieście Tatary, UWV-V-WKB, sygn. 1449.*

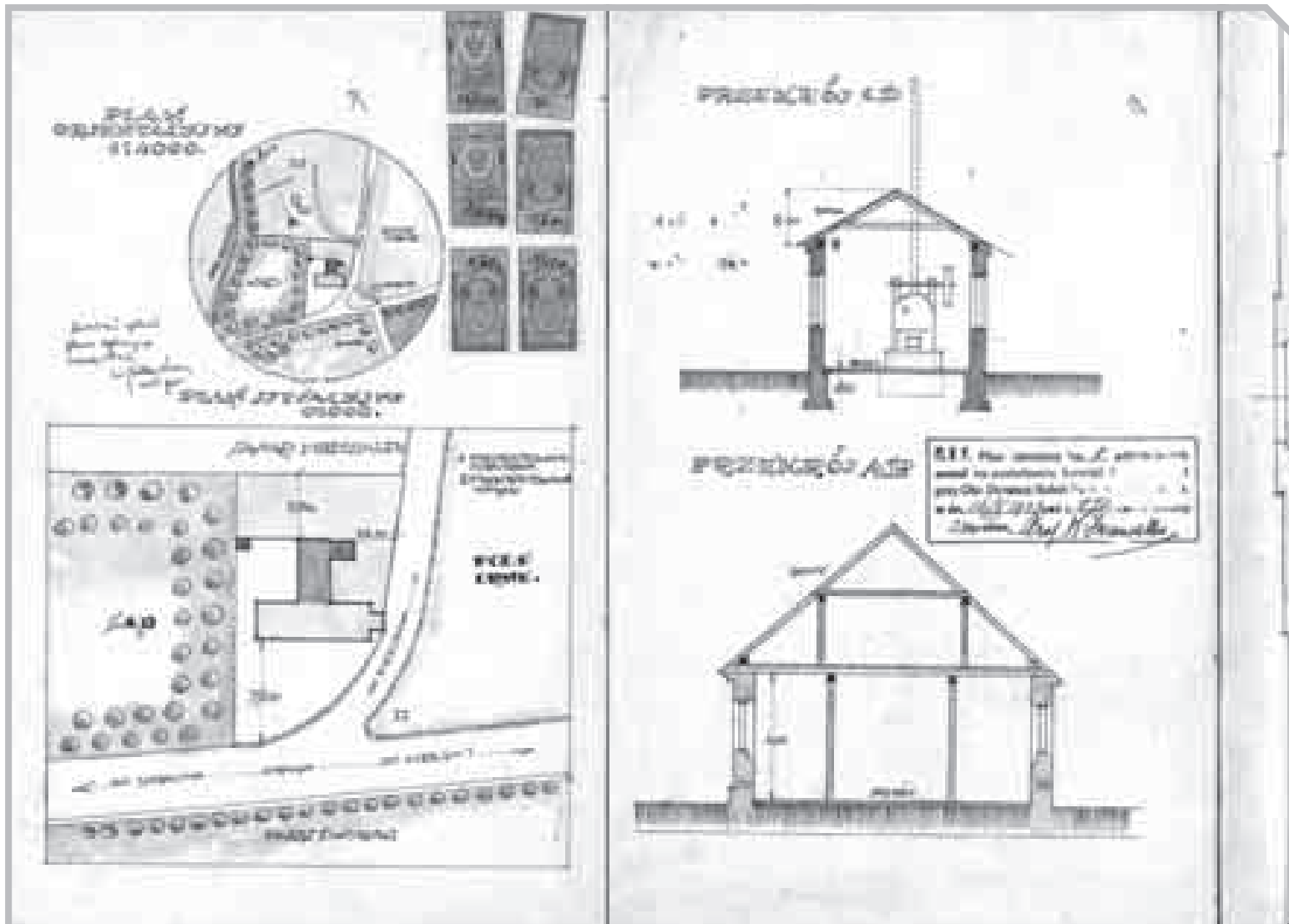
AWUOZL: *Fabryka gwoździ i drutu – Czerwona Karczma [karta biała], oprac. Jadwiga Czerepińska, 1995.*

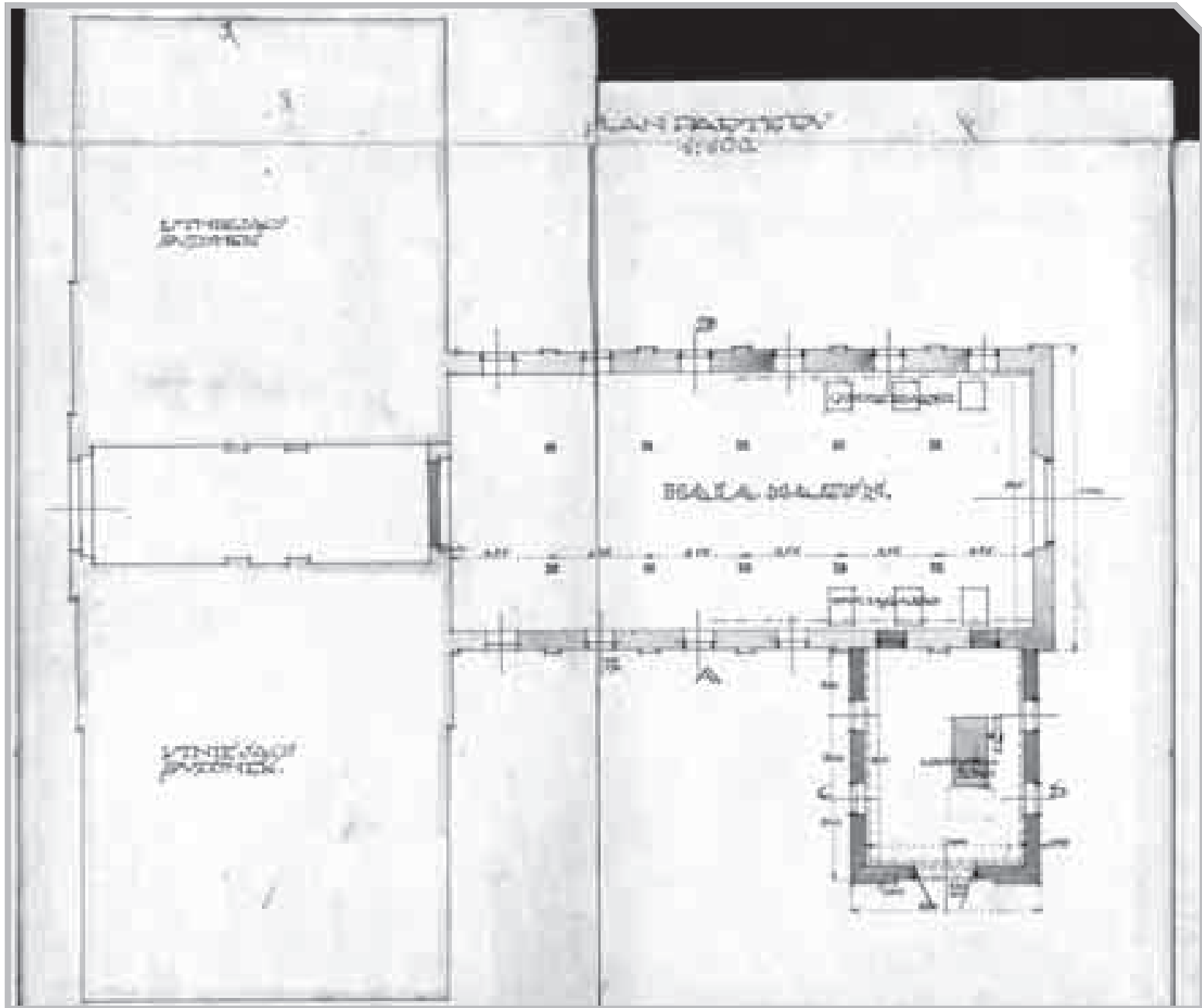
BIBLIOGRAFIA:

Blotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 95-96.

↓
Projekt fabryki gwoździ i drutu Kazimierza Grafa w Lublinie, plan orientacyjny i sytuacyjny, przekroje, APL UWL-V-WKB, sygn. 1449.

↓
Projekt fabryki gwoździ i drutu Kazimierza Grafa w Lublinie, rzut parteru, APL UWL-V-WKB, sygn. 1449.

MŁYŃ MOTOROWY

P. KRYSKI W BYCHAWIE

GM. BYCHAWA, POW. LUBELSKI
PROJ. 1925

Adres: 23-100 Bychawa, ul. Szkolna 2A (róg ul. Partyzantów 12)

Sygnatura: UWL-V-WKB 1543

Projekt sygnowany: „projektował / Bohdan Krauze”

T: tusz kolorowany

Projekt: P. 1-4

P. 1 – Plan orientacyjny [1:3000] i sytuacyjny, 1:500, 32,8 x 21,1

P. 2 – Rzut piętra i rzut parteru, 1:100, 32,8 x 21,1

P. 3 – Rzut poddasza i przekrój A-B (podłużny), 1:100, 32,8 x 21,1

P. 4 – Widok z boku i przekrój C-D (poprzeczny), 1:100, 32,8 x 21,1

Data powstania projektu: 1921

Data zatwierdzenia projektu: 24.02.1921

Data realizacji: pierwsza połowa lat 20. XX wieku

Obecny użytkownik: obiekt został rozebrany w 2002 roku

HISTORIA: W latach 1923-1925 w Bychawie powstało kilka nowych młynów: jeden turbinowo-walcowy i dwa motorowe. Młyn motorowy wybudowany dla P. Kryski był jedynym użytkowanym do czasów współczesnych. Został rozebrany w 2002 roku w związku z budową supermarketu sieci „Biedronka”.

OPIS: Młyn składał się z parterowej murałnej motorowni na rzucie prostokąta, nakrytej dwuspadowym dachem, przylegającej ścianą szczytową do większego, dwukondygnacyjnego drewnianego budynku młyna z poddaszem, na murowanym fundamencie, także na planie

prostokąta, nakrytego dwuspadowym dachem. Każda kondygnacja została doświetlona prostokątnymi oknami, mniejszymi na poddaszu. Piętro i poddasze skomunikowano drewnianymi schodami drabiniastymi. Stropy głównego budynku młyna podparto parami drewnianych słupów na każdej kondygnacji.

ARCHIWALIA:

APL: *Projekt młyna motorowego P. Kryski w Bychawie (1925), pow. lubelski, UWL-V-WKB (403), sygn. 1543.*

AWUOZL: *Bychawa, woj. lubelskie. Studium historyczno-urbanistyczne, oprac. mgr Paweł Sygowski, Lublin 1984, s. 98, sygn. 2048.*

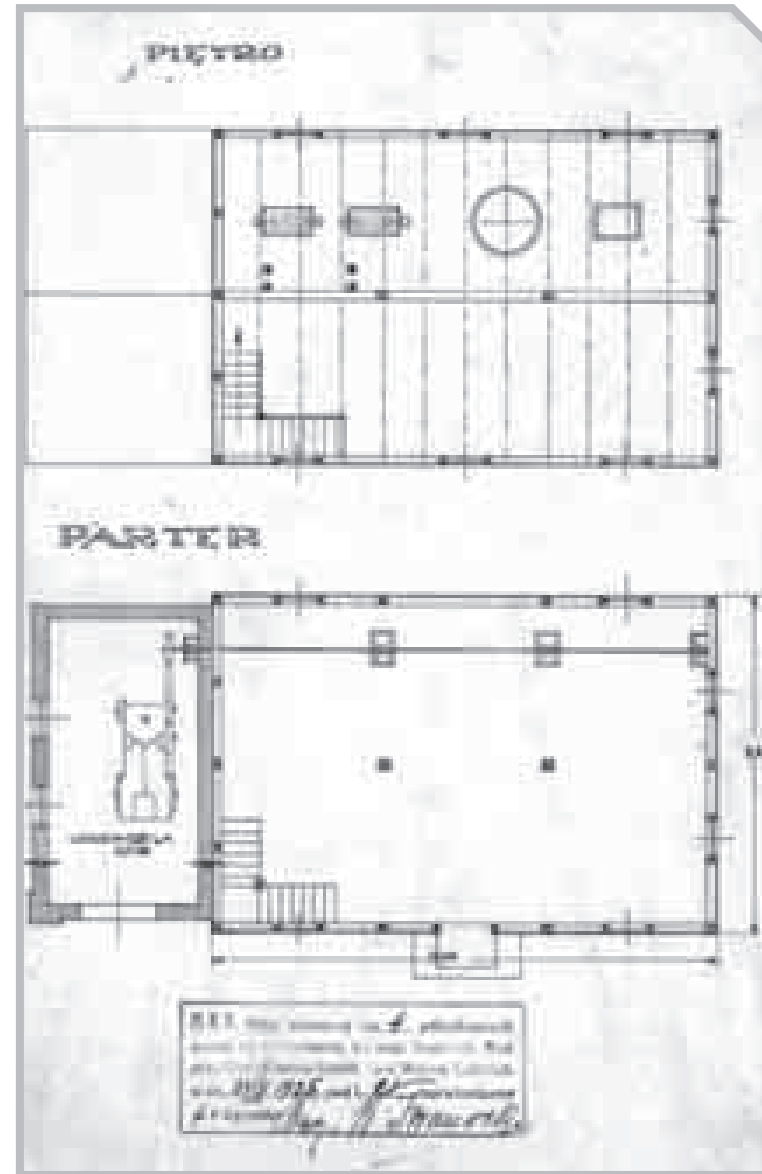
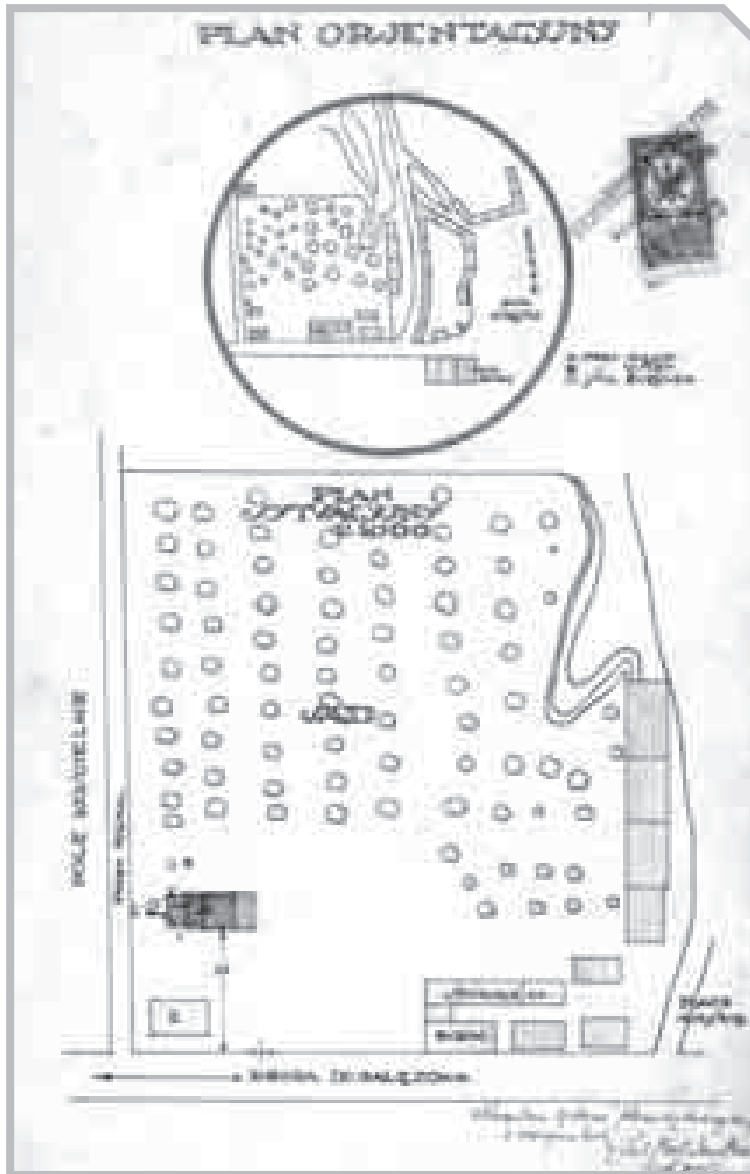
Projekt młyna motorowego w Bychawie, widok, APL UWL-V-WKB, sygn. 1543.

BIBLIOGRAFIA:

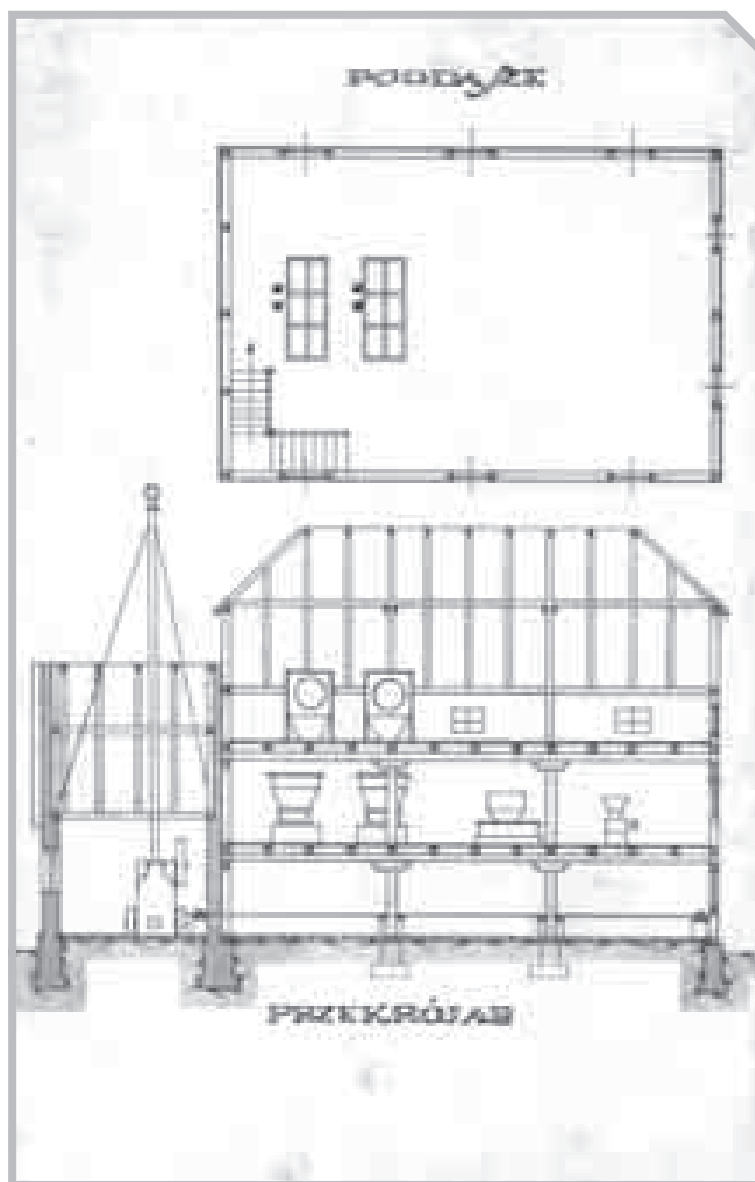
Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 99.
Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Śladami Pana Architekta. Bohdan Kelles-Krauze w przedwojennej Bychawie*, „Głos Regionalistów”. Dodatek do „Głosu Ziemi Bychawskiej” redaguje Bychawskie Towarzystwo Regionalne, 2010, nr 5 (57), s. 10-12.

↓
Projekt młyna motorowego
w Bychawie, plan orientacyjny
i sytuacyjny, APL UWL-V-WKB,
sygn. 1543.

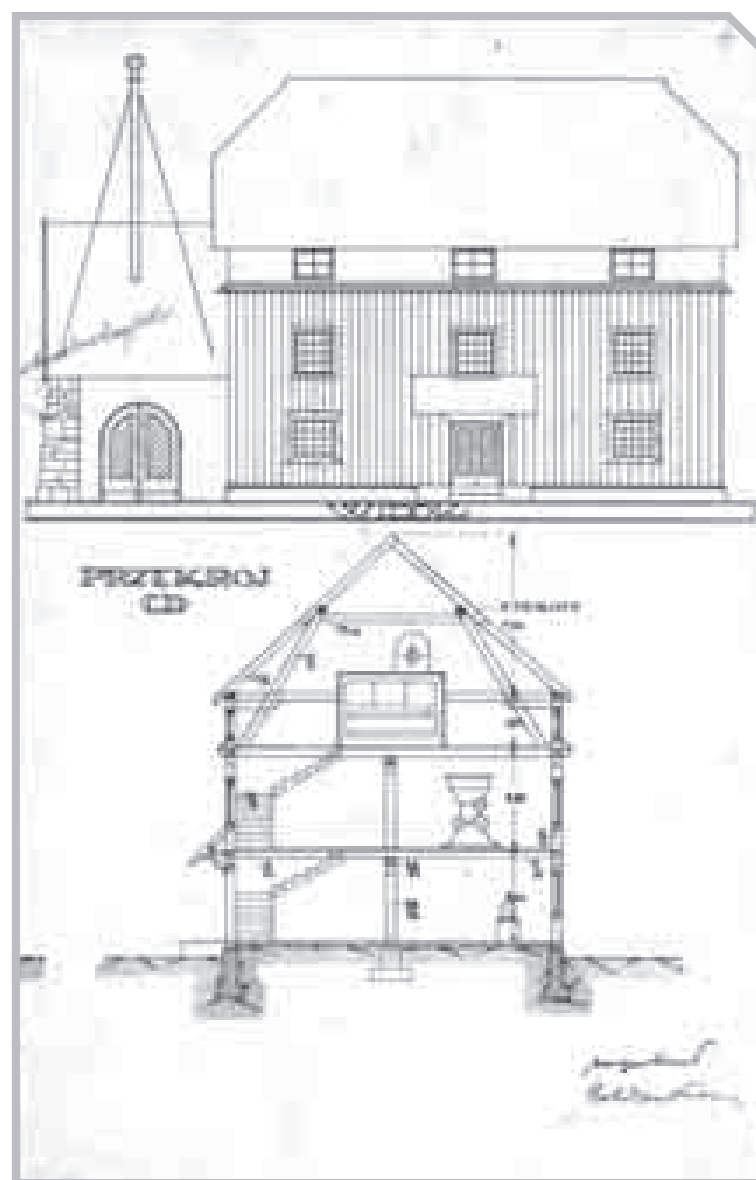
↓
Projekt młyna motorowego w By-
chawie, rzut parteru i piętra, APL
UWL-V-WKB, sygn. 1543.

↓
Projekt młyna motorowego
w Bychawie, rzut poddasza
i przekrój podłużny, APL UWL-V-
-WKB, sygn. 1543.

↓
Projekt młyna motorowego
w Bychawie, przekrój poprzeczny
i widok, APL UWL-V-WKB, sygn.
1543.

RZEŹNIA

W BYCHAWIE

GM. BYCHAWA, POW. LUBELSKI
PROJ. 1930

Adres: 23-100 Bychawa, ul. Partyzantów (za posesją nr 54)

Sygnatura: UWL-V-WKB 1594

Projekt sygnowany: „inż. Bohdan Krauze”

T: druk kolorowany

Projekt: P. 4-10

P. 4 – Plan orientacyjny, 1:4000, 21 x 29,6

P. 5 – Fundamenty, 1:100, 31,5 x 29,6

P. 6 – Parter, 1:100, 31,5 x 29,6

P. 7 – Więźba dachu, 1:100, 30 x 29,6

P. 8 – Widok południowy i widok zachodni, 1:100, 33 x 29,6

P. 9 – Przekrój A-B, 1:100, 21 x 29,6

P.10 – Budynek gospodarczy: parter, widok zachodni, fundamenty, przekrój A-B, widok południowy, 1:100, 41,5 x 29,6

Data zatwierdzenia projektu: 18.08.1930

Data realizacji: pierwsza połowa lat 30. XX wieku

Obecny użytkownik: własność prywatna

HISTORIA: Kamień węgielny pod budowę rzeźni został uroczysto poświęcony w 1930 roku z udziałem najważniejszych przedstawicieli władz miasta i mieszkańców Bychawy. Początkowo funkcjonowała ona jako ubojnia. Do 1970 roku nadzór organizacyjny nad ubojnią sprawował Urząd Gminy. W 1971 roku obiekt został przekazany Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”. Rok później nowy właściciel przeprowadził rozbudowę i modernizację obiektu. Uruchomiono masarnię, która zatrudniała średnio siedem osób. W latach 1996-2001 budynki były dzierżawione przez osobę prywatną. W 2001 roku ponownie wróciły w zarząd gminy Bychawa za niuregulowane zaległości podatkowe GS.

Obecnie budynek nie jest użytkowany, w postępującej ruinie.

OPIS: Budynek parterowy, murowany z wapiennego kamienia łamanego i cegły, na rzucie odwróconej litery „L”, nakryty czterospadowym dachem, pozbawiony cech stylowych. Prosta bryła budynku miała odpowiadać funkcji obiektu. We wnętrzu zaprojektowano oddzielne hale dla bydła, cieląt, świń i kiszczarkę. W ryzalicie od zachodu umieszczono pokój rzeźnika i gabinet lekarza.

ŹRÓDŁA WYWOŁANE:

Wywiad z p. Stefanem Kępowiczem, Bychawa, 19.10.2009.

ARCHIWALIA:

APL: *Projekt rzeźni w Bychawie (1930), pow. lubelski, UWL-V-WKB (403), sygn. 1594.*

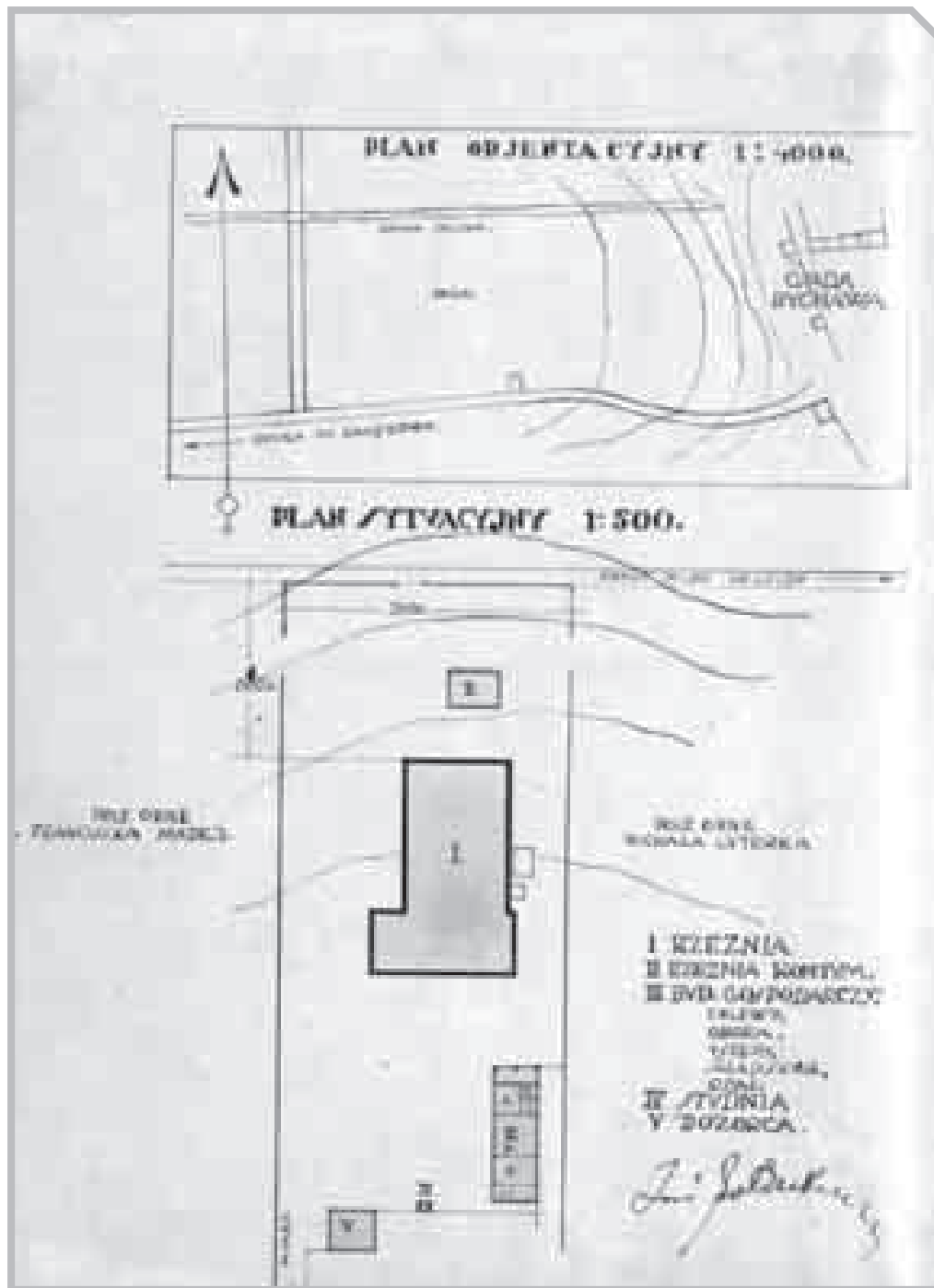
Urząd Gminy w Bychawie: *Rzeźnia żydowska.* Karta gminnej ewidencji zabytków, nr 16/1085, 2005.

↑
Dawna rzeźnia w Bychawie,
widok współczesny od zachodu,
fot. K. Mazur.

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 118.

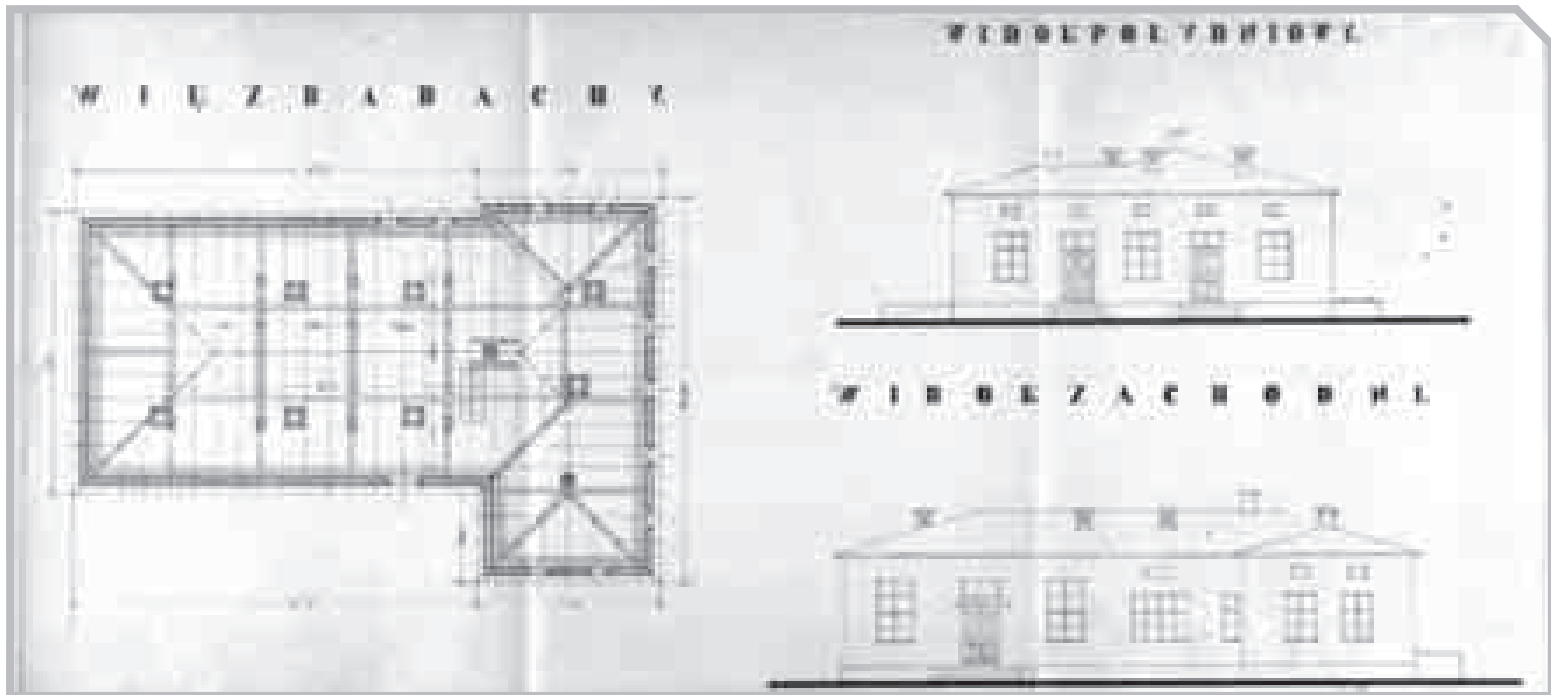
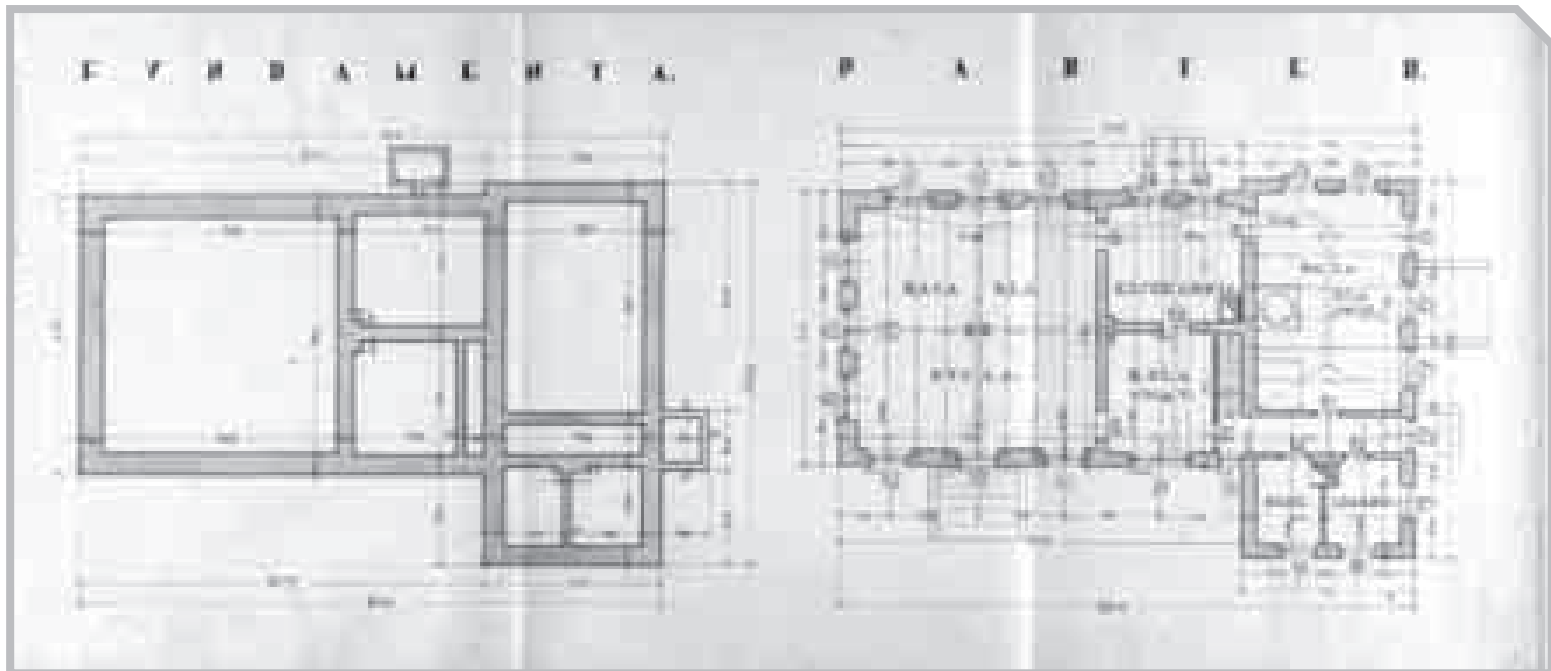
Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Śladami Pana Architekta. Bohdan Kelles-Krauze w przedwojennej Bychawie*, „Głos Regionalistów”. Dodatek do „Głosu Ziemi Bychawskiej” redaguje Bychawskie Towarzystwo Regionalne, 2010, nr 5 (57), s. 10-12.

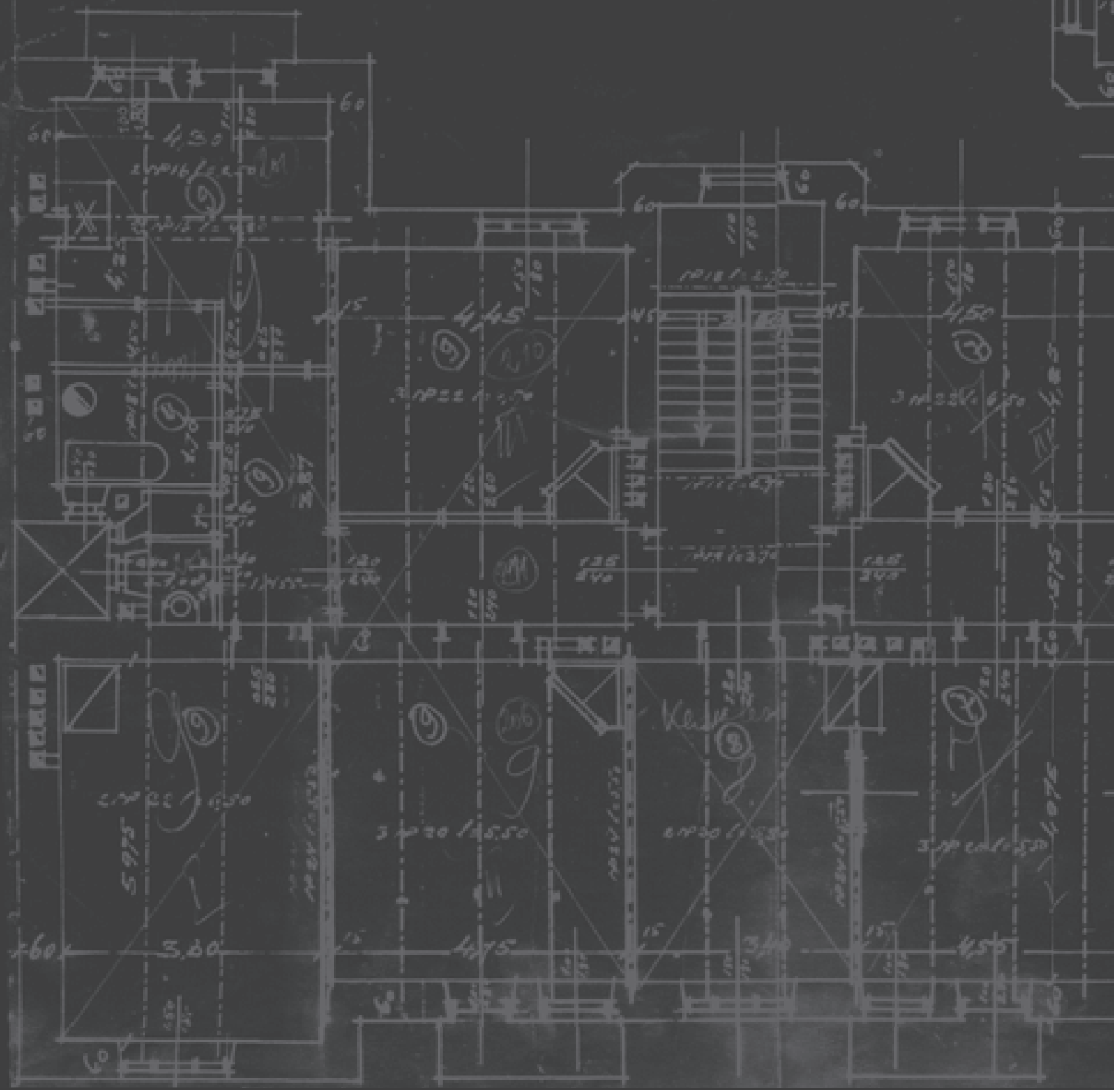

← Projekt rzeźni w Bychawie, plan orientacyjny i sytuacyjny, APL UWL-V-WKB, sygn. 1594.

→ Projekt rzeźni w Bychawie, rzut fundamentów i parteru, APL UWL-V-WKB, sygn. 1594.

↙ Projekt rzeźni w Bychawie, rzut więźby, widoki, APL UWL-V-WKB, sygn. 1594.

68-76

INNE PROJEKTY

68

INNE PROJEKTY
(W UKŁADZIE CHRONOLOGICZNYM)
LWOWSKIE KONKURSY ARCHITEKTONICZNE

PALACE-HOTEL-BRISTOL

W KRAKOWIE

PROJ. 1911, I NAGRODA
WRĄZ Z MAKSYMILIANEM BURSTINEM I TADEUSZEM WRÓBLEM
(NIEZREALIZOWANY)

Brak projektu

Data realizacji: niezrealizowany

HISTORIA: Koło Architektów w Krakowie na zlecenie Karola Hallera de Hallenburga jesienią 1911 roku ogłosiło konkurs na wykonanie projektu Palace-Hotel-Bristol, który miał stać na parceli pomiędzy pl. Matejki a ul. Basztową i Zaccisze, na miejscu ówczesnego Hotelu Centralnego. Rozstrzygnięcie konkursu nastąpiło w lutym następnego roku. Zespół młodych lwowskich architektów, w skład którego oprócz Bohdana Kelles-Krauzego weszli Maksymilian Burstin i Tadeusz Wróbel, otrzymał w nim I nagrodę. Ostatecznie inwestor zrezygnował z budowy i projekt nie został zrealizowany.

OPIS: Projekt zakładał budowę czteropiętrowego obiektu na planie zbliżonym do prostokąta z ryzalitami na skrajach tylnej elewacji. Fasady budynku mają wyraźny trójdzielny podział poziomy na rustykalną kondygnację parteru z arkadowymi podcieniami, wydzieloną wąskim balkonem część środkową, obejmującą piętra od pierwszego do trzeciego, oraz najwyższą ze strychem i stromym, przełamany

dachem, wyodrębnioną wydatnym gzymsem kordonowym. Dłuższa fasada od ul. Basztowej, mieszcząca główne wejście do hotelu, została zaakcentowana niesymetrycznym czteroosiowym pseudoryzalitem, podobnie jak elewacja od pl. Matejki, której pięcioosiowy narożnik w głębi placu, z odrębnym wejściem do restauracji, wyróżnia płytki trzyosiowy wykusz na wysokości drugiego i trzeciego piętra, przedłużony na czwartej kondygnacji pseudoportykiem na czterech kolumnach z trójkątnym zwieńczeniem kryjącym balkon. W dekoracji elewacji pojawiają się elementy historyzujące: wykusz, kolumny, kanelowane półkolumny w ryzalicie z wejściem, szczyty. Niektóre detale zostały uproszczone, np. pilastry sprowadzone do gładkich pasów muru. Na parterze znalazły się m.in. ogólnodostępne sklepy, restauracja i obszerna sala kinowo-teatralna. Na piętrach główny trakt z pokojami hotelowymi przebiegał wzdłuż trzech elewacji usytuowanych od strony ulic. Pokoje dla gości od pomieszczeń obsługi hotelowej oddzielał korytarz komunikacyjny z klatkami schodowymi.

BIBLIOGRAFIA:

Blotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 76-77.
Konkurs na szkice Palace Hotelu Bristol w Krakowie, „Architekt”, R. XII-XIII, 1911, z. 11-12, s. 177.
Lewicki Jakub, *Między tradycją a nowoczesnością. Architektura Lwowa lat 1893-1918*, Warszawa 2005, s. 195.
Palace-Hotel-Bristol w Krakowie. Protokół Sądu konkursowego na projekt Palace-Hotel-Bristol w Krakowie, z dnia 22 do 24 lutego 1912 r., „Architekt”, R. XIII, 1912, z. 3-4, s. 59-60 [tablice z reprodukcjami nagrodzonych projektów konkursowych].
Purchla Jacek, *Jan Zawiewski. Architekt przełomu XIX i XX wieku*, Warszawa 1986, s. 212.
Rozstrzygnięcie konkursu na Palace-Hotel-Bristol w Krakowie, „Architekt”, R. XIII, 1912, z. 2, s. 29.

69

INNE PROJEKTY
(W UKŁADZIE CHRONOLOGICZNYM)
LWOWSKIE KONKURSY ARCHITEKTONICZNE

II DOM TECHNIKÓW

WE LWOWIE

PROJ. 1912, II NAGRODA

WRĄZ Z MAKSYMILIANEM BURSTINEM I TADEUSZEM WRÓBLEM
(NIEZREALIZOWANY)

Brak projektu

Data realizacji: niezrealizowany

HISTORIA: Konkurs został ogłoszony przez lwowskie Koło Architektów na prośbę Towarzystwa Bratniej Pomocy Słuchaczy Politechniki. Zgodnie z postawionymi warunkami, miał to być budynek trzypiętrowy z suterrenami, „ze skromnym wyposażeniem zewnętrznym i wewnętrznym”, który pomieściłby 500 słuchaczy. W skład jury weszli: Adolf Kamieniobrodzki, Jan Lewiński, Witołd Minkiewicz, Tadeusz Obmiński, Stanisław Rybicki, Władysław Sadłowski, Hipolit Śliwiński, Leopold Toruń oraz jako zastępcę Władysław Sikorski. Termin nadsyłania prac ustalono na 1 kwietnia 1912 roku. Łącznie

wpłynęło osiem projektów, wśród których propozycja Bohdana Kelles-Krauzego z zespołem zdobyła wysoką II nagrodę. I nagrodę uzyskał projekt Hipolita Śliwińskiego, Włodzimierza Tetmajera i Izydora Ceceniowskiego, ale ostatecznie nie został zrealizowany, a II Dom Techników wzniesiono dopiero w latach 20. XX wieku, według projektu Eugeniusza Czerwińskiego.

OPIS: Projekt nie był reprodukowany w czasopiśmie o charakterze technicznym, poszukiwania w zbiorach archiwalnych również nie przyniosły rezultatu.

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 78.
Konkurs na szkice II Domu Techników we Lwowie, „Architekt”, R. XIII, 1912, z. 2, s. 28-29.
Lewicki Jakub, *Między tradycją a nowoczesnością. Architektura Lwowa lat 1893-1918*, Warszawa 2005, s. 179.

70

INNE PROJEKTY
(W UKŁADZIE CHRONOLOGICZNYM)
LWOWSKIE KONKURSY ARCHITEKTONICZNE

KASA OSZCZĘDNOŚCI

W SANOKU

PROJ. 1912, DWIE NAGRODY III
WRĄZ Z MAKSYMILIANEM BURSTINEM I TADEUSZEM WRÓBLEM
(NIEZREALIZOWANY)

Brak projektu

Data realizacji: niezrealizowany

HISTORIA: Konkurs został ogłoszony za pośrednictwem lwowskiego Koła Architektów Polskich przez Dyрекcję Kasy Oszczędności w Sanoku. Termin nadsyłania prac ustalono na 20 czerwca 1912 roku, a rozstrzygnięcie konkursu nastąpiło 9 lipca. Łącznie wpłynęło 14 prac. Nie została przyznana ani pierwsza, ani druga nagroda, natomiast przyznano aż pięć nagród trzecich, w tym dwie dla projektów Bohdana Kelles-Krauzego i zespołu (projekty nr 6 i 7). W uzasadnieniu jury uznało, że postawione warunki: umieszczenie wejścia głównego w narożniku budynku i określenie rozplanowania mieszkań czynszowych, znacznie utrudniły „zgrabne rozwiązanie rzutów”. Za najbardziej udany komisja uznała projekt nr 6, doceniając w nim „piękny

rozkład mas i pewny bardzo miły rys swojski”, natomiast nr 7 (podobnie jak projekt nr 9 Ludwika Sokołowskiego) określiła jako „bardzo poprawny i poważny”.

OPIS: Projekt nr 7 miał wyraźne tendencje klasycyzujące, czytelne w dwóch narożnych ryzalitach zdobionych doryckimi półkolumnami w wielkim porządku oraz w trójkątnym szczycie jednego z nich. Niewidoczny dach zasłania prosta attyka, oddzielona od pozostałych kondygnacji profilowanym gzymsem. Otwory drzwiowe i okienne w kondygnacji parterowej są zamknięte półkoleściami, w odróżnieniu od prostokątnych okien pierwszego i drugiego piętra.

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 78.
Konkurs na szkice gmachu Kasy Oszczędności w Sanoku, „Architekt”, R. XIII, 1912, z. 5, s. 58, 60.
Lewicki Jakub, *Między tradycją a nowoczesnością. Architektura Lwowa lat 1893-1918*, Warszawa 2005, s. 168-169.
Rozstrzygnięcie konkursu na gmach Kasy Oszczędności w Sanoku, „Architekt”, R. XIII, 1912, z. 6-7, s. 76.
S. F., *Konkurs na gmach Kasy Oszczędności w Sanoku*, „Czasopismo Techniczne” [Lwów], R. XXX, 1912, nr 28, s. 367 [tablica XXXIV].
Sprawy bieżące, „Czasopismo Techniczne” [Lwów], R. XXX, 1912, nr 13, s. 182.
Sprawy bieżące, „Czasopismo Techniczne” [Lwów], R. XXX, 1912, nr 18, s. 240.
Sprawy bieżące, „Czasopismo Techniczne” [Lwów], R. XXX, 1912, nr 20, s. 267.

INNE PROJEKTY
(W UKŁADZIE CHRONOLOGICZNYM)

WILLA

PRZY UL. OGRODOWEJ 4 W LUBLINIE

PROJ. 1924

Adres: 20-075 Lublin, ul. Ogrodowa 4

Sygnatura: projekt w Archiwum Sióstr Albertynek

Projekt sygnowany: „projektował / Inż. Bohdan Krauze / architekt / 924”

Data powstania projektu: 1924

Data zatwierdzenia projektu: 15.10.1924

Data realizacji: 1924-1925

Obecny użytkownik: Zgromadzenie Sióstr Albertynek Postługujących Ubogim – Dom Opieki dla Kobiet

HISTORIA: Willa została zaprojektowana dla inżyniera Alojzego Kuczyńskiego, właściciela fabryki kutech imadeł i pomp, mieszczącej się przy ul. Długosza w Lublinie, i jego żony Marii Gabrieli z domu Englert. Wybudowana została stosunkowo szybko, od zatwierdzenia projektu do oddania budynku do użytku – 01.10.1925 – minął zaledwie rok. W czasie II wojny świato-

wej mieścił się tu żłobek dla niemowląt. Willę w spadku odziedziczył syn Kuczyńskich, Stefan, który w 1948 roku sprzedał ją Józefowi Freytagowi, absolwentowi Wydziału Lekarskiego UJ, kierownikowi Katedry Ochrony Zdrowia Wydziału Lekarskiego UMCS i od 1955 roku wicedyrektorowi Instytutu Medycyny Pracy i Higieny Wsi. Zamieszkał w niej wraz z żoną w 1949 roku.

Willa przy ul. Ogrodowej 4 w Lublinie, widok współczesny od frontu, fot. K. Mazur.

W 1951 roku doktor Freytag przekazał do dyspozycji Instytutu jeden pokój, a także gabinet lekarski do wspólnego użytkowania, a w 1955 na

mocy umowy najmu znacznie więcej pomieszczeń, o łącznej powierzchni 229,24 m².

Po śmierci Józefa Freytaga w 1973 roku, willę odziedziczył jego syn Jerzy, na stałe zameldowany w Warszawie. W 1986 roku właścicielką nieruchomości stała się Barbara Koziarska-Lalka, siostra zakonna ze Zgromadzenia Sióstr Albertynek, która poczyniła zakup z myślą o przeznaczeniu domu na zorganizowanie w nim schroniska dla ludzi bezdomnych, prowadzo-

nego przez Zgromadzenie. Ponieważ formalnie zakon nie mógł stać się właścicielem nieruchomości, Barbara Koziarska w 1987 roku oficjalnie przekazała willę w darowiźnie parafii katedralnej św. Jana Chrzciciela.

Siostry Albertynki prowadzą Dom Opieki w willi przy ul. Ogrodowej 4 do chwili obecnej.

Obiekt w zasadzie nie był przebudowywany, jedynie schody od strony elewacji północnej, pierwotnie otwarte, zostały w 2002 roku zamknięte

wąską przybudówką. Wewnątrz nieznacznie zmieniono podziały wewnętrzne pomieszczeń, w dawnej jadalni urządzono kaplicę.

OPIS: Budynek podpiwniczony, parterowy z użytkowym poddaszem, założony na rzucie prostokąta zbliżonego do kwadratu, dwutraktowy, symetryczny, pięcioosiowy. Willa w typie klasycyzującego dworku z gankiem na dwóch kolumnach w wielkim porządku, zwieńczonym trójkątnym szczytem. Dach łamany, czterospadowy, pokryty dachówką z lukarnami. Główne wejście po schodach na osi fasady od wschodu, zamknięte półkole, nad wejściem niewielki balkon na kondygnacji poddasza. Elewacje gładkie, okna prostokątne, poniżej okien parteru dekoracyjne płyciny wypełnione formami trójkątów i rombów, przypominającymi motywy „kryształkowe”. W ganku elementy antykizujące: jońskie kapitele, kimationy i gzymsy. W kondygnacji piwnicy pomieszczenia gospodarcze, na parterze pokoje pensjonariuszy, kaplica i pokój gościnny. Na poddaszu pokoje sióstr.

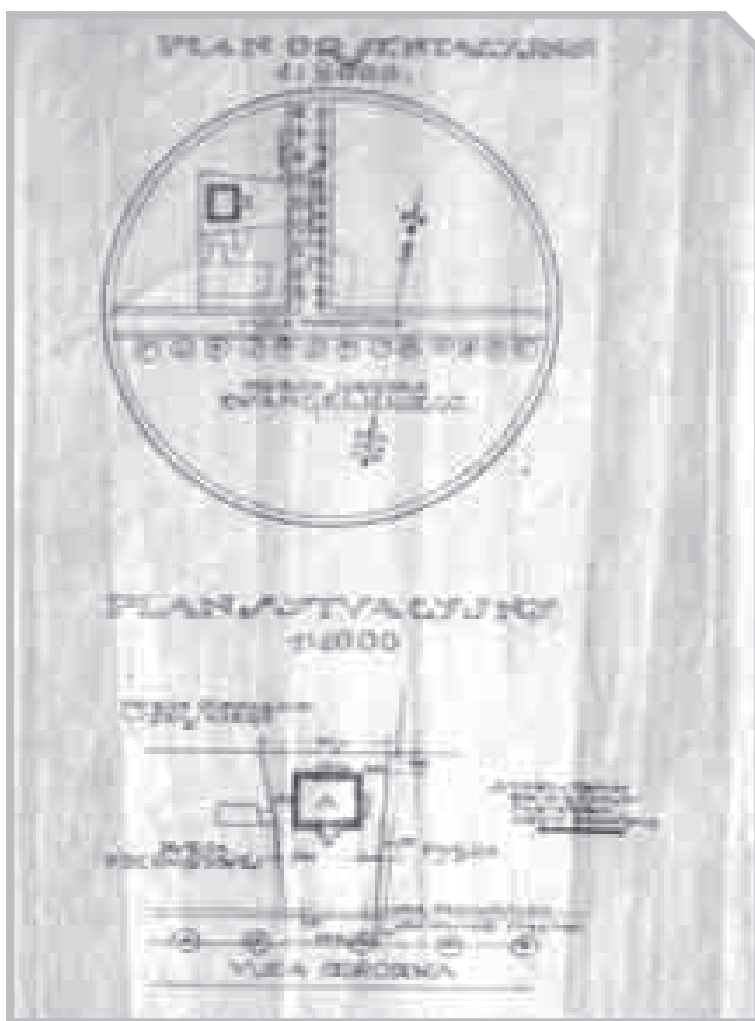
ARCHIWALIA:

APL: Akta nieruchomości położonej w Lublinie przy ul. Ogrodowej 4, IB (22), sygn. 3391; *Krótki zarys historii rozbudowy miasta Lublina 1920-1939*, Spuścizna arch. Ignacego Kędzińskiego, mps, s. 18.

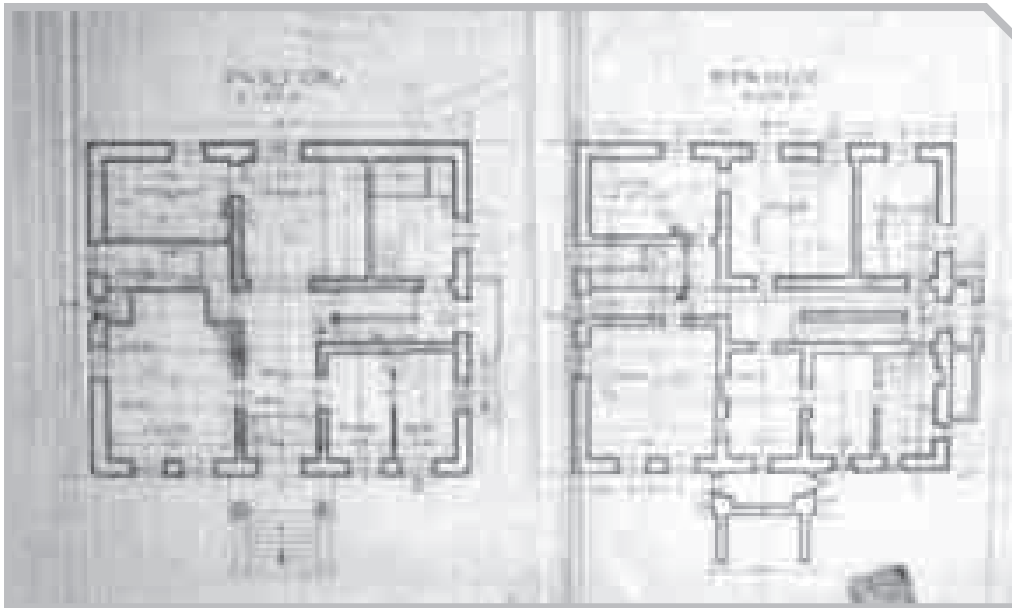
Archiwum Sióstr Albertynek: Pismo Instytutu Medycyny Pracy Wsi z 27.06.1951 do Przewodniczącego Miejskiej Rady Narodowej w Lublinie; Pismo Kurii Diecezjalnej w Lublinie z dnia 06.10.1987 do Wydziału do spraw Wyznań Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie; Projekt willi przy ul. Ogrodowej 4; *Umowa najmu z 01.10.1955; Zastępcza książka meldunkowa.*

BIBLIOGRAFIA:

„Architektura i Budownictwo” 1927, z. 1, s. 30.
 Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 87-88.
 Kamiński Ireneusz J., *Życie artystyczne w Lublinie 1901-1926*, Lublin 2000, s. 269.
 Przesmycka Elżbieta, *Modernistyczna architektura międzywojennego Lublina*, [w:] *Architektura modernizmu. Kraków – Lublin – Otwock*, red. E. Przesmycka, Lublin 2008, s. 111-112.

← Projekt willi przy ul. Ogrodowej 4 w Lublinie, plan orientacyjny i sytuacyjny, Archiwum Sióstr Albertynek w Lublinie.

← Projekt willi przy ul. Ogrodowej 4 w Lublinie, rzut piwnic i parteru, Archiwum Sióstr Albertynek w Lublinie.

↙ Projekt willi przy ul. Ogrodowej 4 w Lublinie, widok od południa, Archiwum Sióstr Albertynek w Lublinie.

72

INNE PROJEKTY
(W UKŁADZIE CHRONOLOGICZNYM)

WILLA „GIOIA”

PRZY UL. 1 MAJA W NAŁĘCZOWIE

POW. LUBELSKI

PROJ. 1926, WRAZ Z FRANCISZKIEM PAPIEWSKIM

Adres: 24-150 Nałęczów, ul. 1 Maja 21

Współautor: Franciszek Papiewski

Brak projektu

Data powstania projektu: 1926

Data realizacji: 1926-1927

Obecny użytkownik: własność prywatna (firma Lubgen Farma)

HISTORIA: Willa „Gioia” w Nałęczowie została zaprojektowana i wybudowana na zamówienie lubelskiego adwokata Wacława Salkowskiego dla jego córki Jadwigi, żony ministra Józefa Becka. Parcelę pod budowę mecenas

Salkowski nabył od Zofii Abramowicz. Budowę rozpoczęto w roku 1926, a ukończono w roku następnym. Swoją prostą formą podmiejskiej willi – pałacyku w otoczeniu ogrodowym – miała nawiązywać do słynnej rzymskiej willi

Willa „Gioia” przy ul. 1 Maja 21 w Nałęczowie, widok współczesny od ul. 1 Maja, fot. K. Mazur.

„Madama”, w której Beckowie mieli okazję bywać w czasie podróży dyplomatycznych. Beckowie nie zamieszkali w Nałęczowie na stałe. Przed wojną przyjeżdżali tu najczęściej w okresie wakacyjnym, nierzadko goszcząc przedstawicieli polskiego rządu. W latach 1936-1937 zostało dobudowane skrzydło wschodnie.

W czasie II wojny światowej willę zajmował m.in. gubernator dystryktu lubelskiego Ernst Zörner oraz dowódca SS i policji dystryktu lubelskiego Odilo Globocnik. Od 1950 roku posesja Salkowskiego przeszła na własność Funduszu Wczasów Pracowniczych. W 2003 roku kupił ją prof. Stanisław Burzyński, lekarz pochodzący z Lublina, od lat na stałe zamieszkały w Houston (USA), twórca metody leczenia chorób nowotworowych antyneoplastonami. Obecnie budynek jest po gruntownym remoncie (2003-2008), w czasie którego od południa

dobudowano podłużny przeszklony pawilon z basenem.

OPIS: Budynek murowany, jednopiętrowy, pierwotnie na rzucie litery „L”, nakryty płaskim dachem. W narożu fasady zaprojektowano portyk wsparty na parze podwójnych gładkich kolumn. Portyk podtrzymuje szeroki taras na piętrze z balustradą zdobioną tralkami na przemian z fragmentami pełnego muru. Detal architektoniczny został ograniczony do płycin wokół okien i gzymsu wieńczącego. Asymetrię budynku równoważą efekty światłocieniowe ryzalitów. W bocznej elewacji od południa zaprojektowano wysokie okna w typie *porte-fenêtre*, otwarte na długi balkon o falistej balustradzie. W latach 1936-1937 zostało dobudowane skrzydło wschodnie o funkcjonalistycznym rysie, z wąskimi przeszklzeniami klatki schodowej i zaokrąglonymi na narożach balkonami o żelaznych balustradach.

ŹRÓDŁA:

Tablica pamiątkowa wmurowana przy wjeździe na posesję.

ARCHIWALIA:

Archiwum UMCS: Bryda Janusz, *Murowane wille Nałęczowa*, praca magisterska napisana pod kierunkiem dr Alicji Kurzątkowskiej, UMCS, Wydział Pedagogiki i Psychologii, Instytut Wychowania Artystycznego, Lublin 1978.

BIBLIOGRAFIA:

Beck Jadwiga, *Kiedy bylam ekscelencją*, Warszawa 1990, s. 6.
 Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 91-92.
 Heyman Łukasz, *Co i jak zbudowano w Nałęczowie międzywojennym, czyli dzień powszedni architektury ówczesnej*, [w:] *Dzieje Lubelszczyzny. Tom VI. Między wschodem a zachodem. Część III. Kultura artystyczna*, pod redakcją Tadeusza Chrzastowskiego, Lublin 1992, s. 434-436.

Willi „Gioia” przy ul. 1 Maja 21 w Nałęczowie, widok współczesny od ul. Kościuszki, fot. K. Mazur.

73

INNE PROJEKTY
(W UKŁADZIE CHRONOLOGICZNYM)

DOM

PRZY UL. GROTTERA 8 W LUBLINIE

DOM WŁASNY ARTYSTY
PROJ. 1928

Adres: 20-029 Lublin, ul. Grottera 8
Brak projektu

Data powstania projektu: 1928

Data realizacji: 1928-1930

Obecny właściciel: własność prywatna

HISTORIA: Bohdan Kelles-Krauze przez pierwsze 10 lat od osiedlenia się w Lublinie zajmował razem z rodziną mieszkanie w kamienicy przy Krakowskim Przedmieściu 68/11. Początkowo liczył na pozyskanie własnego lokum w którejś z projektowanych przez siebie kamienic, realizowanych w ramach działalności Spółdzielni Budowlano-Mieszkaniowej Urzędników

Państwowych, której był członkiem-współzałożycielem. Ostatecznie zdecydował się na budowę własnego domu na działce zakupionej od Marii Rüdzygier-Bielajewej. Parcela o powierzchni 1327 m² została nabyta za kwotę 20 000 zł na mocy aktu notarialnego z 17 października 1928 roku. Działka była usytuowana w pobliżu Uniwersytetu Lubelskiego (obecnie KUL), na

Dom przy ul. Grottgera 8 w Lublinie, widok współczesny od północnego zachodu, fot. K. Mazur.

dawnym przedmieściu Lublina – Rurach Brygidkowskich, na rogu wówczas jeszcze niewytoczonych ulic Grottgera i Skłodowskiej. Do jesieni

1930 roku dom został wykończony na tyle, że Krauzowie zdecydowali się na przeprowadzkę. Prawdopodobnie był to pierwszy budynek po tej stronie ul. Skłodowskiej, która była systematycznie zabudowywana po połowie lat 30. XX wieku. Rodzina Krauzego zajmowała drugie piętro i ostatnią kondygnację, na której mieściła się obszerna pracownia malarska architekta oraz garderoba. Pierwsze piętro i parter willi były przeznaczone na wynajem.

Na niezabudowanej części działki aż do wybuchu II wojny światowej Janina Krauze miała dobrze zagospodarowany ogród pełen kwiatów i warzyw. W lutym 1940 roku Krauze sprzedał część swojej nieruchomości, o powierzchni 582 m², Józefowi i Walentynie Ulickim za kwotę 50 000 zł, która umożliwiła mu spłatę kredytu zaciągniętego na budowę w Banku Gospodarstwa Krajowego w 1930 roku. Dom przy ul. Grottgera przez pewien czas był siedzibą Towarzystwa Propagandy Sztuki, którego Krauze był prezesem. W latach II wojny światowej stanowił schronienie dla wielu uciekinierów z okupowanych części kraju, dopóki na krótko nie został zajęty przez Niemców na kwatery. W tym czasie

Krauzowie mieszkali przy ul. Narutowicza 11/8. Po śmierci męża Janina Krauze sprzedała dom Czesławie Szczerbo, Zofii Żmigrodzkiej i Apolonii Cudzanowskiej na mocy aktu notarialnego z 20 października 1948 roku i na stałe wyjechała do Warszawy. Po 2000 roku obecny właściciel przeprowadził kapitalny remont budynku, w wyniku którego m.in. zlikwidowano jeden balkon i przebito dodatkowe wejście w narożniku północno-zachodnim.

OPIS: Budynek murowany, trzypiętrowy, podpiwniczony, pierwotnie wolnostojący, założony na rzucie zbliżonym do kwadratu z narożnym ryzalitem w fasadzie od południowego zachodu. Tradycyjną formułę ryzalitu z trójkątnym naczółkiem unowocześnia sprowadzenie podpór wielkiego porządku do czterech płaskich pilastrów, szerszych na skraj, których symbolicznie zaznaczone głowice zyskały formę gładkich, wąskich gzymsów. Poza tym bryła budynku jest w zasadzie pozbawiona dekoracji, jedynie pas szerokiego profilowanego gzymsu oddziela trzecią kondygnację od ostatniej, nadając jej charakter attyki.

ARCHIWALIA:

APL: Hipoteka w Lublinie (401), *Rury Brygidkowskie 29*, teczka 1/2388.

AR: Listy Janiny Kelles-Krauze do matki z lat 1928-1946.

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 101-102.

Dom przy ul. Grottgera 8 w Lublinie, widok współczesny od północnego zachodu, fot. K. Mazur.

74

INNE PROJEKTY
(W UKŁADZIE CHRONOLOGICZNYM)

DOM

SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWEJ URZĘDNIKÓW PAŃSTWOWYCH PRZY UL. SOLNEJ 5² W LUBLINIE

PROJ. 1929

Adres: 20-021 Lublin, ul. Solna 5

Sygnatura: bez sygnatury, projekt w ASPP

Projekt sygnowany: „inż. Bohdan Krauze”

Data powstania projektu: 1929

Data realizacji: 1929-1930

Obecny właściciel: wspólnictwo w zarządzie Spółdzielni Pracowników Państwowych w Lublinie

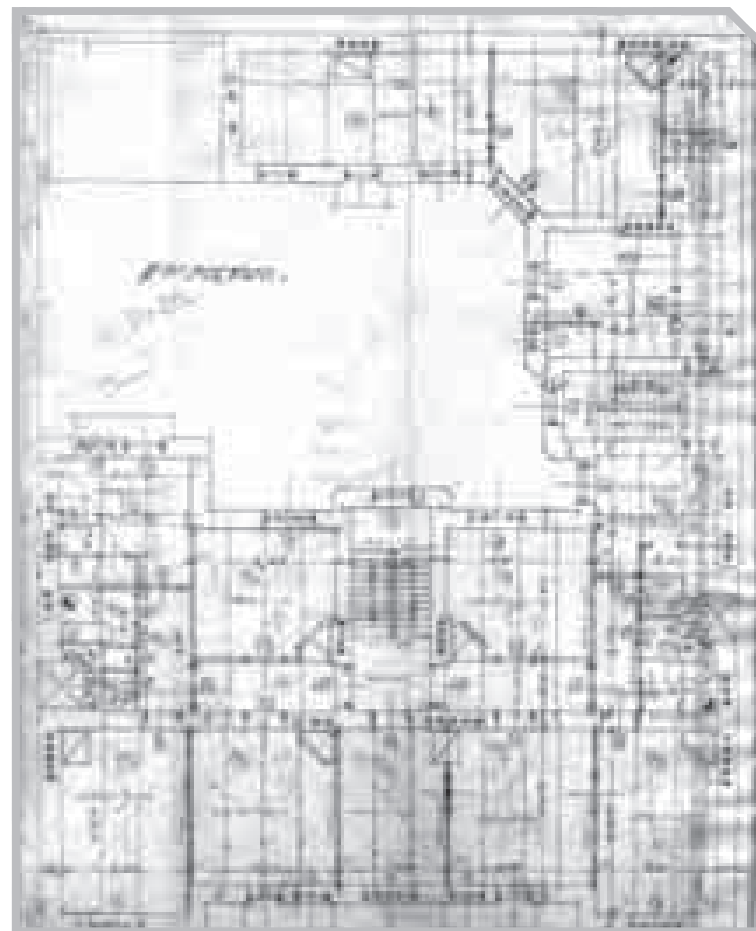
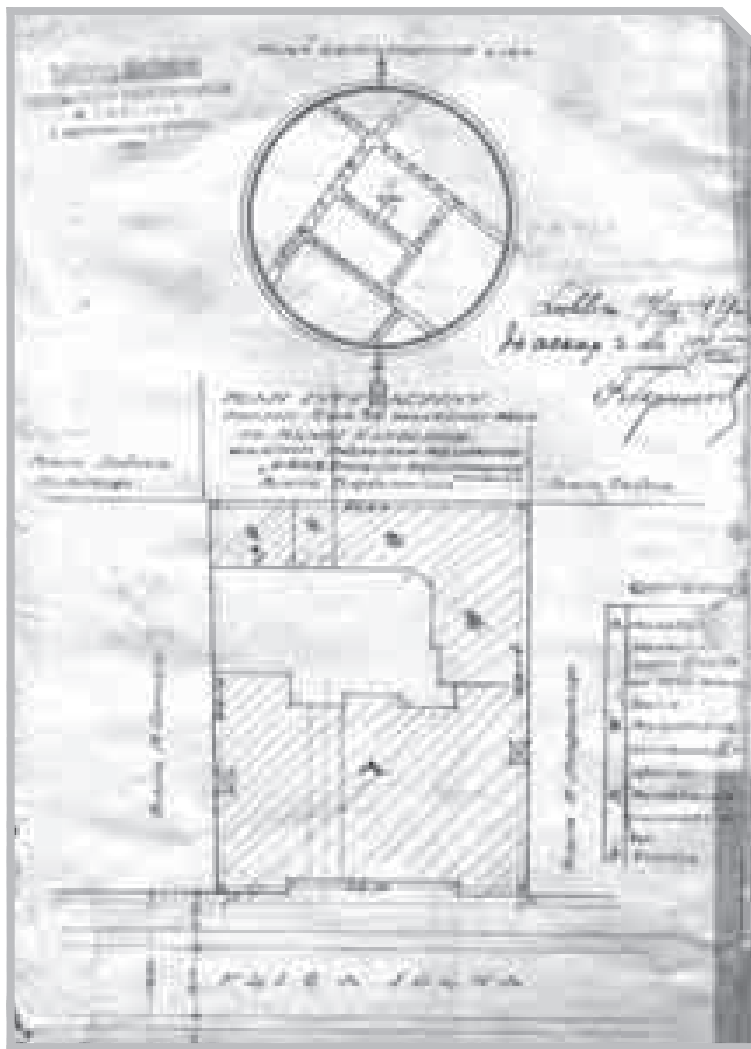
Kamienica Spółdzielni Mieszkaniowej Urzędników Państwowych przy ul. Solnej 5 w Lublinie, widok współczesny od południowego zachodu, fot. K. Mazur.

HISTORIA: Projekt kamienicy przy ul. Solnej 5 powstał w 1929 roku równoległe z planem domu przy ul. Chopina 8. Działka pod budowę o powierzchni ok. 1275 m² została zakupiona przez Spółdzielnię od Stefana Bogdanowicza na mocy aktu notarialnego z 25 czerwca 1927 roku za kwotę 17 501 zł, a pierwsze prace budowlane planowano rozpocząć jeszcze w sierpniu tego samego roku. Lista chętnych na mieszkania w nowo projektowanej kamienicy była w tym czasie właściwie kompletna.

Budynek zawierający 15 mieszkań, głównie trzy- i czteroizbowych, oddano do użytku już w 1930 roku. Składały się nań przestronne, ustawne pokoje, na rzucie zbliżonym do kwadratu, dobrze doświetlone kuchnie, a także – z wyjątkiem stróżówki – łazienki i ustępy, dzięki temu, że obiekt został skanalizowany i podłączony do sieci wodociągowej. Obecnie fasada kamienicy wpasowuje się w zwartą zabudowę krótkiej pierzei ul. Solnej. Obiekt pozostaje w zarządzie Spółdzielni Pracowników Państwowych w Lublinie.

Zasadniczo kamienica nie była przebudowywana, drobne zmiany dotyczą jedynie stolarki okiennej i balustrad balkonowych, które po wojnie zostały wymienione z drewnianych na żelazne.

OPIS: Projekt kamienicy przy ul. Solnej 5 przewidywał realizację czteropiętrowej części głównej od ulicy frontowej od południa i trzypiętrowego skrzydła w podwórzu z parterową stróżów-

← Projekt domu Spółdzielni Mieszkaniowej Urzędników Państwowych przy ul. Solnej 5 w Lublinie, plan orientacyjny i sytuacyjny, ASPP.

↑ Projekt domu Spółdzielni Mieszkaniowej Urzędników Państwowych przy ul. Solnej 5 w Lublinie, rzut II piętra, ASPP.

ką, każda z części z odrębną klatką schodową, które łącznie tworzyły nieregularny rzut litery „C” z wewnętrznym podwórzkiem otwartym od strony zachodniej. Budynek główny jest nakryty dachem dwuspadowym o dłuższej połaci i większym kącie nachylenia od podwórza. Fasada ma układ uskokowy, z dwoma płytkimi ryzalitami flankującymi elewację do wysokości drugiego

piętra włącznie. Czwarte piętro jest nieco cofnięte w głąb w stosunku do trzeciego. Uskokowy układ powtarzają balkony trzeciego i czwartego piętra na skrajnych osiach fasady. Fasada generalnie pięcioosiowa, na drugiej i trzeciej kondygnacji siedmioosiowa z wjazdem na podwórze na wysokości drugiej osi od zachodu. Bryła budynku jest prosta, pozbawiona dekoracji. Monotonie

gładkich elewacji rozbijają jedynie prostokątne wielopolowe okna, zróżnicowane w poszczególnych częściach fasady i wyższych piętrach, symetrycznie rozmieszczone balkony oraz boczne ryzality i uskoki ostatnich kondygnacji, zaakcentowane wydatnymi gzymsami. W elewacjach skrzydła od strony podwórza ryzality i uskoki zostały rozmieszczone w sposób nieregularny.

ARCHIWALIA:

APL: Akta nieruchomości położonej w Lublinie przy ul. Solnej 5, IB (22), sygn. 5036.

AKWL: Księga wieczysta nr 12960 [nieruchomość przy ul. Solnej 5].

ASPP: Księga protokołów posiedzeń Rady Nadzorczej Spółdz. Stow. Bud. Mieszk. Urz. Państw. w Lublinie R. 1925-26-27; Projekt kamienicy przy ul. Solnej 5 [bez sygnatury].

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego architekta i malarza*, Lublin 2010, s. 110-111.

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Przedwojenne własne M. Pierwsze domy wielomieszkaniowe Spółdzielni Budowlano-Mieszkaniowej Urzędników Państwowych w Lublinie*, [w:] *Architektura Miast – Od kamienicy do apartamentowca. Wielorodzinne, miejskie budownictwo mieszkalne*, Bydgoszcz 2009, s. 129-136.

Projekt domu Spółdzielni Mieszkaniowej Urzędników Państwowych przy ul. Solnej 5 w Lublinie, widok od frontu, ASPP.

75

INNE PROJEKTY
(W UKŁADZIE CHRONOLOGICZNYM)

KONWIKT

KSIĘŻY STUDENTÓW KUL W LUBLINIE

PROJ. 1930

Adres: 20-039 Lublin, ul. Radziszewskiego 7

Brak projektu

Data powstania projektu: 1930

Data realizacji: 1930-1931

Obecny użytkownik: Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Konwikt KUL w Lublinie, widok współczesny od północnego zachodu, fot. K. Mazur.

HISTORIA: Do końca lat 20. XX wieku KUL nie dysponował własnym budynkiem konwiktów. Korzystano z domu fundacyjnego „Micheliśa”, użyczonego przez Towarzystwo Opieki nad Nauczycielkami, którego dzierżawa kończyła się w 1929 roku. Uniwersytet planował budowę własnego obiektu, ale przez długi czas nierozstrzygnięta pozostawała kwestia gruntu przylegającego do głównego gmachu od strony zachodniej. Ostatecznie w grudniu 1929 roku władze wojskowe przekazały sporny plac do dyspozycji KUL i 1 maja 1930 roku rozpoczęto prace ziemne. Roboty postępowały w szybkim tempie, 10 sierpnia budynek został przekryty dachem. Całkowicie wykończony obiekt oddano do użytku 27 lipca 1931 roku, natomiast uroczyste poświęcenie odbyło się 25 października z okazji uroczystości św. Jana Kantego, który decyzją kanclerza Uniwersytetu został patronem konwiktów. Obiekt był kilkakrotnie rozbudowywany o dodatkowe skrzydła w kierunku południowym (1953) i wschodnim, nadbudowano również trzecie piętro. Do dzisiaj pełni swoją pierwotną funkcję.

OPIS: Budynek murowany, pierwotnie dwupiętrowy, na rzucie zbliżonym do litery „L”. Swoją formą zewnętrzną nawiązywał do gmachu głównego KUL, który na początku lat 20. XX wieku został przebudowany według projektu Mariana Lalewicza na potrzeby Uniwersytetu z XVIII-wiecznego klasztoru dominikanów obserwantów, zamienionego z kolei w XIX wieku na szpital wojskowy.

Budynek konwiktów przystaje stylistycznie do gmachu uniwersyteckiego z gładkimi, pozbawionymi detalu elewacjami i z rzędami prostokątnych okien. Jedynie w zachodniej elewacji na drugim piętrze otwory okienne otrzymały półkoliste zakończenia. Zasadniczo dwupiętrowy, jedynie

w narożniku z trzypiętrową nastawą, dyskretnie uzupełniał kompleks, nie dominując nad sąsiednim budynkiem Uniwersytetu. Konwikt został wyposażony w 32 pokoje mieszkalne, kaplicę, salę zebrań, kuchnię i jadalnię, rozmównicę, pokoje gościnne oraz mieszkanie dla księdza dyrektora.

ARCHIWALIA:

AU KUL: *Projekt urządzenia kanalizacji konwiktów przy Uniwersytecie w Lublinie (1931), Zespół Przedwojenny (1918-1939), Konwikt Księży Studentów, 1918-1932, sygn. 743.*

ADI KUL: *Plan inwentaryzacji budynku konwiktów w K.U.L. w Lublinie, sygn. III/1/4.*

AWUOZL: *Budynek konwiktów KUL. Projekt rozbudowy, inż. arch. Czesław Doria-Dernałowicz, 1953, sygn. 3381.*

BIBLIOGRAFIA:

Błotnicka-Mazur Elżbieta, *Między profesją i pasją. Życie i twórczość Bohdana Kelles-Krauzego, zapomnianego lubelskiego*

architekta i malarza, Lublin 2010, s. 106-107.

Katolicki Uniwersytet Lubelski w latach 1925-1939 we wspomnieniach swoich pracowników i studentów, wstęp i redakcja Grażyna Karolewicz, s. 54.

Przemówienie Ks. Rektora J. Kruszyńskiego na Inauguracji roku akademickiego dnia 5.X.1930 r., „Wiadomości Towarzystwa Przyjaciół Uniwersytetu Lubelskiego”, R. VI, 1931, z. 1 (7), s. 13-15.
Przemówienie Ks. Rektora J. Kruszyńskiego na Inauguracji roku akademickiego dnia 4.X.1931 r., „Wiadomości Towarzystwa Przyjaciół Uniwersytetu Lubelskiego”, R. VI, 1931, z. 1 (7), s. 31-32.

76

INNE PROJEKTY
(W UKŁADZIE CHRONOLOGICZNYM)

DWÓR

W RAKOWICZACH

POW. LIDZKI (OBECNIE BIAŁORUŚ)
PROJ. OK. 1935

Adres: Rakowicze, pow. lidzki (obecnie Białoruś)

Brak projektu

Data powstania projektu: 1935

Data realizacji: 1935-1937

Obecny użytkownik: obiekt nie istnieje

HISTORIA: Bohdan Kelles-Krauze, związany emocjonalnie z rodzinnymi Rakowiczami, wykonał dla swojego wuja Józefa, zarządzającego majątkiem, projekt murowanego dworu, który w połowie lat 30. XX wieku miał zastąpić na wpół zrujnowaną siedzibę rodu Makarewiczów (rodzina matki architekta). Niestety, odbudowany dwór został zniszczony i jedyny znany jego widok pochodzi z rysunku Krauzego. W związku z planowaną odbudową Krauze prowadził korespondencję z Józefem Makarewiczem. Z jednego z listów, w któ-

rym Makarewicz dokładnie analizuje przesłany wcześniej przez architekta szkic projektu, wynika, że planował nieco uprościć projekt siostrzeńca w celu obniżenia kosztów inwestycji.

OPIS: Projekt, znany jedynie ze szkicu, zakładał budowę murowanego dworu z czterospadowym, mansardowym dachem krytym gontem. Od frontu ozdobny ganek wsparty miał być na czterech kolumnach. Projekt swoją formą nawiązywał do typowych dworów ziemiańskich.

↑
Dwór w Rakowiczach,
rys. ołówkiem B. Kelles-Krauze,
wt. prywatna.

ARCHIWALIA:

AR: List Józefa Makarewicza do Bohdana Krauzego z 25 lutego 1935 roku.

Redakcja serii „Ikonoteka Lubelska”

Piotr Dymmel

Korekta

Anna Paprocka

Projekt graficzny i skład

Amadeusz Targoński

www.targonski.pl

Skanowanie

Marek Krzykała

Jarosław Kus

© Copyright by Archiwum Państwowe w Lublinie

ISBN 978-83-926895-8-4

Druk i oprawa

Petit Skład–Druk–Oprawa

Wojciech Guz i Wspólnicy Spółka Komandytowa

ul. Tokarska 13, 20-210 Lublin

www.petit.lublin.pl